

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ४, अंक ६२(५)]

शनिवार, मे १९, २०१८/वैशाख २९, शके १९४०

[पृष्ठे ३७२, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक १४०

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक १९ मे, २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) नियम, २०१७ हे, महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७९, भाग-चार ब, दिनांक २९ जून २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र.क्र.—१००(१)/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांस, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.
- (२) ते, २२ जून २०१७ पासून अंमलात आले असल्याचे मानण्यात येईल.
२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये,—
  - (क) नियम ३ मधील, उप-नियम (३) मध्ये, “संबद्ध तरतुदीनुसार संबंधित नमुन्यामध्ये” या मजकुराऐवजी “ उप-नियम (४) च्या तरतुदीनुसार नमुना जीएसटीआयटीसी-०३ मध्ये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;
  - (ख) नियम ६ मधील, उप-नियम (६) मध्ये, “संबंधित नमुन्यामधील” या मजकुराऐवजी “नमुना जीएसटी आयटीसी-०१ मधील” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;
  - (ग) नियम १० मधील, उप-नियम (४) मध्ये, “डिजिटल स्वाक्षरी” या मजकुराऐवजी “यथोचित रीत्या स्वाक्षरी करण्यात येईल किंवा त्याच्याकडून इलेक्ट्रॉनिक पडताळणी संकेतांकामार्फत पडताळणी” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;
  - (घ) नियम १३ मधील, उप-नियम (४) मध्ये, “स्वाक्षरित” या मजकुराऐवजी “यथोचित रीत्या स्वाक्षरी केलेला असेल किंवा इलेक्ट्रॉनिक पडताळणी संकेतांकामार्फत पडताळणी” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(१)

(ड) नियम १९ मधील, उप-नियम (१) मध्ये, दुस-या परंतुकामध्ये, “उक्त नियमान्वये” या मजकुराऐवजी “नियम ८च्या उप-नियम (२) अन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(च) नियम २१ मधील, खंड (ख) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येतील :-

“(ख) अधिनियमाच्या तरतुदी किंवा त्याखाली केलेले नियम यांचे उल्लंघन करून, वस्तूंचा किंवा सेवांचा पुरवठा केल्याशिवाय बीजक किंवा देयक देत असेल तर ; किंवा

(ग) अधिनियमाच्या कलम १७१ च्या तरतुदी किंवा त्याखाली केलेले नियम यांचे उल्लंघन करत असेल तर.” ;

(छ) नियम २४ मध्ये,—

(एक) उप-नियम (१) मधील, दुसरे परंतुक वगळण्यात येईल ;

(दोन) उप-नियम (३) नंतर, पुढील उप-नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(३क) जेथे, उप-नियम (२) च्या खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेली माहिती व तपशील सादर करण्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या आत सामाईक पोर्टलवर अर्जदारास नोंदणी प्रमाणपत्र उपलब्ध करून दिले नसेल आणि उक्त कालावधीत उप-नियम (३) अन्वये कोणतीही नोटीस दिली नसेल तर, नोंदणी मंजूर केली असल्याचे मानण्यात येईल आणि यथोचित रीत्या स्वाक्षरी केलेले आणि इलेक्ट्रॉनिक पडताळणी संकेतांकाद्वारे पडताळणी केलेले उक्त नोंदणी प्रमाणपत्र, सामाईक पोर्टलवर नोंदणीकृत व्यक्तीला उपलब्ध करून देण्यात येईल.” ;

(ज) (एक) नियम २६ मध्ये, उप-नियम (१) मधील “मंडळाने” या मजकुराऐवजी “राज्य शासनाने” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) नियम २६ मध्ये, उप-नियम (३) मध्ये, “,माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० (सन २००० चा २१) याच्या तरतुदीअन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या डिजिटल स्वाक्षरी प्रमाणपत्रामार्फत” या मजकुराऐवजी “डिजिटल स्वाक्षरी प्रमाणपत्रामार्फत किंवा माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० (सन २००० चा २१) याच्या तरतुदीअन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे इ-स्वाक्षरीमार्फत किंवा याबाबतीत राज्य शासनाने अधिसूचित केल्याप्रमाणे स्वाक्षरी किंवा पडताळणीच्या इतर कोणत्याही पद्धतीमार्फत, पडताळणी करून” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(झ) नमुना जीएसटी सीएमपी-०४ मधील, तक्त्यातील अनुक्रमांक ५ आणि त्याच्याशी संबंधित नोंदीऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“५. नोंदणीकृत व्यक्तींचा प्रवर्ग,—

(एक) शासन अधिसूचित करील अशा वस्तूंच्या निर्माणकांखेरीज इतर निर्माणक.

(दोन) अनुसूची-दोन च्या परिच्छेद ६ च्या खंड (ख) मध्ये निर्दिष्ट केलेला पुरवठा करणारे पुरवठादार.

(तीन) आपसमेळ कर आकारणीकरिता पात्र असलेला इतर कोणताही पुरवठादार.” ;

(ञ) नमुना जीएसटी आरईजी-१२ मध्ये, “३० दिवसांच्या आत” या मजकुराऐवजी “९० दिवसांच्या आत” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ट) नमुना जीएसटी आरईजी-२५ मध्ये,—

(एक) “तात्पुरता ओळख क्रमांक” या मजकुराऐवजी “जीएसटीआयएन” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ठिकाण” आणि “< राज्य >” हा मजकूर वगळण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक १९ मे, २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र. क्र. १००(२)/कराधान-१ अनुसार महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (दुसरी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १८०, भाग चार-ब, दिनांक २९ जून २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

अधिसूचना

महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र. क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता पुढील नियम करीत आहे :—

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (दुसरी सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.
- (२) ते, दिनांक १ जुलै २०१७ रोजी अंमलात येतील.
२. (एक) महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये नियम २६ नंतर पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :—

“प्रकरण चार

पुरवठ्याचे मूल्य निश्चित करणे

२७. जेथे मोबदला संपूर्णपणे पैशाच्या स्वरूपात नसेल अशा वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्याचे मूल्य.—जेथे वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्याचा मोबदला संपूर्णपणे पैशाच्या स्वरूपात नसेल तेथे, पुरवठ्याचे मूल्य हे,—

(क) अशा पुरवठ्याच्या खुल्या बाजारमूल्याइतके असेल ;

(ख) खंड (क) अन्वये खुले बाजारमूल्य उपलब्ध नसेल तेथे, मोबदल्याची एकूण रक्कम ही, पैशाच्या स्वरूपातील मोबदला आणि जर अशी रक्कम पुरवठ्याच्या वेळी माहीत असेल तर, पैशाच्या स्वरूपात नसणा-या मोबदल्याइतकी पैशाच्या स्वरूपातील अशी आणखी कोणतीही रक्कम, यांच्या बेरजेइतकी असेल ;

(ग) खंड (क) किंवा खंड (ख) अन्वये पुरवठ्याचे मूल्य हे निश्चित करण्याजोगे नसेल तेथे मूल्य हे त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या मूल्याइतके असेल ;

(घ) जर मूल्य हे खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) अन्वये निश्चित करण्याजोगे नसेल तेथे, मोबदल्याची एकूण रक्कम ही पैशाच्या स्वरूपातील मोबदला आणि पैशाच्या स्वरूपात नसणा-या मोबदल्याइतकी, क्रमशः नियम ३० किंवा नियम ३१ लागू करून निश्चित केल्याप्रमाणे, पैशाच्या स्वरूपातील अशी आणखी रक्कम, यांच्या बेरजेइतकी असेल.

उदाहरण :

(१) जुना फोन घेऊन त्या बदल्यात देण्यात आलेला नवीन फोन जर रुपये वीस हजाराचा असेल आणि जर अशा या नवीन फोनची, जुना फोन बदल्यात न घेता, असणारी किंमत ही रुपये चोवीस हजार असेल, तर नवीन फोनचे खुल्या बाजारातील मूल्य हे रु. २४,००० इतके असेल.

(२) प्राप्तकर्त्याने निर्माण केलेल्या प्रिंटरच्या बदल्यात घेतलेल्या लॅपटॉपची किंमत रुपये चाळीस हजार असेल आणि पुरवठ्याच्या वेळी माहीत असलेले प्रिंटरचे मूल्य रुपये चार हजार असेल, पण लॅपटॉपचे खुल्या बाजारातील मूल्य माहीत नसेल तर, लॅपटॉपच्या पुरवठ्याचे मूल्य हे रुपये चव्वेचाळीस हजार असेल.

२८. अभिकर्त्यामार्फत केलेल्या पुरवठ्याव्यतिरिक्त भिन्न किंवा संबंधित व्यक्तींमध्ये होणा-या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याचे मूल्य,—अभिकर्त्यामार्फत जेथे पुरवठा केला जातो त्याखेरीज कलम २५ च्या पोट-कलम (४) आणि (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या भिन्न व्यक्तींमध्ये किंवा जेथे पुरवठादार व प्राप्तकर्ता संबंधित आहे तेथे, वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याचे मूल्य हे,—

(क) अशा पुरवठ्याच्या खुल्या बाजारमूल्याइतके असेल ;

(ख) खुले बाजारमूल्य उपलब्ध नसेल तेथे, मूल्य हे त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्याच्या मूल्याइतके असेल ;

(ग) खंड (क) किंवा (ख) अन्वये मूल्य निश्चित करण्याजोगे नसेल तेथे, मूल्य हे, क्रमशः नियम ३० किंवा नियम ३१ लागू करून निश्चित केलेल्या मूल्याइतके असेल :

परंतु, प्राप्तकर्त्याकडून अशा प्रकारे वस्तूंचा आणखी पुढे पुरवठा करण्याचा हेतू असेल तेथे, मूल्य हे पुरवठादाराच्या पर्यायानुसार, संबंधित व्यक्ती नसलेल्या त्याच्या ग्राहकासाठी प्राप्तकर्त्याने त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या वस्तूंचा पुरवठा करण्यासाठी आकारलेल्या किंमतीच्या नव्वद टक्के एवढे असेल :

परंतु आणखी असे की, प्राप्तकर्ता संपूर्ण निविष्टी कराच्या जमा रकमेकरिता पात्र असल्यास, बीजकामध्ये घोषित केलेले मूल्य हे, वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या खुल्या बाजारमूल्याइतके असल्याचे मानण्यात येईल.

२९. अभिकर्त्याकडून करण्यात आलेल्या किंवा प्राप्त झालेल्या वस्तूंच्या पुरवठ्याचे मूल्य.—प्रकर्ता व त्याचा अभिकर्ता यांच्यामधील वस्तूंच्या पुरवठ्याचे मूल्य,—

(क) पुरविण्यात आलेल्या वस्तूंच्या खुल्या बाजारमूल्याइतके असेल किंवा पुरवठादाराच्या पर्यायानुसार, जर उक्त प्राप्तकर्त्याकडून वस्तूंचा आणखी पुढे पुरवठा करण्याचा उद्देश असेल तेथे, संबंधित व्यक्ती नसणा-या त्याच्या ग्राहकासाठी प्राप्तकर्त्याकडून त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या वस्तूंच्या पुरवठ्याकरिता आकारलेल्या किंमतीच्या नव्वद टक्के एवढे असेल ;

उदाहरण.—प्रकर्ता त्याच्या अभिकर्त्यास शेंगदाण्याचा पुरवठा करीत आहे आणि त्यानंतर त्याच प्रकारच्या आणि दर्जाच्या शेंगदाण्याचा पुरवठा अभिकर्ता पुरवठ्याच्या दिवशी प्रति किंवल रुपये पाच हजार या किंमतीने करीत आहे. दुसरा स्वतंत्र पुरवठादार उक्त अभिकर्त्यास रुपये चार हजार पाचशे पन्नास प्रति किंवल या भावाने त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या शेंगदाण्याचा पुरवठा करत असेल तर, प्रकर्त्याने केलेल्या पुरवठ्याचे मूल्य हे प्रति किंवल रुपये चार हजार पाचशे पन्नास इतके असेल किंवा जर त्याने पर्यायाचा वापर केला असेल तर, मूल्य हे रुपये पाच हजार च्या ९० टक्के म्हणजे प्रति किंवल रुपये चार हजार पाचशे इतके असेल.

(ख) खंड (क) खाली पुरवठ्याचे मूल्य, निश्चित करण्याजोगे नसेल तर, ते क्रमशः नियम ३० किंवा नियम ३१ लागू करून निश्चित करता येईल.

३०. खर्चावर आधारित वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या पुरवठ्याचे मूल्य.—वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या पुरवठ्याचे मूल्य हे, या प्रकरणाच्या कोणत्याही पूर्ववर्ती नियमानुसार निश्चित करण्याजोगे नसेल तर, अशा वस्तूंच्या उत्पादनाच्या किंवा निर्मितीच्या खर्चाच्या किंवा संपादनाच्या खर्चाच्या किंवा अशा सेवा पुरविण्याच्या खर्चाच्या एकशे दहा टक्के इतके असेल.

३१. वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या पुरवठ्याचे मूल्य निश्चित करण्याची अवशिष्ट पद्धत.—वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या पुरवठ्याचे मूल्य नियम २७ ते ३० अन्वये निश्चित करता आले नाही तर, ते कलम १५ च्या आणि या प्रकरणाच्या सर्वसाधारण तरतुदींशी व तत्वांशी सुसंगत अशा वाजवी उपायांचा वापर करून निश्चित करण्यात येईल :

परंतु, सेवांच्या पुरवठ्याबाबत पुरवठादारास नियम ३० दुर्लक्षित करून हा नियम स्वीकारता येईल.

३२. विवक्षित पुरवठ्यांच्या संबंधात मूल्यनिश्चिती करणे.—(१) या प्रकरणाच्या तरतुदींमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पुढे विनिर्दिष्ट केलेल्या पुरवठ्यांच्या संबंधातील मूल्य हे पुरवठादाराच्या पर्यायानुसार, यात यानंतर दिलेल्या रीतीने निश्चित करण्यात येईल.

(२) मुद्रा विनिमयासह (मनी चेजिंग) विदेशी चलनाच्या खरेदी किंवा विक्रीच्या संबंधातील, सेवांच्या पुरवठ्याचे मूल्य हे, पुढील रीतीने, सेवांच्या पुरवठादाराद्वारे निश्चित करण्यात येईल :—

(क) एखादे चलन जेव्हा भारतीय रुपयांमधून किंवा रुपयांमध्ये बदलण्यात येईल तेव्हा, मूल्य हे खरेदी करतानाचा दर किंवा, यथास्थिति, विक्री करतानाचा दर, आणि त्यावेळी, त्या चलनासाठी असलेला भारतीय रिझर्व्ह बँकेचा निर्देश दर यामधील फरकाला चलनाच्या एकूण युनिटने गुणून येणा-या मूल्याइतके असेल :

परंतु, भारतीय रिझर्व्ह बँकेचा त्या चलनासाठीचा निर्देश दर उपलब्ध नसेल, त्याबाबतीत मूल्य हे, मुद्रा बदलणा-या व्यक्तीने दिलेल्या किंवा स्वीकारलेल्या भारतीय रुपयांच्या एकूण रकमेच्या एक टक्का इतके असेल :

परंतु आणखी असे की, बदलण्यात येणारे कोणतेच चलन भारतीय रुपये नसेल तर, मूल्य हे भारतीय रिझर्व्ह बँकेने पुरविलेल्या निर्देश दराने एखाद्या व्यक्तीने दोन चलनांपैकी कोणत्याही चलनाचे त्या दिवशी भारतीय रुपयात रुपांतर केले असते तर जी रक्कम मिळाली असती, त्या दोन रकमांमधील कमी असलेल्या रकमेच्या १ टक्का इतके असेल :

परंतु तसेच, सेवांचा पुरवठा करणारी व्यक्ती एखाद्या वित्तीय वर्षाकरिता खंड (ख) नुसार मूल्य निश्चित करण्याच्या पर्यायाचा वापर करू शकेल आणि असा पर्याय त्या वित्तीय वर्षाच्या उर्वरित भागामध्ये मागे घेता येणार नाही.

(ख) सेवा पुरवठादाराच्या पर्यायानुसार, मुद्रा विनिमयासह (मनी चेंजिंग) विदेशी चलन पुरवठ्याच्या संबंधातील मूल्य हे,
(एक) किमान दोनशे पन्नास रुपयांच्या रकमेस अधीन राहून, एक लाख रुपयांपर्यंतच्या रकमेसाठी चलन विनिमयाच्या एकूण रकमेच्या एक टक्के ;

(दोन) एक लाख रुपयांपेक्षा अधिक आणि दहा लाख रुपयांपर्यंतच्या रकमेसाठी चलन विनिमयाच्या एकूण रकमेच्या अर्धा टक्के आणि एक हजार रुपये ; आणि

(तीन) साठ हजार रुपये इतक्या कमाल रकमेच्या अधीन राहून दहा लाख रुपयांपेक्षा अधिक रकमेसाठी चलन विनिमयाच्या एकूण रकमेच्या एक दशांश टक्के आणि पाच हजार पाचशे रुपये,

इतके समजण्यात येईल.

(३) विमान प्रवासाच्या तिकिटांच्या बाबतीत विमान प्रवास एजंटद्वारे देण्यात आलेल्या, सेवेच्या पुरवठ्याचे मूल्य हे, देशांतर्गत विमान प्रवासासाठी काढलेल्या तिकिटांच्या मूळ प्रवास भाड्याच्या पाच टक्के दराने आणि आंतरराष्ट्रीय प्रवासासाठी काढलेल्या तिकिटांच्या मूळ प्रवास भाड्याच्या दहा टक्के दराने परिगणित केलेली रक्कम असल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.-या उप-नियमाच्या प्रयोजनार्थ, “मूळ प्रवास भाडे” या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, ज्यावर विमान कंपन्यांकडून विमान प्रवास एजंटला सर्वसाधारणपणे अडत (कमिशन) दिली जाते असा विमान प्रवास भाड्याचा भाग, असा आहे.

(४) जीवन विमा व्यवसायाच्या संबंधात सेवा पुरवठ्याचे मूल्य हे,-

(क) विमापत्र धारकाला, त्याच्या वतीने गुंतवणुकीसाठी किंवा बचतीसाठी ठरविलेली रक्कम, ही जर सेवा पुरवितेवेळी विमापत्र धारकाला कळविलेली असेल तर, अशी रक्कम, विमापत्र धारकाकडून आकारलेल्या एकूण विमा हप्त्यातून वजा करून येणारी रक्कम असेल ;

(ख) (क) व्यतिरिक्त एकल वार्षिक हप्ता असलेल्या विमापत्राच्या बाबतीत, विमापत्र धारकाकडून आकारलेल्या एकल विमा हप्त्याच्या दहा टक्के असेल ; किंवा

(ग) इतर सर्व प्रकरणांमध्ये, पहिल्या वर्षी विमापत्र धारकाकडून आकारलेल्या विम्याच्या हप्त्याच्या पंचवीस टक्के आणि नंतरच्या वर्षांमध्ये विमापत्र धारकाकडून आकारलेल्या विम्याच्या हप्त्याच्या साडेबारा टक्के इतके असेल :

परंतु, संपूर्ण विम्याचा हप्ता केवळ जीवन विम्यातील जोखमीसाठीच विमापत्र धारकाद्वारे भरण्यात येत असेल तेथे, या उप-नियमात असलेली कोणतीही गोष्ट लागू असणार नाही.

(५) जुन्या वस्तू, म्हणजेच वापरलेल्या वस्तू जशा आहेत तशा किंवा किरकोळ प्रक्रियेनंतर वस्तूचे स्वरूप बदलत नाही अशा वापरलेल्या वस्तूंच्या खरेदी आणि विक्रीचा व्यवहार करणा-या व्यक्तीद्वारे जेथे करपात्र पुरवठा करण्यात आलेला आहे. तेथे आणि अशा वस्तूंच्या खरेदीवर जेथे कोणत्याही निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ घेण्यात आलेला नाही तेथे पुरवठ्याचे मूल्य हे, विक्रीची किंमत आणि खरेदीची किंमत यांमधील फरकाच्या रकमेइतके असेल आणि जेथे असे पुरवठ्याचे मूल्य ऋणात्मक असेल तेथे ते विचारात घेण्यात येणार नाही :

परंतु, कर्ज किंवा ऋण वसुलीच्या प्रयोजनासाठी, नोंदणीकृत नसलेल्या कसूरदार ऋणकोकडून पुन्हा ताब्यात घेतलेल्या वस्तूचे खरेदीमूल्य हे, कसूरदार ऋणकोकडून अशा वस्तूची खरेदी केल्याचे मूल्य, खरेदीचा दिनांक आणि असा पुन्हा ताबा घेणा-या व्यक्तीने तिची विल्हेवाट लावल्याचा दिनांक यांमधील प्रत्येक तिमाहीसाठी किंवा त्याच्या भागासाठी पाच टक्के पॉईंटने कमी करून आलेल्या मूल्याएवढे असल्याचे मानण्यात येईल.

(६) जे वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्यासाठी विमोचनयोग्य आहे असे टोकन किंवा प्रमाणक (व्हाऊचर) किंवा कुपन किंवा मुद्रांक (टपाल मुद्रांकाव्यतिरिक्त) याचे मूल्य, अशा टोकन, प्रमाणक (व्हाऊचर), कुपन किंवा मुद्रांक यासाठी विमोचनयोग्य असणा-या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पैशाच्या मूल्याइतके असेल.

(७) परिषदेच्या शिफारशीवरून शासनाद्वारे अधिसूचित करण्यात येतील अशा सेवा पुरवठादारांच्या वर्गाद्वारे कलम २५ मध्ये निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे भिन्न व्यक्तींमध्ये उक्त अधिनियमाच्या अनुसूची एकच्या परिच्छेद २ मध्ये निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, पुरविण्यात आलेल्या करपात्र सेवांचे मूल्य, जेथे निविष्टी कराची जमा रक्कम उपलब्ध असेल तेथे निरंक (शून्य) असल्याचे मानण्यात येईल.

३३. निव्वळ अभिकर्त्यांच्या बाबतीत सेवा पुरवठ्याचे मूल्य.—या प्रकरणाच्या तरतुदींमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पुढील सर्व शर्तीची पूर्तता केल्यास, पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याचा निव्वळ अभिकर्ता म्हणून पुरवठादाराने केलेला खर्च किंवा परिव्यय, पुरवठ्याच्या मूल्यातून वगळण्यात येईल,—

(एक) पुरवठादार, पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याद्वारे प्राधिकृत केल्यावर जेव्हा त्रयस्थ पक्षास प्रदान करतो तेव्हा तो अशा प्राप्तकर्त्याचा निव्वळ अभिकर्ता म्हणून काम करतो ;

(दोन) निव्वळ अभिकर्त्याद्वारे सेवा प्राप्तकर्त्याला देण्यात आलेल्या बीजकात, निव्वळ अभिकर्त्याने पुरवठा प्राप्तकर्त्याच्या वतीने केलेले प्रदान स्वतंत्रपणे दर्शविण्यात आले आहे ; आणि

(तीन) पुरवठा प्राप्तकर्त्याचा निव्वळ अभिकर्ता म्हणून त्रयस्थ पक्षाकडून निव्वळ अभिकर्त्याने प्राप्त केलेला पुरवठा, निव्वळ अभिकर्त्याने स्वतःहून पुरविलेल्या सेवांशिवाय असेल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ “निव्वळ अभिकर्ता” याचा अर्थ,—

(क) वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा पुरवठा करताना पुरवठा प्राप्तकर्त्याचा निव्वळ अभिकर्ता म्हणून खर्च किंवा परिव्यय करण्यासाठी, पुरवठा प्राप्तकर्त्याबरोबर संविदात्मक करार करणारी व्यक्ती ;

(ख) पुरवठा प्राप्तकर्त्याचा निव्वळ अभिकर्ता म्हणून अशा पद्धतीने मिळविलेल्या किंवा पुरवठा केलेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींवर कोणताही मालकी हक्क ठेवण्याचा हेतू नसणारी तसेच मालकी हक्क न ठेवणारी व्यक्ती ;

(ग) अशा पद्धतीने मिळविलेल्या वस्तू किंवा सेवा स्वतःच्या हितासाठी न वापरणारी व्यक्ती ; आणि

(घ) त्याने स्वतःहून पुरविलेल्या पुरवठ्यासाठी त्याला मिळालेल्या रकमेशिवाय, अशा वस्तू किंवा सेवा मिळविण्यासाठी प्रत्यक्ष खर्च केलेलीच रक्कम मिळणारी व्यक्ती,

असा आहे.

उदाहरण.—कंपनी ख च्या विधिसंस्थापनाशी संबंधित कायदेशीर कामकाज हाताळण्यासाठी निगम सेवा संस्था क नेमली आहे. आपल्या सेवा शुल्काव्यतिरिक्त, क, कंपनी ख कडून, कंपनीच्या नावे कंपनी निबंधकास दिलेले नोंदणी शुल्क आणि मान्यता शुल्क देखील वसूल करते. कंपनी निबंधकाने कंपनीच्या नावाच्या नोंदणी आणि मान्यतेसाठी आकारावयाचे शुल्क सक्तीने कंपनी ख वरच आकारण्यात येते. हे शुल्क भरताना क फक्त निव्वळ अभिकर्त्याचे काम करते. म्हणून, क द्वारे अशा खर्चाची करण्यात आलेली वसुली ही संवितरण आहे, आणि ती क ने ख ला केलेल्या पुरवठ्याच्या मूल्याचा भाग नाही.

३४. मूल्यनिश्चितीकरिता भारतीय रुपयाव्यतिरिक्त इतर चलनाच्या विनिमयाचा दर.—करपात्र वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींच्या मूल्यनिश्चितीकरिता विनिमय दर हा, अधिनियमाच्या कलम १२ किंवा, यथास्थिति, कलम १३ च्या अनुसार असलेल्या अशा पुरवठ्याच्या संबंधात, पुरवठ्याच्या वेळेच्या दिनांकास भारतीय रिझर्व्ह बँकेद्वारे निश्चित केलेला त्या चलनासाठी लागू असलेला निर्देश दर असेल.

३५. एकात्मिक कर, केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर यांचा समावेश असणा-या पुरवठ्याचे मूल्य.—जेव्हा पुरवठ्याच्या मूल्यात एकात्मिक कर किंवा, यथास्थिति, केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर यांचा समावेश असेल, तेव्हा कराची रक्कम पुढील पद्धतीने निश्चित करण्यात येईल,—

कराची रक्कम = (करासह मूल्य × आयजीएसटी किंवा, यथास्थिति, सीजीएसटी, एसजीएसटी किंवा युटीजीएसटीच्या कराचा टक्केवारीतील दर ÷ (१०० + टक्क्यामध्ये लागू असल्याप्रमाणे कराच्या दरांची बेरीज)

स्पष्टीकरण.—या प्रकरणाच्या तरतुदींच्या प्रयोजनार्थ,—

(क) वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींच्या पुरवठ्याचे “खुले बाजारमूल्य” याचा अर्थ, जेव्हा पुरवठ्याचे मूल्य करावयाचे आहे अशावेळी जेव्हा पुरवठादार आणि पुरवठ्याचा प्राप्तकर्ता एकमेकांशी संबंधित नाहीत आणि असा पुरवठा मिळविण्यासाठी किंमत ही एकमेव विचारात घेण्याची गोष्ट आहे त्यावेळी व्यवहार करणा-या व्यक्तीद्वारे देय असणारा एकात्मिक कर, केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर आणि उपकर वगळून असणारे पैशाच्या स्वरूपातील पूर्ण मूल्य असा आहे ;

(ख) “त्याच प्रकारच्या व दर्जाच्या वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा पुरवठा ” याचा अर्थ, इतर कोणत्याही वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा पुरवठा, जो समान परिस्थितीमध्ये केलेला असेल, ज्यामध्ये वैशिष्ट्ये, दर्जा, प्रमाण, कार्यात्मक घटक, सामग्री, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा लौकिक हा पहिल्या नमूद केलेल्या पुरवठ्यासारखा, जवळपास सारखा किंवा सारतः सदृश्य असेल अशा वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा पुरवठा, असा आहे.

प्रकरण पाच

निविष्टी कराची जमा रक्कम

३६. निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा करण्यासाठीची आवश्यक कागदपत्रे व शर्ती.—(१) निविष्टी सेवा वितरकासह नोंदणीकृत व्यक्तीला, पुढीलपैकी कोणत्याही कागदपत्रांच्या आधारे निविष्टी कराची जमा रक्कम घेता येईल :—

(क) कलम ३१ च्या तरतुदीनुसार वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या पुरवठादाराने दिलेले बीजक ;

(ख) कराचा भरणा करण्याच्या अधीन राहून, कलम ३१ च्या पोट-कलम (३) च्या खंड (च) च्या तरतुदीनुसार दिलेले बीजक ;

(ग) कलम ३४ च्या तरतुदीनुसार पुरवठादाराने दिलेले नावेपत्र ;

(घ) आयातीवरील एकात्मिक कराचे निर्धारण करण्यासाठी सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ किंवा त्याखाली केलेले नियम यांअन्वये विहित केलेले मालनोंदपत्र (बिल ऑफ एन्ट्री) किंवा कोणतेही तत्सम कागदपत्र ;

(ङ) नियम ५४ च्या उप-नियम (१) च्या तरतुदीनुसार निविष्टी सेवा वितरकाने दिलेले निविष्टी सेवा वितरक बीजक किंवा निविष्टी सेवा वितरक जमापत्र किंवा कोणतेही कागदपत्र.

(२) जर नोंदणीकृत व्यक्तीने, प्रकरण सहाच्या तरतुदींमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे लागू असलेले सर्व तपशील उक्त कागदपत्रामध्ये अंतर्भूत केलेले असतील आणि उक्त कागदपत्रामध्ये अंतर्भूत केल्याप्रमाणे संबंधित माहिती अशा व्यक्तीने नमुना जीएसटीआर-२ मध्ये सादर केली असेल तरच अशा व्यक्तीला निविष्टी कराची जमा रक्कम घेता येईल.

(३) जेथे कोणतीही मागणी ही, कोणतीही लबाडी, हेतुपुरस्सर असत्य कथन किंवा वस्तुस्थिती दडपणे यांमुळे कायम करण्यात आली असेल तेथे कोणत्याही आदेशाच्या अनुषंगाने कोणत्याही कराचा भरणा करण्यात आला असेल अशा कराच्या संबंधात, नोंदणीकृत व्यक्तीला कोणत्याही निविष्टी कराची जमा रक्कम घेता येणार नाही.

३७. मोबदल्याचे प्रदान न केल्याच्या बाबतीत निविष्टी कराची जमा रक्कम प्रत्यावर्तित करणे.—(१) जिने वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या कोणत्याही आवक पुरवठ्यावर निविष्टी कराची जमा रक्कम घेतली असेल, परंतु जिने कलम १६ च्या पोट-कलम (२) च्या दुस-या परंतुकामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेच्या आत त्यावर देय असलेल्या करासह अशा पुरवठ्याचे मूल्य त्याच्या पुरवठादाराला देण्यात कसूर केली असेल अशी नोंदणीकृत व्यक्ती, बीजक दिल्याच्या दिनांकापासून एकशे ऐंशी दिवसांच्या कालावधीनंतरच्या लगतच्या महिन्यात नमुना जीएसटीआर-२ मध्ये असा पुरवठा, प्रदान न केलेल्या मूल्याची रक्कम आणि पुरवठादारास प्रदान न केलेल्या अशा रकमेच्या प्रमाणात घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम यांचे तपशील सादर करील :

परंतु, उक्त अधिनियमाच्या अनुसूची एक मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, मोबदल्याशिवाय केलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य हे, कलम १६ च्या पोट-कलम (२) च्या दुस-या परंतुकाच्या प्रयोजनार्थ प्रदान केले असल्याचे मानण्यात येईल.

(२) ज्या महिन्यात तपशील सादर केले असतील त्या महिन्यात उप-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेची, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या उद्विष्टी कराच्या दायित्वात भर घालण्यात येईल.

(३) नोंदणीकृत व्यक्ती ही, अशा पुरवठ्यावरील जमा रक्कम घेतल्याच्या दिनांकापासून सुरू होणा-या व उप-नियम (२) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे उद्विष्टी कराच्या दायित्वात भर घातलेली रक्कम प्रदान केली असेल त्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधीसाठी, कलम ५० च्या पोट-कलम (१) अन्वये अधिसूचित केलेल्या दराने व्याज देण्यास दायी असेल.

(४) कलम १६ च्या पोट-कलम (४) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कालमर्यादा जी जमा रक्कम यापूर्वी प्रत्यावर्तित करण्यात आली होती अशी कोणतीही जमा रक्कम, अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार किंवा या प्रकरणाच्या तरतुदीनुसार, पुनर्मागणीचा दावा करण्यासाठी लागू होणार नाही.

३८. बँकिंग कंपनीकडून किंवा वित्तीय संस्थेकडून जमा रकमेचा दावा.—ठेवी स्वीकारणे, कर्जे किंवा आगाऊ रकमा देणे यांद्वारे सेवा पुरविणा-या बँकिंग कंपनीने किंवा बँकेतर वित्तीय कंपनीसह वित्तीय संस्थेने, कलम १७ च्या पोट-कलम (२) च्या तरतुदींचे पालन न करण्याचा विकल्प स्वीकारला असेल तर, ती, त्या कलमाच्या पोट-कलम (४) अन्वये परवानगी दिलेल्या विकल्पानुसार खाली विनिर्दिष्ट केलेल्या कार्यपद्धतीचे अनुपालन करील—

(क) उक्त कंपनी किंवा संस्था,—

(एक) धंदेतर प्रयोजनांसाठी वापरलेल्या निविष्टींवर व निविष्टी सेवांवर प्रदान केलेल्या कराची, आणि

(दोन) कलम १७ च्या पोट-कलम (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या पुरवठांशी संबंधित असलेल्या जमा रकमेची,

जमा रक्कम **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये घेणार नाही ;

(ख) उक्त कंपनी किंवा संस्था, कलम १७ च्या पोट-कलम (४) च्या दुस-या परंतुकामध्ये निर्दिष्ट केलेल्या आणि खंड (क) खाली अंतर्भूत नसलेल्या निविष्टींवर व निविष्टी सेवांवर प्रदान केलेल्या कराची जमा रक्कम घेईल ;

(ग) निविष्टी कराच्या उर्वरित रकमेपैकी पन्नास टक्के रक्कम ही, कंपनीला किंवा संस्थेला अनुज्ञेय असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम असेल आणि ती **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये सादर करण्यात येईल ;

(घ) खंड (ख) आणि (ग) यांमध्ये निर्दिष्ट केलेली रक्कम ही, कलमे ४१, ४२ व ४३ यांच्या तरतुदींना अधीन राहून, उक्त कंपनीच्या किंवा संस्थेच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल.

३९. निविष्टी सेवा वितरकाने निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण करण्यासाठीची कार्यपद्धती.—(१) निविष्टी सेवा वितरक, पुढील रीतीने आणि पुढील शर्तींना अधीन राहून निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण करील,—

(क) एखाद्या महिन्यात वितरण करण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण त्याच महिन्यात करण्यात येईल आणि त्याचे तपशील, प्रकरण आठच्या तरतुदींनुसार **नमुना जीएसटीआर-६** मध्ये सादर करण्यात येतील ;

(ख) निविष्टी सेवा वितरक हा, खंड (घ) च्या तरतुदींनुसार, अपात्र निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे (कलम १७ च्या पोट-कलम (५) च्या तरतुदींन्वये किंवा अन्यथा अपात्र) आणि पात्र निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे स्वतंत्रपणे वितरण करील ;

(ग) केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर व एकात्मिक कर यापोटी निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण, खंड (घ) च्या तरतुदींनुसार स्वतंत्रपणे करण्यात येईल ;

(घ) जे सूट देण्यात आलेला पुरवठा करीत असतील किंवा ज्यांची अन्यथा कोणत्याही कारणांमुळे नोंदणी झालेली नसेल अशा प्राप्तकर्त्यांसह (प्राप्तकर्त्यांसह) ज्यांचा निविष्टी कराच्या जमा रकमेशी संबंध आहे अशा एकूण सर्व प्राप्तकर्त्यांमधून त्या प्राप्तकर्त्यांपैकी एकाला 'आर' - मग त्याची नोंदणी झालेली असो किंवा नसो - कलम २० च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (घ) आणि खंड (ड) यांच्या तरतुदींनुसार, वितरित करण्याची आवश्यकता असलेल्या निविष्टी कराची जमा रक्कम "सी" असेल, जी, खालील सूत्राचा वापर करून परिगणित करावयाची आहे :—

$$\text{सी} = (\text{टी} \div \text{टी}) \times \text{सी}$$

येथे,

"सी" ही वितरित करावयाची जमा रक्कम आहे,

"टी" ही संबद्ध कालावधीतील कलम २० मध्ये निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे "आर" व्यक्तीची उलाढाल आहे ; आणि

"टी" ही, कलम २० च्या तरतुदींनुसार ज्यांच्याशी निविष्टी सेवा संबंधित आहेत, अशा सर्व प्राप्तकर्त्यांची संबद्ध कालावधीमधील एकूण उलाढाल आहे.

(ड) एकात्मिक करापोटी निविष्टी कराची जमा रक्कम ही, प्रत्येक प्राप्तकर्त्याला एकात्मिक कराची निविष्टी कर जमा रक्कम म्हणून वितरित केली जाईल.

(च) केंद्रीय कर आणि राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर यांपोटी निविष्टी कराची जमा रक्कम ही,—

(एक) जेथे निविष्टी सेवा वितरक स्थित असेल, त्याच राज्यात किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये एखादा प्राप्तकर्ता स्थित असेल त्याबाबतीत, निविष्टी कराची जमा रक्कम अनुक्रमे केंद्रीय कर आणि राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर म्हणून वितरित केली जाईल.

(दोन) जेथे निविष्टी सेवा वितरक स्थित असेल त्याव्यतिरिक्त अन्य राज्यात किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये प्राप्तकर्ता स्थित असेल त्याबाबतीत, निविष्टी कराची जमा रक्कम एकात्मिक कर म्हणून वितरित केली जाईल आणि अशाप्रकारे वितरित केलेली रक्कम ही

खंड (घ) नुसार अशा प्राप्तकर्त्याला वितरित करण्यासाठी पात्र असलेल्या केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कराच्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या एकूण रकमेइतकी असेल.

(छ) निविष्टी सेवा वितरक, नियम ५४ च्या उप-नियम (१) मध्ये विहित केल्याप्रमाणे निविष्टी कराची जमा रक्कम वितरित करण्यासाठीच केवळ देण्यात आले आहे असे स्पष्टपणे दर्शवून निविष्टी सेवा वितरक बीजक देईल.

(ज) निविष्टी सेवा वितरक, अगोदरच वितरित केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेत कोणत्याही कारणास्तव घट झाली असेल त्याबाबतीत जमा रक्कम कमी करण्यासाठी नियम ५४ च्या उप-नियम (१) मध्ये विहित केल्याप्रमाणे निविष्टी सेवा वितरक जमा पत्र देईल.

(झ) पुरवठादाराने, निविष्टी सेवा वितरकाला नावेपत्र दिल्यामुळे निविष्टी कराच्या जमा रकमेची अतिरिक्त रक्कम, खंड (क) ते (च) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने आणि शर्तींना अधीन राहून वितरित करण्यात येईल आणि कोणत्याही प्राप्तकर्त्याशी संबंधित असलेली रक्कम, खंड (घ) मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने परिगणित करण्यात येईल आणि अशी जमा रक्कम ज्या महिन्यात विवरण नमुना जीएसटीआर-६ मध्ये नावेपत्र समाविष्ट केले असेल त्या महिन्यात वितरित करण्यात येईल.

(ञ) पुरवठादाराकडून निविष्टी सेवा वितरकाला जमापत्र दिल्यामुळे कमी करणे आवश्यक असलेली कोणतीही निविष्टी कराची जमा रक्कम ही, मूळ बीजकामध्ये अंतर्भूत असलेली निविष्टी कर जमा रक्कम ज्या गुणोत्तरात खंड (घ) नुसार वितरित केली होती, त्याच गुणोत्तरात प्रत्येक प्राप्तकर्त्याला संविभाजित करून देण्यात येईल आणि अशी संविभाजित केलेली रक्कम,—

(एक) नमुना जीएसटीआर-६ मधील विवरणात ज्या महिन्यात जमापत्र समाविष्ट केले असेल त्या महिन्यात वितरित करावयाच्या रकमेतून कमी करण्यात येईल ; किंवा

(दोन) जेथे अशी संविभाजित केलेली रक्कम ही, वितरणातील जमा रक्कम समायोजित करावयाच्या रकमेपेक्षा कमी असल्याच्या कारणास्तव ऋण असेल तेथे ती प्राप्तकर्त्याच्या उद्विष्टी कराच्या दायित्वात समाविष्ट करण्यात येईल.

(२) जर निविष्टी सेवा वितरकाने वितरित केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, निविष्टी सेवा वितरकाकडून ती चुकीच्या प्राप्तकर्त्याला वितरित केल्याच्या कारणासह, कोणत्याही प्राप्तकर्त्याच्या कोणत्याही कारणास्तव नंतर कमी केली असेल तर, उप-नियम (१) च्या खंड (ज) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कार्यपद्धती जमा रक्कम (क्रेडीट) कमी करण्यासाठी योग्य त्या फेरफारांसह लागू होईल.

(३) उप-नियम (२) च्या अधीन, निविष्टी सेवा वितरक, उप नियम (१) च्या खंड (ज) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या निविष्टी सेवा वितरकाच्या जमापत्राच्या आधारे, अशी जमा रक्कम मिळण्यास हक्कदार असलेल्या प्राप्तकर्त्याला निविष्टी सेवा वितरक बीजक निर्गमित करील आणि ज्या महिन्यात असे जमापत्र व बीजक निर्गमित केले होते त्या महिन्याच्या नमुना जीएसटी आर-६ मधील विवरणामध्ये ते निविष्टी सेवा वितरक जमापत्र व निविष्टी सेवा वितरक बीजक समाविष्ट करील.

४०. विशेष परिस्थितीत जमा रकमेचा (क्रेडीट) दावा करण्याची रीत.—(१) साठ्यात असलेल्या निविष्टीवर किंवा साठ्यात असलेल्या अर्ध-तयार किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीवर कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या तरतुदीनुसार, करण्यात येणा-या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा किंवा भांडवली वस्तूवर उक्त पोट-कलमाच्या खंड (ग) आणि (घ) च्या तरतुदीनुसार करण्यात येणा-या जमा रकमेचा दावा हा, पुढील शर्तींना अधीन राहून करण्यात येईल,—

(क) कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ग) आणि (घ) नुसार, भांडवली वस्तूंवरील निविष्टी कराच्या जमा रकमेतून, ज्याच्या आधारे करपात्र व्यक्तीने त्या भांडवली वस्तू प्राप्त केल्या होत्या त्या बीजकाच्या किंवा अशा कोणत्याही कागदपत्रांच्या दिनांकापासून, अशा भांडवली वस्तूवर, वर्षाच्या प्रत्येक तिमाहीकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता पाच टक्के पॉईंटने भरलेला कर वजा केल्यानंतर, दावा करण्यात येईल.

(ख) नोंदणीकृत व्यक्ती कलम १८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास पात्र झाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत पूर्वोक्तप्रमाणे निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास ती पात्र आहे अशा आशयाचे घोषणापत्र, नमुना जीएसटी आयटीसी-०१ मध्ये सामायिक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील.

(ग) खंड (ख) खालील घोषणापत्रामध्ये,—

(एक) कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (क) अन्वये केलेल्या एखाद्या दाव्याच्या बाबतीत, अधिनियमाच्या तरतुदींन्वये कर भरण्यास तो दायी ठरत असेल अशा दिनांकाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी,

(दोन) कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ख) अन्वये केलेल्या एखाद्या दाव्याच्या बाबतीत, नोंदणीस मान्यता दिल्याच्या दिनांकाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी,

(तीन) कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ग) अन्वये केलेल्या एखाद्या दाव्याच्या बाबतीत, कलम ९ अन्वये, कर भरण्यास तो दायी ठरत असेल अशा दिनांकाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी,

(चार) कलम १८ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (घ) अन्वये केलेल्या एखाद्या दाव्याच्या बाबतीत, नोंदणीकृत व्यक्तीने केलेला पुरवठा हा करपात्र ठरत असेल अशा दिनांकाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी,

साठ्यामध्ये धारण केलेल्या निविष्टीच्या किंवा साठ्यामध्ये असलेल्या अर्ध-तयार किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीच्या किंवा, यथास्थिति, भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील निविष्टीच्या तपशिलाचा स्पष्टपणे विनिर्देश करील.

(घ) जर केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर आणि एकात्मिक कर यांपोटी असलेले, दाव्याचे एकूण मूल्य हे दोन लाख रुपयांपेक्षा अधिक असेल तर, खंड (ख) अन्वये, घोषणापत्रामध्ये सादर केलेला तपशील, व्यवसाय करीत असलेला सनदी लेखापाल किंवा परिव्यय लेखापाल यांच्याद्वारे यथोचितरीत्या प्रमाणित केलेला असावा.

(ङ) कलम १८ चे पोट-कलम (१) च्या खंड (ग) व (घ) च्या तरतुदीनुसार, दावा करण्यात आलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेची, **नमुना जीएसटीआर-१** मध्ये किंवा, यथास्थिति, **नमुना जीएसटीआर-४** मध्ये सामायिक पोर्टलवर संबंधित पुरवठादाराकडून सादर केलेल्या संबंधित तपशिलांशी पडताळणी करण्यात येईल.

(२) कलम १८ च्या पोट-कलम (६) च्या प्रयोजनांसाठी भांडवली वस्तूंच्या किंवा संयंत्र आणि यंत्रसामग्री यांच्या पुरवठ्याच्या बाबतीत, जमा रक्कम ही, अशा वस्तूंचे बीजक दिल्याच्या दिनांकापासून प्रत्येक तिमाहीकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता, पाच टक्के पॉइंट इतक्या दराने, उक्त वस्तूंवरील निविष्टी कर वजा करून, परिगणित करण्यात येईल.

४१. धंद्याची विक्री, विलीनीकरण, एकत्रीकरण, भाडेपट्टा किंवा हस्तांतरण यांवरील जमा रकमेचे हस्तांतरण.—(१) नोंदणीकृत व्यक्ती, धंद्याची विक्री, त्याचे विलीनीकरण, विलगीकरण, एकत्रीकरण, तो भाडेपट्ट्याने देणे किंवा त्याचे हस्तांतरण करणे किंवा कोणत्याही कारणावरून धंद्याच्या मालकीत बदल करणे, या प्रसंगी, अशा धंद्याची विक्री, विलीनीकरण, विलगीकरण, एकत्रीकरण, भाडेपट्टा किंवा हस्तांतरण यांचा तपशील, त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत, वापरविना पडून राहिलेल्या निविष्टी कराची जमा रक्कम, हस्तांतरितीस हस्तांतरण करण्याच्या विनंतीसह, **नमुना जीएसटी आयटीसी-०२** मध्ये, सामायिक पोर्टलवर, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील :

परंतु, विलगीकरणाच्या बाबतीत, निविष्टी कराची जमा रक्कम, विलगीकरण योजनेत विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, नवीन युनिटांच्या मत्तांच्या मूल्याच्या प्रमाणात, संविभाजित करण्यात येईल.

(२) हस्तांतरण करणारा, दायित्वाच्या हस्तांतरणासाठीच्या स्पष्ट तरतुदींसह, धंद्याची विक्री, विलीनीकरण, विलगीकरण, एकत्रीकरण, भाडेपट्टा किंवा हस्तांतरण करण्यात आले आहे असे प्रमाणित करणा-या, व्यवसाय करणा-या सनदी लेखापालाद्वारे किंवा परिव्यय लेखापालाद्वारे देण्यात आलेल्या प्रमाणपत्राची प्रत सुद्धा सादर करील.

(३) हस्तांतरिती, सामायिक पोर्टलवर, हस्तांतरण करणा-याद्वारे अशाप्रकारे सादर केलेला तपशील स्वीकारील आणि अशा स्वीकृतीनंतर, **नमुना जीएसटी आयटीसी-०२** मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली वापरविना पडून राहिलेली जमा रक्कम त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल.

(४) अशा पद्धतीने हस्तांतरित करण्यात आलेल्या निविष्टीची आणि भांडवली वस्तूंची हस्तांतरितीद्वारे त्याच्या लेखा खातेवहीत योग्यरीत्या नोंद घेण्यात येईल.

४२. निविष्टी किंवा निविष्टी सेवा यांच्याशी संबंधित निविष्टी कराची जमा रक्कम निश्चित करण्याची व त्याचे प्रत्यावर्तन करण्याची रीत.—(१) धंद्याच्या प्रयोजनांसाठी अंशतः वापरण्यात येत असलेल्या आणि इतर प्रयोजनांसाठी अंशतः वापरण्यात येत असलेल्या किंवा शून्याधारित दर पुरवठ्यांसह करपात्र पुरवठा करण्यासाठी अंशतः वापरण्यात येत असलेल्या आणि करमाफ पुरवठा करण्यासाठी अंशतः वापरण्यात येत असलेल्या ज्या निविष्टीना किंवा निविष्टी सेवांना कलम १७ च्या पोट-कलम (१) किंवा पोट-कलम (२) च्या तरतुदी लागू असतील अशा निविष्टीच्या किंवा निविष्टी सेवांच्या संबंधातील निविष्टी कराची जमा रक्कम ही, धंद्याच्या प्रयोजनांशी किंवा करपात्र पुरवठा करण्यासाठी पुढील रीतीने संबंधित असेल,—

(क) कर कालावधीत निविष्टी आणि निविष्टी सेवांमध्ये समाविष्ट असलेली एकूण निविष्टी कराची जमा रक्कम 'टी' म्हणून दर्शविण्यात येईल.

(ख) 'टी' पैकी, जी निविष्टी कराची रक्कम केवळ धंदेतर प्रयोजनांसाठी वापरण्याचा हेतू असलेल्या निविष्टींशी व निविष्टी सेवांशी संबंधित असेल ती रक्कम, 'टी_१' म्हणून दर्शविण्यात येईल.

(ग) 'टी' पैकी, जी निविष्टी कराची रक्कम केवळ करमाफ पुरवठ्याकरिता वापरण्याचा हेतू असलेल्या निविष्टींशी व निविष्टी सेवांशी संबंधित असेल ती रक्कम, 'टी_२' म्हणून दर्शविण्यात येईल.

(घ) 'टी' पैकी, जी निविष्टी कराची रक्कम कलम १७ च्या पोट-कलम (५) अन्वये ज्या निविष्टींवर व निविष्टी सेवांवर जमा रक्कम उपलब्ध नसेल अशा निविष्टींशी व निविष्टी सेवांशी संबंधित असेल ती रक्कम, 'टी_३' म्हणून दर्शविण्यात येईल.

(ङ) नोंदणीकृत व्यक्तीच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये जमा करण्यात आलेली निविष्टी करांची जमा रक्कम 'सी' म्हणून दर्शविण्यात येईल आणि तिची पुढीलप्रमाणे परिगणना करण्यात येईल :—

$$सी = टी - (टी_१ + टी_२ + टी_३);$$

(च) केवळ करमाफ पुरवठ्याव्यतिरिक्त, परंतु शून्याधारित दर पुरवठ्यासहित पुरवठा करण्यासाठी वापरण्याचा हेतू असलेल्या निविष्टी व निविष्टी सेवांशी संबंधित असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम ही 'टी_४' म्हणून दर्शविण्यात येईल ;

(छ) नोंदणीकृत व्यक्ती बीजक स्तरावर नमुना जीएसटीआर-२ मध्ये 'टी_१', 'टी_२', 'टी_३' व 'टी_४' निश्चित करील व घोषित करील ;

(ज) खंड (छ) अन्वये निश्चित केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम काढून घेतल्यानंतर उर्वरित निविष्टी कराच्या जमा रकमेस सामायिक जमा रक्कम असे संबोधण्यात येईल व ती 'सी' म्हणून दर्शविण्यात येईल व तिची पुढीलप्रमाणे परिगणना करण्यात येईल :—

$$सी = सी - टी_४ ;$$

(झ) करमाफ पुरवठ्याशी संबंधित असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, 'डी' म्हणून दर्शविण्यात येईल व तिची पुढीलप्रमाणे परिगणना करण्यात येईल :—

$$डी = (ई + एफ) \times सी$$

जेथे, कर कालावधीत करमाफ पुरवठ्याचे एकूण मूल्य हे 'ई' असेल, आणि

कर कालावधीत नोंदणीकृत व्यक्तीची राज्यातील एकूण उलाढाल ही 'एफ' असेल :

परंतु, जेथे उक्त कर कालावधीत, नोंदणीकृत व्यक्तीने कोणतीही उलाढाल केली नसेल किंवा उपरोक्त माहिती उपलब्ध झाली नसेल तर, 'ई'/'एफ' चे उक्त मूल्य ज्या महिन्यासाठी परिगणित करण्यात येणार आहे त्या महिन्याच्या अगोदरच्या कालावधीसाठी अशा उलाढालीचा तपशील उपलब्ध झाला असेल त्या शेवटच्या कर कालावधीमधील 'ई' आणि 'एफ' चे मूल्य विचारात घेऊन 'ई'/'एफ' चे मूल्य परिगणित करण्यात येईल ;

स्पष्टीकरण.—या खंडाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, करमाफ पुरवठ्याचे एकूण मूल्य आणि एकूण उलाढाल यामधून, संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीच्या सूची-एकच्या नोंद ८४ अन्वये आणि उक्त अनुसूचीच्या सूची दोनच्या नोंद ५१ व ५४ अन्वये कोणत्याही शुल्काची किंवा आकारलेल्या कराची रक्कम वगळण्यात येईल.

(ज) जर सामायिक निविष्टी व निविष्टी सेवा अंशतः धंद्यासाठी आणि अंशतः धंदेतर प्रयोजनांसाठी वापरल्या असतील तर धंदेतर प्रयोजनांशी संबंधित असेल ती जमा रक्कम, डी_१ म्हणून दर्शविण्यात येईल आणि ती सी_१ च्या पाच टक्के इतकी असेल ; आणि

(ट) धंद्याच्या प्रयोजनांसाठी आणि करमाफ पुरवठ्याव्यतिरिक्त परंतु शून्याधारित दर पुरवठ्यासहित पुरवठा करण्यासाठी संबंधित असलेली सामायिक जमा रकमेची उर्वरित रक्कम पात्र निविष्टी कराची जमा रक्कम असेल आणि ती सी_१ म्हणून दर्शविण्यात येईल, जेथे

$$सी_१ = सी - (डी_१ + डी_२);$$

(ठ) सी_१ रक्कम ही केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर आणि एकात्मिक कर यांच्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेकरिता स्वतंत्रपणे परिगणित करण्यात येईल ;

(ड) 'डी_१' व 'डी_२' यांच्या एकूण रकमेवढ्या रकमेची, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या उद्विष्टी कर दायित्वामध्ये भर घालण्यात येईल :

परंतु, जेव्हा धंदेतर प्रयोजनांसाठी अंशतः वापरलेल्या आणि करमाफ पुरवठ्यासाठी अंशतः वापरलेल्या निविष्टींशी किंवा निविष्टी सेवांशी संबंधित असलेली निविष्टी कराची रक्कम ही, नोंदणीकृत व्यक्तीकडून बीजक स्तरावर निश्चित करून ती वेगळी करण्यात आली असेल, तेव्हा, तिचा अनुक्रमे 'टी' व 'टी' मध्ये समावेश करण्यात येईल आणि अशा निविष्टी किंवा निविष्टी सेवांवरील उर्वरित जमा रकमेचा 'टी' मध्ये समावेश करण्यात येईल.

(२) उप-नियम (१) अन्वये निश्चित करण्यात आलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, ज्या वित्तीय वर्षाशी संबंधित असेल ते वित्तीय वर्ष संपल्यानंतरच्या पुढील सप्टेंबर महिन्याचे मासिक विवरण सादर करण्याच्या नियत दिनांकापूर्वी, त्या वित्तीय वर्षाकरिता, उक्त उप-नियमात विहित केलेल्या रीतीने अंतिमतः परिगणित करण्यात येईल ; आणि,

(क) 'डी' आणि 'डी' संबंधात अंतिमतः परिगणित केलेल्या एकूण रकमा ह्या, 'डी' आणि 'डी' संबंधात उप-नियम (१) अन्वये निश्चित केलेल्या एकूण रकमांपेक्षा अधिक असतील त्या बाबतीत, अशा अधिक असलेल्या रकमा, ज्या वित्तीय वर्षाशी जमा रक्कम संबंधित असेल ते वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर येणा-या पुढील सप्टेंबर महिन्यापर्यंतच्या कोणत्याही महिन्यात, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या उद्विष्टी कराच्या दायित्वात समाविष्ट करण्यात येतील आणि उक्त व्यक्ती, लगतच्या वित्तीय वर्षाच्या १ एप्रिलपासून सुरू होणा-या आणि रकमेचे प्रदान केलेल्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधीसाठी कलम ५० च्या पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या दराने उक्त अधिक रकमेवर व्याज देण्यास दायी असेल ; किंवा

(ख) 'डी' आणि 'डी' च्या संबंधात उप-नियम (१) अन्वये निश्चित केलेल्या एकूण रकमा ह्या, 'डी' आणि 'डी' च्या संबंधात अंतिमतः परिगणित केलेल्या एकूण रकमांपेक्षा अधिक असतील त्या बाबतीत, अशा अधिक रकमेची, नोंदणीकृत व्यक्ती, अशी जमा रक्कम ज्या वित्तीय वर्षाशी संबंधित असेल ते वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर येणा-या पुढील सप्टेंबर महिन्यापर्यंतच्या कोणत्याही महिन्यात आपल्या विवरणात जमा रक्कम म्हणून मागणी करील.

४३. विवक्षित प्रकरणांत भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील निविष्टी कराची जमा रक्कम निश्चित करण्याची आणि ती रक्कम प्रत्यावर्तित करण्याची रीत .—(१) कलम १६ च्या पोट-कलम (३) च्या तरतुदींना अधीन राहून, कलम १७ ची पोट-कलमे (१) व (२) यांच्या तरतुदी लागू असलेल्या ज्या भांडवली वस्तूसंबंधातील निविष्टी कराची जमा रक्कम, धंद्याच्या प्रयोजनासाठी अंशतः वापरली असेल आणि इतर प्रयोजनांसाठी अंशतः वापरली असेल किंवा शून्याधारित पुरवठ्यांसह करपात्र पुरवठ्यांकरिता आणि करमाफ पुरवठ्यांकरिता अंशतः वापरली असेल अशा भांडवली वस्तूसंबंधातील निविष्टी कराची जमा रक्कम, धंद्याच्या प्रयोजनांशी किंवा करपात्र पुरवठ्यांशी पुढील रीतीने संबंधित असेल,—

(क) केवळ धंदेतर प्रयोजनांसाठी वापरलेल्या किंवा वापरण्याचा हेतू असलेल्या किंवा केवळ करमाफ पुरवठा करण्यासाठी वापरलेल्या किंवा वापरण्याचा हेतू असलेल्या भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील निविष्टी कराची रक्कम **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये दर्शविण्यात येईल आणि ती त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येणार नाही ;

(ख) केवळ करमाफ पुरवठ्यांव्यतिरिक्त परंतु शून्याधारित पुरवठ्यांसह इतर पुरवठा करण्यासाठी वापरलेल्या किंवा वापरण्याचा हेतू असलेल्या भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील निविष्टी कराची रक्कम, **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये दर्शविण्यात येईल आणि ती इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल ;

(ग) 'ए' प्रमाणे दर्शविलेली, खंड (क) आणि (ख) अन्वये अंतर्भूत न केलेल्या भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील निविष्टी कराची रक्कम, इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल आणि अशा वस्तूंचे उपयुक्त आयुर्मान हे, अशा वस्तूंच्या बीजकाच्या दिनांकापासून पाच वर्षे इतके विचारात घेण्यात येईल :

परंतु, खंड (क) खाली यापूर्वी समाविष्ट केलेल्या कोणत्याही भांडवली वस्तू ह्या, नंतर या खंडाखाली समाविष्ट केलेल्या असतील त्या बाबतीत, 'ए' चे मूल्य हे, प्रत्येक तिमाहीकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता पाच टक्के इतक्या दराने येणारी निविष्टी कराची रक्कम वजा करून काढण्यात येईल आणि 'ए' ची रक्कम ही इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल ;

स्पष्टीकरण.—खंड (क) अन्वये घोषित केलेल्या भांडवली वस्तू मिळाल्यावर त्यासंबंधीच्या बाबीस, जर त्या भांडवली वस्तू नंतर या खंडाखाली समाविष्ट केलेल्या असतील तर, कलम १८ च्या पोट-कलम (४) च्या तरतुदी लागू होणार नाहीत.

(घ) 'टी' म्हणून दर्शवावयाची, खंड (ग) खालील इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा केलेली 'ए' ची एकूण रक्कम ही, एखाद्या कर कालावधीतील भांडवली वस्तूंच्या संबंधातील सामायिक जमा रक्कम असेल :

परंतु, खंड (ख) खाली यापूर्वी समाविष्ट केलेल्या कोणत्याही भांडवली वस्तू ह्या, नंतर खंड (ग) खाली समाविष्ट केलेल्या असतील त्या बाबतीत, प्रत्येक तिमाहीकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता पाच टक्के इतक्या दराने निविष्टी कराची रक्कम वजा करून काढलेले 'ए' चे मूल्य हे 'टी' च्या एकूण मूल्यात अंतर्भूत करण्यात येईल ;

(ड) सामायिक भांडवली वस्तूंच्या उपयुक्त आयुर्मानाच्या कालावधीत त्यासंबंधीच्या एखाद्या कर कालावधीशी संबंधित असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, 'टी' म्हणून दर्शविण्यात येईल आणि ती पुढीलप्रमाणे परिगणित करण्यात येईल,—

$$टी_{एम्} = टी_{सी} + ६०$$

(च) कर कालावधीत ज्यांचे आयुर्मान उपयुक्त राहिले असेल अशा सर्व सामायिक भांडवली वस्तूंबाबतची, कर कालावधीच्या सुरुवातीची निविष्टी कराची जमा रक्कम ही, 'टी' म्हणून दर्शविण्यात येईल आणि ती, अशा सर्व भांडवली वस्तूंकरिता 'टी' ची एकूण रक्कम असेल.

(छ) करमाफ पुरवठ्यांशी संबंधित असलेली सामायिक जमा रक्कम, 'टी' म्हणून दर्शविण्यात येईल, आणि ती, पुढीलप्रमाणे परिगणित करण्यात येईल,—

$$टी_{४} = (ई + एफ) \times टी_{आर}$$

जेथे, कर कालावधीत करमाफ पुरवठ्याचे एकूण मूल्य हे, 'ई' असेल, आणि

कर कालावधीत नोंदणीकृत व्यक्तीची एकूण उलाढाल ही, 'एफ' असेल :

परंतु, जेथे उक्त कर कालावधीत, नोंदणीकृत व्यक्तीने कोणतीही उलाढाल केली नसेल किंवा उपरोक्त माहिती उपलब्ध झाली नसेल तर, 'ई/एफ' चे उक्त मूल्य ज्या महिन्यासाठी परिगणित करण्यात येणार आहे त्या महिन्याच्या अगोदरच्या कालावधीसाठी अशा उलाढालीचा तपशील उपलब्ध झाला असेल त्या शेवटच्या कर कालावधीमधील 'ई' व 'एफ' चे मूल्य विचारात घेऊन 'ई/एफ' चे मूल्य परिगणित करण्यात येईल ;

स्पष्टीकरण.—या खंडाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, करमाफ पुरवठ्याचे एकूण मूल्य आणि एकूण उलाढाल यामधून, संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीच्या सूची-एक च्या नोंद ८४ अन्वये आणि उक्त अनुसूचीच्या सूची-दोन च्या नोंद ५१ व ५४ अन्वये कोणत्याही शुल्काची किंवा आकारलेल्या कराची रक्कम वगळण्यात येईल.

(ज) लागू असलेल्या व्याजासह 'टी' च्या रकमेची, संबंधित भांडवली वस्तूंच्या उपयुक्त आयुर्मानाच्या प्रत्येक कर कालावधी दरम्यान, अशा जमा रकमेचा दावा करणा-या व्यक्तीच्या उद्दिष्टी कर दायित्वांमध्ये भर घालण्यात येईल.

(२) केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर आणि एकात्मिक कर याकरिता 'टी' ची रक्कम स्वतंत्रपणे परिगणित करण्यात येईल.

४४. विशेष परिस्थितीत जमा रक्कम प्रत्यावर्तित करण्याची रीत.—(१) साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टी, साठ्यात धारण केलेल्या अर्ध-तयार व तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी आणि साठ्यात धारण केलेल्या भांडवली वस्तू यांच्याशी संबंधित निविष्टी कराची जमा रक्कम, कलम १८ च्या पोट-कलम (४) च्या किंवा कलम २९ च्या पोट-कलम (५) च्या प्रयोजनांसाठी पुढील रीतीने निश्चित करण्यात येईल,—

(क) साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टी आणि साठ्यात धारण केलेल्या अर्ध-तयार व तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी यांकरिता निविष्टी कराची जमा रक्कम, अशा निविष्टीवर नोंदणीकृत करपात्र व्यक्तीने ज्यावर जमा रकमेचा लाभ घेतला असेल अशा तत्सम बीजकांच्या आधारे प्रमाणशीर पद्धतीने परिगणित करण्यात येईल.

(ख) साठ्यात धारण केलेल्या भांडवली वस्तूंसाठी उर्वरित महिन्यांमधील उपयुक्त आयुर्मान यात अंतर्भूत असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम ही, उपयुक्त आयुर्मान पाच वर्षांचे आहे असे विचारात घेऊन यथाप्रमाण तत्त्वावर परिगणित करण्यात येईल.

उदाहरण

४ वर्षे, ६ महिने आणि १५ दिवसांकरिता भांडवली वस्तू वापरात आहेत.

उर्वरित उपयुक्त आयुर्मान महिन्यांमध्ये = महिन्याचा राहिलेला भाग दुर्लक्षित करून ५ महिने

अशा भांडवली वस्तूंवर घेण्यात आलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम = सी

उर्वरित उपयुक्त आयुर्मानाशी संबंधित निविष्टी कराची जमा रक्कम = सी गुणिले ५/६०.

(२) उप-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम, राज्य कराच्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेकरिता स्वतंत्रपणे निश्चित करण्यात येईल.

(३) जेथे साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टींशी संबंधित असलेली कर बीजके उपलब्ध नसतील तेथे, नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम १८ च्या पोट-कलम (४) किंवा, यथास्थिति, कलम २९ चे पोट-कलम (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कोणतीही घटना घडल्याच्या प्रभावी दिनांकास वस्तूचे जे प्रचलित बाजारमूल्य असेल त्या आधारे पोट-नियम (१) अन्वये रक्कम अंदाजित करील.

(४) उप-नियम (१) अन्वये निश्चित करण्यात आलेली रक्कम ही, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या उद्विष्टी कर दायित्वाचा भाग असेल आणि अशी रक्कम जेव्हा कलम १८ च्या पोट-कलम (४) च्या घटनेशी संबंधित असेल तर, त्या रकमेचा तपशील नमुना जीएसटी आयटीसी-०३ मध्ये आणि अशी रक्कम जेव्हा नोंदणी रद्द करण्याशी संबंधित असेल तर, त्या रकमेचा तपशील नमुना जीएसटीआर-१० मध्ये सादर करण्यात येईल.

(५) उप-नियम (३) नुसार सादर करण्यात आलेला तपशील हा, व्यवसाय करीत असलेला सनदी लेखापाल किंवा परिव्यय लेखापाल यांच्याकडून यथोचित रीत्या प्रमाणित केलेला असावा.

(६) भांडवली वस्तूशी संबंधित कलम १८ च्या पोट-कलम (६) च्या प्रयोजनांकरिता निविष्टी कराची जमा रक्कम, उप-नियम (१) च्या खंड (ख) मध्ये विनिर्दिष्ट केली असेल त्याच रीतीने निश्चित करण्यात येईल आणि एकात्मिक वस्तू व सेवा कराच्या आणि केंद्रीय वस्तू व सेवा कराच्या निविष्टी कराची जमा रक्कम स्वतंत्रपणे निश्चित करण्यात येईल :

परंतु, जेव्हा अशा प्रकारे निश्चित केलेली रक्कम भांडवली वस्तूच्या मूल्याच्या व्यवहारावर निश्चित केलेल्या करापेक्षा अधिक असेल तर, निश्चित केलेली रक्कम उद्विष्टी कर दायित्वाचा भाग असेल आणि ती नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये सादर करण्यात येईल.

४५. उक्त्या कामगाराकडे पाठविलेल्या निविष्टी किंवा भांडवली वस्तू यांसंबंधातील शर्ती व निर्बंध.—(१) उक्त्या कामगाराकडे प्रकर्त्याकडून जेव्हा निविष्टी, अर्ध-तयार वस्तू किंवा भांडवली वस्तू- पाठविल्या जातात तेव्हा व अशा वस्तू थेट पाठविल्या जातात तेव्हा प्रकर्त्याने दिलेल्या चलानासोबत पाठविण्यात येतील.

(२) प्रकर्त्याकडून उक्त्या कामगाराला देण्यात आलेल्या चलानामध्ये, नियम ५५ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या तपशिलांचा अंतर्भाव असेल.

(३) तिमाहीत उक्त्या कामगाराकडे पाठविलेल्या किंवा उक्त्या कामगाराकडून प्राप्त झालेल्या किंवा एका उक्त्या कामगाराकडून दुस-या उक्त्या कामगाराकडे पाठविलेल्या वस्तूच्या संबंधातील चलानांचे तपशील हे त्या कालावधीकरिता सादर केलेल्या नमुना जीएसटी आयटीसी-०४ मध्ये, उक्त तिमाहीच्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या पंचविसाव्या दिवशी किंवा त्यापूर्वी समाविष्ट करण्यात येतील.

(४) कलम १४३ मध्ये ठरवून दिलेल्या मुदतीत, निविष्टी किंवा भांडवली वस्तू प्रकर्त्याला परत केल्या नसतील तर, ज्या दिवशी उक्त निविष्टी व भांडवली वस्तू पाठविण्यात आल्या होत्या त्या दिवशी प्रकर्त्याकडून अशा निविष्टी किंवा भांडवली वस्तू यांचा उक्त्या कामगाराला पुरवठा करण्यात आला होता, असे मानण्यात येईल आणि उक्त पुरवठा नमुना जीएसटीआर—१ मध्ये घोषित करण्यात येईल आणि प्रकर्ता हा, लागू असलेल्या व्याजासह कर भरण्यास दायी असेल ;

स्पष्टीकरण.—या प्रकरणाच्या प्रयोजनार्थ,—

(१) “भांडवली वस्तू” यामध्ये, कलम १७ च्या स्पष्टीकरणामध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे, “संयंत्र व यंत्रसामग्री” यांचा समावेश होतो ;

(२) कलम १७ च्या पोट-कलम (३) मध्ये, निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, करमाफ पुरवठ्याचे पुरवठा मूल्य निश्चित करण्याकरिता :—

(क) जमीन व इमारतीचे मूल्य हे, मुद्रांक शुल्क भरण्याच्या प्रयोजनाकरिता ज्या मूल्याचा अवलंब केला असेल त्याप्रमाणे घेण्यात येईल ; आणि

(ख) रोख्याचे मूल्य, अशा रोख्याच्या विक्री मूल्याच्या एक टक्का याप्रमाणे घेण्यात येईल.

प्रकरण सहा

कराचे बीजक, जमापत्र आणि नावेपत्र

४६. कराचे बीजक.— नोंदणीकृत व्यक्ती, नियम ५४ ला अधीन राहून, कलम ३१ मध्ये निर्दिष्ट केलेले पुढील तपशिलांचा समावेश असलेले कर बीजक देईल :—

(क) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ ——— ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण- संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रमांक ;

(ग) ते दिल्याचा दिनांक ;

(घ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक ;

(ङ) प्राप्तकर्त्याचे नाव व पत्ता आणि जर प्राप्तकर्ता अनोंदणीकृत असेल आणि करपात्र पुरवठ्याचे मूल्य पन्नास हजार किंवा त्यापेक्षा अधिक असेल तर, राज्याचे नाव आणि त्याचा संकेतांक यांसह पोचवणीचा पत्ता ;

(च) जर प्राप्तकर्ता अनोंदणीकृत असेल आणि जेव्हा करपात्र पुरवठ्याचे मूल्य पन्नास हजारपेक्षा कमी असेल आणि कर बीजकामध्ये अशा तपशिलांची नोंद करण्याची विनंती प्राप्तकर्त्याने केली असेल तर प्राप्तकर्त्याचे नाव व पत्ता आणि राज्याचे नाव व त्याचा संकेतांक यांसह पोचवणीचा पत्ता ;

(छ) वस्तूचा किंवा सेवांचा हार्मोनाइझ सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर संकेतांक ;

(ज) वस्तू किंवा सेवांचे वर्णन ;

(झ) वस्तूच्या बाबतीत त्यांचे प्रमाण आणि त्यांचे एकक किंवा विशिष्ट प्रमाण संकेतांक ;

(ञ) वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याचे एकूण मूल्य ;

(ट) सवलत किंवा वजावट, कोणतीही असल्यास, ती विचारात घेऊन वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याचे करपात्र मूल्य ;

(ठ) कराचा दर (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उप कर) ;

(ड) करपात्र वस्तू किंवा सेवा यांबाबत आकारलेली कराची रक्कम (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उप कर) ;

(ढ) आंतरराज्य व्यापार किंवा वाणिज्य यांच्या ओघात, पुरवठ्याच्या बाबतीत राज्याचे नाव यांसह पुरवठ्याचे ठिकाण ;

(ण) पुरवठ्याच्या ठिकाणाहून पोचवणीचे ठिकाण वेगळे असल्यास, पोचवणीचा पत्ता ;

(त) कर हा प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे देय आहे किंवा कसे ; आणि

(थ) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डीजिटल स्वाक्षरी ;

परंतु, राज्य शासनास परिषदेच्या शिफारशीवरून अधिसूचनेद्वारे असे विनिर्दिष्ट करता येईल की,—

(एक) उक्त अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा कालावधीकरिता नोंदणीकृत व्यक्तींच्या वर्गाने नमूद करणे आवश्यक असेल असे, वस्तूसाठी किंवा सेवांसाठी हार्मोनाइझ सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर संकेतांकाच्या अंकाची संख्या ; आणि

(दोन) उक्त अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा कालावधीकरिता ज्या नोंदणीकृत व्यक्तींच्या वर्गाने वस्तूसाठी किंवा सेवांसाठी हार्मोनाइझ सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर संकेतांक नमूद करणे आवश्यक असणार नाही त्या व्यक्तींचा वर्ग ;

परंतु, आणखी असे की, जेव्हा कलम ३१ च्या पोट-कलम (३) च्या खंड (च) अन्वये बीजक देणे आवश्यक असेल तेव्हा नोंदणीकृत व्यक्तीस, कलम ९ च्या पोट-कलम (४) अन्वये समाविष्ट केलेल्या पुरवठ्यांसाठी, कोणत्याही किंवा सर्व पुरवठादारांकडून दिवसभरात अशा पुरवठ्यांचे एकूण मूल्य पाच हजार रुपयांपेक्षा अधिक असेल तर महिन्याच्या अखेरीस एकत्रीकृत बीजक देता येईल :

परंतु तसेच, वस्तू किंवा सेवांची निर्यात याबाबतीत, “एकात्मिक कर प्रदान करून निर्यातीकरिता केलेला पुरवठा” किंवा, यथास्थिति, “एकात्मिक कराच्या प्रदानाशिवाय बंधपत्राअधीन किंवा हमीपत्राअधीन निर्यातीकरिता केलेला पुरवठा” असे बीजकावर पृष्ठांकित करण्यात येईल आणि खंड (ड) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या तपशिलाऐवजी पुढील तपशील अंतर्भूत असेल, —

- (एक) प्राप्तकर्त्याचे नाव आणि पत्ता ;
- (दोन) पोचवणीचा पत्ता ; आणि
- (तीन) इष्ट स्थान असणा-या देशाचे नाव :

परंतु असेही की, कलम ३१ चे पोट-कलम (३) चा खंड (ख) च्या तरतुदीनुसार पुढील शर्तीना अधीन राहून, नोंदणीकृत व्यक्तीस, कराचे बीजक देण्याची आवश्यकता असणार नाही,—

- (क) प्राप्तकर्ता हा नोंदणीकृत व्यक्ती नसेल तर ; आणि
- (ख) प्राप्तकर्त्यास असे बीजक आवश्यक नसेल तर आणि

अशा सर्व पुरवठ्याच्या बाबतीत प्रत्येक दिवसाअखेरीस अशा पुरवठ्यांसाठी एकत्रीकृत कर बीजक देईल.

४७. कराचे बीजक देण्यासाठी कालमर्यादा.— करपात्र सेवांच्या पुरवठ्याच्या बाबतीत, नियम ४६ मध्ये निर्दिष्ट केलेले बीजक, सेवेचा पुरवठा झाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीत देण्यात येईल :

परंतु, सेवांचा पुरवठादार हा, विमा कंपनी किंवा बँकिंग कंपनी किंवा बँकेतर वित्तीय कंपनीसह वित्तीय संस्था असेल तर, बीजक किंवा त्याच्याऐवजी द्यावयाचे इतर कोणतेही कागदपत्र, ज्या कालावधीत द्यावयाचे आहे तो कालावधी, सेवा पुरविल्याच्या दिनांकापासून पंचेचाळीस दिवसांचा असेल :

परंतु आणखी असे की, कलम २५ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे भिन्न व्यक्तींमध्ये करपात्र सेवांचा पुरवठा करणा-या विमा कंपनीस किंवा बँकिंग कंपनीस किंवा बँकेतर वित्तीय कंपनीसह वित्तीय संस्थेस किंवा दूरसंचार सेवा परिचालकास किंवा परिषदेच्या शिफारशीवरून शासनाद्वारे अधिसूचित करण्यात येतील अशा सेवांचा पुरवठा करणा-या इतर कोणत्याही वर्गास, त्याच्या लेखापुस्तकात ज्यावेळी नोंद करील त्यावेळी किंवा त्यापूर्वी किंवा ज्या तिमाहीच्या दरम्यान जो पुरवठा केला होता, त्याच्या समाप्तीपूर्वी बीजक देता येईल.

४८. बीजक देण्याची रीत.— (१) वस्तूंच्या पुरवठ्याच्या बाबतीत, बीजक तीन प्रतीत पुढील रीतीने तयार करण्यात येईल :—

- (क) प्राप्तकर्त्यासाठी मूळ प्रत म्हणून चिन्हित असलेली मूळ प्रत ;
- (ख) वाहतुकदारासाठी दुसरी प्रत म्हणून चिन्हित असलेली दुसरी प्रत ; आणि
- (ग) पुरवठादारासाठी तिसरी प्रत म्हणून चिन्हित असलेली तिसरी प्रत.

(२) सेवांच्या पुरवठ्याच्या बाबतीत, बीजक दोन प्रतीत पुढील रीतीने तयार करण्यात येईल :—

- (क) प्राप्तकर्त्यासाठी मूळ प्रत म्हणून चिन्हित असलेली मूळ प्रत ; आणि
- (ख) पुरवठादारासाठी दुसरी प्रत म्हणून चिन्हित असलेली दुसरी प्रत.

(३) कर कालावधीदरम्यान दिलेल्या बीजकांचे अनुक्रमांक, नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करण्यात येतील.

४९. पुरवठ्याचे देयक.— पुरवठादार, कलम ३१ चे पोट-कलम (३) चा खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेले पुढील तपशील असलेले पुरवठ्याचे देयक देईल :—

- (क) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “-” आणि “/” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण-संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रमांक ;

- (ग) ते दिल्याचा दिनांक ;
- (घ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक ;
- (ङ) वस्तूचा किंवा सेवांचा हार्मोनाइझ सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर संकेतांक ;
- (च) वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीचे वर्णन ;
- (छ) सवलत किंवा वजावट कोणतीही असल्यास, ती विचारात घेऊन वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याचे मूल्य ; आणि
- (ज) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डिजिटल स्वाक्षरी :

परंतु, नियम ४६ च्या तरतुदी, योग्य त्या फेरफारांसह या नियमान्वये दिलेल्या पुरवठ्याच्या देयकास लागू असतील :

परंतु आणखी असे की, कोणत्याही करपात्र नसणा-या पुरवठ्याच्या बाबतीत, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही अधिनियमान्वये देण्यात आलेले कोणतेही कर बीजक किंवा त्यासारखे इतर कोणतेही कागदपत्र हे या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी पुरवठ्याचे देयक असल्याचे समजण्यात येईल.

५०. प्राप्ती प्रमाणक (रिसिट व्हाऊचर).— कलम ३१ च्या पोट-कलम (३) याच्या खंड (घ) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्राप्ती प्रमाणकामध्ये, पुढील तपशिलांचा अंतर्भाव असेल :—

- (क) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ – ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण- संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) किंवा विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रमाने ;
- (ग) ते दिल्याचा दिनांक ;
- (घ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक ;
- (ङ) वस्तू किंवा सेवांचे वर्णन ;
- (च) आगाऊ घेतलेली रक्कम ;
- (छ) कराचा दर (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;
- (ज) करपात्र वस्तू किंवा सेवांच्याबाबतीत आकारलेल्या कराची रक्कम (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;
- (झ) आंतरराज्य व्यापार किंवा वाणिज्य यांच्या ओघात, पुरवठ्याच्या बाबतीत, राज्याचे नाव व त्याच्या संकेतांकासह पुरवठ्याचे ठिकाण ;
- (ञ) कर हा प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे देय आहे किंवा कसे ;
- (ट) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डिजिटल स्वाक्षरी :

परंतु, जर आगाऊ रक्कम मिळणाऱ्या वेळी,

(एक) कराचा दर निश्चित करण्यायोग्य नसल्यास, अठरा टक्के दराने कर प्रदान करण्यात येईल ;

(दोन) पुरवठ्याचे स्वरूप निश्चित करण्यायोग्य नसल्यास, तो पुरवठा आंतरराज्य पुरवठ्याप्रमाणेच समजण्यात येईल.

५१. परतावा प्रमाणक (रिफंड व्हाऊचर).— कलम ३१ च्या पोट-कलम (३) चा खंड (ड) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या परतावा प्रमाणकामध्ये पुढील तपशिलांचा अंतर्भाव असेल,—

(क) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ — ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण-संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रममांक ;

(ग) ते दिल्याचा दिनांक ;

(घ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक;

(ड) नियम ५० च्या तरतुदीनुसार दिलेल्या प्राप्ती प्रमाणकाचा क्रमांक व दिनांक ;

(च) ज्याच्या बाबतीत परतावा दिलेला आहे अशा वस्तू व सेवांचे वर्णन ;

(छ) परतावा केलेली रक्कम ;

(ज) कराचा दर (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;

(झ) अशा वस्तू किंवा सेवांच्या बाबतीत प्रदान केलेल्या कराची रक्कम (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;

(ञ) कर हा प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे देय आहे किंवा कसे ; आणि

(ट) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डीजिटल स्वाक्षरी.

५२. प्रदान प्रमाणक (पेमेंट व्हाऊचर).— कलम ३१ च्या पोट-कलम (३) चा खंड (छ) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रदान प्रमाणकामध्ये पुढील तपशिलांचा अंतर्भाव असेल :—

(क) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ — ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण-संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रममांक ;

(ग) ते दिल्याचा दिनांक ;

(घ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक;

(ड) वस्तू किंवा सेवांचे वर्णन ;

(च) प्रदान केलेली रक्कम ;

(छ) कराचा दर (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;

(ज) करपात्र वस्तू किंवा सेवांच्या बाबतीत देय असलेल्या कराची रक्कम (केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर) ;

(झ) आंतरराज्य व्यापार किंवा वाणिज्य यांच्या ओघात, पुरवठ्याच्या बाबतीत, राज्याचे नाव व त्याचा संकेतांक यांसह पुरवठ्याचे ठिकाण ;

(ञ) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डिजिटल स्वाक्षरी.

५३. सुधारित कराचे बीजक आणि जमापत्र किंवा नावेपत्र.— (१) कलम ३१ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या सुधारित कराच्या बीजकामध्ये आणि कलम ३४ मध्ये निर्देशिलेल्या जमापत्रामध्ये किंवा नावेपत्रामध्ये पुढील तपशील अंतर्भूत असेल :—

(क) “ सुधारित बीजक ” हा शब्द ज्या ज्या ठिकाणी लागू असेल, त्या त्या ठिकाणी ठळकपणे नमूद करणे ;

(ख) पुरवठादाराचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ग) कागदपत्रांचे स्वरूप ;

(घ) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ — ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण-संयोगचिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रमांक ;

(ङ) कागदपत्र निर्गमित केल्याचा दिनांक ;

(च) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक ;

(छ) प्राप्तकर्त्याचे नाव, पत्ता आणि जर असा प्राप्तकर्ता अनोंदणीकृत असेल तर राज्याचे नाव व त्याचा संकेतांक यांसह पोचवणीचा पत्ता ;

(ज) तत्सम कर बीजक किंवा, यथास्थिति, पुरवठ्याचे देयक याचा अनुक्रमांक व दिनांक ;

(झ) वस्तू किंवा सेवांच्या करपात्र पुरवठ्याचे मूल्य, प्राप्तकर्त्याकडे जमा केलेल्या किंवा, यथास्थिति, नावे टाकलेल्या कराचा दर व कराची रक्कम ; आणि

(ञ) पुरवठादाराची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डिजिटल स्वाक्षरी.

(२) ज्या प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्तीची त्याला नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आल्याच्या दिनांकाच्या अगोदरच्या दिनांकास नोंदणी मंजूर करण्यात आली असेल अशा व्यक्तीस, त्याची नोंदणी अमंलात आल्याच्या दिनांकापासून सुरू झालेल्या व त्याला नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आल्याच्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधी दरम्यानच्या करपात्र पुरवठ्याच्या बाबतीत सुधारित कर बीजक देता येईल :

परंतु, नोंदणीकृत व्यक्तीस, अशा कालावधीदरम्यान, अधिनियमान्वये नोंदणी न केलेल्या प्राप्तकर्त्यास केलेला सर्व करपात्र पुरवठा याबाबतीत, एकत्रीकृत सुधारित कर बीजक देता येईल :

परंतु आणखी असे की, अधिनियमान्वये ज्यांची नोंदणी करण्यात आलेली नाही अशा राज्यात स्थित असलेल्या सर्व प्राप्तकर्त्यांच्या बाबतीत, जेथे पुरवठा मूल्य दोन लाख पन्नास हजार रुपयांपेक्षा अधिक नसेल अशा आंतरराज्य पुरवठ्यांच्या संबंधात, एकत्रीकृत सुधारित बीजक स्वतंत्रपणे देता येईल.

(३) कलम ७४ किंवा कलम १२९ किंवा कलम १३० यांच्या तरतुदीनुसार, प्रदेय असलेल्या कोणत्याही कराच्या अनुषंगाने, निर्गमित केलेले कोणतेही बीजक अथवा नावेपत्र यामध्ये प्रामुख्याने “ निविष्टी कराची जमा रक्कम अनुज्ञेय असणार नाही ” अशा मजकुराचा समावेश असेल.

५४. विशेष प्रकरणांमधील कर बीजक.— (१) निविष्टी सेवा वितरकाने दिलेल्या निविष्टी सेवा वितरक बीजक किंवा, यथास्थिति, निविष्टी सेवा वितरक जमापत्र यामध्ये पुढील तपशिलांचा अंतर्भाव असेल :—

(क) निविष्टी सेवा वितरकाचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ख) एका वित्तीय वर्षासाठी, विशिष्ट असा, अक्षरे किंवा अंक किंवा अनुक्रमे “ — ” आणि “ / ” याप्रमाणे चिन्हांकित केलेला, विशेष वर्ण-संयोग चिन्ह किंवा जोडरेघ (डॅश) आणि विकल्पचिन्ह यांचा समावेश असलेला, आणि त्यांचा कोणताही संयोग असलेला, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये, सोळा चिन्हांहून अधिक नसलेला, लागोपाठचा अनुक्रमांक ;

(ग) ते दिल्याचा दिनांक ;

(घ) ज्या प्राप्तकर्त्यास जमा रक्कम वितरित करण्यात आली आहे त्याचे नाव, पत्ता आणि वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(ड) वितरित करण्यात आलेली जमा रक्कम ; आणि

(च) निविष्टी सेवा वितरकाची किंवा त्याच्या प्राधिकृत प्रतिनिधीची स्वाक्षरी किंवा डिजिटल स्वाक्षरी :

परंतु, जर निविष्टी सेवा वितरक हा, एखाद्या बँकिंग कंपनीचे किंवा बँकेतर वित्तीय कंपनीसह एखादी वित्तीय संस्थेचे कार्यालय असेल तर, कर बीजकामध्ये त्याच्याऐवजी कोणत्याही कागदपत्राचा - मग ते कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो - मग ते अनुक्रमांकाने असो अथवा नसो- समावेश असेल. मात्र, त्यात वर नमूद केलेल्या माहितीचा अंतर्भाव असेल.

(२) करपात्र सेवेचा पुरवठादार हा, विमा कंपनी किंवा एखादी बँकिंग कंपनी किंवा बँकेतर वित्तीय कंपनीसह एखादी वित्तीय संस्था असेल तर, उक्त पुरवठादार, कर बीजक किंवा त्याच्याऐवजी कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे इतर कोणतेही कागदपत्र देईल - मग ते प्रत्यक्ष किंवा इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने दिलेले असेल किंवा उपलब्ध केले असेल, मग ते अनुक्रमाने असेल किंवा नसेल आणि त्यात करपात्र सेवेच्या प्राप्तकर्त्याचा पत्ता समाविष्ट केलेला असेल किंवा नसेल- मात्र त्यात नियम ४६ मध्ये नमूद केलेल्या इतर माहितीचा अंतर्भाव असेल.

(३) जर करपात्र सेवा पुरवठादार हा, मालवाहनातून रस्त्यावरून वस्तूची वाहतूक करण्याच्या संबंधातील सेवा पुरविणारे एखादे माल वाहतूक अभिकरण असेल तर, उक्त पुरवठादार, मालपाठवणीच्या एकूण वजनाचा तपशील, मालप्रेषकाचे व मालप्रेषितीचे नाव, ज्या माल वाहनातून वस्तूची वाहतूक करण्यात येत आहे त्याचा नोंदणी क्रमांक, वाहतूक केलेल्या वस्तूचा तपशील, मूळ व इष्ट ठिकाणाचा तपशील, मालप्रेषक, मालप्रेषिती किंवा माल वाहतूक अभिकरण म्हणून कर भरण्यासाठी पात्र असणा-या व्यक्तीचा - वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक यांचा समावेश असलेले आणि नियम ४६ अन्वये नमूद केलेल्या इतर माहितीचा देखील अंतर्भाव असलेले कर बीजक किंवा त्याच्या ऐवजी कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे कोणतेही कागदपत्र देईल.

(४) जर करपात्र सेवा पुरवठादार हा, प्रवासी वाहतूक सेवा पुरवणारा असेल तर, कर बीजकामध्ये कोणत्याही स्वरूपातील तिकिटाचा- मग ते-कोणत्याही नावाने संबोधलेले असो मग ते अनुक्रमांकानुसार असो अथवा नसो, आणि सेवा प्राप्तकर्त्याचा पत्ता असो किंवा नसो-याचा समावेश असेल, मात्र नियम ४६ मध्ये नमूद केलेल्या इतर माहितीचा त्यात अंतर्भाव असेल.

(५) उप-नियम (२) किंवा उप-नियम (४) च्या तरतुदी योग्य त्या फेरफारांसह नियम ४९ किंवा नियम ५० किंवा नियम ५१ किंवा नियम ५२ किंवा नियम ५३ अन्वये देण्यात आलेल्या कागदपत्रांना लागू होतील.

५५. बीजक न देता वस्तूची वाहतूक करणे.— (१) मालप्रेषकास,—

(क) पुरवठादाराच्या धंद्याच्या ठिकाणाहून द्रवरूप वायु (लिव्किड गॅस) पुरवठ्याच्या प्रयोजनार्थ ज्यावेळी बाहेर काढला असेल त्यावेळी त्याचे प्रमाण माहित नसेल,

(ख) उक्ते काम करण्यासाठी वस्तूची वाहतूक करण्याच्या प्रयोजनार्थ,

(ग) पुरवठा करण्याव्यतिरिक्त अन्य कारणांसाठी वस्तूची वाहतूक करण्याच्या प्रयोजनार्थ, किंवा

(घ) आयुक्ताने अधिसूचित केलेले असेल त्याप्रमाणे अशा अन्य पुरवठ्यांच्या प्रयोजनार्थ,

वस्तूच्या वाहतुकीसाठी वस्तू बाहेर काढताना बीजकाऐवजी, एक किंवा बहुविध मालिकांमध्ये सोळापेक्षा अधिक चिन्हे नसलेल्या अनुक्रमांकाचे पोचवणी चलान देता येईल, ज्यात पुढील तपशिलांचा अंतर्भाव असेल :-

(एक) पोचवणी चलानाचा दिनांक व क्रमांक ;

(दोन) मालप्रेषकाचे नाव व पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;

(तीन) मालप्रेषितीचे नाव, पत्ता आणि नोंदणीकृत असल्यास, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक ;

(चार) हार्मोनाइझ्ड सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर संकेतांक व वस्तूचे वर्णन ;

(पाच) प्रमाण (तात्पुरते, जर पुरवठा करण्यात येणा-या वस्तूचे अचूक प्रमाण माहीत नसेल तर) ;

(सहा) करपात्र मूल्य ;

(सात) मालप्रेषितीला पुरवठा करण्यासाठी वस्तूची वाहतूक करण्यात येत असेल तर कराचा दर व कराची रक्कम—केंद्रीय कर, राज्य कर, एकात्मिक कर, संघ राज्यक्षेत्र कर किंवा उपकर ;

(आठ) आंतरराज्यीय ने-आण करण्याच्या बाबतीत पुरवठ्याचे ठिकाण, आणि

(नऊ) स्वाक्षरी.

(२) वस्तूचा पुरवठा करण्यात येत असल्यास पोचवणी चलान तीन प्रतीत पुढील पद्धतीने तयार करण्यात येईल :-

(क) मालप्रेषितीसाठी मूळ प्रत म्हणून चिन्हित असलेली मूळ प्रत,

(ख) मालवाहतूकदारासाठी दुसरी प्रत म्हणून चिन्हित असलेली दुसरी प्रत, आणि

(ग) मालप्रेषकासाठी तिसरी प्रत म्हणून चिन्हित असलेली तिसरी प्रत.

(३) बीजकाऐवजी पोचवणी चलानावर वस्तूची वाहतूक करण्यात येत असल्यास ते नियम १३८ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे घोषित करण्यात येईल.

(४) जर वस्तूची वाहतूक ही, प्राप्तकर्त्यास पुरवठा करण्यासाठी केली जात असेल, मात्र वस्तूचा पुरवठा करण्यासाठी वस्तू बाहेर काढण्याच्या वेळी कर बीजक देऊ शकलेला नसेल तर, पुरवठादार वस्तूची पोचवणी केल्यावर कर बीजक देईल.

(५) जेव्हा वस्तूची अर्ध-सुट्या स्थितीत किंवा पूर्ण सुट्या स्थितीत वाहतूक करण्यात येत असेल तर,

(क) पुरवठादार हा पहिली मालपोचवणी करण्यापूर्वी पूर्ण बीजक देईल;

(ख) पुरवठादार, बीजकाचा संदर्भ देऊन त्यानंतरच्या लगतच्या प्रत्येक मालपोचवणीसाठी पोचवणी चलान देईल;

(ग) प्रत्येक मालपोचवणीसोबत यथोचित रीत्या प्रमाणित केलेल्या बीजकाच्या प्रतीसह तत्सम पोचवणी चलनाच्या प्रती जोडण्यात येतील : आणि

(घ) बीजकाची मूळ प्रत शेवटच्या मालपोचवणीसोबत पाठविण्यात येईल.

प्रकरण सात

लेखे व अभिलेख

५६. नोंदणीकृत व्यक्तीने लेखे ठेवणे.—(१) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ३५च्या पोट-कलम (१) मध्ये नमूद केलेल्या तपशिलांबरोबरच, बीजक, पुरवठ्याची देयके, पोचवणी चलान, जमापत्र, नावेपत्र, प्राप्ती प्रमाणके, प्रदान प्रमाणके आणि परतावा प्रमाणके यांसह संबंधित कागदपत्रांसोबत, आयात किंवा निर्यात केलेल्या वस्तू किंवा सेवा अथवा प्रत्यावर्ती आकारावर कर भरावा लागणारा पुरवठा यांचा खरा व बिनचूक लेखा ठेवील व परिरक्षित करील.

(२) कलम १० अन्वये कर भरणा-या व्यक्तीखेरीज प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, तिला प्राप्त झालेल्या आणि तिने पुरवठा केलेल्या वस्तूंच्या बाबतीतील साठ्याचा लेखा ठेवील आणि अशा लेख्यांमध्ये प्रारंभिक शिल्लक, प्राप्त केलेल्या, पुरवठा केलेल्या, हरवलेल्या, चोरी झालेल्या, नष्ट केलेल्या वस्तू, देणगी देऊन किंवा मोफत नमुने देऊन निर्लेखित केलेल्या किंवा विल्हेवाट लावलेल्या वस्तू व कच्चा माल, तयार वस्तू, भंगार माल व त्याचे टाकाऊ भाग यांसह साठ्यातील शिल्लक, यांच्या तपशिलाचा अंतर्भाव असेल.

(३) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, प्राप्त झालेल्या, दिलेल्या अग्रिमांचा व त्यामध्ये केलेल्या समायोजनाचा एक स्वतंत्र लेखा ठेवील व परिरक्षित करील.

(४) कलम १० अन्वये कर भरणा-या व्यक्तीखेरीज प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, देय असलेला कर (कलम ९ च्या पोट-कलम (३) आणि पोट-कलम (४) च्या तरतुदीनुसार देय असलेल्या करासह), कोणत्याही कर कालावधीमधील कर बीजक, जमापत्र, नावेपत्र, दिलेले किंवा प्राप्त झालेले पोचवणी चलान यांची नोंदवही यांसह गोळा केलेला कर आणि भरलेला कर, निविष्टी कर, दावा केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम यांच्या तपशिलांचा अंतर्भाव असणारा लेखा ठेवील व परिरक्षित करील.

(५) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती,—

(क) ज्या कोणाकडून त्याला अधिनियमान्वये कर आकारण्यायोग्य वस्तू किंवा सेवा प्राप्त झालेल्या आहेत त्या पुरवठादारांची नावे व संपूर्ण पत्ते ;

(ख) जेथे या प्रकरणाच्या तरतुदींअन्वये आवश्यक आहे तेथे, ज्या कोणाला त्याने वस्तू किंवा सेवांचा पुरवठा केला आहे, त्या व्यक्तींची नावे व संपूर्ण पत्ते ;

(ग) त्याने वस्तूंची जेथे साठवण करून ठेवली आहे त्या जागेचा तसेच वस्तू मार्गस्थ असताना साठवून ठेवलेल्या जागेचा संपूर्ण पत्ता व त्याचबरोबर त्यांमध्ये साठवलेल्या साठ्याचा तपशील,

यांचा तपशील ठेवील.

(६) जर कोणत्याही करपात्र वस्तू, कोणत्याही वैध कागदपत्रांशिवाय, उप-नियम (५) अन्वये, घोषित केले असेल त्याव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही जागेत (जागांत) साठवून ठेवल्याचे आढळून आल्यास, समुचित अधिकारी, नोंदणीकृत व्यक्तीकडून अशा वस्तूंचा पुरवठा करण्यात आला आहे असे समजून, अशा वस्तूंवरील देय असलेल्या कराची रक्कम निश्चित करील.

(७) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, धंद्याच्या मुख्य ठिकाणी लेखापुस्तके ठेवील व त्याच्या नोंदणी प्रमाणपत्रात धंद्याची अतिरिक्त ठिकाणे म्हणून नमूद केली असतील अशा प्रत्येक ठिकाणाशी संबंधित लेखापुस्तके त्या त्या ठिकाणी ठेवील आणि अशा लेखापुस्तकात कोणत्याही इलेक्ट्रॉनिक साधनामध्ये साठविलेल्या कोणत्याही इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपातील माहितीचा समावेश असेल.

(८) नोंदवह्या, लेखे आणि कागदपत्रे यांमधील कोणतीही नोंद खोडण्यात येणार नाही, पुसून टाकण्यात येणार नाही किंवा गिरवण्यात येणार नाही आणि लेखनदोष स्वरूपातील चुकांव्यतिरिक्त सर्व चुकीच्या नोंदी साक्षांकन करून खोडून टाकण्यात येतील आणि त्यानंतर, अचूक नोंद नोंदवण्यात येईल, आणि जर नोंदवह्या व इतर कागदपत्रे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने ठेवण्यात येत असतील तर प्रत्येक सुधारित किंवा वगळलेल्या नोंदीचा रोजनामा (लॉग) ठेवण्यात येईल.

(९) नोंदणीकृत व्यक्तीने हस्तलिखित स्वरूपात ठेवलेल्या लेखापुस्तकांचे प्रत्येक खंड, अनुक्रमांकित असतील.

(१०) अन्यथा शाबीत झाले नसेल तर, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या मालकीची कोणतीही कागदपत्रे, नोंदवह्या किंवा कोणतीही लेखापुस्तके, नोंदणी प्रमाणपत्रात नमूद केलेल्या जागेखेरीज अन्य कोणत्याही जागेत आढळून आल्यास ती, उक्त नोंदणीकृत व्यक्तीकडून ठेवण्यात आली असल्याचे गृहीत धरण्यात येईल.

(११) कलम २ च्या खंड (५) मध्ये निर्दिष्ट केलेला प्रत्येक अभिकर्ता पुढील तपशीलांचे वर्णन असलेले लेखे ठेवील :-

(क) अशा प्रकर्त्याच्या वतीने स्वतंत्रपणे वस्तू किंवा सेवा प्राप्त करण्यासाठी किंवा त्यांच्या पुरवठ्यासाठी अशा प्रत्येक प्रकर्त्याकडून त्याने प्राप्त केलेल्या प्राधिकारपत्राचा तपशील ;

(ख) प्रत्येक प्रकर्त्याच्या वतीने प्राप्त केलेल्या वस्तूंचे किंवा सेवांचे वर्णन, मूल्य आणि प्रमाण (जेथे लागू असेल तेथे) यांसह तपशील ;

(ग) प्रत्येक प्रकर्त्याच्या वतीने पुरवठा करण्यात आलेल्या वस्तूंचे किंवा सेवांचे वर्णन, मूल्य आणि प्रमाण (जेथे लागू असेल तेथे) यांसह तपशील ;

(घ) प्रत्येक प्रकर्त्याला सादर केलेल्या लेख्यांचा तपशील ; आणि

(ङ) प्रत्येक प्रकर्त्याच्या वतीने वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या प्राप्तीवर किंवा पुरवठ्यावर भरण्यात आलेल्या कराचा तपशील.

(१२) वस्तूंची निर्मिती करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, वस्तूनिर्मितीमध्ये वापरलेल्या कच्च्या मालाचा किंवा सेवांचा प्रमाणात्मक तपशील आणि त्या वस्तूंचा टाकाऊ माल व उप उत्पादने यांसह अशा प्रकारे तयार केलेल्या वस्तूंचा प्रमाणात्मक तपशील दर्शविणारे मासिक उत्पादन लेखे ठेवील.

(१३) सेवा पुरविणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, सेवा पुरविताना वापरण्यात आलेल्या वस्तूंचा प्रमाणात्मक तपशील, वापरण्यात आलेल्या निविष्टी सेवांचा आणि पुरविण्यात आलेल्या सेवांचा तपशील दर्शविणारे लेखे ठेवील.

(१४) कार्य-कंत्राटाची अंमलबजावणी करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कार्य-कंत्राटाकरिता पुढील गोष्टी दर्शविणारे स्वतंत्र लेखे ठेवील,—

(क) ज्यांच्या वतीने कार्य-कंत्राटाची अंमलबजावणी केली आहे त्या व्यक्तींची नावे व पत्ते ;

(ख) कार्य-कंत्राटाची अंमलबजावणी करण्यासाठी प्राप्त झालेल्या वस्तूंचे किंवा सेवांचे वर्णन, मूल्य व प्रमाण (जेथे लागू असेल तेथे) ;

(ग) कार्य-कंत्राटाच्या अंमलबजावणीमध्ये वापरलेल्या वस्तूंचे किंवा सेवांचे वर्णन, मूल्य व प्रमाण (जेथे लागू असेल तेथे) ;

(घ) प्रत्येक कार्य-कंत्राटाबाबत प्राप्त झालेल्या प्रदानाचा तपशील ;

(ङ) ज्यांच्याकडून त्याला वस्तू किंवा सेवा प्राप्त झालेल्या आहेत अशा पुरवठादारांची नावे व पत्ते.

(१५) या प्रकरणाच्या तरतुदींअन्वये अभिलेख इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात ठेवण्यात येतील आणि अशाप्रकारे ठेवण्यात आलेले अभिलेख डिजिटल स्वाक्षरीद्वारे अधिप्रमाणित करण्यात येतील.

(१६) साठे, वस्तूंची पोचवणी, आवक पुरवठा व जावक पुरवठा यासंबंधातील सर्व बीजके, पुरवठ्याची देयके, जमापत्रे व नावेपत्रे आणि पोचवणी चलान यांसह नोंदणीकृत व्यक्तीद्वारे ठेवण्यात आलेले लेखे, कलम ३६ मध्ये तरतूद केलेल्या कालावधीकरिता जतन करण्यात येतील आणि जेथे असे लेखे व कागदपत्रे हस्तलिखित स्वरूपात ठेवलेले असतील तेथे ते नोंदणी प्रमाणपत्रात नमूद केलेल्या धंद्याच्या प्रत्येक संबंधित ठिकाणी ठेवण्यात येतील आणि जेथे असे लेखे व कागदपत्रे इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात जतन केलेले असतील तेथे ते धंद्याच्या प्रत्येक संबंधित ठिकाणी पाहावयास उपलब्ध असतील.

(१७) कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीच्या वतीने प्राप्तकर्त्याला त्या वस्तूची पोचवणी किंवा पाठवणी करण्यासाठी वाहक किंवा वटवणी अग्रेषण अभिकर्ता (क्लिअरिंग अँड फॉरवर्डिंग एजंट) या नात्याने, वस्तूचा ताबा असणारी कोणतीही व्यक्ती, अशा नोंदणीकृत व्यक्तीच्या वतीने त्याने हाताळलेल्या अशा वस्तूच्या संबंधात खरे व अचूक अभिलेख ठेवील आणि समुचित अधिका-यास जसजसे आवश्यक असेल तसतसे त्याचा तपशील सादर करील.

(१८) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये त्याने ठेवण्याची आवश्यकता आहे अशा लेखापुस्तकांची, मागणी केल्यावर ती लेखापुस्तके सादर करील.

५७. इलेक्ट्रॉनिक अभिलेख तयार करणे आणि त्याचे परिरक्षण करणे.—(१) अभिलेखांची अशाप्रकारे योग्य इलेक्ट्रॉनिक पर्यायी प्रत (बॅकअप) ठेवण्यात येईल आणि तिचे जतन करण्यात येईल, जेणेकरून आकस्मिकपणे किंवा नैसर्गिक कारणांमुळे असे अभिलेख नष्ट झाल्याच्या प्रसंगी, त्यातील माहिती वाजवी कालावधीत परत मिळवता येईल.

(२) इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखांचे परिरक्षण करणारी नोंदणीकृत व्यक्ती, त्याने यथोचितरीत्या अधिप्रमाणित केलेले संबद्ध अभिलेख किंवा कागदपत्रे ही, मागणी केल्यावर मुद्रित प्रतीच्या किंवा कोणत्याही वाचण्यायोग्य इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीच्या स्वरूपात सादर करील.

(३) कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीने लेखे व अभिलेख इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने जतन केले असतील तेथे सदर व्यक्ती, मागणी केल्यावर, जेथे आवश्यक असेल तेथे, अशा फायली पाहावयास उपलब्ध करून घेण्यासाठी अशा फायलीचा तपशील, पासवर्ड आणि वापरलेल्या संकेतांकासाठी स्पष्टीकरण आणि अशा फायलीमध्ये साठविलेल्या माहितीची मुद्रित स्वरूपातील नमुन्यादाखल प्रतीसह, अशा फायली पाहावयास उपलब्ध करून देण्यासाठी आवश्यक असेल अशी इतर कोणतीही माहिती पुरवील.

५८. गोदाम किंवा वखार मालक किंवा परिचालक आणि वाहतूकदार यांनी ठेवावयाचे अभिलेख,—

(१) अधिनियमाखाली अगोदरच नोंदणी न केल्यास, कलम ३५ च्या पोट-कलम (२) च्या तरतुदीनुसार अभिलेख व लेखे ठेवणे आवश्यक असलेली प्रत्येक व्यक्ती, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर **नमुना जीएसटी ईएनआर-०१** मध्ये त्याच्या धंद्यासंबंधीचा तपशील इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील आणि सादर करण्यात आलेला तपशील सप्रमाणित केल्यावर विशिष्ट नावनोंदणी क्रमांक तयार करून तो उक्त व्यक्तीला कळविण्यात येईल.

(२) इतर कोणत्याही राज्यामध्ये किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये उपरोक्त उप-नियम (१) खाली नावनोंदणी केलेल्या व्यक्तीची, राज्यामध्ये किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये नावनोंदणी केल्याचे मानण्यात येईल.

(३) उप-नियम (१) खाली ज्याने नावनोंदणी केली आहे अशी प्रत्येक व्यक्ती, जेथे आवश्यक असेल तेथे, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटी ईएनआर-०१** यामध्ये सादर केलेल्या तपशिलात सुधारणा करील.

(४) नियम ५६ च्या तरतुदींना अधीन राहून,—

(क) वस्तूची वाहतूक करण्याचा धंदा करणारी कोणतीही व्यक्ती, त्याच्या प्रत्येक शाखांकरिता नोंदणीकृत मालप्रेषक व मालप्रेषिती यांच्या वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक यासह त्याने वाहतूक केलेल्या वस्तूचा, पोचवणी केलेल्या वस्तूचा आणि वाहतूकीदरम्यान साठा केलेल्या वस्तूचा अभिलेख ठेवील.

(ख) वखारीचा किंवा गोदामाचा प्रत्येक मालक किंवा परिचालक, अशा वस्तूची पाठवणी, ने-आण, प्राप्ती व त्यांची विल्हेवाट यासंबंधीच्या तपशिलासह, वखारीत ती विशिष्ट वस्तू ज्या कालावधीसाठी शिल्लक राहिली त्या कालावधीशी संबंधित लेखापुस्तके ठेवील.

(५) गोदामाचा मालक किंवा परिचालक, वस्तूंना नगनिहाय व मालकनिहाय ओळखता येऊ शकेल, अशा प्रकारे त्या साठवील आणि मागणी केल्यावर, समुचित अधिका-याला कोणतीही प्रत्यक्ष पडताळणी किंवा निरीक्षण करणे सुकर करील.

प्रकरण-आठ

विवरण

५९. जावक पुरवठ्यांचा तपशील सादर करण्याचा नमुना व रीत.—(१) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ याच्या कलम १४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या व्यक्तीव्यतिरिक्त कलम ३७ अन्वये वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या जावक पुरवठ्यांचा तपशील सादर करणे आवश्यक असलेली प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटीआर-१** मध्ये, असा तपशील सादर करील.

(२) **नमुना जीएसटीआर-१** मध्ये सादर केलेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या जावक पुरवठ्यांच्या तपशिलामध्ये पुढील बाबींचा समावेश असेल,—

(क) पुढील बाबींचा बीजकनिहाय तपशील,—

(एक) नोंदणीकृत व्यक्तींना केलेला सर्व आंतरराज्यीय व सर्व राज्यांतर्गत पुरवठा ; आणि

(दोन) अनोंदणीकृत व्यक्तींना केलेला दोन लाख पन्नास हजार रुपयांच्या बीजक मूल्यापेक्षा अधिक मूल्य असलेला सर्व आंतरराज्यीय पुरवठा ;

(ख) पुढील बाबींचा एकत्रित तपशील,—

(एक) कराच्या प्रत्येक दरासाठी अनोंदणीकृत व्यक्तींना केलेला सर्व राज्यांतर्गत पुरवठा ; आणि

(दोन) कराच्या प्रत्येक दरासाठी अनोंदणीकृत व्यक्तींना दोन लाख पन्नास हजार रुपये इतक्या बीजक मूल्यापर्यंतचा केलेला सर्व राज्यनिहाय आंतरराज्यीय पुरवठा ;

(ग) पूर्वी दिलेल्या बीजकांसाठी सदर महिन्यामध्ये दिलेली जमापत्रे व नावेपत्रे, कोणतीही असल्यास.

(३) पुरवठादाराने सादर केलेल्या जावक पुरवठ्यांचा तपशील, **नमुना जीएसटीआर-१** दाखल केल्याच्या नियत दिनांकांनंतर सामाईक पोर्टलद्वारे **नमुना जीएसटीआर-२क चा भाग क, नमुना जीएसटीआर-४क व नमुना जीएसटीआर-६क** यामध्ये संबंधित नोंदणीकृत व्यक्तींना (प्राप्तकर्त्यांना) इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(४) कलम ३८ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-२** यामध्ये किंवा कलम ३९ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-४** अथवा **नमुना जीएसटीआर-६** यांमध्ये प्राप्तकर्त्यांने भर घातलेल्या, दुरुस्त केलेल्या किंवा वगळलेल्या जावक पुरवठ्यांचा तपशील, सामाईक पोर्टलद्वारे **नमुना जीएसटीआर-१क** यामध्ये पुरवठादाराला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि अशा पुरवठादारास प्राप्तकर्त्यांने केलेले फेरबदल एकतर स्वीकारता येतील किंवा नाकारता येतील आणि पुरवठादाराने पूर्वी सादर केलेला **नमुना जीएसटीआर-१** हा, त्याने स्वीकारलेल्या फेरबदलाच्या मर्यादेपर्यंत सुधारित होईल.

६०. जावक पुरवठ्यांचे तपशील सादर करण्याचा नमुना व रीत.—(१) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ याच्या कलम १४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या नोंदणीकृत व्यक्तीव्यतिरिक्त प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती कलम ३८ च्या पोट-कलम (२) अन्वये कर कालावधीत प्राप्त झालेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या जावक पुरवठ्यांबाबतचा सादर करणे आवश्यक असलेला तपशील **नमुना जीएसटीआर-२क** च्या **भाग-क, भाग-ख व भाग-ग** मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तपशिलाच्या आधारावर, उक्त कलमाच्या पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने तयार करील आणि कलम ३८ च्या पोट-कलम (२) अन्वये सादर करावयाचा तपशील कोणताही असल्यास, अशा अन्य जावक पुरवठ्यांच्या तपशिलांचा त्यामध्ये समावेश केल्यानंतर, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये सादर करील.

(२) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ३८ च्या पोट-कलम (५) अन्वये, आवश्यक असलेला तपशील, कोणताही असल्यास, तो **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील.

(३) **नमुना जीएसटीआर-२** मधील ज्या जावक पुरवठ्यांच्या बाबतीत, नोंदणीकृत व्यक्ती एकतर पूर्णतः किंवा अंशतः निविष्टी कराची जमा रक्कम मिळण्यास पात्र नसेल आणि जेथे अशी पात्रता बीजकस्तरावर निश्चित करता येत असेल तेथे, तो असा पुरवठा विनिर्दिष्ट करील.

(४) जो आवक पुरवठा करपात्र नसलेल्या पुरवठ्याशी संबंधित असेल किंवा धंदेतर प्रयोजनासाठी असेल आणि जो **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये बीजक स्तरावर निश्चित करता येत नसेल अशा आवक पुरवठ्यावरील अपात्र निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे मूल्य, नोंदणीकृत व्यक्ती घोषित करील.

(४ क) अनिवासी करपात्र व्यक्तीने नियम ६३ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-५** मधील विवरणात सादर केलेल्या बीजकांचे तपशील, सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटीआर-२क** च्या **भाग-क** मध्ये जमा रकमेच्या प्राप्तकर्त्याला उपलब्ध करून देण्यात येतील आणि उक्त प्राप्तकर्त्याला तो **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये समाविष्ट करता येईल.

(५) निविष्टी सेवा वितरकाने नियम ६५ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-६** मधील विवरणात सादर केलेल्या बीजकांचे तपशील, सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटीआर-२क** याच्या **भाग ख** मध्ये जमा रकमेच्या प्राप्तकर्त्यास उपलब्ध करून देण्यात येतील आणि उक्त प्राप्तकर्त्याला ते **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये समाविष्ट करता येतील.

(६) कलम ३९ च्या पोट-कलम (३) अन्वये वजातदाराने त्याच्या **नमुना जीएसटीआर-७** मध्ये सादर केलेला मूळ स्रोतातून वजात केलेल्या कराचा तपशील, **नमुना जीएसटीआर-२क** च्या **भाग ग** मध्ये वजातीला सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि उक्त वजातीला सादर तपशील **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये समाविष्ट करता येईल.

(७) कलम ५२ अन्वये इ-वाणिज्य प्रचालकाने **नमुना जीएसटीआर-८** मध्ये सादर केलेला मूळ स्रोतामधून गोळा केलेल्या कराचा तपशील संबंधित व्यक्तीस, **नमुना जीएसटीआर-२क** च्या **भाग-ग** मध्ये सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि अशा व्यक्तीस सादर तपशील **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये समाविष्ट करता येईल.

(८) **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये सादर केलेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या आवक पुरवठ्यांच्या तपशिलांमध्ये पुढील बाबींचा समावेश असेल,—

(क) नोंदणीकृत व्यक्ती किंवा अनोंदणीकृत व्यक्तींकडून प्राप्त झालेल्या सर्व आंतरराज्यीय व राज्यांतर्गत पुरवठ्यांचा बीजकनिहाय तपशील ;

(ख) वस्तू व सेवांची केलेली आयात ; आणि

(ग) पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेली जमापत्रे व नावे पत्रे, कोणतीही असल्यास.

६१. मासिक विवरण दाखल करण्याचा नमुना व रीत.—(१) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ याच्या कलम १४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या व्यक्ती, निविष्टी सेवा वितरक किंवा अनिवासी करपात्र व्यक्ती किंवा कलम १० किंवा कलम ५१ किंवा, यथास्थिति, कलम ५२ अन्वये कर भरणारी व्यक्ती यांव्यतिरिक्त प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ३९ च्या पोट-कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेले **नमुना जीएसटीआर-३** मधील विवरण, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील.

(२) उप-नियम (१) अन्वये विवरणाचा **भाग-क** हा, **नमुना जीएसटीआर-१**, **नमुना जीएसटीआर-२** द्वारे सादर केलेल्या माहितीच्या व मागील कर कालावधीच्या अन्य दायित्वांच्या आधारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने तयार करण्यात येईल.

(३) उप-नियम (१) अन्वये विवरण सादर करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ४९ च्या तरतुदींना अधीन राहून, कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा या अधिनियमान्वये किंवा या प्रकरणाच्या तरतुदींन्वये देय असलेली कोणतीही रक्कम, इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत किंवा इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत नावे टाकून त्याचे दायित्व चुकते करील आणि **नमुना जीएसटीआर-३** मधील विवरणाच्या **भाग-ख** मध्ये त्याचा तपशील समाविष्ट करील.

(४) कलम ४९ च्या पोट-कलम (६) च्या तरतुदींनुसार इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधील कोणत्याही शिल्लक रकमेच्या परताव्याबाबतचा दावा करणा-या नोंदणीकृत व्यक्तीला, **नमुना जीएसटीआर-३** मधील विवरणाच्या **भाग-ख** मध्ये अशा परताव्याबाबतचा दावा करता येईल आणि असे विवरण हे, कलम ५४ अन्वये दाखल करण्यात आलेला अर्ज असल्याचे मानण्यात येईल.

(५) जर कलम ३७ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-१** आणि कलम ३८ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-२** यांमध्ये तपशील सादर करण्यासाठीची कालमर्यादा वाढविण्यात आली असेल आणि परिस्थितीनुरूप आवश्यकता असल्यास, **नमुना जीएसटीआर-३** याऐवजी **नमुना जीएसटीआर-३ख** यामध्ये, आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा शर्तींना अधीन राहून विवरण सादर करता येईल.

६२. आपसमेळ योजनेतील पुरवठादाराने तिमाही विवरण दाखल करण्याचा नमुना व रीत.—(१) कलम १० अन्वये कर भरणा करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, नमुना जीएसटीआर-४क मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तपशिलांच्या आधारे आणि जेथे आवश्यकता असेल तेथे, तपशिलामध्ये भर घातल्यानंतर, त्यात दुरुस्ती केल्यानंतर किंवा तो वगळल्यानंतर नमुना जीएसटीआर-४ मधील तिमाही विवरण, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर दाखल करील.

(२) उप-नियम (१) अन्वये विवरण दाखल करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, हा अधिनियम, किंवा या प्रकरणाच्या तरतुदीन्वये देय असलेला कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा देय असलेली कोणतीही अन्य रक्कम याबाबतचे तिचे दायित्व इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत नावे टाकून चुकते करील.

(३) उप-नियम (१) अन्वये दाखल केलेल्या विवरणामध्ये पुढील बाबींचा समावेश असेल,—

- (क) नोंदणीकृत व अनोंदणीकृत व्यक्तींकडून प्राप्त झालेला बीजकनिहाय आंतरराज्यीय व राज्यांतर्गत आवक पुरवठा ; आणि
- (ख) केलेल्या जावक पुरवठ्यांचा एकत्रित तपशील.

(४) वित्तीय वर्षाच्या प्रारंभापासून ज्या नोंदणीकृत व्यक्तीने कलम १० अन्वये कर भरण्याचा पर्याय निवडला असेल अशी व्यक्ती, आवश्यकता असेल तेथे, जावक व आवक पुरवठ्यांचा तपशील आणि ज्या कालावधीसाठी असा तपशील सादर करण्यास ती व्यक्ती पात्र होती त्याच्याशी संबंधित नियम ५९, नियम ६० व नियम ६१ अन्वये विवरण, आगामी वित्तीय वर्षाच्या सप्टेंबर महिन्याचे विवरण दाखल करण्याच्या किंवा मागील वित्तीय वर्षाचे वार्षिक विवरण दाखल करण्याच्या नियत दिनांकापर्यंत, यांपैकी जो अगोदराचा असेल तेव्हा, विवरणे दाखल करील.

स्पष्टीकरण.—या उप-नियमाच्या प्रयोजनासाठी, याद्वारे असे घोषित करण्यात येते की, आपसमेळ योजनेकरिता एखाद्या व्यक्तीने पर्याय निवडण्यापूर्वीच्या कालावधीसाठी पुरवठादाराकडून बीजके किंवा नावेपत्र त्यास प्राप्त झाल्यास, अशी व्यक्ती निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ घेण्यास पात्र असणार नाही.

(५) नोंदणीकृत व्यक्तीने स्वतःहून आपसमेळ योजनेमधून माघार घेण्याचा पर्याय निवडला असेल किंवा जेथे समुचित अधिका-यांच्या आदेशावरून माघार घेण्याचा पर्याय निवडला असेल तेथे अशी नोंदणीकृत व्यक्ती, आवश्यकता असल्यास, आगामी वित्तीय वर्षाच्या सप्टेंबर महिन्यात संपणा-या तिमाहीसाठीचे विवरण दाखल करण्याच्या किंवा मागील वित्तीय वर्षाचे वार्षिक विवरण दाखल करण्याच्या नियत दिनांकापर्यंत, यांपैकी जो अगोदराचा असेल ते नमुना जीएसटीआर-४ मध्ये कलम ९ अन्वये कराचे प्रदान करण्यासाठी त्याने पर्याय निवडण्यापूर्वीच्या कालावधीशी संबंधित असलेला तपशील सादर करील.

६३. अनिवासी करपात्र व्यक्तीने विवरण दाखल करण्याचा नमुना व रीत.—प्रत्येक नोंदणीकृत अनिवासी करपात्र व्यक्ती, आवक व जावक पुरवठ्यांचे तपशील समाविष्ट करून, नमुना जीएसटीआर-५ मध्ये, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने विवरण दाखल करील आणि या अधिनियमान्वये किंवा या प्रकरणाच्या तरतुदीनुसार देय असलेला कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा अन्य कोणतीही रक्कम, कर कालावधी समाप्त झाल्यानंतर वीस दिवसांत किंवा नोंदणीच्या वैधता कालावधीच्या शेवटच्या दिवसानंतर सात दिवसांत, यांपैकी जो अगोदरचा असेल त्या दिवसाच्या आत भरेल.

६४. ऑनलाईन माहिती आणि डेटाबेस वापरण्याची सुविधा किंवा पुनःप्राप्त सेवा यांचा पुरवठा करणा-या व्यक्तींनी दाखल करण्याच्या विवरणाचा नमुना व रीत. —नोंदणीकृत व्यक्तीखेरीज भारतातील व्यक्तीला भारताबाहेरील ठिकाणाहून ऑनलाईन माहिती आणि डेटाबेस वापरण्याची सुविधा किंवा पुनःप्राप्त सेवा पुरविणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कॅलेंडर महिन्याच्या किंवा त्याच्या भागाच्या पुढील महिन्याच्या विसाव्या दिवशी किंवा त्यापूर्वी नमुना जीएसटीआर-५क यामध्ये विवरण दाखल करील.

६५. निविष्टी सेवा वितरकाने दाखल करण्याच्या विवरणाचा नमुना व रीत.—नमुना जीएसटीआर-६क मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तपशिलांच्या आधारे आणि जेथे आवश्यक असेल तेथे तपशील समाविष्ट करून, दुरुस्त करून किंवा वगळून प्रत्येक निविष्टी सेवा वितरक, ज्या कर बीजकानुसार जमा रक्कम प्राप्त झाली आहे आणि जी कलम २० अन्वये निर्गमित करण्यात आली आहेत, त्या कर बीजकांचे तपशील, अंतर्भूत असलेल्या नमुना जीएसटीआर-६ मधील विवरण, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने दाखल करील.

६६. मूळ स्रोतातून कर वजात करणे आवश्यक असलेल्या व्यक्तीने दाखल करण्याच्या विवरणाचा नमुना व रीत.—(१) कलम ५१ अन्वये मूळ स्रोतातून कर वजात करणे आवश्यक केले आहे अशी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती (यात यापुढे या नियमात ज्यांचा निर्देश वजातदार असा केला आहे), नमुना जीएसटीआर-७ मध्ये एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने विवरण दाखल करील.

(२) नमुना जीएसटीआर-७ सादर करण्याच्या नियत दिनांकानंतर उप-नियम (१) अन्वये वजातदाराने सादर केलेले तपशील, प्रत्येक पुरवठादारांना, नमुना जीएसटीआर-२क च्या भाग ग मध्ये आणि नमुना जीएसटीआर-४क मध्ये सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(३) कलम ५१ च्या पोट-कलम (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रमाणपत्र, उप-नियम (१) अन्वये दाखल केलेल्या विवरणाच्या आधारावर नमुना जीएसटीआर-७क मध्ये सामाईक पोर्टलवर वजातीस इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

६७. इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत पुरवठ्यांसंबंधीचे विवरणपत्र सादर करण्याचा नमुना व रीत.—(१) कलम ५२ अन्वये मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे आवश्यक केले आहे असा प्रत्येक इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक, त्या प्रचालकामार्फत केलेला पुरवठा आणि कलम ५२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये आवश्यक केल्याप्रमाणे गोळा केलेली कराची रक्कम यांचा तपशील असलेले नमुना जीएसटीआर-८ मधील विवरणपत्र, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत, सामाईक पोर्टलवर, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने दाखल करील.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये प्रचालकाने सादर केलेले तपशील, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने प्रत्येक पुरवठादारांना नमुना जीएसटीआर-२क च्या भाग-ग मध्ये सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटीआर-८ दाखल करण्याच्या नियत दिनांकानंतर उपलब्ध करून देण्यात येतील.

६८. विवरणे दाखल न करणा-यास नोटीस.—कलम ३९ किंवा कलम ४४ किंवा कलम ४५ किंवा कलम ५२ अन्वये विवरण दाखल न करणा-या नोंदणीकृत व्यक्तीला, नमुना जीएसटीआर-३क मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने नोटीस जारी करण्यात येईल.

६९. निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा ताडून पाहणे.—कलम ४१ अन्वये तात्पुरत्या स्वरूपात मान्य केलेल्या, आयातीसह आवक पुरवठ्यांवरील निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या दावा याच्याशी संबंधित पुढील तपशील, नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरण दाखल करण्याच्या नियत दिनांकानंतर कलम ४२ अन्वये ताडून पाहण्यात येईल.—

- (क) पुरवठादाराचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ख) प्राप्तकर्त्याचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ग) बीजक किंवा नावे पत्र क्रमांक ;
- (घ) बीजक किंवा नावे पत्र दिनांक; आणि
- (ड.) कराची रक्कम :

परंतु, जर कलम ३७ अन्वये नमुना जीएसटीआर-१ व कलम ३८ अन्वये नमुना जीएसटीआर-२ दाखल करण्याची मुदत वाढविण्यात आली असेल तर, निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा ताडून पाहण्याचा दिनांकदेखील त्यानुसार वाढविण्यात येईल :

परंतु आणखी असे की, आयुक्तास परिषदेच्या शिफारशीवरून, आदेशाद्वारे, त्यामध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापर्यंत निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा ताडून पाहण्याचा दिनांक वाढवून देता येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे पुढीलप्रमाणे घोषित करण्यात येत आहे.—

(एक) जर तत्सम पुरवठादाराने वैध विवरण दाखल केले असेल तर, सुधारणा केल्याखेरीज, प्राप्तकर्त्याने नमुना जीएसटीआर-२क च्या आधारे स्वीकारलेले नमुना जीएसटीआर-२ मधील बीजक व नावे पत्रे यासंबंधातील निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा जुळला असल्याचे मानण्यात येईल.

(दोन) जर दावा केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, अशा कर बीजकानुसार किंवा नावे पत्रानुसार तत्सम पुरवठादाराने भरणा केलेल्या उद्विष्टी कराइतकी असेल किंवा त्यापेक्षा कमी असेल तर, निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा जुळला असल्याचे मानण्यात येईल.

७०. निविष्टी कर जमा रकमेचा दावा अंतिमतः मान्य करणे आणि तो कळवणे.—(१) कलम ४२ च्या पोट-कलम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही कर कालावधीच्या बाबतीतील निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा अंतिमतः मान्य केलेला दावा, सामाईक पोर्टलद्वारे नमुना जीएसटी एमआयएस-१ मध्ये असा दावा करणा-या नोंदणीकृत व्यक्तीला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(२) ज्या कोणत्याही कर कालावधीच्या बाबतीतील निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा जुळत नसल्याचे कळविण्यात आले असेल परंतु पुरवठादाराने किंवा प्राप्तकर्त्याने दुरुस्ती केल्यानंतर सदर दावा जुळत असल्याचे आढळून आले असेल तर, तो अंतिमतः मान्य करण्यात येईल आणि सामाईक पोर्टलद्वारे नमुना जीएसटी एमआयएस-१ मध्ये असा दावा करणा-या व्यक्तीला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

७१. निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या दाव्यातील विसंगती कळविणे व ती दुरुस्त करणे आणि निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा प्रत्यावर्तित करणे.—(१) कोणत्याही कर कालावधीच्या बाबतीतील कलम ४२ च्या पोट-कलम (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या दाव्यामधील कोणतीही विसंगती आणि अशी विसंगती चालू राहिल्यामुळे उक्त कलमाच्या पोट-कलम (५) अन्वये समाविष्ट करण्यायोग्य असलेला उद्विष्टी कराचा तपशील, असा दावा करणा-या प्राप्तकर्त्यास नमुना जीएसटी एमआयएस-१ यामध्ये आणि पुरवठादारास, नमुना जीएसटी एमआयएस-२ या मध्ये, ज्या महिन्यात दावा ताडून पाहण्यात आला त्या महिन्याच्या अंतिम दिनांकास किंवा तत्पूर्वी, सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(२) ज्या पुरवठादाराला उप-नियम (१) अन्वये कोणतीही विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आली असेल, तो पुरवठादार, ज्या महिन्यात सदर विसंगती उपलब्ध करून दिली असेल त्या महिन्यासाठी दाखल करावयाच्या जावक पुरवठ्यांच्या विवरणापत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(३) ज्या प्राप्तकर्त्यास उप-नियम (१) अन्वये कोणतीही विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आली असेल, तो प्राप्तकर्ता, ज्या महिन्यात सदर विसंगती उपलब्ध करून दिली असेल त्या महिन्यासाठी दाखल करावयाच्या जावक पुरवठ्यांच्या विवरणापत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(४) उप-नियम (२) किंवा उप-नियम (३) अन्वये विसंगती दुरुस्त करण्यात आली नसल्यास, ज्या महिन्यात विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आली असेल त्या महिन्यालगतनंतरच्या महिन्याच्या नमुना जीएसटीआर-३ मध्ये दाखल करावयाच्या प्राप्तकर्त्याच्या विवरणामधील त्याच्या उद्विष्टी कराच्या दायित्वात, विसंगतीएवढ्याच रकमेची वाढ करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे घोषित करण्यात येते की,—

(एक) पुरवठादाराने दुरुस्ती करणे याचा अर्थ, प्राप्तकर्त्याने घोषित केलेल्या संबंधित जावक पुरवठ्याच्या तपशिलाशी जुळण्याकरिता पुरवठादाराने त्याच्या वैध विवरणातील जावक पुरवठ्याच्या तपशिलात भर घालणे किंवा तो दुरुस्त करणे, असा आहे.

(दोन) प्राप्तकर्त्याने दुरुस्ती करणे याचा अर्थ, पुरवठादाराने घोषित केलेल्या संबंधित जावक पुरवठ्याच्या तपशिलाशी जुळण्याकरिता प्राप्तकर्त्याने त्याच्या जावक पुरवठ्याचा तपशील वगळणे किंवा तो दुरुस्त करणे, असा आहे.

७२. एकापेक्षा अधिक वेळा एकाच बीजकावर निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा दावा.—जावक पुरवठ्याच्या तपशिलांमधील निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या दाव्याच्या पुनरावृत्तीबाबत नमुना जीएसटी एमआयएस-१ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलद्वारे नोंदणीकृत व्यक्तीला कळविण्यात येईल.

७३. उद्विष्टी कर दायित्वातून कपातीचा दावा ताडून पाहणे.—उद्विष्टी कर दायित्वातून कपातीच्या दाव्याच्या संबंधातील पुढील तपशील, नमुना जीएसटीआर-३ मध्ये विवरण दाखल करण्याच्या नियत दिनांकानंतर कलम ४३ अन्वये ताडून पाहण्यात येईल :—

- (क) पुरवठादाराचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ख) प्राप्तकर्त्याचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ग) जमा पत्र क्रमांक ;
- (घ) जमा पत्र दिनांक; आणि
- (ङ) कराची रक्कम :

परंतु, कलम ३७ अन्वये नमुना जीएसटीआर-१ व कलम ३८ अन्वये नमुना जीएसटीआर-२ दाखल करण्यासाठी मुदत वाढविण्यात आली असेल तर, उद्विष्टी कर दायित्वातील कपातीचा दावा ताडून पाहण्याचा दिनांक त्यानुसार वाढविण्यात येईल :

परंतु आणखी असे की, आयुक्तास परिषदेच्या शिफारशीवरून, आदेशाद्वारे, त्यामध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापर्यंत उद्विष्टी कर दायित्वातून कपातीचा दावा ताडून पाहण्याचा दिनांक वाढवून देता येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे घोषित करण्यात येते आहे की,—

(एक) नमुना जीएसटी आर-१ मध्ये जमा पत्र निर्गमित केल्यामुळे तत्सम प्राप्तकर्त्याने नमुना जीएसटीआर-२ मध्ये सुधारणा न करता स्वीकारलेला उद्विष्टी कर दायित्वातून कपातीचा दावा, उक्त प्राप्तकर्त्याने वैध विवरण दाखल केले असेल तर तो जुळला असल्याचे मानण्यात येईल.

(दोन) जेथे दावा केलेली कपात विचारात घेतल्यानंतर आलेली उद्विष्टी कर दायित्वाची रक्कम ही, तत्सम प्राप्तकर्त्याने त्याच्या वैध विवरणात जमा पत्रावरील स्वीकृत केलेली व चुकती केलेली कपात विचारात घेऊन केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या दाव्याच्या रकमेइतकी किंवा त्याहून अधिक असेल तेव्हा उद्विष्टी कर दायित्वातील कपातीचा दावा जुळला असल्याचे मानण्यात येईल.

७४. उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीचा दावा अंतिमतः मान्य करणे व तो कळविणे.—(१) कलम ४३ च्या पोट-कलम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही कर कालावधीच्या संबंधातील उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीचा अंतिमतः मान्य केलेला दावा असा दावा करणा-या व्यक्तीस **नमुना जीएसटी एमआयएस-१** मध्ये सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(२) ज्या कोणत्याही कर कालावधीच्या संबंधात उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीचा दावा जुळत नसल्याचे कळविण्यात आले असेल परंतु पुरवठादाराने किंवा प्राप्तकर्त्याने दुरुस्ती केल्यानंतर सदर दावा जुळत असल्याचे आढळून आले असेल तर तो अंतिमतः मान्य करण्यात येईल व **नमुना जीएसटी एमआयएस-१** मध्ये सामाईक पोर्टलवर असा दावा करणा-या व्यक्तीला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल.

७५. उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीची विसंगती कळवणे व ती दुरुस्त करणे आणि कपातीचा दावा प्रत्यावर्तित करणे.—(१) कलम ४३ च्या पोट-कलम (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीच्या दाव्यातील कोणतीही विसंगती आणि अशी विसंगती चालू राहिल्यामुळे उक्त कलमाच्या पोट-कलम (५) अन्वये समाविष्ट करण्यायोग्य असलेल्या उद्दिष्टी कर दायित्वाचा तपशील, असा दावा करणा-या नोंदणीकृत व्यक्तीस **नमुना जीएसटी एमआयएस-१** मध्ये आणि प्राप्तकर्त्यास, **नमुना जीएसटी एमआयएस-२** मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने, ज्या महिन्यात ताडून पाहण्यात आला असेल त्या महिन्याच्या अंतिम दिनांकास किंवा त्यापूर्वी सामाईक पोर्टलद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(२) ज्या पुरवठादाराला उप-नियम (१) अन्वये विसंगती उपलब्ध करून दिलेली असेल तो पुरवठादार ज्या महिन्यात विसंगती उपलब्ध करून दिली असेल त्या महिन्यासाठी करावयाच्या जावक पुरवठ्याच्या विवरणापत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(३) ज्या प्राप्तकर्त्याला उप-नियम (१) अन्वये विसंगती उपलब्ध करून दिलेली असेल तो प्राप्तकर्ता ज्या महिन्यात सदर विसंगती उपलब्ध करून दिली असेल त्या महिन्यात सादर करावयाच्या जावक पुरवठ्याच्या विवरणापत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(४) उप-नियम (२) किंवा उप-नियम (३) अन्वये विसंगती दुरुस्त करण्यात आली नसल्यास, त्या विसंगती इतकी रक्कम, पुरवठादाराच्या उद्दिष्टी कर दायित्वामध्ये वाढविण्यात येईल आणि ती इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीत नावे टाकण्यात येईल आणि तसेच ज्या महिन्यात विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आली असेल त्या महिन्याच्या लगतनंतरच्या महिन्यासाठी **नमुना जीएसटीआर-०३** मधील त्याच्या विवरणामध्ये ती दर्शवण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे घोषित करण्यात येते की,—

(एक) पुरवठादाराने दुरुस्ती करणे याचा अर्थ, प्राप्तकर्त्याने घोषित केलेल्या तत्सम जावक पुरवठ्याच्या तपशिलाशी जुळण्याकरिता त्याच्या वैध विवरणामधील जावक पुरवठ्याचे तपशील वगळणे किंवा त्यामध्ये दुरुस्ती करणे, असा आहे.

(दोन) प्राप्तकर्त्याने दुरुस्ती करणे याचा अर्थ, पुरवठादाराने घोषित केलेल्या तत्सम जावक पुरवठ्याच्या तपशिलाशी जुळण्याकरिता जावक पुरवठ्याच्या तपशिलात भर घालणे किंवा त्यामध्ये दुरुस्ती करणे, असा आहे.

७६. उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीचा एकापेक्षा अधिक वेळा दावा.—जावक पुरवठ्यांच्या तपशिलांमधील उद्दिष्टी कर दायित्वातून कपातीच्या दाव्याच्या पुनरावृत्तीबाबत **नमुना जीएसटी एमआयएस-१** मध्ये नोंदणीकृत व्यक्तीला, सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने कळविण्यात येतील.

७७. प्रत्यावर्तित केलेल्या पुनर्मागणीसंबंधात प्रदान केलेल्या व्याजाचा परतावा करणे.—

कलम ४२ च्या पोट-कलम (९) किंवा कलम ४३ च्या पोट-कलम (९) अन्वये परत द्यावयाच्या व्याजाच्या रकमेसाठी नोंदणीकृत व्यक्तीकडून तिच्या विवरणात **नमुना जीएसटीआर-३** मध्ये दावा करण्यात येईल आणि ती रक्कम **नमुना जीएसटी पीएमटी-०५** मधील तिच्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमध्ये जमा करण्यात येईल आणि सदर जमा केलेली रक्कम व्याजाच्या कोणत्याही पुढील दायित्वाच्या प्रदानाकरिता उपलब्ध असेल किंवा करपात्र व्यक्तीला, कलम ५४ अन्वये रकमेच्या परताव्याचा दावा करता येईल.

७८. पुरवठादाराने सादर केलेल्या तपशिलाशी इ-वाणिज्य प्रचालकाने सादर केलेले तपशील ताडून पाहणे.—**नमुना जीएसटीआर-८** मध्ये घोषित केल्याप्रमाणे इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्याशी संबंधित पुढील तपशील, **नमुना जीएसटीआर-१** मध्ये पुरवठादाराने घोषित केलेल्या तत्सम तपशिलाशी ताडून पाहण्यात येईल :-

(क) पुरवठ्याचे ठिकाण जेथे आहे ते राज्य ; आणि

(ख) निव्वळ करपात्र मूल्य :

परंतु, कलम ३७ अन्वये **नमुना जीएसटीआर-०१** सादर करण्याची मुदत वाढविण्यात आली असेल तर, वर नमूद केलेले तपशील ताडून पाहण्याचा दिनांक त्यानुसार वाढविण्यात येईल :

परंतु आणखी असे की, आयुक्तास परिषदेच्या शिफारशीवरून, आदेशाद्वारे, त्यामध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापर्यंत ताडून पाहण्याचा दिनांक वाढवून देता येईल.

७९. इ-वाणिज्य प्रचालकाने किंवा पुरवठादाराने सादर केलेल्या तपशिलांमधील विसंगती कळविणे आणि त्यामध्ये दुरुस्ती करणे.—(१) प्रचालकाने सादर केलेल्या आणि पुरवठादाराने घोषित केलेल्या तपशिलांतील कोणतीही विसंगती पुरवठादाराला नमुना जीएसटी एमआयएस-३ मध्ये आणि इ-वाणिज्य प्रचालकाला नमुना जीएसटी एमआयएस-४ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर, ज्या महिन्यात सादर तपशील ताडून पाहण्यात आला असेल त्या महिन्याच्या अंतिम दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(२) उप-नियम (१) अन्वये ज्या पुरवठादाराला कोणतीही विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आलेली असेल तो पुरवठादार ज्या महिन्यात विसंगती उपलब्ध करून दिली असेल त्या महिन्यासाठी दाखल करावयाच्या जावक पुरवठ्यांच्या विवरणपत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(३) उप-नियम (१) अन्वये ज्या प्रचालकाला कोणतीही विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आलेली असेल तो प्रचालक ज्या महिन्यात विसंगती उपलब्ध करून देण्यात आली असेल त्या महिन्यासाठी दाखल करावयाच्या विवरणपत्रामध्ये योग्य त्या दुरुस्त्या करील.

(४) जर उप-नियम (२) किंवा उप-नियम (३) अन्वये विसंगती दुरुस्त करण्यात आली नसेल तर, त्या विसंगतीइतकी रक्कम, ज्या महिन्यात विसंगतीचे तपशील उपलब्ध करून देण्यात आले असतील त्या महिन्याच्या लगतनंतरच्या महिन्यासाठीच्या नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरणात पुरवठादाराच्या उद्दिष्टी करदायित्वामध्ये वाढविण्यात येईल आणि अशी उद्दिष्टी कर दायित्वात वाढविलेली रक्कम, आणि त्यावर देय असलेले व्याज, पुरवठादारास नमुना जीएसटी एमआयएस-३ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

८०. वार्षिक विवरण.—(१) निविष्टी कर सेवा वितरक, कलम ५१ किंवा कलम ५२ अन्वये कर भरणारी व्यक्ती, नैमित्तिक करपात्र व्यक्ती आणि अनिवासी करपात्र व्यक्ती यांमध्ये विविध प्रकारचे नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ४४ च्या पोट-कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे नमुना जीएसटीआर-९ मध्ये वार्षिक विवरण एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर दाखल करील :

परंतु, कलम १० अन्वये कर भरणारी व्यक्ती नमुना जीएसटीआर-९ मध्ये वार्षिक विवरण दाखल करील.

(१) कलम ५२ अन्वये मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे आवश्यक असलेला प्रत्येक इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक, नमुना जीएसटीआर ९ मध्ये उक्त कलमाच्या पोट-कलम (५) मध्ये निर्दिष्ट करण्यात आलेले वार्षिक विवरणपत्र दाखल करील.

(२) ज्या नोंदणीकृत व्यक्तीची वित्तीय वर्षातील एकूण उलाढाल दोन कोटी रुपयांपेक्षा अधिक असेल अशी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ३५ च्या पोट-कलम (५) अन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे तिच्या लेख्यांची लेखापरीक्षा करून घेईल, आणि ती, लेखापरीक्षा केलेल्या वार्षिक लेख्यांची व पुनर्मेळ विवरणपत्राची यथोचितरीत्या प्रमाणित केलेली प्रत, नमुना जीएसटीआर-९ मध्ये, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत दाखल करील.

८१. अंतिम विवरण.—कलम ४५ अन्वये अंतिम विवरण सादर करणे आवश्यक असलेली प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, असे विवरण नमुना जीएसटीआर-१० मध्ये, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर दाखल करील.

८२. विशिष्ट ओळख क्रमांक असणा-या व्यक्तींच्या आवक पुरवठ्यांचे तपशील.—(१) ज्या व्यक्तीस विशिष्ट ओळख क्रमांक देण्यात आलेला आहे आणि जिने तिच्या आवक पुरवठ्यांवर भरलेल्या कराच्या परताव्याचा दावा केला आहे अशी प्रत्येक व्यक्ती, अशा परताव्याच्या दाव्याच्या अर्जासोबत नमुना जीएसटीआर-११ मध्ये, करपात्र वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या अशा पुरवठ्यांचे तपशील, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सामाईक पोर्टलवर दाखल करील.

(२) भरलेल्या कराच्या परताव्याखेरीज अन्य प्रयोजनांकरिता ज्या व्यक्तीस विशिष्ट ओळख क्रमांक देण्यात आला आहे अशी प्रत्येक व्यक्ती, नमुना जीएसटीआर-११ मध्ये समुचित अधिका-याकडून आवश्यक करण्यात येतील अशा करपात्र वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या आवक पुरवठ्यांचा तपशील सादर करील.

८३. वस्तू व सेवा कर व्यवसायींशी संबंधित असलेल्या तरतुदी.—(१) जी व्यक्ती,—

- (एक) भारताची नागरिक असेल ;
  - (दोन) जी निकोप मनाची असेल ;
  - (तीन) जिला नादार असल्याचे अभिनिर्णित केले नसेल ;
  - (चार) जिला सक्षम न्यायालयाने दोषी ठरविलेले नसेल,
- आणि जी पुढीलपैकी कोणत्याही शर्तीची पूर्तता करीत असेल,—

(क) जी कोणत्याही राज्य शासनाच्या वाणिज्यिक कर विभागाची किंवा केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमा शुल्क मंडळ, महसूल विभाग, भारत सरकार याची सेवानिवृत्त अधिकारी असेल व जिने शासनाच्या सेवेत असताना दोन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतक्या कालावधीपर्यंत गट-ब राजपत्रित अधिका-याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या पदावर काम केले असेल; किंवा

(ख) जिने पाच वर्षांपेक्षा कमी नसेल एवढ्या कालावधीसाठी विद्यमान कायद्यान्वये विक्रीकर व्यवसायी किंवा कर विवरण परिगणक म्हणून नावनोंदणी केलेली असेल ;

(ग) जिने,—

(एक) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्याद्वारे स्थापन केलेल्या कोणत्याही भारतीय विद्यापीठाची वाणिज्य, कायदा, उच्चस्तरीय लेखांकनासह बँक व्यवसाय किंवा व्यवसाय प्रशासन किंवा व्यवसाय व्यवस्थापन यांमधील पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी किंवा त्यास समतुल्य असलेली परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल ; किंवा

(दोन) उप-खंड (एक) मध्ये नमूद केलेल्या पदवी परीक्षेची समतुल्य म्हणून कोणत्याही भारतीय विद्यापीठाने मान्यता दिलेली कोणत्याही विदेशी विद्यापीठाची पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल ; किंवा

(तीन) या प्रयोजनासाठी परिषदेच्या शिफारशीवरून शासनाने अधिसूचित केलेली अन्य कोणतीही परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल ; किंवा

(चार) जिने पुढीलपैकी कोणतीही परीक्षा म्हणजे :—

(क) भारताच्या सनदी लेखापाल संस्थेची अंतिम परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल ; किंवा

(ख) भारताच्या परिव्यय लेखापाल संस्थेची अंतिम परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल; किंवा

(ग) भारताच्या कंपनी सचिव संस्थेची अंतिम परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल,

अशा कोणत्याही व्यक्तीकडून वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून नावनोंदणी करण्यासाठी नमुना जीएसटी पीसीटी-०१ मधील अर्ज, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने करण्यात येईल.

(२) उप-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेला अर्ज प्राप्त झाल्यावर, याबाबतची प्राधिकृत केलेला अधिकारी, त्यास आवश्यक वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, एकतर वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून अर्जदाराचे नाव नोंदवील आणि नमुना जीएसटी पीसीटी-०२ मध्ये तशा आशयाचे प्रमाणपत्र देईल किंवा अर्जदार वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून नावनोंदणी करण्यासाठी पात्र नसल्याचे आढळून आला असेल तर, त्याचा अर्ज नामंजूर करील.

(३) उप-नियम (२) अन्वये केलेली नावनोंदणी, ती रद्द होईपर्यंत वैध असेल :

परंतु, वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून नावनोंदणी केलेली कोणतीही व्यक्ती, परिषदेच्या शिफारशीवरून आयुक्ताकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा कालावधीत आणि अशा प्राधिकरणाने घेतलेली अशी परीक्षा उत्तीर्ण केल्याखेरीज, वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून, नावनोंदणी पुढे चालू ठेवण्यासाठी पात्र असणार नाही :

परंतु आणखी असे की, ज्या व्यक्तीला पोट-कलम (१) च्या खंड (ख) च्या तरतुदी लागू होतील अशी कोणतीही व्यक्ती, नियत दिनांकापासून एका वर्षाच्या कालावधीमध्ये उक्त परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याखेरीज नावनोंदणी पुढे चालू ठेवण्यासाठी पात्र असणार नाही.

(४) जर कोणताही वस्तू व सेवा कर व्यवसायी हा, अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीच्या संबंधात गैरवर्तणुकीबद्दल दोषी असल्याचे आढळल्यास, प्राधिकृत अधिका-याने, अशा गैरवर्तणुकीसाठी नमुना जीएसटी पीसीटी-०३ मध्ये त्याला कारणे दाखवा नोटीस

दिल्यानंतर व त्यास त्याचे म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर, कलम ४८ अन्वये यापुढे वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून काम करण्यास त्यास अपात्र ठरविण्यात येईल असा निदेश नमुना जीएसटी पीसीटी ०४ मध्ये आदेश काढून देईल.

(५) उप-नियम (४) अन्वये ज्या व्यक्तीविरुद्ध आदेश दिला असेल अशा कोणत्याही व्यक्तीला, असा आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत, अशा आदेशाविरुद्ध आयुक्ताकडे अपील करता येईल.

(६) कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीला, तिच्या विकल्पानुसार नमुना जीएसटी पीसीटी-०५ मध्ये वस्तू व सेवा कर व्यवसायीला सामाईक पोर्टलवर प्राधिकृत करता येईल किंवा कोणत्याही वेळी नमुना जीएसटी पीसीटी-०५ मध्ये दिलेला असा प्राधिकार काढून घेता येईल आणि अशा रीतीने प्राधिकृत केलेल्या वस्तू व सेवा कर व्यवसायीला प्राधिकृत केल्याच्या कालावधीमध्ये उक्त प्राधिकारपत्रामध्ये दर्शविल्याप्रमाणे अशी कामे हाती घेण्याची परवानगी देण्यात येईल.

(७) जर नोंदणीकृत व्यक्तीकडून सादर करणे आवश्यक असलेले विवरणपत्र तिच्या वतीने प्राधिकृत केलेल्या वस्तू व सेवा कर व्यवसायीकडून सादर करण्यात आले असेल तर, नोंदणीकृत व्यक्तीकडून इ-मेलद्वारे किंवा एसएमएसद्वारे त्याची पुष्टी मिळविली जाईल आणि वस्तू व सेवा कर व्यवसायीने सादर केलेले विवरणपत्र, नोंदणीकृत व्यक्तीला सामाईक पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात येईल :

परंतु, जर नोंदणीकृत व्यक्तीने असे विवरणपत्र सादर करण्याच्या अंतिम दिनांकापर्यंत पुष्टी देण्याच्या विनंतीला प्रतिसाद दिला नसेल तर, वस्तू व सेवा कर व्यवसायीने सादर केलेल्या विवरणपत्राला त्याने पुष्टी दिली असल्याचे मानण्यात येईल.

(८) वस्तू व सेवा कर व्यवसायी, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या वतीने, जर त्यास पुढील बाबतीत प्राधिकृत केले असेल तर, पुढील कोणतीही किंवा सर्व कामे हाती घेऊ शकेल :—

- (क) जावक व आवक पुरवठ्यांचा तपशील सादर करणे ;
- (ख) मासिक, तिमाही, वार्षिक किंवा अंतिम विवरण दाखल करणे;
- (ग) इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत जमा करण्यासाठी भरणा करणे;
- (घ) परताव्यासाठी दावा दाखल करणे ; आणि
- (ङ) नोंदणीत सुधारणा करण्यासाठी किंवा ती रद्द करण्यासाठी अर्ज दाखल करणे :

परंतु, जेथे नोंदणीकृत व्यक्तीने प्राधिकृत केलेल्या वस्तू व सेवा कर व्यवसायीने परताव्याच्या दाव्याशी संबंधित कोणताही अर्ज किंवा नोंदणीत सुधारणा करण्यासाठी किंवा ती रद्द करण्यासाठी अर्ज सादर केला असेल तर त्याबाबत, नोंदणीकृत व्यक्तीकडून पुष्टी मिळविली जाईल आणि उक्त व्यवसायीने सादर केलेला अर्ज, सादर नोंदणीकृत व्यक्तीस सामाईक पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि नोंदणीकृत व्यक्ती, त्याकरिता तिची संमती देत नाही तोपर्यंत सादर अर्जावर पुढील कार्यवाही केली जाणार नाही.

(९) वस्तू व सेवा कर व्यवसायीमार्फत त्याचे विवरण सादर करण्याचा पर्याय स्वीकारलेली कोणतीही नोंदणीकृत व्यक्ती,—

(क) विवरण तयार करण्यासाठी व सादर करण्यासाठी कोणत्याही वस्तू व सेवा कर व्यवसायीला नमुना जीएसटी पीसीटी-०५ मध्ये संमती देईल; आणि

(ख) वस्तू व सेवा कर व्यवसायीने तयार केलेले कोणतेही विवरणपत्र सादर करण्याची पुष्टी देण्यापूर्वी, विवरणात नमूद केलेली वस्तुस्थिती खरी व अचूक असल्याची खात्री करील.

(१०) वस्तू व सेवा कर व्यवसायी,—

(क) योग्य त्या दक्षतेने विवरणपत्रे तयार करील; आणि

(ख) त्याने तयार केलेल्या विवरणपत्रांवर त्याची डिजिटल स्वाक्षरी करील किंवा त्याच्या अधिकारपत्रांचा वापर करून इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पडताळणी करील.

(११) अन्य कोणत्याही राज्यात किंवा संघ राज्यक्षेत्रात नावनोंदणी केलेल्या वस्तू व सेवा कर व्यवसायीस, उप-नियम (८) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या प्रयोजनांसाठी सादर राज्यात किंवा संघ राज्यक्षेत्रात त्याची नावनोंदणी झाली असल्याचे मानण्यात येईल.

८४. हजर राहण्याच्या प्रयोजनार्थ शर्ती.—(१) कोणतीही व्यक्ती, अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीच्या संबंधात कोणत्याही नोंदणीकृत किंवा अनोंदणीकृत व्यक्तीच्या वतीने वस्तू व सेवा कर व्यवसायी म्हणून, तिने नियम ८३ अन्वये नावनोंदणी केली नसेल तर, कोणत्याही प्राधिका-यासमोर हजर राहण्यास पात्र असणार नाही.

(२) अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये नोंदणीकृत किंवा अनोंदणीकृत व्यक्तीच्या वतीने कोणत्याही प्राधिका-यासमोर हजर राहणारा वस्तू व सेवा कर व्यवसायी, अशा प्राधिका-याकडे, आवश्यक असल्यास, नमुना जीएसटी पीसीटी-०५ मध्ये अशा व्यक्तीने दिलेल्या प्राधिकारपत्राची प्रत सादर करील.

प्रकरण-नऊ

कराचे प्रदान

८५. इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवही.— (१) कलम ४९ च्या पोट-कलम (७) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेली इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवही ही, कर, व्याज, शास्ती, विलंब शुल्क किंवा इतर कोणतीही रक्कम प्रदान करण्यास दायी असणा-या प्रत्येक व्यक्तीकरिता सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी पीएमटी-०१ मध्ये ठेवण्यात येईल आणि तिच्याद्वारे देय असणा-या सर्व रकमा उक्त नोंदवहीत नावे टाकण्यात येतील.

(२) व्यक्तीच्या इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीत,—

(क) उक्त व्यक्तीद्वारे सादर करण्यात आलेल्या विवरणानुसार कर, व्याज, विलंब शुल्क यासाठीची देय रक्कम किंवा इतर कोणतीही देय रक्कम ;

(ख) अधिनियमान्वये कोणत्याही कार्यवाहीचा पाठपुरावा करताना समुचित अधिका-याद्वारे निश्चित केल्याप्रमाणे किंवा उक्त व्यक्तीद्वारे निश्चित केलेली कर, व्याज, शास्ती यासाठीची देय रक्कम किंवा इतर कोणतीही देय रक्कम ;

(ग) कलम ४२ किंवा कलम ४३ किंवा कलम ५० अन्वये विसंगतीचा परिणाम म्हणून देय असणारी कराची आणि व्याजाची रक्कम ; किंवा

(घ) वेळोवेळी प्रोद्भूत होणारी व्याजाची कोणतीही रक्कम ;

नावे टाकण्यात येईल.

(३) कलम ४९ च्या तरतुदींना अधीन राहून, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या विवरणानुसार, त्याच्याद्वारे केल्या जाणा-या प्रत्येक दायित्वाचे प्रदान हे, नियम ८६ नुसार ठेवण्यात आलेल्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत नावे टाकून किंवा नियम ८७ नुसार ठेवण्यात आलेल्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत नावे टाकून करण्यात येईल आणि त्यानुसार इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीमध्ये जमा करण्यात येईल.

(४) कलम ५१ अन्वये वजात करण्यात आलेली रक्कम किंवा कलम ५२ अन्वये गोळा करण्यात आलेली रक्कम, किंवा प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे देय असलेली रक्कम किंवा कलम १० अन्वये देय असलेली रक्कम, अधिनियमान्वये व्याज, शास्ती, फी यासाठी देय असलेली कोणतीही रक्कम किंवा इतर कोणतीही रक्कम, नियम ८७ नुसार ठेवण्यात आलेल्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत नावे टाकून प्रदान करण्यात येईल आणि त्यानुसार इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीमध्ये जमा करण्यात येईल.

(५) इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीत नावे टाकलेली मागणीची कोणतीही रक्कम ही, अपील प्राधिकरणाने किंवा अपील न्यायाधिकरणाने किंवा न्यायालयाने, दिलासा दिलेल्या रकमेच्या मर्यादेपर्यंत कमी करण्यात येईल आणि त्यानुसार ती इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीमध्ये जमा करण्यात येईल.

(६) जर करपात्र व्यक्तीने, कारणे दाखवा नोटिशीत किंवा, मागणी आदेशात विनिर्दिष्ट केलेला कर, व्याज आणि शास्ती यांचा भरणे केला असेल तर, लादण्यात आलेली किंवा लादण्यास दायी असलेली शास्तीची रक्कम ही, अंशतः किंवा यथास्थिति, पूर्णतः कमी करण्यात येईल आणि त्यानुसार ती इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीत जमा करण्यात येईल.

(७) नोंदणीकृत व्यक्ती, त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवहीमध्ये कोणतीही विसंगती निदर्शनास आल्यावर याबाबतीतील अधिकारितेचा वापर करणा-या अधिका-यास ती, नमुना जीएसटी पीएमटी-०४ मध्ये सामाईक पोर्टलमार्फत कळवील.

८६. इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवही.—(१) सामाईक पोर्टलवर अधिनियमाखालील निविष्टी कराच्या जमा रकमेस पात्र असलेल्या प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्तीसाठी नमुना जीएसटी पीएमटी-०२ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवही ठेवण्यात येईल आणि अधिनियमाखालील निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा प्रत्येक दावा उक्त खातेवहीत जमा करण्यात येईल.

(२) कलम ४९ च्या तरतुदीनुसार कोणतेही दायित्व चुकते करण्याच्या मर्यादेपर्यंत इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये नावे टाकण्यात येईल.

(३) जेथे नोंदणीकृत व्यक्तीने कलम ५४ च्या तरतुदीनुसार इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीतून कोणत्याही न वापरलेल्या रकमेच्या परताव्यासाठी दावा केला असेल तेथे, उक्त खातेवहीत दाव्याच्या मर्यादेपर्यंतची रक्कम नावे टाकण्यात येईल.

(४) जर अशा रीतीने दाखल करण्यात आलेला परतावा एकतर पूर्णतः किंवा अंशतः नाकारला असेल तर, उप-नियम (३) अन्वये नावे टाकण्यात आलेली रक्कम, नाकारण्याच्या मर्यादेपर्यंत, नमुना जीएसटी पीएमटी-०३ मध्ये देण्यात आलेल्या आदेशाद्वारे समुचित अधिका-याद्वारे इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत पुन्हा जमा करण्यात येईल.

(५) या प्रकरणात अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त, कोणत्याही परिस्थितीत इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत कोणतीही नोंद थेटपणे केली जाणार नाही.

(६) नोंदणीकृत व्यक्ती त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत कोणतीही विसंगती निदर्शनास आल्यावर, याबाबतीतील अधिकारतेचा वापर करणा-या अधिका-यास ती, नमुना जीएसटी पीएमटी-०४ मध्ये सामाईक पोर्टलमार्फत कळवील.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, जर अपील अंतिमतः फेटाळले गेल्यास किंवा जर दावेदाराने तो अपील करणार नाही असे हमीपत्र समुचित अधिका-यास दिल्यास, परतावा नाकारला गेला असल्याचे मानण्यात येईल.

८७. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवही.—(१) कलम ४९ च्या पोट-कलम (१) अन्वये, इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवही, कर, व्याज, शास्ती, विलंब शुल्क किंवा इतर कोणतीही रक्कम प्रदान करण्यास दायी असणा-या प्रत्येक व्यक्तीकरिता भरणा केलेली रक्कम जमा करण्यासाठी आणि तेथून ती रक्कम कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा इतर कोणतीही रक्कम प्रदान करण्याकरिता नावे टाकण्यासाठी, सामाईक पोर्टलवर, नमुना जीएसटी पीएमटी-०५ मध्ये ठेवण्यात येईल.

(२) कोणतीही व्यक्ती, किंवा तिच्या वतीने इतर व्यक्ती सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी पीएमटी-०६ यामध्ये चलान तयार करील आणि त्याने भरावयाचा कर, व्याज, शास्ती, फी यापोटी जमा करावयाची रक्कम किंवा इतर कोणतीही रक्कम याबाबतचा तपशील त्यात भरील.

(३) उप-नियम (२) अन्वये पुढील कोणत्याही पद्धतीद्वारे रक्कम जमा करता येईल :—

(एक) प्राधिकृत बँकेमार्फत इंटरनेट बँकिंगद्वारे ;

(दोन) प्राधिकृत बँकेमार्फत क्रेडिट कार्ड किंवा डेबिट कार्ड याद्वारे ;

(तीन) कोणत्याही बँकेतून नॅशनल इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर (एनईएफटी) किंवा रिअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट (आरटीजीएस) याद्वारे किंवा ;

(चार) प्रत्येक कर कालावधीसाठी प्रति चलान दहा हजार रुपयांपर्यंतची रक्कम भरण्यासाठी, प्राधिकृत बँकेमार्फत त्यांच्या काऊंटरवरून रोख, धनादेश किंवा दर्शनी धनाकर्षाद्वारे :

परंतु, बँकेच्या काऊंटरवरून करण्यात आलेल्या प्रदानाच्या संदर्भात पुढील पद्धतीने करण्यात आलेल्या जमा रकमांना प्रति चलान दहा हजार रुपयांपर्यंतच्या रकमेसाठीचा निर्बंध लागू होणार नाही—

(क) शासकीय विभाग किंवा आयुक्ताद्वारे याबाबतीत अधिसूचित करण्यात येईल अशा व्यक्तीद्वारे करावयाचा इतर कोणताही भरणा ;

(ख) जप्तीद्वारे किंवा जंगम किंवा स्थावर मालमत्तेच्या विक्रीद्वारे करण्यात आलेल्या वसुलीसह, कोणत्याही व्यक्तीकडून, मग ती नोंदणीकृत असो किंवा नसो, अदत्त थकबाकी वसूल करण्यासाठी समुचित अधिका-याद्वारे किंवा प्राधिकृत केलेल्या इतर कोणत्याही अधिका-याद्वारे करण्यात आलेली जमा ;

(ग) समुचित अधिका-याने किंवा यासाठी प्राधिकृत केलेल्या इतर कोणत्याही अधिका-याने, कोणतेही अन्वेषण किंवा अंमलबजावणी यांबाबतच्या कार्यवाही यादरम्यान रोख, धनादेश किंवा दर्शनी धनाकर्ष याद्वारे गोळा केलेल्या रकमा किंवा कोणतीही तदर्थ जमा :

परंतु आणखी असे की, सामाईक पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात आलेले नमुना जीएसटी पीएमटी-०६ मधील चलान हे, पंधरा दिवसांच्या कालावधीसाठी वैध असेल.

स्पष्टीकरण.—या उप-नियमाच्या प्रयोजनार्थ याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, चलानामध्ये निर्देशिलेल्या कोणत्याही रकमेचा भ्रणा करण्यासाठी, अशा प्रदानाच्या संदर्भात देय असलेले कमिशन, कोणतेही असल्यास, असा भ्रणा ज्या व्यक्तीकडून करण्यात येईल त्या व्यक्तीद्वारे ते भ्रण्यात येईल.

(४) अधिनियमान्वये नोंदणी न झालेल्या व्यक्तीद्वारे भ्रणा करण्याची आवश्यकता असणा-या कोणत्याही देय रकमेचा भ्रणा, सामाईक पोर्टलद्वारे निर्माण केलेल्या तात्पुरत्या ओळख क्रमांकाच्या आधारे करण्यात येईल.

(५) जेथे कोणत्याही बँकेतून नॅशनल इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर (एनईएफटी) किंवा रिअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट (आरटीजीएस) द्वारे भ्रणा करण्यात आला असेल तर, सामाईक पोर्टलवर चलानाबरोबर आदेशाचा नमुना उपलब्ध होईल आणि तो नमुना ज्या बँकेत भ्रणा करण्यात येणार असेल त्या बँकेला सादर केला जाईल :

परंतु, चलान तयार केल्याच्या तारखेपासून पंधरा दिवसांच्या कालावधीसाठी हा आदेशाचा नमुना, वैध असेल.

(६) प्राधिकृत बँकेतल्या संबंधित शासनाच्या खात्यात यशस्वीरीत्या रक्कम जमा झाल्यावर, रक्कम गोळा करणारी बँक चलान ओळख क्रमांक जारी करील आणि त्याचा निर्देश, चलानामध्ये करण्यात येईल.

(७) रक्कम गोळा करणा-या बँकेकडून चलान ओळख क्रमांक मिळाल्यानंतर, ज्याच्या वतीने रक्कम जमा करण्यात आली आहे, अशा व्यक्तीच्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमध्ये उक्त रक्कम जमा करण्यात येईल आणि सामाईक पोर्टल याबाबतची पावती उपलब्ध करून देईल.

(८) जेथे संबंधित व्यक्तीच्या किंवा त्याच्या वतीने जमा करणा-या व्यक्तीच्या बँक खात्यात नावे टाकण्यात आले आहे, परंतु, चलान ओळख क्रमांक तयार झालेला नाही किंवा तयार झालेला आहे, मात्र, सामाईक पोर्टलला कळविलेला नाही तेथे, उक्त व्यक्ती, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटी पीएमटी-०७** मध्ये सामाईक पोर्टलद्वारे बँकेच्या किंवा ज्याद्वारे जमा करण्यात आला होता त्या इलेक्ट्रॉनिक गेटवेच्या निदर्शनास आणिल.

(९) कलम ५१ अन्वये वजात करण्यात आलेली किंवा कलम ५२ अन्वये गोळा करण्यात आलेली आणि जिच्याकडून उक्त रक्कम वजात किंवा यथास्थिति, गोळा करण्यात आली होती, अशा नोंदणीकृत करपात्र व्यक्तीद्वारे **नमुना जीएसटीआर-०२** मध्ये दावा करण्यात आलेली कोणतीही रक्कम, नियम ८७ च्या तरतुदीनुसार त्याच्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत जमा करण्यात येईल.

(१०) जेथे व्यक्तीने इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून कोणत्याही रकमेच्या परताव्याचा दावा केला असेल तेथे, उक्त रक्कम इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत नावे टाकण्यात येईल.

(११) अशा पद्धतीने दावा करण्यात आलेला परतावा, एकतर पूर्णतः किंवा अंशतः नाकारला असेल तर, नाकारण्याच्या मर्यादेपर्यंत, उप-नियम (१०) अन्वये नावे टाकण्यात आलेली रक्कम, **नमुना जीएसटी पीएमटी-०३** मध्ये देण्यात आलेल्या आदेशानुसार समुचित अधिका-याद्वारे इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत जमा करण्यात येईल.

(१२) नोंदणीकृत व्यक्ती, आपल्या इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतील कोणतीही विसंगती तिच्या निदर्शनास आल्यावर, सदर विसंगती या बाबतीत अधिकारिता असलेल्या अधिका-यास **नमुना जीएसटी पीएमटी-०४** मध्ये सामाईक पोर्टलमार्फत कळवील.

स्पष्टीकरण १.—जर अपील अंतिमतः फेटाळण्यात आले असल्यास, परतावा फेटाळण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण २.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, जर अपील अंतिमतः फेटाळले गेल्यास किंवा जर दावेदाराने तो अपील करणार नाही असे हमीपत्र समुचित अधिका-यास दिल्यास, परतावा नाकारला गेला असल्याचे मानण्यात येईल.

८८. प्रत्येक व्यवहारासाठी ओळख क्रमांक.—(१) इलेक्ट्रॉनिक रोकड किंवा, यथास्थिति, जमा खातेवहीत करण्यात आलेल्या प्रत्येक वजाती किंवा जमा यासाठी सामाईक पोर्टलवर विशिष्ट ओळख क्रमांक तयार होईल.

(२) कोणतेही दायित्व चुकते करण्याशीसंबंधित विशिष्ट ओळख क्रमांक इलेक्ट्रॉनिक कर दायित्व नोंदवहीत तत्सम नोंदीद्वारे दर्शविण्यात येईल.

(३) उप-नियम (२) अन्वये अंतर्भूत असलेल्या कारणांखेरीज अन्य कारणाने इलेक्ट्रॉनिक कर दायित्व नोंदवहीतील प्रत्येक जमेसाठी सामाईक पोर्टलवर विशिष्ट ओळख क्रमांक तयार होईल.

प्रकरण दहा

परतावा

८९. कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा अन्य कोणत्याही रकमेच्या परताव्यासाठीचा अर्ज.— (१) कलम ५५ अन्वये काढलेल्या अधिसूचनेखाली येणा-या व्यक्तीव्यतिरिक्त, भारताबाहेर निर्यात केलेल्या वस्तूंवर भरलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याखेरीज ज्या कोणत्याही व्यक्तीने भरलेला कोणताही कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा तिने भरलेली अन्य कोणतीही रक्कम यांबाबत परताव्याचा दावा केला असेल त्या व्यक्तीला, **नमुना जीएसटी आरएफडी-०१** मध्ये एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रांमार्फत, सामाईक पोर्टलवर, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने अर्ज दाखल करता येईल :

परंतु, कलम ४९ च्या पोट-कलम (६) च्या तरतुदीनुसार इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतील शिल्लक रकमेशी संबंधित परताव्याबाबतचा कोणताही दावा, संबद्ध कर कालावधीसाठी सादर केलेल्या **नमुना जीएसटीआर-०३** किंवा **नमुना जीएसटीआर-०४** किंवा, यथास्थिति, **नमुना जीएसटीआर-०७** मधील, विवरणाद्वारे करता येईल :

परंतु आणखी असे की, विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिट किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासक, यांना केलेल्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत,

(क) क्षेत्राच्या विनिर्दिष्ट अधिका-याने पृष्ठांकित केल्याप्रमाणे, प्राधिकृत व्यवहारासाठी विशेष आर्थिक क्षेत्रात अशा वस्तूंचा प्रवेश पूर्णतः मान्य करण्यात आल्यानंतर, वस्तूच्या पुरवठादाराकडून ;

(ख) क्षेत्राच्या विनिर्दिष्ट अधिका-याने पृष्ठांकित केल्याप्रमाणे, प्राधिकृत व्यवहारासाठी सेवा प्राप्त करण्याच्या संबंधात तसा पुरावा देऊन सेवेच्या पुरवठादाराकडून,

परताव्यासाठी अर्ज दाखल करण्यात येईल :

परंतु असेही की, मानीव निर्यात म्हणून मानण्यात आलेल्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत, मानीव निर्यात पुरवठ्यांच्या प्राप्तकर्त्याकडून अर्ज सादर करण्यात येईल :

परंतु तसेच, नोंदणीच्या वेळी कलम २७ अन्वये अर्जदाराने जमा केलेल्या आगाऊ करामधून अर्जदाराकडून देय असलेल्या कराचे समायोजन केल्यानंतर कोणत्याही रकमेच्या परताव्याचा दावा, त्याने सादर करावयासाठी आवश्यक असलेल्या अंतिम विवरणामध्ये करण्यात येईल.

(२) अर्जदारास परतावा देय आहे हे सिद्ध करण्यासाठी उप-नियम (१) अन्वये केलेल्या अर्जासोबत **नमुना जीएसटी आरएफडी-०१** मधील जोडपत्र-१ मधील पुढीलपैकी कोणतेही कागदोपत्री पुरावे लागू असतील त्याप्रमाणे जोडण्यात येतील :-

(क) असा परतावा ज्यामुळे मिळेल असा, समुचित अधिका-याने किंवा अपील प्राधिका-याने किंवा अपील न्यायाधिकरणाने किंवा न्यायालयाने मंजूर केलेल्या आदेशाचा संदर्भ क्रमांक व आदेशाची प्रत किंवा, परतावा म्हणून दावा केलेल्या कलम १०७ च्या पोट-कलम (६) व कलम ११२ च्या पोट-कलम (८) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या प्रदानाबाबतचा संदर्भ क्रमांक ;

(ख) वस्तूची निर्यात केल्याच्या बाबतीत परतावा असेल तर, नौभरण देयकांचा (शिपिंग बिल) किंवा निर्यात देयकांचा क्रमांक आणि दिनांक आणि संबद्ध निर्यात बीजकांचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(ग) परतावा निर्यात सेवांच्या बाबतीत असेल तर, बीजकांचा आणि संबद्ध बँक प्राप्ति प्रमाणपत्र किंवा, यथास्थिति, विदेशी आवक वित्तप्रेषण प्रमाणपत्र यांचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(घ) विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिट किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासक यांना केलेल्या वस्तूंच्या पुरवठ्यांच्याबाबतीत, उप नियम (१)च्या दुस-या परंतुकात विनिर्दिष्ट केलेल्या पृष्ठांकनासंबंधीच्या पुराव्यासह नियम ४६ मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे बीजकांचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(ङ) विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिट किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासक यांना केलेल्या सेवांच्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत परतावा असेल तर, बीजकांचे क्रमांक व दिनांक, उप नियम (१) च्या दुस-या परंतुकात विनिर्दिष्ट केलेल्या पृष्ठांकनासंबंधीचा पुरावा आणि विशेष आर्थिक क्षेत्र अधिनियम, २००५ अन्वये व्याख्या केल्याप्रमाणे प्राधिकृत केलेल्या व्यवहारासाठी प्राप्तकर्त्याने पुरवठादाराला केलेल्या प्रदानाचे, त्याबाबतच्या पुराव्यांसह, तपशील अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(च) विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटला किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासकाला केलेल्या वस्तू किंवा सेवा यांच्या पुरवठ्यांच्याबाबतीत परतावा असेल तर, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पुरवठादाराने भरलेल्या कराची, निविष्टी कर जमा रक्कम विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटने किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्राच्या विकासकाने घेतलेली नाही अशा आशयाचे प्रतिज्ञापन ;

(छ) परतावा हा मानीव निर्यातीच्या बाबतीत असेल तर, याबाबतीत अधिसूचित करण्यात येईल अशा अन्य पुराव्यासह बीजकाचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(ज) निविष्टीवरील कराचा दर हा, निरंक दर असलेल्या किंवा पूर्णतः सूट मिळालेल्या पुरवठ्याव्यतिरिक्त, जावक पुरवठ्यावरील कराच्या दराहून अधिक असल्यामुळे जमा रक्कम संचित झाली असेल तेव्हा, कलम ५४ च्या पोट-कलम (३) अन्वये न वापरलेल्या कोणत्याही निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्याच्या संबंधातील दाव्याच्या बाबतीत, कर कालावधीमध्ये प्राप्त झालेल्या व दिलेल्या बीजकांचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र ;

(झ) तात्पुरत्या निर्धारणाला अंतिम रूप दिल्याने परतावा द्यावा लागत असेल तर त्याबाबतीत, अंतिम निर्धारण आदेशाचा संदर्भ क्रमांक व उक्त आदेशाची प्रत ;

(ञ) राज्यांतर्गत पुरवठा म्हणून समजण्यात आलेल्या परंतु नंतर आंतर-राज्यीय पुरवठा असल्याचा निर्णय झालेल्या व्यवहारांचे तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र ;

(ट) कराच्या अधिक प्रदानाबद्दलच्या दाव्याच्या रकमेचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र ;

(ठ) दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम दोन लाख रुपयांपेक्षा अधिक नसेल तर त्याबाबतीत, परतावा म्हणून दावा केलेल्या कराचा, व्याजाचा किंवा इतर कोणत्याही रकमेचा भार अन्य कोणत्याही व्यक्तीवर टाकण्यात आलेला नाही अशा आशयाचे प्रतिज्ञापन ;

परंतु, कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) खाली येणा-या प्रकरणांच्या बाबतीत, प्रतिज्ञापन सादर करण्याची आवश्यकता असणार नाही ;

(ड) जर दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम दोन लाख रुपयांपेक्षा अधिक असेल तर त्याबाबतीत, परतावा म्हणून दावा केलेल्या कराचा, व्याजाचा किंवा अन्य कोणत्याही रकमेचा भार, अन्य कोणत्याही व्यक्तीवर टाकण्यात आलेला नाही अशा आशयाचे सनदी लेखापालाने किंवा परिव्यय लेखापालाने दिलेले नमुना जीएसटी आरएफडी-०१ याच्या जोडपत्र-२ मधील प्रमाणपत्र ;

परंतु, कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क), किंवा (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) खाली येणा-या प्रकरणांच्या बाबतीत, प्रमाणपत्र सादर करण्याची आवश्यकता असणार नाही ;

स्पष्टीकरण. —या नियमाच्या प्रयोजनार्थ,

(एक) कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (ग) मध्ये, निर्दिष्ट केलेल्या परताव्यांच्या बाबतीत, “बीजक” याचा अर्थ, कलम ३१ मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तरतुदींशी अनुरूप बीजक, असा आहे.

(दोन) कराची रक्कम प्राप्तकर्त्याकडून वसूल करण्यात आली असेल तर, कराचा भार अंतिम ग्राहकावर टाकण्यात आल्याचे मानण्यात येईल.

(३) जर अर्ज, निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्याशी संबंधित असेल तर, अशाप्रकारे दावा केलेल्या परताव्याच्या रकमेइतकी रक्कम, अर्जदाराद्वारे इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत नावे टाकण्यात येईल.

(४) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम २०१७, (२०१७ चा १३) याच्या कलम १६ चे पोट-कलम (३) याच्या तरतुदींनुसार कराचे प्रदान न करता, बंधपत्र किंवा हमीपत्रान्वये वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीचा शून्याधारित पुरवठा केला असेल त्याबाबतीत निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा पुढील सूत्रानुसार मंजूर करण्यात येईल :—

परताव्याची रक्कम = (वस्तूच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल + सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल) × निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ÷ एकूण समायोजित उलाढाल

जेथे,—

(क) “ परताव्याची रक्कम ” याचा अर्थ, अनुज्ञेय असणारा कमाल परतावा, असा आहे ;

(ख) “ निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ” याचा अर्थ, संबद्ध कालावधीमध्ये निविष्टी व निविष्टी सेवा यांवर घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, असा आहे ;

(ग) “ वस्तूच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल ” याचा अर्थ, कराचे प्रदान न करता, बंधपत्र किंवा हमीपत्रान्वये संबद्ध कालावधीमध्ये केलेल्या वस्तूच्या शून्याधारित पुरवठ्याचे मूल्य, असा आहे ;

(घ) “ सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल ” याचा अर्थ, कराचे प्रदान न करता बंधपत्र किंवा हमीपत्रान्वये केलेले सेवांचे शून्याधारित पुरवठ्याचे मूल्य, असा आहे, जे पुढील पद्धतीने परिगणित केलेले आहे :-

सेवांचा शून्याधारित पुरवठा हा, सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याच्याबाबतीत संबद्ध कालावधीत प्राप्त झालेली प्रदाने आणि, जेथे पुरवठा पूर्ण झालेला असेल, ज्याकरिता अग्रिम प्रदान संबद्ध कालावधीपूर्वी कोणत्याही कालावधीत प्राप्त झाले असेल अशा सेवांच्या शून्याधारित पुरवठा यांच्या एकूण प्रदानातून, संबद्ध कालावधीत सेवांचा पुरवठा पूर्ण झाला नसेल अशा सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याच्याबाबतीत प्राप्त झालेली अग्रिम प्रदाने कमी करून आलेला पुरवठा असेल ;

(ङ) “ समायोजित केलेली एकूण उलाढाल ” याचा अर्थ, संबद्ध कालावधीमध्ये शून्याधारित पुरवठ्याखेरीज कर माफ पुरवठ्यांचे मूल्य वगळून, कलम २ च्या पोट-कलम (११२) अन्वये व्याख्या केल्याप्रमाणे राज्यातील किंवा संघ राज्यक्षेत्रातील उलाढाल, असा आहे ;

(च) “ संबद्ध कालावधी ” याचा अर्थ, ज्या कालावधीसाठी, दावा दाखल करण्यात आलेला आहे तो कालावधी, असा आहे ;

(५) शुल्काची व्यस्त संरचना यामुळे परतावा द्यावयाचा असेल त्या बाबतीत निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा पुढील सूत्रानुसार मंजूर करण्यात येईल :-

परताव्याची कमाल रक्कम =[(व्यस्त दराने केलेली वस्तूच्या पुरवठ्याची उलाढाल) × निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ÷ एकूण समायोजित उलाढाल]-अशा व्यस्त दराने केलेल्या वस्तूच्या पुरवठ्यावरील देय कर.

स्पष्टीकरण.—या उप-नियमाच्या प्रयोजनासाठी “ निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ” आणि “ एकूण समायोजित उलाढाल ” या शब्दप्रयोगांना उप-नियम (४) मध्ये जो अर्थ नेमून दिला आहे तोच अर्थ असेल.

१०. पोच देणे.—(१) जर अर्ज हा इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून परताव्यासाठी दावा करण्याशी संबंधित असेल तर, परताव्यासाठी दावा दाखल केल्याचा दिनांक स्पष्टपणे दर्शवणारी नमुना जीएसटी आरएफडी-०२ मधील पोच, अर्जदारास सामाईक पोर्टलमार्फत, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि कलम ५४च्या पोट-कलम (७) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला कालावधी हा, परताव्यासाठी दावा दाखल केल्याच्या अशा दिनांकापासून मोजण्यात येईल.

(२) इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून परताव्याच्या दाव्याखेरीज अन्य दाव्याच्या बाबतीत परताव्यासाठीचा अर्ज, समुचित अधिका-याकडे पाठविण्यात येईल, जो उक्त अर्ज दाखल केल्याच्या पंधरा दिवसांच्या आत अर्जाच्या परिपूर्णतेची छाननी करील आणि जर नियम ८९ च्या उप-नियम (२), (३) व (४) नुसार अर्ज परिपूर्ण असल्याचे आढळून आले असेल तर, परताव्याचा दावा दाखल केल्याचा दिनांक स्पष्टपणे दर्शवणारी नमुना जीएसटी आरएफडी-०२ मधील पोच, अर्जदारास सामाईक पोर्टलमार्फत, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि कलम ५४ च्या पोट-कलम (७) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला कालावधी हा परताव्यासाठी दावा दाखल केल्याच्या अशा दिनांकापासून मोजण्यात येईल.

(३) जेथे कोणत्याही त्रुटी निदर्शनास आल्या असतील तेथे, समुचित अधिकारी अशा त्रुटी अर्जदारास सामाईक पोर्टलमार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने नमुना जीएसटी आरएफडी-०३ मध्ये कळवील आणि अशा त्रुटी दूर केल्यानंतर, परताव्यासाठी नवीन अर्ज दाखल करण्यासाठी त्याला फर्मावील.

(४) जेथे त्रुटी केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ अन्वये नमुना जीएसटी आरएफडी-०३ मध्ये कळविण्यात आल्या असतील तेथे, उप-नियम (३) अन्वये कळविण्यात आलेल्या त्रुटीसोबत या नियमान्वयेदेखील त्या कळविण्यात आल्या असल्याचे मानण्यात येईल.

९१. तात्पुरता परतावा मंजूर करणे.—(१) कलम ५४ च्या पोट-कलम (६) च्या तरतुदीनुसार तात्पुरत्या स्वरूपातील परतावा, परताव्याचा दावा करणा-या व्यक्तीवर, ज्या कर कालावधी संबंधात परताव्याचा दावा आहे त्या कर कालावधीच्या लगतपूर्वीच्या पाच वर्षांच्या कोणत्याही कालावधीदरम्यान, जेथे कर चुकवल्याची रक्कम दोनशे पन्नास लाख रुपयांहून अधिक असेल तेथे अधिनियमान्वये किंवा विद्यमान कायद्यान्वये कोणत्याही अपराधासाठी खटला चालविण्यात आला नसेल, या शर्तीस अधीन राहून मंजूर करण्यात येईल.

(२) समुचित अधिकारी, दाव्याची आणि त्याच्या पुष्ट्यर्थ सादर केलेल्या पुराव्यांची छाननी केल्यानंतर आणि कलम ५४ च्या पोट-कलम (६) च्या तरतुदीनुसार अर्जदाराला उप-नियम (१) खाली परतावा म्हणून दावा केलेली रक्कम देय आहे अशी त्याची प्रथमदर्शनी खात्री पटली असेल तर तो, नियम ९० च्या उप-नियम (१) किंवा उप-नियम (२) अन्वये पोचपावतीच्या दिनांकापासून सात दिवसांहून अधिक नसेल इतक्या कालावधीच्या आत, उक्त अर्जदाराला देय असणा-या परताव्याची रक्कम तात्पुरत्या स्वरूपात मंजूर करणारा आदेश **नमुना जीएसटी आरएफडी-०४** मध्ये देईल.

(३) समुचित अधिकारी, उप-नियम (२) अन्वये मंजूर केलेल्या रकमेसाठी **नमुना जीएसटी आरएफडी-०५** मध्ये प्रदान सूचनापत्र जारी करील आणि ती अर्जदाराने त्याच्या नोंदणी विषयक तपशिलात नमूद केलेल्या आणि परताव्याच्या अर्जांमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे कोणत्याही बँक खात्यामध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने जमा करण्यात येईल.

९२. परतावा मंजूर करणारा आदेश.—(१) अर्जाची तपासणी केल्यावर, कलम ५४ च्या पोट-कलम (५) अन्वये अर्जदाराला परतावा देय व प्रदेय आहे अशी समुचित अधिका-याची खात्री पटली असेल तर तो, अर्जदार ज्या परताव्यासाठी हक्कदार आहे अशी परताव्याची रक्कम, मंजूर करून **नमुना जीएसटी आरएफडी-०६** मध्ये आदेश देईल. त्यामध्ये कलम ५४ च्या पोट-कलम (६) अन्वये तात्पुरत्या स्वरूपात त्याला परतावा दिला असेल तर ती रक्कम, अधिनियमान्वये किंवा विद्यमान कायद्यान्वये कोणत्याही अदत्त मागणीनुसार समायोजित केलेली रक्कम आणि परतावायोग्य शिल्लक रक्कम कोणतीही असल्यास, नमूद केलेली असेल :

परंतु, अधिनियमान्वये किंवा कोणत्याही विद्यमान कायद्यान्वये कोणत्याही अदत्त मागणीनुसार परताव्याची रक्कम पूर्णपणे समायोजित केली असल्यास त्या प्रकरणांमध्ये, समायोजनाचा तपशील देणारा आदेश **नमुना जीएसटी आरएफडी-०७** च्या भाग-क मध्ये देण्यात येईल.

(२) जर, समुचित अधिका-याचे किंवा आयुक्ताचे असे मत असेल की, कलम ५४ चे पोट-कलम (१०) किंवा, यथास्थिति, पोट-कलम (११) च्या तरतुदीन्वये परताव्याची रक्कम रोखून धरण्यासाठी पात्र आहे तर तो, असा परतावा रोखून धरण्याची कारणे सूचित करणारा आदेश **नमुना जीएसटी आरएफडी-०७** च्या भाग-ख मध्ये देईल.

(३) जर समुचित अधिका-याची, परतावा म्हणून दावा केलेली संपूर्ण रक्कम किंवा रकमेचा कोणताही भाग अर्जदाराला अनुज्ञेय नाही किंवा प्रदेय नाही अशी खात्री पटली असेल तर तो, कारणे लेखी नमूद करून अर्जदाराला **नमुना जीएसटी आरएफडी-०८** मध्ये नोटीस काढील व त्या नोटीशीत, ती नोटीस मिळाल्यापासून पंधरा दिवसांच्या आत **नमुना जीएसटी आरएफडी-०९** मध्ये उत्तर सादर करण्यास फर्मावील आणि उत्तर विचारात घेतल्यानंतर परताव्याची संपूर्ण रक्कम किंवा रकमेचा भाग मंजूर करणारा किंवा उक्त परताव्याचा दावा फेटाळणारा आदेश **नमुना जीएसटी आरएफडी-०६** मध्ये काढील व उक्त आदेश अर्जदाराला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि ज्या मर्यादेपर्यंत परतावा मान्य केला आहे तेथेवर उप-नियम (१) च्या तरतुदी, योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील :

परंतु, अर्जदाराला त्याचे म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याखेरीज परताव्यासाठीचा कोणताही अर्ज फेटाळण्यात येणार नाही.

(४) समुचित अधिका-याची, उप-नियम (१) किंवा (२) अन्वये परतावायोग्य रक्कम कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) अन्वये अर्जदाराला प्रदेय आहे अशी खात्री पटली असेल तर, तो **नमुना जीएसटी आरएफडी-०६** मध्ये आदेश काढील आणि परताव्याच्या रकमेकरिता **नमुना जीएसटी आरएफडी-०५** मध्ये प्रदान सूचनापत्र देईल आणि ती रक्कम अर्जदाराने आपल्या नोंदणीच्या तपशिलात नमूद केलेल्या आणि परताव्याच्या अर्जांमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे त्याच्या कोणत्याही बँक खात्यामध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने जमा करण्यात येईल.

(५) समुचित अधिका-याची, उप-नियम (१) किंवा (२) अन्वये परतावायोग्य रक्कम, कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) अन्वये अर्जदाराला प्रदेय नाही अशी खात्री पटली असेल तर, तो **नमुना जीएसटी आरएफडी-०६** मध्ये आदेश काढील आणि ग्राहक कल्याण निधीमध्ये जमा करावयाच्या परताव्याच्या रकमेसाठी **नमुना जीएसटी आरएफडी-०५** मध्ये सूचनापत्र देईल.

९३. फेटाळण्यात आलेल्या परताव्याच्या दाव्याची रक्कम जमा करणे.—(१) नियम ९० च्या उप-नियम (३) अन्वये कोणत्याही त्रुटीबाबत कळविण्यात आले असल्यास, नियम ८९ च्या उप-नियम (३) अन्वये नावे टाकण्यात आलेली रक्कम, इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये पुन्हा जमा करण्यात येईल.

(२) जर परतावा म्हणून दावा केलेली कोणतीही रक्कम नियम ९२ अन्वये, पूर्णतः किंवा अंशतः फेटाळण्यात आली असेल किंवा जेवढी फेटाळली असेल तेवढी रक्कम, नावे टाकण्यात आली असेल तर, ती रक्कम, **नमुना जीएसटी पीएमटी-०३** मध्ये दिलेल्या आदेशाद्वारे इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये पुन्हा जमा करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनांकरिता, अपील अंतिमरीत्या नाकारण्यात आले असेल तर किंवा मागणीदाराने समुचित अधिका-याला तो अपील दाखल करणार नाही असे लेखी अभिवचन दिले असेल तर, परतावा नाकारण्यात आला असे समजण्यात येईल.

९४. विलंबित परताव्यावर व्याज मंजूर करणारा आदेश.—कलम ५६ अन्वये अर्जदाराला व्याजाची कोणतीही रक्कम देय आणि प्रदेय असेल तर, समुचित अधिकारी, **नमुना जीएसटी आरएफडी-०५** मध्ये प्रदान सूचनापत्रांसह आदेश काढील व त्यात ज्यास विलंब लागला आहे ती परताव्याची रक्कम, ज्यासाठी व्याज प्रदेय आहे तो विलंबावधी आणि प्रदेय व्याजाची रक्कम यांचा विनिर्देश केलेला असेल आणि व्याजाची अशी रक्कम अर्जदाराने आपल्या नोंदणी तपशिलात नमूद केलेल्या आणि परताव्यासाठीच्या अर्जात विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे त्याच्या कोणत्याही बँक खात्यात इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने जमा करण्यात येईल.

९५. विवक्षित व्यक्तींना कराचा परतावा.—(१) कलम ५५ अन्वये काढण्यात आलेल्या अधिसूचनेनुसार एखाद्या पात्र व्यक्तीने त्याच्या आवक पुरवठ्यावर त्याने भरलेल्या कराच्या परताव्यासाठी दावा केल्यास ती व्यक्ती, **नमुना जीएसटीआर-०१** मध्ये संबंधित पुरवठादाराने सादर केलेल्या जावक पुरवठ्याच्या विवरणपत्राच्या आधारे तयार केलेल्या **नमुना जीएसटीआर-११** मधील वस्तू किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या आवक पुरवठ्याच्या विवरणपत्रासोबत, सामाईक पोर्टलवर एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने प्रत्येक तिमाहीमध्ये एकदा **नमुना जीएसटी आरएफडी-१०** मध्ये परताव्यासाठी अर्ज करील.

(२) परताव्यासाठीचा अर्ज प्राप्त झाल्याची पोच **नमुना जीएसटी आरएफडी-०२** मध्ये देण्यात येईल.

(३) अर्जदाराने भरलेल्या कराचा परतावा जर,—

(क) वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीचा आवक पुरवठा कर बीजकानुसार नोंदणीकृत व्यक्तीकडून प्राप्त झाला असेल आणि भरलेला कर, कोणताही असल्यास, तो वगळून, एकल कर बीजकांतर्गत समाविष्ट असलेली पुरवठ्याची किंमत पाच हजारांहून अधिक असेल ;

(ख) कर बीजकावर अर्जदाराचे नाव व त्याचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट ओळख क्रमांक नमूद केलेला असेल ; आणि

(ग) अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येतील असे इतर निर्बंध किंवा शर्तीची पूर्तता केली असेल ;

तर अर्जदाराला उपलब्ध असेल.

(४) या नियमान्वये परतावा मंजूर करण्यासाठी आणि त्याचे प्रदान करण्यासाठी नियम ९२ च्या तरतुदी योग्य त्या फेरफारांसह लागू होतील.

(५) ज्यात भारताचे राष्ट्रपती किंवा भारत सरकार पक्षकार आहेत अशा करारातील किंवा कोणत्याही आंतरराष्ट्रीय करारातील स्पष्ट तरतुदी, या प्रकरणातील तरतुदींशी विसंगत असतील तर, असा करार किंवा आंतरराष्ट्रीय करार अभिभावी ठरेल.

९६. भारताबाहेर निर्यात केलेल्या मालावर भरणा केलेल्या एकात्मिक कराचा परतावा.—(१) निर्यातदाराने दाखल केलेले नौभरण देयक हे, भारताबाहेर निर्यात केलेल्या मालावर भरणा केलेल्या वस्तूवर एकात्मिक कराच्या परताव्याचा अर्ज असल्याचे समजण्यात येईल आणि, जेव्हा :—

(क) निर्यात वस्तूंचे वहन करणा-या वाहनांचा प्रभार असलेली व्यक्ती, नौभरण देयके किंवा निर्यातीची देयके यांचा क्रमांक आणि दिनांक समाविष्ट असलेली निर्यातीची तपशीलसूची किंवा निर्यात अहवाल यथोचितरीत्या दाखल करील ; आणि

(ख) अर्जदाराने **नमुना जीएसटीआर-०३** मध्ये वैध विवरण सादर केले असेल ;

फक्त तेव्हाच असा अर्ज दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

(२) नमुना जीएसटीआर-०१ मध्ये अंतर्भूत असलेला संबंधित निर्यात बीजकांचा तपशील, सीमाशुल्क विभागाद्वारे निर्देशित केलेल्या यंत्रणेला सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करण्यात येईल आणि उक्त यंत्रणा, उक्त बीजकामध्ये समाविष्ट केलेल्या वस्तू भारताबाहेर निर्यात करण्यात आल्या आहेत आहे, असे पुष्टीकरण सामाईक पोर्टलला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करील.

(३) सामाईक पोर्टलवरून नमुना कार्यवाही जीएसटीआर-०३ मधील वैध विवरण सादर करण्यासंबंधीची माहिती मिळाल्यावर, सीमाशुल्क विभागाने निर्देशित केलेली यंत्रणा, परताव्याच्या दाव्याची कार्यवाही सुरू करील आणि प्रत्येक नौभरण देयकाच्या किंवा निर्यातीच्या देयकाच्या बाबतीत भरलेल्या एकात्मिक कराच्या रकमेइतकी रक्कम, अर्जदाराच्या नोंदणी तपशिलात नमूद केलेल्या किंवा सीमाशुल्क प्राधिका-यांना सूचित केलेल्या अर्जदाराच्या बँक खात्यामध्ये इलेक्ट्रॉनिकरीत्या जमा करण्यात येईल.

(४) जेथे,—

(क) कलम ५४ च्या पोट-कलम (१०) किंवा पोट-कलम (११) च्या तरतुदीनुसार परताव्यासाठी दावा करणा-या व्यक्तीस देय असलेल्या परताव्याचे प्रदान रोखून धरण्यासाठी, अधिकारिता असलेल्या केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर आयुक्ताकडून विनंती करण्यात आली असेल ; किंवा

(ख) सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ याच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून वस्तूंची निर्यात केली गेली आहे असे सीमाशुल्क विभागाच्या समुचित अधिका-याने निश्चित केले असेल,

तेथे परताव्याचा दावा रोखून धरण्यात येईल.

(५) जेथे उप-नियम (४) च्या खंड (क) च्या तरतुदीनुसार परतावा रोखून धरण्यात आला असेल तेथे, सीमाशुल्क केंद्रावरील एकात्मिक कराचा समुचित अधिकारी अर्जदाराला आणि, यथास्थिति, अधिकारिता असलेल्या, केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा यथास्थिति, संघ राज्यक्षेत्र कर आयुक्ताला त्याची सूचना देईल आणि अशा सूचनेची एक प्रत सामाईक पोर्टलवर पारेषित करील.

(६) उप-नियम (५) अन्वये सूचना पारेषित केल्यावर, केंद्रीय कर किंवा राज्य कर किंवा, यथास्थिति, संघ राज्यक्षेत्र कर यांचा समुचित अधिकारी, नमुना जीएसटी आरएफडी-०७ चा भाग ख मध्ये आदेश देईल.

(७) जेथे उप-नियम (४) च्या खंड (क) अन्वये रोखून धरलेल्या रकमेच्या परताव्यासाठी अर्जदार हक्कदार होईल तेथे, संबंधित अधिकारिता असलेला, केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा यथास्थिति, संघ राज्यक्षेत्र कर आयुक्त नमुना जीएसटी आरएफडी-०६ मध्ये आदेश दिल्यानंतर, ती रक्कम परत करण्याची कार्यवाही करील.

(८) केंद्र सरकार, याबाबतीत अधिसूचित करण्यात येतील अशा वर्गातील वस्तूंची भूतानला निर्यात केल्यावर भूतान सरकारला एकात्मिक कराचा परतावा देईल आणि जेथे असा परतावा भूतान सरकारला दिला असेल तेथे निर्यातकाला एकात्मिक कराचा कोणताही परतावा देण्यात येणार नाही.

९७. ग्राहक कल्याण निधी.—(१) ग्राहक कल्याण निधी मध्ये जमा करायच्या सर्व रकमा नियम ९२ च्या उप-नियम (५) अन्वये जमा करण्यात येतील.

(२) समुचित अधिकारी, अपील प्राधिकारी किंवा अपील न्यायाधिकरण किंवा न्यायालय यांनी दिलेल्या आदेशांद्वारे कोणत्याही मागणीदाराला प्रदेय म्हणून आदेशित किंवा निदेशित केलेली, निधीमध्ये जमा केलेली, कोणतीही रक्कम निधीतून देण्यात येईल.

(३) कलम ५८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये ग्राहक कल्याण निधीतून रकमेचा कोणताही वापर, ग्राहक कल्याण निधी खात्यात नावे टाकून आणि वापरासाठी ज्या खात्यात रक्कम हस्तांतरित करण्यात आली असेल त्या खात्यात जमा करण्यात येईल.

(४) शासन, आदेशाद्वारे, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सदस्य-सचिव आणि त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे अशा इतर सदस्यांसह स्थायी समिती स्थापन करील आणि समिती ग्राहकांच्या कल्याणासाठी ग्राहक कल्याण निधीत जमा केलेल्या रकमेच्या योग्य वापरासाठी शिफारशी करील.

(५) समिती आवश्यक असेल तेव्हा पण तीन महिन्यातून किमान एकदातरी बैठक घेईल.

(६) विशेष करून महिला, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्या गाव किंवा मंडळ किंवा समिती स्तरीय सहकारी ग्राहक संस्थांसह, कंपनी अधिनियम, २०१३ (२०१३ चा १८) किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असणा-या कोणत्याही इतर कायद्यान्वये नोंदणीकृत असलेले, तीन वर्षांसाठीच्या कालावधीसाठी ग्राहक कल्याणाचे काम करणारे कोणतेही अभिकरण किंवा संघटना यांना किंवा मोठ्या प्रमाणावर वापरल्या जाणा-या उत्पादनांचे मानक चिन्ह तयार करण्यात महत्त्वाचे योगदान दिले आहे, किंवा देण्याची शक्यता आहे, अशा वर्धनक्षम आणि उपयोगी संशोधन कार्यात पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी काम करणा-या, भारतीय मानक ब्युरोद्वारे शिफारस करण्यात आलेल्या, औद्योगिक विवाद अधिनियम, १९४७ (१९४७ चा १४) मधील व्याख्येनुसार असणा-या कोणत्याही उद्योगाला, केंद्र सरकार किंवा राज्य शासनाला ग्राहक कल्याण निधीमधून अनुदानासाठी अर्ज करता येईल :

परंतु, ग्राहक विवादाचा अंतिम अभिनिर्णय झाल्यानंतर, ग्राहकाला, ग्राहक विवादात तक्रारकर्ता या नात्याने त्याच्या द्वारे करण्यात आलेल्या न्यायिक खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी अर्ज करता येईल.

(७) ग्राहक कल्याण निधीतून अनुदानासाठीचे सर्व अर्ज, अर्जदार सदस्य सचिवाद्वारे करण्यात येतील, पण मुख्य तपशिलाची चौकशी केल्याखेरीज आणि त्यानुसार सदस्य-सचिवाद्वारे विचारार्थ शिफारस केली गेल्याखेरीज, समिती अर्जाचा विचार करणार नाही.

(८) समितीला पुढील अधिकार असतील,—

(क) अर्जाचे यथोचित मूल्यमापन करण्यासाठी, आवश्यक असतील अशी अर्जदाराच्या ताब्यातील आणि नियंत्रणाखालील पुस्तके, लेखे, कागदपत्रे, विलेख किंवा विक्रेय, समिती समक्ष किंवा शासनाच्या यथोचितरीत्या प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यासमक्ष, सादर करण्यास कोणत्याही अर्जदारास भाग पाडणे ;

(ख) ज्या जागेत ग्राहक कल्याणाचे कार्य पार पाडीत असल्याचा दावा करण्यात आलेला आहे, अशा कोणत्याही जागेमध्ये प्रवेश करण्यासाठी किंवा त्या जागेचे निरीक्षण करण्याची केंद्र सरकारच्या किंवा, यथास्थिति, राज्य शासनाच्या यथोचितरीत्या प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यास परवानगी देण्यासाठी कोणत्याही अर्जदारास भाग पाडणे ;

(ग) अनुदानाचा योग्य तो वापर होण्याची खातरजमा करण्यासाठी अर्जदारांच्या लेख्यांचे लेखापरीक्षण करून घेणे ;

(घ) कोणत्याही अर्जदाराला, त्याने कोणतीही कसूर केल्यास किंवा त्याने महत्त्वाची माहिती लपविल्यास, समितीच्या मंजूर अनुदानाचा एकरकमी परतावा करण्यास भाग पाडणे आणि ही बाब अधिनियमाखाली खटला भरण्याच्या अधीन करणे ;

(ङ) अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही अर्जदाराकडून देय असलेली कोणतीही रक्कम वसूल करणे ;

(च) कोणत्याही अर्जदारास किंवा अर्जदारांच्या वर्गास, अनुदानाचा उचित वापर दर्शविणारा नियतकालिक अहवाल सादर करण्यास भाग पाडणे ;

(छ) महत्त्वाच्या तपशिलामध्ये वस्तुस्थितीशी संबंधित विसंगती किंवा चूक असल्यामुळे तिच्याकडे करण्यात आलेला अर्ज फेटाळणे ;

(ज) अर्जदाराला, देण्यात आलेल्या वित्तीय सहाय्याचा गैरवापर होणार नाही, याची सुनिश्चिती केल्यानंतर, त्याची वित्तीय स्थिती आणि उद्योगधंद्यांतर्गत कार्याच्या स्वरूपाचे महत्त्व व उपयुक्तता लक्षात घेता, अर्जदाराला अनुदान देऊन किमान वित्तीय सहाय्याची शिफारस करणे ;

(झ) ज्यात ग्राहक कल्याण निधीमधून गुंतवणूक करता येईल अशी लाभदायी व सुरक्षित क्षेत्रे निश्चित करणे आणि त्यानुसार शिफारशी करणे ;

(ञ) अर्जदाराकरिता ग्राहक कल्याणासाठी काम करत असल्याच्या कालावधीकरिता आवश्यक असलेल्या शर्ती शिथिल करणे ;

(ट) ग्राहक कल्याण निधीचे व्यवस्थापन, प्रशासन व लेखापरीक्षेसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करणे.

(९) केंद्रीय ग्राहक संरक्षण परिषद आणि भारतीय मानके ब्युरो, ग्राहक संरक्षण निधीमधून खर्च करण्याच्या प्रयोजनासाठीचे प्रकल्प किंवा प्रस्ताव विचारात घेण्याकरिता व्यापक मार्गदर्शक तत्त्वांची वस्तू व सेवा कर परिषदेकडे शिफारस करील.

प्रकरण अकरा

निर्धारण व लेखापरीक्षा

१८. तात्पुरते निर्धारण.—(१) कलम ६० च्या पोट-कलम (१) च्या तरतुदीनुसार, तात्पुरत्या तत्वावर कराचा भरणा करण्याची विनंती करणारी प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, एकतर थेट किंवा आयुक्ताने अधिसूचित केलेल्या सुविधा केंद्राद्वारे, सामूहिक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने, त्याच्या विनंतीच्या पुष्ट्यर्थ असलेल्या कागदपत्रांसह **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०१** मध्ये अर्ज सादर करील.

(२) समुचित अधिकारी, उप-नियम (१) अन्वये अर्ज मिळाल्यावर, त्याच्या विनंतीच्या पुष्ट्यर्थ अतिरिक्त माहिती किंवा कागदपत्रे सादर करण्यासाठी नोंदणीकृत व्यक्तीला भाग पाडणारी नोटीस **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०२** मध्ये देईल आणि अर्जदार, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०३** मध्ये नोटीशीला उत्तर देईल आणि तो, आवश्यक वाटल्यास, सादर अधिका-यासमोर व्यक्तिशः हजर राहील.

(३) समुचित अधिकारी, ज्याच्या आधारे तात्पुरते निर्धारण करावयाचे आहे असे मूल्य किंवा असा दर किंवा दोन्हीही व ज्यासाठी बंधपत्र निष्पादित करावयाचे आहे ती रक्कम आणि बंधपत्रान्वये अंतर्भूत केलेल्या रकमेच्या पंचवीस टक्क्यांपेक्षा अधिक नसेल अशी सादर करावयाची प्रतिभूती नमूद करून तात्पुरत्या तत्वावर कराचा भरणा करण्यास परवानगी देणारा आदेश **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०४** मध्ये काढील.

(४) नोंदणीकृत व्यक्ती, उप-नियम (३) अन्वये निश्चित केलेल्या रकमेच्या बँक हमीच्या स्वरूपातील प्रतिभूतिसह कलम ६० च्या पोट-कलम (२) च्या तरतुदीनुसार, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०५** मध्ये बंधपत्र निष्पादित करील :

परंतु, समुचित अधिका-याकडे केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये किंवा एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये सादर केलेले बंधपत्र हे, या अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीन्वये सादर केलेले बंधपत्र असल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, “रक्कम” या शब्दप्रयोगात, अशा व्यवहाराच्या संबंधात देय असलेला एकात्मिक कर, केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर आणि उपकर यांच्या रकमेचा समावेश असेल.

(५) समुचित अधिकारी, कलम ६० च्या पोट-कलम (३) अन्वये निर्धारणास अंतिम रूप देण्यासाठी आवश्यक असलेली माहिती व अभिलेख मागविणारी नोटीस, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०६** मध्ये देईल आणि नोंदणीकृत व्यक्तीने देय असलेली रक्कम किंवा परतावायोग्य असलेली रक्कम, कोणतीही असल्यास, विनिर्दिष्ट करून, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०७** मध्ये अंतिम निर्धारण आदेश काढील.

(६) अर्जदाराला, उप-नियम (५) अन्वये आदेश काढल्यानंतर, उप-नियम (४) अन्वये सादर केलेली प्रतिभूति बंधमुक्त करण्यासाठी **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०८** मध्ये अर्ज करता येईल.

(७) समुचित अधिकारी, उप-नियम (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम अर्जदाराने भरलेली आहे याची सुनिश्चिती केल्यानंतर, उप-नियम (४) अन्वये सादर केलेली प्रतिभूति बंधमुक्त करील आणि उप-नियम (६) अन्वये अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून कामकाजांच्या सात दिवसांच्या कालावधीत **नमुना जीएसटी एएसएमटी-०९** मध्ये आदेश काढील.

१९. विवरणांची छाननी.—(१) जेथे एखाद्या नोंदणीकृत व्यक्तीने सादर केलेले कोणतेही विवरण छाननीसाठी निवडले असेल तेथे, समुचित अधिकारी, त्याच्याकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीच्या संदर्भात, कलम ६१ च्या तरतुदीनुसार त्याची छाननी करील, आणि त्यामध्ये कोणतीही विसंगती आढळल्यास, तो, उक्त व्यक्तीला, अशी विसंगती कळविणारी व त्याबाबत स्पष्टीकरण मागणारी नोटीस बजावल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांपेक्षा अधिक नसेल अशा मुदतीत किंवा त्याच्याकडून परवानगी देण्यात येईल अशा पुढील कालावधीत आणि तसेच शक्य असेल तेथे अशा विसंगतीच्या संबंधात देय असलेल्या कर व व्याजाची रक्कम व इतर कोणतीही रक्कम निश्चित करणारी नोटीस, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१०** मध्ये देईल.

(२) नोंदणीकृत व्यक्ती, उप-नियम (१) अन्वये दिलेल्या नोटीशीत नमूद केलेली विसंगती मान्य करील, आणि अशा विसंगतीतून उद्भवणारा कर, व्याज व इतर कोणतीही रक्कम भरील आणि तसे समुचित अधिका-याला कळवील किंवा विसंगतीबाबतचे स्पष्टीकरण **नमुना जीएसटी एएसएमटी-११** मध्ये समुचित अधिका-याकडे सादर करील.

(३) उप-नियम (२) अन्वये, नोंदणीकृत व्यक्तीने, सादर केलेले स्पष्टीकरण किंवा कळविलेली माहिती स्वीकारण्याजोगी असल्याचे आढळून आले असेल तेथे, समुचित अधिकारी, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१२** मध्ये त्यानुसार त्याला कळवील.

१००. विवक्षित प्रकरणांमधील निर्धारण.—(१) कलम ६२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये काढलेला निर्धारण आदेश **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१३** मध्ये देण्यात येईल.

(२) समुचित अधिकारी, कलम ६३ च्या तरतुदीनुसार, ज्या कारणांवरून सर्वोत्तम निर्णयशक्तीनुसार निर्धारण करण्याचे प्रस्तावित आहे त्या कारणांचा अंतर्भाव असणारी नोटीस, करपात्र व्यक्तीला **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१४** मध्ये देईल आणि अशा व्यक्तीला त्याचे उत्तर देण्यासाठी, कोणतेही असल्यास, पंधरा दिवसांची मुदत दिल्यानंतर, **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१५** मध्ये आदेश पारित करील.

(३) कलम ६४ च्या पोट-कलम (१) अन्वये विनासोपस्कार निर्धारण आदेश **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१६** मध्ये देण्यात येईल.

(४) कलम ६४ च्या पोट-कलम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या व्यक्तीला, विनासोपस्कार निर्धारण आदेश मागे घेण्यासाठीचा अर्ज **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१७** मध्ये दाखल करता येईल.

(५) आदेश मागे घेण्याचा किंवा, यथास्थिति, कलम ६४ च्या पोट-कलम (२) अन्वये, केलेला अर्ज फेटाळण्याचा आदेश **नमुना जीएसटी एएसएमटी-१८** मध्ये देण्यात येईल.

१०१. लेखापरीक्षा.—(१) कलम ६५ च्या पोट-कलम (१) अन्वये केल्या जाणा-या लेखापरीक्षेचा कालावधी हा, एक वित्तीय वर्ष किंवा त्याच्या पटीत असेल.

(२) कलम ६५ च्या तरतुदीनुसार नोंदणीकृत व्यक्तीची लेखापरीक्षा करण्याचा निर्णय घेतला असेल तेथे, समुचित अधिकारी, उक्त कलमाच्या पोट-कलम (३) च्या तरतुदीनुसार **नमुना जीएसटी एडीटी-०१** मध्ये नोटीस देईल.

(३) नोंदणीकृत व्यक्तीच्या अभिलेखांची व लेखा पुस्तकांची लेखापरीक्षा करण्यासाठी प्राधिकृत केलेला समुचित अधिकारी, त्याच्या सोबतच्या अधिका-यांच्या व कर्मचा-यांच्या पथकाच्या सहाय्याने, ज्याच्या आधारे लेखापुस्तके ठेवलेली आहेत त्या कागदपत्रांची आणि अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीन्वये सादर केलेल्या विवरणांची व विवरणपत्रांची, वस्तुंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याच्या संबंधातील उलाढाल, सूट व मागणी केलेल्या वजाती, लागू असलेल्या कराचा दर यांची अचूकता, घेतलेली व वापर केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, दावा केलेला परतावा आणि इतर संबंधित बाबी यांची पडताळणी करील आणि त्याच्या लेखापरीक्षा टिपणीमध्ये निरीक्षणांची नोंद करील.

(४) समुचित अधिका-याला, लेखापरीक्षेच्या निरीक्षणांमध्ये दिसून आलेल्या विसंगती, कोणत्याही असल्यास, नोंदणीकृत व्यक्तीस कळविता येतील व उक्त व्यक्तीला त्याचे उत्तर देता येईल आणि समुचित अधिकारी, सादर केलेले उत्तर योग्यरीतीने विचारात घेतल्यानंतर लेखापरीक्षेतील निष्कर्षांना अंतिम रूप देईल.

(५) लेखापरीक्षेची समाप्ती झाल्यावर, समुचित अधिकारी, कलम ६५ च्या पोट-कलम (६) च्या तरतुदीनुसार नोंदणीकृत व्यक्तीला, **नमुना जीएसटी एडीटी-०२** मध्ये, लेखापरीक्षेचे निष्कर्ष कळवील.

१०२. विशेष लेखापरीक्षा.—(१) कलम ६६ च्या तरतुदीनुसार विशेष लेखापरीक्षा करण्याची आवश्यकता असेल तेथे, उक्त कलमामध्ये निर्दिष्ट केलेला अधिकारी हा, उक्त निदेशामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या सनदी लेखापालाकडून किंवा परिव्यय लेखापालाकडून अभिलेखांची लेखापरीक्षा करून घेण्यासाठी नोंदणीकृत व्यक्तीला, **नमुना जीएसटी एडीटी-०३** मध्ये निदेश देईल.

(२) विशेष लेखापरीक्षेची समाप्ती झाल्यावर, नोंदणीकृत व्यक्तीला, विशेष लेखापरीक्षेचे निष्कर्ष **नमुना जीएसटी एडीटी- ०४** मध्ये कळविण्यात येतील.

प्रकरण बारा

आगाऊ अधिनिर्णय

१०३. आगाऊ अधिनिर्णय देणा-या प्राधिकरणाच्या सदस्यांची अर्हता व नियुक्ती.—केंद्र सरकार व राज्य शासन, आगाऊ अधिनिर्णय देणा-या प्राधिकरणाचा सदस्य म्हणून सह आयुक्त दर्जाच्या अधिका-याची नियुक्ती करील.

१०४. आगाऊ अधिनिर्णय मिळविण्यासाठी प्राधिकरणाकडे अर्ज करण्याचा नमुना व रीत.—(१) कलम ९७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये आगाऊ अधिनिर्णय मिळविण्यासाठीचा अर्ज, नमुना जीएसटी एआरए-०१ यामध्ये सामाईक पोर्टलवर करण्यात येईल आणि त्यासोबत कलम ४९ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने रुपये पाच हजार इतकी फी जमा करण्यात येईल.

(२) उप-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या अर्ज, त्यात अंतर्भूत असलेले सत्यापन आणि अशा अर्जासोबत असलेली सर्व संबद्ध कागदपत्रे, ही, नियम २६ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने स्वाक्षरित करण्यात येतील.

१०५. प्राधिकरणाने अधिघोषित केलेल्या आगाऊ अधिनिर्णयांच्या प्रतींचे प्रमाणीकरण.—आगाऊ अधिनिर्णयाची प्रत ही, आगाऊ अधिनिर्णय देणा-या प्राधिकरणाच्या कोणत्याही सदस्याकडून तिच्या मूळ प्रतीची सत्यप्रत असल्याचे प्रमाणित करण्यात येईल.

१०६. आगाऊ अधिनिर्णय देण्यासाठी अपील प्राधिकरणाकडे अपील करण्याचा नमुना व रीत.—(१) कलम ९८ च्या पोट-कलम (६) अन्वये दिलेल्या आगाऊ अधिनिर्णयाविरुद्ध नमुना जीएसटी एआरए-०२ मध्ये सामाईक पोर्टलवर अर्जदाराकडून अपील करण्यात येईल आणि त्यासोबत कलम ४९ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने दहा हजार रुपये इतकी फी जमा करण्यात येईल.

(२) कलम ९८ च्या पोट-कलम (६) अन्वये दिलेल्या आगाऊ अधिनिर्णयाविरुद्धचे अपील हे, संबंधित अधिका-याद्वारे किंवा कलम १०० मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या अधिकारिता असलेल्या अधिका-याद्वारे सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी एआरए-०३ मध्ये करण्यात येईल आणि अपील दाखल करण्यासाठी उक्त अधिका-याद्वारे कोणतीही फी देय असणार नाही.

(३) उप-नियम (१) किंवा उप-नियम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेले अपील, त्यात अंतर्भूत असलेले सत्यापन आणि अशा अपिलासोबत असलेली सर्व संबद्ध कागदपत्रे ही—

(क) संबंधित अधिका-याच्या किंवा अधिकारिता असलेला अधिका-याच्या बाबतीत, अशा अधिका-याने लेखी प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याकडून स्वाक्षरित करण्यात येतील; आणि

(ख) अर्जदाराच्या बाबतीत, नियम २६ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने, स्वाक्षरित करण्यात येतील.

१०७. अपील प्राधिकरणाने अधिघोषित केलेल्या आगाऊ अधिनिर्णयांच्या प्रतींचे प्रमाणीकरण.—आगाऊ अधिनिर्णय देणा-या अपिलीय प्राधिकरणाने अधिघोषित केलेल्या आणि सदस्यांकडून त्यावर यथोचित स्वाक्षरी केलेल्या आगाऊ अधिनिर्णयाची प्रत, अधिनियमाच्या कलम १०१ च्या पोट-कलम (४) च्या तरतुदीनुसार,—

(क) अर्जदारास व अपीलकर्त्यास ;

(ख) संबंधित केंद्रीय कर व राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर अधिका-यास ;

(ग) केंद्रीय कर व राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर यासंबंधात अधिकारिता असलेल्या अधिका-यास ; आणि

(घ) सदर प्राधिकरणास, पाठविण्यात येईल,

पाठविण्यात येईल.

प्रकरण-तेरा

अपिले आणि पुनरीक्षण

१०८. अपील प्राधिका-याकडे अपील करणे.—(१) कलम १०७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये अपील हे, अपील प्राधिका-याकडे संबद्ध कागदपत्रांसोबत **नमुना जीएसटी एपीएल-०१** मध्ये, एकतर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्यथा, आयुक्ताकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा रीतीने दाखल करण्यात येईल आणि अपिलकर्त्याला तात्काळ एक तात्पुरती पोचपावती देण्यात येईल.

(२) **नमुना जीएसटी एपीएल-०१** मध्ये अंतर्भूत केलेली अपिलाची कारणे आणि सत्यापनाचा नमुना, नियम २६ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने स्वाक्षरित करण्यात येईल.

(३) ज्या निर्णयाविरुद्ध अपील केले असेल त्या निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत, उप-नियम (१) अन्वये अपील दाखल केल्यापासून सात दिवसांच्या आत सादर करण्यात येईल आणि त्यानंतर अपील क्रमांक दर्शविणारी अंतिम पोचपावती अपील प्राधिका-याकडून किंवा याबाबतीत त्याने प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याकडून **नमुना जीएसटी एपीएल-०२** मध्ये देण्यात येईल :

परंतु, **नमुना जीएसटी एपीएल-०१** दाखल केल्याच्या दिनांकापासून सात दिवसांच्या आत निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत सादर केली असेल त्याबाबतीत अपील दाखल केल्याचा दिनांक हा, तात्पुरती पोचपावती दिल्याचा दिनांक असेल आणि उक्त प्रत सात दिवसांनंतर सादर केलेली असेल त्याबाबतीत अपील दाखल केल्याचा दिनांक हा, अशी प्रत सादर केल्याचा दिनांक असेल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, जेव्हा अपील क्रमांक दर्शविणारी अंतिम पोचपावती देण्यात आली असेल तेव्हाच फक्त अपील दाखल झाले असल्याचे समजण्यात येईल.

१०९. अपील प्राधिका-याकडे अर्ज करणे.—(१) कलम १०७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये अपील प्राधिका-याकडे केला जाणारा अर्ज हा,संबद्ध कागदपत्रांसह **नमुना जीएसटी एपीएल-०३** मध्ये, एकतर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्यथा, आयुक्ताकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा रीतीने करण्यात येईल.

(२) ज्या निर्णयाविरुद्ध अपील केले असेल त्या निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत उप-नियम (१) अन्वये अर्ज दाखल केल्यापासून सात दिवसांच्या आत सादर करण्यात येईल आणि त्या अर्जास अपील प्राधिका-याकडून किंवा त्याने याबाबतीत प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याकडून अपील क्रमांक देण्यात येईल.

११०. अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील करणे.—(१) कलम ११२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये अपील, अपील न्यायाधिकरणाकडे संबद्ध कागदपत्रांसह **नमुना जीएसटी एपीएल-०५** मध्ये सामार्क पोर्टलवर एकतर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्यथा, प्रबंधकाने अधिसूचित केले असेल त्याप्रमाणे दाखल करण्यात येईल आणि अपिलकर्त्यास तात्काळ एक तात्पुरती पोचपावती देण्यात येईल.

(२) कलम ११२ च्या पोट-कलम (५) अन्वये अपील न्यायाधिकरणाकडे केले जाणारे उलट आक्षेप अर्ज हे, **नमुना जीएसटी एपीएल-०६** मध्ये एकतर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्यथा प्रबंधकाने अधिसूचित केले असेल त्याप्रमाणे दाखल करण्यात येईल.

(३) अपील व उलट आक्षेप अर्ज नियम २६ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने स्वाक्षरित करण्यात येतील.

(४) उप-नियम (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या फी सह, ज्या निर्णयाविरुद्ध अपील केले असेल त्या निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत प्रबंधकाकडे उप-नियम (१) अन्वये अपील दाखल केल्यापासून सात दिवसांच्या आत सादर करण्यात येईल आणि त्यानंतर अपील क्रमांक दर्शविणारी अंतिम पोचपावती प्रबंधकाकडून **नमुना जीएसटी-एपीएल ०२** मध्ये देण्यात येईल :

परंतु, **नमुना जीएसटी एपीएल-०५** दाखल केल्याच्या दिनांकापासून सात दिवसांच्या आत निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत सादर केलेली असेल त्याबाबतीत, अपील दाखल केल्याचा दिनांक हा, तात्पुरती पोचपावती दिल्याचा दिनांक असेल आणि उक्त प्रत सात दिवसांनंतर सादर केलेली असेल त्याबाबतीत, अपील दाखल केल्याचा दिनांक हा, अशी प्रत सादर केल्याचा दिनांक असेल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, जेव्हा अपील क्रमांक दर्शविणारी अंतिम पोचपावती देण्यात आली असेल तेव्हाच फक्त अपील दाखल झाले असल्याचे समजण्यात येईल.

(५) अपील दाखल करण्याची किंवा ते पुनः स्थापन करण्याची फी ही, ज्या आदेशाविरुद्ध अपील दाखल केले असेल त्या आदेशात अंतर्भूत असलेल्या कराच्या किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या किंवा त्यात अंतर्भूत असलेल्या कराच्या किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या फरकाच्या रकमेच्या किंवा त्या आदेशात निर्धारित केलेला दंड, फी किंवा शास्ती यांच्या रकमेच्या जास्तीत जास्त पंचवीस हजार रुपयांच्या अधीन प्रत्येक एक लाख रुपयांसाठी एक हजार रुपये इतकी असेल.

(६) कलम ११२ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या चुका दुरूस्त करण्यासाठी, अपील न्यायाधिकरणासमोर केल्या जाणा-या अर्जासाठी कोणतीही फी नसेल.

१११. अपील न्यायाधिकरणाकडे अर्ज करणे.—(१) कलम ११२ च्या पोट-कलम (३) अन्वये अपील न्यायाधिकरणाकडे केला जाणारा अर्ज हा, संबद्ध कागदपत्रांसोबत सामार्क पोर्टलवर एकतर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्यथा, **नमुना जीएसटी-एपीएल-०७** मध्ये करण्यात येईल.

(२) ज्या निर्णयाविरुद्ध अपील केले असेल त्या निर्णयाची किंवा आदेशाची प्रमाणित प्रत, उप-नियम (१) अन्वये अर्ज दाखल केल्यापासून सात दिवसांच्या आत, सादर करण्यात येईल आणि त्या अर्जास प्रबंधकाकडून अपील क्रमांक देण्यात येईल.

११२. अपील प्राधिका-यासमोर किंवा अपील न्यायाधिकरणासमोर अतिरिक्त पुरावा सादर करणे.—(१) अपिलकर्त्यास, अभिनिर्णय प्राधिकारी किंवा, यथास्थिति, अपील प्राधिकारी यांच्यासमोर कार्यवाही सुरू असताना, त्याने दाखल केलेल्या पुराव्याव्यतिरिक्त इतर कोणताही पुरावा—मग तो तोंडी असो अथवा लेखी असो, अपील प्राधिकरण किंवा अपील न्यायाधिकरण यांच्या समोर, खालील परिस्थितीचे अपवाद वगळता, दाखल करण्यास परवानगी असणार नाही,—

(क) अभिनिर्णय प्राधिका-याने किंवा, यथास्थिति, अपील प्राधिका-याने जो पुरावा दाखल करून घेणे अपेक्षित होते असा कोणताही पुरावा दाखल करून घेण्यास नकार दिला असल्यास ; किंवा,

(ख) अभिनिर्णय प्राधिका-याने किंवा, यथास्थिति, अपील प्राधिका-याने अपिलकर्त्याला जो पुरावा सादर करण्यासाठी सांगितले होते तो पुरावा त्याला सबळ कारणामुळे सादर करता आलेला नसल्यास ; किंवा,

(ग) अपिलकर्त्यास अपिलाच्या कोणत्याही कारणाशी संबंधित असा पुरावा अभिनिर्णय प्राधिका-यासमोर किंवा, यथास्थिति, अपील प्राधिका-यासमोर सबळ कारणामुळे सादर करता आलेला नसल्यास ; किंवा,

(घ) अभिनिर्णय प्राधिका-याने किंवा, यथास्थिति, अपील प्राधिका-याने अपिलाच्या कोणत्याही कारणाशी संबंधित पुरावा सादर करण्यासाठी अपिलकर्त्याला पुरेशी संधी न देता अपिलावर आदेश दिला असल्यास.

(२) अपील प्राधिका-यास किंवा अपील न्यायाधिकरणास पुरावा दाखल करून घेण्याची कारणे लेखी नमूद केल्याशिवाय, उप-नियम (१) अन्वये कोणताही पुरावा दाखल करून घेता येणार नाही.

(३) अपील प्राधिकारी किंवा अपील न्यायाधिकरण,—

(क) अपिलकर्त्याद्वारे दाखल केलेल्या पुराव्याच्या किंवा कागदपत्राच्या परीक्षणासाठी किंवा हजर केलेल्या कोणत्याही साक्षीदाराच्या उलट-तपासणीसाठी ; किंवा,

(ख) उप-नियम (१) अन्वये अपिलकर्त्याद्वारे सादर केलेल्या पुराव्याचे खंडन करण्याकरिता कोणताही पुरावा सादर करण्यासाठी किंवा कोणताही साक्षीदार हजर करण्यासाठी,

अभिनिर्णय प्राधिका-याला किंवा या बाबतीत उक्त प्राधिका-याने प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याला वाजवी संधी दिल्याशिवाय, उप-नियम (१) अन्वये सादर केलेला कोणताही पुरावा दाखल करून घेणार नाही.

(४) या नियमात अंतर्भूत केलेल्या कोणत्याही गोष्टींमुळे अपील निकालात काढणे शक्य व्हावे म्हणून कोणतीही कागदपत्रे सादर करण्याचा निदेश देण्याच्या किंवा कोणत्याही साक्षीदाराची तपासणी करण्याच्या अपील प्राधिका-याच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या अधिकारावर परिणाम होणार नाही.

११३. अपील प्राधिका-याचा किंवा अपील न्यायाधिकरणाचा आदेश.—(१) अपील प्राधिकारी कलम १०७ च्या पोट-कलम (११) खालील त्याच्या आदेशासोबत **नमुना जीएसटी एपीएल-०४** मध्ये पुष्टीकृत केलेली मागणीची अंतिम रक्कम स्पष्टपणे दर्शवून त्या आदेशाचा सारांश देईल.

(२) अधिकारिता असलेला अधिकारी **नमुना जीएसटी एपीएल-०४** मध्ये अपील न्यायाधिकरणाने पुष्टीकृत केलेली मागणीची अंतिम रक्कम स्पष्टपणे दर्शवून एक विवरणपत्र देईल.

११४. उच्च न्यायालयाकडे अपील करणे.—(१) कलम ११७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये उच्च न्यायालयाकडे करण्यात येणारे अपील हे, **नमुना जीएसटी एपीएल-०८** मध्ये दाखल करण्यात येईल.

(२) **नमुना जीएसटी एपीएल-०८** मध्ये अंतर्भूत केलेली अपिलाची कारणे आणि सत्यापनाचा नमुना, नियम २६ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या रीतीने स्वाक्षारित करण्यात येईल.

११५. न्यायालयाने पुष्टीकृत केलेली मागणी.—अधिकारिता असलेला अधिकारी, **नमुना जीएसटी एपीएल-०४** मध्ये उच्च न्यायालयाने किंवा, यथास्थिति, सर्वोच्च न्यायालयाने पुष्टीकृत केलेल्या मागणीची अंतिम रक्कम स्पष्टपणे दर्शवून विवरणपत्र देईल.

११६. प्राधिकृत प्रतिनिधीच्या गैरवर्तनासाठी अनर्हता.—कलम ११६ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ख) किंवा खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्राधिकृत प्रतिनिधीव्यतिरिक्त इतर कोणताही प्राधिकृत प्रतिनिधी त्या प्रकरणाची चौकशी केल्यावर अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीच्या संबंधात, गैरवर्तनाबद्दल दोषी आढळला असेल त्याबाबतीत आयुक्तास, त्याला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर प्राधिकृत प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित राहण्यापासून त्यास अनर्ह ठरविता येईल.

प्रकरण चौदा

संक्रमणकालीन तरतुदी

११७. कोणत्याही विद्यमान कायद्यान्वये पुढे नेलेल्या किंवा नियत दिवशी साठ्यात असलेल्या वस्तुंवरील कराची किंवा शुल्काची जमा रक्कम.—(१) कलम १४० अन्वये निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यासाठी हक्कदार असलेली प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, नियत दिवसापासून नव्वद दिवसांच्या आत उक्त कलमाच्या तरतुदींअन्वये ज्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेसाठी तो हक्कदार असेल अशा रकमेचा त्यामध्ये स्वतंत्रपणे विनिर्देश करून सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी टीआरएन मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने यथोचित स्वाक्षरी केलेले घोषणापत्र सादर करील :

परंतु, आयुक्तास, परिषदेच्या शिफारशींवरून नव्वद दिवसांचा हा कालावधी नव्वद दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या आणखी कालावधीसाठी, वाढविता येईल :

परंतु आणखी असे की, कलम १४० च्या पोट-कलम (१) अन्वये करावयाच्या दाव्याच्या बाबतीत, अर्जामध्ये पुढील बाबींचा स्वतंत्रपणे विनिर्देश असेल,—

(एक) केंद्रीय विक्रीकर अधिनियम, १९५६ च्या कलम ३, कलम ५ चे पोट-कलम (३), कलमे ६ व ६क आणि कलम ८चे पोट-कलम (८) यांअन्वये अर्जदाराने केलेल्या दाव्याचे मूल्य ; आणि

(दोन) वरील उप खंड (एक) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या दाव्यांच्या पुष्ट्यर्थ अर्जदाराकडून सादर करण्यात आलेले केंद्रीय विक्रीकर (नोंदणी व उलाढाल) नियम, १९५७ च्या नियम १२ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले घोषणापत्रांचे नमुने ग किंवा नमुना च आणि प्रमाणपत्रांचे नमुना ङ किंवा ज किंवा नमुना झ यांचे अनुक्रमांक व मूल्य.

(२) उप-नियम (१) खालील प्रत्येक घोषणापत्रात :—

(क) कलम १४० च्या पोट-कलम (२) अन्वये केलेल्या दाव्याच्या बाबतीत, नियत दिवशी असलेल्या भांडवली वस्तूंच्या प्रत्येक नगाच्या बाबतीत पुढील तपशिलाचा स्वतंत्रपणे विनिर्देश केलेला असेल,—

(एक) प्रत्येक विद्यमान कायद्यान्वये नियत दिवसापर्यंत निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या रुपाने घेतलेली किंवा वापरलेली कराची किंवा शुल्काची रक्कम ;

(दोन) प्रत्येक विद्यमान कायद्यान्वये नियत दिवसापर्यंत निविष्टी कर जमा रकमेच्या रुपाने अद्याप घ्यावयाची किंवा वापरावयाची कराची किंवा शुल्काची जमा रक्कम.

(ख) कलम १४० च्या पोट-कलम (३) अन्वये किंवा पोट-कलम (४) च्या खंड (ख) अन्वये किंवा पोट-कलम (६) किंवा पोट-कलम (८) अन्वये केलेल्या दाव्याच्या बाबतीत नियत दिवशी असलेल्या साठ्याच्या तपशिलाचा स्वतंत्रपणे विनिर्देश केलेला असेल ;

(ग) कलम १४० च्या पोट-कलम (५) अन्वये केलेल्या दाव्याच्या बाबतीत पुढील तपशील सादर केलेला असेल,—

(एक) पुरवठादाराचे नाव, पुरवठादाराने दिलेल्या बीजकाचा अनुक्रमांक व दिनांक किंवा ज्यांच्या आधारे विद्यमान कायद्यान्वये निविष्टी कराची जमा रक्कम अनुज्ञेय होते ते कोणतेही कागदपत्र ;

(दोन) वस्तूंचे किंवा सेवांचे वर्णन व मूल्य ;

(तीन) वस्तूंच्या बाबतीत त्यांचे प्रमाण व त्याचे एकक किंवा एकक प्रमाण संकेताक ;

(चार) पात्र करांची आणि शुल्कांची रक्कम किंवा, यथास्थिति, वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या संबंधात पुरवठादाराने आकारलेला मूल्यवर्धित कर किंवा प्रवेश कर ; आणि

(पाच) प्राप्तकर्त्याच्या लेखापुस्तकांमध्ये ज्या दिनांकास वस्तू किंवा सेवा मिळाल्याची नोंद घेण्यात आली तो दिनांक.

(३) नमुना जीएसटी टीआरएन मधील अर्जात विनिर्दिष्ट केलेली जमा रक्कम, सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी पीएमटी-२ मध्ये ठेवलेल्या अर्जदाराच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खाते वहीत जमा करण्यात येईल.

११८. कलम १४२ च्या पोट-कलम (११) च्या खंड (ग) अन्वये करावयाचे घोषणापत्र.—कलम १४२ च्या पोट-कलम (११) च्या खंड (ग) ची तरतूद ज्या कोणाला लागू होत असेल अशी प्रत्येक व्यक्ती, नियत दिवसापासून नव्वद दिवसांच्या कालावधीच्या आत, ही तरतूद ज्यास लागू असेल अशा पुरवठ्यांवर, नियत दिवसापूर्वी भरणा केलेल्या मूल्यवर्धित कराची रक्कम आणि जी पुढे न्यावयाची असेल अशी त्यावर अनुज्ञेय असणा-या कराची जमा रक्कम यांचे घोषणापत्र, **नमुना जीएसटी टीआरएन-१** मध्ये, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील.

स्पष्टीकरण : अनुज्ञेय असलेल्या कराची जमा रक्कम, ही, महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ च्या कलम ४२ च्या पोट-कलम (३ख) च्या खंड(ख) च्या उप-खंड (दोन) नुसार, परिगणित केलेली रक्कम असेल.

११९. प्रकृत्याने आणि अभिकृत्याने धारण केलेला साठा घोषित करणे.—कलम १४२ चे पोट-कलम (१४) च्या तरतुदी ज्या कोणाला लागू होतात अशी प्रत्येक व्यक्ती, नियत दिवसांच्या नव्वद दिवसांच्या आत, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने, **नमुना जीएसटी-टीआरएन-१** मध्ये घोषणापत्र, त्यामध्ये नियत दिनांकास त्याने धारण केलेल्या, निविष्टी, अर्ध-तयार वस्तू किंवा तयार वस्तू यांचा साठा यांपैकी जे लागू असेल त्याचा विनिर्देश करून, सादर करील.

१२०. मान्यता घेण्याच्या तत्वावर पाठवण्यात आलेल्या वस्तूंचा तपशील.—विद्यमान कायद्यान्वये मान्यता घेण्याच्या तत्वावर जिच्याकडून वस्तू पाठवण्यात आलेली असेल आणि कलम १४२ चे पोट-कलम (१२) ज्या कोणाला लागू असेल अशी प्रत्येक व्यक्ती, नियत दिवसांच्या नव्वद दिवसांच्या आत, **नमुना जीएसटी टीआरएन-१** मध्ये मान्यता घेण्यासाठी पाठवण्यात आलेल्या वस्तूंचा तपशील सादर करील.

१२१. चुकीने घेतलेल्या जमा रकमेची वसुली.—नियम ११७ च्या उप-नियम (३) अन्वये जमा केलेल्या रकमेची पडताळणी करण्यात येईल, आणि कलम ७३ किंवा, यथास्थिति, कलम ७४ खालील कार्यवाही, अशा प्रकारे चुकीने घेतलेल्या जमा रकमेच्या संबंधात, मग ती संपूर्णतः असो वा अंशतः सुरू करण्यात येईल.

प्रकरण पंधरा

नफेखोरीस प्रतिबंध

१२२. प्राधिकरणाची रचना.—प्राधिकरणात, परिषदेकडून नामनिर्देशित करण्यात येतील अशा पुढील व्यक्तींचा समावेश असेल :—

- (क) भारत सरकारच्या सचिव दर्जाशी समकक्ष पद ज्याने धारण केले आहे किंवा धारण केले होते असा अध्यक्ष ; आणि
- (ख) जे राज्य कर आयुक्त किंवा केंद्रीय कर आयुक्त आहेत किंवा होते किंवा विद्यमान कायद्यान्वये ज्यांनी समकक्ष पद धारण केले होते असे चार तांत्रिक सदस्य.

१२३. स्थायी समितीची आणि छाननी समित्यांची रचना.—(१) परिषदेस, नफेखोरी-विरोधी स्थायी समिती घटित करता येईल ज्यामध्ये परिषदेस नामनिर्देशित करता येतील, अशा राज्य शासनाच्या आणि केंद्र सरकारच्या अधिका-यांचा समावेश असेल.

(२) राज्य शासनाकडून प्रत्येक राज्यात, एक राज्यस्तरीय छाननी समिती घटित करण्यात येईल, ज्यामध्ये पुढील सदस्यांचा समावेश असेल :—

- (क) आयुक्ताने नामनिर्देशित करावयाचा राज्य शासनाचा एक अधिकारी, आणि
- (ख) मुख्य आयुक्ताने नामनिर्देशित करावयाचा केंद्र सरकारचा एक अधिकारी.

१२४. प्राधिकरणाचा अध्यक्ष आणि सदस्य यांची नियुक्ती, वेतन, भत्ते व सेवेच्या इतर अटी व शर्ती.—

(१) प्राधिकरणाचा अध्यक्ष व सदस्य यांची, परिषदेकडून उक्त प्रयोजनासाठी घटित करण्यात यावयाच्या निवड समितीच्या शिफारशीवरून केंद्र सरकारकडून नियुक्ती करण्यात येईल.

(२) अध्यक्षाला रुपये २,२५,००० (निश्चित) इतके मासिक वेतन आणि तेच वेतन घेत असलेल्या पद धारण करणा-या केंद्र सरकारच्या अधिका-याला जे इतर भत्ते आणि लाभ अनुज्ञेय असतील तेच इतर भत्ते व लाभ देण्यात येतील :

परंतु, जेथे अध्यक्ष म्हणून एखाद्या सेवानिवृत्त अधिका-याची निवड केली असेल त्याबाबतीत, त्यास, रुपये २,२५,००० इतके मासिक वेतन त्यातून निवृत्तिवेतनाची रक्कम कमी करून देण्यात येईल.

(३) तांत्रिक सदस्याला रुपये २,०५,४०० (निश्चित) इतके मासिक वेतन देण्यात येईल आणि तेच वेतन घेत असलेल्या गट 'अ' पद धारण करणा-या भारत सरकारच्या अधिका-याला अनुज्ञेय असलेले भत्ते घेण्यास तो हक्कदार असेल :

परंतु, जेथे तांत्रिक सदस्य म्हणून एखाद्या सेवानिवृत्त अधिका-याची निवड केली असेल त्याबाबतीत त्यास, रुपये २,०५,४०० इतके मासिक वेतन त्यातून निवृत्तीवेतनाची रक्कम कमी करून देण्यात येईल.

(४) अध्यक्ष, आपले पद ग्रहण केल्याच्या दिनांकापासून दोन वर्षांच्या मुदतीकरिता किंवा त्याच्या वयाच्या पासष्ट वर्षांपर्यंत, यांपैकी जे आधी घडेल तोपर्यंत, पद धारण करील आणि तो पुनर्नियुक्तीस पात्र असेल :

परंतु, ज्याने आपल्या वयाची बासष्ट वर्षे पूर्ण केली आहेत अशा व्यक्तीची अध्यक्ष म्हणून निवड करण्यात येणार नाही.

(५) प्राधिकरणाचा तांत्रिक सदस्य, आपले पद ग्रहण केल्याच्या दिनांकापासून दोन वर्षांच्या मुदतीकरिता किंवा त्याच्या वयाच्या पासष्ट वर्षांपर्यंत, यांपैकी जे आधी घडेल तोपर्यंत, पद धारण करील आणि तो पुनर्नियुक्तीस पात्र असेल :

परंतु, ज्याने आपल्या वयाची बासष्ट वर्षे पूर्ण केली आहेत अशा व्यक्तीची तांत्रिक सदस्य म्हणून निवड करण्यात येणार नाही.

१२५. प्राधिकरणाचा सचिव.—प्राधिकरणाचा सचिव मंडळाच्या नियंत्रणाधीन असलेला, अपर महासंचालक, सुरक्षा उपाययोजना हा असेल.

१२६. पद्धती आणि कार्यपद्धती निश्चित करण्याचा अधिकार.—

प्राधिकरणास, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरातील घट किंवा निविष्टी कराची जमा रक्कम यांवरील लाभ हे, किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून नोंदणीकृत व्यक्तीने प्राप्तकर्त्याला दिले किंवा कसे हे ठरविण्यासाठीची पद्धती व कार्यपद्धती निश्चित करता येईल.

१२७. प्राधिकरणाची कर्तव्ये.—प्राधिकरणाची कर्तव्ये पुढीलप्रमाणे असतील.—

(एक) कोणत्याही वस्तूच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरातील कोणतीही घट किंवा निविष्टी कराची जमा रक्कम यांवरील लाभ हे, किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून प्राप्तकर्त्याला दिले किंवा कसे हे ठरविणे ;

(दोन) वस्तूच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरातील घट किंवा निविष्टी कराची जमा रकम यांवरील लाभ हे, किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून ज्या नोंदणीकृत व्यक्तीने प्राप्तकर्त्याला दिले नाहीत अशा नोंदणीकृत व्यक्तीचा शोध घेणे ;

(तीन) प्राधिकरण,

(क) किंमतीमध्ये घट करण्याचा ;

(ख) किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून लाभ न देण्यात आलेल्या रकमेइतकी रक्कम आणि अधिक रक्कम गोळा केल्याच्या दिनांकापासून अशी रक्कम परत करण्याच्या दिनांकापर्यंत किंवा, यथास्थिति, परत न केलेली रक्कम वसूल करण्याच्या दिनांकापर्यंत अठरा टक्के इतक्या दराने व्याजासह प्राप्तकर्त्याला परत करण्याचा, आदेश देईल. पात्र व्यक्तीने रक्कम परत मिळण्याची मागणी केली नसेल किंवा ती व्यक्ती ओळख पटण्याजोगी नसेल त्याबाबतीत कलम ५७ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या निधीत ती रक्कम जमा करण्याचा ;

(ग) अधिनियमान्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे शास्ती लादण्याचा ; आणि

(घ) अधिनियमान्वये नोंदणी रद्द करण्याचा,

आदेश देईल.

१२८. स्थायी समिती आणि छाननी समिती यांच्याकडून अर्जाची तपासणी.—(१) स्थायी समिती, हितसंबंधित पक्षकाराकडून किंवा आयुक्तांकडून किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीकडून, विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा पद्धतीने आणि रीतीने, लेखी अर्ज मिळाल्याच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांच्या कालावधीमध्ये, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या कोणत्याही पुरवठ्यावरील कराच्या दरात घट केल्याचा लाभ किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून, प्राप्तकर्त्याला, देण्यात आलेला नाही असे, अर्जदाराच्या दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ, प्रथमदर्शनी साक्षीपुरावा आहे किंवा कसे ते निश्चित करण्यासाठी, अर्जासोबत दिलेल्या पुराव्याची अचूकता व पर्याप्तता तपासिल.

(२) स्थानिक स्वरूपाच्या बाबींवर हितसंबंधित पक्षकाराकडून आलेल्या सर्व अर्जांची, प्रथम राज्यस्तरीय छाननी समितीकडून तपासणी करण्यात येईल आणि पुरवठादाराने कलम १७१ च्या तरतुदींचे उल्लंघन केलेले आहे अशी छाननी समितीची खात्री पटल्यावर, समिती तिच्या शिफारशीसह तो अर्ज पुढील कार्यवाहीसाठी, स्थायी समितीकडे पाठवील.

१२९. कार्यवाहीस प्रारंभ व कार्यवाही करणे.—(१) जेथे पुरवठादाराने, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरात घट झाल्याचा लाभ किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ हा, प्राप्तकर्त्याला, किमतीमध्ये अनुरूप घट करून दिला नाही हे सिद्ध करण्यास प्रथमदर्शनी पुरावा आहे, याबाबत स्थायी समितीची खात्री पटली असेल तेथे समिती, ही बाब सखोल तपासणीसाठी महासंचालक, सुरक्षा उपाययोजना यांच्याकडे पाठवील.

(२) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, हा, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या कोणत्याही पुरवठ्यावरील कराच्या दरात घट झाल्याचा लाभ किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ किमतीमध्ये अनुरूप घट करून प्राप्तकर्त्याला दिला आहे किंवा कसे, हे ठरविण्यासाठी तपासणी करील व आवश्यक तो पुरावा गोळा करील.

(३) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, तपासणी करण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी, इतर गोष्टींबरोबरच, पुढील गोष्टींची माहिती अंतर्भूत असणारी नोटीस हितसंबंधित पक्षकारांना देईल :—

(क) ज्या संबंधात कार्यवाही सुरू करण्यात आलेली आहे त्या वस्तू किंवा सेवांचे वर्णन ;

(ख) ज्याच्या आधारे आरोप केलेले आहेत त्या वस्तुस्थितीविषयक निवेदनाचा सारांश ; आणि

(ग) ज्या हितसंबंधित पक्षकारांना व ज्यांच्याकडे कार्यवाहीसंबंधात माहिती असेल त्या इतर व्यक्तींना, त्यांचे उत्तर देण्यासाठी मुभा दिलेली कालमर्यादा.

(४) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, या प्रकरणी उचित चौकशी होण्यासाठी योग्य वाटेल अशा इतर व्यक्तींनादेखील नोटिसा देईल.

(५) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, हा, कार्यवाहीत सहभागी होणा-या एका हितसंबंधित पक्षकाराने त्याच्याकडे सादर केलेला पुरावा दुस-या हितसंबंधित पक्षकारांना उपलब्ध करून देईल.

(६) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, हा, स्थायी समितीकडून निर्देश मिळाल्यापासून तीन महिन्यांच्या कालावधीत किंवा स्थायी समितीने मुभा दिल्याप्रमाणे, कारणे लेखी नमूद करून, तीन महिन्यांच्या कालावधीपेक्षा अधिक नसेल अशा आणखी वाढीव कालावधीत, तपासणी पूर्ण करील आणि तपासणी पूर्ण झाल्यावर, संबंधित अभिलेखांसह त्याच्या निष्कर्षांचा अहवाल प्राधिकरणाला सादर करील.

१३०. माहितीची गोपनीयता.—(१) नियम १२९ चे उप-नियम (३) व (५) आणि नियम १३३ चा उप-नियम (२) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (२००५ चा २२) च्या कलम ११ च्या तरतुदी ह्या, जी माहिती गोपनीयतेच्या आधारावर पुरविलेली आहे अशी कोणतीही माहिती उघड करण्यास, योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील.

(२) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, याला, गोपनीयतेच्या आधारावर माहिती पुरविणा-या पक्षकारांना त्या माहितीचा गोपनीय नसलेला सारांश सादर करण्यास भाग पाडता येईल आणि अशी माहिती पुरविणा-या पक्षकाराच्या मते, उक्त माहितीचा सारांश केला जाऊ शकत नसेल तर, अशा पक्षकाराला, माहितीचे संक्षिप्तीकरण करणे का शक्य नाही, यासंबंधातील कारणांचे निवेदन महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, यास सादर करता येईल.

१३१. इतर अभिकरणे किंवा सांविधिक प्राधिकरणे यांच्याबरोबर सहकार्य.—जेथे महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, त्यास योग्य वाटेल तेथे, त्याला, त्याची कर्तव्ये पार पाडताना, इतर कोणत्याही अभिकरणाचा किंवा सांविधिक प्राधिकरणांचा अभिप्राय मागता येईल.

१३२. पुरावा देण्यासाठी व कागदपत्रे सादर करण्यासाठी व्यक्तींना समन्स बजावण्याचा अधिकार.—(१) महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना, याला किंवा याबाबतीत त्याने प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याला, कलम ७० अन्वये एकतर पुरावा देण्यासाठी किंवा कागदपत्रे किंवा अन्य कोणतीही गोष्ट सादर करण्यासाठी ज्या व्यक्तीची उपस्थिती त्याला आवश्यक वाटेल अशा कोणत्याही व्यक्तीस समन्स पाठवण्याच्या अधिकाराचा वापर करण्याकरिता, समुचित अधिकारी असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्यास दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ (१९०८ चा ५) याच्या तरतुदींन्वये दिवाणी न्यायालयाच्या बाबतीत तरतूद केलेली असेल त्याच रीतीने कोणतीही चौकशी करण्याचा अधिकार असेल.

(२) उप-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेली अशी प्रत्येक चौकशी ही, भारतीय दंड संहिता (१८६० चा ४५) याच्या कलम १९३ व कलम २२८ च्या अर्थातर्गत “न्यायिक कार्यवाही” असल्याचे मानण्यात येईल.

१३३. प्राधिकरणाचा आदेश.—(१) प्राधिकरण, महा संचालक, सुरक्षा उपाययोजना याच्याकडून अहवाल प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या कालावधीत, एखाद्या नोंदणीकृत व्यक्तीने, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरात घट झाल्याचा लाभ किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेवरील लाभ हा, प्राप्तकर्त्याला, किमतीमध्ये अनुरूप घट करून दिला आहे किंवा कसे निश्चित करतील.

(२) जेथे हितसंबंधित पक्षकारांकडून कोणतीही विनंती लेखी प्राप्त झाली असेल तेथे, प्राधिकरण, हितसंबंधित पक्षकारांना आपले म्हणणे मांडण्याची संधी देईल.

(३) जेथे प्राधिकरणाने असे निश्चित केले असेल की, नोंदणीकृत व्यक्तीने वस्तू किंवा सेवांच्या पुरवठ्यावरील कराच्या दरात घट झाल्याचा लाभ किंवा निविष्टी कराच्या जमा रकमेवरील लाभ हा, प्राप्तकर्त्याला, किंमतीमध्ये अनुरूप घट करून दिलेला नाही, तेथे प्राधिकरण,—

(क) किमतीमध्ये घट करण्याचा ;

(ख) किमतीमध्ये अनुरूप घट करून लाभ न देण्यात आलेल्या रकमेइतकी रक्कम आणि अधिक रक्कम गोळा केल्याच्या दिनांकापासून अशी रक्कम परत करण्याच्या दिनांकापर्यंत किंवा यथास्थिती, परत न केलेली रक्कम वसूल करण्याच्या दिनांकापर्यंत अठरा टक्के इतक्या दराने व्याजासह प्राप्तकर्त्याला परत करण्याचा आदेश देईल. पात्र व्यक्तीने रक्कम परत मिळण्याची मागणी केली नसेल किंवा ती व्यक्ती ओळख पटण्याजोगी नसेल त्याबाबतीत कलम ५७ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या निधीत ती रक्कम जमा करण्याचा ;

(ग) अधिनियमान्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे शास्ती लादण्याचा ; आणि

(घ) अधिनियमान्वये नोंदणी रद्द करण्याचा, आदेश देईल.

१३४. बहुमताने घ्यावयाचा निर्णय.—जर प्राधिकरणाच्या सदस्यांमध्ये कोणत्याही मुद्यांवरून मतभिन्नता असेल तर, त्या मुद्यावर, बहुमतानुसार निर्णय घेण्यात येईल.

१३५. नोंदणीकृत व्यक्तीने अनुपालन करणे.—प्राधिकरणाने, या नियमान्वये दिलेल्या कोणत्याही आदेशाचे नोंदणीकृत व्यक्तीकडून तात्काळ अनुपालन करण्यात येईल आणि तिने अनुपालन करण्यात कसूर केल्यास, एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम किंवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम किंवा, यथास्थिति, संबंधित राज्याचा राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियम यांच्या तरतुदीनुसार रक्कम वसूल करण्याची कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

१३६. आदेशाचे संनियंत्रण.—प्राधिकरणास, त्याने दिलेल्या आदेशाच्या अंमलबजावणीबाबत संनियंत्रण करण्यासाठी कोणत्याही केंद्रीय कर, राज्य कर किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर प्राधिका-याला भाग पाडता येईल.

१३७. प्राधिकरणाचा कार्यकाल.—परिषदेने अन्यथा शिफारस केल्याखेरीज अध्यक्ष ज्या दिनांकास त्याचे पद ग्रहण करील त्या दिनांकापासून दोन वर्षे संपल्यानंतर, प्राधिकरणाचे अस्तित्व संपुष्टात येईल.

स्पष्टीकरण.—या प्रकरणाच्या प्रयोजनासाठी,—

(क) “ प्राधिकरण ” याचा अर्थ, नियम १२२ अन्वये घटित करण्यात आलेले राष्ट्रीय नफेखोरी-विरोधी प्राधिकरण, असा आहे ;

(ख) “ समिती ” याचा अर्थ, या नियमांच्या नियम १२३ च्या उप-नियम (१) अनुसार, परिषदेने घटित केलेली, नफेखोरी-विरोधी स्थायी समिती असा आहे ;

(ग) “ हितसंबंधित पक्षकार ” यामध्ये—

(क) कार्यवाहीअंतर्गत वस्तू किंवा सेवा पुरवठादार ; आणि

(ख) कार्यवाहीअंतर्गत वस्तू किंवा सेवा प्राप्तकर्ता ;

यांचा समावेश होतो ;

(घ) “ छाननी समिती ” याचा अर्थ, या नियमांच्या नियम १२३ च्या उप-नियम (२) अनुसार घटित केलेली राज्यस्तरीय छाननी समिती, असा आहे.

प्रकरण सोळा

इ-वे नियम

१३८. इ-वे नियम.—परिषदेद्वारे इ-वे बिल पद्धत विकसित व मान्य करण्यात येईपर्यंत शासनास, अधिसूचनेद्वारे, वस्तूची वाहतूक करताना किंवा वस्तू मार्गस्थ साठ्यात असताना, कोणत्याही वस्तूच्या पाठवणी करणा-या वाहनाच्या प्रभारी व्यक्तीने आपल्याकडे ठेवावीत अशी कागदपत्रे विनिर्दिष्ट करता येतील. ”

(दोन) महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये, नमुना जीएसटी आरइजी-३० नंतर, पुढील नमुने समाविष्ट करण्यात येतील :—

“नमुना जीएसटी आयटीसी-०१

[नियम ४०(१) पहा]

कलम १८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये निविष्टी कराव्या जमा रकमेच्या मागणीकरिता घोषणापत्र

पुढील कलमांन्वये करावयाची मागणी	
कलम १८(१) (क)	<input type="text"/>
कलम १८(१) (ख)	<input type="text"/>
कलम १८(१) (ग)	<input type="text"/>
कलम १८(१) (घ)	<input type="text"/>

१.	जीएसटीआयन	
२.	कायदेशीर नाव	
३.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	
४.	कलम ९(३) व कलम ९(४) वगळता कलम ९ अन्वये कर भरण्याचे दायित्व ज्या दिनांकापासून उद्भवते तो दिनांक [कलम १८(१) (क) आणि कलम १८(१) (ग) अन्वये मागणीकरिता]	
५.	स्वेच्छा नोंदणी मंजूरीचा दिनांक [कलम १८(१) (ख) अन्वये केलेल्या मागणीकरिता]	
६.	ज्या दिनांकास वस्तू किंवा सेवा करपात्र होतात तो दिनांक [कलम १८(१) (घ) अन्वये केलेल्या मागणीकरिता]	

७. कलम १८(१) (क) किंवा कलम १८(१) (ख) अन्वये मागणी

ज्याबाबत निविष्टी कराच्या जमा रकमेची मागणी करण्यात आली असेल अशा निविष्टीच्या आणि अर्ध-तयार वस्तू किंवा तयार वस्तू यांमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीच्या साठ्याचा तपशील.

अनुक्रमांक	पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन/ केंद्रीय उत्पादन शुल्क/ मूल्यवर्धित कर याअन्वये नोंदणी क्रमांक	बीजक *		साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टीचे, साठ्यात धारण केलेल्या अर्ध-तयार किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीचे वर्णन	एकक प्रमाण संकेतांक (यूक्यूसी)	प्रमाण	मूल्य (नावेपत्र/ जमापत्र याद्वारे समायीजित केल्याप्रमाणे)	मागणी केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (रुपये)				
		क्रमांक	दिनांक					केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्रे कर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)
७ (क). साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टी												
७ (ख). साठ्यात धारण केलेल्या, अर्ध-तयार वस्तूंमध्ये किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी												

* बीजक निश्चित करणे शक्य नसेल अशा बाबतीत, " प्रथम येईल ते प्रथम जाईल " हे तत्त्व अनुसरण्यात यावे.

८. कलम १८(१) (ग) किंवा कलम १८(१) (घ) अन्वये मागणी

ज्यांबाबत निविष्टी कराच्या जमा रकमेची मागणी करण्यात आली असेल अशा निविष्टीच्या, अर्ध-तयार वस्तू किंवा तयार वस्तू यांमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीच्या आणि भांडवली वस्तूच्या साठ्याचा तपशील.

अनुक्रमांक	पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन/केंद्रीय उत्पादन शुल्क/मूल्यवर्धित कर यान्वये नोंदणी क्रमांक	बीजक** /मालनोंदपत्र (बिल ऑफ एन्ट्री)		साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टीचे, साठ्यात धारण केलेल्या अर्ध-तयार किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीचे आणि भांडवली वस्तूचे वर्णन	एकक प्रमाण संकेतांक (यूक्यूसी)	प्रमाण	मूल्य *** (नावेपत्र/ जमापत्र याद्वारे समायोजित केल्याप्रमाणे)	मागणी केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (रुपये)				
		क्रमांक	दिनांक					केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)
८ (क). साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टी												
८ (ख). साठ्यात धारण केलेल्या, अर्ध-तयार वस्तूंमध्ये किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी												
८ (ग). साठ्यात असलेल्या भांडवली वस्तू												

* बीजक निश्चित करणे शक्य नसेल अशा बाबतीत, "प्रथम येईल ते प्रथम जाईल" हे तत्त्व अनुसरण्यात यावे.

** बीजकाच्या दिनांकापासून वर्षाच्या प्रत्येक तिमाहीला किंवा तिच्या भागाला पाच टक्के अंकांनी कमी केलेले बीजकाचे मूल्य हे भांडवली वस्तूचे मूल्य असेल.

९. प्रमाणित करणा-या सनदी लेखापालाचा किंवा परिव्यय लेखापालाचा तपशील (जेथे लागू असेल तेथे)

(क) प्रमाणपत्र देणा-या व्यवसाय संस्थेचे नाव

(ख) प्रमाणित करणा-या सनदी लेखापालाचे/परिव्यय लेखापालाचे नाव

(ग) सदस्यत्व क्रमांक

(घ) प्रमाणपत्र दिल्याचा दिनांक

(ङ) सहपत्र (प्रमाणपत्र अपलोड करणाऱ्याचा विकल्प)

१०. सत्यापन,

मी, ... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व

विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

दिनांक ..... (दिवस/महिना/वर्ष)

नमुना जीएसटी आयटीसी-०२

[नियम ४१(१) पहा]

कलम १८ च्या पोट-कलम (३) अन्वये धंद्याची विक्री, विलिनीकरण, विलगीकरण, एकत्रीकरण, भाडेपट्टा किंवा हस्तांतरण यांबाबतीत निविष्टी कराची जमा रक्कम हस्तांतरित करण्याकरिता घोषणापत्र.

१.	हस्तांतरकाचा जीएसटीआयएन	
२.	हस्तांतरकाचे कायदेशीर नाव	
३.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	
४.	हस्तांतरितीचा जीएसटीआयएन	
५.	हस्तांतरितीचे कायदेशीर नाव	
६.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	

७. हस्तांतरित करावयाच्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा तपशील

कर	उपलब्ध असलेली, जुळलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम	हस्तांतरित करावयाची, जुळलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम
१	२	३
केंद्रीय कर		
राज्य कर		
संघ राज्यक्षेत्र कर		
एकात्मिक कर		
उपकर		

८. प्रमाणित करणा-या सनदी लेखापालाचा किंवा परिव्यय लेखापालाचा तपशील

(क) प्रमाणपत्र देणा-या व्यवसाय संस्थेचे नाव

(ख) प्रमाणित करणा-या सनदी लेखापालाचे/परिव्यय लेखापालाचे नाव

(ग) सदस्यत्व क्रमांक

(घ) हस्तांतरकाला प्रमाणपत्र दिल्याचा दिनांक

(ङ) सहपत्र (प्रमाणपत्र अपलोड करण्याचा पर्याय)

९. सत्यापन

मी, ... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व

विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

दिनांक ..... दिवस/महिना/वर्ष

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)
	५ (ख). साठ्यात धारण केलेल्या, अर्ध-तयार वस्तूंमध्ये आणि तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी (बीजक उपलब्ध असेल त्याबाबतीत)											
	५ (ग). साठ्यात धारण केलेल्या, भांडवली वस्तू (बीजक उपलब्ध असेल त्याबाबतीत)											
	५ (घ). साठ्यात धारण केलेल्या निविष्टी आणि साठ्यात धारण केलेल्या अर्ध-तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी (बीजक उपलब्ध नसेल त्याबाबतीत)											
	५ (ङ). साठ्यात धारण केलेल्या, भांडवली वस्तू (बीजक उपलब्ध नसेल त्याबाबतीत)											

* (१) बीजक निश्चित करणे शक्य नसेल अशा बाबतीत, “ प्रथम येईल ते प्रथम जाईल ” हे तत्त्व अनुसरण्यात यावे.

(२) विशिष्ट निविष्टीच्या किंवा भांडवली वस्तूच्या बाबतीत बीजक उपलब्ध नसेल तर, चालू बाजार मूल्याच्या आधारे मूल्य अंदाजित करण्यात येईल.

** बीजकाच्या दिनांकापासून वर्षाच्या प्रत्येक तिमाहीला किंवा तिच्या भागाला पाच टक्के पॉइंटने कमी केलेले बीजकाचे मूल्य हे भांडवली वस्तूचे मूल्य असेल.

६. देय असलेल्या व प्रदान केलेल्या निविष्टी कराची जमा रक्कम (तक्ता ५ वर आधारित)

अनु. क्रमांक	वर्णन	देय कर	रोख/जमा खातेवही मार्फत केलेले प्रदान	नावे नोंद क्रमांक	प्रदान केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम				
					केंद्रीय कर	राज्य कर	राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	केंद्रीय कर	रोख खातेवही जमा खातेवही							
२	राज्य कर	रोख खातेवही जमा खातेवही							
३	संघ राज्यक्षेत्र कर	रोख खातेवही जमा खातेवही							
४	एकात्मिक कर	रोख खातेवही जमा खातेवही							
५	उपकर	रोख खातेवही जमा खातेवही							

७. सत्यापन

मी, ... याद्वारे गांधार्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि

बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी _____

नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

दिनांक ..... (दिवस/महिना/वर्ष)

नमुना जीएसटी आयटीसी-०४

[नियम ४५(३) पहा]

उक्त्या कामगाराकडे पाठविलेल्या आणि परत प्राप्त झालेल्या वस्तूंचा/भांडवली वस्तूंचा तपशील

१. जीएसटीआयएन—
२. (क) कायदेशीर नाव—
- (ख) व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास—
३. कालावधी—
- तिमाही—
- वर्ष—
४. उक्त्या कामासाठी पाठविलेल्या निविर्षींचा/भांडवली वस्तूंचा तपशील

जीएसटीआयएन/उक्त्या कामगाराच्या बाबतीत राज्याचे नाव	चलान क्रमांक	चलानाचा दिनांक	वस्तूंचे वर्णन	एकक प्रमाण संकेतांक (यूक्यूसी)	प्रमाण	करपात्र मूल्य	वस्तूंचा प्रकार (निविर्षी/भांडवली वस्तू)	कराचा दर (%)			
								केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)

५. उक्त्या कामगाराकडून परत प्राप्त झालेल्या किंवा उक्त्या कामाच्या धंद्याच्या ठिकाणाहून पाठविलेल्या निविर्षींचा/भांडवली वस्तूंचा तपशील

जीएसटीआयएन/उक्त्या कामगाराच्या बाबतीत राज्याचे नाव	परत प्राप्त झालेल्या/दुस-या उक्त्या कामगाराकडे पाठविलेल्या/उक्त्या कामगाराच्या जागेमधून पुरवठा केलेल्या निविर्षी/भांडवली वस्तू	मूळ चलान क्रमांक	मूळ चलानाचा दिनांक	दुस-या उक्त्या कामगाराकडे पाठविले असल्यास चलानाचा तपशील		उक्त्या कामगाराच्या जागेमधून पुरवठा केला असल्यास बीजकाचा तपशील	वर्णन	एकक प्रमाण संकेतांक (यूक्यूसी)	प्रमाण	करपात्र मूल्य	
				क्रमांक	दिनांक						क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)

६. सत्यापन

मी, ... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

स्वाक्षरी

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

टिळकाण

दिनांक

पदनाम/दर्जा .....

नमुना जीएसटी इएनआर-०१

[नियम ५८ (१) पहा]

कलम ३५(२) अन्वये नावनोंदणीसाठी अर्ज

(फक्त नोंदणी न केलेल्या व्यक्तींसाठी)

१.	(क)	कायदेशीर नाव	
	(ख)	व्यापार नाम, कोणतेही असल्यास	
	(ग)	स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)	
	(घ)	आधार (मालकीशी संबंधित असेल त्याबाबतीतच लागू)	
२.	नाव नोंदणीचा प्रकार		
	वाहतूकदार : ☐	गोदाम मालक/परिचालक : ☐	
	वखार मालक/परिचालक : ☐	शीतगृह मालक/परिचालक : ☐	
३.	धंद्याची रचना (कृपया उचित पर्याय निवडा)		
	(एक)	मालकी	☐ (दोन) भागीदारी ☐
	(तीन)	अविभक्त हिंदू कुटुंब	☐ (चार) खाजगी मर्यादित कंपनी ☐
	(पाच)	सार्वजनिक मर्यादित कंपनी	☐ (सहा) संस्था/क्लब/विश्वस्तव्यवस्था/व्यक्तींचा संघ ☐
	(सात)	शासकीय विभाग	☐ (आठ) सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रम ☐
	(नऊ)	अमर्यादित कंपनी	☐ (दहा) मर्यादित दायित्व असलेली भागीदारी ☐
	(अकरा)	स्थानिक प्राधिकरण	☐ (बारा) वैधानिक मंडळ ☐
	(तेरा)	मर्यादित दायित्व असलेली विदेशी भागीदारी	☐ (चौदा) (भारतात) नोंदणीकृत असलेली विदेशी कंपनी ☐
	(पंधरा)	इतर (कृपया विनिर्देश करावा)	☐
	४.	राज्याचे नाव	
५.	अधिकारितेचा तपशील		
	केंद्र		राज्य
६.	धंद्याच्या प्रारंभाचा दिनांक		
७.	धंद्याच्या मुख्य ठिकाणाचा तपशील		
(क)	पत्ता		
	इमारत क्रमांक/सदनिका क्रमांक		मजला क्रमांक
	जागेचे/इमारतीचे नाव		रस्ता/पथ
	शहर/नगर/वसतिस्थान/गाव		जिल्हा
	तालुका/गट		
	राज्य		पिन कोड
	अक्षांश		रेखांश

(ख)	संपर्कासाठी माहिती					
	कार्यालयाचा इ-मेल पत्ता		कार्यालयाचा दूरध्वनी क्रमांक	एसटीडी		
	भ्रमणध्वनी क्रमांक		कार्यालयाचा फॅक्स क्रमांक	एसटीडी		
(ग)	जागेचे स्वरूप					
	मालकीची	भाडेपट्ट्याने	भाड्याने	संमतीने	सामाईक	इतर (विनिर्देश करावा)
(घ)	वर नमूद केलेल्या जागांमध्ये चालविण्यात येत असलेल्या धंद्यांच्या कामकाजाचे स्वरूप (कृपया लागू असेल तेथे खूण करावी)					
	वखार/आगार	☐	गोदाम	☐	किरकोळ धंदा	☐
	कार्यालय/विक्री कार्यालय	☐	शीतगृह	☐	वाहतूक सेवा	☐
	इतर (विनिर्देश करावा)	☐				
८.	धंद्याच्या अतिरिक्त ठिकाणाचा तपशील		धंद्याच्या अतिरिक्त ठिकाणासाठी (ठिकाणांसाठी), कोणतेही असल्यास, जादा तपशील (बाब ७ [(क), (ख), (ग) व (घ)] मध्ये असल्याप्रमाणे तीच माहिती भरावी)			
९.	बँक खात्याचा (खात्यांचा) तपशील					

धंदा चालविण्यासाठी अर्जदाराने ठेवलेल्या बँक खात्यांची एकूण संख्या
(१० बँक खात्यांपर्यंत अहवाल द्यावयाचा आहे)

बँक खात्याचा तपशील १

खाते क्रमांक																			
खात्याचा प्रकार	आयएफएससी																		
बँकेचे नाव																			
शाखेचा पत्ता	स्वयंलिखित [मजकुरात बदल करता येण्याजोगे (एडिट मोड)]																		

टीप.—आणखी खाती असल्यास नमूद करा .....

१०.	मालक/सर्व भागीदार/कर्ता/व्यवस्थापकीय संचालक आणि पूर्णवेळ संचालक/संघ/विश्वस्तमंडळ, यांच्या व्यवस्थापकीय समितीचे सदस्य इत्यादींचा तपशील.
-----	--

तपशील	नाव	मधले नाव	आडनाव
नाव			
छायाचित्र			
वडिलांचे नाव			
जन्मदिनांक	दिनांक/महिना/वर्ष	लिंग	(पुरुष, महिला, इतर)
भ्रमणध्वनी क्रमांक		इ-मेल पत्ता	
एसटीडी सह दूरध्वनी क्रमांक			
पदनाम/दर्जा		संचालक ओळख क्रमांक (कोणताही असल्यास)	
स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)		आधार क्रमांक	

आपण भारताचे नागरिक आहात काय ?	होय/नाही	पारपत्र क्रमांक (विदेशी व्यक्तींच्या बाबतीत)	
निवासाचा पत्ता			
इमारत क्रमांक/सदनिका क्रमांक		मजला क्रमांक	
जागेचे नाव/इमारतीचे नाव		रस्ता/पथ	
शहर/नगर/वसतिस्थान/गाव		जिल्हा	
गट/तालुका			
राज्य		पिन कोड	
देश (केवळ विदेशी व्यक्तींच्या बाबतीत)		झिप कोड	

११. प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा तपशील

तपशील	नाव	मधले नाव	आडनाव
नाव			
छायाचित्र			
वडिलांचे नाव			
जन्मदिनांक	दिनांक/महिना/वर्ष	लिंग	(पुरुष, महिला, इतर)
भ्रमणध्वनी क्रमांक		इ-मेल पत्ता	
एसटीडीसह दूरध्वनी क्रमांक			
पदनाम/दर्जा		संचालक ओळख क्रमांक (कोणताही असल्यास)	
स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)		आधार क्रमांक	
आपण भारताचे नागरिक आहात काय ?	होय/नाही	पारपत्र क्रमांक (विदेशी व्यक्तींच्या बाबतीत)	

भारतातील निवासाचा पत्ता			
इमारत क्रमांक/सदनिका क्रमांक		मजला क्रमांक	
जागेचे/इमारतीचे नाव		रस्ता/पथ	
गट/तालुका			
शहर/नगर/वसतिस्थान/गाव		जिल्हा	
राज्य		पिन कोड	

१२. संमती

मी, आधार क्रमांक धारकाच्या वतीने, < नमुन्यामध्ये दिलेल्या आधार क्रमांकाच्या आधारे पूर्वी भरलेला > अधिप्रमाणन करण्याच्या प्रयोजनासाठी यूआयडीएआय मधील माझा तपशील घेण्यास वस्तू व सेवा कर नेटवर्कला संमती देतो. वस्तू व सेवा कर नेटवर्कने मला असे कळविले आहे की, ओळखीसंबंधीची माहिती ही केवळ आधार धारकाची ओळख सप्रमाणित करण्यासाठीच वापरली जाईल आणि ती केवळ अधिप्रमाणन करण्याच्या प्रयोजनासाठीच केंद्रीय ओळख माहिती आधारसामग्री संग्रहालयाला दिली जाईल.

१३. अपलोड केलेल्या कागदपत्रांची यादी
(ओळखपत्र व पत्ता यांचा पुरावा)

१४. सत्यापन

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

दिनांक :

स्वाक्षरी,

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

पदनाम/दर्जा.

कार्यालयीन वापराकरिता :

नाव नोंदणी क्रमांक :

दिनांक :

५. रु. २.५ लाखांपेक्षा अधिक बीजक मूल्य असलेला, अनौदणीकृत व्यक्तींना केलेला आंतरराज्यीय करपात्र जावक पुरवठा

पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्य/संघ राज्यक्षेत्र)	बीजकाचा तपशील			दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
५क. जावक पुरवठा (इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांव्यतिरिक्त, दरनिहाय)							
५ख. मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे (टीसीएस) लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेला पुरवठा (प्रचालकनिहाय, दरनिहाय)							
इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन							

६. शून्याधारित पुरवठा व मानीव निर्यात

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			नौभरण देयक (शिपिंग बिल)/निर्यात देयक		एकात्मिक कर		
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
६क. निर्यात								
६ख. एसईझेड (सेझ) युनिट किंवा एसईझेड (सेझ) विकासक यांना केलेला पुरवठा								
६ग. मानीव निर्यात								

७. तक्ता ५ मध्ये समाविष्ट असलेल्या पुरवठ्यांव्यतिरिक्त अनौदणीकृत व्यक्तींना केलेला करपात्र पुरवठा (नावे पत्रे व जमा पत्रे विचारात घेऊन येणारी निव्वळ रक्कम)

कराचा दर	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
७क. राज्यांतर्गत पुरवठा					
७क. (१) एकत्रीकृत दर निहाय जावक पुरवठा (मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांसह)					

९. ख. नावे पत्रे/जमा पत्रे/परतावा प्रमाणक (मूळ)													
९. ग. नावे पत्रे/जमा पत्रे/परतावा प्रमाणक (त्यांच्या सुधारणा)													

१०. तक्ता ७ मध्ये अगोदरच्या कर कालावधीसाठी विवरणांत सादर केलेल्या अनॉदणीकृत व्यक्तींना केलेल्या करपात्र जावक पुरवठ्यांतील सुधारणा

कराचा दर	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			उपकर
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
ज्या कर कालावधीच्या तपशिलांमध्ये सुधारणा करावयाची आहे, तो कर कालावधी		<महिना>			
१०क. राज्यांतर्गत पुरवठा (मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यासह) (दरनिहाय)					
१०क (१). १०क मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्याचे मूल्य (प्रचालकनिहाय, दरनिहाय).					
इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन					
१०ख. आंतरराज्यीय पुरवठा (मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांसह) (दरनिहाय)					
पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)					
१०ख (१). १०ख मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी, मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्याचे मूल्य (प्रचालक निहाय, दर निहाय)					
इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन					

११. चालू कर कालावधीतील प्राप्त अग्रिमे/समायोजित अग्रिमे /याअगोदरच्या कर कालावधीत सादर केलेल्या माहितीत केल्या सुधारणा यांचे एकत्रीकृत विवरणपत्र.

दर	एकूण अग्रिम प्राप्त/समायोजित	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	रक्कम			उपकर		
			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)		
एक. चालू कर कालावधीतील माहिती								
११ क. ज्या अग्रिम रकमेसाठी कर कालावधीमध्ये बीजक काढण्यात आले नाही अशी अग्रिमाची प्राप्त रक्कम (उद्विष्टी कर दायित्वात मिळवावयाची कराची रक्कम)								
११ क (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)								
११ क (२). आंतरराज्यीय पुरवठा (दर निहाय)								
११ ख. अगोदरच्या कर कालावधीत प्राप्त झालेली आणि या कर कालावधीतील तक्ता क्र. ४, ५, ६ व ७ मध्ये दर्शविलेल्या पुरवठ्यासमोर समायोजित केलेली अग्रिमाची रक्कम.								
११ ख (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)								
११ ख (२). आंतरराज्यीय पुरवठा (दर निहाय)								
दोन. अगोदरच्या कर कालावधीत जीएसटीआर-१ विवरणपत्रातील तक्ता क्र. ११(एक) मध्ये सादर केलेल्या माहितीत केलेली सुधारणा (सुधारित माहिती सादर करावी.)								
महिना				अनु. क्र. (निवडा) मध्ये सादर केलेल्या माहितीशी संबंधित सुधारणा	११क(१)	११क(२)	११ख(१)	११ख(२)

१२. जावक पुरवठ्यांचा एचएसएन निहाय सारांश

अनु.क्र.	एचएसएन	वर्णन (एचएसएन दिल्यास वैकल्पिक)	यूक्यूसी	एकूण प्रमाण	एकूण मूल्य	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			
							एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ-राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)

१३. कर कालावधी दरम्यान निर्गमित केलेली कागदपत्रे

अनु. क्र.	कागदपत्राचे स्वरूप	अनुक्रमांक		एकूण संख्या	रद्द केलेले	एकूण निर्गमित
		पासून	पर्यंत			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	जावक पुरवठ्यांची बीजके					
२	अनोंदणीकृत व्यक्तीकडून जावक पुरवठ्याकरिता बीजके					
३	सुधारित बीजक					
४	नावे पत्र					
५	जमा पत्र					
६	प्राप्ती प्रमाणक					
७	प्रदान प्रमाणक					
८	परतावा प्रमाणक					
९	उक्त्या कामासाठी पोचवणी चलान					
१०	मान्यतेच्या अधीन पुरवठा करण्यासाठी पोचवणी चलान					
११	द्रवरूप वायूच्या बाबतीत पोचवणी चलान					
१२	पुरवठ्याव्यतिरिक्त अन्य बाबतीतील पोचवणी चलान (अनु. क्र. ९ ते ११ वगळून)					

सत्यापन

मी, ... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही आणि उद्विष्टी कर दायित्वामध्ये कोणतीही घट झाल्यास, त्याचा लाभ पुरवठ्याच्या प्राप्तीकर्त्याला देण्यात आला आहे / देण्यात येईल.

स्वाक्षरी

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

ठिकाण :

दिनांक :

पदनाम/दर्जा

सूचना—

१. वापरलेल्या संज्ञा.—

- क. जीएसटीआयएन (GSTIN) : वस्तु व सेवा कर ओळख क्रमांक;
- ख. यूआयएन (UIN) : विशिष्ट ओळख क्रमांक;
- ग. यूक्यूसी (UQC) : युनिट प्रमाण संकेतांक;
- घ. एचएसएन (HSN) : हार्मोनाइज्ड सिस्टिम ऑफ नोमन्क्लेचर;
- ङ. पीओएस (POS) : पुरवठ्याचे ठिकाण (संबंधित राज्य);
- च. बी ते बी (B to B) : एका नोंदणीकृत व्यक्तीकडून दुस-या नोंदणीकृत व्यक्तीला केलेला;
- छ. बी ते सी (B to C) : नोंदणीकृत व्यक्तीकडून अनोंदणीकृत व्यक्तीला केलेला;

२. जीएसटीआर-१ मधील तपशील, संबद्ध कर कालावधी लागत नंतरच्या महिन्यातील १० तारखेपर्यंत सादर करावा.

३. करदात्याची लगतपूर्वीच्या वित्तीय वर्षातील आणि चालू वित्तीय वर्षाच्या पहिल्या तिमाहीतील एकूण उलाढाल, तक्ता ३ मधील प्रारंभिक माहितीत नमूद करावी. ही माहिती, करदात्यांनी केवळ पहिल्या वर्षी सादर करणे आवश्यक असेल. तिमाही उलाढालीची माहिती त्यानंतरच्या विवरणांत भरू नये. त्यानंतरच्या वर्षातील एकूण उलाढाल स्वयं-लिखित असेल.

४. कर कालावधीशी संबंधित असलेली बीजकस्तरावरील माहिती सर्व पुरवठ्यांसाठी पुढीलप्रमाणे देण्यात यावी :—

(एक) सर्व बी ते बी पुरवठ्यांकरिता (मग ते आंतरराज्यीय किंवा राज्यांतर्गत असो), प्रत्यावर्ती आकार लागू असलेल्या आणि इ-वाणिज्यिक प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांसह बीजकस्तरावरील तपशील, दरनिहाय तक्ता ४ मध्ये अपलोड करावा. या प्रवर्गातील जावक पुरवठ्याची माहिती तक्त्यामध्ये स्वतंत्रपणे सादर करावयाची आहे.

(दोन) ज्यांचे बीजकमूल्य रुपये २,५०,००० हून अधिक आहे, (बी ते सी मोठे) अशा सर्व आंतरराज्यीय बी ते सी पुरवठ्यांकरिता बीजकस्तरावरील तपशील, दरनिहाय, तक्ता ५ मध्ये अपलोड करावा ; आणि

(तीन) ज्यांचे बीजकमूल्य रुपये २,५०,००० पर्यंत आहे अशा सर्व बी ते सी पुरवठ्यांकरिता (मग ते आंतरराज्यीय किंवा राज्यांतर्गत असो) राज्यनिहाय पुरवठ्यांचा सारांश, दरनिहाय तक्ता ७ मध्ये अपलोड करावा.

५. बी ते बी पुरवठा करण्यासंबंधातील माहिती तक्ता ४ मध्ये भरावी,—

(एक) (क) प्रत्यावर्ती आकार बसवून केलेला पुरवठा/इ-वाणिज्यिक प्रचालकामार्फत केलेला पुरवठा यांन्वितरिक्त केलेल्या पुरवठ्यांसंबंधातील दरनिहाय माहिती, तक्ता ४क मध्ये भरावी ;

(ख) प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे कर बसविलेल्या पुरवठ्यांची दरनिहाय माहिती तक्ता ४ ख मध्ये भरावी ; आणि

(ग) अधिनियमाच्या कलम ५२ अन्वये मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्यिक प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांसंबंधातील प्रचालकनिहाय व दरनिहाय माहिती तक्ता ४ ग मध्ये भरावी.

(दोन) पुरवठ्याचे ठिकाण हे प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे असेल तरच पुरवठ्याचे ठिकाण भरावे.

६. तक्ता ५ मध्ये बी ते सी पुरवठ्यासंबंधातील मोठ्या बीजकांची माहिती भरावी व इतर माहिती तक्ता ४ प्रमाणेच असेल. या तक्त्यातील पुरवठ्याचे ठिकाण हा स्तंभ भरणे अनिवार्य असेल.

७. तक्ता ६ मध्ये भरावयाची माहिती पुढील बाबींसंबंधातील असेल :—

(एक) भारताबाहेरील निर्यात;

(दोन) सेझ युनिटे आणि सेझ विकासक यांना पुरवठा;

(तीन) मानीव निर्यात.

८. नौभरण देयक व त्याचा दिनांक यांबाबतची माहिती तक्ता ६ मध्ये भरावयाची आहे. तथापि, नौभरण देयकाचा तपशील उपलब्ध नसला तरी, ती माहिती तक्ता ६ मध्ये घेण्यात येईल. ज्या कर कालावधीमध्ये तपशील उपलब्ध होईल त्या कर कालावधीच्या सुधारणा तक्ता ९ शी संबंधित माहिती मात्र उक्त बीजकाशी संबंधित कोणताही परतावा सूट/याचा दावा करण्यापूर्वी सादर करून तो तपशील अद्ययावत केला जाऊ शकतो. नौभरण देयकाचा तपशील १३ अंकामध्ये सादर करण्यात येईल. ज्यातील सहा अंक पोर्ट संकेतांक असतील व त्यानंतरचे अंक नौभरण देयकाचा क्रमांक असेल.

९. माल नोंदपत्राशिवाय सेझकडून डीटीएला केलेला कोणताही पुरवठा सेझ युनिटने जीएसटीआर-१ मध्ये कळविणे आवश्यक आहे. मालनोंदपत्राअनुसार सेझकडून केलेला पुरवठा डीटीए युनिटने त्याच्या जीएसटीआर-२ मध्ये जीएसटीआर-२ मधील आयात म्हणून कळवावा. सेवा पुरवठ्याच्या बाबतीत एकात्मिक वस्तू व सेवा कर प्रदान करण्यासाठीचे दायित्व या तक्त्यातून तयार होईल.

१०. निर्यात व्यवहारांच्या बाबतीत, प्राप्तकर्त्याचा वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक नसेल. त्यामुळे ती जागा रिकामी ठेवण्यात येईल.

११. (बंधपत्र/हमीपत्र या अन्वये) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर प्रदान न करता केलेल्या निर्यात व्यवहारांच्या बाबतीत, तक्ता ६क व ६ख मध्ये '०' (शून्य) कर रक्कम या शीर्षाखाली कळवणे गरजेचे असेल.

१२. तक्ता ७ मध्ये करपात्र पुरवठ्याच्या बाबतीत पुढील माहिती भरण्यात यावी :—

(एक) रुपये २,५०,००० पर्यंतचे बीजक मूल्य असलेला बी ते सी चा पुरवठा (मग तो आंतरराज्यीय किंवा राज्यांतर्गत असो)

(दोन) विशिष्ट कर कालावधीमध्ये काढण्यात आलेल्या नावे पत्र/जमा पत्र यांचा विचार करून येणारे निव्वळ करपात्र मूल्य व यापूर्वी ज्या मागील कर कालावधीची माहिती कळविण्यात आली नसेल त्या कालावधीच्या संबंधातील माहिती तक्ता १० मध्ये दाखविण्यात यावी. आवश्यक असल्यास, या तक्त्यात ऋण मूल्य दर्शविता येईल.

(तीन) अधिनियमाच्या कलम ५२ अन्वये इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेले व्यवहार, प्रचालकनिहाय व दर निहाय नमूद करण्यात यावेत.

(चार) मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांसह एकूण राज्यांतर्गत दरनिहाय पुरवठा, तक्ता ७ क (१) मध्ये दर्शविण्यात येईल आणि तक्ता ७ क (१) मध्ये दर्शविण्यात आलेल्या एकूण पुरवठ्यांपैकी मूळस्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेला पुरवठा तक्ता ७ क (२) मध्ये, दर्शविण्यात यावा.

(पाच) तक्ता ७ख (१) मध्ये इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या पुरवठ्यांसह एकूण आंतरराज्यीय पुरवठा दर्शविण्यात यावा आणि तक्ता ७ ख (१) मध्ये दर्शविण्यात आलेल्या एकूण पुरवठ्यांपैकी मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे लागू असलेल्या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेला पुरवठा तक्ता ७ ख (२) मध्ये, दर्शविण्यात यावा ; आणि

(सहा) तक्ता ७ख मध्ये राज्यनिहाय व दरनिहाय माहिती दर्शविण्यात यावी.

१३. तक्ता ९ मध्ये पुढील माहिती दर्शविण्यात यावी :—

(एक) तक्ता ४ मध्ये, बी ते बी पुरवठ्यांतील सुधारणा दर्शविण्यात याव्यात, तक्ता ५ मध्ये, बी ते सी चा मोठ्या पुरवठ्यांतील सुधारणा दर्शविण्यात याव्यात आणि तक्ता ६ मध्ये निर्यात/सेझ युनिट किंवा सेझ विकासक/मानीव निर्यात यांचा समावेश असलेल्या पुरवठ्यांतील सुधारणा दर्शविण्यात याव्यात;

(दोन) दर-निहाय माहिती दर्शवावी;

(तीन) अगोदरच्या कर कालावधीत कळविण्यात आलेली निर्गमित मूळ नावे पत्र/जमा पत्र यांची माहिती आणि त्यामधील सुधारणाही दर्शविण्यात यावी. मूळ नावे पत्र/जमा पत्र यातील माहिती सादर करताना, बीजकाचा सविस्तर तपशील पहिल्या तीन स्तंभात नमूद करण्यात यावा, सुधारित नावे पत्र/जमा पत्र सादर करताना मूळ नावे पत्र/जमा पत्र यांचा तपशील या तक्त्यातील पहिल्या तीन स्तंभात नमूद करण्यात यावा;

(चार) पुरवठ्याचे ठिकाण हे, प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे असेल तरच पुरवठ्याचे ठिकाण भरावे;

(पाच) विद्यमान कायदान्वये नियत दिनांकापूर्वी दिलेल्या बीजकांसंबंधीच्या कोणत्याही नावे/जमा पत्राचा तपशील देखील या तक्त्यात कळविण्यात यावा ; आणि

(सहा) केवळ निर्यातीच्या व्यवहारातील सुधारणांच्या बाबतीतच, नौभरण देयक दाखवण्यात यावे.

१४. तक्ता १० हा तक्ता ९ सारखाच आहे. पण बी ते सी च्या पुरवठ्यांसंबंधातील तक्ता ७ मध्ये दर्शविलेली सुधारित माहिती दर्शविण्यात यावी.

१५. तक्ता ११ क मध्ये, कर कालावधीमध्ये प्राप्त झालेली अग्रिमे, दरनिहाय आणि संबंधित पुरवठ्याच्या ठिकाणासह त्यावर भरावयाचा कर यांच्याशी संबंधित माहिती भरावी. त्यात, चालू कर कालावधीमध्ये दिलेल्या बीजकांसंबंधात अगोदरच्या कर कालावधीत प्राप्त झालेल्या आणि दर्शविलेल्या अग्रिमावर भरलेल्या कराच्या समायोजनासाठीच्या तक्ता ११ ख मधील माहितीचाही समावेश आहे. ज्या कालावधीसाठी अग्रिम प्राप्त झाले होते त्याच कर कालावधीत बीजक देण्यात आले नसेल तरच फक्त अशा अग्रिमासंबंधातील सविस्तर तपशील त्यामध्ये सादर करण्यात यावा.

१६. एखाद्या विशिष्ट एचएसएन कोडनुसार केलेल्या पुरवठ्यांचा सारांश हा केवळ सारांशाच्या तक्त्यातच नोंदवण्यात यावा. रुपये १.५० कोटीपर्यंत वार्षिक उलाढाल असणा-या करदात्यांसाठी ते वैकल्पिक असेल. परंतु, त्यांना वस्तूंच्या वर्णनासंबंधातील माहिती देणे गरजेचे असेल.

१७. मागील वर्षी रुपये १.५० कोटींपासून रुपये ५.०० कोटीपर्यंत वार्षिक उलाढाल असणा-या करदात्यांसाठी दोन अंकी स्तरावर आणि रुपये ५ कोटीपेक्षा जास्त वार्षिक उलाढाल असणा-या करदात्यांसाठी चार अंकी स्तरावर एचएसएन कोड नोंदवणे अनिवार्य असेल.

४. एसईझेडला (सेझला) केलेला शून्याधारित पुरवठा व मानीव निर्यात

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन (१)	बीजकाचा तपशील			एकात्मिक कर		
	क्रमांक (२)	दिनांक (३)	मूल्य (४)	दर (५)	करपात्र मूल्य (६)	कराची रक्कम (७)
४क. एसईझेड (सेझ) युनिट किंवा एसईझेड (सेझ) विकासक यांना केलेला पुरवठा.						
४ख. मानीव निर्यात						

५. चालू कालावधीमध्ये दिलेली नावे पत्रे, जमा पत्रे (त्यातील सुधारणांसह)

मूळ कागदपत्रांचा तपशील		सुधारित कागदपत्रांचा तपशील किंवा मूळ नावे/जमा पत्रांचा तपशील				दर	करपात्र मूल्य	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्य-क्षेत्राचे नाव)	कराची रक्कम			
जीएसटी-आयएन	क्रमांक	दिनांक	जीएसटी-आयएन	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)

सत्यापन

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहिती प्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही आणि उद्धृष्टी करदायित्वामध्ये कोणतीही घट झाल्यास, त्याचा लाभ पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याला देण्यात आला आहे/ देण्यात येईल.

ठिकाण :

स्वाक्षरी :

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव :

पदनाम/दर्जा :

नमुना जीएसटीआर-२

[नियम ६०(१) पहा]

वस्तू किंवा सेवांच्या आवक पुरवठ्यांचा तपशील

वर्ष					
महिना					

१	जीएसटीआयएन																		
२	(क) नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव (ख) व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास																		
		स्वयं-लिखित																	
		स्वयं-लिखित																	

४. प्रत्यावर्ती आकारानुसार ज्यावर कर भरावयाचा आहे असा आवक पुरवठा.

पुरवठा-दाराचा जीएसटी आयएन	बीजकाचा तपशील		दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्य-क्षेत्राचे नाव)	निविष्टी किंवा निविष्टी सेवा/भांडवली वस्तू (संयंत्रे व यंत्रसामग्री यांसह) आयटीसी करिता अपात्र आहेत किंवा कसे	उपलब्ध असलेली आयटीसीची रक्कम				
	क्रमांक	दिनांक			मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			उपकर	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)

४क. नोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेला आवक पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकार लागू असलेला)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

४ख. अनोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेला आवक पुरवठा.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

४ग. सेवा आयात

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

५. मालनॉदपत्र देयकावर समुद्रापार व्यक्तीकडून किंवा सेझच्या युनिकडून प्राप्त झालेल्या निविष्टी/भांडवली वस्तू.

पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	मालनॉदपत्राचा तपशील		दर	करपात्र मूल्य	रक्कम		निविष्टी/भांडवली वस्तू (सयंत्रे व यंत्रसामग्रीसह) आयटीसीसाठी अपात्र आहे किंवा कसे.	उपलब्ध असलेली आयटीसीची रक्कम		
	क्रमांक	दिनांक			मूल्य	एकात्मिक कर		उपकर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
५क. आयात										
५ख. सेझकडून प्राप्त झालेला.										
पोर्ट संकेतांक + माल नॉदपत्र देयकाचा क्रमांक = १३ अंक										
निर्धारित करण्याजोगे मूल्य										

६. तक्ता ३, ४ आणि ५ मधील अगोदरच्या कर कालावधीकरिता विवरणांत सादर केलेल्या आवक पुरवठ्यांच्या तपशिलातील सुधारणा (दिलेली नावे पत्रे/जमा पत्रे आणि त्यातील नंतरच्या सुधारणा यांसह)

जीएसटी-आयएन	मूळ बीजक/मालनोंदपत्राचा क्रमांक यांचा तपशील		बीजकाचा सुधारित तपशील		दर	करपात्र मूल्य	रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण	निविष्टी किंवा निविष्टी सेवा/भंडवली वस्तू आयटीसीकरिता अपात्र आहेत किंवा कसे	उपलब्ध असलेली आयटीसीची रक्कम					
	क्रमांक	दिनांक	जीएसटी-आयएन	क्रमांक			दिनांक	मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर			राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	(१८)	(१९)

६क. आयात केलेल्या वस्तू किंवा सेझकडून प्राप्त झालेल्या वस्तू यांखेरीज इतर पुरवठा (पूर्वीच्या विवरणांमधील, तक्ता ३ आणि ४ मध्ये सादर केलेली माहिती) जर आधी सादर केलेले तपशील चुकीचे असतील तर.

६ख. आयात केलेल्या वस्तू किंवा सेझकडून प्राप्त झालेल्या वस्तू यांचा पुरवठा (पूर्वीच्या विवरणांमधील तक्ता ५ मध्ये सादर केलेली माहिती) जर आधी सादर केलेले तपशील चुकीचे असतील तर.

६ग. नावे पत्रे/जमा पत्रे (मूळ).

६घ. नावे पत्रे/जमा पत्रे (अगोदरच्या कर कालावधीमध्ये सादर केलेल्या नावे पत्रे/जमा पत्रे यांतील सुधारणा).

७. आपसमेळ योजनेतील करपात्र व्यक्तीकडून प्राप्त झालेला पुरवठा आणि इतर करमाफ/निरंक दराचा/जीएसटी करेतर प्राप्त पुरवठा.

वर्णन	व्यक्तीकडून प्राप्त झालेल्या पुरवठ्याचे मूल्य			
	आपसमेळ योजनेतील करपात्र व्यक्ती	करमाफ केलेला पुरवठा	निरंक दराने केलेला पुरवठा	जीएसटी करेतर पुरवठा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
७क. आंतरराज्यीय पुरवठा				
७ख. राज्यांतर्गत पुरवठा				

८. प्राप्त झालेली आयएसडी जमा रक्कम.

आयएसडीचा जीएसटीआयएन	आयएसडी कागदपत्रांचा तपशील		प्राप्त झालेली आयएसडी जमा रक्कम				पात्र आयटीसीची रक्कम			
	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
८क. आयएसडी बीजक										
८ख. आयएसडी जमापत्र										

९. प्राप्त झालेली टीडीएस व टीसीएस जमा रक्कम.

वजातदाराचा जीएसटी-आयएन/इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटी-आयएन	एकूण मूल्य	परत आलेला पुरवठा	निव्वळ मूल्य	रक्कम		
				एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
९क. टीडीएस						
९ख. टीसीएस						

१०. प्राप्त पुरवठ्याच्या बाबतीत प्रदान केलेल्या अग्रिमाचे/समायोजित केलेल्या अग्रिमाचे एकत्रीकृत विवरणपत्र.

दर	एकूण प्रदान केलेले अग्रिम	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्यक्षेत्राचे नाव)	रक्कम				
			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	
(एक) चालू महिन्यातील माहिती							
१०क. कर कालावधीमधील पुरवठ्याच्या प्रत्यावर्ती आकाराकरिता प्रदान केलेल्या अग्रिमाची रक्कम (उद्विष्टी कर दायित्वामध्ये भर घालावयाची कराची रक्कम)							
१०क (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दरनिहाय)							
१०क (२). आंतरराज्यीय पुरवठा (दरनिहाय)							
१०ख. आधीच्या कालावधीत ज्या अग्रिमावर कर भरला होता पण ज्याचे बीजक चालू कालावधीमध्ये प्राप्त झाले अशी अग्रिमाची रक्कम. (वरील तक्ता ४ मध्ये दर्शविलेली)							
१०ख (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)							
१०ख (२). आंतरराज्यीय पुरवठा (दर निहाय)							
(दोन) पूर्वीच्या महिन्यामधील तक्ता क्रमांक १०(एक) मध्ये सादर केलेल्या माहितीमधील सुधारणा. (सुधारित माहिती सादर करावी)							
महिना			अनुक्रमांक (निवडा) मध्ये सादर केलेल्या माहितीशी संबंधित सुधारणा	१०क (१)	१०क (२)	१०ख (१)	१०ख (२)

११. प्रत्यावर्तित/पुनर्मागणी केलेल्या निविष्टी कराची जमा रक्कम.

प्रत्यावर्तित आयटीसीचा तपशील	उद्विष्टी दायित्वामध्ये भर घालावयाचे किंवा त्यामधून कमी करावयाचे	आयटीसीची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
क. चालू कर कालावधीतील माहिती.					
(क) नियम ३७ (२) नुसार रक्कम.	भर घालावयाची				

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(ख) नियम ३९ (१) (ज)(दोन) नुसार रक्कम.	भर घालावयाची				
(ग) नियम ४२ (१) (ड) नुसार रक्कम.	भर घालावयाची				
(घ) नियम ४३ (१) (ज) नुसार रक्कम.	भर घालावयाची				
(ड) नियम ४२ (२) (क) नुसार रक्कम.	भर घालावयाची				
(च) नियम ४२ (२) (ख) नुसार रक्कम.	कमी करावयाची				
(छ) आयटीसीच्या प्रत्यावर्तनामुळे नंतर भरावी लागलेली रक्कम.	कमी करावयाची				
(ज) कोणतेही इतर दायित्व (विनिर्देश करावा)	.....				

ख. पूर्वीच्या विवरणामधील तक्ता क्रमांक ११ मधील अनुक्रमांक 'क' मध्ये सादर केलेल्या माहितीतील सुधारणा.

महिन्यात सादर केलेल्या माहितीच्या बाबतीतील सुधारणा.									
तुम्हाला ज्यात सुधारणा करावयाची आहे अशा माहितीचा विनिर्देश करा (ड्रॉपडाऊन)									

१२. माहिती जुळत नसल्यामुळे आणि अन्य कारणांमुळे उद्दिष्टी कराच्या रकमेत भर घालणे आणि कमी करणे.

वर्णन	उद्दिष्टी दायित्वांमध्ये भर घालणे किंवा त्यामधून कमी करणे	रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) बीजक/नावे पत्रे जुळत नसल्याने/पुनरावृत्ती झाल्याने दावा केलेला आयटीसी.	भर घालावी				
(ख) जुळत नसलेल्या जमा पत्रांवरील कर दायित्व.	भर घालावी				
(ग) बीजक/नावे पत्र जुळत नसल्यामुळे दुरुस्ती केल्याने पुनर्मागणीची रक्कम	कमी करावी				

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(घ) जमा पत्रे जुळत नसल्यामुळे दुरुस्ती केल्याने पुनर्मागणीची रक्कम	कमी करावी				
(ङ) पूर्वीच्या कर कालावधीमधून ऋण कर दायित्व.	कमी करावी				
(च) अगोदरच्या कर कालावधीमधील अग्रिमावर भरलेला कर आणि चालू कर कालावधीमध्ये केलेल्या पुरवठ्यावरील कराशी समायोजित केलेला कर.	कमी करावी				

१३. आवक पुरवठ्यांचा एचएसएन सारांश.

अनु-क्रमांक	एचएसएन	वर्णन (एचएसएन सादर केले असल्यास वैकल्पिक)	यूक्यू-सी	एकूण परिमाण	एकूण मूल्य	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			
							एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)

सत्यापन

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

स्वाक्षरी

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

दिनांक :

पदनाम/दर्जा

सूचना—

१. वापरलेल्या संज्ञा :

क. जीएसटीआयएन (GSTIN)	:	वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक
ख. युआयएन (UIN)	:	विशिष्ट ओळख क्रमांक
ग. यूक्यूसी (UQC)	:	युनिट प्रमाण संकेतांक
घ. एचएसएन (HSN)	:	हार्मोनाइज्ड सिस्टिम ऑफ नॉमेनक्लेचर
ङ. पीओएस (POS)	:	पुरवठ्याचे ठिकाण संबंधीत राज्य
च. बी ते बी (B to B)	:	एका नोंदणीकृत व्यक्तीकडून दुस-या नोंदणीकृत व्यक्तीकडे
छ. बी ते सी (B to C)	:	नोंदणीकृत व्यक्तीकडून अनोंदणीकृत व्यक्तीकडे.

२. तक्ता ३ व ४ मध्ये पुढील माहिती भरावी :-

(एक) जीएसटीआर १ मध्ये पुरवठादाराकडून नोंदवण्यात आलेल्या कर कालावधीशी संबंधित, बीजक-स्तरावरील आवक पुरवठ्याची माहिती, दर-निहाय, जीएसटीआर २ क मध्ये स्वयं-लिखित केलेल्या तपशिलाच्या आधारे जीएसटीआर २ मध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(दोन) तक्ता ३ मध्ये प्रत्यावर्ती आकार लागू होणा-या पुरवठ्यांखेरीज इतर आवक पुरवठ्याची व तक्ता ४ मध्ये प्रत्यावर्ती आकार लागू होणा-या आवक पुरवठ्यांची माहिती देण्यात यावी ;

(तीन) प्राप्तकर्त्या करदात्यास स्वयंलिखित माहितीवर काम करण्यासाठी पुढील पर्याय देण्यात आले आहेत :-

(क) स्वीकारणे ;

(ख) फेटाळणे ;

(ग) फेरबदल करणे ; (जर पुरवठादाराकडून देण्यात आलेली माहिती चुकीची असेल तर) ; किंवा

(घ) कार्यवाहीसाठी व्यवहार प्रलंबित ठेवणे (जर वस्तू किंवा सेवा प्राप्त झाल्या नाही तर) ;

(चार) कार्यवाही हाती घेतल्यानंतर, प्राप्तकर्त्या करदात्यास, तो जमा रक्कम उपलब्ध करून घेण्यास पात्र आहे की नाही ते नमूद करावे लागेल आणि जर तो जमा रक्कम घेण्यास पात्र असेल तर, पात्र जमा रक्कम, बीजकातील नमूद केलेल्या करानुसार भरण्याची आवश्यकता आहे ;

(पाच) प्राप्तकर्ता करदाता, जर त्याच्याकडे बीजके असतील आणि त्याला वस्तू व सेवा प्राप्त झाल्या असतील तर, त्यामध्ये बीजकाचाही समावेश करू शकेल (त्याच्या पुरवठादाराने अपलोड न केलेली).

(सहा) तक्ता ४ क स्वयं-लिखित असेल ;

(सात) नोंदणीकृत व्यक्तीकडून पुरवठा प्राप्त झाला असेल त्याव्यतिरिक्त प्राप्तकर्त्या करदात्याने भर घातलेल्या बीजकांच्या बाबतीत, पुरवठ्याचे ठिकाण नेहमी दर्शविले पाहिजे परंतु पुरवठ्याचे ठिकाण प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे असेल तरच असे ठिकाण दर्शवावे लागेल.

(आठ) प्राप्तकर्त्यास स्वयं-लिखित बीजके स्वीकारण्याचा विकल्प असेल तसेच अधिनियमाच्या कलम १२ किंवा १३ नुसार पुरवठ्याची वेळ येईल त्यावेळीच फक्त प्रत्यावर्ती आकाराशी संबंधित बीजके जादा दाखल करण्याचा विकल्प असेल ;

(नऊ) प्राप्तकर्ता करदात्याने रकाना क्रमांक १२ मध्ये, आवक पुरवठा हा निविष्टी किंवा निविष्टी सेवांचा किंवा भांडवली वस्तूंचा (संयंत्र व यंत्रसामग्री यांसह) आहे किंवा कसे हे घोषित करणे आवश्यक आहे ;

३. भारताबाहेरून वस्तूंची/भांडवली वस्तूंची केलेली आयात तसेच विशेष आर्थिक क्षेत्राच्या युनिटने सदर वस्तूंचा केलेला पुरवठा यांसंबंधीचा तपशील प्राप्तकर्ता करदात्याद्वारे तक्ता क्रमांक ५ मध्ये दरनिहाय नोंदविण्यात येईल.

४. प्राप्तकर्त्याने सहा अंकी पोर्ट संकेतांक आणि सात अंकी माल नोंदपत्राचा क्रमांक यांसह, मालनोंदपत्राची माहिती द्यावी.
५. तक्ता ५ मधील करपात्र मूल्य म्हणजे, ज्यावर एकात्मिक वस्तू व सेवा कराची परिगणना केली आहे असे सीमाशुल्क प्रयोजनांसाठी निर्धारणयोग्य मूल्य (मूल्य अधिक (+) विनिर्दिष्ट केलेला सीमाशुल्क यावर एकात्मिक वस्तू व सेवा कर आकारला जातो). आयातीच्या बाबतीत, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक हा प्राप्तकर्त्या करदात्याचा असेल.
६. तक्ता ६ मध्ये, तक्ता ३, ४ आणि ५ मधील अगोदरच्या कर कालावधीमध्ये दर्शविलेली, दर-निहाय माहितीतील सुधारणा तसेच नावे किंवा जमा पत्राची मूळ/सुधारित माहिती देण्यात यावी. निर्यातीच्या व्यवहारांच्या प्रकरणांत, वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक देण्यात येणार नाही.
७. तक्ता ७ मध्ये एकूण मूल्याची माहिती देण्यात यावी.
८. तक्ता ३ सारखा पर्याय तक्ता ८ च्या बाबतीत उपलब्ध नसेल आणि निविष्टी सेवा वितरकाने (मग तो पात्र असो वा अपात्र असो) वितरित केलेली जमा रक्कम ही, प्राप्तकर्ता युनिटला उपलब्ध करून देण्यात येईल आणि सदर युनिटाची निविष्टी कर जमेसाठीची पात्रता तसेच निविष्टी कर जमा रक्कम म्हणून पात्र रक्कम पुनःनिश्चित करणे आवश्यक असेल.
९. तक्ता ९ मध्ये टीडीएस व टीसीएस यांबाबतच्या जमा रकमेची स्वयं-लिखित माहिती असेल, तक्ता ९ मध्ये परत आलेला पुरवठा व निव्वळ मूल्य हे स्तंभ मूळ स्रोतातून कराची वजात (टीडीएस) याबाबतीत लागू असणार नाहीत.
१०. तक्ता ३, तक्ता ४ आणि तक्ता ८ मधील आवक पुरवठ्यांच्या संबंधात पात्र जमा रक्कम ही, नमुना जीएसटीआर ३ मध्ये त्याचे विवरण सादर केल्यावर इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये दिसेल.
११. प्राप्तकर्ता, वस्तूच्या वापरावर आधारित, म्हणजेच धंद्याच्या प्रयोजनार्थ किंवा धंद्याच्या प्रयोजनाव्यतिरिक्त बीजकावरील, आयटीसीच्या कमी रकमेचा दावा करू शकेल.
१२. प्रत्यावर्ती आकाराच्या पुरवठ्यांसंबंधात भरलेला अग्रिम आणि दिलेल्या बीजकाच्या संबंधातील समायोजनासह, त्यावर भरलेला कर, याची माहिती तक्ता १० मध्ये नोंदवण्यात यावी.
१३. जुळत नसल्यामुळे अतिरिक्त दायित्व तसेच जुळत नसल्याने लगतपूर्वीच्या कर कालावधीचा नमुना जीएसटीआर-३ दाखल करून दुरुस्ती केल्यामुळे उद्दिष्टी दायित्वातील घट, तक्ता १२ मध्ये दर्शविण्यात येईल.
१४. एचएसएन नोंदविण्याचे निकष हे जीएसटीआर-१ मध्ये नोंदविल्याप्रमाणे सारखेच असतील.

५. चालू कर कालावधीमध्ये प्राप्त झालेली नावे पत्रे/जमा पत्रे (त्यातील सुधारणांसह)

मूळ कागदपत्राचा तपशील			सुधारित कागदपत्रांचा तपशील किंवा मूळ नावे/जमा पत्राचा तपशील				दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्यक्षेत्राचे नाव)
जीएसटी-आयएन	क्रमांक	दिनांक	जीएसटी-आयएन	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)

भाग-ख

६. प्राप्त झालेली आयएसडी जमा रक्कम (त्यातील सुधारणांसह)

आयएसडीचा जीएसटीआयएन	आयएसडी कागदपत्राचा तपशील		समाविष्ट असलेली आयटीसीची रक्कम			
	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
आयएसडी बीजक-पात्र निविष्टि कराची जमा रक्कम (आयटीसी)						
आयएसडी बीजक- अपात्र निविष्टि कराची जमा रक्कम (आयटीसी)						
आयएसडी जमा पत्र- पात्र निविष्टि कराची जमा रक्कम (आयटीसी)						
आयएसडी जमा पत्र- अपात्र निविष्टि कराची जमा रक्कम (आयटीसी)						

भाग-ग

७. प्राप्त झालेली टीडीएस आणि टीसीएस जमा रक्कम (त्यातील सुधारणांसह)

वजातदाराचा जीएसटीआयएन/ इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन	प्राप्त झालेली रक्कम/एकूण मूल्य	परत आलेला पुरवठा	निव्वळ मूल्य	रक्कम		
				एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर/ संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
७क. टीडीएस						
७ख. टीसीएस						

नमुना जीएसटीआर-३

[नियम ६१(१) पहा]

मासिक विवरण

वर्ष				
महिना				

१.	जीएसटीआयएन	...																	
२.	(क)	नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव	स्वयं-लिखित																
	(ख)	व्यापार नाम, कोणतेही असल्यास	स्वयं-लिखित																

(स्वयंलिखित करावयाचा)

भाग-क

(सर्व तक्त्यांतील रक्कम रुपयांमध्ये)

३. उलाढाल																				
अनुक्रमांक	उलाढालीचा प्रकार	रक्कम																		
(१)	(२)	(३)																		
(एक)	करपात्र (शून्याधारित व्यतिरिक्त)																			
(दोन)	कर भरून केलेला शून्याधारित पुरवठा																			
(तीन)	कर न भरता केलेला शून्याधारित पुरवठा																			
(चार)	मानीव निर्यात																			
(पाच)	करमाफ																			
(सहा)	निरंक दराने																			
(सात)	जीएसटीतर पुरवठा																			
	एकूण																			

४. जावक पुरवठा

४.१ आंतर-राज्यीय पुरवठा (महिन्यातील निव्वळ पुरवठा)

दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम	
		एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)
क.	करपात्र पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकार व शून्याधारित पुरवठा यांव्यतिरिक्त) (कर दरनिहाय)		
ख.	प्रत्यावर्ती आकार लागणारा पुरवठा—पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याकडून देय असलेला कर		
ग.	एकात्मिक कराचा भरणा करून केलेला शून्याधारित पुरवठा		

(१)	(२)	(३)	(४)
घ.	क-मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी, टीसीएस लागणा-या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य (दरनिहाय)		
	इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन		

४.२ राज्यातर्गत पुरवठा (महिन्यातील निव्वळ पुरवठा)

दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम		
		केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
क.	करपात्र पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकाराखेरीज) (कर दरनिहाय)			
ख.	प्रत्यावर्ती आकार लागणारा पुरवठा-पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याकडून देय असलेला कर			
ग.	क-मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी, टीसीएस लागणा-या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य (दरनिहाय)			
	इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन			

४.३ जावक पुरवठ्यांच्या बाबतीत केलेल्या सुधारणांचा करावरील परिणाम

दर	निव्वळ फरकाचे मूल्य	कराची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(एक)	आंतर-राज्यीय पुरवठा				
क.	करपात्र पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकार व एकात्मिक कराचा भरणा करून केलेल्या शून्याधारित पुरवठा यांव्यतिरिक्त) (दरनिहाय)				
ख.	एकात्मिक कराचा भरणा करून केलेला शून्याधारित पुरवठा (दरनिहाय)				
ग.	क-मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी टीसीएस लागणा-या इ- वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य				

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(दोन)	राज्यांतर्गत पुरवठा				
क.	करपात्र पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकाराव्यतिरिक्त) (दरनिहाय)				
ख.	क-मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांपैकी टीसीएस लागणा-या इ-वाणिज्य प्रचालकामार्फत केलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य				

५. आयात केलेल्या सेवांसह प्रत्यावर्ती आकार लागणारा आवक पुरवठा (अग्रिम समायोजन करून येणारी निव्वळ रक्कम)

५क. प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे ज्या आवक पुरवठ्यावर कर देय आहे तो आवक पुरवठा

कराचा दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(एक)	आंतर-राज्यीय आवक पुरवठा (दरनिहाय)				
(दोन)	राज्यांतर्गत आवक पुरवठा (दरनिहाय)				

५ख. प्रत्यावर्ती आकार लागणा-या पुरवठ्यांच्या संबंधातील सुधारणांचा करावरील परिणाम

कराचा दर	फरकाचे करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(एक)	आंतर-राज्यीय आवक पुरवठा (दरनिहाय)				
(दोन)	राज्यांतर्गत आवक पुरवठा (दरनिहाय)				

६. निविष्टी कराची जमा रक्कम

आयातीवरील व आयएसडीकडून प्राप्त झालेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेसह आवक करपात्र पुरवठ्यांवरील निविष्टी कराची जमा रक्कम (नावे पत्रे/जमा पत्र विचारात घेऊन येणारी निव्वळ रक्कम)

वर्णन	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम				आयटीसीची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
(एक) चालू कर कालावधीदरम्यान प्राप्त झालेला पुरवठा व प्राप्त झालेली नावे पत्रे/जमापत्रे यामुळे येणारी									
(क) निविष्टी									
(ख) निविष्टी सेवा									
(ग) भांडवली वस्तू									
(दोन) केलेल्या सुधारणांमुळे येणारी (अगोदरच्या कर कालावधीत सादर केलेल्या तपशीलात)									
(क) निविष्टी									
(ख) निविष्टी सेवा									
(ग) भांडवली वस्तू									

७. माहिती जुळत नसल्यामुळे आणि अन्य कारणांमुळे उद्विष्टी कराच्या रकमेत भर घालणे आणि ती कमी करणे

वर्णन	उद्विष्टी कर दायित्वात भर घालणे किंवा त्यामधून कमी करणे	रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) बीजके/नावे पत्रे जुळत नसल्यामुळे/ बीजके/नावे पत्रे यांची पुनरावृत्ती झाल्यामुळे दावा केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (आयटीसी)	भर घालणे				
(ख) जमा पत्रे जुळत नसल्यामुळे करदायित्व	भर घालणे				
(ग) जुळत नसलेली बीजके/नावे पत्रे यात दुरुस्ती केल्यामुळे पुनर्मागणी.	कमी करणे				
(घ) जुळत नसलेल्या जमा पत्रात दुरुस्ती केल्यामुळे पुनर्मागणी.	कमी करणे				
(ङ) मागील कर कालावधीतील ऋण करदायित्व.	कमी करणे				
(च) मागील कर कालावधीतील अग्रिम रकमेवर दिलेला व चालू कालावधीत केलेल्या पुरवठ्यावरील कराशी समायोजित केलेला कर.	कमी करणे				
(छ) निविष्ट कराची जमा रक्कम प्रत्यावर्तित करणे/पुनर्मागणी	भर घालणे/ कमी करणे				

११. विलंब शुल्क

पुढील कारणांमुळे	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)
विलंब शुल्क		

भाग-ख

१२. देय असलेला आणि भरलेला कर

वर्णन	देय असलेला कर	रोखीने भरलेला कर	आयटीसी मार्फत भरलेला				भरलेला कर
			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
(क) एकात्मिक कर							
(ख) केंद्रीय कर							
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर							
(घ) उपकर							

१३. देय असलेले व भरलेले व्याज, विलंब शुल्क व इतर कोणतीही रक्कम (कराव्यतिरिक्त)

वर्णन	देय असलेली रक्कम	भरलेली रक्कम
(१)	(२)	(३)
(एक) पुढील कारणांमुळे व्याज		
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		
(घ) उपकर		
(दोन) विलंब शुल्क		
(क) केंद्रीय कर		
(ख) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

१४. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधून केलेला परताव्याचा दावा

वर्णन	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
(क) एकात्मिक कर						
(ख) केंद्रीय कर						
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर						
(घ) उपकर						
बँक खात्याचा तपशील (ड्रॉप डाऊन)						

१५. कर/व्याज प्रदानाकरिता इलेक्ट्रॉनिक रोकड/जमा खातेवहीमधील नावे नोंदी (करप्रदानानंतर आणि विवरण सादर केल्यानंतर दिसेल)

वर्णन	रोखीने भरलेला कर	आयटीसी मार्फत भरलेला कर				व्याज	विलंब शुल्क
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ-राज्यक्षेत्र कर	उपकर		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
(क) एकात्मिक कर							
(ख) केंद्रीय कर							
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर							
(घ) उपकर							

सत्यापन

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या संपूर्ण माहिती व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी .....

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

सूचना :-

१. वापरलेल्या संज्ञा :-

(क) जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक

(ख) टीडीएस : मूळ स्रोतातून कराची वजात

(ग) टीसीएस : मूळ स्रोतातून कर गोळा करणे

२. कर कालावधीचा जीएसटीआर-१ व जीएसटीआर-२ दाखल केलेला असेल तेव्हाच, जीएसटीआर-३ तयार करता येऊ शकेल.

३. करदात्याची इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवही, इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवही व इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवही, जीएसटीआर-३ करदात्याकडून तयार केल्यावर अद्ययावत होईल.

४. जीएसटीआर-१, जीएसटीआर १क व जीएसटीआर-२ यांच्या आधारे जीएसटीआर-३ चा भाग-क स्वयंलिखित असेल.

५. जीएसटीआर-३ चा भाग "ख" इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवही व रोकड खातेवहीमधील उपलब्ध जमा रकमेचा वापर करून, कर, व्याज, विलंब शुल्क इत्यादीचा भरणा करण्याशी संबंधित आहे.

६. तक्ता ४ मधील जावक पुरवठ्यांशी संबंधित कर दायित्व हे, प्राप्त झालेली बीजके, नावे/जमा पत्रे, अग्रिमे यांचा विचार करून निव्वळ स्वरूपात असेल.

७. करांचे प्रदान केल्याखेरीज केलेल्या शून्याधारित पुरवठ्यांचा समावेश तक्ता ४.१ मध्ये असणार नाही.

८. प्रत्यावर्ती आकार आधारांतर्गत केलेल्या मूळ पुरवठ्यांमधील सुधारणांचा समावेश तक्ता ४.३ मध्ये असणार नाही.
९. तक्ता ५ मधील आवक पुरवठ्यांवरील प्रत्यावर्ती आकारामुळे येणारे कर दायित्व हे, बीजके, नावे/जमा पत्रे, प्रदान केलेली अग्रिमे आणि मागील अग्रिमांवर प्रदान केलेल्या करांमधून केलेले समायोजन यांचा विचार करून निव्वळ स्वरूपात असेल.
१०. कलम ४९ च्या तरतुदीनुसार निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा वापर करण्यात यावा.
११. संपूर्ण दायित्वाचा भरणा केल्याखेरीज सादर केलेला नमुना **जीएसटीआर-३** हा वैध विवरण असल्याचे मानण्यात येणार नाही.
१२. जर करदात्याने सादर केलेले मागील विवरण वैध नसेल आणि त्यानंतर तो उर्वरित दायित्वाचा भरणा करू इच्छित असेल तर, त्यास **नमुना जीएसटीआर-३** चा **भाग "ख"** पुन्हा सादर करावा लागेल.
१३. रोकड खातेवहीमधून परताव्याचा दावा तेव्हाच केवळ करू शकेल जेव्हा त्या कर कालावधीच्या विवरणासंबंधातील सर्व दायित्वाचा भरणा केलेला असेल.
१४. तक्ता १४ मार्फत रोकड खातेवहीमधून दावा केलेल्या परताव्याची वैध **नमुना जीएसटीआर-३** दाखल केल्यावर इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमध्ये नावे नोंद होईल.

नमुना जीएसटीआर-३क

[नियम ६८ पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन .....

नाव : .....

पत्ता : .....

विवरण सादर न केल्याबद्दल कसूरदाराला कलम ४६ अन्वये नोटीस

कर कालावधी —

विवरणाचा प्रकार —

नोंदणीकृत करदाता असल्यामुळे आपण केलेल्या व प्राप्त केलेल्या पुरवठ्याबद्दलचे विवरण सादर करणे आणि नियत दिनांकापर्यंत उपरोक्त कर कालावधीचे परिणामस्वरूप कर दायित्व चुकते करणे आवश्यक आहे. आपण उक्त विवरण अद्याप सादर न केल्याचे निदर्शनास आले आहे.

२. म्हणून, उक्त विवरणपत्र १५ दिवसांच्या आत सादर करण्याची आपणास विनंती करण्यात येत आहे. तसे न केल्यास, या कार्यालयाकडे उपलब्ध असलेल्या संबद्ध सामग्रीच्या आधारावर अधिनियमाच्या कलम ६२ अन्वये करदायित्वाचे निर्धारण करण्यात येईल. अशा प्रकारे कराचे निर्धारण करण्याखेरीज, अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार व्याज व दंड देण्यासदेखील आपण पात्र असाल, याची कृपया नोंद घ्यावी.

३. दायित्व निर्धारण करण्यासाठी यापुढे काहीही कळविण्यात येणार नाही, याची कृपया नोंद घ्यावी.

४. निर्धारण आदेश काढण्यापूर्वी आपण वर निर्दिष्ट केलेले विवरण सादर केले असेल तर, सदर नोटीस मागे घेण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल.

किंवा

नोंदणी रद्द केल्यावर अंतिम विवरण सादर न केल्याबद्दल विवरण कसूरदारास कलम ४६ अन्वये नोटीस

नोंदणी रद्द करणारा आदेश क्रमांक .....

दिनांक .....

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक, कोणताही असल्यास :-

दिनांक .....

नोंदणीच्या प्रत्यार्पणासाठी अर्जे केल्याच्या परिणामी किंवा आदेशात विनिर्दिष्ट केलेल्या कारणांमुळे आपली नोंदणी रद्द झाल्याच्या परिणामी, अधिनियमाच्या कलम ४५ अन्वये आवश्यक केल्याप्रमाणे नमुना जीएसटीआर-१० यामधील अंतिम विवरण आपण सादर करणे आवश्यक होते.

२. आपण नियत दिनांकापर्यंत अंतिम विवरण सादर केले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे.

३. म्हणून, अधिनियमाच्या कलम ४५ अन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे १५ दिवसांच्या आत, अंतिम विवरण सादर करण्याची आपणास विनंती करण्यात येत आहे. तसे न केल्यास, या कार्यालयाकडे उपलब्ध असलेल्या किंवा या कार्यालयाने गोळा केलेल्या संबद्ध सामग्रीच्या आधारावर अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार उपरोक्त कर कालावधीचे आपले करदायित्व निश्चित करण्यात येईल. अशा प्रकारे कराचे निर्धारण करण्याखेरीज, या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार व्याज देण्यासदेखील आपण पात्र असाल याची कृपया नोंद घ्यावी.

४. निर्धारण आदेश काढण्यापूर्वी आपण वर निर्दिष्ट केलेले विवरण सादर केले असेल तर, सदर नोटीस मागे घेण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल.

स्वाक्षरी : .....

नाव : .....

पदनाम : .....

नमुना जीएसटीआर-३ख

[नियम ६१(५) पहा]

वर्ष				
महिना				

१.	जीएसटीआयएन														
२.	नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव	स्वयं-लिखित													

३.१ प्रत्यावर्ती आकारास पात्र असणा-या जावक पुरवठ्यांचा आणि आवक पुरवठ्यांचा तपशील

पुरवठ्यांचे स्वरूप	एकूण करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) जावक करपात्र पुरवठा (शून्याधारित दर, निरंक दर आणि करमाफ पुरवठ्यांव्यतिरिक्त)					
(ख) जावक करपात्र पुरवठा (शून्याधारित दर)					
(ग) इतर जावक पुरवठा (निरंक दर, करमाफ)					
(घ) आवक पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकारास पात्र)					
(ङ) जीएसटीतर जावक पुरवठा					

३.२ उपरोक्त ३.१ (क) मध्ये दर्शविलेल्या पुरवठ्यांपैकी, अनोंदणीकृत व्यक्ती, आपसमेळ करपात्र व्यक्ती आणि यूआयएनधारक यांना करण्यात आलेल्या आंतरराज्यीय पुरवठ्यांचा तपशील

पुरवठ्यांचे ठिकाण (राज्य/संघ राज्यक्षेत्र)	एकूण करपात्र मूल्य	एकात्मिक कराची रक्कम
(१)	(२)	(४)
अनोंदणीकृत व्यक्तींना करण्यात आलेला पुरवठा		
आपसमेळ करपात्र व्यक्तींना करण्यात आलेला पुरवठा		
यूआयएनधारकांना करण्यात आलेला पुरवठा		

४. पात्र निविष्टी कराची जमा रक्कम

तपशील	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
(क) उपलब्ध असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (पूर्णतः किंवा अंशतः)				
(१) वस्तुंची आयात				
(२) सेवांची आयात				
(३) प्रत्यावर्ती आकारास पात्र असणारा आवक पुरवठा (वरील १ आणि २ व्यतिरिक्त)				

तपशील	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
(४) आयएसडीकडून करण्यात आलेला आवक पुरवठा				
(५) इतर सर्व निविष्टी कराची जमा रक्कम				
(ख) प्रत्यावर्तित निविष्टी कराची जमा रक्कम				
(१) केंद्रीय वस्तु व सेवा कर नियमांतील नियम ४२ आणि ४३ नुसार				
(२) इतर				
(ग) उपलब्ध असलेली निविष्टी कराची निव्वळ जमा रक्कम (क)-(ख)				
(घ) पात्र नसलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम				
(१) कलम १७ (५) नुसार				
(२) इतर				

५. करमाफ, निरंक दर आणि जीएसटीतर आवक पुरवठ्यांचे मूल्य

पुरवठ्यांचे स्वरूप	आंतरराज्यीय पुरवठा	राज्यांतर्गत पुरवठा
(१)	(२)	(३)
आपसमेळ योजनेखालील, करमाफ आणि निरंक दराने पुरवठा करणा-या पुरवठादारामार्फत		
जीएसटीतर पुरवठा		

६.१. कराचा भरणा

वर्णन	देय कर	निविष्टी कराच्या जमा रकमेद्वारे भरणा				भरलेला कर टीडीएस/टीसीएस	रोखीने दिलेला कर/उपकर	व्याज	विलंब शुल्क
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर				
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
एकात्मिक कर									
केंद्रीय कर									
राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर									
उपकर									

६.२ टीडीएस / टीसीएस जमा रक्कम

तपशील	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)
टीडीएस			
टीसीएस			

सत्यापन (प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याकडून)

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो / करते की, यात वर दिलेली माहितीप्रमाणे माझ्या माहिती व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

सूचना :

१. करपात्र पुरवठ्यांचे मूल्य = बीजकांचे मूल्य + नावेपत्रांचे मूल्य – जमापत्रांचे मूल्य + ज्या अग्रिमांसाठी त्याच महिन्यात बीजके देण्यात आलेली नव्हती, अशा प्राप्त अग्रिमांची रकम – बीजकांनुसार समायोजित झालेले अग्रिमांचे मूल्य.
२. अग्रिमांचा तसेच बीजकांनुसार समायोजित करावयाच्या व स्वतंत्रपणे न दर्शवावयाच्या त्याच्या समायोजनाचा तपशील.
३. समायोजित करावयाच्या आणि स्वतंत्रपणे न दर्शवावयाच्या कोणत्याही तपशिलातील सुधारणा.

५क.	पुरवठा (मागील विवरणांतील तक्ता ४ मध्ये सादर केलेली माहिती)—मागील सादर केलेले तपशील चुकीचे असतील तर												
५ख.	नावे पत्रे/जमा पत्रे (मूळ)												
५ग.	नावे पत्रे/जमा पत्रे (अगोदरच्या कर कालावधीतील सादर केलेल्या नावे पत्रांमधील/जमा पत्रांमधील सुधारणा)												

६. केलेल्या जावक पुरवठ्यांवरील कर (अग्रिम व परत आलेला पुरवठा विचारात घेऊन येणारी निव्वळ रक्कम)

कराचा दर	उलाढाल	आपसमेळ कराची रक्कम	
		केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)

७. अगोदरच्या कर कालावधीकरिता सादर केलेल्या विवरणांतील तक्ता ६ मधील जावक पुरवठ्यांमधील सुधारणा

तिमाही	दर	मूळ तपशील			सुधारित तपशील		
		उलाढाल	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उलाढाल	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर
१	२	३	४	५	६	७	८

८. पुरवठा प्राप्त झाल्यामुळे दिलेले अग्रिम/समायोजित केलेले अग्रिम यांचे एकत्रिकृत विवरणपत्र

दर	दिलेले एकूण अग्रिम	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्यक्षेत्राचे नाव)	रक्कम			
			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
१	२	३	४	५	६	७

(एक) चालू तिमाहीची माहिती

८क. कर कालावधीत प्रत्यावर्ती आकार पुरवठ्यांकरिता दिलेली अग्रिम रक्कम (उद्विष्टी कर दायित्वामध्ये समाविष्ट करावयाची कराची रक्कम)

८क (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)

--	--	--	--	--	--	--

८क (२). आंतर-राज्यीय पुरवठा (दर निहाय)

--	--	--	--	--	--	--

८ख. अगोदरच्या कालावधीत ज्या अग्रिम रकमेवर कर भरला होता परंतु चालु वर्षाच्या कालावधीत त्याचे बीजक प्राप्त झाले (वरील तक्ता ४ मध्ये दर्शविलेली) (उद्विष्टी-कर दायित्वातून वजा करावयाची कराची रक्कम)								
८ख (१). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)								
८ख (२). राज्यांतर्गत पुरवठा (दर निहाय)								
(दोन) अगोदरच्या तिमाहीच्या तक्ता क्र. ८ (एक) मध्ये सादर केलेल्या माहितीमधील सुधारणा								
वर्ष		तिमाही		अनुक्रमांकात (निवडावे) सादर केलेल्या माहितीशी संबंधित सुधारणा	८क (१)	८क (२)	८ख (१)	८ख (२)

९. प्राप्त झालेली टीडीएस जमा रक्कम

वजातदाराचा जीएसटीआयएन	एकूण मूल्य	रक्कम	
		केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
१	२	३	४

१०. देय असलेला व भरलेला कर

वर्णन	देय असलेली कराची रक्कम	भरलेल्या कराची रक्कम
१	२	३
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		
(घ) उपकर		

११. देय असलेले व भरलेले व्याज, विलंब शुल्क

वर्णन	देय असलेली रक्कम	भरलेली रक्कम
१	२	३
(१) पुढील बाबींवरील व्याज		
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

१	२	३
(घ) उपकर		
(दोन) विलंब शुल्क		
(क) केंद्रीय कर		
(ख) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

१२. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधून केलेला परताव्याचा दावा

वर्णन	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	नावे नोंद क्रमांक
१	२	३	४	५	६	७
(क) एकात्मिक कर						
(ख) केंद्रीय कर						
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर						
(घ) उपकर						
बँक खात्याचे तपशील (ड्रॉप डाऊन)						

१३. कराच्या/व्याजाच्या प्रदानाकरिता रोकड खातेवहीतील नावे नोंदी (कराच्या प्रदानानंतर व विवरण सादर केल्यानंतर दिसणा-या)

वर्णन	रोखीने भरलेला कर	व्याज	विलंब शुल्क
१	२	३	४
(क) एकात्मिक कर			
(ख) केंद्रीय कर			
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			
(घ) उपकर			

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे व त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

पदनाम/दर्जा

सूचना :

१. वापरलेल्या संज्ञा
  - (क) जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळखक्रमांक
  - (ख) टीडीएस : मूळ स्रोतातून कराची वजात
२. जीएसटीआर-४ मधील तपशील, संबद्ध कर कालावधीच्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या ११ व १८ तारखेदरम्यान सादर करण्यात यावे.
३. लगतपूर्वीच्या वित्तीय वर्षातील आणि चालू वित्तीय वर्षाच्या पहिल्या तिमाहीतील करदात्याची एकूण उलाढाल तक्ता ३ मधील प्रारंभिक माहितीमध्ये नमूद करावी. ही माहिती करदात्यांनी केवळ पहिल्या वर्षी सादर करणे आवश्यक असेल आणि नंतरच्या वर्षांमध्ये ती स्वयं-लिखित असेल.
४. तक्ता ४ मध्ये आवक पुरवठ्यांशी संबंधित माहिती दरनिहाय भरावयाची आहे :—
  - (एक) तक्ता ४क हा प्रत्यावर्ती आकाराव्यतिरिक्त नोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेल्या आवक पुरवठ्यांसाठी असेल. ही माहिती, जीएसटीआर-१ व जीएसटीआर-५ मधील पुरवठादाराने कळविलेल्या माहितीवरून स्वयं-लिखित असेल ;
  - (दोन) तक्ता ४ख हा प्रत्यावर्ती आकार लागू असणा-या नोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेल्या आवक पुरवठ्यांसाठी असेल. ही माहिती जीएसटीआर-१ मधील पुरवठादाराने कळविलेल्या माहितीवरून स्वयं-लिखित असेल ;
  - (तीन) तक्ता ४ग हा अनोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेल्या पुरवठ्यांसाठी असेल ;
  - (चार) तक्ता ४घ हा आयात सेवा यासाठी असेल ;
  - (पाच) प्राप्तकर्त्यास स्वयं-लिखित बीजके स्वीकारण्याचा विकल्प असेल तसेच अधिनियमाच्या कलम १२ किंवा १३ नुसार पुरवठ्याची वेळ येईल त्यावेळीच फक्त प्रत्यावर्ती आकाराशी संबंधित बीजके जादा दाखल करण्याचा विकल्प असेल ; आणि
  - (सहा) पुरवठ्याचे ठिकाण, जर ते प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे असेल तरच भरावयाचे आहे.
५. तक्ता ५ मध्ये अगोदरच्या कर कालावधीत पुरविलेल्या माहितीमध्ये केलेल्या सुधारणा तसेच प्राप्त झालेल्या नावे पत्राची किंवा जमा पत्राची मूळ/सुधारित माहिती दर निहाय असेल. प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून पुरवठ्याचे ठिकाण वेगळे असेल तरच केवळ पुरवठ्याचे ठिकाण नमूद करावे. माहिती सादर करताना मूळ नावे पत्र/जमा पत्र, बीजकाचा तपशील पहिल्या तीन स्तंभामध्ये नमूद करण्यात येईल. सुधारित नावे पत्र/जमा पत्र सादर करताना मूळ नावे पत्र/जमा पत्राचा तपशील या तक्त्याच्या पहिल्या तीन स्तंभामध्ये नमूद करण्यात येईल.
६. तक्ता ६ मध्ये अग्रिमांसह व परत आलेल्या वस्तू विचारात घेऊन चालू कर कालावधीमधील जावक पुरवठ्यांचा तपशील नमूद करण्यात यावा.
७. मागील विवरणांच्या तक्ता ६ मध्ये कळवलेल्या सदोष तपशीलांतील सुधारणेचा तपशील तक्ता ७ मध्ये नमूद करण्यात येईल.
८. प्रत्यावर्ती आकाराच्या पुरवठ्यासंबंधात दिलेले अग्रिम आणि दिलेल्या बीजकांच्या संबंधातील समायोजनासह त्यावर भरलेला कर याची माहिती तक्ता ८ मध्ये नोंदविण्यात यावी.
९. मूळ स्रोतातून कराच्या वजातीची (टीडीएस) जमा रक्कम ही, तक्ता ९ मध्ये स्वयं-लिखित असेल.

नमुना जीएसटीआर-४क

[नियम ५९(३) व नियम ६६(२) पहा]

आपसमेळ कर आकारणीचा पर्याय स्वीकारणा-या नोंदणीकृत व्यक्तीसाठी स्वयंप्रारूपित तपशील.

(जीएसटीआर-१, जीएसटीआर-५ आणि जीएसटीआर-७ यांमधून स्वयंप्रारूपित)

वर्ष				
तिमाही				

१.	जीएसटीआयएन																			
२.	(क)	नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव				स्वयं-लिखित														
	(ख)	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास				स्वयं-लिखित														

३. प्रत्यावर्ती आकार लागू असलेल्या पुरवठ्यांसह नोंदणीकृत व्यक्तीकडून प्राप्त झालेला आवक पुरवठा

पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/संघ राज्य- क्षेत्राचे नाव)
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)

३क. नोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेला आवक पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकार लागू असलेल्या पुरवठ्यांव्यतिरिक्त)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

३ख. नोंदणीकृत पुरवठादाराकडून प्राप्त झालेला आवक पुरवठा (प्रत्यावर्ती आकार लागू असलेला)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

४. चालू कालावधीमध्ये प्राप्त झालेली नावे पत्रे/जमा पत्रे (त्यांच्या सुधारणांसह)

मूळ कागदपत्रांचा तपशील			कागदपत्रांचे सुधारित तपशील किंवा मूळ नावे/जमा पत्रांचा तपशील				दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे/ संघ राज्य- क्षेत्राचे नाव)
जीएसटी आयएन	क्रमांक	दिनांक	जीएसटी आयएन	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)

५. प्राप्त झालेली टीडीएसची जमा रक्कम

वजातदाराचा जीएसटीआयएन	एकूण मूल्य	कराची रक्कम	
		केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)

६. २.५ लाख रुपयांपेक्षा अधिक बीजक मूल्य असलेल्या अनौदणीकृत व्यक्तींना केलेला आंतरराज्यीय करपात्र जावक पुरवठा

पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्य/संघ राज्यक्षेत्र)	बीजकाचे तपशील			दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)

७. तक्ता क्रमांक ६ मध्ये नमूद केलेल्या पुरवठ्यांव्यतिरिक्त अनौदणीकृत व्यक्तींना केलेला करपात्र पुरवठा (नावे पत्रे व जमा पत्रे विचारात घेऊन येणारी निव्वळ रक्कम)

कराचा दर	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)

७क. राज्यांतर्गत पुरवठा (एकत्रिकृत दर निहाय)

७ख. २.५ लाख रुपयांपर्यंत बीजक मूल्य असलेला आंतरराज्यीय पुरवठा (दरनिहाय)

पुरवठ्याचे ठिकाण

पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)

८. तक्ता ५ व ६ यांमध्ये अगोदरच्या कर कालावधीसाठी विवरणांमध्ये सादर केलेल्या करपात्र जावक पुरवठ्याच्या तपशीलांमध्ये सुधारणा (नावे पत्रे/जमा पत्रे आणि त्यांच्या सुधारणांसहित) :—

मूळ कागदपत्रांचे तपशील			कागदपत्रांचे सुधारित तपशील किंवा मूळ नावे/जमा पत्रांचे तपशील				दर	करपात्र मूल्य	रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण
जीएसटी आयएन	क्रमांक	दिनांक	जीएसटी आयएन	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)

८क. बीजकाचे यापूर्वी सादर करण्यात आलेले तपशील चुकीचे असल्यास

८ख. नावे पत्रे/जमापत्रे (मूळ)

८ग. नावे पत्रे/जमापत्रे (अगोदरच्या कर कालावधीमध्ये सादर केलेल्या नावे पत्रांतील/जमा पत्रांतील सुधारणा)

९. तक्ता ७ मध्ये, अगोदरच्या कर कालावधीसाठी विवरणांमध्ये सादर केलेल्या अनौदणीकृत व्यक्तींना केलेल्या करपात्र जावक पुरवठ्यांतील सुधारणा

कराचा दर	एकूण करपात्र मूल्य	रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
ज्या कालावधीत तपशिलांमध्ये सुधारणा केली असेल तो कर कालावधी :-					
९ क. राज्यांतर्गत पुरवठा (दरनिहाय)					
९ख. आंतरराज्यीय पुरवठा (दर निहाय)					
पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)					

१०. एकूण कर दायित्व

कराचा दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१०क. जावक पुरवठ्यामुळे					
१०ख. तक्ता ४ मध्ये उणे असलेल्या आयटीसीतील फरकाच्या रकमेमुळे					

११. देय असलेला व भरलेला कर

वर्णन	देय कर	रोखीत भरलेला	आयटीसीद्वारे भरलेला		भरलेला कर
			एकात्मिक कर	उपकर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) एकात्मिक कर					
(ख) केंद्रीय कर					
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
(घ) उपकर					

१२. देय असलेले व दिलेले व्याज, विलंब शुल्क व इतर कोणतीही रक्कम :-

वर्णन (१)	देय रक्कम (२)	दिलेली रक्कम (३)
(एक) पुढील बाबींवरील व्याज		
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		
(घ) उपकर		
(दोन) पुढील बाबींवरील विलंब शुल्क		
(क) केंद्रीय कर		
(ख) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

१३. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून केलेला परताव्याचा दावा

वर्णन	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
(क) एकात्मिक कर						
(ख) केंद्रीय कर						
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर						
(घ) उपकर						
बँक खात्याचे तपशील (ड्रॉप डाऊन)						

१४. कराच्या/व्याजाच्या प्रदानासाठी इलेक्ट्रॉनिक रोकड/जमा खातेवहीतील नावे नोंदी (कर प्रदानानंतर व विवरण सादर केल्यानंतर दिसले) :-

वर्णन	रोखित भरलेला कर	आयटीसीद्वारे भरलेला कर		व्याज	विलंब शुल्क
		एकात्मिक कर	उपकर		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) एकात्मिक कर					
(ख) केंद्रीय कर					
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
(घ) उपकर					

सत्यापन

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहिती प्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण .....

दिनांक .....

भाग चार-ब-१४०-१५अ

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी .....

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

सूचना—

१. वापरलेल्या संज्ञा—

- (क) जीएसटीआयएन - वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
- (ख) यूआयएन - विशिष्ट ओळख क्रमांक ;
- (ग) यूक्यूसी - युनिट प्रमाण संकेतांक ;
- (घ) एचएसएन - हार्मोनाइज्ड सिस्टीम ऑफ नोमन्क्लेचर ;
- (ङ) पीओएस - पुरवठ्याचे ठिकाण (संबंधित राज्य) ;
- (च) बी ते बी - एका नोंदणीकृत व्यक्तीकडून दुस-या नोंदणीकृत व्यक्तीला केलेला ;
- (छ) बी ते सी - नोंदणीकृत व्यक्तीकडून अनोंदणीकृत व्यक्तीला केलेला ;

२. जीएसटीआर-५ हे विवरण अनिवासी करपात्र व्यक्तींना लागू आहे आणि हे मासिक विवरण आहे.

३. जीएसटीआर-५ मधील तपशील हे, संबद्ध कर कालावधीच्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या २० तारखेपर्यंत किंवा नोंदणीच्या शेवटच्या दिनांकापासून ७ दिवसांच्या आत, यांपैकी जे अगोदर घडेल, त्यावेळी सादर करण्यात यावा.

४. तक्ता ३ मध्ये, माल नोंद पत्र निहाय वस्तूंची आयात, यांचा समावेश असून, करदात्याने वस्तूंच्या अशा आयातीवर पात्र असलेली आयटीसीची रक्कम नमूद करावयाची आहे.

५. प्राप्तकर्त्याने सहा अंकी पोर्ट संकेतांक आणि सात अंकी माल नोंदपत्राचा क्रमांक यांसह माल नोंदपत्राची माहिती द्यावी.

६. तक्ता ४ मध्ये, अगोदरच्या कर कालावधीतील विवरणांमध्ये घोषित केलेल्या आयात वस्तूंच्या संबंधातील सुधारणांचा समावेश आहे.

७. वस्तू व सेवांसाठी कर कालावधीच्या संबंधातील बीजक स्तरावरील माहिती, दरनिहाय स्वतंत्रपणे खालीलप्रमाणे कळविण्यात यावी :
(एक) सर्व बी ते बी पुरवठ्यांकरिता (मग तो आंतरराज्यीय असो किंवा राज्यांतर्गत असो) बीजक स्तरावरील तपशील तक्ता ५ मध्ये अपलोड करावा ;

(दोन) ज्यांचे बीजकमूल्य रुपये २,५०,००० हून अधिक आहे (बी ते सी मोठे) अशा सर्व आंतरराज्यीय बी ते सी पुरवठ्यांकरिता बीजकस्तरावरील तपशील तक्ता ६ मध्ये देण्यात यावा ; आणि

(तीन) ज्यांचे बीजकमूल्य रु. २,५०,००० पर्यंत आहे अशा सर्व बी ते सी पुरवठ्यांकरिता (मग तो आंतरराज्याय किंवा राज्यांतर्गत असो) राज्यनिहाय पुरवठ्यांचा सारांश, तक्ता ७ मध्ये दाखल करण्यात येईल.

८. तक्ता ८ मध्ये, -

(एक) अगोदरच्या कर कालावधीमध्ये घोषित केलेल्या बी ते बी केलेल्या जावक पुरवठ्याच्या संबंधातील ;

(दोन) अगोदरच्या कर कालावधीमध्ये कळविल्याप्रमाणे, “ ज्यांचे बीजक मूल्य २.५ लाख रुपयांपेक्षा अधिक आहे अशा बी ते सी दिलेल्या आंतरराज्यीय बीजकांच्या संबंधातील ” ; आणि

(तीन) मूळ नावे व जमा पत्राचे तपशील आणि त्यातील सुधारणा यांच्या संबंधातील, सुधारणांचा समावेश आहे.

९. ज्यांचे बीजक मूल्य २,५०,००० रुपयांपेक्षा अधिक आहे अशा बी ते सी आंतरराज्यीय पुरवठ्यांव्यतिरिक्त केलेल्या जावक पुरवठ्यांच्या संबंधातील सुधारणांचा अंतर्भाव तक्ता ९ मध्ये होतो.

१०. चालू कर कालावधीमध्ये घोषित केलेल्या जावक पुरवठ्यांमुळे असणा-या कर दायित्वाचा आणि चालू कर कालावधीमध्ये वस्तूंच्या आयातीसंबंधातील सुधारणांमुळे होणा-या ऋण आयटीसीचा समावेश तक्ता १० मध्ये होतो.

जीएसटीआर - ५ सादर केल्यावर, प्रणालीद्वारे कर दायित्वाची संगणना केली जाईल आणि आयटीसीची संबंधित खातेवह्यांमध्ये नोंद करण्यात येईल.

नमुना जीएसटीआर - ५क

(नियम ६४ पहा)

भारतातील करपात्र नसलेल्या व्यक्तींना भारताबाहेर असलेल्या एखाद्या व्यक्तीद्वारे दिलेल्या ऑनलाईन माहिती आणि डेटाबेस वापरण्याच्या किंवा पुनर्प्राप्त करण्याच्या सेवांच्या पुरवठ्यांचा तपशील

१. पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन-
२. (क) नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव -
(ख) व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास -
३. विवरण दाखल करणा-या भारतातील प्राधिकृत प्रतिनिधीचे नाव -
४. कालावधी : महिना वर्ष
५. भारतातील ग्राहकांना केलेला करपात्र जावक पुरवठा

(रक्कम रुपयांमध्ये)

पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्य/संघ राज्यक्षेत्र)	कराचा दर	करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

५अ. भारतातील करपात्र नसलेल्या व्यक्तींना करावयाच्या करपात्र जावक पुरवठ्यामध्ये सुधारणा

(रक्कम रुपयांमध्ये)

महिना	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्य/संघ राज्यक्षेत्र)	कराचा दर	करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)

६. व्याज, शास्ती किंवा इतर कोणत्याही रकमेची परिगणना

अनुक्रमांक	वर्णन	देय कराची रक्कम	
		एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)
१	व्याज		
२	इतर (कृपया निर्दिष्ट करा)		
	एकूण		

७. देय असलेले व भरलेले कर, व्याज, विलंब शुल्क आणि इतर कोणतीही रक्कम.

अनु- क्रमांक	वर्णन	देय असलेली रक्कम		नावे नोंद क्रमांक	भरलेली रक्कम	
		एकात्मिक कर	उपकर		एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	कर दायित्व (तक्ता ५ व ५क वर आधारित)					
२	व्याज (तक्ता ६ वर आधारित)					
३	इतर (कृपया निर्दिष्ट करा)					

सत्यापन,

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

स्वाक्षरी,

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव.

ठिकाण

दिनांक

पदनाम / दर्जा

४. कर कालावधीसाठी वितरित करावयाची एकूण आयटीसी/पात्र आयटीसी/अपात्र आयटीसी (तक्ता क्रमांक ३ मधून)

वर्णन	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
(क) वितरणासाठी उपलब्ध एकूण आयटीसी				
(ख) पात्र आयटीसीची रक्कम				
(ग) अपात्र आयटीसीची रक्कम				

५. तक्ता ४ मध्ये नोंदविलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन/ राज्य, जर प्राप्तकर्ता अनोंदणीकृत असल्यास	आयएसडी बीजक		आयएसडीद्वारे आयटीसीचे वितरण			
	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
५क. पात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण						
५ख. अपात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण						

६. या अगोदरच्या विवरणात तक्ता क्र. ३ मधील सादर केलेल्या माहितीमध्ये सुधारणा

मूळ तपशील			सुधारित तपशील									
पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	क्रमांक	दिनांक	पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	बीजक/नावे पत्र/जमा पत्र यांचे तपशील			दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			
				क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)
६क. या अगोदरच्या कालावधीतील तक्ता ३ मध्ये सादर केलेली चुकीची माहिती.												
६ख. प्राप्त झालेली नावे पत्रे/जमा पत्रे (मूळ)												
६ग. नावे पत्रे/जमा पत्रे (सुधारणा)												

७. कर कालावधीमध्ये वितरित करावयाची न जुळलेली व पुनर्मागणी केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम

वर्णन	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
७क. न जुळणारी निविष्टी कराची जमा रक्कम				
७ख. जुळत नसलेल्या रकमेत दुरुस्ती केल्यामुळे पुनर्मागणी केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम				

८. तक्ता क्रमांक ६ व ७ मध्ये दिलेल्या निविष्टी कराच्या रकमेचे वितरण (अधिक/वजा)

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	आयएसडी जमा पत्र		आयएसडी बीजक		आयएसडीद्वारे निविष्टी कराचे वितरण			
	क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
८क. पात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण								
८ख. अपात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण								

९. चुकीच्या प्राप्तकर्त्यास वितरित झालेल्या आयटीसीचे पुनर्वितरण (अधिक/वजा)

मूळ निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे वितरण					योग्य प्राप्तकर्त्याला निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे पुनर्वितरण						
मूळ प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	आयएसडी बीजक तपशील		आयएसडी जमापत्र		नवीन प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	आयएसडी बीजक		पुनर्वितरण केलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम			
	क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक		क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)
९क. पात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण											
९ख. अपात्र आयटीसीच्या रकमेचे वितरण											

१०. विलंब शुल्क

पुढील कारणामुळे	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)
विलंब शुल्क			

११. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधून परताव्याचा दावा

वर्णन	फी	इतर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)
(क) केंद्रीय कर			
(ख) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			
बँक खाते तपशील (ड्रॉप डाऊन)			

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

दिनांक :

पदनाम/दर्जा

सूचना

१. वापरलेल्या संज्ञा :
  - क. जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक ;
  - ख. आयएसडी : निविष्टी सेवा वितरक ;
  - ग. आयटीसी : निविष्टी कराची जमा रक्कम.
२. जीएसटीआर ६ हा, कर कालावधीच्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या १० तारखेनंतर आणि १३ तारखेपूर्वीच केवळ दाखल करता येऊ शकेल.
३. आयएसडीचा तपशील, जीएसटीआर ६ दाखल केल्यानंतर, नोंदणीकृत प्राप्तकर्त्यांच्या युनिटमधील जीएसटीआर-२क च्या भाग-ख मध्ये जाईल.
४. आयएसडीकडे ज्या पुरवठ्यावर प्रत्यावर्ती आकार लागणार असेल तो कोणताही पुरवठा नसेल. जर आयएसडीला प्रत्यावर्ती आकार लागणारा पुरवठा घ्यायचा असेल तर त्याबाबतीत आयएसडीला सामान्य करदाता म्हणून स्वतंत्रपणे नोंदणी करावी लागेल.
५. आयएसडीला फक्त विलंब शुल्क आणि इतर कोणतेही दायित्व लागू असेल.
६. आयएसडीला, ज्या कर कालावधीत आवक पुरवठा प्राप्त झालेला आहे त्याच कर कालावधीत पात्र व अपात्र अशा दोन्ही आयटीसी, त्यांच्या युनिटांना वितरित कराव्या लागतील.
७. अपात्र आयटीसी कलम १७(५) नुसार केलेल्या पुरवठ्यांच्यासंबंधात असेल.
८. जीएसटीआर-१ आणि जीएसटीआर-६ मध्ये न जुळलेल्या कर दायित्वाची आयएसडीमध्ये भर घातली जाईल आणि पुढे आयएसडी करदात्यास, त्याच्या नोंदणीकृत प्राप्तकर्त्या युनिटांना पूर्वी वितरित केलेला आयटीसी कमी करण्यासाठी आयएसडी नावे पत्र काढणे आवश्यक आहे.
९. न जुळलेल्या दायित्वाच्या बाबतीतील तक्ता ७ हा प्रणालीद्वारे दिसेल.
१०. तक्ता ११ द्वारे रोकड खातेवहीमधून दावा केलेला परतावा, इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत नावे नोंद म्हणून दिसेल.

नमुना जीएसटीआर-७

[नियम ६६(१) पहा]

मूळ स्रोतातून वजात करण्यात आलेल्या कराचे विवरण

वर्ष				
महिना				

१.	जीएसटीआयएन																		
२.	(क)	वजातदाराचे कायदेशीर नाव	स्वयंलिखित																
	(ख)	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	स्वयंलिखित																

३. मूळ स्रोतातून वजात करण्यात आलेल्या कराचा तपशील

(सर्व तक्त्यांमधील रक्कम रुपयांमध्ये)

वजातीचा जीएसटीआयएन	ज्यावर कराची वजात करण्यात आली आहे अशी वजातीला प्रदान केलेली रक्कम	मूळ स्रोतातून वजात करण्यात आलेली कराची रक्कम		
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

४. कोणत्याही अगोदरच्या कर कालावधीच्या संदर्भातील मूळ स्रोतातून वजात करण्यात आलेल्या कराच्या तपशिलांतील सुधारणा

मूळ तपशील			सुधारित तपशील				
महिना	वजातीचा जीएसटीआयएन	ज्यावर कराची वजात करण्यात आली आहे अशी वजातीला प्रदान केलेली रक्कम	वजातीचा जीएसटी-आयएन	ज्यावर कराची वजात करण्यात आली आहे अशी वजातीला प्रदान केलेली रक्कम	मूळ स्रोतातून वजात करण्यात आलेली कराची रक्कम		
					एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)

५. मूळ स्रोतातून कराची वजात व भरणा

वर्णन	वजात करण्यात आलेल्या कराची रक्कम	भरलेली रक्कम
(१)	(२)	(३)
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

६. देय असणारे आणि भरण्यात आलेले व्याज, विलंब शुल्क

वर्णन	देय रक्कम	भरलेली रक्कम
(१)	(२)	(३)
(एक) पुढील बाबतीत टीडीएस च्या संदर्भातील व्याज		
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		
(दोन) विलंब शुल्क		
(क) केंद्रीय कर		
(ख) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

७. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधून परताव्याचा दावा

वर्णन	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
(क) एकात्मिक कर						
(ख) केंद्रीय कर						
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर						
बँक खात्याचा तपशील (ड्रॉप डाऊन)						

८. टीडीएस/व्याज प्रदानासाठीची इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतील नावे नोंदी (कर भरल्यानंतर आणि विवरण दाखल केल्यानंतर दिसणा-या)

वर्णन	रोखीने भरण्यात आलेला कर	व्याज	विलंब शुल्क
(१)	(२)	(३)	(४)
(क) एकात्मिक कर			
(ख) केंद्रीय कर			
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी .....

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

सूचना—

- (१) वापरण्यात आलेल्या संज्ञा :
  - (क) जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक
  - (ख) टीडीएस : मूळ स्रोतातून वजात केलेला कर
- (२) वजात करण्यात आलेल्या कराचा तपशील तक्ता ३ मध्ये भरावयाचा आहे.
- (३) तक्ता ४ मध्ये अगोदरच्या कर कालावधीत देण्यात आलेल्या माहितीतील सुधारणांचा समावेश असेल.
- (४) दायित्त्वाचे पूर्ण प्रदान केल्याशिवाय विवरण दाखल करता येणार नाही.

नमुना जीएसटीआर-७क

[नियम ६६(३) पहा]

मूळ स्रोतातून कराची वजात केल्याचे प्रमाणपत्र

- १ टीडीएस प्रमाणपत्र क्र.—
- २ वजातदाराचा जीएसटीआयएन—
- ३ वजातदाराचे नाव—
- ४ वजातीचा जीएसटीआयएन—
- ५ (क) वजातीचे कायदेशीर नाव—
(ख) व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास—
- ६ ज्या कर कालावधीमध्ये कराची वजात केली आहे आणि ज्या जीएसटीआर-७ मध्ये ती हिशेबात घेतली आहे तो कर कालावधी—
- ७ पुरवठ्यांचा तपशील, वजात केलेल्या कराची रक्कम

ज्यावर कराची वजात केलेली आहे असे मूल्य	मूळ स्रोतातून वजात केलेल्या कराची रक्कम (रु.)		
	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

कार्यालय

नमुना जीएसटीआर-८

[नियम ६७(१) पहा]

मूळ स्रोतातून गोळा केलेल्या कराचे विवरणपत्र

वर्ष				
महिना				

१.	जीएसटीआयएन																		
२.	(क)	नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव	स्वयंलिखित																
	(ख)	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	स्वयंलिखित																

३. इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालकाद्वारे करण्यात आलेल्या पुरवठ्यांचा तपशील

(सर्व तक्त्यांमधील रक्कम रुपयांमध्ये)

पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	टीसीएस लागू असणा-या पुरवठ्यांचा तपशील			मूळ स्रोतातून गोळा केलेल्या कराची रक्कम		
	केलेल्या पुरवठ्यांचे एकूण मूल्य	परत करण्यात आलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य	टीसीएससाठी पात्र असलेली निव्वळ रक्कम	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
३क. नोंदणीकृत व्यक्तीस करण्यात आलेला पुरवठा						
३ख. अनोंदणीकृत व्यक्तीस करण्यात आलेला पुरवठा						

४. कोणत्याही आधीच्या विवरणपत्रासंबंधात पुरवठ्याच्या तपशिलातील सुधारणा

मूळ तपशील		सुधारित तपशील						
महिना	पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	पुरवठादाराचा जीएसटी-आयएन	टीसीएस लागू असणा-या पुरवठ्यांचा तपशील			मूळ स्रोतातून गोळा केलेल्या कराची रक्कम		
			केलेल्या पुरवठ्यांचे एकूण मूल्य	परत करण्यात आलेल्या पुरवठ्यांचे मूल्य	टीसीएससाठी पात्र असलेली निव्वळ रक्कम	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
४क. नोंदणीकृत व्यक्तीस करण्यात आलेला पुरवठा								
४ख. अनोंदणीकृत व्यक्तीस करण्यात आलेला पुरवठा								

५. व्याजाचा तपशील

व्याजाची कारणे	कसुरीची रक्कम	व्याजाची रक्कम		
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
टीसीएस रकमेचे विलंबित प्रदान				

६. देय असलेला आणि भरलेला कर

वर्णन	देय असलेला कर	भरलेली रक्कम
(१)	(२)	(३)
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

७. देय असलेले आणि भरण्यात आलेले व्याज

वर्णन	देय असणा-या व्याजाची रक्कम	भरण्यात आलेली रक्कम
(१)	(२)	(३)
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

८. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून परताव्याचा दावा

वर्णन	कर	व्याज	शास्ती	इतर	नावे नोंद क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
(क) एकात्मिक कर					
(ख) केंद्रीय कर					
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
बँक खात्यांचा तपशील (ड्रॉप डाऊन)					

९. टीसीएस/व्याज प्रदानासाठीची इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतील नावे नोंदी (कर भरल्यानंतर आणि विवरण दाखल केल्यानंतर दिसणा-या)

वर्णन	रोखीने भरण्यात आलेला कर	व्याज
(१)	(२)	(३)
(क) एकात्मिक कर		
(ख) केंद्रीय कर		
(ग) राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर नमूद केलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी .....

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

सूचना

१. वापरण्यात आलेल्या संज्ञा :
  - क. जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक
  - ख. टीसीएस : मूळ स्रोतातून गोळा केलेला कर.
२. टीसीएस दायित्वाचा संपूर्ण भरणा करण्यात आला असेल तरच इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक जीएसटीआर-८ दाखल करू शकेल.
३. तक्ता ३ आणि तक्ता ४ च्या आधारे टीसीएस दायित्वाची परिगणना करण्यात येईल.
४. त्या कर कालावधीसाठीच्या सर्व टीसीएस दायित्वाचा भरणा करण्यात आला असेल तरच इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतील परताव्याचा दावा करता येईल.
५. रोकड खातेवहीतून दावा करण्यात आलेला परतावा उक्त खातेवहीतून वजा करण्यात येईल.
६. मूळ स्रोतातून गोळा करण्यात आलेली रक्कम जीएसटीआर-८ दाखल केल्यावर करदात्याच्या जीएसटीआर-२क च्या भाग-ग मध्ये जाईल.
७. पुरवठादाराच्या जीएसटीआयएन स्तरावर पुरवठादारांच्या जीएसटीआर-१ बरोबर तपशिलांचा मेळ बसविण्यात येईल.

नमुना जीएसटीआर-११

[नियम ८२ पहा]

विशिष्ट ओळख क्रमांक (युआयएन) असणा-या व्यक्तीद्वारे आवक पुरवठ्यांचे विवरणपत्र

वर्ष				
महिना				

१.	युआयएन																			
२.	युआयएन असणा-या व्यक्तीचे नाव	स्वयंलिखित																		

३. प्राप्त झालेल्या आवक पुरवठ्यांचा तपशील

(सर्व तक्त्यांमधील रक्कम रुपयांमध्ये)

पुरवठादाराचा जीएसटीआयएन	बीजक/नावे पत्र/जमा पत्र यांचा तपशील			दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
३क. प्राप्त झालेली बीजके									
३ख. प्राप्त झालेली नावे/जमा पत्र									

४. परताव्याची रक्कम

एकात्मिक कर (१)	केंद्रीय कर (२)	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर (३)	उपकर (४)
बँकेचा तपशील (ड्रॉप डाऊन)			

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

स्वाक्षरी .....

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

सूचना

१. वापरण्यात आलेल्या संज्ञा :
  - क. जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक
  - ख. युआयएन : विशिष्ट ओळख क्रमांक
२. विशिष्ट ओळख क्रमांक धारकास त्रैमासिक तत्त्वावर किंवा अन्यथा समुचित अधिका-यास आवश्यक वाटेल तेव्हा परताव्याचा दावा करण्यासाठी जीएसटीआर-११ दाखल करावा लागेल.
३. जीएसटीआर-११ चा तक्ता ३ जीएसटीआर-१ नुसार दिसेल.
४. विशिष्ट ओळख क्रमांक धारकास जीएसटीआर-११ मधील कोणत्याही तपशिलांमध्ये भर घालण्याची किंवा फेरबदल करण्याची परवानगी असणार नाही.

नमुना जीएसटी पीसीटी-०१

[नियम ८३(१) पहा]

वस्तू व सेवा कर व्यावसायिक म्हणून नावनोंदणीसाठीचा अर्ज

भाग-क

राज्य/संघ राज्यक्षेत्र ▽ जिल्हा ▽

(एक)	वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकाचे नाव (पॅनमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे)	
(दोन)	पॅन (स्थायी खाते क्रमांक)	
(तीन)	इ-मेल पत्ता	
(चार)	भ्रमणध्वनी क्रमांक	
टीप .— वर सादर केलेली माहिती भाग-ख भरण्याच्या कार्यवाहीपूर्वी ऑनलाईन पडताळणीच्या अधीन असेल.		

भाग-ख

१.	नावनोंदणी करणारा प्राधिकारी :	केंद्र ☐ राज्य ☐
२.	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र	
३.	अर्जाचा दिनांक	
४.	कोणत्या शीर्षाखाली नावनोंदणीची मागणी केली आहे :	(१) सीओपी धारण करणारा सनदी लेखापाल. (२) सीओपी धारण करणारा कंपनी सचिव. (३) सीओपी धारण करणारा परिव्यय व व्यवस्थापन लेखापाल. (४) अधिवक्ता. (५) वाणिज्य शाखेची स्नातक पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी. (६) बँकींग व्यवसायातील स्नातक पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी. (७) व्यवसाय प्रशासनातील स्नातक पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी. (८) व्यवसाय व्यवस्थापनातील स्नातक पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी. (९) कोणत्याही मान्यताप्राप्त विदेशी विद्यापीठाची पदवी परीक्षा. (१०) सेवानिवृत्त सरकारी अधिकारी.
५.	सदस्यत्वाचा क्रमांक	
५.१.	सदस्यत्वाचा प्रकार (संस्थेच्या निवडीनुसार ड्राप डाऊन मध्ये बदल होईल).	
५.२.	नावनोंदणी/सदस्यत्वाचा दिनांक.	
५.३.	सदस्यत्वाची वैधता — पर्यंत.	
६.	अधिवक्त्याने ज्या बार कौन्सिलकडे नोंदणी केली आहे त्या बार कौन्सिलचे नाव.	

६.१.	बार कौन्सिलकडून देण्यात आलेला नोंदणी क्रमांक	
६.२.	नोंदणीचा दिनांक	
६.३.	पर्यंत वैध	
७.	सेवानिवृत्त सरकारी अधिकारी	सेवानिवृत्ती – केंद्र/राज्य
७.१.	सेवानिवृत्तीचा दिनांक	
७.२.	सेवानिवृत्तीच्या वेळी धारण केलेले पदनाम	महालेखापाल कार्यालयाद्वारे देण्यात आलेल्या निवृत्ती वेतन प्रमाणपत्राची स्कॅन केलेली प्रत किंवा सेवानिवृत्तीचा पुरावा दर्शविणारा इतर कोणताही दस्तऐवज.
८.	अर्जदाराचा तपशील	
८.१.	स्थायी खाते क्रमांक (पॅन) नुसार पूर्ण नाव	
८.२.	वडिलांचे नाव	
८.३.	जन्मतारीख	
८.४.	छायाचित्र	
८.५.	लिंग	
८.६.	आधार	<ऐच्छिक>
८.७.	स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)	(भाग-क वरून अगोदरच भरलेला)
८.८.	भ्रमणध्वनी क्रमांक	(भाग-क वरून अगोदरच भरलेला)
८.९.	दूरध्वनी क्रमांक	
८.१०.	इ-मेल आय.डी.	(भाग-क वरून अगोदरच भरलेला)
९.	व्यावसायिक पत्ता	(कोणतेही तीन अनिवार्य असतील)
९.१.	इमारत क्रमांक/सदनिका क्रमांक/घर क्रमांक	
९.२.	मजला क्रमांक	
९.३.	जागेचे/इमारतीचे नाव	
९.४.	रस्ता/पथ/गल्ली	
९.५.	स्थान/क्षेत्र/गाव	
९.६.	जिल्हा	
९.७.	राज्य	
९.८.	पिन-कोड	
१०.	अर्हतेविषयक तपशील	
१०.१.	अर्हताकारी पदवी	
१०.२.	संलग्न विद्यापीठ/संस्था	

संमती.—

मी, आधार क्रमांक धारकाच्या वतीने <नमुन्यात दिलेल्या आधार क्रमांकाच्या आधारे अगोदरच भरलेला> अधिप्रमाणनाच्या प्रयोजनासाठी यूआयडीएआय मधून माझा तपशील घेण्यास “वस्तू व सेवा कर नेटवर्कला” संमती देत आहे. “वस्तू व सेवा कर नेटवर्कने” मला अशी माहिती दिली आहे की, ओळखी संबंधीची माहिती ही केवळ आधार धारकाची ओळख वैध ठरण्यासाठीच वापरली जाईल आणि ती केवळ अधिप्रमाणनाच्या प्रयोजनासाठी सेंट्रल आयडेंटिटीज डेटा रिपॉझिटरीला देण्यात येईल.

सत्यापन.—

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :	<डीएससी/अर्जदाराची इ-स्वाक्षरी/इव्हीसी>
दिनांक :	<अर्जदाराचे नाव>

पोचपावती

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक (एआरएन) :

तुम्ही यशस्वीरीत्या अर्ज दाखल केला आहे.

जीएसटीआयएन, उपलब्ध असल्यास :

कायदेशीर नाव :

नमुना क्रमांक :

नमुन्यांचे वर्णन :

दाखल केल्याचा दिनांक :

दाखल केल्याची वेळ :

केंद्र अधिकारिता :

राज्य अधिकारिता :

दाखल करणारा/करणारी :

तात्पुरता संदर्भ क्रमांक, (टीआरएन) कोणताही असल्यास :

ठिकाण :

ही एक प्रणालीद्वारे तयार केलेली पावती असून तीवर कोणतीही स्वाक्षरी करण्याची आवश्यकता नाही.

टीप.— वस्तू व सेवा कर (जीएसटी) पोर्टलवरील डॅश बोर्डाच्या “ट्रक ऑप्लीकेशन स्टेटसद्वारे” अर्जाची स्थिती पाहता येऊ शकेल.

नमुना जीएसटी पीसीटी-०२

[नियम ८३(२) पहा]

वस्तु व सेवा कर व्यावसायिकाचे नावनोंदणी प्रमाणपत्र

१.	नावनोंदणी क्रमांक	
२.	स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)	
३.	वस्तु व सेवा कर व्यावसायिकाचे नाव	
४.	पत्ता व संपर्काकरिता माहिती	
५.	वस्तु व सेवा कर व्यावसायिक (जीएसटीपी) म्हणून नावनोंदणी केल्याचा दिनांक	
दिनांक :		नावनोंदणी प्राधिका-याची स्वाक्षरी,
		नाव आणि पदनाम
		केंद्र/राज्य

नमुना जीएसटी पीसीटी-०३

[नियम ८३(४) पहा]

संदर्भ क्रमांक	दिनांक
प्रति,	:
नाव	:
अर्जदाराचा पत्ता	:
वस्तू व सेवा कर (जीएसटी) व्यावसायिकाचा नावनोंदणी क्रमांक	:

अनर्हतेसाठी कारणे दाखवा नोटीस

माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, आपण गैरवर्तणुकीबद्दल दोषी आहात, त्याबाबतचा तपशील खाली दिलेला आहे :—

१.

२.

आपणास मंजूर करण्यात आलेले नावनोंदणी प्रमाणपत्र, वर नमूद केलेल्या कारणास्तव रद्द का करण्यात येऊ नये याबाबत आपणास याद्वारे कारण दाखविण्यास फर्माविण्यात येत आहे. ही नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून <१५> दिवसांच्या आत आपले उत्तर खालील स्वाक्षरी केलेल्या व्यक्तीकडे सादर करण्याची विनंती करीत आहे.

दिनांक ..... वेळ ..... रोजी खालील स्वाक्षरी केलेल्या व्यक्तीसमोर उपस्थित राहावे.

जर आपण ठराविक दिनांकाच्या आत उत्तर सादर केले नाही किंवा नेमून दिलेल्या दिनांकास व वेळेस वैयक्तिक सुनावणीसाठी उपस्थित राहिला नाहीत तर, उपलब्ध अभिलेखाच्या आधारे आणि गुणावगुणाच्या आधारे त्या प्रकरणावर एकतर्फी निर्णय घेण्यात येईल.

सही,

नाव :

(पदनाम) :

नमुना जीएसटी पीसीटी-०४

[नियम ८३(४) पहा]

संदर्भ क्रमांक	दिनांक
प्रति,	:
नाव	:
पत्ता	:
नावनोंदणी क्रमांक	:

वस्तू व सेवा कर व्यावसायिक म्हणून नावनोंदणी रद्द करण्याचा आदेश

हा आदेश, दिनांक ..... रोजीच्या कारणे दाखवा नोटिशीस अनुसरून आपल्या दिनांक ..... रोजीच्या उत्तराशी संबंधित आहे,—

- ज्याअर्थी, कारणे दाखवा नोटिशीला कोणतेही उत्तर सादर केले नाही; किंवा
- ज्याअर्थी, सुनावणीसाठी निश्चित केलेल्या दिवशी आपण हजर राहिला नाहीत ; किंवा
- ज्याअर्थी, खालील स्वाक्षरीकर्त्या व्यक्तीने आपले उत्तर आणि सुनावणीच्या वेळी केलेली निवेदने तपासली आहेत आणि तिचे असे मत झाले आहे की, आपली नावनोंदणी पुढील कारणास्तव (कारणास्तव) रद्द केली जाण्यास पात्र आहे.

१.

२.

आपली नावनोंदणी रद्द करण्याचा प्रभावी दिनांक हा, <<दिनांक/महिना/वर्ष >> असा आहे.

स्वाक्षरी :

नाव :

(पदनाम) :

नमुना जीएसटी पीसीटी-०५

[नियम ८३(६) पहा]

वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकासाठी प्राधिकारपत्र देणे/प्राधिकारपत्र मागे घेणे.

प्रति,
प्राधिकृत अधिकारी,
केंद्र कर/राज्य कर

भाग-क

महोदय/महोदया,

मी/आम्ही <मालक/सर्व भागीदार/कर्ता/व्यवस्थापकीय संचालक आणि पूर्णवेळ संचालक/संघाच्या/विश्वस्तमंडळाच्या व्यवस्थापकीय समितीचे सदस्य, इ.> याद्वारे,

..... नोंदणी क्रमांक धारण केलेल्या ..... (वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकाचे नाव) यांस <<जीएसटीआयएन>> धारण करणा-या ..... (कायदेशीर नाव) याच्या वतीने, कलम ४८ आणि नियम ८३ च्या प्रयोजनार्थ, पुढील कामकाज पार पाडण्यासाठी :

१. * गांभीर्यपूर्वक प्राधिकृत करीत आहे/आहोत,
२. * प्राधिकारपत्र मागे घेत आहे/आहोत,

ते काम पुढीलप्रमाणे :—

अनुक्रमांक	कामकाजाची सूची	चेक बॉक्स
१.	जावक आणि आवक पुरवठ्यांचे तपशील सादर करणे.	
२.	मासिक, तिमाही, वार्षिक किंवा अंतिम विवरण सादर करणे.	
३.	इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमध्ये जमा रकमेकरिता भरणा करणे.	
४.	परताव्याच्या दाव्याकरिता अर्ज दाखल करणे.	
५.	नोंदणी मध्ये सुधारणा करण्यासाठी किंवा ती रद्द करण्यासाठी अर्ज दाखल करणे.	

२. .... (वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकाचे नाव) यांचे संमतीपत्र यासोबत जोडले आहे.*

* यापेकी लागू नसेल ते खोडावे.

दिनांक :

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी,

नाव :

पदनाम/दर्जा :

भाग-ख

वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकाचे संमतीपत्र

मी, << वस्तू व सेवा कर व्यावसायिकाचे नाव >> <<नावनोंदणी क्रमांक>> याद्वारे, ... (कायदेशीर नाव), जीएसटीआयएन
..... यांनी विनिर्दिष्ट केलेल्या कामकाजांच्या संबंधातच केवळ ..... (कायदेशीर नाव), जीएसटीआयएन
..... यांच्या वतीने वस्तू व सेवा कर व्यावसायिक म्हणून कामकाज करण्यासाठी गांभीर्यपूर्वक संमती देत आहे.

दिनांक :

स्वाक्षरी,

नाव :

नावनोंदणी क्रमांक :

ख. २ पुनरावृत्ती झालेल्या आणि २० ऑक्टोबर पर्यंत दाखल केलेल्या सप्टेंबर महिन्याच्या विवरणामध्ये देय झालेल्या आहेत अशा ऑगस्ट महिन्याच्या बीजकांचा, नावेपत्रांचा व जमापत्रांचा तपशील :-

१	ऑगस्ट								एक महिना		
२	ऑगस्ट								एक महिना		

ख. ३ कलम ४२/४३ चे उल्लंघन करून प्रत्यावर्तित रकमेची पुनर्मागणी केली होती आणि जी २० ऑक्टोबर पर्यंत दाखल केलेल्या सप्टेंबर महिन्याच्या विवरणामध्ये देय झाली असेल अशा ऑगस्ट महिन्याच्या बीजकांचा, नावे पत्रांचा व जमा पत्रांचा तपशील :-

१	ऑगस्ट								एक महिना-अधिक		
२	ऑगस्ट								एक महिना-अधिक		

ग. २० नोव्हेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या ऑक्टोबर महिन्याच्या विवरणामध्ये दायित्वात वाढ होण्यास कारणीभूत ठरतील अशा विसंगती/पुनरावृत्ती

ग. १ २० सप्टेंबर पर्यंत दाखल करण्यात आलेल्या ऑगस्ट महिन्याच्या विवरणामध्ये ज्या विसंगती आढळून आल्या होत्या परंतु २० ऑक्टोबर पर्यंत दाखल करण्यात आलेल्या सप्टेंबर महिन्याच्या विवरणामध्ये त्या विसंगती दुरुस्त करण्यात आल्या नव्हत्या आणि २० नोव्हेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या ऑक्टोबर महिन्याच्या विवरणामध्ये देय झाल्या आहेत अशा ऑगस्ट महिन्याच्या बीजकांचा, नावे पत्रांचा व जमा पत्रांचा तपशील :-

१	ऑगस्ट								दोन महिने		
२	ऑगस्ट								दोन महिने		

ग. २ पुनरावृत्ती झालेल्या आणि २० नोव्हेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या ऑक्टोबर महिन्याच्या विवरणामध्ये देय झालेल्या आहेत अशा सप्टेंबर महिन्याच्या बीजकांचा, नावे पत्रांचा व जमा पत्रांचा तपशील :-

१	सप्टेंबर								एक महिना		
२	सप्टेंबर								एक महिना		

ग. ३ कलम ४२/४३ चे उल्लंघन करून प्रत्यावर्तित रकमेची पुनर्मागणी केली होती आणि जी २० नोव्हेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या ऑक्टोबर महिन्याच्या विवरणामध्ये देय झाली असेल अशा सप्टेंबर महिन्याच्या बीजकांचा, नावे पत्रांचा व जमा पत्रांचा तपशील :-

१	सप्टेंबर								एक महिना		
२	सप्टेंबर								एक महिना		

घ. २० डिसेंबरपर्यंत दाखल करावयाच्या नोव्हेंबर महिन्याच्या विवरणामध्ये दायित्वात वाढ होण्यास कारणीभूत ठरतील अशा विसंगती/पुनरावृत्ती

घ. १ तपशील विसंगत असल्याचे आढळून आलेले आहे आणि २० नोव्हेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या ऑक्टोबर महिन्यासाठीच्या विवरणामध्ये विसंगती दुरुस्त न झाल्यास अशा प्रकरणी, २० डिसेंबर पर्यंत दाखल करावयाच्या नोव्हेंबर महिन्यासाठीच्या विवरणामध्ये देय झाली असेल अशा सप्टेंबर महिन्याच्या बीजकांचा, नावे पत्रांचा व जमा पत्रांचा तपशील

१	सप्टेंबर								निरंक/दोन महिने		
२	सप्टेंबर								निरंक/दोन महिने		

नमुना जीएसटी पीएमटी-०१

[नियम ८५(१) पहा]

नोंदणीकृत व्यक्तीची इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवही

(भाग-एक : विवरणाशी संबंधित दायित्वे)

(सामाईक पोर्टलवर ठेवावयाची)

जीएसटीआयएन :
 नाव (कायदेशीर) :
 व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास :
 कर कालावधी :
 अधिनियम-केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/
 एकात्मिक कर/उपकर/सर्व ▽

(रक्कम रुपयांत)

अ.क्र.	दिनांक (दिवस/ महिना/ वर्ष)	संदर्भ क्रमांक	दायित्व चुकते करण्याकरिता वापरलेली खातेवही	वर्णन	व्यवहाराचा प्रकार [नावे टाकलेला (खर्च)/(देय)]/[जमा (भरणा केलेला)]	नावे टाकलेली/जमा केलेली रक्कम			शिल्लक (देय)									
						(केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)	इतर	एकूण	(केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)	फी	इतर	एकूण						
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	(१८)	

टीप.—

- विवरणामुळे प्रोद्भूत झालेली सर्व दायित्वे आणि त्यानुसार केलेली प्रदाने यांची या खातेवहीत नोंद केली जाईल.
- वर्णन या शीर्षांतर्गत, आपसमेळ स्वीकारणे, नोंदणी रद्द करणे यांपोटीची झालेली दायित्वे याचा देखील या भागात समावेश केला जाईल. अशी दायित्वे, ज्यामध्ये अर्जाचा किंवा आदेशाचा दिनांक येतो अशा कर कालावधीच्या दायित्व नोंदवहीमध्ये नोंदविली जातील.
- जर अखेरची शिल्लक रक्कम धनात्मक असेल तर विवरण विधिबाह्य समजण्यात येईल. नावे टाकलेल्या रकमेतून (देय रक्कम) जमा केलेली रक्कम (चुकती केलेली रक्कम) कमी करून शिल्लक काढली जाईल.
- उपकर याचा अर्थ वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई) अधिनियम, २०१७ अन्वये आकारलेला उपकर होय.

नमुना जीएसटी पीएमटी-०१
[नियम ८५(१) पहा]

करपात्र व्यक्तीची इलेक्ट्रॉनिक दायित्व नोंदवही
(भाग-दोन : विवरणाशी संबंधित दायित्वांव्यतिरिक्त)
(सामाईक पोर्टलवर ठेवावयाची)

जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्र. :
नाव (कायदेशीर) :
व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास :
कालावधी ..... पासून ..... पर्यंत (दिवस/महिना/वर्ष)
अधिनियम-केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/
एकात्मिक कर/उपकर/सर्वे ▽ (रक्कम रुपयांत)

मागणी पत्राचा संदर्भ क्र. :
मागणी पत्राचा संदर्भ दिनांक :
स्थिती स्थिती-स्थगित केलेले/स्थगित न केलेले

अ.क्र.	दिनांक (दिवस/ महिना/ वर्ष)	संदर्भ क्रमांक	कर कालावधी, लागू असल्यास	दायित्व चुकते करण्याकरिता वापरलेली खातेवही	वर्णन	व्यवहाराचा प्रकार [नावे टाकलेला (खर्च)/(वेच)/ [जमा रक्कम (जमा) (भरणा केलेला)]/घट [(समायोजित केलेला) परतावा]	नावे टाकलेली/जमा केलेली रक्कम (केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/ एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)						शिल्लक (वेच) (केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/ एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)							
							कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण	स्थिती (स्थगित केलेले/ स्थगित न केलेले)	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	(१८)	(१९)	(२०)	

टीप :-

- विवरणाशी संबंधित दायित्वांव्यतिरिक्त प्रोद्भूत झालेली सर्व दायित्वे या खातेवहीमध्ये नोंदवली जातील. त्यानुसार व्यवहाराचे संपूर्ण वर्णन नोंदवावयाचे आहे.
- दायित्वांकरिता रोकड किंवा जमा खातेवहीतून भरलेली सर्व प्रदाने त्यानुसार नोंदवली जातील.

३. अपील, दुरुस्ती, पुनरीक्षण, पुनर्विलोकन इत्यादीं निर्णयामुळे देय रकमेत होणारी वाढ किंवा घट येथे नोंदवली जाईल.
४. जर अपील मान्य झाले असेल/अंशतः मान्य झाले असेल तर, एका मागणीपत्राकरिता ऋणात्मक शिल्लक असू शकते. एकूण अखेरची शिल्लक तरीही धनात्मक असू शकते.
५. जर अपील मान्य झाले असेल तर एखाद्या मागणीपत्राकरिता आधी जमा केलेल्या रकमेच्या परताव्याचा दावा केला जाऊ शकतो, असे असताना देखील समुचित अधिका-याद्वारे कोणत्याही दायित्वाचे परताव्याशी समायोजन करण्याच्या अधीन राहून एकूण शिल्लक धनात्मक असू शकते.
६. या भागातील अखेरच्या शिल्लकेचा विवरण दाखल करण्यावर कोणताही परिणाम होणार नाही.
७. कारणे दाखवा नोटिशीनंतर किंवा अधिनियम किंवा नियमांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेत भरणे केला तर दंडाच्या रकमेत आपोआप घट होईल.
८. कारणे दाखवा नोटिशीच्या संबंधात केलेले प्रदान किंवा स्वेच्छेने केलेले कोणतेही प्रदान, जमा किंवा रोख खातेवहीद्वारे प्रदान करतेवेळी नोंदवहीत दाखवले जाईल. नावे आणि जमा नोंदी एकाचवेळी केल्या जातील.

तात्पुरत्या जमा रकमेची शिल्लक

अ. क्र.	कर कालावधी	तात्पुरत्या जमा शिल्लकेची रक्कम					
		केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)

जुळत नसलेली जमा रक्कम (प्रत्यावर्तित झालेल्या व्यतिरिक्त)

अ. क्र.	कर कालावधी	विसंगत जमेची रक्कम					
		केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)

टीप.—(१) विवरणाप्रमाणे सर्व प्रकारच्या जमा, विलीनीकरणामुळे झालेल्या जमा, नोंदणीपूर्वीच्या निविष्टी इ. मुळे देय असलेली जमा, आपसमेळ योजनेमधून बाहेर पडणे, संक्रमण इत्यादीमुळे झालेली जमा इत्यादींची जमा खातेवहीमध्ये नोंद होईल.

(२) जमेचे स्रोत (जीएसटीआर-३, जीएसटीआर-६ इत्यादी) आणि मागणी किंवा विवरण इत्यादीशी संबंधित दायित्वाकरिता केलेला त्याचा वापर यांचा वर्णनामध्ये समावेश केला जाईल. खातेवहीमधून दावा केलेला परतावा नावे टाकला जाईल आणि जर दावा फेटाळला गेला तर फेटाळण्याच्या मर्यादेपर्यंत तो परत खातेवहीमध्ये जमा केला जाईल.

नमुना जीएसटी पीएमटी-०३

[नियम ८६(४) व ८७(११) पहा]

परताव्याचा दावा फेटाळल्यानंतर रक्कम, रोकड किंवा जमा खातेवहीमध्ये पुनर्जमा करण्याकरिता आदेश

संदर्भ क्रमांक

दिनांक -

- १ जीएसटीआयएन -
- २ नाव (कायदेशीर)
- ३ व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास
- ४ पत्ता -
- ५ जमा रकमेशी संबंधित कालावधी/कर कालावधी, कोणताही असल्यास ..... पासून ..... पर्यंत .....
- ६ परताव्याचा दावा करण्याकरिता ज्यातून नावे टाकल्याची नोंद केली ती खातेवही - रोकड/जमा खातेवही
- ७ नावे टाकल्याची नोंद क्रमांक व दिनांक -
- ८ अर्जाचा संदर्भ क्रमांक व दिनांक -
- ९ ज्या आदेशान्वये परतावा फेटाळण्यात आला त्याचा क्रमांक व दिनांक -
- १० जमेची रक्कम -

अनुक्रमांक	अधिनियम (केंद्रीय कर/ राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर एकात्मिक कर/उपकर)	जमेची रक्कम (रुपयांत)					
		कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८

स्वाक्षरी

नाव

अधिका-याचे पदनाम

टीप.—

‘केंद्रीय कर’ म्हणजे केंद्रीय वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘राज्य कर’ म्हणजे राज्य वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘संघ राज्यक्षेत्र कर’ म्हणजे संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘एकात्मिक कर’ म्हणजे एकात्मिक वस्तू व सेवा कर असे समजावे आणि ‘उपकर’ म्हणजे वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई) असे समजावे.

नमुना जीएसटी पीएमटी-०४

[नियम ८५(७), ८६(६) व ८७(१२) पहा]

इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवही/रोकड खातेवही/दायित्व नोंद वही

यांमधील विसंगती कळविण्यासाठी अर्ज

१	जीएसटीआयएन	
२	नाव (कायदेशीर)	
३	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	
४	विसंगती आढळलेली खातेवही/नोंदवही	☐ जमा खातेवही ☐ रोकड खातेवही ☐ दायित्व नोंदवही
५	विसंगतीचा तपशील	
	दिनांक	कराचा प्रकार
		विसंगतीचा प्रकार
		समाविष्ट रक्कम
		केंद्रीय कर
		राज्य कर
		संघ राज्यक्षेत्र कर
		एकात्मिक कर
		उपकर
६	कारणे, कोणतेही असल्यास	
७	सत्यापन	
	मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे.	
	ठिकाण :	स्वाक्षरी
	दिनांक :	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव
		पदनाम/दर्जा.

टीप.—‘केंद्रीय कर’ म्हणजे केंद्रीय वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘राज्य कर’ म्हणजे राज्य वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘संघ राज्य-क्षेत्र कर’ म्हणजे संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; ‘एकात्मिक कर’ म्हणजे एकात्मिक वस्तू व सेवा कर असे समजावे व ‘उपकर’ म्हणजे वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई) असे समजावे.

नमुना जीएसटी पीएमटी-०५

[नियम ८७(१) पहा]

इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवही

(सामाईक पोर्टलवर ठेवावयाची)

जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक :

नाव (कायदेशीर) :

व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास :

कालावधी - ..... पासून ..... पर्यंत (दिवस-महिना-वर्ष)

अधिनियम-केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/

एकात्मिक कर/उपकर/सर्व V (रक्कम रूपयांत)

अ.क्र.	जमा केल्याचा/ नावे टाकण्याचा दिनांक (दिवस/महिना/वर्ष)	जमा करण्याची वेळ	(बँकेने कळविण्याचा दिनांक	संदर्भ क्रमांक	कर कालावधी, लागू असल्यास	वर्णन	व्यवहाराचा प्रकार [नावे टाकलेला (खर्च)/ जमा रक्कम (जमा)]	नावे टाकलेली/जमा केलेली रक्कम (केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/ एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)			शिल्लक (केंद्रीय कर/राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर/ एकात्मिक कर/उपकर/एकूण)									
								कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	(१८)	(१९)	(२०)	

टीप :—

- संदर्भ क्रमांकात बीआरएन (बँक संदर्भ क्रमांक), नावे टाकल्याचा नोंद क्रमांक, आदेश क्रमांक, कोणताही असल्यास व टीडीएस आणि टीसीएस जमेच्या संदर्भात विवरणाचा पोंच क्रमांक यांचा समावेश असेल.
- नावे टाकण्याकरिताच्या नोंदीसाठी, कोणताही कर कालावधी लागू असल्यास, त्याची नोंद घेतली जाईल, अन्यथा रिक्त ठेवला जाईल.
- मूळ स्रोतातून कराची वजात किंवा कर गोळा करणा-याचा जीएसटीआयएन, ज्या चलानुसार रक्कम जमा केलेली आहे त्याचा चलान ओळखपत्र क्रमांक (सीआयएन), ज्याकरिता नावे टाकण्याची नोंद घेण्यात आलेली आहे त्या दायित्वाचा प्रकार हा देखील 'वर्णन' या शीर्षाखाली नोंदवण्यात येईल.

४. अर्ज क्रमांक, कोणताही असल्यास, कारणे दाखवा नोटीस क्रमांक, मागणीपत्र संदर्भ, अपिलासाठी आधी जमा केलेली रक्कम किंवा ज्यासाठी भरणा केलेला आहे असे कोणतेही दायित्व यांचीही नोंद 'वर्णन' या शीर्षाखाली करण्यात येईल.
५. खातेवहीतून दावा केलेला परतावा किंवा कोणत्याही दायित्वासाठी कोणतीही इतर नावे टाकलेली रक्कम तदनुसार नोंदविली जाईल.
६. रक्कम जमा केल्याचा दिनांक व वेळ ही, बँकेने कळवल्यानुसार, तयार झालेल्या सीआयएनचा दिनांक व वेळ असेल.
७. 'केंद्रीय कर' म्हणजे केंद्रीय वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; 'राज्य कर' म्हणजे राज्य वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; 'संघ राज्यक्षेत्र कर' म्हणजे संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर असे असेल ; 'एकात्मिक कर' म्हणजे एकात्मिक वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; व 'उपकर' म्हणजे वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई) असे समजावे.

नमुना जीएसटी पीएमटी-०६

[नियम ८७(२) पहा]

वस्तू व सेवा कराची रक्कम जमा करण्यासाठी चलान

सीपीआयएन	<< माहिती सादर झाल्यानंतर आपोआप तयार झालेले >>	दिनांक << विद्यमान दिनांक >>	चलानाची मुदत संपण्याचा दिनांक -
----------	--	------------------------------	---------------------------------

जीएसटीआयएन	<< भरलेले/स्वयंलिखित >>	इ-मेल पत्ता	<< स्वयंलिखित >>
नाव (कायदेशीर)	<< स्वयंलिखित >>	भ्रमणध्वनी	<< स्वयंलिखित >>
पत्ता	<< स्वयंलिखित >>		

जमा केलेल्या रकमांचा तपशील

(सर्व रक्कम रुपयांमध्ये)

शासन	प्रधान शीर्ष	गौण शीर्ष					
		कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
भारत सरकार	केंद्रीय कर (.....)						
	एकात्मिक कर (.....)						
	उपकर (.....)						
	दुय्यम बेरीज						
राज्य (महाराष्ट्र)	राज्य कर (.....)						
संघराज्य क्षेत्र (नाव)	संघराज्य क्षेत्र कर (.....)						
चलानाची एकूण रक्कम							
एकूण रक्कम अक्षरी							
प्रदानाचे प्रकार (जेव्हा विशिष्ट पद्धत निवडली जाईल तेव्हा संबंधित भाग सक्रिय होईल.)							

☐ ई-प्रदान (सीसी/डीसी आणि नेट बँकींग यासारख्या ई-प्रदानाच्या सर्व पद्धतींचा यात समावेश असेल. करदाता यापैकी एकाची निवड करील)	☐ ओव्हर द काउंटर (ओटीसी)		
	☐ बँक (जेथे रोख किंवा संलेख जमा करण्याचे प्रस्तावित केले आहे)		
	संलेखाचा तपशील		
☐ एनईएफटी/आरटीजीएस	☐ रोख	☐ धनादेश	☐ दर्शनी धनाकर्ष

☐ एनईएफटी/आरटीजीएस	
वित्तप्रेषण बँक	
लाभार्थ्याचे नाव	जीएसटी
लाभार्थ्याचा खाते क्रमांक (सीपीआयएन)	< सीपीआयएन >
लाभार्थ्याच्या बँकेचे नाव	भारतीय रिझर्व्ह बँक
लाभार्थी बँकेचा इंडियन फायनान्शीअल सिस्टिम कोड (आयएफएससी)	भारतीय रिझर्व्ह बँकेचा आयएफएससी
रक्कम	

टीप.—भरणा करणा-या व्यक्तीने स्वतंत्ररीत्या भरावयाचे आहेत असे आकार.

रक्कम जमा करणा-याचा तपशील	
नाव	
पदनाम/दर्जा (व्यवस्थापक, भागीदार, इत्यादी)	
स्वाक्षरी	
दिनांक	
भरणा केलेल्या चलानाची माहिती	
जीएसटीआयएन	
करदात्याचे नाव	
बँकेचे नाव	
रक्कम	
बँक संदर्भ क्रमांक (बीआरएन)/युटीआर	
सीआयएन	
भरणा केल्याचा दिनांक	
बँकेचा पोच क्रमांक (बँकेच्या काउंटरवर जमा केलेला धनादेश/दर्शनी धनाकर्षासाठी).	

टीप.—युटीआर म्हणजे एनईएफटी/आरटीजीएस प्रदानासाठीचा विशिष्ट संव्यवहार क्रमांक (युनिक ट्रान्झॅक्शन नंबर) असे समजावे.

नमुना जीएसटी पीएमटी - ०७

[नियम ८७(८) पहा]

भरणा करण्याशी संबंधित विसंगती कळविण्यासाठी अर्ज

१.	जीएसटीआयएन	:					
२.	नाव (कायदेशीर)	:					
३.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास,	:					
४.	सामाईक पोर्टलवरून चलान तयार झाल्याचा दिनांक	:					
५.	सामाईक पोर्टल ओळख क्रमांक (सीपीआयएन)	:					
६.	भरणा करण्याची पध्दत (एकावर खूण करावी)	:	नेट बँकींग ☐	सीसी/डीसी ☐	एनईएफटी/आरटीजीएस ☐	ओटीसी ☐	
७.	संलेखाचा तपशील, फक्त ओटीसी प्रदानासाठी	:	धनादेश/ धनाकर्ष क्र.	दिनांक	ज्या बँकेवर/शाखेवर संलेख काढला आहे.		
८.	ज्या बँकेद्वारा भरणा केला त्या बँकेचे नाव	:					
९.	ज्या दिनांकास रक्कम नावे टाकली/वटली तो दिनांक:	:					
१०.	बँक संदर्भ क्रमांक (बीआरएन)/युटीआर क्रमांक, कोणताही असल्यास	:					
११.	पेमेंट गेटवे चे नाव (क्रेडीट कार्ड/डेबिट कार्डसाठी)	:					
१२.	भरणाचा केल्याचा तपशील	:	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्य- क्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
१३.	सत्यापन (प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याकडून) मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे. ठिकाण : दिनांक :	:	स्वाक्षरी, प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव पदनाम/दर्जा.				

टीप.—

- जेथे भरणा करावयासाठी उद्देशित हेतू असलेली रक्कम करदात्याच्या खात्यातून नावे टाकण्यात आली आहे, परंतु सामाईक पोर्टलवर बँकेकडून चलान ओळख क्रमांक तयार झालेला नाही किंवा चलान ओळख क्रमांक तयार झालेला आहे, मात्र संबंधित बँकेने तो कळविलेला नाही अशा करदात्यांसाठी अर्ज.
- नावे टाकण्याचा २४ तासांच्या आत चलान ओळख क्रमांक कळविण्यात आला नाही तर अर्ज दाखल करता येईल.
- सामाईक पोर्टलसंबंधित बँकेला तक्रार अग्रेषित करील आणि तसे व्यथित व्यक्तीला कळवील.
- 'केंद्रीय कर' म्हणजे केंद्रीय वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; 'राज्य कर' म्हणजे राज्य वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; 'संघ राज्यक्षेत्र कर' म्हणजे संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर असे समजावे ; 'एकात्मिक कर' म्हणजे एकात्मिक वस्तू व सेवा कर असे समजावे व 'उपकर' म्हणजे वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई) असे समजावे.

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०१

[नियम ८९(१) पहा]

परताव्यासाठीचा अर्ज

निवडा : नोंदणीकृत/नैमित्तिक/अनोंदणीकृत/अनिवासी करपात्र व्यक्ती—

१. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक :
२. कायदेशीर नाव :
३. व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास :
४. पत्ता :
५. कर कालावधी : पासून < दिवस/ महिना/वर्ष > पर्यंत < दिवस/महिना/वर्ष >

६. दावा केलेली परताव्याची रक्कम :

अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
केंद्रीय कर						
राज्य कर						
संघ राज्यक्षेत्र कर						
एकात्मिक कर						
उपकर						
एकूण . .						

७. दावा केलेल्या परताव्याची कारणे (ड्रॉप डाऊनमधून निवडा)—

- (क) इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधील अतिरिक्त शिल्लक
- (ख) वस्तूंची/सेवांची निर्यात—कराच्या प्रदानासह
- (ग) वस्तूंची/सेवांची निर्यात—कराच्या प्रदानाशिवाय म्हणजेच संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम.
- (घ) निर्धारण/तात्पुरते निर्धारण/अपील/ इतर कोणतेही आदेश यापोटी,

एक. आदेशाचा प्रकार निवडा :

निर्धारण/तात्पुरते निर्धारण/अपील/इतर

दोन. खालील तपशील नमूद करावा—

- १ आदेश क्रमांक
- २ आदेशाचा दिनांक < कॅलेंडर >
- ३ आदेश देणारा प्राधिकारी
- ४ प्रदानाचा संदर्भ क्रमांक (परतावा म्हणून दावा करावयाच्या रकमेचा)

(जर आदेश संगणक यंत्रणेमार्फत दिले गेले असतील तर, २, ३, ४ हे स्वयंलिखित असतील.)

(ड) कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या परंतुकाचा खंड (दोन)]

(च) सेझ युनिट/सेझ विकासक किंवा मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी,

एक. पुरवठादार/प्राप्तकर्ता यांचे प्रकार निवडा ;

- १ सेझ युनिटचे पुरवठादार
- २ सेझ विकासकाचे पुरवठादार
- ३ मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता.

(छ) जो पुरवठा, एकतर पूर्णपणे किंवा अंशतः केलेला नाही आणि ज्यासाठी बीजक दिलेले नाही अशा पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर ;

(ज) राज्यांतर्गत पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर जो पुरवठा नंतर आंतरराज्यीय पुरवठा असल्याचा निर्णय झाला असेल आणि त्याउलट ;

(झ) कराचे अतिरिक्त प्रदान, कोणतेही असल्यास ;

(ञ) कोणतेही इतर (विनिर्दिष्ट करावे).

८. बँक खात्याचा तपशील (नोंदणीकृत करदात्याच्या बाबतीत, नोंदणी प्रमाणपत्रातून स्वयंलिखित होणारा)–

क बँक खात्याचा क्रमांक	:
ख बँकेचे नाव	:
ग बँक खात्याचा प्रकार	:
घ खातेधारकाचे नाव	:
ङ बँकेच्या शाखेचा पत्ता	:
च आयएफएससी	:
छ एमआयसीआर	:

९. कलम ५४ (४) अन्वये अर्जदाराने, लागू असल्यास, स्वयं-प्रतिज्ञापत्र दाखल केले काय होय नाही.

प्रतिज्ञापन (कलम ५४(३) (दोन) अन्वये)

मी याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, निर्यात केलेल्या वस्तू ह्या कोणत्याही निर्यात शुल्काच्या अधीन नाहीत. मी आणखी असेही घोषित करतो/करते की, वस्तू किंवा सेवा यांवर किंवा दोन्हीवर कोणताही शुल्कप्रतिग्रहांचा लाभ घेतलेला नाही आणि ज्या पुरवठ्याच्या संबंधात परताव्याचा दावा केला आहे त्या पुरवठ्यांबाबत प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा मी दावा केलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव–

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन (कलम ५४(३) (दोन) अन्वये)

मी याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, अर्जामध्ये दावा केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्यामध्ये निरंक दराने केलेल्या किंवा पूर्णपणे सूट दिलेल्या पुरवठ्यांसाठी वापरलेल्या वस्तू किंवा सेवा यांवर लाभ घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा अंतर्भाव नाही.

स्वाक्षरी

नाव–

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन (नियम ८९ पहा)

मी याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, या परताव्याच्या दाव्याअंतर्गत समावेश असलेल्या, अर्जदाराने भरलेल्या कराचा, विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटाने विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासकाने निविष्टी कराची जमा रक्कम म्हणून लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव–

पदनाम/दर्जा

स्वयं-प्रतिज्ञापन

मी/आम्ही _____ जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक _____ असलेली/असलेला/असलेले अर्जदार, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व प्रमाणित करतो/करते की, परतावा अर्जामध्ये दावा केलेल्या, _____ पासून _____ पर्यंतच्या कालावधीसाठीचा कर, व्याज किंवा इतर कोणतीही रक्कम यासंबंधातील रुपये _____ इतक्या रकमेच्या परताव्याच्या संबंधात, अशा कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकलेला नाही.

(केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियमांमधील नियम ९६ अन्वये ज्या अर्जदारांनी परताव्याचा दावा केलेला आहे अशा अर्जदारांनी हे प्रतिज्ञापन सादर करण्याची आवश्यकता नाही.)

१०. सत्यापन

मी/आम्ही < करदात्याचे नाव > याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या/आमच्या माहिती व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

आम्ही असे घोषित करतो की, आम्हांला याआधी यापोटी कोणताही परतावा मिळालेला नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी,

दिनांक :

(नाव)

पदनाम/दर्जा.

टिप :- (१) नियम ८९ च्या उप-नियम (४) अन्वये स्वतंत्र विवरणपत्र दाखल करावयाचे आहे.

विवरणपत्र :-१

(टीप :- तत्सम विवरणांनुसार सर्व विवरणपत्रे स्वयं-लिखित असतील. त्यानुसार करदात्यास बीजकाची निवड करायची आहे आणि इजीएम/ इबीआरसी सारखे रकाने जर विवरणात भरण्यात आले नसतील तर ते भरावेत.)

जोडपत्र-१

केंद्रीय वस्तु व सेवा कर नियमांमधील नियम ८९ (२) (ज) अन्वये बीजकांचा क्रमांक व दिनांक अंतर्भूत असणारे विवरणपत्र,

आवक पुरवठ्याकरिता :

जीएसटीआर-२ (तक्ता ४) नुसार:

कर कालावधी

जीएसटीआय-एन/ अनोंदणीकृत पुरवठ्यादाराचे नाव	बीजकाचा तपशील							राज्य (अनोंदणीकृत पुरवठ्यादाराच्या बाबतीत)	एकात्मिक कर		केंद्रीय कर		राज्य कर/ संघ राज्यक्षेत्र कर		उपकर		स्तंभ १७	स्तंभ १८	स्तंभ १९	स्तंभ २०/२१/२२/२३				
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तु / सेवा	एचएसएन	करपात्र मूल्य	यूक्यूसी प्रमाण		दर (%)	रक्कम	दर (%)	रक्कम	दर (%)	रक्कम	दर (लागू नाही)	रक्कम					एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर/ संघ राज्य क्षेत्र कर	उप- कर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३		

स्तंभ १७ : (पीओएस) पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे असेल तरच)

स्तंभ १८ : पुरवठ्याला प्रत्यावर्ती आकार लागत असेल तर दर्शवावा (होय/नाही)

स्तंभ १९ : निविष्टी कराच्या जमा रकमेची पात्रता जसे (निविष्टी/भांडवली वस्तू/निविष्टी सेवा/कोणतीही नाही)

स्तंभ २०/२१/२२/२३ : उपलब्ध असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम.

जावक पुरवठ्याकरिता :
जीएसटीआर-१ (तक्ता ५) नुसार :

कर कालावधी .....

जीएसटीआय- एन/यूआयएन	बीजकाचा तपशील						राज्य कर/ संघ राज्यक्षेत्र कर		उपकर		स्तंभ १६	स्तंभ १७	स्तंभ १८	स्तंभ १९	स्तंभ २०	स्तंभ २१	स्तंभ २२						
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तु / सेवा	एचएसएन	करपात्र मूल्य	यूक्यूसी	प्रमाण	दर (%)	रक्कम								दर (%)	रक्कम	दर (लागू नाही)	रक्कम		
१	२	३	४	५	६	७	२३ अ	२३ ब	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२

स्तंभ १६ : (पीओएस) पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे स्थान असेल तरच)

स्तंभ १७ : सेझ विकासकाला पुरवठा केला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ १८ : सेझ विकासकाला केलेल्या पुरवठ्याकरिता कराचा पर्याय (एकात्मिक करासह/एकात्मिक कराशिवाय)

स्तंभ १९ : मानीव निर्यात (होय/नाही)

स्तंभ २० : पुरवठ्याला प्रत्यावर्ती आकार लागतो काय (होय/नाही)

स्तंभ २१ : या बीजकावरील कर तात्पुरत्या तत्वावर भरला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ २२ : इ-वाणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन (लागू असल्यास).

ठिकाण :
दिनांक :
प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
(नाव)
पदनाम/दर्जा

विवरणपत्र २ :

नियम ८९ उप-नियम २ (ख) व (ग) खालील अर्जाच्या बाबतीत विवरणपत्र :

कराचा भरणा करून केलेली निर्यात :

कर कालावधी : .....

क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तू/सेवा	एचएसएन यूक्यूसी	प्रमाण	करपात्र मूल्य	नौभरण देयक/निर्यातीचे देयक		कर प्रदानाचा पर्याय		एकात्मिक कर		या बिजकावरील कर तात्पुरत्या तत्वावर भरला आहे काय (होय/नाही)	इजीएमचा तपशील		बीआरसी/एफआयआरसी		
							बंदराचा संकेतांक	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक करासह	एकात्मिक कराशिवाय	दर रक्कम		दर (%)	संदर्भ क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक
१	२	३	४	५	१५.४	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५.ग	१५.घ	१५.ड	१५.च

(* वस्तूच्या बाबतीत :- नौभरण देयक व ईजीएम हे अनिवार्य आहेत ;
सेवेच्या बाबतीत- बीआरसी/एफआयआरसीचा तपशील अनिवार्य आहे)

ठिकाण :

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
(नाव)
पदनाम/दर्जा

विवरणपत्र ३ :

कराचा भरणा न करता निर्यात :

कर कालावधी : .....

क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तू / एचएसएन यूक्यूसी सेवा	प्रमाण	करपात्र मूल्य	नौभरण देयक/ निर्यातीचे देयक			कर प्रदानाचा पर्याय		एकात्मिक कर		या बिजकावरील कर तात्पुरत्या तत्वावर भरला आहे काय (होय/नाही)	इजीएमचा तपशील		बीआरसी/ एफआयआरसी	
						बंदराचा संकेतांक	क्रमांक	दिनांक	एकात्मिक करासह	एकात्मिक कराशिवाय	दर (%)	रक्कम		संदर्भ क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५ग	१५घ	१५ङ	१५च

(* वस्तूच्या बाबतीत-नौभरण देयक व ईजीएम हे अनिवार्य आहेत ; सेवेच्या बाबतीत-बीआरसी/एफआयआरसीचा तपशील अनिवार्य आहे.)

ठिकाण :

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
(नाव)
पदनाम/दर्जा

विवरणपत्र ४:

नियम ८९ उप-नियम २ (घ) व (ङ) खालील अर्जाच्या बाबतीत विवरणपत्र :

सेझ/विकासक यांच्या पुरवठादाराकडून परतावा :

जीएसटीआर-१ तक्ता ५

कर कालावधी : .....

जीएसटी- आयएन/ यूआयएन	बीजकाचा तपशील							एकात्मिक कर		केंद्रीय कर		राज्य कर/ संघ राज्यक्षेत्र कर		उपकर		प्रदानाचा तपशील																								
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तु/सेवा	एचएसएन करपात्र मूल्य	यूक्यूसी	प्रमाण	दर (%)	रक्कम	दर (%)	रक्कम	दर (%)	रक्कम	दर (लागू नाही)	रक्कम	दर (लागू नाही)	रक्कम	दिनांक	संस्थे क्रमांक																					
१	२	३	४	५	६	७	२३ ख	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०

स्तंभ १६ : (पीओएस) पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे स्थान असेल तरच)

स्तंभ १७ : सेझ/सेझ विकासकाला पुरवठा केला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ १८ : सेझ/सेझ विकासकाला केलेल्या पुरवठ्याकरिता कराचा पर्याय (एकात्मिक करासह/एकात्मिक कराशिवाय)

स्तंभ १९ : मानीव निर्यात (होय/नाही)

स्तंभ २० : पुरवठ्याला प्रत्यावर्ती आकार लागतो काय (होय/नाही)

स्तंभ २१ : या बीजकावरील कर तात्पुरत्या तत्वावर भरला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ २२ : इ-वणिज्य प्रचालकाचा जीएसटीआयएन (लागू असल्यास)

स्तंभ २३ : ग/घ : एआरई (निर्यातीसाठी वस्तू हलवण्याकरिता अर्ज)

स्तंभ २३ड : सेझ/विकासकाला प्राप्त झाल्याचा दिनांक (वखार पुनर्वापर प्रमाणपत्रानुसार)

स्तंभ २३च/छ : प्राप्त झालेल्या प्रदानाचा तपशील

(* वस्तूच्या बाबतीत : एआरई व सेझ/विकासकाला प्राप्त झाल्याचा दिनांक अनिवार्य आहे ;
सेवांच्या बाबतीत : प्राप्त झालेल्या प्रदानाचा तपशील अनिवार्य आहे)

जीएसटीआर ५-तक्ता ६

कर कालावधी : . . . . .

स्तंभ	बीजकाचा तपशील						एकात्मिक कर		केंद्रीय कर		राज्य कर/ संघ राज्यक्षेत्र कर		उपकर		स्तंभ १६	स्तंभ १७	स्तंभ १८	स्तंभ १९	स्तंभ २०	एआरई दिनांक	प्राप्त झाल्याचा दिनांक	प्रदानाचा तपशील																																																																													
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तु/सेवा	एच एसएन सी	युक्त सी	प्रमाण	क्यात्र मूल्य	दर	रक्कम	दर	रक्कम	दर	रक्कम								दर	रक्कम	दर	रक्कम	दर	रक्कम	दर	संदर्भ क्रमांक	दिनांक																																																																					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००

स्तंभ १ : जीएसटीआयएन/युआयएन/अनोंदणीकृत प्राप्तकर्त्याचे नाव (सेझ/ विकासकाचा पुरवठादार)

स्तंभ १६ : (पीओएस) पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे स्थान असेल तरच)

स्तंभ १७ : सेझ/सेझ विकासकाला पुरवठा केला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ १८ : सेझ/सेझ विकासकाला केलेल्या पुरवठ्याकरिता कराचा पर्याय (एकात्मिक कर/सेझ/एकात्मिक कर/शेजावय)

स्तंभ १९ : मानीव निर्यात (होय/नाही)

स्तंभ २० : या बीजकावरील कर तात्पुरत्या तत्वावर भरला आहे काय (होय/नाही)

स्तंभ २१ ग/घ : एआरई (निर्यातीसाठी वस्तू हलविण्याकरिता अर्ज)

स्तंभ २१ ड : सेझ/विकासकाला प्राप्त झाल्याचा दिनांक (वखार पुनर्वापर प्रमाणपत्रानुसार)

स्तंभ २१ च/छ : प्राप्त झालेल्या प्रदानाचा तपशील

(* वस्तूच्या बाबतीत : एआरई व सेझ/विकासकाला प्राप्त झाल्याचा दिनांक अनिवार्य आहे;

सेवांच्या बाबतीत : प्राप्त झालेल्या प्रदानाचा तपशील अनिवार्य आहे)

ठिकाण

दिनांक

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
(नाव)

पदनाम/दर्जा

विवरणपत्र ५ :

नियम ८९ उप-नियम २ (छ) खालील अर्जाच्या बाबतीत विवरणपत्र :

इओयू/मानीव नियतीचा प्राप्तकर्ता याच्याकडून परतावा :

कर कालावधी : .....

जोपसटी आवपन/ अनोंदणीकृत पुरवठा- दाराचे नाव	बीजकाचा तपशील						राज्य (अनोंदणी- कृत पुरवठा दाराच्या बाबतीत)	एकात्मिक कर		केंद्रीय कर		राज्य कर/ सेध राज्यक्षेत्र कर		उपकर		स्तंभ १७	स्तंभ १८	स्तंभ १९	स्तंभ २०/२१/२२/२३			एआरई	प्राप्त झाल्याचा दिनांक		
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तू/ सेवा	एच एसएन	युक्त मूल्य		प्रमाण	दर (%)	रक्कम	दर (%)	रक्कम	दर (लागू नाही)	रक्कम	एकात्मिक कर				राज्य कर/ सेध राज्य- क्षेत्र कर	उप कर	२०			२१	२२
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४ग	२४घ	२४ड

स्तंभ १७ : (पीओएस) पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानाहून वेगळे स्थान असेल तरच)

स्तंभ १८ : पुरवठ्याला प्रत्यावर्ती आकार लागत असेल तर दर्शवावा (होय/नाही)

स्तंभ १९ : निविष्टी कराच्या जमा रकमेची पात्रता जसे (निविष्टी/भांडवली वस्तू/निविष्टी सेवा/कोणतीही नाही.)

स्तंभ २०/२१/२२/२३ : उपलब्ध असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम

स्तंभ २४ ग/घ : एआरई (निर्यातीसाठी वस्तू हलवण्याकरिता अर्ज)

स्तंभ २४ड : सेझ/विकासकाला प्राप्त झाल्याचा दिनांक (बखार पुनर्वापर प्रमाणपत्रानुसार)

(* वस्तूच्या बाबतीत : एआरई व प्राप्त झाल्याचा दिनांक अनिवार्य आहे)

ठिकाण :

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
(नाव)

पदनाम/ दर्जा

विवरणपत्र ७ :

नियम ८९(२) (ट) अन्वये दाखल केलेल्या अर्जाच्या बाबतीत विवरणपत्र :

कराचे अतिरिक्त प्रदान केल्यामुळे परतावा

अनुक्रमांक	कर कालावधी	विवरणाचा संदर्भ क्रमांक	विवरण दाखल केल्याचा दिनांक	दायित्व नोंदवही मध्ये उपलब्ध असलेली अतिरिक्त रक्कम			
				एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर	उपकर
१	२	३	४	५	६	७	८

जोडपत्र - २

[नियम ८९ (२) (ड) पहा]

प्रमाणपत्र

असे प्रमाणित करण्यात येत आहे की, मेसर्स ..... (अर्जदाराचे नाव) जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक ..... याने <.....> कर कालावधीसाठी दावा केलेल्या <<.....>> ..... (अक्षरी) इतक्या भारतीय रुपयातील रकमेच्या परताव्यासंबंधात कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकण्यात आलेला नाही. हे प्रमाणपत्र, अर्जदाराने परिरक्षित केलेल्या/सादर केलेल्या लेखापुस्तकांच्या व इतर संबद्ध अभिलेखाच्या व विवरणांचा तपशील यांच्या तपासणीवर आधारित आहे.

सनदी लेखापाल/परिव्यय लेखापाल याची स्वाक्षरी :

नाव :

सदस्यत्वाचा क्रमांक :

ठिकाण :

दिनांक :

हे प्रमाणपत्र, अधिनियमाच्या कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये परताव्याचा दावा करताना, अर्जदाराने सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०२

[नियम ९० (२) व ९५ (२) पहा]

पोचपावती

<अर्जाचा संदर्भ क्रमांक> अनुषंगाने परताव्यासाठीच्या आपल्या अर्जाची पोच याद्वारे देण्यात येत आहे.

पोचपावती क्रमांक :

पोचपावतीचा दिनांक :

जीएसटीआयएन/यूआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक, लागू असल्यास :

अर्जदाराचे नाव :

नमुना क्रमांक :

नमुन्याचे वर्णन :

अधिकारिता (योग्य खूण करावी) :

केंद्र राज्य / संघ राज्यक्षेत्र :

यांनी दाखल केले :

परतावा अर्जाचा तपशील	
कर कालावधी	
दाखल केल्याचा दिनांक व वेळ	
परताव्यासाठीचे कारण	

दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम :

	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
केंद्रीय कर						
राज्य कर						
संघ राज्यक्षेत्र कर						
एकात्मिक कर						
उपकर						
एकूण						

टीप १ : जीएसटी सिस्टीम पोर्टलवर “< परतावा > अर्जाच्या सद्यःस्थितीचा मागोवा” यामार्फत एआरएन भरून अर्जाची सद्यःस्थिती पाहता येऊ शकेल.

टीप २ : ही पोचपावती यंत्रणेद्वारे तयार केली असल्यामुळे कोणत्याही स्वाक्षरीची आवश्यकता नाही.

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०३

[नियम ९०(३) पहा]

त्रुटी जापन

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

< दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळखपत्र क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

विषय : परतावा अर्जाचा संदर्भ क्रमांक (एआरएन) ..... दिनांक : ..... < दिवस/महिना/वर्ष > नोंदणी ..... बाबत-

महोदय/महोदया,

अधिनियमाच्या कलम ५४ अन्वये दाखल केलेल्या नमूद केलेल्या आपल्या अर्जाशी हे संबंधित आहे. आपल्या अर्जाची छाननी केल्यानंतर, खालील विवक्षित त्रुटी निदर्शनास आल्या आहेत :

अनुक्रमांक	वर्णन (परतावा अर्जामध्ये दिलेल्या ड्रॉप डाऊनमधून कारण निवडा)
१	< बहु निवड पर्याय >
२	
	इतर < मजकुरासाठी रकाना > { 'रिझन मास्टरमधून', निवड केलेल्या कारणव्यतिरिक्त इतर कोणतेही कारण }

वरील त्रुटी दूर करून नवीन परतावा अर्ज दाखल करण्याचा आपल्याला सल्ला देण्यात येत आहे

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

समुचित अधिका-याचे नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०४

[नियम ११(२) पहा]

मंजूर आदेश क्रमांक :

दिनांक :

<दिवस/महिना/वर्ष>

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

तात्पुरता परतावा आदेश

परतावा अर्ज संदर्भ क्रमांक (एआरएन) ..... दिनांक : ..... <दिवस/महिना/वर्ष> .....

पोचपावती क्रमांक ..... दिनांक ..... <दिवस/महिना/वर्ष> .....

महोदय/महोदया,

परताव्यासाठीच्या वर नमूद केलेल्या आपल्या अर्जाच्या संदर्भात, तात्पुरत्या स्वरूपात आपल्याला खालील रक्कम मंजूर केली आहे :

अनुक्रमांक	वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
एक	दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम					
दोन	परतावा म्हणून दावा केलेल्या रकमेच्या १०% टक्के इतकी रक्कम (नंतर मंजूर करावयाची)					
तीन	शिल्लक रक्कम (एक-दोन)					
चार	मंजूर केलेली परताव्याची रक्कम					
	बँकेचा तपशील					
पाच	अर्जानुसार बँक खाते क्रमांक					
सहा	बँकेचे नाव					
सात	बँकेचा /शाखेचा पत्ता					
आठ	आयएफएससी					
नऊ	एमआयसीआर					

दिनांक :

ठिकाण :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०५

[नियम ११(३), १२(४), १२(५) व १४ पहा]

प्रदान सूचनापत्र

प्रदान सूचनापत्र क्रमांक :-

दिनांक :

< दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति, <केंद्र> पीएओ/कोषागार/भारतीय रिझर्व्ह बँक/बँक

परतावा मंजूरी आदेश क्रमांक .....

आदेश दिनांक : ..... < दिवस/महिना/वर्ष > .....

जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक < >

नाव : < >

परतावा रक्कम (आदेशानुसार) :

	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यकर	एकात्मिक कर	उपकर
मंजूर केलेली निव्वळ परताव्याची रक्कम					
विलंबित परताव्यावरील व्याज					
एकूण					

	बँकेचा तपशील	
एक.	अर्जानुसार बँक खाते क्रमांक	
दोन.	बँकेचे नाव	
तीन.	बँक/शाखा यांचे नाव व पत्ता	
चार.	आयएफएससी	
पाच.	एमआयसीआर	

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळखपत्र क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०६

[नियम ९२(१), ९२(३), ९२(४), ९२(५) व ९६(७) पहा]

आदेश क्रमांक :

दिनांक :

<दिवस/महिना/वर्ष>

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळखपत्र क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

कारणे दाखवा नोटीस क्रमांक (लागू असल्यास)

पोचपावती क्रमांक .....

दिनांक : .....<दिवस/महिना/वर्ष>

परतावा मंजूर/नामंजूर आदेश

महोदय / महोदया,

अधिनियमाच्या कलम ५४ अन्वये दाखल केलेल्या परताव्यासाठी*/परताव्यावरील व्याजासाठी* आपल्या, नमूद केलेल्या अर्जाशी हे संबंधित आहे. आपल्या अर्जाची तपासणी केल्यावर, देयकांचे समायोजन केल्यानंतर (जेथे लागू असेल तेथे) आपल्याला मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम खालीलप्रमाणे आहे.

*लागू नसेल तो भाग खोडावा

अ. क्र.	वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
एक.	दावा केलेली *परताव्याची / व्याजाची रक्कम					
दोन.	तात्पुरत्या स्वरूपात मंजूर केलेला परतावा (आदेश क्रमांक ..... दिनांक) (लागू असल्यास)					
तीन.	अनुज्ञेय नसलेली परताव्याची रक्कम (कारणांचे ड्रॉपडाऊन) (अनेकविध कारणे निवडण्याची मुभा)					
चार.	प्रदान करावयाची एकूण रक्कम (१-२-३)					
पाच.	विद्यमान कायदा किंवा या अधिनियमाअन्वये अदत्त देणी समायोजित केलेली रक्कम (कोणतीही असल्यास) मागणी आदेश क्रमांक ..... दिनांक .....,..... अधिनियम ..... कालावधी ..... <अनेक ओळी शक्य-नवीन ओळ दाखल करा>					
सहा.	प्रदान करावयाची निव्वळ रक्कम					

* लागू नसेल तो भाग खोडावा

१. मी याद्वारे, अधिनियमाच्या कलम ५४ च्या पोट-कलम (५) अन्वये / या अधिनियमाच्या कलम ५६ अन्वये@ मेसर्स ..... जीएसटीआयएन ..... यांना भारतीय रुपयांमध्ये ..... इतकी रक्कम मंजूर करीत आहे.

@लागू नसेल तो भाग खोडावा

(क)# त्याने त्याच्या अर्जामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बँकेच्या खात्यात रक्कम भरावयाची आहे/

(ख) वरील तक्त्याच्या अनुक्रमांक ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, थकबाकीच्या वसुलीच्या रकमेशी या रकमेचे समायोजन करावयाचे आहे/

(ग) वरील तक्त्याच्या अनुक्रमांक ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, थकबाकीच्या वसुलीच्या रकमेशी ..... इतक्या रकमेचे समायोजन करावयाचे आहे आणि ..... इतकी उर्वरित रक्कम त्याने त्याच्या अर्जामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बँकेच्या खात्यात भरावयाची आहे #..

लागू नसेल तो भाग खोडावा.

किंवा

२. अधिनियमाच्या कलम (....) च्या पोट-कलम (....) अन्वये ग्राहक कल्याण निधीमध्ये मी याद्वारे भारतीय रुपयांमध्ये ..... इतकी रक्कम जमा करीत आहे.

३. अधिनियमाच्या कलम (....) च्या पोट-कलम (....) अन्वये ..... जीएसटीआयएन असणा-या मेसर्स ..... यांना भारतीय रुपयांमधील ..... इतकी रक्कम मी याद्वारे नाकारत आहे.

लागू नसेल तो भाग खोडावा.

दिनांक :

ठिकाण :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

_____

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०७
[नियम ९२(१), ९२(२) व ९६ (६) पहा]

संदर्भ क्रमांक

दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन /तात्पुरता ओळखपत्र क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

पोचपावती क्रमांक .....

दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

मंजूर परताव्याचे पूर्ण समायोजन करण्यासाठी आदेश

भाग-क

महोदय/महोदया,

वर निर्दिष्ट केलेल्या आपल्या परतावा अर्जाच्या आणि आणखी पुरविलेली माहिती/दाखल केलेले दस्तावेज यांच्या संदर्भात मंजूर केलेल्या परताव्याच्या रकमेचे खाली दिलेल्या तपशिलानुसार अदत्त मागण्यांशी पूर्णपणे समायोजन करण्यात आले आहे :

	परताव्याची परिगणना	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
एक.	मागणी केलेली परताव्याची रक्कम					
दोन.	तात्पुरत्या स्वरूपात मंजूर केलेला निव्वळ परतावा (आदेश क्र. .... दिनांक)					
तीन.	फेटाळलेली अनुज्ञेय नसलेली परतावा रक्कम <<कारणांचे ड्रॉपडाऊन>>					
चार.	अनुज्ञेय परतावा (एक-दोन-तीन)					

पाच.	विद्यमान कायद्यान्वये किंवा या कायद्यान्वये अदत्त मागण्यांशी (आदेश क्र. नुसार) समायोजित केलेला परतावा. मागणी आदेश क्रमांक .... दिनांक ..... <अनेक ओळी देता येतील>					
सहा	परताव्याची शिल्लक रक्कम	निरंक	निरंक			निरंक

मी, याद्वारे, असा आदेश देत आहे की, वर दर्शविलेली दावा केलेली रक्कम/अनुज्ञेय असलेला परतावा या अधिनियमाअन्वये/विद्यमान कायद्यान्वये अदत्त मागण्यांशी पूर्णपणे समायोजित केला आहे. अधिनियमाच्या कलम (.....) च्या पोट-कलम (.....) च्या तरतुदीनुसार, हा अर्ज निकालात काढण्यात येत आहे.

किंवा

भाग—ख

परतावा रोखून ठेवण्याकरिता आदेश

वर निर्दिष्ट केलेल्या आपल्या परतावा अर्जाच्या आणि आणखी पुरविलेली माहिती/दाखल केलेले दस्तऐवज यांच्या संदर्भात आपल्याला मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम, खाली दिलेल्या तपशिलानुसार, पुढील कारणांसाठी रोखून ठेवण्यात येत आहे :-

परतावा आदेश क्र. :						
आदेश दिल्याचा दिनांक :						
	परतावा परिगणना	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर	संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
एक.	मंजूर झालेली परताव्याची रक्कम					
दोन.	रोखून ठेवलेली परताव्याची रक्कम					
तीन.	मान्य केलेली परताव्याची रक्कम.					

परतावा रोखून ठेवण्याची कारणे :

<< मजकूर >>

मी, याद्वारे, असा आदेश देत आहे की, वर दर्शवलेली दावा केलेली रक्कम/अनुज्ञेय परतावा, वर नमूद केलेल्या कारणास्तव रोखून ठेवण्यात आला आहे. हा आदेश, अधिनियमाच्या कलम ..... च्या पोट-कलम ..... खालील तरतुदीनुसार दिला आहे.

दिनांक :

ठिकाण :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०८

[नियम ९२ (३) पहा]

परताव्यासाठीचा अर्ज फेटाळण्याकरिता नोटीस

एससीएन क्रमांक :

दिनांक :

< दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

पोचपावती क्रमांक .....

एआरएन .....

दिनांक : ..... << दिवस/महिना/वर्ष >> .....

परताव्यासाठी अधिनियमाच्या कलम ५४ अन्वये दाखल केलेल्या वर नमूद केलेल्या आपल्या अर्जाशी हे संबंधित आहे. अर्जाची तपासणी केल्यावर असे दिसून येत आहे की, पुढील कारणांमुळे आपला परताव्यासाठीचा अर्ज फेटाळण्यासाठी पात्र आहे.

अ. क्र.	वर्णन (परताव्यासाठी अनुज्ञेय नसलेल्या कारणांमधून कारणे ड्रॉप डाऊन मधून निवडा)	अनुज्ञेय नसलेली रक्कम
एक.		
दोन.		
तीन.	इतर { “ रिझन मास्टरमध्ये ” नमूद केलेल्या कारणांव्यतिरिक्त इतर कोणतेही कारण }	

वर विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या मर्यादेपर्यंत, आपला परताव्याचा दावा वर नमूद केलेल्या कारणांसाठी का फेटाळण्यात येऊ नये, याची कारणे दाखविण्यासाठी आपल्याला याद्वारे फर्माविण्यात येत आहे.

ही नोटीस बजावल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या आत या नोटीशीचे उत्तर देण्याचे आपल्याला, याद्वारे, निदेश देण्यात येत आहेत.

आपल्याला ..... दिवस/महिना/वर्ष रोजी ..... तास/मिनिटे वाजता खालील स्वाक्षरीकर्त्यासमोर उपस्थित राहण्याचे निदेशदेखील देण्यात येत आहेत.

जर आपण ठराविक दिनांकाच्या आत उत्तर देण्यात कसूर कराल तर किंवा नेमून दिलेल्या दिनांकाला व वेळेवर वैयक्तिक सुनावणीसाठी उपस्थित राहण्यात कसूर कराल तर, याप्रकरणी उपलब्ध अभिलेख व गुणावगुणांच्या आधारे एकतर्फी निर्णय घेण्यात येईल.

दिनांक :

ठिकाण :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०९

[नियम ९२(३) पहा]

कारणे दाखवा नोटिशीला उत्तर

दिनांक : <दिवस/महिना/वर्ष>

१.	नोटीशिचा संदर्भ क्रमांक /	निर्गमित केल्याचा दिनांक
२.	जीएसटीआयएन/युआयएन	
३.	धंद्याचे नाव (कायदेशीर)	
४.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	
५.	नोटिशीला उत्तर	
६.	अपलोड केलेल्या दस्तऐवजांची यादी	
७.	<p>सत्यापन</p> <p>मी, ... याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे आणि विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.</p> <p>ठिकाण :</p> <p>दिनांक : दिवस/महिना/वर्ष</p>	<p>प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी</p> <p>नाव</p> <p>पदनाम/दर्जा :</p>

ठिकाण :

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

(नाव)

पदनाम/दर्जा :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-१०

[नियम ९५(१) पहा]

संयुक्त राष्ट्रसंघाचे कोणतेही विशेषीकृत अभिकरण किंवा कोणतीही बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्यदूतावास किंवा राजदूतावास इत्यादींद्वारे परताव्यासाठी अर्ज.

१. युआयएन :

२. नाव :

३. पत्ता :

४. कर कालावधी (तिमाही) : < दिवस/महिना/वर्ष > पासून < दिवस/महिना/वर्ष > पर्यंत

५. परतावा दाव्याची रक्कम : < भारतीय रूपयांमध्ये: > <अक्षरी>

	रक्कम
केंद्रीय कर	
राज्य कर	
संघ राज्यक्षेत्र कर	
एकात्मिक कर	
उपकर	
एकूण	

६. बँक खात्याचा तपशील:

क. बँक खात्याचा क्रमांक

ख. बँक खात्याचा प्रकार

ग. बँकेचे नाव

घ. खातेधारकाचे/चालकाचे नाव

ड. बँक शाखेचा पत्ता

च. आयएफएससी

छ. एमआयसीआर

७. नमुना जीएसटीआर-११ सादर केल्याचा संदर्भ क्रमांक व दिनांक

८. सत्यापन

मी, ...<<राजदूतावासाचे / आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे नाव >> याचा प्राधिकृत प्रतिनिधी म्हणून, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो की/करते की यात वर देण्यात आलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही. संयुक्त राष्ट्रसंघटनेचे विनिर्दिष्ट अभिकरण/बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्य दूतावास किंवा राजदूतावास/शासनाने विनिर्दिष्ट केलेली/ अधिसूचित केलेली इतर कोणतीही व्यक्ती/व्यक्तींचा वर्ग म्हणून अशा परताव्याचा दावा करण्यासाठी आम्ही पात्र आहोत.

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम/दर्जा :

नमुना जीएसटी एसएमटी-०१

[नियम १८(१) पहा]

कलम ६० अन्वये तात्पुरत्या निर्धारणासाठी अर्ज

१. जीएसटीआयएन	
२. नाव	
३. पत्ता	

४. ज्यासाठी कराचा दर/मूल्यांकन निश्चित करावयाचे आहे त्या वस्तू/सेवांचे तपशील.								
अ. क्र.	एचएसएन	वस्तू/सेवा यांचे नाव	कराचा दर				मूल्यांकन	वस्तू/सेवा यांची सरासरी मासिक उलाढाल
			केंद्रीय कर	राज्य/ संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर		
१	२	३	४	५	६	७	८	९
५. तात्पुरते निर्धारण मागण्याचे कारण								
६. दाखल केलेली कागदपत्रे								

७. सत्यापन—

मी ..... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

दिनांक .....

नमुना जीएसटी एएसएमटी-०२

[नियम १८(२) पहा]

संदर्भ क्रमांक .....

दिनांक .....

प्रति,

.....जीएसटीआयएन

..... नाव

..... (पत्ता)

अर्ज संदर्भ क्रमांक (एआरएन) .....

दिनांक .....

तात्पुरत्या निर्धारणासाठी अतिरिक्त माहिती/स्पष्टीकरण/कागदपत्रे मागविण्यासाठी नोटीस

कृपया, वर निर्देशित केलेला आपला अर्ज पहा. तात्पुरते निर्धारण करण्यासाठीच्या आपल्या विनंतीची तपासणी करतेवेळी असे आढळून आले आहे की, त्यावर कार्यवाही करण्यासाठी पुढील माहितीची/कागदपत्रांची आवश्यकता आहे :

<< मजकूर >>

म्हणून, या प्रकरणात निर्णय घेणे या कार्यालयाला शक्य व्हावे यासाठी ही नोटीस बजावल्याच्या दिनांकापासून << १५ दिवसांच्या >> कालावधीत माहिती/कागदपत्रे देण्याची आपणास विनंती करण्यात येत आहे. विहित दिनांकापर्यंत कोणतीही माहिती मिळाली नाही तर आपणाला आणखी काहीही न कळवता, आपला अर्ज नाकारला जाण्यास पात्र असेल याची कृपया नोंद घ्यावी.

वैयक्तिक सुनावणीसाठी दिनांक ..... रोजी ..... वाजता ..... या ठिकाणी खाली स्वाक्षरी केलेल्या व्यक्तीसमोर उपस्थित राहण्याची आपणाला विनंती करण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम .....

नमुना जीएसटी एसएमटी-०३

[नियम १८(२) पहा]

अतिरिक्त माहिती मागण्याच्या नोटिशीला उत्तर

१. जीएसटीआयएन		
२. नाव		
३. जिच्याद्वारे अतिरिक्त माहितीची मागणी केली आहे त्या नोटिशीचा तपशील.	नोटीस क्रमांक	नोटिशीचा दिनांक
४. उत्तर		
५. दाखल केलेली कागदपत्रे		

६. सत्यापन—

मी, ... याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविण्यात आलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी.

नाव .....

पदनाम/दर्जा .....

दिनांक .....

नमुना जीएसटी एएसएमटी-०४

[नियम १८ (३) पहा]

संदर्भ क्रमांक : .....

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन -

नाव -

पत्ता -

अर्ज संदर्भ क्रमांक (एआरएन) .....

दिनांक .....

तात्पुरता निर्धारण आदेश

हे तात्पुरत्या निर्धारणाच्या आपल्या विनंतीच्या पुष्टीदाखल माहिती/कागदपत्रे सादर करणा-या उपरोल्लिखित आपल्या अर्जाशी आणि ..... या दिनांकाच्या उत्तराच्या संदर्भात आहे. आपल्या अर्जाची व उत्तराची तपासणी केल्यावर खालीलप्रमाणे तात्पुरते निर्धारण करण्यात येत आहे :-

<< मजकूर >>

रुपये (अक्षरी) ..... इतक्या रकमेची ..... (प्रकार) या स्वरूपातील प्रतिभूति आणि विहित नमुन्यातील बंधपत्र दिनांक ..... पर्यंत सादर करण्याच्या अधीन राहून, तात्पुरत्या निर्धारणेस मान्यता देण्यात येत आहे.

कृपया नोंद घेणे की बंधपत्र आणि प्रतिभूति ही विहित दिनांकाच्या आत सादर करण्यात आली नसेल तर, जणू काही असा कोणताही आदेश दिलेला नाही असे समजून सदर तात्पुरता निर्धारण आदेश हा, शून्य व निरर्थक समजला जाईल.

स्वाक्षरी.

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी एसएमटी-०५

[नियम १८ (४) पहा]

प्रतिभूति सादर करणे

१. जीएसटीआयएन					
२. नाव :					
३. ज्यानुसार प्रतिभूति विहित केलेली आहे तो आदेश :			आदेश क्रमांक	आदेश दिनांक	
४. सादर केलेल्या प्रतिभूतिचा तपशील—					
अ.क्र.	प्रकार	संदर्भ क्र./ नावे नोंद क्र. (रोख प्रदानाकरिता)	दिनांक	रक्कम	बँकेचे नाव
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)

टीप.— आदेशात उल्लेख केलेल्या नियत दिनांकास किंवा त्यापूर्वी बँक हमीची आणि बंधपत्राची छापील प्रत सादर करावी.

५. प्रतिज्ञापन—

(एक) ज्या वस्तू आणि/किंवा सेवा यांच्या पुरवठ्याच्याबाबतीत मला/आम्हाला तात्पुरत्या आधारावर कर भरण्याची परवानगी देण्यात आली आहे त्यावरील फरकाचा कर, सुरक्षित करण्यासाठी वर नमूद केलेली बँक हमी सादर केली आहे.

(दोन) बँक हमीच्या समाप्तीपूर्वी पुरेसे अगोदर तिचे नवीकरण करण्याचे मी हमी देत आहे. मी/आम्ही असे करण्यात कसूर केली तर विभागाला त्या बँक हमीच्या बदल्यात बँकेकडून प्रदान मिळविण्याचे स्वातंत्र्य असेल.

(तीन) तात्पुरत्या निर्धारणास अंतिम रूप देणे सुकर करण्याकरिता आवश्यक असलेली कागदपत्रे/माहिती सादर करण्यात आम्ही कसूर केली तर त्याबाबतीत, तात्पुरते निर्धारण भरून काढण्यासाठी आम्ही दिलेल्या बँक हमीचे रोखीकरण करण्याचे विभागास स्वातंत्र्य असेल.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव :

पदनाम/दर्जा :

दिनांक :

तात्पुरत्या निर्धारणासाठी बंधपत्र

[नियम ९८ (३) व ९८ (४) पहा]

मी/आम्ही ..... चे ..... , यात यापुढे “ बंधनग्रहीता ” असे संबोधण्यात आले आहे. याद्वारे, भारताचे राष्ट्रपती (यात यापुढे “ राष्ट्रपती ” असे संबोधण्यात आले आहे)/ ..... (राज्याचे नाव) चे राज्यपाल (यात यापुढे “ राज्यपाल ” असे संबोधण्यात आले आहे) यांना द्यावयाची रुपये ..... इतकी रक्कम राष्ट्रपती/राज्यपाल यांना देण्यासाठी ठाम आणि दृढतापूर्वक बांधील असून त्यानुसार ती प्रदान केली जाईल व खरोखरच प्रदान केली जाईल. त्याकरिता मी/आम्ही स्वतः आणि माझे/आमचे संबंधित वारस/निष्पादक/प्रशासक/कायदेशीर प्रतिनिधी/उत्तराधिकारी, आज दिनांक ..... रोजी या अधिलेखाद्वारे संयुक्तपणे व पृथक्पणे बांधील व अभिहस्तांकित आहोत.

ज्याअर्थी, उपरोक्तप्रमाणे बांधील असलेल्या बंधनग्रहीत्याकडून ..... (वस्तूंचे/सेवांचे किंवा दोन्हीचे नाव, एचएसएन : .....) यांचा वेळोवेळी पुरवठा करण्यात आला असून त्यांवरील एकात्मिक कराचे/केंद्रीय कराचे/राज्य कराचे/संघ राज्यक्षेत्र कराचे अंतिम निर्धारण हे त्या पुरवठ्यांचे मूल्य किंवा त्याबाबतीत लागू असलेल्या कराचा दर यासंबंधीच्या संपूर्ण माहितीच्या पूर्ततेअभावी होऊ शकलेले नाही ;

आणि ज्याअर्थी, बंधनग्रहीता कलम ६० च्या तरतुदीनुसार तात्पुरते निर्धारण करू इच्छित आहे ;

आणि ज्याअर्थी, राष्ट्रपती/राज्यपाल यांच्या नावे काढलेली रुपये ..... इतक्या रकमेची बँक हमी सादर करण्यास आयुक्ताने बंधनग्रहीत्याला फर्माविले आहे ; आणि ; ज्याअर्थी, बंधनग्रहीत्याने वर नमूद केल्याप्रमाणे आयुक्ताकडे बँक हमी जमा करून, अशी हमी सादर केली आहे ; कलम ६० खालील तात्पुरत्या निर्धारणाच्या बाबतीतील अधिनियमाच्या संपूर्ण तरतुदींचे बंधनग्रहीत्याने व त्याच्या प्रतिनिधीने पालन करावे अशी या बंधपत्राची शर्त आहे ;

आणि जर अंतिम निर्धारणानंतर, मागणीयोग्य असेल अशा एकात्मिक कराची/राज्य कराची/संघ राज्यक्षेत्र कराची किंवा इतर कायदेशीर आकार यासंबंधीची सर्व देणी, व्याजासह, कोणतेही असल्यास, उक्त अधिका-याने लेखीस्वरूपात मागणी केल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसांच्या आत शासनास यथोचितरित्या प्रदान केली असतील तर, हे आबंधन शून्यवत ठरेल ;

अन्यथा आणि या शर्तीच्या कोणत्याही भागाचा भंग केला असेल किंवा त्याचे पालन करण्यात कसूर केली असेल तर, हे आबंधन पूर्ण अंमलानिशी व प्रभावानिशी लागू असेल ;

आणि राष्ट्रपती/राज्यपाल, आपल्या विकल्पानुसार, बँक हमीच्या रकमेमधून किंवा वरील लेखी बंधपत्राअन्वये असलेले अधिकार वापरून किंवा दोन्हीद्वारे नूकसान व हानी भरून काढण्यास सक्षम असतील ;

मी/आम्ही आणखी असेही घोषित करतो की, ज्यात जनतेचे हित आहे त्या कृतीच्या पालनाकरिता केंद्र सरकार/राज्य शासन यांच्या आदेशान्वये हे बंधपत्र करून देण्यात आले आहे ;

या अधिलेखांची साक्ष म्हणून, यात यापूर्वी नमूद केलेल्या दिवशी बंधनग्रहीत्याने (बंधनग्रहीत्यांनी) या अधिलेखावर स्वाक्षरी केली/केल्या आहेत :-

बंधनग्रहीताची (बंधनग्रहीत्यांची) स्वाक्षरी.

दिनांक :

ठिकाण :

साक्षीदार :

(१) नाव व पत्ता

पेशा

(२) नाव व पत्ता

पेशा

दिनांक :

ठिकाण :

साक्षीदार :

(१) नाव व पत्ता पेशा

(२) नाव व पत्ता पेशा

हे बंधपत्र, दिनांक ..... (महिना) ..... (वर्ष) ..... रोजी

भारताचे राष्ट्रपती (राज्याचे) राज्यपाल यांच्याकरिता व वतीने मी, ... (पदनाम)
स्वीकृत केले आहे.

नमुना जीएसटी एसएमटी-०६

[नियम ९८(५) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन-

नाव-

पत्ता-

अर्ज संदर्भ क्रमांक (एआरएन) .....

दिनांक .....

तात्पुरता निर्धारण आदेश क्रमांक .....

दिनांक .....

अंतिम निर्धारणाकरिता अतिरिक्त माहिती/स्पष्टीकरण/ कागदपत्रे मागविण्यासाठी नोटीस.

कृपया वर निर्देशित केलेला तुमचा अर्ज आणि तात्पुरता निर्धारण आदेश पहा. तात्पुरत्या निर्धारणास अंतिम रूप देण्यासाठी पुढील माहितीची/कागदपत्रांची आवश्यकता आहे.

<< मजकूर >>

म्हणून या प्रकरणात निर्णय घेणे या कार्यालयाला शक्य व्हावे यासाठी ही नोटीस प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून << १५ दिवसांच्या >> कालावधीत माहिती/कागदपत्रे देण्याची आपणास विनंती करण्यात येत आहे. विहित दिनांकापर्यंत कोणतीही माहिती मिळाली नाही तर, आपणाला आणखी काहीही न कळवता, आपला अर्ज नाकारला जाण्यास पात्र असेल याची कृपया नोंद घ्यावी.

वैयक्तिक सुनावणीसाठी दिनांक ..... रोजी ..... वाजता ..... या ठिकाणी खाली स्वाक्षरी केलेल्या व्यक्तीसमोर उपस्थित राहण्याची आपणाला विनंती करण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी.

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी एसएमटी-०७

[नियम १८(५) पहा]

संदर्भ क्रमांक : .....

दिनांक

प्रति,

जीएसटीआयएन

नाव

पत्ता

तात्पुरता निर्धारण आदेश क्रमांक .....

दिनांक .....

अंतिम निर्धारण आदेश.

उद्देशिका— << नेहमीप्रमाणे >>

वर निर्दिष्ट केलेल्या तात्पुरत्या निर्धारण आदेशाच्या अनुषंगाने आणि उपलब्ध माहिती/सादर केलेली कागदपत्रे यांच्या आधारे, अंतिम निर्धारण आदेश खालीलप्रमाणे काढण्यात येत आहे :—

संक्षिप्त वस्तुस्थिती :

अर्जदाराची निवेदने :

चर्चा आणि निष्कर्ष :

निर्णय आणि आदेश :

आदेशाचे अनुपालन केल्यानंतर अर्ज दाखल करून या प्रयोजनाकरिता दिलेली प्रतिभूती परत घेतली जाऊ शकते.

स्वाक्षरी.

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी एसएमटी-०८

[नियम १८(६) पहा]

प्रतिभूति परत घेण्यासाठी अर्ज

१. जीएसटीआयएन					
२. नाव					
३. ज्याद्वारे प्रतिभूति सादर केलेली आहे तो तपशील	एआरएन		दिनांक		
४. परत घ्यावयाच्या प्रतिभूतिचा तपशील					
अनुक्रमांक	प्रकार	संदर्भ क्रमांक/नावे नोंद क्रमांक (रोख भरण्याकरिता)	दिनांक	रक्कम	बँकेचे नाव
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)

५. सत्यापन

मी,..... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

दिनांक

नमुना जीएसटी एएसएमटी-०९

[नियम १८(७) पहा]

संदर्भ क्रमांक .....

दिनांक .....

प्रति,

..... जीएसटीआयएन

..... नाव

..... पत्ता

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक .....

दिनांक .....

प्रतिभूति मुक्त करण्याचा किंवा अर्ज फेटाळण्याचा आदेश

हे [..... रुपये (अक्षरात)] इतक्या रकमेची प्रतिभूति मुक्त करण्याबाबत वर उल्लेखिलेल्या आपल्या अर्जाच्या संदर्भात आहे. आपल्या अर्जाची तपासणी केली आहे आणि तो नियमानुसार असल्याचे दिसून आले आहे. उपरोक्त प्रतिभूति याद्वारे मुक्त करण्यात आली आहे.

किंवा

प्रतिभूति मुक्त करण्याबाबतच्या वर संदर्भित आपल्या अर्जाची तपासणी केली होती मात्र तो पुढील कारणांस्तव नियमानुसार असल्याचे दिसून आले नाही :-

<< मजकूर >>

म्हणून, प्रतिभूति मुक्त करण्यासाठीचा हा अर्ज फेटाळण्यात आला आहे.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

दिनांक

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१०

[नियम ९९(१) पहा]

संदर्भ क्रमांक .....

दिनांक .....

प्रति,

जीएसटीआयएन :

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी—

वित्तीय वर्ष .....

छाननी केल्यानंतर विवरणातील विसंगती कळविण्यासाठी नोटीस

वर निर्दिष्ट केलेल्या कर कालावधीच्या विवरणाच्या छाननीदरम्यान खालील विसंगती निदर्शनास आल्याचे कळविण्यात येत आहे :-

<< मजकूर >>

आपणांस याद्वारे, दिनांक ..... पर्यंत पूर्वोक्त विसंगतीची कारणे स्पष्ट करण्याचे निदेश दिले आहेत. पूर्वोक्त दिनांकापर्यंत जर आपले स्पष्टीकरण प्राप्त न झाल्यास आपणांस या प्रकरणात काहीही म्हणावयाचे नाही असे गृहीत धरले जाईल आणि यासंबंधात आपणास आणखी काहीही न कळवता, आपल्या विरुद्ध कायदानुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी एएसएमटी-११

[नियम १९(२) पहा]

विवरणातील विसंगती कळविणा-या कलम ६१ अन्वये काढलेल्या नोटिशीला उत्तर

१. जीएसटीआयएन		
२. नाव		
३. नोटिशीचा तपशील	संदर्भ क्र.	दिनांक
४. कर कालावधी		
५. विसंगतीचे उत्तर		
अनुक्रमांक	विसंगती	उत्तर

६. कबूल केलेली आणि भरणा केलेली रक्कम, कोणतीही असल्यास

अधिनियम	कर	व्याज	इतर	एकूण

७. सत्यापन

मी, ... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/ करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

दिनांक :

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१२

[नियम १९ (३) पहा]

संदर्भ क्र.

दिनांक

प्रति,

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी-

वित्तीय वर्ष-

एआरएन-

दिनांक-

कलम ६१ अन्वये काढलेल्या नोटिशीस अनुसरून दिलेल्या उत्तराच्या स्वीकृतीचा आदेश

हे संदर्भ क्रमांक ..... दिनांक ..... अनुसार काढलेल्या नोटिशीस दिनांक ..... रोजी दिलेल्या आपल्या उत्तरासंदर्भात आहे. आपले उत्तर समाधानकारक असल्याचे आढळून आले आहे, आणि याबाबतीत आणखी कोणतीही कार्यवाही करण्याची आवश्यकता नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी एसएमटी-१३
[पहा नियम १००(१)]

संदर्भ क्र.

दिनांक

प्रति,

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी

वित्तीय वर्ष

विवरणाचा प्रकार—

नोटिशीचा संदर्भ क्र.

दिनांक :

कलम ६२ अन्वये निर्धारण आदेश

उद्देशिका—

<< नेहमीप्रमाणे >>

उक्त कर कालावधीसाठीचे विवरण सादर करण्यात कसूर केली म्हणून अधिनियमाच्या कलम ४६ अन्वये वर निर्दिष्ट केलेली नोटीस आपणांस देण्यात आली होती. विभागाकडे उपलब्ध असलेल्या अभिलेखावरून असे निदर्शनास आले आहे की, आजपर्यंत आपण उक्त विवरण सादर केलेले नाही.

म्हणून, विभागाकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीच्या आधारावर निर्धारित केलेली आणि आपणाकडून देय असलेली रक्कम खालीलप्रमाणे आहे :-

- प्रस्तावना
- निवेदन, कोणतेही असल्यास
- चर्चा व निष्कर्ष
- निर्णय
- निर्धारित केलेली आणि देय असलेली रक्कम (तपशील जोडपत्राप्रमाणे)

(रक्कम रुपयांमध्ये)

अनुक्रमांक	कर कालावधी	अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	इतर	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
एकूण							

आदेश काढल्याच्या दिनांकापर्यंत व्याज परिगणित करण्यात आलेले आहे याची कृपया नोंद घ्यावी. रकमेचा भरणा करताना, आदेशाचा दिनांक आणि रकमेचा भरणा करण्याचा दिनांक या दरम्यानच्या कालावधीतील व्याजदेखील परिगणित करण्यात यावे आणि ते आदेशात नमूद केलेल्या देय रकमांबरोबर भरण्यात यावे.

आपणांस असेही सूचित करण्यात येते की, जर आपण आदेश बजावल्याच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत विवरण दाखल केले तर, आदेश मागे घेण्यात आला आहे असे समजण्यात येईल ; अन्यथा उपरोक्त कालावधी उलटल्यानंतर अदत्त देणी वसूल करण्यासाठी आपणांविरूद्ध कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१४
[नियम १००(२) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति .....

नाव

पत्ता

कर कालावधी .....

वित्तीय वर्ष .....

कलम ६३ अन्वये निर्धारणासाठी कारणे दाखवा नोटीस

माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, आपण/आपल्या कंपनीने/भागीदारी संस्थेने, अधिनियमाच्या कलम ..... अन्वये नोंदणी करण्यास पात्र असताना, नोंदणी करण्यात कसूर केली आहे आणि उक्त अधिनियमाअन्वये कर व इतर दायित्वे यांचे प्रदान करण्यात खाली दिलेल्या तपशीलांप्रमाणे कसूर केली आहे :—

संक्षिप्त वस्तुस्थिती—

कारणे—

निष्कर्ष—

किंवा

माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, दिनांक ..... पासून कलम २९, च्या पोट-कलम (२) अन्वये आपली नोंदणी रद्द करण्यात आली आहे आणि आपण वर नमूद केलेल्या कालावधीसाठी कर भरण्यास पात्र आहात.

म्हणून, याद्वारे आपण नोंदणी करण्यास पात्र असताना देखील नोंदणी न करता, धंदा केल्यामुळे आपल्या विरूद्ध सव्याज करदायित्व का लादण्यात येऊ नये व अधिनियमाच्या तरतुदी व त्याखाली करण्यात आलेले नियम यांचा भंग करण्याप्रकरणी आपल्यावर शास्ती का लादण्यात येऊ नये याबाबतची कारणे दाखविण्याचे निदेश देण्यात येत आहेत.

यासंबंधात, आपणास याखाली स्वाक्षरी करण्या-या व्यक्तीसमोर दिनांक ..... रोजी ..... वेळेस उपस्थित राहण्याचे निदेश देण्यात येत आहेत.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१५

[नियम १००(२) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति

तात्पुरते ओळख क्रमांक

नाव

पत्ता

कर कालावधी .....

एससीएन संदर्भ क्र. ....

वित्तीय वर्ष .....

दिनांक

कलम ६३ अन्वये निर्धारण आदेश

उद्देशिका - << नेहमीप्रमाणे >>

अधिनियमाअन्वये नोंदणी करण्यास पात्र असतानादेखील अनोंदणीकृत व्यक्ती म्हणून धंदा करणे सुरू ठेवल्याबद्दलच्या कारणांचे स्पष्टीकरण देण्याकरिता वर निर्दिष्ट केलेली नोटीस आपणास देण्यात आली होती.

किंवा

दिनांक ..... पासून कलम २९ च्या पोट-कलम (२) अन्वये आपली नोंदणी रद्द झाल्यामुळे ..... या कालावधीसाठीचा कर आपण का भरू नये यासाठीच्या कारणांचे स्पष्टीकरण देण्यासाठी वर निर्दिष्ट केलेली नोटीस आपणास देण्यात आली होती.

ज्याअर्थी, आपणाकडून कोणतेही उत्तर दाखल केलेले नाही किंवा दिनांक ..... रोजी करण्यात आलेल्या कार्यवाही दरम्यान आपले उत्तर यथोचितरित्या विचारात घेण्यात आले होते.

विभागाकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीच्या आधारे/कार्यवाही दरम्यान सादर करण्यात आलेल्या अभिलेखाच्या आधारे, निर्धारित करण्यात आलेली व आपणाकडून देय असलेली रक्कम खालीलप्रमाणे आहे :

प्रस्तावना

निवेदन, कोणतेही असल्यास

निष्कर्ष (कार्यवाही थांबविणे अथवा मागणी निश्चित करणे)

निर्धारित केलेली आणि देय असलेली रक्कम : (तपशील जोडपत्राप्रमाणे)

(रक्कम रुपयांमध्ये)

अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	इतर	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
एकूण							

आदेश काढल्याच्या दिनांकापर्यंतचे व्याज परिगणित करण्यात आले असल्याची कृपया नोंद घेण्यात यावी. रकमेचा भरणा करताना, आदेशाचा दिनांक व रकमेचा भरणा करण्याचा दिनांक या दरम्यानच्या कालावधीतील व्याज देखील परिगणित करण्यात यावे व ते आदेशात नमूद केलेल्या देय रकमांबरोबर भरण्यात यावे.

आपणास याद्वारे << दिनांक >> पर्यंत रकमेचा भरणा करण्याचा निदेश देण्यात येत आहे, तसे करण्यात कसूर केल्यास आपणाविरुद्ध अदत्त देणी वसूल करण्यासाठी कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी

नाव

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१६
[नियम १००(३) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति

जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक

नाव

पत्ता

कर कालावधी .....

वित्तीय वर्ष .....

कलम ६४ अन्वये निर्धारण आदेश

उद्देशिका - << नेहमीप्रमाणे >>

माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, हिशेबात न धरलेल्या वस्तूचा साठा ..... (पत्ता) या गोदामात पडून आहे किंवा ..... (पत्ता व वाहनाचा तपशील) येथे उभे असलेल्या वाहनात आहे आणि या वस्तू हिशेबात धरण्यास किंवा वस्तूचा तपशील दर्शविणारी कोणतीही कागदपत्रे सादर करण्यास आपण सक्षम नाहीत.

म्हणून, मी खालीलप्रमाणे अशा वस्तूवर देय असलेल्या कराचे निर्धारण करण्याची कार्यवाही करित आहे :-

प्रस्तावना

चर्चा व निष्कर्ष

निर्णय

निर्धारित केलेली आणि देय असलेली रक्कम (तपशील जोडपत्राप्रमाणे)

(रक्कम रुपयांमध्ये)

अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	कर	व्याज, कोणतेही असल्यास	शास्ती	इतर	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
एकूण							

आदेश काढल्याच्या दिनांकापर्यंतचे व्याज परिगणित करण्यात आले असल्याची कृपया नोंद घेण्यात यावी. रकमेचा भरणा करतेवेळी, आदेशाचा दिनांक व रकमेचा भरणा करण्याचा दिनांक या दरम्यानच्या कालावधीतील व्याज देखील परिगणित करण्यात यावे व ते आदेशात नमूद केलेल्या देय रकमांबरोबर भरण्यात यावे.

आपणास याद्वारे << दिनांक >> पर्यंत रकमेचा भरणा करण्याचा निदेश देण्यात येत आहे. तसे करण्यात कसूर केल्यास आपणाविरुद्ध अदत्त देणी वसूल करण्यासाठी कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी

नाव

नमुना जीएसटी एएसएमटी-१७

[नियम १००(४) पहा]

कलम ६४ अन्वये काढण्यात आलेला निर्धारण आदेश मागे घेण्यासाठी अर्ज

१. जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक		
२. नाव		
३. आदेशाचा तपशील	संदर्भ क्र.	आदेश निर्गमित केल्याचा दिनांक
४. कर कालावधी, कोणताही असल्यास		
५. मागे घेण्याची कारणे.		
६. सत्यापन मी ..... याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो की/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही. प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी नाव ..... पदनाम/दर्जा ..... दिनांक		

नमुना जीएसटी एसएमटी-१८
[नियम १००(५) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक

नाव

पत्ता

एआरएन .....

दिनांक .....

कलम ६४(२) अन्वये दाखल केलेला अर्ज स्वीकारणे किंवा फेटाळणे

वर निर्दिष्ट केलेल्या अर्जास अनुलक्षून आपण सादर केलेले उत्तर विचारात घेण्यात आले आहे आणि ते योग्य असल्याचे दिसून आले आहे आणि निर्धारण आदेश क्र. .... दिनांक ..... मागे घेण्यात आला आहे.

किंवा

वर निर्दिष्ट केलेल्या अर्जास अनुलक्षून आपण सादर केलेले उत्तर पुढील कारणास्तव योग्य नसल्याचे दिसून आले आहे.

<< मजकूर >>

म्हणून, आपण आदेश मागे घ्यावा यासाठी दाखल केलेला अर्ज याद्वारे फेटाळण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी एडीटी - ०१

[नियम १०१(२) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

.....

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

कालावधी - वित्तीय वर्ष (वर्षे) .....

लेखापरीक्षा करण्याची नोटीस

ज्याअर्थी कलम ६५ च्या तरतुदीनुसार वित्तीय वर्ष ..... ते ..... साठी आपल्या लेखापुस्तकांची व अभिलेख्यांची लेखापरीक्षा करण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. मी दिनांक ..... रोजी माझे कार्यालय / आपल्या धंद्याचे ठिकाण येथे उक्त लेखापरीक्षा करण्याचे प्रस्तावित करीत आहे ;

आणि ज्याअर्थी आपण :—

(एक) लेखापुस्तकांची आणि अभिलेख्यांची किंवा यासंदर्भात आवश्यक करण्यात येतील अशी अन्य कागदपत्रे यांची पडताळणी करण्यासाठी आवश्यक असलेली सुविधा खाली स्वाक्षरी करणा-याला उपलब्ध करून देणे, आणि

(दोन) आवश्यक असेल अशी माहिती सादर करणे आणि लेखापरीक्षा वेळेत पूर्ण होण्याकरिता सहाय्य करणे आवश्यक आहे.

त्याअर्थी, आपणास, याद्वारे, खाली स्वाक्षरी करणा-यापुढे दिनांक ..... रोजी या ..... (ठिकाणी) व्यक्तिशः किंवा प्राधिकृत प्रतिनिधीमार्फत उपस्थित राहण्याचा आणि लेखापरीक्षेसाठी आवश्यक असल्याप्रमाणे उपरोक्त वित्तीय वर्षाची (वर्षाची) लेखापुस्तके व अभिलेख सादर करण्याचा निदेश देण्यात येत आहे.

या नोटीशीचे अनुपालन करण्यात कसूर केल्यास, आपल्याकडे अशी लेखापुस्तके नसल्याचे गृहित धरण्यात येईल आणि याबाबतीत आणखी कोणताही पत्रव्यवहार न करता आपल्याविरुद्ध अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीनुसार योग्य असेल अशी कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम .....

नमुना जीएसटी एडीटी - ०२

[नियम १०१(५) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

.....

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

लेखापरीक्षा अहवाल क्रमांक ..... दिनांक .....

कलम ६५(६) अन्वये लेखापरीक्षा अहवाल

वित्तीय वर्ष ..... च्या आपल्या लेखापुस्तकांची आणि अभिलेख्यांची तपासणी करण्यात आली आहे आणि उपलब्ध माहितीच्या/ आपणाकडून सादर करण्यात आलेल्या कागदपत्रांच्या आधारावर हा लेखापरीक्षा अहवाल तयार करण्यात आला आहे आणि त्याचे निष्कर्ष खालीलप्रमाणे आहेत :-

पुढील बाबतीत केलेला कमी रकमेचा भरणा	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
कर				
व्याज				
इतर कोणतीही रक्कम				

[लेखापरीक्षा अभिप्राय अंतर्भूत असलेली पीडीएफ फाईल अपलोड करणे.]

अधिनियम आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीनुसार या संबंधातील आपली सांविधिक दायित्वे चुकती करण्याचा आपणास निदेश देण्यात येत आहे. यात कसूर केल्यास, आपणाविरुद्ध अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये योग्य असेल अशी कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम .....

नमुना जीएसटी एडीटी-०३

[नियम पहा १०२ (१) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

.....

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी-वित्तीय वर्ष (वर्ष) .....

कलम ६६ अन्वये विशेष लेखापरीक्षा करण्याबाबत नोंदणीकृत व्यक्तीला कळविणे

ज्याअर्थी, विवरणाची छाननी/चौकशी/अन्वेषण/..... कार्यवाही चालू आहे ;

आणि ज्याअर्थी, आयुक्ताने नामनिर्देशित केलेल्या..... (नाव) या सनदी लेखापालाकडून/परिव्यय लेखापालाकडून आपली लेखापुस्तके आणि अभिलेख यांची तपासणी करून घेणे व लेखापरीक्षा करून घेणे आवश्यक वाटत आहे.

त्याअर्थी, उक्त सनदी लेखापालाकडून/परिव्यय लेखापालाकडून आपल्या लेखापुस्तकांची व अभिलेख्यांची लेखापरीक्षा करून घेण्याचा आपणास याद्वारे, निदेश देण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम .....

नमुना जीएसटी एडीटी-०४

[नियम १०२(२) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

.....

जीएसटीआयएन .....

नाव .....

पत्ता .....

विशेष लेखापरीक्षेअंती काढलेल्या निष्कर्षाची माहिती

आपल्या वित्तीय वर्ष ..... च्या लेखापुस्तकांची आणि अभिलेख्यांची ..... (सनदी लेखापाल/ परिव्यय लेखापाल) यांच्याकडून तपासणी करण्यात आली आहे आणि उपलब्ध माहितीच्या/आपणाकडून सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या आधारावर हा लेखापरीक्षा अहवाल तयार करण्यात आला आहे आणि त्याबाबतचे निष्कर्ष/विसंगती खालीलप्रमाणे आहेत :—

पुढील बाबतीत केलेला कमी रकमेचा भरणा	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
कर				
व्याज				
इतर कोणतीही रक्कम				

[लेखापरीक्षा अभिप्राय अंतर्भूत असलेली पीडीएफ फाईल अपलोड करावी]

अधिनियम आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीनुसार यासंबंधातील आपली सांविधिक दायित्वे चुकती करण्याचा आपणास निदेश देण्यात येत आहे. यात कसूर केल्यास, आपणाविरुद्ध अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये योग्य असेल अशी कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

स्वाक्षरी .....

नाव .....

पदनाम .....

नमुना जीएसटी एआरए - ०१

[नियम १०४ (१) पहा]

आगाऊ अधिनिर्णयासाठीचा नमुना अर्ज

जीएसटीआयएन क्रमांक, कोणताही असल्यास/ वापरकर्त्याचा ओळख क्रमांक			
अर्जदाराचे कायदेशीर नाव			
अर्जदाराचे व्यापारनाम (ऐच्छिक)			
अर्जदाराचा दर्जा (नोंदणीकृत/अनोंदणीकृत)			
नोंदणीकृत पत्ता/वापरकर्त्याचा ओळख क्रमांक प्राप्त करताना देण्यात आलेला पत्ता.			
पत्रव्यवहाराचा पत्ता, वरील पत्त्यापेक्षा वेगळा असल्यास			
भ्रमणध्वनी क्रमांक (एसटीडी/आयएसडी संकेतांकासह)			
दूरध्वनी क्रमांक (एसटीडी/आयएसडी संकेतांकासह)			
इ-मेल पत्ता			
अधिकारिता असलेला प्राधिकारी		<< नाव, पदनाम, पत्ता >>	
(एक)	प्राधिकृत प्रतिनिधीचे नाव	ऐच्छिक	
(दोन)	भ्रमणध्वनी क्रमांक	(तीन) इ-मेल पत्ता	
ज्याच्यासंबंधात आगाऊ अधिनिर्णयाची मागणी केली आहे त्याच्या क्रिया व्यापाराचे (क्रिया व्यापारांचे) स्वरूप (प्रस्तावित/सध्याचे)–			
क.	प्रवर्ग 		
	कारखाना/वस्तुनिर्माण	घाऊक धंदा	किरकोळ धंदा
	वखार/आगार	शुल्कबंध वखार (बॉन्डेड वेअरहाऊस)	सेवा प्रदाता
	कार्यालय/विक्री कार्यालय	भाडेपट्ट्याचा धंदा	सेवा प्राप्तकर्ता
	इओयू/एसटीपी/इएचटीपी	सेझ (विशेष आर्थिक क्षेत्र)	निविष्टी सेवा वितरक (आयएसडी)
	कार्य कंत्राट		
ख.	वर्णन (संक्षिप्त)	(फाईल संलग्न करण्याचीही तरतूद)	
ज्यासाठी आगाऊ अधिनिर्णय आवश्यक आहे अशी बाब/अशा बाबी [लागू असेल तेथे बरोबरची ✓ खूण करावी] :—			
(एक)	वस्तूचे आणि/किंवा सेवांचे किंवा दोन्हीचे वर्गीकरण	☐	
(दोन)	अधिनियमाच्या तरतुदीअन्वये काढलेल्या अधिसूचनेची प्रयोज्यता.	☐	

(तीन) वस्तू किंवा सेवांच्या अथवा दोन्हींच्या पुरवठ्याची वेळ व मूल्य यांचे निश्चितीकरण.	☐
(चार) भरलेल्या किंवा भरण्यात आला असल्याचे मानण्यात आलेल्या कराच्या निविष्टी कर जमा रकमेची अनुज्ञेयता.	☐
(पाच) कोणत्याही वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींवरील कर भरण्याच्या दायित्वाचे निश्चितीकरण.	☐
(सहा) अर्जदाराने अधिनियमान्वये नोंदणी करणे आवश्यक आहे किंवा कसे.	☐
(सात) कोणत्याही वस्तू आणि/किंवा सेवा किंवा दोन्हींच्या संबंधात अर्जदाराने कोणतीही विशिष्ट गोष्ट केली असल्याने त्याचा परिणाम किंवा निष्कर्ष हा त्या संज्ञेअंतर्गत वस्तू आणि/किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा पुरवठा झाला आहे किंवा कसे.	☐
ज्यासाठी आगाऊ अधिनिर्णयाची आवश्यकता आहे असे प्रश्न.	
उपस्थित केलेल्या प्रश्नांशी निगडित संबंधित तथ्ये यांचे विवरणपत्र.	
उपरोक्त प्रश्नांसंबंधातील कायदा आणि/किंवा यथास्थिति वस्तुस्थितीचे अर्जदाराचे निर्वचन अंतर्भूत असणारे विवरणपत्र (म्हणजे ज्या मुद्द्यांवर आगाऊ अधिनिर्णयाची मागणी केली आहे त्याबाबतीत अर्जदाराचे मत आणि सादरीकरण).	
मी याद्वारे असे घोषित करतो की, अर्जांमध्ये उपस्थित केलेले प्रश्न (टीक)	■
क. या अधिनियमाच्या कोणत्याही तरतुदींन्वये अर्जदाराच्या प्रकरणातील कोणतीही कार्यवाही अगोदरच प्रलंबित नाही. ख. या अधिनियमाच्या कोणत्याही तरतुदींन्वये अर्जदाराच्या प्रकरणातील कोणत्याही कार्यवाहीतील निर्णय आधीच झालेला नाही.	
प्रदानाचा तपशील	चलान ओळख क्रमांक (सीआयएन) : दिनांक :

सत्यापन

मी, ... (पूर्ण व ठळक अक्षरात नाव), ... चा मुलगा/मुलगी/पत्नी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे घोषित करतो/करते की, वर आणि कागदपत्रांसह जोडपत्र (जोडपत्रे) यात नमूद केलेली माहिती ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आहे. हा अर्ज मी ..... (पदनाम) या नात्याने करीत आहे आणि मी हा अर्ज करण्यासाठी व त्याची पडताळणी करण्यासाठी सक्षम आहे.

स्वाक्षरी,

ठिकाण :

अर्जदाराचे नाव/प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्ता,

दिनांक :

पदनाम/दर्जा.

नमुना जीएसटी एआरए—०२

[नियम १०६(१) पहा]

आगाऊ अधिनिर्णयासाठी अपील प्राधिकरणाकडे करावयाचे अपील

अनुक्रमांक	तपशील	शेरा
१	आगाऊ अधिनिर्णय क्रमांक	
२	आगाऊ अधिनिर्णय कळविल्याचा दिनांक	दिनांक/महिना/वर्ष
३	अपीलकर्त्याचा जीएसटीआयएन/वापरकर्ता ओळख क्रमांक (यूजर आयडी)	
४	अपीलकर्त्याचे कायदेशीर नाव	
५	अपीलकर्त्याचे व्यापारनाम (ऐच्छिक)	
६	अपीलकर्त्याच्या ज्या पत्त्यावर नोटिस पाठवता येतील तो पत्ता	
७	अपीलकर्त्याचा ई-मेल पत्ता	
८	अपीलकर्त्याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक	
९	अधिकारिता असलेला अधिकारी/संबंधित अधिकारी	
१०	अधिकारिता असलेला अधिकारी/संबंधित अधिकारी यांचे पदनाम	
११	अधिकारिता असलेला अधिकारी/संबंधित अधिकारी यांचा ई-मेल पत्ता	
१२	अधिकारिता असलेला अधिकारी/संबंधित अधिकारी यांचा भ्रमणध्वनी क्रमांक	
१३	अपीलकर्ता स्वतः आपले म्हणणे मांडण्यास इच्छुक आहे किंवा कसे	होय/नाही
१४	प्रकरणाची वस्तुस्थिती (संक्षिप्त)	
१५	अपिलाचे कारण	
१६	प्रदानाचा तपशील	चलान ओळख क्रमांक (सीआयएन)— दिनांक—
	विनंती	
	पूर्वगामी माहितीच्या दृष्टीने, मा. अपील प्राधिकारी < ठिकाण > यांना सविनय विनंती करतो की :—	
	क. वरील विनंतीनुसार आगाऊ अधिनिर्णयासाठी असलेल्या प्राधिकरणाकडून पारित करण्यात आलेला आक्षेपित आगाऊ अधिनिर्णय रद्द करण्यात यावा/त्यात फेरबदल करण्यात यावा ;	
	ख. व्यक्तिशः सुनावणीस मान्यता मिळावी ; आणि	
	ग. प्रकरणाच्या वस्तुस्थिती व परिस्थितीनुसार योग्य आणि उचित मानण्यात येईल असे पुढील किंवा अन्य आदेश (अनेक आदेश) पारित करण्यात यावेत.	
	आणि आपल्या या सहकार्याबद्दल अपीलकर्ता सदैव ऋणी असेल.	

सत्यापन

मी, ... (पूर्ण व ठळक अक्षरात नाव), ... चा मुलगा/मुलगी/पत्नी याद्वारे गांधीर्यपूर्वक असे घोषित करतो/करते की, वर आणि कागदपत्रांसह जोडपत्र (जोडपत्रे) यात नमूद केलेली माहिती माझ्या माहिती प्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आहे. हा अर्ज मी, ... (पदनाम) या नात्याने करीत आहे आणि मी हा अर्ज करण्यासाठी व त्याची पडताळणी करण्यासाठी सक्षम आहे.

स्वाक्षरी

ठिकाण : .....

अपीलकर्त्याचे/प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

दिनांक : .....

पदनाम/दर्जा

नमुना जीएसटी एआरए-०३

[नियम १०६(२) पहा]

आगाऊ अधिनिर्णयासाठी अपील प्राधिकरणाकडे करावयाचे अपील

अनुक्रमांक	तपशील	शेरा
१	आगाऊ अधिनिर्णय क्रमांक	
२	आगाऊ अधिनिर्णय कळविल्याचा दिनांक	दिनांक/महिना/वर्ष
३	जीएसटीआयएन, कोणताही असल्यास/ज्याने आगाऊ अधिनिर्णयाची मागणी केली होती त्या व्यक्तीचा वापरकर्ता ओळख क्रमांक	
४	अनुक्रमांक ३ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या व्यक्तीचे कायदेशीर नाव	
५	अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचे/संबंधित अधिका-याचे नाव व पदनाम	
६	अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचा/संबंधित अधिका-याचा इ-मेल पत्ता	
७	अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचा/संबंधित अधिका-याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक	
८	अधिकारिता असलेला अधिकारी/संबंधित अधिकारी स्वतः आपले म्हणणे मांडण्यास इच्छुक आहे किंवा कसे	होय/नाही
९	प्रकरणाची वस्तुस्थिती (संक्षिप्त)	
१०	अपिलाची कारणे	
विनंती		
पूर्वगामी माहितीच्या दृष्टीने, मा. अपील प्राधिकारी < ठिकाण > यांना सविनय विनंती करतो की :—		
क. वरील विनंतीनुसार आगाऊ अधिनिर्णयासाठी असलेल्या प्राधिकरणाकडून पारित करण्यात आलेला आक्षेपित आगाऊ अधिनिर्णय रद्द करण्यात यावा/त्यात फेरबदल करण्यात यावा ;		
ख. व्यक्तिशः सुनावणीस मान्यता मिळावी ; आणि		
ग. प्रकरणाच्या वस्तुस्थिती व परिस्थितीनुरूप योग्य आणि उचित मानण्यात येईल असे पुढील किंवा अन्य आदेश (अनेक आदेश) पारित करण्यात यावेत.		

सत्यापन

मी, ... (पूर्ण व ठळक अक्षरात नाव), ... चा मुलगा/मुलगी/पत्नी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे घोषित करतो/करते की, वर आणि कागदपत्रांसह जोडपत्र (जोडपत्रे) यात नमूद केलेली माहिती माझ्या माहिती प्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आहे. हा अर्ज मी ..... (पदनाम) या नात्याने करित आहे आणि मी हा अर्ज करण्यासाठी व त्याची पडताळणी करण्यासाठी सक्षम आहे.

ठिकाण : .....

स्वाक्षरी,

दिनांक : .....

संबंधित अधिका-याचे/अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचे नाव व पदनाम.

नमुना जीएसटी एपीएल—०१

[नियम १०८(१) पहा]

अपील प्राधिका-याकडे करावयाचे अपील

१. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन
२. अपीलकर्त्याचे कायदेशीर नाव
३. व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास,—
४. पत्ता—
५. आदेश क्रमांक ....., आदेश दिनांक .....
६. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश पारित करणा-या अधिका-याचे पदनाम आणि पत्ता,—
७. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश कळवल्याचा दिनांक —
८. प्राधिकृत प्रतिनिधीचे नाव—
९. विवादित प्रकरणाचा तपशील—
  - (एक) विवादित प्रकरणाचा संक्षिप्त मुद्दा—
  - (दोन) विवादित वस्तूंचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण—
  - (तीन) विवादाचा कालावधी—
  - (चार) विवादित रक्कम :

वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य क्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(क) कर/उपकर				
(ख) व्याज				
(ग) शास्ती				
(घ) फी				
(ङ) इतर आकारणी				

(पाच) जप्त केलेल्या वस्तूंचे बाजारमूल्य

१०. अपीलकर्ता व्यक्तिशः आपले म्हणणे मांडण्यास इच्छुक आहे किंवा कसे— होय/नाही—
११. वस्तुस्थितीचे विवरणपत्र—
१२. अपिलाची कारणे—
१३. विनंती—

१४. निश्चित केलेल्या, कबूल केलेल्या आणि विवादित असलेल्या मागणीची रक्कम—

मागणी/परतावा याचा तपशील	तपशील	केंद्रीय कर	राज्य / संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम	
निश्चित केलेल्या मागणीची रक्कम (क)	(क) कर/उपकर					<एकूण>	<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>	
	(ग) शास्ती					<एकूण>	
	(घ) फी					<एकूण>	
	(ङ) इतर आकारणी					<एकूण>	
						<एकूण>	
						<एकूण>	
						<एकूण>	
						<एकूण>	
						<एकूण>	
कबूल केलेल्या मागणीची रक्कम (ख)	(क) कर/उपकर					<एकूण>	<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>	
	(ग) शास्ती					<एकूण>	
	(घ) फी					<एकूण>	
	(ङ) इतर आकारणी					<एकूण>	
						<एकूण>	
विवादित असलेल्या मागणीची रक्कम (ग)	(क) कर/उपकर					<एकूण>	<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>	
	(ग) शास्ती					<एकूण>	
	(घ) फी					<एकूण>	
	(ङ) इतर आकारणी					<एकूण>	
						<एकूण>	

१५. कबूल केलेल्या रकमेचा आणि आधी जमा केलेल्या प्रदानाचा तपशील—

(क) आवश्यक प्रदानाचा तपशील—

तपशील		केंद्रीय कर	राज्य / संघ राज्य क्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम	
(क) कबूल केलेली रक्कम	कर/उपकर					<एकूण>	<एकूण>
	व्याज					<एकूण>	
	शास्ती					<एकूण>	
	फी					<एकूण>	
	इतर आकारणी					<एकूण>	
(ख) आधी जमा केलेली रक्कम (विवादित कराच्या १० %)	कर/उपकर					<एकूण>	

(ख) कबूल केलेल्या व आधी जमा केलेल्या (विवादित कराच्या आणि उपकराच्या १०% इतकी आधी केलेली जमा) प्रदानाचा तपशील

अनुक्रमांक	वर्णन	देय कर	रोकड/जमा खातेवही याद्वारे केलेले प्रदान	नावे नोंद क्रमांक	भरण्यात आलेल्या कराची रक्कम			
					केंद्रीय कर	राज्य/ संघ राज्य क्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१.	एकात्मिक कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
२.	केंद्रीय कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
३.	राज्य/संघ राज्य क्षेत्र कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
४.	उपकर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					

(ग) देय व भरलेले व्याज, शास्ती, विलंब शुल्क व इतर कोणतीही रक्कम

अनुक्रमांक	वर्णन	देय असलेली रक्कम				नावे नोंद क्रमांक	भरलेली रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/ संघ राज्य क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१.	व्याज									
२.	शास्ती									
३.	विलंब शुल्क									
४.	इतर (निर्देश करावा)									

१६. अपील विहित कालावधीनंतर दाखल करण्यात येत आहे किंवा कसे.- होय / नाही.

१७. ' होय ' असल्यास, बाब १७ मधील—

(क) विलंबाचा कालावधी—

(ख) विलंबाची कारणे—

सत्यापन

मी, < ..... > याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो / करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या माहिती प्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

दिनांक :

<स्वाक्षरी>

अर्जदाराचे नाव.

नमुना जीएसटी एपीएल-०२

[नियम १०८(३) पहा]

अपील सादर केल्याची पोचपावती

<अर्जदाराचे नाव> <जीएसटीआयएन / तात्पुरता ओळख क्रमांक / युआयएन / दिनांकासह संदर्भ क्रमांक >

याविरुद्ध तुमचे अपील यशस्वीरीत्या दाखल झाले आहे <अर्जाचा संदर्भ क्रमांक>

१. संदर्भ क्रमांक—

२. दाखल केल्याचा दिनांक—

३. दाखल केल्याची वेळ —

४. दाखल केल्याचे ठिकाण —

५. अपील दाखल केलेल्या व्यक्तीचे नाव —

६. आधी जमा केलेली रक्कम —

७. अपील स्वीकृत केल्याचा/फेटाळल्याचा दिनांक —

८. उपस्थित राहण्याचा दिनांक

दिनांक :—

वेळ :—

९. न्यायालय क्रमांक/खंडपीठ

न्यायालय :—

खंडपीठ :—

ठिकाण :—

दिनांक :—

स्वाक्षरी

नाव :—

पदनाम :—

अपिल प्राधिकारी/अपिल न्यायाधिकरण/आयुक्त
अपर किंवा सहआयुक्त यांच्या वतीने.

नमुना जीएसटी एपीएल - ०३

[नियम १०९(१) पहा]

कलम १०७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये अपील प्राधिका-याकडे करावयाचा अर्ज

१. अपीलकर्त्याचे नाव आणि पदनाम —
  - नाव—
  - पदनाम—
  - अधिकारिता—
  - राज्य/केंद्र—
  - राज्याचे नाव—
२. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन —
३. आदेश क्रमांक — दिनांक —
४. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश पारित करणा-या अधिका-याचे पदनाम आणि पत्ता —
५. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश कळविल्याचा दिनांक —
६. विवादित असलेल्या प्रकरणाचा तपशील —
  - (एक) विवादित प्रकरणाचा संक्षिप्त मुद्दा—
  - (दोन) विवादित वस्तूंचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण—
  - (तीन) विवादाचा कालावधी—
  - (चार) विवादित रक्कम—

वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य /संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(क) कर/उपकर				
(ख) व्याज				
(ग) शास्ती				
(घ) फी				
(ड.) इतर आकारणी				

७. वस्तुस्थितीचे विवरणपत्र —
८. अपिलाची कारणे—
९. विनंती—

१०. विवादित असलेली मागणीची रक्कम, कोणतीही असल्यास :-

मागणी/परतावा यांचा तपशील, कोणताही असल्यास	तपशील	केंद्रीय कर	राज्य/ संघ राज्य- क्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम
निश्चित केलेल्या मागणीची रक्कम, कोणतीही असल्यास (क)	(क) कर/उपकर					< एकूण >
	(ख) व्याज					< एकूण >
	(ग) शास्ती					< एकूण > < एकूण >
	(घ) फी					< एकूण >
	(ड.) इतर आकारणी					< एकूण >
विवादित रक्कम (ख)	(क) कर/उपकर					< एकूण >
	(ख) व्याज					< एकूण >
	(ग) शास्ती					< एकूण > < एकूण >
	(घ) फी					< एकूण >
	(ड.) इतर आकारणी					< एकूण >

ठिकाण :

स्वाक्षरी

दिनांक :

अर्जदार अधिका-याचे नाव

पदनाम :

अधिकारिता :

नमुना जीएसटी एपीएल-०४

[नियम ११३(१) आणि ११५पहा]

अपील प्राधिकारी, न्यायाधिकरण किंवा न्यायालय यांच्याकडून आदेश दिल्यानंतरचा मागणीचा सारांश

आदेश क्रमांक -

आदेशाचा दिनांक -

१. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन-

२. अपीलकर्त्याचे नाव-

३. अपीलकर्त्याचा पत्ता-

४. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश- क्रमांक : दिनांक :

५. अपील क्रमांक- दिनांक :

६. वैयक्तिक सुनावणी-

७. संक्षिप्त आदेश-

८. आदेशाची स्थिती-कायम केलेला/फेरबदल केलेला/रद्द केलेला

९. पुष्टीकृत केलेली मागणीची रक्कम :-

तपशील	केंद्रीय कर		राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		एकात्मिक कर		उपकर		एकूण	
	विवादित रक्कम	निश्चित रक्कम	विवादित रक्कम	निश्चित रक्कम	विवादित रक्कम	निश्चित रक्कम	विवादित रक्कम	निश्चित रक्कम	विवादित रक्कम	निश्चित रक्कम
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
(क) कर										
(ख) व्याज										
(ग) शास्ती										
(घ) फी										
(ड.) इतर										
(च) परतावा										

ठिकाण :-

दिनांक :-

< स्वाक्षरी >

< अपील प्राधिका-याचे/न्यायाधिकरणाचे/अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचे नाव, >

पदनाम :-

अधिकारिता :-

नमुना जीएसटी एपीएल-०५

[नियम ११०(१) पहा]

अपिल न्यायाधिकरणाकडे करावयाचे अपील

१. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन-
२. अपीलकर्त्याचे नाव-
३. अपीलकर्त्याचा पत्ता-
४. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश- क्रमांक- दिनांक-
५. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे तो आदेश पारित करणा-या प्राधिका-याचे नाव आणि पत्ता-
६. ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे. तो आदेश कळविल्याचा दिनांक-
७. प्रतिनिधीचे नाव-
८. विवादित असणा-या प्रकरणाचा तपशील-

(एक) विवादित प्रकरणाचा संक्षिप्त मुद्दा-

(दोन) विवादित वस्तूंचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण-

(तीन) विवादाचा कालावधी-

(चार) विवादित रक्कम-

वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(क) कर/उपकर				
(ख) व्याज				
(ग) शास्ती				
(घ) फी				
(ड.) इतर आकारणी				

(पाच) जप्त केलेल्या वस्तूंचे बाजारमूल्य-

९. अपीलकर्ता व्यक्तिशः आपले म्हणणे मांडण्यास इच्छुक आहे किंवा कसे?
१०. वस्तुस्थितीचे विवरणपत्र
११. अपिलाची कारणे
१२. विनंती

१३. निश्चित केलेल्या, विवादित असलेल्या आणि कबूल केलेल्या मागणीचा तपशील :-

मागणीचा तपशील	तपशील	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम
मागणी केलेली/ नाकारलेली रक्कम, कोणतीही असल्यास	(क) कर/उपकर					<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>
	(ग) शास्ती					<एकूण>
	(घ) फी					<एकूण>
	(क) (ड.) इतर आकारणी					<एकूण>
विवादित रक्कम (ख)	(क) कर/उपकर					<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>
	(ग) शास्ती					<एकूण>
	(घ) फी					<एकूण>
	(ड.) इतर आकारणी					<एकूण>
कबूल केलेली रक्कम (क)	(क) कर/उपकर					<एकूण>
	(ख) व्याज					<एकूण>
	(ग) शास्ती					<एकूण>
	(घ) फी					<एकूण>
	(ड.) इतर आकारणी					<एकूण>

१४. कबूल केलेल्या रकमेच्या आणि आधी जमा केलेल्या रकमेच्या प्रदानाचा तपशील :-

(क) देय रकमेचा तपशील :

तपशील	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम
(क) कबूल केलेली रक्कम	कर/उपकर				<एकूण>
	व्याज				<एकूण>
	शास्ती				<एकूण>
	फी				<एकूण>
	इतर आकारणी				<एकूण>
(ख) आधी जमा केलेली रक्कम (विवादित कराच्या २०%)	कर/उपकर				<एकूण>

(ख) कबूल केलेल्या रकमेच्या आणि आधी जमा केलेल्या रकमेच्या प्रदानाचा तपशील (विवादीत, कबूल कराच्या आणि उपकराच्या रकमेच्या २०% आधी जमा रक्कम) :-

अनु. क्रमांक	वर्णन	देय कर	रोकड/जमा खातेवही याद्वारे केलेले प्रदान	नावे नोंद क्रमांक	भरण्यात आलेल्या कराची रक्कम			
					एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१	एकात्मिक कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
२	केंद्रीय कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
३	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					
४	उपकर		रोकड खातेवही					
			जमा खातेवही					

(ग) देय व भरलेले व्याज, शास्ती, विलंब शुल्क आणि इतर कोणतीही रक्कम :

अनु. क्र.	वर्णन	देय असलेली रक्कम				नावे नोंद क्रमांक	भरलेली रक्कम			
		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१	व्याज									
२	शास्ती									
३	विलंब शुल्क									
४	इतर (निर्देश करावा)									

सत्यापन

मी, < ..... > प्रमाणे, याद्वारे गांधीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

दिनांक :

<स्वाक्षरी>

अर्जदाराचे नाव :

पदनाम/दर्जा :

नमुना जीएसटी एपीएल-०६

[नियम ११०(२) पहा]

अपील न्यायाधिकरणाकडे करावयाचे उलट आक्षेप

[कलम ११२ च्या पोट-कलम (५) अन्वये]

अनु. क्र.	तपशील				
१	अपील क्रमांक -		दाखल केल्याचा दिनांक -		
२	जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळखपत्र क्रमांक/ यूआयएन -				
३	अपीलकर्त्याचे नाव -				
४	अपीलकर्त्याचा कायमस्वरूपी पत्ता -				
५	पत्रव्यवहाराकरिता पत्ता -				
६	आदेश क्रमांक		दिनांक-		
७	ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे तो आदेश पारित करणा-या अधिका-याचे पदनाम व पत्ता				
८	ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश कळविल्याचा दिनांक-				
९	प्रतिनिधीचे नाव-				
१०	विवादित प्रकरणाचा तपशील-				
(एक)	विवादित प्रकरणाचा संक्षिप्त मुद्दा-				
(दोन)	विवादित वस्तूचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण-				
(तीन)	विवादाचा कालावधी-				
(चार)	विवादित रक्कम	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
	(क) कर				
	(ख) व्याज				
	(ग) शास्ती				
	(घ) फी				
	(ङ) इतर आकारणी (निर्देश करावा)				
(पाच)	जप्त केलेल्या वस्तूचे बाजार मूल्य-				
११	जेथे आदेश किंवा निर्णय देण्यात आला ते राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र व आयुक्तालय (केंद्र) (अधिकारितेचा तपशील)-				
१२	अपीलकर्त्याने किंवा यथास्थिति राज्य/केंद्रीय कर/संघ राज्यक्षेत्र कर आयुक्ताने अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील किंवा अर्ज दाखल केल्याची नोटीस प्राप्त झाल्याचा दिनांक-				
१३	ज्याच्याविरुद्ध अपील केलेले आहे त्या निर्णयात किंवा आदेशात पुरवठ्याच्या ठिकाणासंबंधात कोणताही प्रश्न अंतर्भूत आहे किंवा कसे-				
	होय		नाही		
१४.	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर/केंद्रीय कर आयुक्त यांव्यतिरिक्त अन्य व्यक्तीने दाखल केलेल्या उलट आक्षेपाबाबत :				

	(एक) अभिनिर्णय प्राधिका-याचे नाव-					
	(दोन) आदेश क्रमांक व आदेशाचा दिनांक-					
	(तीन) जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक					
	(चार) संबद्ध रक्कम					
	शीर्ष	कर	व्याज	शास्ती	परतावा	एकूण
	एकात्मिक कर					
	केंद्रीय कर					
	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
	उपकर					
१५.	प्रदानाचा तपशील					
	शीर्ष	कर	व्याज	शास्ती	परतावा	एकूण
	केंद्रीय कर					
	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
	एकात्मिक कर					
	उपकर					
	एकूण					
१६.	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर/केंद्रीय कर आयुक्ताने दाखल केलेल्या उलट आक्षेपांबाबत					
	(एक)	विवादित कालावधीसाठी कराच्या मागणीची वगळलेली किंवा कमी केलेली रक्कम				
	(दोन)	विवादित कालावधीसाठी व्याजाच्या मागणीची वगळलेली किंवा कमी केलेली रक्कम				
	(तीन)	विवादित कालावधीसाठी परताव्याची मंजूर केलेली किंवा ती मान्य करणे केलेली रक्कम				
	(चार)	शास्ती म्हणून न लादलेली किंवा कमी लादलेली रक्कम				
		एकूण				
१७.	उलट आक्षेप अर्जात दावा केलेली दिलासा रक्कम (सूट)					
१८.	उलट आक्षेपांची कारणे.					
	सत्यापन					
	मी, ... , प्रतिवादी, याद्वारे जाहीर करतो की, वर नमूद केलेली माहिती ही माझ्या माहिती व विश्वासाप्रमाणे खरी आहे.					
	आज ..... रोजी ..... २० ..... ला सत्यापित केले.					
	ठिकाण :					
	दिनांक :					
	<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;"><स्वाक्षरी></div> प्राधिकृत प्रतिनिधी/कर कर्मचारी/अर्जदार करदाता यांची स्वाक्षरी अर्जदार/अधिका-याचे नाव अर्जदाराचे/अधिका-याचे पदनाम/दर्जा.					

नमुना जीएसटी एपीएल-०७

[नियम १११(१) पहा]

कलम ११२ च्या पोट-कलम (३) अन्वये अपील न्यायाधिकरणाकडे करावयाचा अर्ज

१. अपीलकर्त्याचे नाव व पदनाम नाव :
पदनाम :
अधिकारिता :
राज्य/केंद्र :
राज्याचे नाव :

२. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन—

३. अपील आदेश क्रमांक दिनांक

४. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश पारित करणा-या अपील प्राधिका-याचे पदनाम व पत्ता

५. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे, तो आदेश कळविल्याचा दिनांक

६. विवादित प्रकरणाचा तपशील :

(एक) विवादित प्रकरणाचा संक्षिप्त मुद्दा—

(दोन) विवादित वस्तुंचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण—

(तीन) विवादाचा कालावधी—

(चार) विवादित रक्कम :

वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(क) कर/उपकर				
(ख) व्याज				
(ग) शास्ती				
(घ) फी				
(ङ) इतर आकारणी				

७. वस्तुस्थितीचे विवरणपत्र—

८. अपिलाची कारणे—

९. विनंती—

१०. मागणी केलेली, विवादित असलेली व कबुल केलेली रक्कम.

मागणीचा तपशील, कोणताही असल्यास	तपशील	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर	एकूण रक्कम		
मागणीचा तपशील, कोणताही असल्यास	निश्चित केलेल्या मागणीची रक्कम, कोणतीही असल्यास (क)	(क) कर/ उपकर (ख) व्याज (ग) शास्ती (घ) फी (ड) इतर आकारणी					< एकूण >	
	विवादित रक्कम (ख)	(क) कर/ उपकर (ख) व्याज (ग) शास्ती (घ) फी (ड) इतर आकारणी					< एकूण >	< एकूण >

ठिकाण :

दिनांक :

< स्वाक्षरी >

अधिका-याचे नाव :

पदनाम :

अधिकारिता :

नमुना जीएसटी एपीएल-०८

[नियम ११४(१) पहा]

कलम ११७ अन्वये उच्च न्यायालयाकडे करावयाचे अपील

१. करपात्र व्यक्तीने/ शासनाने दाखल केलेले अपील
२. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक/युआयएन—
अपील करणा-या व्यक्तीचे/अधिका-याचे नाव—
पदनाम/अधिकारिता—
३. अपीलकर्त्याचा कायमस्वरूपी पत्ता, लागू असल्यास—
४. संपर्कासाठीचा पत्ता—
५. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे त्या आदेशाचा क्रमांक दिनांक—
६. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे तो आदेश पारित करणा-या अपील न्यायाधिकरणाचे नाव व पत्ता—
७. ज्याच्या विरुद्ध अपील केलेले आहे तो आदेश कळविल्याचा दिनांक—
८. प्रतिनिधीचे नाव
९. विवादित प्रकरणाचा तपशील :
(एक) विवादिन प्रकरणाचा रूपरेषेसह संक्षिप्त मुद्दा
(दोन) विवादित वस्तूंचे/सेवांचे वर्णन आणि वर्गीकरण
(तीन) विवादाचा कालावधी
(चार) विवादित रक्कम

वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
(क) कर/उपकर				
(ख) व्याज				
(ग) शास्ती				
(घ) फी				
(ड) इतर आकारणी				

(पाच) जप्त केलेल्या वस्तूंचे बाजारमूल्य

१०. वस्तुस्थितीचे विवरणपत्र
११. अपिलाची कारणे
१२. विनंती
१३. अपिलाच्या कारणांशी संबंधित जोडपत्र (जोडपत्रे)

सत्यापन

मी < ..... > याद्वारे गांधीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या, माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

< स्वाक्षरी >

दिनांक :

नाव :

पदनाम/दर्जा :

नमुना जीएसटी टीआरएन-०१

[नियम - ११७(१), ११८, ११९ व १२० पहा]

संक्रमणकालीन निविष्टी कराची जमा रक्कम/साठा यांचे विवरणपत्र

१. जीएसटीआयएन—
२. नोंदणीकृत व्यक्तीचे कायदेशीर नाव—
३. व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास—
४. नियत दिनांकांच्या लगतपूर्वीच्या सहा महिन्यांच्या कालावधीकरिता विद्यमान कायद्यान्वये आवश्यक सर्व विवरणे दाखल करण्यात आलेली आहेत काय :— होय/नाही
५. विद्यमान कायद्यान्वये दाखल केलेल्या विवरणामध्ये पुढे नेलेली कराची जमा रक्कम :
(क) राज्य कर म्हणून इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये पुढे नेलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (कलम १४०(१) व कलम १४०(४)(क))

अनुक्रमांक	विद्यमान कायद्यान्वये नोंदणी क्रमांक (महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२)	विद्यमान कायद्यान्वये दाखल केलेल्या शेवटच्या विवरणाशी संबंधित कर कालावधी	स्तंभ क्रमांक ३ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले विवरण दाखल केल्याचा दिनांक	उक्त शेवटच्या विवरणामध्ये पुढे नेलेली निविष्टी कराच्या जमा रकमेची शिल्लक	संक्रमणकालीन तरतुदीनुसार राज्य कराची आयटीसी म्हणून अनुज्ञेय असलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
	एकूण				

(ख) ज्याकरिता जमा रक्कम पुढे नेली जात आहे अशा प्राप्त झालेल्या सांविधिक नमुन्यांचे तपशील

कालावधी : १ एप्रिल २०१५ ते ३० जून २०१७

देणा-याचा टिन	देणा-याचे नाव	नमुन्याचा अनुक्रमांक	रक्कम	मूल्यवर्धित कराचा लागू असलेला दर
नमुना—ग (फॉर्म-सी)				
एकूण				
नमुना—च (फॉर्म-एफ)				
एकूण				
नमुना—ज/झ (फॉर्म-एच/आय)				
एकूण				

(ख) राज्य कर म्हणून इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीमध्ये पुढे नेलेली न घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम (एकाच राज्यात व एकाच स्थायी खाते क्रमांकावर असलेल्या सर्व नोंदणीसाठी)

अनु. क्रमांक	बीजक/ कागदपत्र क्रमांक	बीजक/ कागदपत्र दिनांक	विद्यमान कायद्यान्वये प्राप्तकर्त्याचा नोंदणी क्रमांक	ज्या भांडवली वस्तूवर जमा रक्कम घेण्यात आलेली नाही अशा भांडवली वस्तूशी संबंधित तपशील		विद्यमान कायद्यान्वये पात्र असलेली मूल्यवर्धित कराची व प्रवेश कराची एकूण जमा रक्कम	विद्यमान कायद्यान्वये घेतलेली मूल्यवर्धित कराची व प्रवेश कराची एकूण जमा रक्कम	विद्यमान कायद्यान्वये न घेतलेली मूल्यवर्धित कराची [व प्रवेश कराची] एकूण जमा रक्कम (राज्य कराची आयटीसी म्हणून अनुज्ञेय असलेली) (८-९)
				मूल्य	भरलेला मूल्यवर्धित कर व प्रवेश कर			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
		एकूण						

७. कलम १४०(३) , १४०(४)(ख), १४० (५) व १४०(६) नुसार साठ्यात असलेल्या निविष्टीचा तपशील.

(क) तक्ता ५ (क) खाली दावा केलेली जमा रक्कम वगळून जमा म्हणून दावा केलेल्या निविष्टीवरील कराची रक्कम [१४०(३), १४०(४) (ख) व १४०(६) या कलमांमध्ये]

अनुक्रमांक	साठ्यात असलेल्या निविष्टीचे किंवा साठ्यात असलेल्या अर्ध-तयार किंवा तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टीचे तपशील	एचएसएन (६ अंकी स्तरावर)	एकक	प्रमाण	मूल्य	अशा निविष्टीवर भरलेले पात्र शुल्क
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	

७ क जेथे शुल्क भरलेली बीजके उपलब्ध आहेत त्याबाबतीत

निविष्टी

अर्ध-तयार व तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी

(ख) कलम १४०(५) अन्वये निविष्टी व निविष्टी सेवांच्या बाबतीत पात्र कराची/मूल्यवर्धित कराची/प्रवेश कराची रक्कम :

पुरवठादाराचे नाव	बीजक क्रमांक	बीजकाचा दिनांक	वर्णन	प्रमाण	यूक्यूसी	मूल्य	पात्र शुल्क व कर	मूल्यवर्धित कर /प्रवेश कर	प्राप्तकर्त्याच्या लेखा पुस्तकात ज्या दिनांकास नोंद घेतली तो दिनांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)

(ग) कलम १४०(३), १४०(४) (ख) आणि १४०(६) अन्वये एसजीएसटी म्हणून इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत पुढे नेलेल्या कराच्या प्रदानाचा पुरावा देणारी बीजके/कागदपत्रे याद्वारे पुष्टी दिलेली, निविष्टीवर भरलेल्या मूल्यवर्धित कराची व प्रवेश कराची रक्कम.

साठ्यामधील निविष्टींचे तपशील		आधीच्या कायद्यान्वये दावा केलेली एकूण निविष्टी कराची जमा रक्कम	आधीच्या कायद्यान्वये दावा न केलेली, सूट दिलेल्या विक्रीशी संबंधित एकूण निविष्टी कराची जमा रक्कम	एसजीएसटी म्हणून अनुज्ञेय असलेली एकूण निविष्टी कराची जमा रक्कम
वर्णन	एकक	प्रमाण	मूल्य	भरलेला मूल्यवर्धित कर आणि प्रवेश कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
निविष्टी				
अर्ध-तयार व तयार वस्तूंमध्ये अंतर्भूत असलेल्या निविष्टी				

निविष्टी/निविष्टी सेवांचे वर्णन व प्रमाण त्याचप्रमाणे वस्तू किंवा सेवा प्राप्त झाल्याचा दिनांक (लेखा पुस्तकांमध्ये नोंद केल्याप्रमाणे) यांचा तपशील देखील आवश्यक आहे.

८. कलम १४१ अन्वये प्रकृत्याच्या वतीने उक्त्या कामगाराला पाठविलेल्या आणि त्याच्या साठ्यात असलेल्या वस्तूचा तपशील.
क. कलम १४१ अन्वये प्रकर्ता म्हणून उक्त्या कामगाराला पाठविलेल्या वस्तूचा तपशील

अनु-क्रमांक	चलान क्रमांक	चलान दिनांक	वस्तूचा प्रकार (निविष्टी/अर्ध-तयार/तयार)	उक्त्या कामगाराकडे असलेल्या वस्तूचा तपशील				
				एचएसएन	वर्णन	एकक	प्रमाण	मूल्य
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
उक्त्या कामगाराचा जीएसटीआयएन, उपलब्ध असल्यास								
	एकूण							

- ख. कलम १४१ अन्वये प्रकृत्याच्या वतीने उक्ते कामगार म्हणून त्याच्या साठ्यात असलेल्या वस्तूचा तपशील.

अनु-क्रमांक	चलान क्रमांक	चलान दिनांक	वस्तूचा प्रकार (निविष्टी/अर्ध-तयार/तयार)	उक्त्या कामगाराकडे असलेल्या वस्तूचा तपशील				
				एचएसएन	वर्णन	एकक	प्रमाण	मूल्य
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
निर्माणकाचा जीएसटीआयएन								
	एकूण							

९. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियमाच्या कलम १४२ (१४) अन्वये अभिकर्ता म्हणून प्रकृत्याच्या वतीने साठ्यामध्ये धारण केलेल्या वस्तूचा तपशील.
क. अभिकर्ता म्हणून प्रकृत्याच्या वतीने साठ्यामध्ये धारण केलेल्या वस्तूचा तपशील

अनु-क्रमांक	प्रकृत्याचा जीएसटीआयएन	अभिकर्त्याकडे असलेल्या वस्तूचा तपशील					
		वर्णन	एकक	प्रमाण	मूल्य	ध्यावयाचा निविष्टी कर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	

११. नियत दिवसाच्या सहा महिने आधी मान्यता घेण्याच्या तत्वावर पाठविलेल्या वस्तूचा तपशील (कलम १४२ (१२))

अनु. क्रमांक	कागदपत्र क्रमांक	कागदपत्र दिनांक	प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन (लागू असल्यास)	प्राप्तकर्त्याचे नाव आणि पत्ता	मान्यता घेण्याच्या तत्वावर पाठविलेल्या वस्तूचा तपशील				
					एचएसएन	वर्णन	एकक	प्रमाण	मूल्य
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	एकूण								

सत्यापन (प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याद्वारा)

मी, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

स्वाक्षरी

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव .....
पदनाम/दर्जा ....."

ठिकाण :

दिनांक

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र. क्र. १०७/कराधान-१ अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (तिसरी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २००, भाग-चार-ब, दिनांक ४ जुलै २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमाचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

अधिसूचना

अधिसूचना क्र. १५/२०१७—राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक १०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.— महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :—

१. (१) या नियमांस, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (तिसरी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.
(२) ते १ जुलै, २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये,—

(एक) नियम ४४ मधील,—

(क) उप-नियम (२) मध्ये “ राज्य कराच्या ” या मजकुराऐवजी “ केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर व एकात्मिक कर यांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) उप-नियम (६) मध्ये “ एकात्मिक वस्तू व सेवा कराच्या आणि केंद्रीय वस्तू व सेवा कराच्या ” या मजकुराऐवजी “ केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर व एकात्मिक कर यांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) नियम ९६ मधील,—

(क) उप-नियम (१), खंड (ख) मध्ये, आणि

(ख) उप-नियम (३) मध्ये,—

“ नमुना जीएसटीआर-३ ” या मजकुरानंतर “ किंवा, यथास्थिति, नमुना जीएसटीआर-३ख ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(तीन) नियम ९६ नंतर, पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ ९६ क. बंधपत्रान्वये किंवा हमी पत्रान्वये वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीवर भरलेल्या एकात्मिक कराचा परतावा.—

(१) एकात्मिक कराचे प्रदान न करता, निर्यातीसाठी वस्तू किंवा सेवांचा पुरवठा करण्याच्या पर्यायाचा लाभ घेत असलेली कोणतीही नोंदणीकृत व्यक्ती, निर्यात करण्यापूर्वी कलम ५० च्या पोट-कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या व्याजासह खालील कालावधीमध्ये,

(क) भारताबाहेर वस्तूंची निर्यात करण्यात आली नसेल तर, निर्यात करण्यासाठी बीजक दिल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या समाप्तीनंतर पंधरा दिवसांच्या कालावधीच्या आत ; किंवा

(ख) निर्यातदारास, अशा सेवांसंबंधातील प्रदान रूपांतरणीय विदेशी चलनामध्ये प्राप्त झाले नसेल तर, निर्यात करण्यासाठी बीजक दिल्याच्या दिनांकापासून एक वर्ष किंवा आयुक्ताने मान्यता दिली असेल त्याप्रमाणे असा आणखी कालावधी समाप्त झाल्यानंतर पंधरा दिवसांच्या आत,

देय कर भरण्याचे स्वतःला बंधनकारक करून अधिकारिता असलेल्या आयुक्ताकडे नमुना जीएसटी आरएफडी-११ मध्ये बंधपत्र किंवा हमीपत्र सादर करील.

(२) सामाईक पोर्टलवर सादर केलेल्या नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये अंतर्भूत असलेला निर्यात बीजकांचा तपशील सीमाशुल्क विभागाद्वारे निर्देशित केलेल्या यंत्रणेकडे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करण्यात येईल आणि उक्त बीजकांमध्ये समाविष्ट केलेल्या वस्तू भारताबाहेर निर्यात केलेल्या आहेत असे पुष्टीकरण उक्त यंत्रणेकडून सामाईक पोर्टलला इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करण्यात येईल.

(३) उप-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेत वस्तूंची निर्यात करण्यात आली नसेल आणि उक्त उप-नियमामध्ये नमूद केलेली रक्कम भरण्यास नोंदणीकृत व्यक्तीने कसूर केली असेल तेव्हा बंधपत्रान्वये किंवा हमी पत्रान्वये निर्यातीला दिलेली मान्यता तात्काळ रद्द करण्यात येईल आणि नोंदणीकृत व्यक्तीकडून कलम ७९ च्या तरतुदीनुसार उक्त रक्कम वसूल करण्यात येईल.

(४) बंधपत्रान्वये किंवा हमी पत्रान्वये निर्यातीला दिलेली मान्यता उप-नियम (३) च्या अटीनुसार रद्द करण्यात आल्यानंतर, जेव्हा नोंदणीकृत व्यक्ती देय रक्कम भरील तेव्हा ती ताबडतोब पूर्ववत करण्यात येईल.

(५) राज्य शासनास, बंधपत्राऐवजी हमीपत्र सादर करता येईल यासाठीच्या शर्ती व सुरक्षा उपाययोजना, अधिसूचनेद्वारे विनिर्दिष्ट करता येतील.

(६) उप-नियम (१) च्या तरतुदी या, एकात्मिक कराचे प्रदान न करता विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासक किंवा विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिट यास केलेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या शून्याधारित पुरवठ्याच्या संबंधात, योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील. ” ;

(चार) नियम ११७ मधील उप-नियम (१) मध्ये “ निविष्टी कराची जमा रक्कम ” या मजकुरानंतर, “कलम १४० च्या स्पष्टीकरण दोन मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे पात्र असलेली शुल्काची व कराची रक्कम ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(पाच) मूळ नियम ११९ ऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल,—

“ ११९. **प्रकर्त्याने आणि उक्त्या कामगाराने किंवा अभिकर्त्याने त्याच्याकडे असलेला साठा घोषित करणे.**—कलम १४१ किंवा कलम १४२ च्या पोट-कलम (१२) च्या तरतुदी, ज्या कोणत्याही व्यक्तीस लागू होतील ती प्रत्येक व्यक्ती, नियत दिवसापासून नव्वद दिवसांच्या आत, नियत दिवशी तिने धारण केलेला निविष्टीचा, अर्ध-तयार वस्तूंचा किंवा तयार वस्तूंचा साठा, लागू असल्याप्रमाणे, **नमुना जीएसटी टीआरएन-१** मध्ये विनिर्देश करून इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने घोषित करील. ”

(सहा) नियम १३८ नंतर पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ प्रकरण सतरा

तपासणी, झडती आणि जप्ती

१३९. तपासणी, झडती आणि जप्ती.—(१) जेव्हा सह आयुक्ताच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या समुचित अधिका-यास, कलम ६७ च्या तरतुदीनुसार धंद्याच्या ठिकाणाला किंवा इतर कोणत्याही ठिकाणाला, तपासणी, झडती किंवा, यथास्थिति, जप्तीच्या प्रयोजनार्थ भेट द्यायची आहे असे सकारण वाटत असेल, तेव्हा, तो सरकारजमा करण्यासाठी पात्र असणा-या वस्तू, कागदपत्रे, पुस्तके किंवा गोष्टींची तपासणी किंवा झडती किंवा, यथास्थिति, जप्ती करण्यासाठी त्यास दुय्यम असणा-या इतर कोणत्याही अधिका-यास प्राधिकार देऊन, **नमुना जीएसटी आयएनएस-०१** मध्ये प्राधिकारपत्र देईल.

(२) जेथे कलम ६७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये कोणतीही वस्तू, कागदपत्रे, पुस्तके किंवा गोष्टी जप्तीसाठी पात्र असतील तर, समुचित अधिकारी किंवा प्राधिकृत अधिकारी **नमुना जीएसटी आयएनएस-०२** मध्ये जप्तीचे आदेश देईल.

(३) समुचित अधिका-यास किंवा प्राधिकृत अधिका-यास, ज्याच्या ताब्यातून वस्तू किंवा गोष्टी जप्त करण्यात आल्या आहेत अशा मालकावर किंवा परिरक्षकावर अशा वस्तू किंवा गोष्टी सुरक्षित ठेवण्याची जबाबदारी सोपविता येईल, आणि उक्त व्यक्ती, अशा अधिका-याच्या पूर्व परवानगीशिवाय अशा वस्तू किंवा गोष्टी हलवणार नाही, त्यांचा ताबा सोडून देणार नाही किंवा अन्यथा त्यांची देवाण-घेवाण करणार नाही.

(४) अशा कोणत्याही वस्तू जप्त करणे व्यवहार्य नसेल तेथे, समुचित अधिका-यास किंवा प्राधिकृत अधिका-यास, वस्तूंच्या मालकावर किंवा परिरक्षकावर, तो अशा वस्तू अशा अधिका-याच्या पूर्व परवानगीशिवाय हलवणार नाही, त्यांचा ताबा सोडून देणार नाही किंवा अन्यथा त्यांची देवाण-घेवाण करणार नाही, असा **नमुना जीएसटी आयएनएस-०३** मध्ये प्रतिबंधात्मक आदेश बजावता येईल.

(५) वस्तू, कागदपत्रे, पुस्तके किंवा गोष्टी जप्त करणारा अधिकारी अशा वस्तू किंवा कागदपत्रे किंवा पुस्तके किंवा गोष्टींची, जेथे लागू असेल तेथे, इतर गोष्टींबरोबरच वर्णन, प्रमाण किंवा घटक, बनावट चिन्ह किंवा प्रतिमान यांचा समावेश असणारी वस्तूसूची तयार करील, आणि अशा सूचीवर ज्या व्यक्तीकडून अशा वस्तू किंवा कागदपत्रे किंवा पुस्तके किंवा गोष्टी जप्त केलेल्या आहेत, त्या व्यक्तीची स्वाक्षरी घेईल.

१४०. जप्त करण्यात आलेल्या वस्तू सोडविण्यासाठी बंधपत्र आणि प्रतिभूती.—(१) जप्त करण्यात आलेल्या वस्तू, नमुना जीएसटी आयएनएस-०४ मध्ये वस्तूच्या किमतीसाठी बंधपत्र निष्पादित केल्यावर आणि लागू असलेला कर, व्याज आणि शास्ती यांच्या देय असलेल्या रकमेवढी बँक हमीच्या स्वरूपात प्रतिभूती सादर केल्यावर, तात्पुरत्या स्वरूपात सोडविता येतील.

स्पष्टीकरण.—या प्रकरणाच्या तरतुदीखालील नियमांच्या प्रयोजनार्थ, “ लागू असलेला कर ” यामध्ये, केंद्रीय कर आणि राज्य कर किंवा केंद्रीय कर आणि, यथास्थिति, संघ राज्यक्षेत्र कर, आणि वस्तू व सेवा कर (राज्यांना भरपाई देण्याबाबत) अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा १५) अन्वये देय असलेला उपकर, कोणताही असल्यास, यांचा समावेश असेल.

(२) ज्या व्यक्तीच्या बाबतीत तात्पुरत्या स्वरूपात वस्तूंची सोडवणूक केलेली असेल त्या व्यक्तीने समुचित अधिका-याने नेमून दिलेल्या दिनांकास आणि निर्देशित केलेल्या ठिकाणी, त्या वस्तू सादर करण्यात कसूर केली असेल तर, प्रतिभूती वटविण्यात येईल आणि अशा वस्तूंच्या संबंधात देय असलेला कर, व्याज आणि शास्ती आणि दंड, कोणताही असल्यास, समायोजित करण्यात येईल.

१४१. जप्त केलेल्या वस्तूंच्या संबंधातील कार्यपद्धती.—(१) जेव्हा जप्त करण्यात आलेल्या वस्तू किंवा गोष्टी नाशवंत किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असतील, आणि जर करपात्र व्यक्ती अशा वस्तूंच्या किंवा गोष्टींच्या बाजारभावाइतकी रक्कम किंवा करपात्र व्यक्तीद्वारे देय असणारी किंवा देय होईल अशी कर, व्याज आणि शास्तीची रक्कम, यांपैकी जी कमी असेल ती, प्रदान करील तेव्हा अशा वस्तू किंवा, यथास्थिति, गोष्टी, रक्कम प्रदान केल्याचा पुरावा सादर केल्यावर, नमुना जीएसटी आयएनएस-०५ मध्ये आदेश देऊन तात्काळ सोडून देण्यात येतील.

(२) जर करपात्र व्यक्तीने उक्त वस्तू किंवा गोष्टी यांच्यासंबंधात उप-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेली रक्कम प्रदान करण्यास कसूर केली असेल तर, आयुक्तास अशा वस्तूंची किंवा गोष्टींची विल्हेवाट लावता येईल आणि त्यातून वसूल झालेली रक्कम, अशा वस्तू किंवा गोष्टी यांच्या संबंधात देय असलेला कर, व्याज, शास्ती किंवा इतर कोणत्याही रकमेशी समायोजित करण्यात येईल.

प्रकरण अठरा

मागणी आणि वसुली

१४२. अधिनियमान्वये देय असलेल्या रकमांची मागणी करण्यासाठी नोटीस आणि आदेश.—(१) समुचित अधिकारी,

(क) कलम ७३ च्या पोट-कलम (१) किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (१) किंवा कलम ७६ च्या पोट-कलम (२) अन्वये त्याची नमुना जीएसटी डीआरसी-०१ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सारांशरुपातील नोटीस ;

(ख) कलम ७३ च्या पोट-कलम (३) किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (३) अन्वये त्याचे नमुना जीएसटी डीआरसी-०२ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सारांशरुपातील विवरणपत्र,

त्यामध्ये देय रकमेचा तपशील विनिर्दिष्ट करून बजावील.

(२) जर, नोटीस किंवा विवरणपत्र बजावण्यापूर्वी, कर आकारणीयोग्य असलेल्या व्यक्तीने कलम ७३ च्या पोट-कलम (५) च्या तरतुदीनुसार, कराचे व व्याजाचे किंवा यथास्थिति, कलम ७४ च्या पोट-कलम (५) च्या तरतुदीनुसार कराचे, व्याजाचे व शास्तीचे प्रदान केले असेल तर, ती असे प्रदान केल्याबाबतची माहिती नमुना जीएसटी डीआरसी-०३ मध्ये समुचित अधिका-याला देईल, आणि समुचित अधिकारी नमुना जीएसटी डीआरसी-०४ मध्ये उक्त व्यक्तीने केलेले प्रदान स्वीकारून त्याची पोच देईल.

(३) जेव्हा कर आकारणीयोग्य असलेल्या व्यक्तीने उप-नियम (१) अन्वये नोटीस बजावल्याच्या दिवसापासून तीस दिवसांच्या आत, कलम ७३ च्या पोट-कलम (८) अन्वये कराचे आणि व्याजाचे, किंवा, यथास्थिति, कलम ७४ च्या पोट-कलम (८) अन्वये कराचे, व्याजाचे आणि शास्तीचे प्रदान केले असेल तर ती, असे प्रदान केल्याची माहिती नमुना जीएसटी डीआरसी-०३ मध्ये समुचित अधिका-याला कळवील आणि समुचित अधिकारी उक्त नोटीशीसंदर्भातील कारवाई समाप्त करणारा आदेश, नमुना जीएसटी डीआरसी-०५ मध्ये देईल.

(४) कलम ७३ च्या पोट-कलम (९) किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (९) किंवा कलम ७६ च्या पोट-कलम (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेले अभिवेदन नमुना जीएसटी डीआरसी-०६ मध्ये असेल.

(५) कलम ७३ च्या पोट-कलम (९) किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (९) किंवा कलम ७६ च्या पोट-कलम (३) अन्वये देण्यात आलेल्या आदेशाचा सारांश नमुना जीएसटी डीआरसी-०७ मध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने अपलोड करण्यात येईल, आणि त्यात कर आकारणीयोग्य व्यक्तीद्वारे देय असणारा कर, व्याज आणि शास्ती यांच्या रकमेचा विनिर्देश केलेला असेल.

(६) उप-नियम (५) मध्ये निर्दिष्ट केलेला आदेश हा वसुलीसाठीची नोटीस म्हणून समजण्यात येईल.

(७) कलम १६१ च्या तरतुदीनुसार या आदेशातील कोणतीही दुरुस्ती ही समुचित अधिका-याद्वारे नमुना जीएसटी डीआरसी-०८ मध्ये करण्यात येईल.

१४३. देणे असलेल्या कोणत्याही रकमेतून वजात करून वसुली करणे.—जेव्हा अधिनियमाच्या कोणत्याही तरतुदींअन्वये किंवा त्याखाली करण्यात आलेल्या नियमांन्वये शासनास एखाद्या व्यक्तीद्वारे (या नियमात यानंतर जिचा निर्देश “कसूरदार” असा करण्यात आला आहे) देय असलेली कोणतीही रक्कम प्रदान करण्यात आली नसेल तर, समुचित अधिकारी, विनिर्दिष्ट अधिका-यास, कलम ७९ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (क) च्या तरतुदींनुसार, **नमुना जीएसटी डीआरसी-०९** मध्ये, अशा कसूरदाराकडे येणे असलेल्या कोणत्याही रकमेतून देय रक्कम वजात करण्याचे फर्मावील.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, “विनिर्दिष्ट अधिकारी” याचा अर्थ, केंद्र सरकारचा किंवा राज्य शासनाचा किंवा संघ राज्यक्षेत्र सरकारचा किंवा स्थानिक प्राधिकरणाचा, किंवा, केंद्र सरकार किंवा राज्य शासन किंवा संघ राज्यक्षेत्राचे सरकार किंवा स्थानिक प्राधिकरण यांची, पूर्णतः किंवा अंशतः, मालकी किंवा नियंत्रण असलेले मंडळ किंवा महामंडळ किंवा कंपनी यांचा कोणताही अधिकारी, असा आहे.

१४४. समुचित अधिका-याच्या नियंत्रणाधीन असलेल्या वस्तूंची विक्री करून वसुली.—(१) जेव्हा कसूरदार व्यक्तीकडून कोणतीही देय रक्कम, कलम ७९ याच्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ख) च्या तरतुदींनुसार अशा व्यक्तीच्या मालकीच्या वस्तूंची विक्री करून वसूल करावयाची असेल, तेव्हा समुचित अधिकारी, वस्तुसूची तयार करील व अशा वस्तूंच्या बाजारमूल्याचा अंदाज काढील आणि वसुलीच्या प्रक्रियेसाठी केलेल्या प्रशासकीय खर्चासह देय असलेल्या रकमेच्या वसुलीसाठी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे केवळ तेवढ्याच वस्तूंची विक्री करण्याची कार्यवाही सुरू करील.

(२) उक्त वस्तूंची इ-लिलावासह लिलाव प्रक्रियेद्वारे विक्री करण्यात येईल व त्यासाठी **नमुना जीएसटी-डीआरसी-१०** मध्ये विक्री करण्यात येणा-या वस्तू आणि विक्री करण्याचे प्रयोजन स्पष्टपणे दर्शविणारी नोटीस काढण्यात येईल.

(३) बोली सादर करण्याचा शेवटचा दिवस किंवा लिलावाचा दिनांक हा , उप-नियम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेली नोटीस काढल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांपेक्षा अगोदरचा असणार नाही :

परंतु, जेथे वस्तू या नाशिवंत किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असतील किंवा जेथे त्या ताब्यात ठेवण्याचा खर्च त्यांच्या किमतीपेक्षा जास्त होण्याची शक्यता असेल, तेथे समुचित अधिका-यास त्या वस्तू ताबडतोब विकता येतील.

(४) समुचित अधिका-यास बोलीदारांना लिलावात भाग घेण्याकरिता पात्र ठरविण्यासाठी, अशा अधिका-याने विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने सादर करावयाची बोलीपूर्व अनामत रक्कम विनिर्दिष्ट करता येईल, व ही रक्कम यशस्वी बोलीदारांना परत करण्यात येईल, किंवा, यथास्थिति, यशस्वी बोलीदाराने पूर्ण रक्कम भरण्यात कसूर केली असेल तर त्या बाबतीत तिचे समपहरण करण्यात येईल.

(५) समुचित अधिकारी, यशस्वी बोलीदाराला लिलावाच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या आत रक्कम प्रदान करण्याचे त्यास फर्मावणारी **नमुना जीएसटी डीआरसी-११** मध्ये नोटीस काढील. बोलीची पूर्ण रक्कम प्रदान केल्यावर, समुचित अधिकारी, उक्त वस्तूंचा ताबा यशस्वी बोलीदाराकडे हस्तांतरित करील आणि **नमुना जीएसटी डीआरसी-१२** मध्ये प्रमाणपत्र देईल.

(६) उप-नियम (२) अन्वये नोटीस काढण्यापूर्वी, जर कसूरदाराने वसुलीच्या प्रक्रियेसाठी झालेल्या कोणत्याही खर्चासह वसुलीयोग्य रक्कम भरली असेल तर, समुचित अधिकारी लिलावाची प्रक्रिया रद्द करील आणि वस्तू मुक्त करील.

(७) समुचित अधिकारी, जर कोणतीही बोली प्राप्त झाली नसेल तर किंवा पुरेशा सहभागाअभावी किंवा कमी बोली प्राप्त झाल्यामुळे लिलाव स्पर्धात्मक न राहिल्याचे समजण्यात आले असेल तर लिलावाची प्रक्रिया रद्द करील आणि पुन्हा लिलाव घेण्याची कार्यवाही सुरू करील.

१४५. त्रयस्थ व्यक्तीकडून वसुली.—(१) समुचित अधिका-यास, कलम ७९ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या व्यक्तीवर (यापुढे, या नियमांत, जिचा निर्देश “त्रयस्थ व्यक्ती” असा करण्यात आला आहे), **नमुना जीएसटी डीआरसी-१३** मध्ये नोटीस बजावता येईल व त्यास त्या नोटिशीत विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम जमा करण्याचे निदेश देता येतील.

(२) त्रयस्थ व्यक्तीने उप-नियम (१) अन्वये काढण्यात आलेल्या नोटिशीत विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेचे प्रदान केले असेल तर, समुचित अधिकारी, त्रयस्थ व्यक्तीस **नमुना जीएसटी डीआरसी-१४** मध्ये, अशा पद्धतीने फेडण्यात आलेल्या दायित्वाचा तपशील स्पष्टपणे दर्शविणारे प्रमाणपत्र देईल.

१४६. हुकूमनामा, इत्यादींच्या अंमलबजावणीद्वारे वसुली करणे.— पैशांचा भरणा करण्याबद्दलच्या किंवा गहाण ठेवलेल्या अथवा भार निर्माण केलेल्या मालमत्तेची विक्री करण्याबद्दलच्या, दिवाणी न्यायालयाच्या एखाद्या हुकूमनामाच्या अंमलबजावणीमुळे कसूरदाराला कोणतीही रक्कम देय असेल त्याबाबतीत, समुचित अधिकारी, उक्त न्यायालयाला नमुना जीएसटी डीआरसी-१५ मध्ये एक विनंती पाठवील आणि ते न्यायालय, दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ (१९०८ चा ५) याच्या तरतुदींच्या अधीन राहून, त्या जप्तीच्या हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करील, आणि वसुलीयोग्य रकमेचे समायोजन करण्यासाठी ते निव्वळ उत्पन्न जमा करील.

१४७. जंगम किंवा स्थावर मालमत्ता विकून करावयाची वसुली.—(१) समुचित अधिकारी कसूरदाराच्या जंगम आणि स्थावर मालमत्तेची यादी तयार करील, प्रचलित बाजारभावानुसार त्यांचे अंदाजित मूल्य काढील व जप्ती किंवा अटकावणीचा आदेश जारी करील आणि देय रकमेच्या वसुलीसाठी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे अशा जंगम आणि स्थावर मालमत्तेच्या संबंधात कोणत्याही व्यवहारावर मनाई करून नमुना जीएसटी डीआरसी-१६ मध्ये विक्रीसाठी नोटीस काढील :

परंतु, जिच्यावर कर्ज घेण्यात आलेले आहे अशी परक्राम्य संलेखाद्वारे हमी न दिलेली, विधिसंस्थापित निकायामध्ये हिस्सा असलेली कोणतीही मालमत्ता किंवा कोणत्याही न्यायालयात जमा करण्यात आलेल्या किंवा त्याच्या कब्जात असलेल्या मालमत्तेखेरीज कसूरदाराच्या ताब्यात नसलेली इतर कोणतीही जंगम मालमत्ता, नियम १५१ मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने, जप्त करण्यात येईल.

(२) समुचित अधिकारी, उक्त जंगम किंवा स्थावर मालमत्तेवर भार ठेवण्यासाठी, जप्ती किंवा अटकावणीच्या आदेशाची प्रत संबंधित महसूल प्राधिकारी किंवा परिवहन प्राधिकारी किंवा कोणत्याही अशा प्राधिकरणाला पाठवील, जो भार काढून टाकण्यात यावा अशा आशयाचे समुचित अधिका-याने लेखी निदेश दिल्यानंतरच, काढून टाकण्यात येईल.

(३) जेथे उप-नियम (१) अन्वये जप्ती किंवा अटकावून ठेवण्याच्या अधीन असणारी मालमत्ता—

(क) ही स्थावर मालमत्ता असेल, तेथे जप्ती किंवा अटकावणीचा आदेश, उक्त मालमत्तेवर चिकटविण्यात येईल आणि विक्री कायम होईपर्यंत तो चिकटवलेला असेल ;

(ख) ही जंगम मालमत्ता असेल, तेथे समुचित अधिकारी उक्त मालमत्ता, अधिनियमाच्या प्रकरण चौदाव्या तरतुदीनुसार जप्त करील आणि उक्त मालमत्तेचा ताबा, समुचित अधिकारी एकतर स्वतः किंवा त्याने प्राधिकृत केलेला अधिकारी, घेईल.

(४) जप्त किंवा अटकावून ठेवलेल्या मालमत्तेची, ई-लिलावासाह लिलावाद्वारे विक्री करण्यात येईल, व त्यासाठी नमुना जीएसटी डीआरसी-१७ मध्ये विक्री करावयाची मालमत्ता व विक्रीचे कारण स्पष्टपणे दर्शवणारी नोटीस काढण्यात येईल.

(५) या प्रकरणातील तरतुदींमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, जेथे विक्री करण्यात यावयाची मालमत्ता ही परक्राम्य संलेख किंवा विधिसंस्थापित निकायाचा हिस्सा असेल तर, समुचित अधिका-यास, जाहीर लिलावाद्वारे त्या मालमत्तेची विक्री करण्याऐवजी, असा संलेख किंवा हिस्सा दलालाद्वारे विकता येईल आणि उक्त दलाल स्वतःची दलाली वजा करून, वसुलीयोग्य रक्कम फेडण्यासाठी, अशा विक्रीच्या उत्पन्नातून आवश्यक असेल तेवढी रक्कम शासनाकडे जमा करील आणि उर्वरित रक्कम, कोणतीही असल्यास, अशा संलेखाच्या किंवा हिश्याच्या मालकास देईल.

(६) समुचित अधिका-यास, बोलीदारांना लिलावात भाग घेण्याकरिता पात्र ठरविण्यासाठी, अशा अधिका-याने विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने सादर करावयाची बोलीपूर्व अनामत रक्कम विनिर्दिष्ट करता येईल, व ही रक्कम अयशस्वी बोलीदारांना परत करण्यात येईल, किंवा, यथास्थिति, यशस्वी बोलीदाराने पूर्ण रक्कम भरण्यात कसूर केली असेल तर त्याबाबतीत तिचे समपहरण करण्यात येईल.

(७) बोली सादर करण्याचा शेवटचा दिवस किंवा लिलावाचा दिनांक हा, उप-नियम (४) मध्ये निर्दिष्ट केलेली नोटीस काढल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांपेक्षा अगोदरचा असणार नाही :

परंतु, जेथे वस्तू या नाशिवंत किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असतील किंवा जेथे त्या ताब्यात ठेवण्याचा खर्च त्यांच्या किमतीपेक्षा जास्त होण्याची शक्यता असेल, तेथे समुचित अधिका-यास त्या वस्तू ताबडतोब विकता येतील.

(८) कोणत्याही मालमत्तेच्या जप्तीच्या किंवा अटकावणीच्या संबंधात अशी मालमत्ता ही अशा जप्तीसाठी किंवा अटकावणीसाठी पात्र नाही या कारणावरून कोणताही दावा दाखल केला असेल किंवा कोणतीही हरकत घेतली असेल तर, समुचित अधिकारी, दाव्याचे किंवा हरकतीचे अन्वेषण करील आणि त्याला योग्य वाटेल इतक्या कालावधीसाठी विक्री पुढे ढकलेल.

(९) दावा किंवा हरकत घेणा-या व्यक्तीने, उप-नियम (१) अन्वये देण्यात आलेल्या आदेशाच्या दिनांकास जप्ती किंवा अटकावणी अधीन प्रस्तुत मालमत्तेत त्याचे काही हितसंबंध होते, किंवा ती मालमत्ता त्याच्या ताब्यात होती, याबाबत साक्षीपुरावा सादर केला पाहिजे.

(१०) अन्वेषण केल्यानंतर समुचित अधिका-याची अशी खात्री पटली असेल की, दाव्यात किंवा हरकतीमध्ये नमूद केलेल्या कारणांसाठी, अशी मालमत्ता, उक्त तारखेस कसूरदाराच्या किंवा त्याच्या वतीने इतर कोणत्याही व्यक्तीच्या ताब्यात नव्हती, किंवा उक्त दिनांकास कसूरदाराच्या ताब्यात असली तरी, त्याच्या स्वतःसाठी म्हणून नव्हे किंवा त्याची स्वतःची मालमत्ता म्हणून नव्हे, तर इतर कोणत्याही व्यक्तीसाठी विश्वस्त म्हणून, किंवा काही अंशी स्वतःसाठी आणि काही अंशी दुस-यासाठी, म्हणून ताब्यात होती, तर समुचित अधिकारी संपूर्णतः किंवा त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे अशा मर्यादेपर्यंत, मालमत्ता जप्ती किंवा अटकावणी करण्यापासून मुक्त केल्याचा आदेश काढील.

(११) समुचित अधिका-याची, जर उक्त तारखेस, मालमत्ता अन्य कोणत्याही व्यक्तीची म्हणून नाही तर स्वतःची मालमत्ता म्हणून त्याच्या ताब्यात होती, किंवा विश्वस्ताच्या दुस-या एखाद्या व्यक्तीकडे त्याच्या वतीने म्हणून ताब्यात होती, किंवा त्याला भाडे देणा-या भाडेकरूच्या किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीच्या ताब्यात होती अशी त्याची खात्री पटली असेल तर, समुचित अधिकारी दावा नामंजूर करील आणि लिलावाद्वारे विक्रीची कार्यवाही सुरू करील.

(१२) समुचित अधिकारी, यशस्वी बोलीदारास नमुना जीएसटी डीआरसी-११ मध्ये नोटीस काढील व त्यास अशी नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या कालावधीच्या आत रक्कम प्रदान करण्यास फर्मावील आणि उक्त रक्कम प्रदान केल्यानंतर त्यास मालमत्तेचा तपशील, हस्तांतरणाचा दिनांक, बोलीदाराचा तपशील आणि भरणा करण्यात आलेली रक्कम यांचा तपशील विनिर्दिष्ट करणारे नमुना जीएसटी डीआरसी-१२ मध्ये प्रमाणपत्र देईल आणि असे प्रमाणपत्र देण्यात आल्यावर, मालमत्तेचा अधिकार, मालकी हक्क आणि हितसंबंध अशा बोलीदाराकडे हस्तांतरित झाल्याचे मानण्यात येईल :

परंतु, जेथे एकापेक्षा जास्त व्यक्तीद्वारे सर्वाधिक बोली लावली असेल आणि त्यांपैकी एक मालमत्तेचा सहमालक असेल तर, त्याला यशस्वी बोलीदार असल्याचे मानण्यात येईल.

(१३) उप-नियम (१२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मालमत्तेच्या हस्तांतरणाच्या संबंधात देय असणारे मुद्रांक शुल्क, कर किंवा फी यांचा समावेश असणारी कोणतीही रक्कम, अशा मालमत्तेचा मालकी हक्क हस्तांतरित करण्यात आलेल्या व्यक्तीद्वारे शासनास प्रदान करण्यात येईल.

(१४) उप-नियम (४) अन्वये नोटीस काढण्यापूर्वी जर कसूरदाराने वसुलीच्या प्रक्रियेसाठी झालेल्या कोणत्याही खर्चासह, वसुलीयोग्य रक्कम भरली असेल तर, समुचित अधिकारी लिलावाची प्रक्रिया रद्द करील आणि वस्तू सोडून देईल.

(१५) समुचित अधिकारी, जर कोणतीही बोली प्राप्त झाली नसेल तर किंवा पुरेशा सहभागाअभावी किंवा कमी बोली प्राप्त झाल्यामुळे लिलाव स्पर्धात्मक न राहिल्याचे समजण्यात आले असेल तर लिलावाची प्रक्रिया रद्द करील आणि पुन्हा लिलाव घेण्याची कार्यवाही सुरू करील.

१४८. अधिका-याद्वारे बोली लावणे किंवा खरेदी करणे यांस प्रतिबंध.—या प्रकरणाच्या तरतुदींअन्वये कोणत्याही विक्रीशी संबंधित कोणतेही कर्तव्य पार पाडणारा कोणताही अधिकारी किंवा इतर व्यक्ती, एकतर प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे विक्री करण्यात येणा-या मालमत्तेसाठी बोली लावणार नाही किंवा त्यात कोणत्याही प्रकारचा हितसंबंध संपादित करणार नाही किंवा तो संपादित करण्याचा प्रयत्न करणार नाही.

१४९. सुटीच्या दिवशी विक्री करण्यावर प्रतिबंध.—या प्रकरणाच्या तरतुदीखालील नियमान्वये, रविवारी किंवा शासनाद्वारे मान्यताप्राप्त इतर सार्वजनिक सुट्यांच्या दिवशी किंवा ज्या क्षेत्रात विक्री करावयाची आहे अशा क्षेत्रासाठी सुटी असल्याचे शासनाने अधिसूचित केले असेल त्या कोणत्याही दिवशी, कोणतीही विक्री केली जाणार नाही.

१५०. पोलिसांकडून सहाय्य.—समुचित अधिका-यास त्याच्या कर्तव्य पालनास आवश्यक असेल त्याप्रमाणे, ज्याच्या अधिकार क्षेत्रात पोलीस ठाणे आहे त्या प्रभारी अधिका-याकडून, सहाय्याची मागणी करता येईल आणि उक्त प्रभारी अधिकारी असे सहाय्य उपलब्ध करून देण्यासाठी पुरेसे पोलीस अधिकारी नेमील.

१५१. ऋण आणि भाग (शेअर) इत्यादीची जप्ती.—(१) परक्राम्य संलेख्याद्वारे संरक्षित न केलेले ऋण, विधिसंस्थापित निकायामधील हिस्सा (शेअर) किंवा कोणत्याही न्यायालयात जमा करण्यात आलेल्या किंवा त्याच्या कब्जात असलेल्या मालमत्तेखेरीज कसूरदाराच्या ताब्यात नसलेली इतर कोणतीही जंगम मालमत्ता नमुना जीएसटी डीआरसी-१६ मधील, लेखी आदेशाद्वारे जप्त करण्यात येईल. मात्र पुढील बाबतीत,

(क) ऋणाच्या बाबतीत, समुचित अधिका-याकडून पुढील आदेश मिळेपर्यंत ऋण वसूल करण्यास धनकोला आणि त्याचे प्रदान करण्यास ऋणकोला ;

(ख) शेअरच्या बाबतीत, ज्या व्यक्तीच्या नावे शेअर असतील त्या व्यक्तीला ते हस्तांतरित करण्यास किंवा त्यावरील कोणताही लाभांश मिळवण्यास ;

(ग) इतर कोणत्याही जंगम मालमत्तेच्या बाबतीत, ज्याच्या ताब्यात अशी मालमत्ता असेल अशा व्यक्तीला ती मालमत्ता कसूरदारास देण्यास,

प्रतिबंध करण्यात येईल.

(२) अशा आदेशाची प्रत, समुचित अधिका-याच्या कार्यालयातील एखाद्या ठळक जागी चिकटवण्यात येईल, आणि त्याची दुसरी प्रत ऋणाच्या बाबतीत, ऋणकोला पाठविण्यात येईल, आणि शेअरच्या बाबतीत, विधिसंस्थापत निकायाच्या नोंदणीकृत पत्त्यावर पाठविण्यात येईल आणि इतर जंगम मालमत्तेच्या बाबतीत, ती ज्या व्यक्तीच्या ताब्यात असेल अशा व्यक्तीला पाठविण्यात येईल.

(३) उप-नियम (१) च्या खंड (क) अन्वये ज्याच्यावर प्रतिबंध घालण्यात आला आहे अशा ऋणकोस, त्याच्या ऋणाची परतफेड समुचित अधिका-याकडे करता येईल आणि अशा प्रकारे करण्यात आलेले प्रदान हे कसूरदाराला चुकते करण्यात आले असल्याचे मानण्यात येईल.

१५२. न्यायालये किंवा सार्वजनिक अधिका-याच्या ताब्यातील मालमत्तेची जप्ती.—जप्त करावयाची मालमत्ता कोणतेही न्यायालय किंवा सार्वजनिक अधिकारी यांच्या ताब्यात असेल तर, समुचित अधिकारी, अशा न्यायालयास किंवा अधिका-याला, देय असलेल्या रकमेची वसुली होईपर्यंत अशी मालमत्ता आणि त्यावर देय असणारे कोणतेही व्याज किंवा लाभांश रोखून धरण्यात यावे अशी विनंती करणारा जप्तीचा आदेश पाठवील.

१५३. भागीदारीतील हितसंबंधावर जप्ती.—(१) जप्त करावयाच्या मालमत्तेत, भागीदारी मालमत्तेतील भागीदार या नात्याने कसूरदाराचे हितसंबंध गुंतलेले असतील तर समुचित अधिका-यास, अशा भागीदाराचा भागीदारी मालमत्तेतील हिश्यावर आणि नफ्यावर प्रमाणपत्रांतर्गत देय असणा-या रकमेचा भार टाकणारा आदेश काढता येईल आणि त्याच किंवा त्यानंतरच्या आदेशाद्वारे, अशा भागीदाराच्या नफ्यातील—मग तो आधीच घोषित केलेला असेल किंवा उपाजित होत असेल—हिश्यासाठी आणि भागीदारीच्या संबंधात त्याला देय होणा-या इतर कोणत्याही पैशाच्या हिश्यासाठी प्रापकाची नियुक्ती करील ; आणि लेखापरीक्षा व चौकशी करण्याचे निदेश देईल आणि अशा हितसंबंधाची विक्री करण्याचे आदेश देईल किंवा प्रकरणाच्या परिस्थितीनुरूप असतील असे इतर आदेश देईल.

(२) इतर भागीदारांना कोणत्याही वेळी ज्या हितसंबंधावर भार टाकण्यात आला आहे तो सोडवण्यास किंवा ज्या प्रकरणात विक्रीचे निदेश देण्यात आले आहेत, ते खरेदी करण्यास स्वातंत्र्य असेल.

१५४. वस्तू व जंगम किंवा स्थावर मालमत्तेच्या विक्रीतून आलेल्या उत्पन्नाची विल्हेवाट.—कसूरदाराकडून देय रकमेच्या वसुलीकरिता वस्तू, जंगम किंवा स्थावर मालमत्तेच्या विक्रीतून आलेली रक्कम,—

(क) प्रथम, वसुली प्रक्रियेसाठी आलेल्या प्रशासकीय खर्चासाठी विनियोजित करण्यात येईल ;

(ख) नंतर, वसूल करावयाच्या रकमेसाठी विनियोजित करण्यात येईल ;

(ग) त्यानंतर, अधिनियमान्वये किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा इतर राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ आणि त्यांखाली करण्यात आलेल्या नियमान्वये कसूरदाराकडून देय असलेल्या कोणत्याही इतर रकमेसाठी विनियोजित करण्यात येईल; आणि

(घ) कोणतीही शिल्लक राहिल्यास ती कसूरदारास देण्यात येईल.

१५५. जमीन महसूल प्राधिका-याद्वारे वसुली.—कलम ७९ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ड) च्या तरतुदीनुसार रक्कम वसूल करावयाची असल्यास, समुचित अधिकारी, प्रमाणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम ही जणू काही जमीन महसूलाची थकबाकी होती असे समजून ती संबंधित व्यक्तीकडून वसूल करण्यासाठी त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिका-याला किंवा उप-आयुक्ताला किंवा याबाबतीत प्राधिकृत केलेल्या इतर कोणत्याही अधिका-याला नमुना जीएसटी डीआरसी - १८ मध्ये तसे प्रमाणपत्र पाठवील.

१५६. न्यायालयामार्फत वसुली.—फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अन्वये दंड लादण्यात आलेला होता असे समजून कोणतीही रक्कम वसूल करायची असेल तर, समुचित अधिकारी, त्यात विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम ही जणू काही दंडाधिका-याने लादलेला दंड होता असे समजून ती संबंधित व्यक्तीकडून वसूल करण्यासाठी, कलम ७९ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (च) च्या तरतुदीनुसार उचित दंडाधिका-याकडे नमुना जीएसटी डीआरसी-१९ मध्ये अर्ज करील.

१५७. हमीदाराकडून वसुली.—कोणतीही व्यक्ती कसूरदाराकडून देय असलेल्या रकमेसाठी हमीदार राहिली असेल तर, या प्रकरणांतर्गत जणू काही तीच कसूरदार असल्याप्रमाणे तिच्या विरुद्ध कार्यवाही करण्यात येईल.

१५८. कर आणि इतर रकमा यांचा हप्त्यांच्या स्वरूपात भरणा करणे.—(१) अधिनियमान्वये देय असलेला कर किंवा कोणतीही रक्कम यांचा भरणा करण्यासाठीच्या मुदतीत वाढ मिळविण्यासाठी किंवा कलम ८० च्या तरतुदीनुसार अशा करांचा किंवा रकमेचा हप्त्यांमध्ये भरणा करण्याची मान्यता मिळविण्यासाठी नमुना जीएसटी डीआरसी-२० मध्ये करपात्र व्यक्तीद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने अर्ज केल्यावर, आयुक्त त्या करपात्र व्यक्तीच्या उक्त रक्कम भरण्यासाठीच्या आर्थिक क्षमतेबाबतचा अहवाल अधिकारिता असलेल्या अधिका-याकडून मागवील.

(२) करपात्र व्यक्तीची विनंती आणि अधिकारिता असलेल्या अधिका-याचा अहवाल विचारात घेतल्यानंतर, आयुक्तास, करपात्र व्यक्तीला रक्कमेचा भरणा करण्यासाठी आणखी मुदत आणि/किंवा त्यास योग्य वाटेल त्याप्रमाणे, चोवीसपेक्षा जास्त नसतील अशा मासिक हप्त्यांमध्ये रक्कमेचा भरणा करण्याची परवानगी **नमुना जीएसटी डीआरसी-२१** मध्ये आदेश काढून देता येईल.

(३) उप-नियम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या सुविधा,—

(क) करपात्र व्यक्तीने, अधिनियमान्वये किंवा एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा कोणत्याही राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यांअन्वये ज्या रकमेच्या वसुलीची कार्यवाही चालू आहे अशा कोणत्याही रक्कमेचा भरणा करण्यात यापूर्वी कसूर केलेली असेल तर;

(ख) अधिनियमान्वये किंवा एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ किंवा इतर कोणत्याही राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यांअन्वये आधीच्या वित्तीय वर्षामध्ये हप्त्याच्या स्वरूपात रक्कमेचा भरणा करण्याची मंजूरी करपात्र व्यक्तीस मिळाली नसेल तर;

(ग) ज्या रकमेसाठी हप्त्यात भरणा करण्याची सुविधा मागण्यात आली आहे, ती रक्कम पंचवीस हजार रुपयांपेक्षा कमी असेल तर, मिळणार नाहीत.

१५९. मालमत्तेची तात्पुरती जप्ती.—(१) कलम ८३ च्या तरतुदीनुसार बँकेच्या खात्यासह, कोणतीही मालमत्ता जप्त करण्याचा निर्णय आयुक्ताने घेतला असेल तर तो, जप्त करावयाच्या मालमत्तेचा तपशील नमूद करणारा तशा आशयाचा आदेश **नमुना जीएसटी डीआरसी-२२** मध्ये काढील.

(२) उक्त जंगम किंवा स्थावर मालमत्तेवर भार ठेवण्यासाठी आयुक्त जप्तीच्या आदेशाची प्रत संबंधित महसूल प्राधिका-यास किंवा परिवहन प्राधिका-यास किंवा इतर कोणत्याही प्राधिकरणास पाठवील, जो भार काढून टाकण्याबाबतचे आयुक्ताचे लेखी निदेश मिळाल्यावरच, काढून टाकण्यात येईल.

(३) जप्त केलेली मालमत्ता नाशिवंत किंवा धोकादायक स्वरूपाची असेल, आणि करपात्र व्यक्तीने अशा मालमत्तेच्या बाजारभावाइतकी रक्कम किंवा करपात्र व्यक्तीकडून देय आहे किंवा देय होईल यांपैकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम प्रदान केली असेल तर अशी मालमत्ता, भरणा केल्याचा पुरावा सादर केल्यावर तात्काळ, **नमुना जीएसटी डीआरसी-२३** मध्ये आदेश काढून, मुक्त करण्यात येईल.

(४) उक्त नाशिवंत किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या मालमत्तेच्या संबंधात उप-नियम (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेली रक्कम भरण्यात करपात्र व्यक्तीने कसूर केली असेल तर, आयुक्तास अशा मालमत्तेची विल्हेवाट लावता येईल आणि त्याद्वारे वसूल केलेली रक्कम, करपात्र व्यक्तीद्वारे देय असणारा कर, व्याज, शास्ती, फी किंवा इतर कोणत्याही रकमेच्या बदल्यात समायोजित करण्यात येईल.

(५) ज्याची मालमत्ता जप्त करण्यात आली आहे अशा कोणत्याही व्यक्तीस, उप-नियम (१) अन्वये जप्तीच्या सात दिवसांच्या आत, जप्त करण्यात आलेली मालमत्ता जप्तीस पात्र नव्हती किंवा नाही अशा अर्थाची हरकत घेता येईल, आणि आयुक्तास, हरकत घेणा-या व्यक्तीला आपली बाजू मांडण्याची संधी दिल्यानंतर **नमुना जीएसटी डीआरसी-२३** मध्ये आदेश काढून उक्त मालमत्ता मुक्त करता येईल.

(६) मालमत्ता जप्तीस पात्र नव्हती किंवा नाही अशी आयुक्ताची खात्री पटल्यानंतर त्यास **नमुना जीएसटी डीआरसी-२३** मध्ये आदेश काढून अशी मालमत्ता मुक्त करता येईल.

१६०. दिवाळखोर झालेल्या कंपनीकडून वसुली.—कलम ८८ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे कंपनी दिवाळखोर झाली असेल तर, आयुक्त, **नमुना जीएसटी डीआरसी-२४** मध्ये अधिनियमान्वये देय असलेला कर, व्याज, शास्ती किंवा इतर कोणतीही रक्कम दर्शविणारी रक्कम वसूल करण्यासाठी परिसमापकास अधिसूचित करेल.

१६१. विवक्षित वसुली कार्यवाही पुढे चालू ठेवणे.—कलम ८४ खालील कोणत्याही मागणीत घट किंवा वाढ करण्यासाठीचा आदेश **नमुना जीएसटी डीआरसी-२५** मध्ये काढण्यात येईल.

प्रकरण एकोणीस

अपराध आणि शास्ती

१६२. अपराध आपसात मिटविण्यासाठीची कार्यपद्धती.—(१) अर्जदारास, एकतर खटला सुरू होण्यापूर्वी किंवा सुरू झाल्यानंतर, कलम १३८ याच्या पोट-कलम (१) अन्वये नमुना जीएसटी सीपीडी-०१ मध्ये अपराध आपसात मिटविण्यासाठी आयुक्ताकडे अर्ज करता येईल.

(२) अर्ज प्राप्त झाल्यावर, आयुक्त संबंधित अधिका-याकडून अर्जात दिलेल्या तपशीलाच्या संदर्भात अहवाल, किंवा अशा अर्जाच्या तपासणीसाठी संबद्ध वाटणारी इतर कोणतीही माहिती मागवील.

(३) आयुक्तास, उक्त अर्जातील आशय विचारात घेऊन, त्याच्यापुढे झालेल्या कार्यवाहीत अर्जदाराने सहकार्य केले आहे आणि प्रकरणा-संबंधातील तथ्ये पूर्णपणे आणि ख-या अर्थाने उघड केली आहेत अशी त्याची खात्री पटल्यानंतर, नमुना जीएसटी सीपीडी-०२ मध्ये आदेश काढून आपसमेळाच्या रकमेचा निर्देश करून अर्जास परवानगी देता येईल आणि त्यास खटल्यातून सूट देता येईल किंवा असा अर्ज, तो प्राप्त झाल्याच्या नव्वद दिवसांच्या आत फेटाळता येईल.

(४) अर्जदाराला आपली बाजू मांडण्याची संधी दिल्याशिवाय आणि असा अर्ज फेटाळण्याची कारणे नोंदविल्याशिवाय उप-नियम (३) अन्वये अर्जावर निर्णय घेण्यात येणार नाही.

(५) ज्या प्रकरणाच्या संदर्भात अर्ज करण्यात आला आहे अशा प्रकरणात देय असलेला कर, व्याज आणि शास्तीच्या रकमेचे प्रदान केल्याखेरीज अर्जास मंजूरी दिली जाणार नाही.

(६) अर्जदार, उप-नियम (३) अन्वये आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीच्या आत, आयुक्ताने आदेश दिल्याप्रमाणे आपसमेळाची रक्कम भरील आणि अशाप्रकारे त्याच्याद्वारे करण्यात आलेल्या प्रदानाचा पुरावा सादर करील.

(७) उप-नियम (६) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मुदतीत आपसमेळाची रक्कम प्रदान करण्यात अर्जदाराने कसूर केली असेल तर, उप-नियम (३) अन्वये देण्यात आलेला आदेश रद्दबातल आणि निरर्थक होईल.

(८) आपसमेळ कार्यवाहीच्या दरम्यान एखाद्या व्यक्तीने कोणताही महत्त्वाचा तपशील लपविला आहे किंवा खोटा पुरावा दिला आहे अशी आयुक्ताची खात्री पटली असेल तर, उप-नियम (३) अन्वये अशा व्यक्तीस देण्यात आलेली सूट आयुक्तास, कोणत्याही वेळी काढून घेता येईल. त्यानंतर, अशा व्यक्तीची, ज्या अपराधाच्या संदर्भात त्याला सूट देण्यात आली होती, त्या अपराधासाठी किंवा इतर कोणताही अपराध, जो अपराध आपसमेळ कार्यवाहीच्या संबंधात त्याच्याद्वारे घडला असेल अशा अपराधासाठी त्याची न्यायचौकशी होऊ शकेल आणि अशी सूट मंजूर करण्यात आली नव्हते असे समजून अधिनियमाच्या तरतुदी लागू होतील.

(सात) “ नमुना जीएसटी-आरएफडी-०१, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०२, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०४, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०५, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०६, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०७ आणि नमुना जीएसटी-आरएफडी-१०” यांच्याऐवजी पुढील नमुने अनुक्रमाने दाखल करण्यात येतील :—

“ नमुना जीएसटी-आरएफडी-०१, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०२, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०४, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०५, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०६, नमुना जीएसटी-आरएफडी-०७, नमुना जीएसटी-आरएफडी-१० आणि नमुना जीएसटी-आरएफडी-११”.

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०१

[नियम ८९(१) पहा]

परताव्यासाठीचा अर्ज

निवडा : नोंदणीकृत/नेमित्तिक/अनोंदणीकृत/अनिवासी करपात्र व्यक्ती—

१. जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक :
२. कायदेशीर नाव :
३. व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास :
४. पत्ता :
५. कर कालावधी :

पासून < दिवस/महिना/वर्ष > पर्यंत < दिवस/महिना/वर्ष >

६. दावा केलेली परताव्याची रक्कम :

अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
केंद्रीय कर						
राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर						
एकात्मिक कर						
उपकर						
एकूण . .						

७. दावा केलेल्या परताव्याची कारणे (ड्रॉप डाऊनमधून निवडा)—

- क. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधील अतिरिक्त शिल्लक
- ख. सेवांची निर्यात—कराच्या प्रदानासह
- ग. वस्तूंची/सेवांची निर्यात—कराच्या प्रदानाशिवाय म्हणजेच, संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम.
- घ. निर्धारण/तात्पुरते निर्धारण/अपील/इतर कोणतेही आदेश यापोटी
  - एक. आदेशाचा प्रकार निवडा :
    १. निर्धारण/तात्पुरते निर्धारण/अपील/इतर
  - दोन. खालील तपशील नमूद करावा—
    १. आदेश क्रमांक
    २. आदेशाचा दिनांक < कॅलेंडर >
    ३. आदेश देणारा प्राधिकारी
    ४. प्रदानाचा संदर्भ क्रमांक (परतावा म्हणून दावा करावयाच्या रकमेचा)
(जर आदेश संगणक यंत्रणेमार्फत दिले गेले असतील तर, २,३,४ हे स्वयंलिखित असतील.)
- ङ. कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या परंतुकाचा खंड (दोन)]
- च. सेझ युनिट/सेझ विकासक किंवा मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी
(पुरवठादार/प्राप्तकर्ता यांचे प्रकार निवडा)
  १. सेझ युनिटचे पुरवठादार
  २. सेझ विकासकाचे पुरवठादार
  ३. मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता.
- छ. सेझ युनिट/सेझ विकासक यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी संचित निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा
- ज. जो पुरवठा, एकतर पूर्णपणे किंवा अंशतः केलेला नाही आणि ज्यासाठी बीजक दिलेले नाही अशा पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर
- झ. राज्यांतर्गत पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर, जो पुरवठा नंतर आंतरराज्यीय असल्याचा निर्णय झाला असेल आणि त्याउलट ;
- ञ. कराचे अतिरिक्त प्रदान, कोणतेही असल्यास
- ट. कोणतेही इतर (विनिर्दिष्ट करावे)

८. बँक खात्याचा तपशील (नोंदणीकृत करदात्याच्या बाबतीत, नोंदणी प्रमाणपत्रातून स्वयं-लिखित होणारा)–

- क. बँक खात्याचा क्रमांक :
 ख. बँकेचे नाव :
 ग. बँक खात्याचा प्रकार :
 घ. खातेधारकाचे नाव :
 ङ. बँकेच्या शाखेचा पत्ता :
 च. आयएफएससी :
 छ. एमआयसीआर :

९. कलम ५४ (४) अन्वये अर्जदाराने, लागू असल्यास, स्वयं-प्रतिज्ञापत्र दाखल केले काय होय नाही.

प्रतिज्ञापन

मी याद्वारे असे घोषित करतो की/करते की, निर्यात केलेल्या वस्तू ह्या कोणत्याही निर्यात शुल्काच्या अधीन नाहीत. मी आणखी असेही घोषित करतो की/करते की, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्ही यांवर कोणताही शुल्कप्रतिग्रहांचा लाभ घेतलेला नाही आणि परताव्याचा दावा केला आहे त्या पुरवठ्यांबाबत प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा मी दावा केलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव —

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन

मी याद्वारे असे घोषित करतो की/करते की, अर्जामध्ये दावा केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्यामध्ये निरंक दराने केलेल्या किंवा पूर्णतः करमाफ पुरवठ्यांसाठी वापरलेल्या वस्तू किंवा सेवा यांवर लाभ घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा अंतर्भाव असणार नाही.

स्वाक्षरी

नाव —

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन

मी याद्वारे असे घोषित करतो की/करते की, या परताव्याच्या दाव्याअंतर्गत समावेश असलेल्या अर्जदाराने भरलेल्या कराचा, विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटाने/विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासकाने निविष्टी कराची जमा रक्कम म्हणून लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव —

पदनाम/दर्जा

स्वयं-प्रतिज्ञापन

मी/आम्ही _____ जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक _____ असलेली/असलेला/असलेले अर्जदार गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व प्रमाणित करते/करतो की परतावा अर्जामध्ये दावा केलेल्या, _____ पासून _____ पर्यंतच्या कालावधीसाठीचा कर, व्याज किंवा इतर कोणतीही रक्कम यासंबंधातील रूपये _____ इतक्या रकमेच्या परताव्याच्या संबंधात, अशा कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकलेला नाही.

[कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये ज्या अर्जदारांनी परताव्याचा दावा केलेला आहे त्या अर्जदारांनी असे प्रतिज्ञापन सादर करण्याची आवश्यकता नाही.]

१०. सत्यापन—

मी/आम्ही <करदात्याचे नाव> याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो की/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या/आमच्या माहितीप्रमाणे आणि विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

आम्ही असे घोषित करतो की, आम्हांला याआधी यापोटी कोणताही परतावा मिळालेला नाही.

ठिकाण :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी,

दिनांक :

(नाव)

पदनाम/दर्जा.

विवरणपत्र-१
(जोडपत्र-१)

परताव्याचा प्रकार : कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या परंतुकाचा खंड (दोन)]

भाग क : जावक पुरवठा

(जीएस्टीआर-१ : तक्ता-४ व ५)

जीएस्टीआयएन/ युआयडी	बीजकाचा तपशील		दर	करपात्र मूल्य		रक्कम			पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)
	क्रमांक	दिनांक		मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	
१	२	३	५	६	७	८	९	१०	११

भाग ख : जावक पुरवठा

[जीएस्टीआर-२ : तक्ता-३ (जुळलेली बीजके)]

पुरवठादाराचा जीएस्टीआयएन	बीजकाचा तपशील		दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम			पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	निविष्टी कराच्या जमा रकमेची उपलब्ध रक्कम					
	क्रमांक	दिनांक			मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर		राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	निविष्टी कराच्या जमा रकमेकरिता निविष्टी/निविष्टी सेवा/भांडवली वस्तू (संयंत्र व यंत्रसामग्री यांसह) अपात्र आहे किंवा कसे	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	
१	२	३	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६

टीप : जीएस्टीआर-१ व जीएस्टीआर-२ वरून डेटा स्वयंलिखित होईल.

विवरणपत्र-२

प्रताब्द्याचा प्रकार - करप्रदानासह सेवांची निर्यात
(जीएसटीआर-१ : तक्ता ६क व तक्ता ९)

१.

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील				एकात्मिक कर			बीआरसी/एफआयआरसी		सुधारित मूल्य (एकात्मिक कर) (कोणतेही असल्यास)	नावेपत्र एकात्मिक कर/ सुधारित (कोणतेही असल्यास)	जमापत्र एकात्मिक कर/ सुधारित (कोणतेही असल्यास)	निव्वळ एकात्मिक कर = (११/८)+ १२-१३
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	एसएसी	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	क्रमांक	दिनांक				
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
६क. निर्यात													

सेवांच्या बाबतीत - बीआरसी/एफआयआरसीचे तपशील अनिवार्य आहेत.

विवरणपत्र—३

परताव्याचा प्रकार : कराचे प्रदान न करता केलेली निर्यात :- संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम

(जीएसटीआर १ : तक्ता ६क)

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआरएन	बीजकाचा तपशील						नौभरण देयक / निर्यातीचे देयक			एकात्मिक कर			इजीएमचा तपशील		बीआरसी एफआयआरसी		
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	वस्तु / सेवा	एचएसएन / एसएसी	यूक्यूसी	प्रमाण	क्रमांक	दिनांक	बंदराचा सेकेतांक	दर	करपात्र मुल्य	रक्कम	संदर्भ क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
६क. निर्यात																	

टीप : १. वस्तूच्या बाबतीत—नौभरण देयक व ईजीएम हे अनिवार्य आहेत.

२. सेवेच्या बाबतीत—बीआरसी/एफआयआरसीचा तपशील अनिवार्य आहे.

विवरणपत्र-४
सेझ/सेझ विकासकाला पुरवठा

परताव्याचा प्रकार - सेझ युनिट/सेझ विकासकाला केलेल्या पुरवठ्यापोटी

(जीएसटीआर-१ : तक्ता ६ख व तक्ता ९)

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			नोभरण देयक/निर्यातीचे देयक		एकात्मिक कर			सुधारित मूल्य (एकात्मिक कर) (कोणतेही असल्यास)	नावोपत्र एकात्मिक कर/सुधारित (कोणतेही असल्यास)	जमापत्र एकात्मिक कर/सुधारित (कोणतेही असल्यास)	निव्वळ एकात्मिक कर = (१०/९)+ ११-१२
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम				
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
दख. सेझ/सेझ विकासकास केलेला पुरवठा—												

(जीएसटीआर-५ : तक्ता ५ व तक्ता ८)

जीएसटीआयएन/युआयएन	बीजकाचा तपशील			दर	करपात्र मूल्य	रक्कम			पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	सुधारित मूल्य (एकात्मिक कर) (कोणतेही असल्यास)	नावोपत्र एकात्मिक कर/सुधारित (कोणतेही असल्यास)	जमापत्र एकात्मिक कर/सुधारित (कोणतेही असल्यास)	निव्वळ एकात्मिक कर = (१२/७)+ १३-१४	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर						उपकर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५

विवरणपत्र—५
मानीव निर्यात, इत्यादींचा प्राप्तकर्ता

(जीएसटीआर-२ : तक्ता ३ व तक्ता ६)

पुरवठादाराचा जीएसटी-आयएन/	बीजकाचा तपशील		दर	करपात्र	रक्कम				पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	निविष्टी कराच्या जमा रकमेकरिता निविष्टी किंवा निविष्टी सेवा/ भांडवली वस्तू (संयंत्र व यंत्र सामग्रीसह) अपात्र आहे किंवा कसे	निविष्टी कराच्या जमा रकमेची उपलब्ध रक्कम				सुधारित मूल्य (एकात्मिक कराच्या निविष्टी कराची जमा रक्कम) (कोणतेही असल्यास)	नावेपत्र एकात्मिक कराच्या निविष्टी कराची जमा रक्कम/ सुधारित (कोणतेही असल्यास)	जमापत्र एकात्मिक कराच्या निविष्टी कराची जमा रक्कम/ सुधारित (कोणतेही असल्यास)	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम एकात्मिक कर = (१७/७) १८-१९	
	क्रमांक	दिनांक			मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/ संघ क्षेत्र कर			उपकर	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/ संघ क्षेत्र कर					उपकर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०

विवरणपत्र ६

परताव्याचा प्रकार : राज्यांतर्गत पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर, जो पुरवठा नंतर आंतरराज्यीय असल्याचा निर्णय झाला असेल आणि त्याउलट

आदेशाचा तपशील (कलम ७७(१) व (२) अनुसार काढलेला, कोणताही असल्यास)

आदेश दिनांक : _____

आदेश क्रमांक : _____

जीएसटी आयएन/युआयएन (बी २ सीच्या बाबतीत) नाव	पूर्वी राज्यांतर्गत/आंतरराज्यीय व्यवहार म्हणून समजण्यात आलेल्या व्यवहाराचा समावेश असलेल्या बीजकाचा तपशील				जो व्यवहार तद्नंतर आंतरराज्यीय/राज्यांतर्गत पुरवठा असल्याचा निर्णय झाला असेल असा व्यवहार								
	बीजकाचा तपशील		एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानापेक्षा वेगळे असेल तरच)	पुरवठ्याचे ठिकाण (प्राप्तकर्त्याच्या स्थानापेक्षा वेगळे असेल तरच)					
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	करपात्र	रक्कम	रक्कम	रक्कम	रक्कम	रक्कम				
१	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५

विवरणपत्र ७

परताव्याचा प्रकार : दाखल केलेल्या अंतिम विवरणाच्या बाबतीत, कराचे अतिरिक्त प्रदान, कोणतेही असल्यास

कराचे अतिरिक्त प्रदान केल्यापोटी परतावा (ज्याने अंतिम विवरण जीएसटी-३ दाखल केले असेल त्या करदात्याच्या बाबतीत—तक्ता १२)

अनुक्रमांक	कर कालावधी	विवरण संदर्भ क्रमांक	विवरण दाखल केल्याचा दिनांक	देय असलेला कर		
				एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
१	२	३	४	५	६	७
						८

जोडपत्र - २

प्रमाणपत्र

असे प्रमाणित करण्यात येत आहे की, मे. .... (अर्जदाराचे नाव) जीएसटीआयएन / तात्पुरता ओळख क्रमांक ..... याने < ..... > या कर कालावधीसाठी दावा केलेल्या (रुपये .....) ..... (अक्षरी रुपये) इतक्या भारतीय रुपयातील रकमेच्या परताव्यासंबंधात कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकण्यात आलेला नाही. हे प्रमाणपत्र अर्जदाराने परिरक्षित केलेल्या / सादर केलेल्या लेखापुस्तकांचा व इतर संबद्ध अभिलेखांचा व विवरणांचा तपशील यांच्या तपासणीवर आधारित आहे.

सनदी लेखापाल/परिव्यय लेखापाल याची स्वाक्षरी :

नाव :

सदस्यत्वाचा क्रमांक :

ठिकाण :

दिनांक :

हे प्रमाणपत्र, अधिनियमाच्या कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये परताव्याचा दावा करताना, अर्जदाराने सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०२
[नियम ९०(१), (२) व ९५ (२) पहा]
पोचपावती

< अर्जाचा संदर्भ क्रमांक > अनुषंगाने परताव्यासाठीच्या आपल्या अर्जाची पोच याद्वारे देण्यात येत आहे.—

पोचपावती क्रमांक :

पोचपावतीचा दिनांक :

जीएसटीआयएन/यूआयएन, तात्पुरता ओळख क्रमांक, लागू असल्यास :

अर्जदाराचे नाव :

नमुना क्रमांक :

नमुन्याचे वर्णन :

अधिकारिता (योग्य खूण करावी) :

केंद्र राज्य / संघ राज्यक्षेत्र :

यांनी दाखल केले :

परतावा अर्जाचा तपशील	
कर कालावधी	
दाखल केल्याचा दिनांक व वेळ	
परताव्यासाठीचे कारण	

दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम :

	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण
केंद्रीय कर						
राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर						
एकात्मिक कर						
उपकर						
एकूण						

टीप १ : जीएसटी सिस्टीम पोर्टलवर “ < परतावा > अर्जाच्या सद्यःस्थितीचा मागोवा ” यामार्फत एआरएन भरून अर्जाची सद्यस्थिती पाहता येऊ शकेल.

टीप २ : ही पोचपावती यंत्रणेद्वारे तयार केली असल्यामुळे कोणत्याही स्वाक्षरीची आवश्यकता नाही.

नमुना - जीएसटी-आरएफडी-०४

[नियम ९१(२) पहा]

मंजूर आदेश क्रमांक :

दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति

..... (जीएसटीआयएन)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

तात्पुरता परतावा आदेश

परतावा अर्ज संदर्भ क्रमांक (एआरएन) ..... दिनांक : ..... < दिवस/महिना/वर्ष > .....

पोचपावती क्रमांक ..... दिनांक ..... < दिवस/महिना/वर्ष > .....

महोदय/महोदया,

परताव्यासाठीच्या वर नमूद केलेल्या आपल्या अर्जाच्या संदर्भात, तात्पुरत्या आधारावर आपल्याला खालील रक्कम मंजूर केली आहे.

अनुक्रमांक	वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य कर/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
एक	दावा केलेल्या परताव्याची रक्कम				
दोन	परतावा म्हणून दावा केलेल्या रकमेच्या १०% टक्के रक्कम (नंतर मंजूर करावयाची)				
तीन	शिल्लक रक्कम (एक-दोन)				
चार	मंजूर केलेली परताव्याची रक्कम				
	बँकेचा तपशील				
पाच	अर्जानुसार बँक खाते क्रमांक				
सहा	बँकेचे नाव				
सात	बँकेचा/शाखेचा पत्ता				
आठ	आयएफएससी				
नऊ	एमआयसीआर				

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना - जीएसटी-आरएफडी-०५

[नियम ११(३), १२(४), १२(५) व १४ पहा]

प्रदान सूचनापत्र

मंजूर आदेश क्रमांक :

दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति,

< केंद्र > पीएओ/कोषागार / भारतीय रिझर्व बँक / बँक

परतावा मंजूरी आदेश क्रमांक .....

आदेश दिनांक : ..... < दिवस/महिना/वर्ष > .....

जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक < >

नाव : < >

परतावा रक्कम (आदेशानुसार) :

वर्णन	एकात्मिक कर					केंद्रीय कर					राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					उपकर				
	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण		
मंजूर केलेली निव्वळ परताव्याची रक्कम																				
विलंबित परताव्यावरील व्याज																				
एकूण																				

टीप- 'टी' म्हणजे कर ; 'आय' म्हणजे व्याज, 'पी' म्हणजे शास्ती, 'एफ' म्हणजे 'फी' आणि 'ओ' म्हणजे इतर

बँकेचा तपशील

एक.	अर्जानुसार बँक खाते क्रमांक
दोन.	बँकेचे नाव
तीन.	बँक/शाखा यांचे नाव व पत्ता
चार.	आयएफएससी
पाच.	एमआयसीआर

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०६
 [नियम १२(१), १२(३), १२(४), १२(५) व १६(७) पहा]
 दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

आदेश क्रमांक :

प्रति, ... (जीएसटीआयएन/युआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक)
 ..... (नाव)
 ..... (पत्ता)

कारणे दाखवा नोटीस क्रमांक (लागू असल्यास)
 पोचपावती क्रमांक .....

दिनांक :
 < दिवस/महिना/वर्ष >

परतावा मंजूरी / फेटाळण्याचा आदेश

महोदय / महोदया,
 अधिनियमाच्या कलम ५४ अन्वये दाखल केलेल्या परताव्यासाठी*/परताव्यावरील व्याजासाठी* आपल्या, नमूद केलेल्या अर्जाशी हे संबंधित आहे.

आपल्या अर्जाची तपासणी केल्यावर, देयकांचे समायोजन केल्यानंतर (जेथे लागू असेल तेथे) आपल्याला मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम खालीलप्रमाणे आहे :
 *लागू नसेल तो भाग खोडावा << **परतावा मंजूर करण्याची किंवा फेटाळण्याची कारणे, कोणतीही असल्यास >>**

वर्णन	एकात्मिक कर			केंद्रीय कर			राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर												
	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण	टी	आय	पी	एफ	ओ	एकूण	
१. दावा केलेली परताव्याची/व्याजाची रक्कम*																			
२. तात्पुरत्या आधारावर मंजूर केलेला परतावा (आदेश क्रमांक..... दिनांक) (लागू असल्यास).																			
३. अनुज्ञेय नसलेली परताव्याची रक्कम (कारणाचे ड्रापडाऊन) (अनेकविध कारणे निवडण्याची मुभा).																			
४. प्रदान करावयाची एकूण रक्कम (१-२-३)																			
५. विद्यमान कायदा किंवा या अधिनियमान्वये अदत्त देणी समायोजित केलेली रक्कम (कोणतीही असल्यास) मागणी आदेश क्र. .... दिनांक ..... अधिनियम कालावधी < अनेक ओळी शक्य - नवीन ओळ दाखल करा. >																			
६. प्रदान करावयाची निव्वळ रक्कम																			

टीप :- 'टी' म्हणजे व्याज, 'आय' म्हणजे शास्ती, 'एफ' म्हणजे फी; आणि 'ओ' म्हणजे इतर.

* लागू नसेल तो भाग खोडावा

१. मी याद्वारे, अधिनियमाच्या कलम ५४ च्या पोट-कलम (५) अन्वये / या अधिनियमाच्या कलम ५६ अन्वये @ मेसर्स ..... जीएसटीआयएन ..... यांना भारतीय रुपयांमध्ये ..... इतकी रक्कम मंजूर करीत आहे.

@ लागू नसेल तो भाग खोडावा

(क) # त्याने त्याच्या अर्जांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बँकेच्या खात्यात रक्कम भरावयाची आहे ;

(ख) वरील तक्त्याच्या अनुक्रमांक ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, थकबाकीच्या वसुलीच्या रकमेशी या रकमेचे समायोजन करावयाचे आहे ;

(ग) वरील तक्त्याच्या अनुक्रमांक ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, थकबाकीच्या वसुलीच्या रकमेशी ..... इतक्या रकमेचे समायोजन करावयाचे आहे आणि ..... इतकी उर्वरित रक्कम त्याने त्याच्या अर्जांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बँकेच्या खात्यात भरावयाची आहे. #

लागू नसेल तो भाग खोडावा.

किंवा

& २. अधिनियमाच्या कलम (....) च्या पोट-कलम (....) अन्वये ग्राहक कल्याण निर्धीमध्ये मी याद्वारे भारतीय रुपयांमध्ये ..... इतकी रक्कम जमा करीत आहे.

& ३. अधिनियमाच्या कलम (....) च्या पोट-कलम (....) अन्वये ..... जीएसटीआयएन असणा-या मेसर्स ..... यांना भारतीय रुपयांमधील ..... इतकी रक्कम मी याद्वारे नाकारत आहे.

& लागू नसेल तो भाग खोडावा.

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-०७
[नियम ९२(१), ९२(२) व ९६ (६) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक : < दिवस/महिना/वर्ष >

प्रति,

..... (जीएसटीआयएन / युआयएन / तात्पुरता ओळख क्रमांक)

..... (नाव)

..... (पत्ता)

पोचपावती क्रमांक .....

दिनांक :

< दिवस/महिना/वर्ष >

मंजूर परताव्याचे पूर्ण समायोजन करण्यासाठी आदेश
भाग-क

महोदय / महोदया,

वर निर्दिष्ट केलेल्या आपल्या परतावा अर्जाच्या आणि आणखी पुरविलेली माहिती / दाखल केलेले दस्तऐवज यांच्या संदर्भात मंजूर केलेल्या परताव्याच्या रकमेचे खाली दिलेल्या तपशीलानुसार अदत्त मागण्यांशी पूर्णपणे समायोजन करण्यात आले आहे :

	परताव्याची परिगणना	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
एक.	मागणी केलेली परताव्याची रक्कम				
दोन.	तात्पुरत्या स्वरूपात मंजूर केलेला निव्वळ परतावा (आदेश क्र. .... दिनांक)				
तीन.	फेटाळलेली अनुज्ञेय नसलेली परतावा रक्कम << कारणांचे ड्रॉपडाऊन >>				
चार.	अनुज्ञेय परतावा (एक-दोन-तीन)				
पाच.	विद्यमान कायद्यान्वये किंवा या कायद्यान्वये अदत्त मागण्यांशी (आदेश क्र. नुसार) समायोजित केलेला परतावा मागणी आदेश क्रमांक .... दिनांक ..... < अनेक ओळी देता येतील >				
सहा	परताव्याची शिल्लक रक्कम	निरंक	निरंक		निरंक

मी, याद्वारे, असा आदेश देत आहे की, वर दर्शविलेली दावा केलेली रक्कम/अनुज्ञेय असलेला परतावा या अधिनियमाअन्वये/विद्यमान कायद्यान्वये अदत्त मागण्यांशी पूर्णपणे समायोजित केला आहे. अधिनियमाच्या कलम (.....) च्या पोट-कलम (.....) च्या तरतुदीनुसार, हा अर्ज निकालात काढण्यात येत आहे.

किंवा

भाग—ख

परतावा रोखून ठेवण्याकरिता आदेश

वर निर्दिष्ट केलेल्या आपल्या परताव्याच्या अर्जाशी आणि त्यासंदर्भात आपण पुरविलेली माहिती आणि दस्तऐवज यांच्याशी हे संबंधित आहे. आपल्याला मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम पुढील कारणांसाठी रोखून ठेवण्यात येत आहे :—

परतावा आदेश क्र. :					
आदेश दिल्याचा दिनांक :					
अनु. क्र.	परतावा परिगणना	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य कर संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
एक.	मंजूर झालेली परताव्याची रक्कम				
दोन.	रोखून ठेवलेली परताव्याची रक्कम				
तीन.	मान्य केलेली परताव्याची रक्कम				

परतावा रोखून ठेवण्याची कारणे :

<< मजकूर >>

मी, याद्वारे, असा आदेश देत आहे की, वर दर्शवलेली मागणी केलेली रक्कम/अनुज्ञेय परतावा, वर नमूद केलेल्या कारणास्तव रोखून ठेवण्यात आला आहे. हा आदेश, अधिनियमाच्या कलम ..... च्या पोट-कलम ..... खालील तरतुदीनुसार दिला आहे.

दिनांक :

स्वाक्षरी (डीएससी) :

ठिकाण :

नाव :

पदनाम :

कार्यालयाचा पत्ता :

नमुना-जीएसटी-आरएफडी-१०

[नियम ९५(१) पहा]

संयुक्त राष्ट्रसंघाचे कोणतेही विशेषीकृत अभिकरण किंवा कोणतीही बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्यदूतावास किंवा राजदूतावास, इत्यादींद्वारे परताव्यासाठी अर्ज.

१. युआयएन :

२. नाव :

३. पत्ता :

४. कर कालावधी (तिमाही) : < दिवस/महिना/वर्ष > : पासून < दिवस/महिना/वर्ष > पर्यंत

५. परतावा दाव्याची रक्कम : << भारतीय रूपयांमध्ये >> < अक्षरी >

	रक्कम
केंद्रीय कर	
राज्य कर / संघ राज्यक्षेत्र कर	
एकात्मिक कर	
उपकर	
एकूण	

६. बँक खात्याचा तपशील:

क. बँक खात्याचा क्रमांक

ख. बँक खात्याचा प्रकार

ग. बँकेचे नाव

घ. खातेधारकाचे/चालकाचे नाव

ड. बँक शाखेचा पत्ता

च. आयएफएससी

छ. एमआयसीआर

७. नमुना जीएसटीआर-११ सादर केल्याचा संदर्भ क्रमांक व दिनांक

८. सत्यापन

मी, ... << राजदूतावासाचे / आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे नाव >> याचा प्राधिकृत प्रतिनिधी म्हणून, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो / करते की, यात वर देण्यात आलेली माहिती ही माझ्या माहितीप्रमाणे आणि विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेली नाही.

संयुक्त राष्ट्रसंघटनेचे विनिर्दिष्ट अभिकरण / बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्य दूतावास किंवा राजदूतावास / शासनाने विनिर्दिष्ट केलेली / अधिसूचित केलेली इतर कोणतीही व्यक्ती / व्यक्तींचा वर्ग म्हणून अशा परताव्याचा दावा करण्यासाठी आम्ही पात्र आहोत.

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी.

ठिकाण :

नाव :

पदनाम/दर्जा :

_____

जीएसटी आरएफडी ११

[नियम ९६ क पहा]

वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीसाठी असलेले बंधपत्र किंवा हमीपत्र देणे

१. जीएसटीआयएन				
२. नाव				
३. सादर केलेल्या दस्तऐवजांचा प्रकार दर्शवावा.	बंधपत्र	<input type="text"/>	हमीपत्र	<input type="text"/>
४. सादर केलेल्या बंधपत्राचे तपशील				
अनु. क्रमांक (१)	बँक हमीचा संदर्भ क्रमांक (२)	दिनांक (३)	रक्कम (४)	बँकेचे नाव व शाखा (५)

टीप.— अधिकारिता असलेल्या अधिका-याला बँक हमीची छापील प्रत (hard Copy) व बंधपत्र देण्यात यावी.

५. प्रतिज्ञापन—

(एक) वर नमूद केलेली बँक हमी ही वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीवर देय असलेला एकात्मिक कर प्रतिभूत करण्यासाठी सादर केली आहे.

(दोन) बँक हमीच्या समाप्तिपूर्वी पुरेसे अगोदर तिचे नवीकरण करण्याची मी हमी देत आहे. मी / आम्ही असे करण्यात कसूर केली तर, विभागाला त्या बँक हमीच्या बदल्यात बँकेकडून प्रदान मिळवण्याचे स्वातंत्र्य असेल.

(तीन) वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीच्या बाबतीत देय असलेल्या एकात्मिक कराची रक्कम भरण्याकरिता, विभागास आम्ही दिलेल्या बँक हमीचे रोखीकरण करण्याचे स्वातंत्र्य असेल.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

नाव

पदनाम / दर्जा .....

दिनांक .....

एकात्मिक कराचा भरणा न करता वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीसाठी करावयाचे बंधपत्र

[नियम ९६ (क) पहा]

मी/आम्ही, ... चे .....; यापुढे ज्यास/ज्यांना “बंधनग्रहीता” असे संबोधण्यात आले आहे, याद्वारे भारताचे राष्ट्रपती (यापुढे ज्यांना “राष्ट्रपती” असे संबोधण्यात आहे) यांना द्यावयाची रुपये ..... इतकी रक्कम त्यांना देण्यासाठी ठाम आणि दृढतापूर्वक बांधील असून त्यानुसार ती प्रदान केली जाईल व इमानाने प्रदान करण्यात येईल.

त्याकरिता, मी/आम्ही स्वतः आणि माझे/आमचे संबंधित वारस/निष्पादक/प्रशासक/कायदेशीर प्रतिनिधी/उत्तराधिकारी आज दिनांकित ..... रोजी, संयुक्तपणे व पृथक्पणे बांधील आहे/आहोत आणि या अधिलेखाद्वारे अभिहस्तांकित करीत आहे/आहोत.

ज्याअर्थी, उपरोक्त वचनबद्ध बंधनग्रहीत्यास, एकात्मिक कराचा भरणा न करता भारताबाहेर निर्यातीकरिता वस्तू व सेवांचा पुरवठा करण्यासाठी वेळोवेळी परवानगी देण्यात आलेली आहे ;

आणि ज्याअर्थी, बंधनग्रहीता कलम १६ च्या पोट-कलम (३) च्या खंड (क) च्या तरतुदींना अनुसरून वस्तू व सेवांची निर्यात करण्यास इच्छुक आहे ;

आणि ज्याअर्थी, राष्ट्रपतींच्या नावे काढलेली रुपये ..... इतक्या रकमेची बँक हमी सादर करण्यास आयुक्ताने बंधनग्रहीत्याला फर्माविले आहे **आणि ज्याअर्थी**, बंधनग्रहीत्याने वर नमूद केल्याप्रमाणे आयुक्ताकडे बँक हमी जमा करून, अशी हमी सादर केली आहे ;

वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीच्या संबंधात या अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या संपूर्ण तरतुदींचे बंधनग्रहीत्याने व त्याच्या प्रतिनिधीने पालन करणे ही या बंधपत्राची शर्त आहे ;

आणि जर संबद्ध व विनिर्दिष्ट वस्तू व सेवा यांची रीतसर निर्यात करण्यात आली असेल ;

आणि जर अंतिम निर्धारणानंतर, मागणीयोग्य असेल एकात्मिक कराची किंवा इतर वैध आकार यांची सर्व देणी, व्याजासह, कोणतेही असल्यास, उक्त अधिका-याने लेखी स्वरूपात मागणी केल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या आत शासनास यथोचितरीत्या प्रदान केली असेल/केली असतील तर, हे आबंधन निरर्थक ठरेल ;

अन्यथा आणि या शर्तीच्या कोणत्याही भागाचा भंग केला असेल किंवा त्याचे पालन करण्यात कसूर केली असेल तर, हे आबंधन पूर्ण अंमलानिशी व प्रभावानिशी लागू असेल ;

आणि राष्ट्रपती आपल्या विकल्पानुसार, बँक हमीच्या रकमेमधून किंवा वरील लेखी बंधपत्राअन्वये असलेले अधिकार वापरून किंवा दोन्हीद्वारे सर्व नुकसान व हानी भरून काढण्यास सक्षम असेल ;

मी/आम्ही आणखी असेही घोषित करतो की, ज्यात जनतेचे हित आहे त्या कृतीच्या पालनाकरिता शासनाच्या आदेशांन्वये हे बंधपत्र करून देण्यात आले आहे ;

याची साक्ष म्हणून, यात यापूर्वी नमूद केलेल्या दिवशी बंधनग्रहीत्याने (बंधनग्रहीत्यांनी) या अधिलेखावर स्वाक्षरी केली/केल्या आहेत :-

बंधनग्रहीत्याची (बंधनग्रहीत्यांची स्वाक्षरी)

दिनांक :

ठिकाण :

साक्षीदार :

(१) नाव व पत्ता

पेशा

(२) नाव व पत्ता

पेशा

हे बंधपत्र ..... (महिना) ..... (वर्ष) रोजी मी ..... (पदनाम) स्वीकृत केले आहे.

भारताचे राष्ट्रपती यांच्याकरिता व त्यांच्यावतीने.

एकात्मिक कराचे प्रदान न करता वस्तू किंवा सेवा यांच्या निर्यातीसाठी हमीपत्र

[नियम ९६ क पहा]

प्रति,

भारताचे राष्ट्रपती (यापुढे ज्यांना "राष्ट्रपती" असे संबोधण्यात आले आहे) यांस समुचित अधिका-यामार्फत

मी / आम्ही, ... वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक असलेल्या .....

(नोंदणीकृत व्यक्तीचा पत्ता) माझे / आमचे संबंधित वारस, निष्पादक / प्रशासक, कायदेशीर प्रतिनिधी / उत्तराधिकारी यांसह (यापुढे ज्यास हमीदार असे संबोधण्यात आले आहे) या अधिलेखाद्वारे अभिहस्तांकित करीत आहे/आहोत ; आणि आज दिनांक .....

रोजी याद्वारे संयुक्तपणे आणि पृथकपणे राष्ट्रपतींना,—

(क) नियम ९६(क) च्या उप-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेत एकात्मिक कराचे प्रदान न करता पुरवठा केलेल्या वस्तू व सेवा यांची निर्यात करणे ;

(ख) वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीसंबंधी वस्तू व सेवा कर अधिनियम आणि त्याखाली केलेले नियम यांच्या सर्व तरतुदींचे पालन करणे ;

(ग) वस्तूंची किंवा सेवांची निर्यात करण्यात कसूर केल्यास, बीजकाच्या दिनांकापासून प्रदानाच्या दिनांकापर्यंत भरणा न केलेल्या कराच्या रकमेवर, वार्षिक अठरा टक्के इतक्या रकमेच्या व्याजासह, एकात्मिक कराचा भरणा करणे,

यांची हमी देत आहे/आहोत.

मी/आम्ही असे घोषित करतो की, ज्यात जनतेचे हित आहे त्या अधिनियमितीच्या पालनाकरिता समुचित अधिका-याच्या आदेशान्वये हे हमीपत्र करून देण्यात आले आहे ;

या गोष्टीची साक्ष म्हणून, यात यापूर्वी नमूद केलेल्या दिवशी हमीदाराने/हमीदारांनी या अधिलेखावर स्वाक्षरी केली/केल्या आहेत :-

हमीदाराची/हमीदारांची स्वाक्षरी.

दिनांक :

ठिकाण :

साक्षीदार :

(१) नाव व पत्ता

पेशा

(२) नाव व पत्ता

पेशा

दिनांक

ठिकाण

हे हमीपत्र ..... (महिना) ..... (वर्ष) रोजी मी, ...

स्वीकृत केले आहे.

(पदनाम)

भारताचे राष्ट्रपती यांच्याकरिता व त्यांच्या वतीने

(आठ) नमुना जीएसटी टीआरएन-१ नंतर, पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :-

**“ नमुना जीएसटी आयएनएस-१
निरीक्षण किंवा तपासणीसाठी प्राधिकारपत्र
[नियम १३९ (१) पहा]**

प्रति,

.....
.....

(अधिका-याचे नाव व पदनाम)

ज्याअर्थी, माझ्यासमोर माहिती सादर करण्यात आलेली आहे आणि मला, असे सकारण वाटते की,—

क. मेसर्स ..... यांनी/यांचा

वस्तू आणि / किंवा सेवांच्या पुरवठ्यासंबंधी असलेले व्यवहार दडवलेले आहेत.

हातात असलेल्या वस्तूंच्या साठ्यांशी संबंधित व्यवहार दडवलेले आहेत.

अधिनियमान्वये तो ज्यासाठी हक्कदार आहे त्यापेक्षा अधिक परताव्याची मागणी केली आहे.

या अधिनियमाखालील कर चुकविण्यासाठी या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींचे उल्लंघन करण्यात सहभाग आहे ;

किंवा

ख. मेसर्स ..... हे / यांनी.

ज्याच्या बाबतीत कर भरण्याचे चुकवलेले आहे अशा वस्तूंची वाहतूक करण्याचा धंदा करीत आहेत.

ज्याच्या बाबतीत कर भरण्याचे चुकवलेले आहे अशा वस्तूंचा साठा करण्यात आलेल्या वखारीचे किंवा गोदामाचे किंवा अशा जागेचे मालक किंवा प्रचालक आहेत .

या अधिनियमाखाली देय असलेला कर चुकविण्याची शक्यता आहे अशा रीतीने लेखे किंवा वस्तू ठेवल्या आहेत.

किंवा

ग.

यांत खाली निर्देशिलेल्या व्यवसाय / निवासी जागेमध्ये, सरकारजमा करण्यास पात्र असलेल्या वस्तू / या अधिनियमाखालील कार्यवाहीशी संबंधित कागदपत्रे लपवून ठेवलेली आहेत.

« जागांचा तपशील »

म्हणून,—

अधिनियमाच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये मला प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून, मी आपणास उक्त अधिनियम आणि त्याखाली केलेले नियम याअन्वये याखालील कार्यवाहीशी संबंधित वस्तू किंवा कागदपत्रे आणि / किंवा इतर कोणत्याही गोष्टी तपासण्याकरिता आवश्यक असलेल्या अशा सहाय्यासह वर नमूद केलेल्या व्यक्तीच्या मालकीच्या जागांचे निरीक्षण करण्यासाठी प्राधिकृत करीत आहे आणि फर्मावीत आहे.

अधिनियमाच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून, मी आपणास, आवश्यक असलेल्या अशा सहाय्यासह वरील जागांची झडती घेण्यासाठी आणि जर अधिनियमाखालील कार्यवाहीशी संबंधित कोणत्याही वस्तू किंवा कागदपत्रे आणि/ किंवा इतर गोष्टी सापडल्या असतील तर त्या जप्त करून आणि अधिनियम आणि त्याखाली केलेले नियमांअन्वये पुढील कारवाई करण्याकरिता माझ्यासमोर तात्काळ सादर करण्यास प्राधिकृत करीत आहे आणि फर्मावीत आहे.

□ व्यक्तीकडून दिशाभूल करण्याचा, पुराव्यामध्ये फेरफार करण्याचा, तपासणीच्या/झडतीच्या कारवाई संबंधी प्रश्नांचे उत्तर देण्यास नकार देण्याचा, खोटे कथन करण्याचा किंवा खोटा पुरावा सादर करण्याचा केलेला कोणताही प्रयत्न, या अधिनियमान्वये आणि भारतीय दंड संहितेच्या कलम १७९, १८१, १९१ आणि ४१८ अन्वये कारावासाच्या आणि/किंवा द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस पात्र असेल.

शिकका

ठिकाण

जारी करणा-या प्राधिका-याची स्वाक्षरी, नाव आणि पदनाम.

निरीक्षण अधिका-याचे/अधिका-यांची नावे, पदनाम व स्वाक्षरी

(एक)

(दोन)

नमुना जीएसटी आयएनएस-०२,
जप्तीचा आदेश
[नियम १३९ (२) पहा]

ज्याअर्थी, मी, पुढील जागोमध्ये (जागांमध्ये) दिनांक / / रोजी ...../..... : म.पू./म.नं.

« जागांचा तपशील »

जी,

« व्यक्तीचे नाव »

« जीएसटीआयएन, नोंदणीकृत असल्यास »

याच्या मालकीचे धंद्याचे ठिकाण / ठिकाणे / जागा आहे / आहेत :

येथे पुढील साक्षीदारांच्या उपस्थितीत :

१. « नाव व पत्ता »

२. « नाव व पत्ता »

कलम ६७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये तपासणी केली होती / पोट-कलम (२) अन्वये झडती घेतली होती आणि तपासणी / झडती घेताना आढळून आलेली लेखापुस्तके, नोंदवह्या, दस्तऐवज / कागदपत्रे आणि वस्तू यांची छाननी केल्यानंतर, मला सकारण असे वाटते की, या अधिनियमान्वये कार्यवाही करण्यासाठी किंवा कार्यवाही करण्याशी संबंधित सरकारजमा करण्यास पात्र असणा-या विवक्षित वस्तू आणि/किंवा दस्तऐवज आणि / किंवा पुस्तके आणि / किंवा वस्तू वर नमूद केलेल्या ठिकाणी लपवून ठेवलेल्या आहेत.

म्हणून कलम ६७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये मला प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, मी याद्वारे पुढील वस्तू/पुस्तके/दस्तऐवज आणि गोष्टी जप्त करीत आहे.

(क) जप्त केलेल्या वस्तूंचा तपशील :

अनु-क्रमांक	वस्तूचे वर्णन	प्रमाण किंवा युनिटे	बनावट/खून किंवा मॉडेल	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

(ख) जप्त केलेल्या पुस्तकांचा/दस्तऐवजांचा/गोष्टींचा तपशील :

अनु-क्रमांक	जप्त केलेल्या पुस्तकांचे/दस्तऐवजांचे/गोष्टींचे वर्णन	जप्त केलेल्या पुस्तकांची/दस्तऐवजांची/गोष्टींची संख्या	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)

आणि « नाव व पत्ता » यांना तो खाली सही करणा-याच्या पूर्वपरवानगीशिवाय वस्तू किंवा गोष्टी हलविणार नाही, त्याचा ताबा सोडून देणार नाही किंवा अन्यथा त्यांची देवाण घेवाण करणार नाही या निदेशासहित या वस्तू आणि/किंवा गोष्टी सुरक्षित ठेवण्याकरिता सुपूर्द करण्यात येत आहेत.

ठिकाण :

दिनांक :

अधिका-याचे नाव व पदनाम

साक्षीदारांची सही

अनुक्रमांक (१)	नाव व पत्ता (२)	सही (३)
१.		
२.		

प्रति,

« नाव व पत्ता »

नमुना जीएसटी आयएनएस-०३,
मनाई आदेश
[नियम १३९ (४) पहा]

ज्याअर्थी, मी पुढील जागेमध्ये (जागांमध्ये) दिनांक / / रोजी : म.पू./म.नं.

« जागांचा तपशील »

जी, :

« व्यक्तीचे नाव »

« जीएसटीआयएन, नोंदणीकृत असल्यास »

याच्या मालकीचे धंद्याचे ठिकाण / ठिकाणे / जागा आहे / आहेत :

येथे पुढील साक्षीदारांच्या उपस्थितीत :

१. « नाव व पत्ता »

२. « नाव व पत्ता »

कलम ६७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये तपासणी केली होती / पोट-कलम (२) अन्वये झडती घेतली होती आणि तपासणी / झडती घेताना आढळून आलेली लेखापुस्तके, नोंदवह्या दस्तऐवज / कागदपत्रे आणि वस्तू यांची छाननी करून, मला सकारण वाटते की, या अधिनियमान्वये कार्यवाही करण्यासाठी किंवा कार्यवाही करण्याशी संबंधित सरकार जमा करण्यास पात्र असणा-या विवक्षित वस्तू आणि / किंवा दस्तऐवज आणि / किंवा पुस्तके आणि / किंवा वस्तू वर नमूद केलेल्या ठिकाणी लपवून ठेवलेल्या आहेत.

म्हणून कलम ६७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये मला प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, मी याद्वारे असा आदेश देतो की, पुढील वस्तू हलविणार नाही / हलविण्याची व्यवस्था करणार नाही, त्याचा ताबा सोडून देणार नाही किंवा अन्यथा त्यांची देवाणघेवाण करणार नाही.

अनु-क्रमांक	वस्तुंचे वर्णन	प्रमाण किंवा युनिटे	बनावट/खून किंवा (मॉडेल)	शेरा
१	२	३	४	५

ठिकाण :

दिनांक :

अधिका-याचे नाव व पदनाम

साक्षीदारांची सही

अनुक्रमांक	नाव व पत्ता	सही
(१)	(२)	(३)
१.		
२.		

प्रति,

« नाव व पत्ता »

नमुना जीएसटी आयएनएस-०४
जप्त करण्यात आलेल्या वस्तू सोडविण्याकरिता बंधपत्र
[नियम १४० (१) पहा]

मी ..... चा ..... (यापुढे ज्यास “ बंधनग्रहीता ” असे संबोधण्यात आले आहे) याद्वारे भारताचे राष्ट्रपती (यापुढे ज्यांना “ राष्ट्रपती ” असे संबोधण्यात आले आहे) यांना आणि / किंवा ..... (राज्य) चे राज्यपाल (यापुढे ज्यांना “ राज्यपाल ” असे संबोधण्यात आले आहे) यांना द्यावयाची रुपये ..... इतकी रक्कम त्यांना देण्यासाठी ठाम आणि दृढतापूर्वक बांधील असून त्यानुसार ती प्रदान केली जाईल. मी त्याकरिता स्वतः व माझे वारस/निष्पादक/प्रशासक/कायदेशीर प्रतिनिधी/उत्तराधिकारी आज दिनांक ..... रोजी संयुक्तपणे व पृथकपणे बांधील आहे/आहोत आणि या अधिलेखाद्वारे अभिहस्तांकित करीत आहे/आहोत.

ज्याअर्थी, कलम ६७ च्या पोट-कलम (२) च्या तरतुदींना अनुसरून, आदेश क्रमांक ..... द्वारे दिनांक ..... रोजी रुपये ..... इतके मूल्य असलेल्या रुपये ..... इतक्या कराच्या रकमेचा समावेश असलेल्या वस्तू जप्त करण्यात आल्या आहेत. माझ्या विनंतीवरून, राष्ट्रपती/राज्यपाल यांच्या नावाने सादर करण्यात आलेल्या रोख रकमेच्या/बँक हमीच्या बदल्यात रुपये ..... इतक्या मूल्याचे आणि रुपये ..... इतक्या प्रतिभूतीचे बंधपत्र निष्पादित केल्यावर समुचित अधिका-याद्वारे वस्तू तात्पुरत्या स्वरूपात सोडविण्यासाठी परवानगी देण्यात आली आहे ; आणि

ज्याअर्थी, मी, तात्पुरत्या स्वरूपात सोडलेल्या उक्त वस्तू, अधिनियमान्वये यथोचितरित्या प्राधिकृत केलेल्या समुचित अधिका-यास जेव्हा आवश्यक वाटेल तेव्हा तेव्हा, सादर करण्याची हमी देतो ;

आणि समुचित अधिका-याने मागणी केलेले सर्व कर, व्याज, शास्ती, दंड आणि इतर वैध आकार यांची त्या अधिका-याकडून लेखी स्वरूपात मागणी करण्यात आली असेल त्या दिनांकापासून दहा दिवसांच्या आत, यथोचितरीत्या भरण्यात आले असतील तर हे आबंधन निरर्थक ठरेल.

अन्यथा आणि या शर्तीच्या कोणत्याही भागाचा भेग केला असेल किंवा त्याचे पालन करण्यात कसूर केली असेल, तर हे आबंधन पूर्ण अंमलानिशी लागू असेल.

आणि राष्ट्रपती/राज्यपाल, आपल्या विकल्पानुसार, प्रतिभूति ठेवीच्या रकमेमधून किंवा वरील लेखी बंधपत्राअन्वये असलेले अधिकार वापरून किंवा दोन्हीद्वारे सर्व नुकसान व हानी भरून काढण्यास सक्षम असेल.

याची साक्ष म्हणून, यात यापूर्वी नमूद केलेल्या दिवशी बंधनग्रहीत्याने (बंधनग्रहीत्यांनी) या अधिलेखावर स्वाक्षरी केली/केल्या आहेत :-

बंधनग्रहीत्याची (बंधनग्रहीत्यांची)
स्वाक्षरी

दिनांक :

ठिकाण :

साक्षीदार :

(१) नाव व पत्ता

(२) नाव व पत्ता

दिनांक :

ठिकाण :

हे बंधपत्र, दिनांक ..... (महिना) ..... (वर्ष) ..... रोजी मी ..... (अधिका-याचे पदनाम) स्वीकृत केले आहे.

भारताचे राष्ट्रपती/राज्याचे राज्यपाल यांच्याकरिता व त्यांच्यावतीने,

(अधिका-याची स्वाक्षरी)

नमुना जीएसटी आयएनएस-०५,
नाशिवंत किंवा धोकादायक वस्तू/गोष्टी सोडून देण्याचा आदेश
[नियम १४१ (१) पहा]

ज्याअर्थी, दिनांक / / रोजी खालील वस्तू आणि/किंवा गोष्टी जप्त करण्यात आल्या होत्या :

« जागांचे तपशील »

जी, :

« व्यक्तीचे नाव »

« जीएसटीआयएन, नोंदणीकृत असल्यास »

याच्या मालकीचे धंद्याचे ठिकाण / ठिकाणे / जागा आहे / आहेत :

जप्त केलेल्या वस्तूंचा तपशील :

अनु- क्रमांक	वस्तूंचे वर्णन	प्रमाण किंवा युनिटे	बनावट/खून किंवा (मॉडेल)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

आणि या वस्तू नाशिवंत किंवा धोकादायक असल्यामुळे व रुपये ..... (रक्कम अक्षरी व अंकात असावी) इतकी रक्कम,

अशा वस्तू किंवा गोष्टींचे बाजार मूल्य ;

देय आहे किंवा देय होईल अशी कराची रक्कम, व्याज आणि शास्ती,

यांइतकी असल्यामुळे, मी याद्वारे वर नमूद केलेल्या वस्तू तात्काळ सोडून देण्याचे आदेश देत आहे.

ठिकाण :

दिनांक :

अधिका-याचे नाव व पदनाम

प्रति,

« नाव व पत्ता »

नमुना जीएसटी डीआरसी - ०१

[नियम १४२ (१) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन / ओळख क्रमांक .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी ..... वित्तीय वर्ष ..... अधिनियम .....

ज्या कलमान्वये/पोट-कलमान्वये कारणे दाखवा नोटीस जारी करण्यात येत आहे ते कलम/पोट-कलम.-

कारणे दाखवा नोटीस संदर्भ क्रमांक .....

दिनांक .....

कारणे दाखवा नोटीशीचा सारांश

(क) प्रकरणाची थोडक्यात वस्तुस्थिती

(ख) कारणे

(ग) कर आणि इतर देय रकमा

(रक्कम रुपयांत)

अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	कर/उपकर	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७
एकूण						

नमुना जीएसटी डीआरसी - ०२

[नियम १४२ (१) (ख) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन / ओळख क्रमांक .....

नाव .....

पत्ता .....

कारणे दाखवा नोटिशीचा संदर्भ क्र. ....

दिनांक .....

विवरणपत्र संदर्भ क्र. ....

दिनांक .....

ज्या कलमान्वये/पोट-कलमान्वये विवरणपत्र देण्यात येत आहे ते कलम/पोट-कलम.—

विवरणपत्राचा सारांश

(क) प्रकरणाची थोडक्यात वस्तुस्थिती

(ख) कारणे

(ग) कर आणि इतर देय रकमा

(रक्कम रुपयांत)

अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	पुरवठ्याचे ठिकाण (राज्याचे नाव)	कर/उपकर	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७
एकूण						

नमुना जीएसटी डीआरसी- ०३

[नियम १४२ (२) आणि १४२ (३) पहा]

स्वेच्छेने केलेल्या किंवा कारणे दाखवा नोटीस किंवा विवरणपत्रानुसार केलेल्या प्रदानाची सूचना.

१.	जीएसटीआयएन									
२.	नाव									
३.	प्रदानाचे कारण	<< ड्रॉप डाऊन >> लेखापरीक्षा, अन्वेषण, ऐच्छिक, कारणे दाखवा नोटीस, इतर (विनिर्देश करावा).								
४.	ज्या कलमान्वये स्वेच्छेने प्रदान केलेले असेल ते कलम.	<< ड्रॉप डाऊन >>								
५.	कारणे दाखवा नोटीस जारी केल्यापासून ३० दिवसांच्या आत प्रदान केले असेल तर, सदर नोटिशीचा तपशील.	संदर्भ क्रमांक जारी केल्याच्या दिनांक								
६.	वित्तीय वर्ष									
७.	लागू असलेले व्याज आणि शास्ती यांसह केलेल्या प्रदानाचा तपशील.	(रक्कम रुपयांत)								
अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	पुरवठ्याचे ठिकाण (पीओएस)	कर/उपकर	व्याज	शास्ती, लागू असल्यास	एकूण	वापरलेली खातेवही (रोकड/जमा)	नावे नोंद क्रमांक	नावे नोंदीचा दिनांक
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

८. कारणे, कोणतीही असल्यास - << मजकुरासाठी चौकट >>

९. सत्यापन.

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यामध्ये काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत अधिका-याची स्वाक्षरी

नाव - .....

पदनाम/दर्जा- .....

दिनांक -

नमुना जीएसटी डीआरसी - ०४

[नियम १४२ (२) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन / ओळख क्रमांक .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी .....

वित्तीय वर्ष .....

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक (एआरएन) .....

दिनांक .....

स्वेच्छेने करण्यात आलेल्या प्रदानाच्या स्वीकृतीची पोच

वर निर्दिष्ट केलेल्या अर्जाद्वारे आपणाकडून करण्यात आलेल्या प्रदानाची याद्वारे, भरलेल्या रकमेच्या प्रमाणात आणि त्यामध्ये नमूद केलेल्या कारणांकरिता पोच देण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

प्रत —

नमुना जीएसटी डीआरसी - ०५

[नियम १४२ (३) पहा]

संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन / ओळख क्रमांक .....

नाव .....

पत्ता .....

कर कालावधी .....

वित्तीय वर्ष .....

कारणे दाखवा नोटीस .....

दिनांक .....

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक (एआरएन) .....

दिनांक .....

कार्यवाही समाप्त झाल्याची सूचना

हे, वर निर्दिष्ट केलेल्या कारणे दाखवा नोटिशीच्या संदर्भात आहे. कलम ..... च्या तरतुदीनुसार, लागू असलेले व्याज व शास्ती यांसह नोटिशीमध्ये नमूद केलेल्या कराची रक्कम आणि इतर देय रकमा आपण भरल्यामुळे, उक्त नोटिशीद्वारे सुरू केलेली कार्यवाही याद्वारे समाप्त करण्यात आली आहे.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

प्रत -

नमुना जीएसटी डीआरसी - ०६

[नियम १४२ (४) पहा]

कारणे दाखवा नोटिशीला उत्तर

१.	जीएसटीआयएन		
२.	नाव		
३.	कारणे दाखवा नोटिशीचा तपशील	संदर्भ क्रमांक	जारी केल्याचा दिनांक
४.	वित्तीय वर्ष		
५.	उत्तर		
	<< मजकुराची चौकट >>		
६.	अपलोड केलेली कागदपत्रे		
	<< कागदपत्रांची यादी >>		
७.	वैयक्तिक सुनावणीचा विकल्प	☐ हो	☐ नाही

८. सत्यापन

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत अधिका-याची स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम/दर्जा :

दिनांक :

नमुना जीएसटी डीआरसी-०७

[नियम १४२(५) पहा]

आदेशाचा सारांश

१. आदेशाचा तपशील

(क) आदेश क्रमांक—

(ख) आदेशाचा दिनांक—

(ग) कर कालावधी—

२. अंतर्भूत असलेले मुद्दे — << ड्राप डाऊन >>

वर्गीकरण, मूल्यांकन, कराचा दर, दडवून ठेवलेली उलाढाल, जास्तीचा आयटीसी चा दावा, दिलेला जास्तीचा परतावा, पुरवठ्याचे ठिकाण, इतर (विनिर्देश करावा).

३. वस्तू/सेवांचे वर्णन —

अनु. क्र.	एचएसएन	वर्णन

४. मागणीचा तपशील —

(रक्कम रुपयांत)

अनु. क्र.	कराचा दर	उलाढाल	पुरवठ्याचे ठिकाण	अधिनियम	कर/उपकर	व्याज	शास्ती
१	२	३	४	५	६	७	८

५. जमा केलेली रक्कम —

अनु. क्र.	कर कालावधी	अधिनियम	कर/उपकर	व्याज	शास्ती	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

प्रत—

नमुना जीएसटी डीआरसी-०८

[नियम १४२(७) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

आदेशाची दुरुस्ती

उद्देशिका — << नेहमीची >> (फक्त आदेशांना लागू असेल)

मूळ आदेशाचा तपशील			
कर कालावधी, कोणताही असल्यास			
ज्या कलमान्वये आदेश पारित केला ते कलम			
आदेश क्रमांक		जारी केल्याचा दिनांक	
तात्पुरता निर्धारण आदेश क्रमांक, कोणताही असल्यास		आदेशाचा दिनांक	
दुरुस्तीकरिता अर्ज केला असेल तर एआरएन		एआरएनचा दिनांक	

€ वर उल्लेखिलेल्या आदेशाच्या दुरुस्तीकरिताचा आपला अर्ज समाधानकारक असल्याचे आढळून आले आहे.

€ माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, उपरोक्त आदेशात दुरुस्ती करण्याची आवश्यकता आहे.

दुरुस्तीचे कारण —

<< मजकुराची चौकट >>

दुरुस्तीनंतर, मागणीचा तपशील, कोणताही असल्यास

(रक्कम रुपयांत)

अनु. क्र.	कराचा दर	उलाढाल	पुरवठ्याचे ठिकाण	अधिनियम	कर/ उपकर	व्याज	शास्ती
१	२	३	४	५	६	७	८

कलम १६१ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, उपरोक्त आदेश पुढीलप्रमाणे दुरुस्त केला आहे.

<< मजकूर >>

प्रति,

जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक —

नाव —

पत्ता —

प्रत —

नमुना जीएसटी डीआरसी-०९

[नियम १४३ पहा]

प्रति,

कसूरदाराचा तपशील —

जीएसटीआयएन —

नाव —

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

कलम ७९ अन्वये विनिर्दिष्ट अधिका-यामार्फत वसुलीकरिता आदेश

ज्याअर्थी, कर, उपकर, व्याज आणि शास्ती यांपोटी रु. << ..... >> इतकी रक्कम, अशा रकमेचे प्रदान करण्यासाठी कसूर केलेल्या उपरोक्त व्यक्तीकडून << एसजीएसटी /युटीजीएसटी/सीजीएसटी/आयजीएसटी/सेस >> अधिनियमाच्या तरतुदीअन्वये देय आहे. थकबाकीचा तपशील खालील तक्त्यात दिला आहे.

(रक्कम रुपयांत)

अधिनियम	कर/उपकर	व्याज	शास्ती	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६
एकात्मिक कर					
केंद्रीय कर					
राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
उपकर					
एकूण					

<< शेष >>

आपणास, याद्वारे, वर नमूद केल्याप्रमाणे << व्यक्तीकडून >> देय असलेल्या रकमेची वसुली करण्यासाठी, << एसजीएसटी >> अधिनियमाच्या कलम ७९ च्या तरतुदीअन्वये फर्माविण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

ठिकाण :

दिनांक :

नमुना जीएसटी डीआरसी-१०

[नियम १४४(२) पहा]

अधिनियमाच्या कलम ७९ (१) (ख) अन्वये वस्तूच्या लिलावाची नोटीस

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

ज्याअर्थी, रु. .... व त्यावरील व्याजाच्या आणि कलम ७९ च्या तरतुदींना अनुसरून वसुली प्रक्रियेवर झालेल्या अनुज्ञेय खर्चाच्या वसुलीकरिता खालील अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट अशा जप्त केलेल्या किंवा अटकावून ठेवलेल्या वस्तूच्या विक्रीकरिता माझ्याकडून आदेश काढण्यात आला आहे.

विक्री जाहीर लिलावाद्वारे करण्यात येईल आणि अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या गट्ट्यांमध्ये वस्तू विक्रीसाठी ठेवण्यात येतील. विक्री ही कसूरदाराचा हक्क, मालकीहक्क आणि हितसंबंध याच्याशी संबंधित असेल आणि उक्त मालमत्तांशी संलग्न दायित्वे व हक्कमागण्या, जेथवर त्या सुनिश्चित करण्यात आल्या आहेत तेथवर, प्रत्येक गट्ट्यासमोर अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे असतील.

दिनांक ..... रोजी सकाळी/सायंकाळी ..... वाजता लिलाव आयोजित करण्यात येईल. लिलावाच्या दिनांकापूर्वी देय असलेली संपूर्ण रक्कम भरण्यात आली असेल त्याप्रसंगी, विक्री थांबविण्यात येईल.

प्रत्येक गट्ट्याची किंमत विक्रीच्या वेळी किंवा समुचित अधिका-याच्या/विनिर्दिष्ट अधिका-याच्या निदेशानुसार भरण्यात येईल आणि रकमेचे प्रदान करण्यास कसूर केल्यास, वस्तू पुन्हा लिलावासाठी व पुनर्विक्रीसाठी ठेवण्यात येतील.

अनुसूची

अनु.क्र.	वस्तूचे वर्णन	प्रमाण
१	२	३

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

ठिकाण :

दिनांक :

नमुना जीएसटी डीआरसी-११

[नियम १४४(५) आणि १४७(१२) पहा]

यशस्वी बोलीदारास नोटीस

प्रति,

कृपया जाहीर लिलाव संदर्भ क्रमांक ..... दिनांक ..... पहावा. दिनांक ..... रोजी आयोजित करण्यात आलेल्या लिलावाच्या आधारे, या बाबतीत आपण यशस्वी बोलीदार असल्याचे आढळून आले आहे.

लिलावाच्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या कालावधीत रु. .... इतक्या रकमेचे प्रदान करण्यास आपणास याद्वारे फर्माविण्यात येत आहे.

आपण बोलीची संपूर्ण रक्कम प्रदान केल्यानंतर वस्तूचा ताबा आपल्याकडे हस्तांतरित करण्यात येईल.

ठिकाण :

दिनांक :

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी-१२

[नियम १४४(५) आणि १४७(१२) पहा]

विक्री प्रमाणपत्र

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

असे प्रमाणित करण्यात येत आहे की, पुढील वस्तूची :

अनुसूची (जंगम मालमत्ता)

अनु. क्र.	वस्तूचे वर्णन	प्रमाण
१	२	३

अनुसूची (स्थावर मालमत्ता)

इमारत क्रमांक/सदनिका क्र.	मजला क्रमांक	परिसराचे/इमारतीचे नाव	रस्ता/पथ	स्थान/गाव	जिल्हा	राज्य	पिन कोड	अक्षांश (वैकल्पिक)	रेखांश (वैकल्पिक)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

अनुसूची (शेअर्स)

अनु. क्र.	कंपनीचे नाव	प्रमाण	मूल्य
१	२	३	४

<< एसजीएसटी/युटीजीएसटी/सीजीएसटी/जीएसटी/सेस >> अधिनियम याच्या कलम ७९(१) (ख)/(घ) च्या आणि त्याखाली करण्यात आलेल्या नियमान्वये रुपये ..... च्या वसुलीकरिता केलेल्या वस्तूच्या जाहीर लिलावामध्ये ..... येथे ..... यांना दिनांक ..... रोजी विक्री करण्यात आली आहे आणि उक्त ..... (खरेदीदार) यांना विक्रीच्या वेळी उक्त वस्तूचा खरेदीदार असल्याचे घोषित केले आहे. दिनांक ..... रोजी उक्त वस्तूची विक्री किंमत प्राप्त झाली होती. दिनांक ..... रोजी विक्री कायम करण्यात आली होती.

स्वाक्षरी :

ठिकाण :

नाव :

दिनांक :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी -१३

[नियम १४५(१) पहा]

कलम ७९(१) (ग) अन्वये त्रयस्थ व्यक्तीस नोटीस

प्रति,

कसूरदाराचा तपशील :

जीएसटीआयएन :

नाव :

मागणी आदेश क्रमांक : ..... दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक : ..... दिनांक :

कालावधी :

ज्याअर्थी, << जीएसटीआयएन >> धारण करणा-या << करपात्र व्यक्तीचे नाव >> याने << एसजीएसटी/युटीजीएसटी/सीजीएसटी/आयजीएसटी >> अधिनियम यांच्या तरतुदीन्वये देय असलेल्या कराची, उपकराची, व्याजाची व शास्तीची रक्कम रु. .... प्रदान करण्यास कसूर केली आहे ; आणि/किंवा

असे निदर्शनास आले आहे की, रु. .... इतकी रक्कम आपणाकडून उक्त करपात्र व्यक्तीला देय आहे किंवा देय होणार आहे ;
किंवा

असे निदर्शनास आले आहे की, उक्त व्यक्तीकरिता किंवा तिच्यावतीने रु. .... इतकी रक्कम आपण धारण केली आहे किंवा धारण करण्याची शक्यता आहे.

आपणास, याद्वारे निदेश देण्यात येत आहे की, आपण शासनास तात्काळ किंवा रक्कम देय झाल्यावर किंवा या अधिनियमाच्या कलम ७९ च्या पोट-कलम १ च्या खंड (ग) (एक) मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तरतुदींचे पालन करून धारण केलेली रु. .... इतकी रक्कम प्रदान करावी.

या नोटीशीचे अनुपालन करून आपणाकडून करण्यात आलेले कोणतेही प्रदान हे, या अधिनियमाच्या कलम ७९ अन्वये, उक्त करपात्र व्यक्तीच्या प्राधिकाराखाली करण्यात आले असल्याचे मानण्यात येईल आणि नमुना जीएसटी डीआरसी १४ मध्ये शासनाकडून देण्यात आलेले प्रमाणपत्र हे, त्या प्रमाणपत्रामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या प्रमाणात अशा व्यक्तीचे आपण, उचित आणि पुरेसे दायित्व पालन केल्याचा पुरावा असेल याची कृपया नोंद घ्यावी.

तसेच, आपण ही नोटीस प्राप्त झाल्यानंतर उक्त करपात्र व्यक्तीला कोणतेही दायित्व चुकते केले असेल तर या अधिनियमाच्या कलम ७९ अन्वये चुकते केलेल्या दायित्वाच्या प्रमाणात किंवा कर, उपकर, व्याज व शास्ती यांकरिता करपात्र व्यक्तीच्या दायित्वाच्या प्रमाणात यांपैकी जे कमी असेल ते, राज्याला/केंद्र सरकारला आपण व्यक्तीशः दायी असाल, याची कृपया नोंद घ्यावी.

या नोटीशीला अनुसरून रक्कम प्रदान करण्यास आपण कसूर केली असेल तर, आपणास नोटीशीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या संबंधात कसूरदार असल्याचे मानण्यात येईल आणि हा अधिनियम किंवा त्याखाली करण्यात आलेले नियम परिणामक राहतील, याची कृपया नोंद घ्यावी.

स्वाक्षरी :

ठिकाण :

नाव :

दिनांक :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी - १४

[नियम १४५(२) पहा]

त्रयस्थ व्यक्तीला प्रदान केल्याचे प्रमाणपत्र

संदर्भ क्रमांक ..... दिनांक ..... असलेली नमुना जीएसटी डीआरसी-१३ मध्ये आपणास दिलेल्या नोटीशीस अनुसरून, आपण, खाली नाव नमूद केलेल्या कसूरदाराच्या वतीने रु. .... चे प्रदान करून आपले दायित्व चुकते केलेले आहे :

जीएसटीआयएन :

नाव :

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

हे प्रमाणपत्र, त्या प्रमाणपत्रामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या प्रमाणात उपरोल्लिखित कसूरदाराचे आपण उचित आणि पुरेसे दायित्व पालन केल्याचा पुरावा असेल.

स्वाक्षरी

ठिकाण :

नाव :

दिनांक :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी - १५

[नियम १४६ पहा]

हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करण्याकरिता दिवाणी न्यायालयाकडे विनंती अर्ज

प्रति,

दंडाधिकारी/न्यायाधीश, _____ न्यायालय

मागणी आदेश क्र. :

दिनांक :

कालावधी :

महोदय/महोदया,

आपणास कळविण्यात येत आहे की, २०.... चा दावा क्र. .... मध्ये ..... (कसूरदाराचे नाव) ..... यांस ..... २०..... या दिवशी आपल्या न्यायालयाकडून मिळालेल्या हुकूमनाम्यानुसार उक्त व्यक्तीला रु. .... इतकी रक्कम देय आहे. तथापि, उक्त व्यक्ती << एसजीएसटी/युटीजीएसटी/सीजीएसटी/आयटीजीएसटी/सेस >> अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये आदेश क्र. .... दिनांक ..... द्वारे रु. .... इतकी रक्कम भरण्यास दायी आहे.

वर उल्लेखिल्याप्रमाणे शिल्लक वसुलीयोग्य रकमेच्या समायोजनासाठी निव्वळ उत्पन्न जमा करण्याकरिता आणि हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करण्याकरिता, आपणांस विनंती करण्यात येत आहे.

ठिकाण :

दिनांक :

समुचित अधिकारी/विनिर्दिष्ट अधिकारी.

नमुना जीएसटी डीआरसी - १६

[नियम १४७(१) आणि १५१(१) पहा]

प्रति,

जीएसटीआयएन :

नाव :

पत्ता :

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

कलम ७९ अन्वये स्थावर/जंगम मालमत्ता/हिस्सा (शेअर्स) यांच्या जप्तीकरिता व विक्रीकरिता नोटीस.

ज्याअर्थी, आपण << एसजीएसटी/युटीजीएसटी/सीजीएसटी/आयजीएसटी/सेस >> अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये आपणाकडून देय असलेल्या कराची/उपकराची/व्याजाची/शास्तीची/फीची थकबाकी असलेली रु. .... इतकी रक्कम भरण्यास कसूर केली आहे.

म्हणून, खालील तक्त्यामध्ये नमूद केलेल्या स्थावर मालमत्ता जप्त केल्या आहेत आणि उक्त रकमेच्या वसुलीसाठी त्यांची विक्री करण्यात येईल. आपणास याद्वारे कोणत्याही मार्गाने उक्त मालमत्ता भार हस्तांतरित करण्यापासून किंवा निर्माण करण्यापासून प्रतिबंधित करण्यात येत आहे आणि आपणाकडून करण्यात आलेले कोणतेही हस्तांतरण किंवा निर्माण करण्यात आलेला भार अवैध ठरेल.

अनुसूची (जंगम)

अनु. क्र.	वस्तुचे वर्णन	प्रमाण
१	२	३

अनुसूची (स्थावर)

इमारत क्र. सदनिका क्र.	मजला क्र.	परिसराचे/इमारतीचे नाव	रस्ता/पथ	स्थान/गाव	जिल्हा	राज्य	पिन कोड	अक्षांश (वैकल्पिक)	रेखांश (वैकल्पिक)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

अनुसूची (शेअर्स)

अनु. क्र.	कंपनीचे नाव	प्रमाण
१	२	३

स्वाक्षरी

ठिकाण :

नाव :

दिनांक :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी - १७

[नियम १४७(४) पहा]

कलम ७९(१) (घ) अन्वये स्थावर/जंगम मालमत्तेचा लिलाव करण्याकरिता नोटीस

मागणी आदेश क्रमांक : ..... दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक : ..... दिनांक :

कालावधी :

ज्याअर्थी रु. .... व त्यावरील व्याजाच्या आणि कलम ७९ च्या तरतुदींना अनुसरून वसुली प्रक्रियेवर झालेल्या अनुज्ञेय खर्चाच्या वसुलीकरिता खालील अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट अशा जप्त केलेल्या किंवा अटकावून ठेवलेल्या वस्तूंच्या विक्रीकरिता माझ्याकडून आदेश काढण्यात आला आहे.

विक्री जाहीर लिलावाद्वारे करण्यात येईल आणि अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या गट्ट्यांमध्ये वस्तू विक्रीसाठी ठेवण्यात येतील. विक्री ही कसुरदाराचा हक्क, मालकीहक्क आणि हितसंबंध यांच्याशी संबंधित असेल आणि उक्त मालमत्तांशी संलग्न दायित्वे व हक्कमागण्या, जेथवर त्या सुनिश्चित करण्यात आल्या आहेत तेथवर, प्रत्येक गट्ट्यासमोर अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे असतील.

पुढे ढकलण्यात आलेल्या कोणत्याही आदेशाच्या अभावी ..... (दिनांक) रोजी ..... वाजता म.पू./म.न. लिलाव आयोजित करण्यात येईल. नोटीस बजावण्यापूर्वी देय असलेली संपूर्ण रक्कम भरण्यात आली असेल त्याप्रसंगी लिलाव रद्द करण्यात येईल.

प्रत्येक गट्ट्याची किंमत विक्रीच्या वेळी किंवा समुचित अधिका-याच्या/विनिर्दिष्ट अधिका-याच्या निदेशांनुसार भरण्यात येईल आणि रकमेचे प्रदान करण्यात कसूर केल्यास, वस्तू पुन्हा लिलावासाठी व पुनर्विक्रीसाठी ठेवण्यात येतील.

अनुसूची (जंगम)

अनु. क्र.	वस्तूचे वर्णन	प्रमाण
१	२	३

अनुसूची (स्थावर)

इमारत क्र./सदनिका क्र.	मजला क्र.	जागेचे/इमारतीचे नाव	रस्ता/पथ	स्थान/गाव	जिल्हा	राज्य	पिन कोड	अक्षांश (पर्यायी)	रेखांश (पर्यायी)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

अनुसूची (शेअर्स)

अनु. क्र.	कंपनीचे नाव	प्रमाण
१	२	३

ठिकाण :

दिनांक :

स्वाक्षरी

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी-१८

[नियम १५५ पहा]

प्रति,

जिल्हाधिका-याचे नाव व पत्ता.

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

कलम ७९ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड(ड) अन्वये कार्यवाही प्रमाणपत्र

मी, _____ याद्वारे असे प्रमाणित करतो की, << एसजीएसटी/सीजीएसटी/आयटीजीएसटी/युटीजीएसटी/सेस >> अधिनियमान्वये _____ जीएसटीआयएन क्रमांक धारण करणारे मेसर्स _____ यांच्याकडून रु. _____ इतक्या रकमेची मागणी केलेली आहे आणि ती त्यांच्याकडून देय आहे मात्र, अधिनियमान्वये तरतूद केलेल्या रीतीने उक्त कसूरदाराकडून भरण्यात आलेली नाही आणि वसूल करता येऊ शकत नाही.

<< मागणीचा तपशील >>

उक्त जीएसटीआयएन धारकाच्या मालकीची मालमत्ता/निवास करीत असलेला व्यवसाय आपल्या अधिकारक्षेत्रात येतात, ज्यांचे तपशील खाली देण्यात आलेले आहेत.

<< वर्णन >>

आपणास विनंती करण्यात येत आहे की, उक्त कसूरदाराकडून रु. _____ एवढी रक्कम जणू काही ती जमीन महसुलाची थकबाकी होती असे समजून वसूल करण्यासाठी यथाशीघ्र कार्यवाही करण्यात यावी.

स्वाक्षरी

ठिकाण :

नाव

दिनांक :

पदनाम

नमुना जीएसटी डीआरसी-१९
[नियम १५६ पहा]

प्रति,

दंडाधिकारी,

<< न्यायालयाचे नाव व पत्ता >>

मागणी आदेश क्रमांक :

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक :

दिनांक :

कालावधी :

दंड म्हणून वसुली करण्याकरिता दंडाधिका-याकडे करावयाचा अर्ज

या अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये << जीएसटीआयएन >> धारण केलेल्या << करपात्र व्यक्तीचे नाव >> याच्याकडून देय कर, व्याज व शास्ती यांची रु. << ————— >> इतकी रक्कम वसुलीयोग्य आहे.

आपणास विनंती करण्यात येत आहे की, जणू काही दंडाधिका-याकडून दंड लादण्यात आलेला होता असे समजून, अधिनियमाच्या कलम ७९ च्या उप कलम (१) च्या खंड (च) च्या तरतुदीनुसार कृपया अशी रक्कम वसूल करावी.

रकमेचा तपशील				
वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
कर/उपकर				
व्याज				
शास्ती				
फी				
इतर				
एकूण				

ठिकाण :

दिनांक :

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम

नमुना जीएसटी डीआरसी-२०

[नियम १५८(१) पहा]

विलंबित प्रदान/हप्त्यामध्ये भरणा यांकरिता अर्ज

१. करपात्र व्यक्तीचे नाव -
२. जीएसटीआयएन -
३. कालावधी _____

अधिनियमाच्या कलम ८० च्या तरतुदीनुसार, मी आपणास विनंती करीत आहे की, कराचे प्रदान/इतर देय रकमांचा भरणा करण्याकरिता _____ पर्यंत कालावधी वाढवून देण्याची परवानगी द्यावी किंवा असा कर/इतर देय रकमा भरण्यासाठी खाली नमूद केलेल्या कारणांसाठी _____ हप्त्यांमध्ये भरण्याची परवानगी द्यावी :-

मागणी ओळख क्रमांक—				
वर्णन	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
कर/उपकर				
व्याज				
शास्ती				
फी				
इतर				
एकूण				

कारणे :-

कागदपत्र अपलोड करा

सत्यापन

मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, ही माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी _____

नाव : _____

ठिकाण :

दिनांक :

नमुना जीएसटी डीआरसी-२१

[नियम १५८ (२) पहा]

संदर्भ क्रमांक << _____ >>

<< दिनांक >>

प्रति

जीएसटीआयएन _____

नाव _____

पत्ता _____

मागणी आदेश क्रमांक

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्रमांक

दिनांक :

कालावधी—

अर्जाचा संदर्भ क्रमांक (एआरएन)

दिनांक :

विलंबित प्रदान/हप्त्यांमध्ये भरणा करण्यासाठी केलेला अर्ज स्वीकृत करण्याबाबत/फेटाळण्याबाबत आदेश

हे, अधिनियमाच्या कलम ८० अन्वये दाखल केलेल्या आपल्या वर उल्लेखिलेल्या अर्जाच्या संदर्भात आहे, कराचे/इतर देय रकमांचे विलंबित प्रदान/हप्त्यांमध्ये करावयाचा भरणा यासाठीचा आपला अर्ज तपासण्यात आला आहे व यासंबंधात दिनांक _____ पर्यंत आपणांस कर व इतर देय रकमांचे विलंबित प्रदान करण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे. **किंवा** यासंबंधात कर व इतर देय रकमा रु. _____ इतकी रक्कम _____ इतक्या मासिक हप्त्यांमध्ये भरण्यास आपणांस मान्यता देण्यात आलेली आहे.

किंवा

हे, अधिनियमाच्या कलम ८० अन्वये दाखल केलेल्या आपल्या वर उल्लेखिलेल्या अर्जाच्या संदर्भात आहे. कराचे/इतर देय रकमांचे विलंबित प्रदान/हप्त्यांमध्ये करावयाचा भरणा यासाठीचा आपला अर्ज तपासण्यात आला आहे व पुढील कारणांसाठी आपली विनंती मान्य करणे शक्य नसल्याचे आढळून आले आहे :

फेटाळण्याची कारणे

ठिकाण :

दिनांक :

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

नमुना जीएसटी डीआरसी-२२

[नियम १५९ (१) पहा.]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति,

नाव .....

पत्ता .....

(बँक/टपाल कार्यालय/वित्तीय संस्था/स्थावर मालमत्ता नोंदणी प्राधिकरण)

कलम ८३ अन्वये मालमत्तेची तात्पुरती जप्ती

असे कळविण्यात येत आहे की, ... येथे धंद्याचे मुख्य ठिकाण, ... (जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक) हा नोंदणी क्रमांक व ..... पॅन असलेला मेसर्स ..... (नाव) हे/हा << एसजीएसटी/सीजीएसटी >> अधिनियमान्वये नोंदणीकृत करपात्र व्यक्ती आहे. उक्त व्यक्तीकडून देय असलेली कराची किंवा अन्य कोणतीही रक्कम निश्चित करण्यासाठी उक्त अधिनियमाच्या कलम << ..... >> अन्वये उपरोक्त करपात्र व्यक्तीविरुद्ध कार्यवाही सुरू करण्यात आली आहे. विभागाकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीनुसार माझ्या असे निदर्शनास आले आहे की, उक्त व्यक्तीचे/व्यक्तीची—

..... खाते क्र. << खाते क्र. >> असलेले << बचत/चालू/मुदत ठेव/आवर्ती ठेव/निक्षेपस्थान >> खाते आपल्या बँक/टपाल कार्यालय/वित्तीय संस्था यांमध्ये आहे ;

किंवा

मालमत्ता << मालमत्ता ओळख व स्थान >> या ठिकाणी आहे.

महसुलाच्या हितांचे रक्षण करण्यासाठी आणि अधिनियमाच्या कलम ८३ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून मी ..... (नाव), ... (पदनाम) याद्वारे, उपरोक्त खात्यावर/मालमत्तेवर तात्पुरती जप्ती आणत आहे.

या विभागाच्या पूर्वपरवानगीशिवाय, उक्त खात्यामधून किंवा एकाच स्थायी लेखा क्रमांकावर उपरोक्त व्यक्तीने चालू ठेवलेल्या अन्य कोणत्याही खात्यामधून कोणतीही रक्कम काढण्यास परवानगी असणार नाही.

किंवा

या विभागाच्या पूर्वपरवानगीशिवाय, वर नमूद केलेल्या मालमत्तेची विल्हेवाट लावण्याची परवानगी देण्यात येऊ नये.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

प्रत —

नमुना जीएसटी डीआरसी-२३

[नियम १५९(३), १५९(५) आणि १५९(६) पहा.]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति,

नाव .....

पत्ता .....

(बँक/टपाल कार्यालय/वित्तीय संस्था/स्थावर मालमत्ता नोंदणी प्राधिकरण)

आदेश संदर्भ क्र. ....

दिनांक .....

कलम ८३ अन्वये तात्पुरती जप्त करण्यात आलेली मालमत्ता/बँक खाते यांची पुनःस्थापना

व्यक्तीविरुद्ध सुरू केलेल्या कार्यवाहीमध्ये महसुलाच्या हिताचे रक्षण करण्यासाठी वरील निर्दिष्ट आदेशाद्वारे आपल्या << बँक/टपाल कार्यालय/वित्तीय संस्था >> यांमधील << ..... >> खाते क्रमांक असलेल्या << बचत/चालू/मुदत ठेव/आवर्ती ठेव >> खात्याच्या जप्तीचा संदर्भ कृपया पहावा. आता, उक्त खात्याच्या जप्तीचे अधिपत्र असलेल्या कसूरदार व्यक्तीविरुद्ध अशी कोणतीही कार्यवाही प्रलंबित नाही. म्हणून, आता संबंधित व्यक्तीचे उक्त खाते पुनःस्थापित करण्यात यावे.

किंवा

व्यक्तीविरुद्ध सुरू केलेल्या कार्यवाहीमध्ये महसुलाच्या हिताचे रक्षण करण्यासाठी वरील निर्दिष्ट आदेशाद्वारे जप्त केलेली मालमत्ता << ओळख/स्थान >> याच्या जप्तीचा संदर्भ कृपया पहावा. आता, उक्त मालमत्तेच्या जप्तीचे अधिपत्र असलेली कसूरदार व्यक्तीविरुद्ध अशी कोणतीही कार्यवाही प्रलंबित नाही. म्हणून, संबंधित व्यक्तीची उक्त मालमत्ता पुनःस्थापित करण्यात यावी.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

प्रत —

नमुना जीएसटी डीआरसी-२४

[नियम १६० पहा.]

प्रति,

परिसमापक/प्रापक,

.....

करपात्र व्यक्तीचे नाव :

जीएसटीआयएन :

मागणी आदेश क्र. :

दिनांक :

कालावधी :

रकमेच्या वसुलीसाठी परिसमापकास सूचना

हे << जीएसटीआयएन >> धारक असलेल्या << कंपनीचे नाव >> याचे परिसमापक म्हणून आपली नियुक्ती झाल्याबाबत सूचना देण्यात << सूचना क्रमांक व दिनांक >> आलेल्या पत्राच्या संदर्भात आहे. या संबंधात, असे कळविण्यात येत आहे की, उक्त कंपनी पुढील रक्कम राज्य/केंद्र शासनाला देणे लागत आहे/देणे लागण्याची शक्यता आहे.

चालू / अपेक्षित मागणी

(रक्कम रुपयांत)

अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	इतर देय रकमा	एकूण थकबाकी
१	२	३	४	५	६
केंद्रीय कर					
राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
एकात्मिक कर					
उपकर					

अधिनियमाच्या कलम ८८ च्या तरतुदीच्या अनुपालनार्थ, आपणास निदेशित करण्यात येत आहे की, कंपनीच्या अंतिम समापनापूर्वी चालू व अपेक्षित दायित्वे फेडण्यासाठी पुरेशी तरतूद करावी.

नाव :

पदनाम :

ठिकाण :

दिनांक :

नमुना जीएसटी डीआरसी-२५

[नियम १६१ पहा.]

संदर्भ क्र. << ..... >>

<< दिनांक >>

प्रति,

जीएसटीआयएन :

नाव .....

पत्ता .....

मागणी आदेश क्र. :-

दिनांक :

वसुलीचा संदर्भ क्र. :

दिनांक :

कालावधी :

अपील किंवा पुनरीक्षण किंवा अन्य कोणत्याही कार्यवाहीचा संदर्भ क्र.

दिनांक :

वसुलीची कार्यवाही चालू ठेवणे

हे, रु. .... इतक्या रकमेकरिता असलेल्या वर उल्लेखिलेल्या वसुली संदर्भ क्रमांकाद्वारे आपल्या विरुद्ध वसुलीची कार्यवाही सुरू करण्याच्या संदर्भात आहे.

..... << प्राधिकरणाचे नाव/न्यायालय >> अपील/पुनरीक्षण प्राधिकरण/न्यायालय यांनी दिनांक ..... रोजीच्या ..... आदेश क्रमांकाद्वारे, वर नमूद केलेल्या मागणी आदेश क्रमांक ..... दिनांक..... द्वारे समाविष्ट असलेल्या देय रकमांमध्ये वाढ/घट करण्यात आली आहे आणि आता देय रकमा या रुपये ..... इतक्या आहेत. वाढ/घट झालेली रक्कम रु. .... ची वसुली ही अपील किंवा पुनरीक्षण निकालात काढण्याच्या लगतपूर्वीच्या दिनांकास वसुलीची कार्यवाही ज्या टप्प्यात होती त्याच टप्प्यात चालू राहिल. अपील किंवा पुनरीक्षणाच्या परिणामी सुधारित मागणीची रक्कम खाली दर्शविण्यात आली आहे.

वित्तीय वर्ष .....

(रक्कम रुपयांत)

अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	इतर देय रकमा	एकूण थकबाकी
१	२	३	४	५	६
केंद्रीय कर					
राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर					
एकात्मिक कर					
उपकर					

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

ठिकाण .....

दिनांक .....

नमुना जीएसटी सीपीडी-०१

[नियम १६२ (१) पहा]

अपराध आपसात मिटविण्यासाठी अर्ज

१.	जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक	
२.	अर्जदाराचे नाव	
३.	पत्ता	
४.	अधिनियमाचा भंग करण्यात आलेल्या तरतुदी, ज्यासाठी खटला दाखल करण्यात आला आहे किंवा योजलेला आहे.	
५.	अभिनिर्णय आदेशाचा/नोटिशीचा तपशील	
	संदर्भ क्रमांक	
	दिनांक	
	कर	
	व्याज	
	शास्ती	
	दंड, कोणताही असल्यास.	
६.	प्रकरणाची थोडक्यात वस्तुस्थिती आणि दोषारोप ठेवलेल्या अपराधाचे (अपराधांचे) तपशील.	
७.	या अधिनियमान्वये हा प्रथम अपराध आहे किंवा कसे.	
८.	जर ७ चे उत्तर नकारार्थी असेल तर, मागील प्रकरणांचे तपशील द्यावेत.	
९.	अन्य कोणत्याही कायद्यान्वये याच आपराधासाठी किंवा अन्य कोणत्याही आपराधासाठी कार्यवाही योजलेली आहे किंवा कसे	
१०.	जर ९ चे उत्तर होकारार्थी असले तर, त्याचे तपशील द्यावेत	

प्रतिज्ञापन

- (१) मी, आयुक्ताकडून निश्चित करण्यात आलेली आपसात मिटविण्यासाठीच्या रकमेचा भरणा करीन.
- (२) मला माहित आहे की, अधिनियमाखालील माझ्याकडून घडलेला अपराध, हक्काची बाब म्हणून आपसात मिटविण्यात येईल असा दावा मला करता येणार नाही.

अर्जदाराची स्वाक्षरी :

नाव :

नमुना जीएसटी सीपीडी-०२

[नियम १६२(३) पहा]

संदर्भ क्र. :

दिनांक :

प्रति,

जीएसटीआयएन/ओळख क्रमांक .....

नाव .....

पत्ता .....

एआरएन .....

दिनांक .....

फेटाळणी आदेश/अपराध आपसात मिटविण्यासाठी मंजूरी

हे, वर उल्लेखिलेल्या आपल्या अर्जाचा संदर्भात आहे. विभागाकडून आपला अर्ज तपासण्यात आला आहे आणि त्याचे निष्कर्ष खालीलप्रमाणे दर्शविण्यात आले आहेत.

<< मजकूर >>

स्तंभ ३ मध्ये दर्शवलेली अपराध आपसात मिटविण्यासाठीची रक्कम प्रदान केल्यावर खालील तक्त्याच्या स्तंभ २ मध्ये नमूद केलेल्या अपराधांच्या संबंधात, अपराध आपसात मिटविण्यासाठी मान्य करावयाच्या आवश्यक बाबींची आपण पूर्तता केलेली आहे याबद्दल माझी खात्री पटली आहे.

अनुक्रमांक	अपराध	आपसमेळाची रक्कम (रु.)
(१)	(२)	(३)

टीप :

जर करपात्र व्यक्तीने केलेला अपराध स्तंभ २ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या एकापेक्षा अधिक प्रवर्गात येत असल्यास, आपसमेळाची रक्कम स्तंभ (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेली रक्कम असेल, जी आपसात मिटविण्याजोग्या अपराधाच्या प्रवर्गासमोर विनिर्दिष्ट केलेली कमाल रक्कम असेल.

आपणांस, याद्वारे, उपरोक्त रक्कम ..... दिनांकापर्यंत प्रदान करण्यासाठी निदेश देण्यात येत आहेत आणि अशी आपसमेळाची रक्कम भरून उपरोक्त तक्त्याच्या स्तंभ (२) मध्ये नमूद केलेल्या अपराधांकरिता खटल्यातून आपणांस सूट देण्यात येईल.

किंवा

आपला अर्ज याद्वारे फेटाळण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी :

नाव :

पदनाम :

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८.

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/ प्र.क्र १२०/ कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (चौथी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २३३, भाग-चार-ब, दिनांक २७ जुलै २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.— महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांस, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (चौथी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.
- (२) या अधिसूचनेत अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, ते, **राजपत्रात** प्रसिद्ध केल्याच्या दिनांकास अंमलात येतील.
२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७, यामध्ये,—
  - (१) नियम २४ मधील, उप-नियम (४) मध्ये “नियत दिवसापासून तीस दिवसांच्या आत” या मजकुराऐवजी, “३० सप्टेंबर २०१७ रोजी किंवा त्यापूर्वी” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल आणि तो, २२ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल ;
  - (२) नियम ३४ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ ३४. **मूल्य निश्चित करण्यासाठी, भारतीय रुपयांखेरीज इतर चलनाच्या विनिमयाचा दर.**— (१) करपात्र वस्तूचे मूल्य निश्चित करण्यासाठी विनिमयाचा दर हा, अधिनियमाच्या कलम १२ अनुसार असणा-या अशा वस्तूच्या पुरवठ्याच्या वेळेच्या तारखेस, सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ याच्या कलम १४ अन्वये मंडळाने अधिसूचित केलेल्या विनिमय दराप्रमाणेच लागू असेल ;

(२) करपात्र सेवांचे मूल्य निश्चित करण्यासाठी विनिमयाचा दर हा, अधिनियमाच्या कलम १३ नुसार असणा-या अशा सेवांच्या पुरवठ्याच्या वेळेच्या तारखेस सर्वसाधारणपणे स्वीकृत लेखांकनाच्या तत्वांनुसार निश्चित केलेल्या विनिमय दराप्रमाणेच लागू असेल ;

(३) साठ्यात असलेल्या निविष्टीसंबंधीची कर बीजके उपलब्ध नसतील त्याबाबतीत, नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम १८ च्या पोट-कलम (४) किंवा, यथास्थिति, कलम २९ च्या पोट-कलम (५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही घटना घडण्याच्या प्रभावी दिनांकास वस्तूच्या प्रचलित बाजारमूल्याच्या आधारे उप-नियम (१) अन्वये रक्कम अंदाजित करील.” ;
  - (३) नियम ४६ मध्ये, तिस-या परंतुकाऐवजी, पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :-

“ परंतु तसेच, वस्तूच्या किंवा सेवांच्या निर्यातीच्या बाबतीत, “**एकात्मिक कर प्रदान करून निर्यातीकरिता/अधिकृत कामांसाठी सेझ युनिट किंवा सेझ विकासक यांना केलेला पुरवठा**” किंवा, यथास्थिति “**एकात्मिक कर प्रदान न करता बंधपत्राधीन किंवा हमीपत्राधीन निर्यातीकरिता/अधिकृत कामांसाठी सेझ युनिट किंवा सेझ विकासक यांना केलेला पुरवठा**”, असे बीजकावर पृष्ठांकित करण्यात येईल, आणि खंड (ड) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या तपशिलाऐवजी, पुढील तपशील दाखल करण्यात येतील, ते म्हणजे,—

(एक) प्राप्तकर्त्याचे नाव आणि पत्ता ;

(दोन) पोचवणीचा पत्ता ; आणि

(तीन) निर्यातीचे इष्ट स्थान असणा-या देशाचे नाव : ” ;
  - (४) नियम ६१ मध्ये, उप-नियम (५) ऐवजी पुढील उप-नियम दाखल करण्यात येतील आणि ते, १ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आले असल्याचे मानण्यात येतील :-

“ (५) कलम ३७ खालील **नमुना जीएसटीआर-१** आणि कलम ३८ खालील **नमुना जीएसटीआर-२** यांमधील तपशील सादर करण्यासाठीची कालमर्यादा वाढविण्यात आली असेल त्याबाबतीत आणि तशी आवश्यकता असल्यास, आयुक्तास, अधिसूचनेद्वारे, असे विनिर्दिष्ट करता येईल की, **नमुना जीएसटीआर-३ ख** मधील विवरण एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत, सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने, सादर करण्यात यावे.

(६) नमुना जीएसटीआर-२ मध्ये तपशील सादर करण्यासाठीच्या नियत दिनांकानंतर, नमुना जीएसटीआर-३ मध्ये, विवरण सादर करण्यात आले असेल त्याबाबतीत,—

(क) नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरणाचा भाग क हा, नमुना जीएसटीआर-१, नमुना जीएसटीआर-२ द्वारे सादर केलेल्या आणि मागील कर कालावधीच्या इतर दायित्वांवर आधारित असलेल्या माहितीच्या आधारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने तयार होईल आणि उक्त विवरणाचा भाग ख हा, त्या कर कालावधीच्या संबंधात नमुना जीएसटीआर-३ मध्ये सादर केलेल्या विवरणाच्या आधारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने तयार होईल ;

(ख) नोंदणीकृत व्यक्ती, नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरण आणि नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरण यांमध्ये कोणत्याही विसंगतीच्या आधारे, कोणत्याही असल्यास, नमुना जीएसटीआर-३ मधील विवरणाच्या भाग ख मध्ये फेरबदल करील आणि त्याचा कर आणि इतर दायित्वे, कोणतीही असल्यास, चुकती करील ;

(ग) नमुना जीएसटीआर-३ मधील निविष्टी कराची जमा रक्कम, नमुना जीएसटीआर-३ अनुसार असलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेपेक्षा अधिक असेल त्याबाबतीत, अशी अतिरिक्त रक्कम, नोंदणीकृत व्यक्तीच्या इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत जमा करण्यात येईल.” ;

(५) नियम ८३ मधील, उप-नियम (३) च्या दुस-या परंतुकामध्ये, “ पोट-कलम ” या मजकुराऐवजी, “ उप-नियम ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल आणि तो १ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल ;

(६) नियम ८९ मधील, उप-नियम (४) च्या खंड (ड) मध्ये, “ पोट-कलम ” या मजकुराऐवजी, “ खंड ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल आणि तो, १ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल ;

(७) नमुना जीएसटी टीआरएन-१ मध्ये, १ जुलै २०१७ पासून, अनुक्रमांक ७ मधील तक्ता (क) मधील स्तंभ (२) च्या शीर्षाऐवजी “ एचएसएन लागू असल्याप्रमाणे ” हे शीर्ष दाखल करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप :- मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्र. मवसेक. १०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये, प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही, अधिसूचना क्रमांक मवसेक/१०१७/प्र.क्र. १०७/कराधान-१, दिनांक ४ जुलै २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्र. २००, दिनांक ४ जुलै २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र. क्र. १३८/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (पाचवी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २४८, भाग-चार-ब, दिनांक १७ ऑगस्ट २०१७, यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

अधिसूचना क्र. २२/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.-महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ मध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांस, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (पाचवी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.

(२) या अधिसूचनेत अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, ते, १७ ऑगस्ट २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये.-

(१) नियम ३ मधील, उप-नियम (४) मध्ये, -“ साठ दिवसांच्या आत ” या मजकुराऐवजी “ नव्वद दिवसांच्या आत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(२) नियम १७ मध्ये, २२ जून २०१७ पासून, उप-नियम (२) मध्ये “ उक्त नमुना दाखल केल्यानंतर, ” या मजकुरानंतर, “ किंवा परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडून शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(३) नियम ४० मध्ये, दिनांक १ जुलै २०१७ पासून, उप-नियम (१) मधील, खंड (ख) ऐवजी पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :-

“ (ख) नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम १८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास पात्र झाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत किंवा आयुक्तास, यासंदर्भातील अधिसूचनेद्वारे वाढवून देता येईल अशा कालावधीत, पूर्वोक्तप्रमाणे निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास तो पात्र आहे अशा आशयाचे घोषणापत्र, नमुना जीएसटी आयटीसी-०१ मध्ये, सामाईक पोर्टलवर, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील :

परंतु, मंडळाच्या आयुक्ताने अधिसूचित केलेली कालमर्यादेतील कोणतीही वाढ ही, आयुक्ताने अधिसूचित केली असल्याचे मानण्यात येईल. ” ;

(४) नियम ४४ नंतर पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :-

“ ४४क. सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाची कांब (गोल्ड डोअर बार) याच्या बाबतीत अतिरिक्त सीमाशुल्काची जमा रक्कम प्रत्यावर्तीत करण्याची रीत. —सीमाशुल्क प्रशुल्क अधिनियम, १९७५ (१९७५ चा ५१) यांच्या कलम ३ च्या पोट-कलम (१) अन्वये आकारलेल्या अतिरिक्त सीमाशुल्काच्या प्रदानामुळे उपार्जित केलेली सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाची कांब याच्या आयातीच्या वेळी प्रदान केलेली अशी पुढे नेलेल्या सेनव्हॅट क्रेडीटशी (cenvat credit) संबंधित असलेली १ जुलै २०१७ रोजी साठ्यात असलेल्या सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाच्या कांबेबाबत असलेली किंवा १ जुलै २०१७ रोजी सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाची कांब याच्या आयातीच्यावेळी सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाची कांब याच्यामधून तयार केलेल्या सोन्यामध्ये किंवा सोन्याच्या दागिन्यामध्ये अंतर्भूत असलेली इलेक्ट्रॉनिक जमा खाते नोंदवहीमधील कलम १४० च्या तरतुदीनुसार घेतलेली केंद्रीय कराची जमा रक्कम, अशा जमा रकमेच्या एक षष्ठांशापर्यंत निर्बंधित करण्यात येईल आणि अशा जमा रकमेच्या पाच षष्ठांशापर्यंतची जमा रक्कम, अशा सोन्याच्या अर्धशुद्ध मिश्रणाची कांब यांच्या किंवा सोन्याच्या किंवा त्यापासून केलेल्या सोन्याच्या दागिन्यांचा पुरवठा करतेवेळी इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीतून नावे टाकण्यात येईल आणि जेथे असा पुरवठा यापूर्वीच केला असेल तेथे, या नियमांच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून एक आठवड्याच्या आत अशी रक्कम नावे टाकण्यात येईल. ”

(५) नियम ६१ मध्ये दिनांक १ जुलै २०१७ पासून, उप-नियम (५) मधील “ असे विनिर्दिष्ट करता येईल की, नमुना जीएसटीआर-३ख मधील विवरण ” या मजकुराऐवजी “ नमुना जीएसटीआर-३ ख मधील विवरण ज्या रीतीस व शर्तीस अधीन राहून सादर करण्यात येईल ती रीत व शर्त विनिर्दिष्ट करता येईल. ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(६) नियम ८७ मधील,-

(क) उप-नियम (२) मध्ये, पुढील परंतुके समाविष्ट करण्यात येतील :-

“ परंतु, सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी पीएमटी-०६ मध्ये तयार केलेले चलान पंधरा दिवसांच्या कालावधीसाठी वैध असेल :

परंतु, आणखी असे की, एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा १३) याच्या कलम १४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या, करपात्र नसलेल्या ऑनलाईन प्राप्तकर्त्यास भारताबाहेरील ठिकाणावरून ऑनलाईन माहिती आणि डेटाबेस वापरण्याची व पुनःप्राप्त करण्याची सेवा पुरविणा-या व्यक्तीला, मंडळाकडून अधिसूचित करावयाच्या दिनांकापासून उत्पादन शुल्क व सेवा करातील इलेक्ट्रॉनिक लेखांकन पद्धती असे नाव असलेल्या मंडळाच्या प्रदान पद्धतीमार्फत देखील सदर चलान तयार करता येईल. ” ;

(ख) उप-नियम (३) मधील, दुस-या परंतुकाऐवजी पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“ परंतु आणखी असे की, एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा १३) याच्या कलम १४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या, करपात्र नसलेल्या ऑनलाईन प्राप्तकर्त्यास भारताबाहेरील ठिकाणावरून ऑनलाईन माहिती आणि डेटाबेस वापरण्याची व पुनःप्राप्त करण्याची सेवा पुरविणा-या व्यक्तीला, मंडळाकडून अधिसूचित करावयाच्या दिनांकापासून जागतिक आंतर बँक वित्त दूरसंदेशवहन प्रदान संपर्कयंत्रणा संस्थेमार्फत उप-नियम (२) अन्वये आंतरराष्ट्रीय मुद्रा हस्तांतरणाद्वारे देखील रक्कम जमा करता येईल. ” ;

(७) दिनांक १ जुलै २०१७ रोजी पासून नियम १०३ ऐवजी पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :—

“ १०३. शासन, सह आयुक्ताच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या अधिका-यांची आगाऊ अधिनिर्णय प्राधिकरणाचा सदस्य म्हणून नियुक्ती करील. ” ;

(८) “ नमुना जीएसटी आरईजी-०१ ” मध्ये नोंदणीसाठीचा अर्ज सादर करण्यासाठीच्या सूचना या शीर्षांतर्गत अनुक्रमांक १५ नंतर, पुढील अनुक्रमांक समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ १६. पुरवठादार म्हणून नोंदणी करण्यासाठी अर्ज करणा-या शासकीय विभागांना बँक खात्याचा तपशील सादर करण्याची आवश्यकता नाही. ” ;

(९) दिनांक २२ जून २०१७ पासून “ नमुना जीएसटी आरईजी-१३ ” याऐवजी पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल :—

“ नमुना जीएसटी आरईजी-१३

[नियम १७ पहा]

संयुक्त राष्ट्र संस्था/राजदूतावास/इतर यांना विशिष्ट ओळख क्रमांक (यूआयएन) देण्यासाठीचा अर्ज/नमुना

राज्य/संघ राज्यक्षेत्र ..... जिल्हा .....

भाग क

(एक)	संस्थेचे नाव	
(दोन)	संस्थेचा स्थायी खाते क्रमांक (पॅन) [अधिनियमाच्या कलम २५ च्या पोट-कलम (९) च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या संस्थांना लागू नाही].	
(तीन)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव	
(चार)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा स्थायी खाते क्रमांक (पॅन) [अधिनियमाच्या कलम २५ च्या पोट-कलम (९) च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या संस्थांना लागू नाही].	
(पाच)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा इ-मेल पत्ता	
(सहा)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक (+ ९१)	

भाग ख

१	संस्थेचा प्रकार (एक निवडा)	संयुक्त राष्ट्र संघाच्या संस्था ○	राजदूतावास ○	इतर व्यक्ती ○
२	देश			
२क	परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार यांची शिफारस (लागू असल्यास)	पत्र क्रमांक	दिनांक	
३	अधिसूचनेचा तपशील	अधिसूचना क्रमांक	दिनांक	
४	संस्थेचा राज्यातील पत्ता			
	इमारत क्रमांक/ सदनिका क्रमांक	मजला क्रमांक		
	जागेचे/इमारतीचे नाव शहर/नगर/गाव	रस्ता/पथ जिल्हा		
	गट/तालुका			
	अक्षांश	रेखांश		
	राज्य	पिन कोड		
	संपर्कासाठी माहिती			
	इ-मेल पत्ता	दूरध्वनी क्रमांक		
	फॅक्स क्रमांक	भ्रमणध्वनी क्रमांक		
७	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा तपशील, लागू असल्यास			
	तपशील	पहिले नाव	मधले नाव	आडनाव
	नाव			
	छायाचित्र			
	वडिलांचे नाव			
	जन्मतारीख	दिनांक/महिना/वर्ष	लिंग	< पुरुष, महिला, इतर >
	भ्रमणध्वनी क्रमांक		इ-मेल पत्ता	
	दूरध्वनी क्रमांक			
	पदनाम/दर्जा		संचालक ओळख क्रमांक (कोणताही असल्यास)	
	स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)(अधिनियमाच्या कलम २५ च्या पोट-कलम ९च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या संस्थांना लागू नाही)		आधार क्रमांक (अधिनियमाच्या कलम २५ च्या पोट-कलम ९च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या संस्थांना लागू नाही)	
	आपण भारताचे नागरिक आहात काय ?	होय/नाही	पारपत्र क्रमांक (विदेशी नागरिकांच्या बाबतीत)	
	निवासाचा पत्ता			
	इमारत क्रमांक/सदनिका क्रमांक	मजला क्रमांक		
	परिसराचे/इमारतीचे नाव	रस्ता/पथ		
	नगर/शहर/गाव	जिल्हा		
	गट/तालुका			
	राज्य	पिन कोड		

८	बँक खात्याचा तपशील (आवश्यक असल्यास भर घाला)		
	खाते क्रमांक		खात्याचा प्रकार
	आयएफएससी		बँकेचे नाव
	शाखेचा पत्ता		
९	<p>अपलोड केलेली कागदपत्रे— ज्याच्याकडे लेखी पुरावे आहेत अशी प्राधिकृत व्यक्ती, संस्थेचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी अर्जदाराला प्राधिकृत करून, संस्थांच्या ठरावाच्या/मुखत्यारपत्राच्या प्रतीसह अशा कागदपत्रांची स्कॅन केलेली प्रत अपलोड करील.</p> <p>किंवा</p> <p>अर्जदाराकडून लेखी पुरावा ज्याने गोळा केला आहे असा समुचित अधिकारी, भारतामधील संयुक्त राष्ट्र संघाच्या संस्था/राजदूतावास इत्यादीचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी अर्जदाराला प्राधिकृत करणा-या, ठरावाच्या/मुखत्यारपत्राच्या प्रतीसह अशा कागदपत्रांची स्कॅन केलेली प्रत अपलोड करील आणि ते संबंधित संयुक्त राष्ट्र संघाच्या संस्था/राजदूतावास इत्यादींना, तयार केलेल्या व नेमून दिलेल्या युआयएनशी जोडेल.</p>		
१०	<p>सत्यापन— मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही, माझ्या माहितीप्रमाणे आणि विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.</p> <p>ठिकाण : (स्वाक्षरी)</p> <p>दिनांक :</p> <p>प्राधिकृत व्यक्तीचे नाव :</p> <p>किंवा</p> <p>ठिकाण : (स्वाक्षरी)</p> <p>दिनांक : समुचित अधिका-याचे नाव :</p> <p>पदनाम :</p> <p>अधिकारिता :</p>		

शासनाने अधिसूचित केलेल्या संयुक्त राष्ट्र संघाच्या संस्था/राजदूतावास/इतर यांच्या नोंदणीसाठीचा अर्ज सादर करण्यासाठीच्या सूचना.

- विशिष्ट ओळख क्रमांक प्राप्त करणे आवश्यक असलेली प्रत्येक व्यक्ती इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने अर्ज सादर करील.
- अर्ज सामाईक पोर्टलवर दाखल करण्यात येईल किंवा समुचित अधिकारी स्वाधिकारे नोंदणी देऊ शकेल.
- सामाईक पोर्टलवर दाखल केलेला अर्ज इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा शासनाने विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे अशा इतर कोणत्याही पद्धतीने स्वाक्षरित करणे आवश्यक आहे.
- परताव्याच्या अर्जावर किंवा अन्यथा स्वाक्षरी करण्यासाठी संबंधित संस्थेने प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तीचा तपशील, अर्जामध्ये “प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा तपशील ” या रकान्यासमोर भरण्यात यावा.
- अधिनियमाच्या कलम २५ च्या, पोट-कलम (९) च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या संस्थेसाठी स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)/आधार लागू नसेल.

१०. नमुना जीएसटी टीआरएन-१ मधील, अनुक्रमांक ७ मध्ये, १ जुलै २०१७ पासून,—

(एक) बाब (क) मध्ये, “आणि १४०(६) ” या मजकुराऐवजी “ १४०(६) आणि १४०(७) ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) बाब (ख) मध्ये,—

(क) “ कलम १४०(५) ” या मजकुरानंतर “ आणि १४०(७) ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(ख) स्तंभ १ मधील शीर्षाऐवजी “ पुरवठादाराचा किंवा निविष्टी सेवा वितरकाचा नोंदणी क्रमांक ” हे शीर्ष दाखल करण्यात येईल.

(ग) स्तंभ ८ च्या शीर्षामध्ये “ पात्र शुल्क व कर ” या मजकुरानंतर “ (केंद्रीय कर) ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप.—मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्राचे शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये, प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्याची अंतिम सुधारणा ही, अधिसूचना मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १२०/कराधान-१, दिनांक २७ जुलै २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २३३, दिनांक २७ जुलै २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,

मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र.१४८/कराधान-१ अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सहावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २६४, भाग-चार ब, दिनांक ३० ऑगस्ट २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक २५/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक.-१०१७/प्र.क्र.४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सहावी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.

(२) या नियमांमध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, ते महाराष्ट्र शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशा दिनांकास, अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ (यात यापुढे, या अधिसूचनेत, ज्याचा निर्देश “ मुख्य नियम ” असा करण्यात आला आहे) यामध्ये,—

(एक) नियम ११७ च्या उप-नियम (१) मधील “ कलम १४० च्या स्पष्टीकरण दोन मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे पात्र असलेली शुल्काची व कराची रक्कम ” हा मजकूर वगळण्यात येईल.

(दोन) नियम १२२ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १२२. प्राधिकरणाची रचना.— प्राधिकरणाची रचना ही, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १२२ च्या तरतुदीनुसार असेल. ” ;

(तीन) नियम १२३ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १२३. स्थायी समिती आणि छाननी समितीची रचना.—स्थायी समिती आणि छाननी समितीची रचना ही, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १२३ च्या तरतुदीनुसार असेल. ” ;

(चार) नियम १२४ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १२४. प्राधिकरणाचा अध्यक्ष आणि सदस्य यांची नियुक्ती, वेतन, भत्ते व सेवेच्या इतर अटी व शर्ती.— प्राधिकरणाचा अध्यक्ष आणि सदस्य यांची नियुक्ती, वेतन, भत्ते व सेवेच्या इतर अटी व शर्ती ह्या, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १२४ च्या तरतुदीनुसार असतील. ” ;

(पाच) नियम १२५ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १२५. प्राधिकरणाचा सचिव.—प्राधिकरणाचा सचिव हा, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १२५ च्या तरतुदीनुसार असेल. ” ;

(सहा) नियम १२६ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १२६. पद्धती आणि कार्यपद्धती निश्चित करण्याचा अधिकार.—प्राधिकरणाची पद्धती आणि कार्यपद्धती निश्चित करण्याचा अधिकार हा, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १२६ च्या तरतुदीनुसार असेल. ” ;

(सात) नियम १३७ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १३७. प्राधिकरणाचा कार्यकाल.—प्राधिकरणाचा कार्यकाल हा, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ याच्या नियम १३७ च्या तरतुदीनुसार असेल. ” ;

(आठ) नियम १३८ ऐवजी, पुढील नियम दाखल करण्यात येईल :-

“ १३८. वस्तूच्या वाहतुकीस प्रारंभ करण्यापूर्वी आणि इ-वे बिल तयार करण्यापूर्वी सादर करावयाची माहिती.-
-(१) प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, जी-

- (एक) एखाद्या पुरवठ्याच्या संबंधात ; किंवा,
- (दोन) पुरवठ्याव्यतिरिक्त इतर कारणांस्तव ; किंवा
- (तीन) एखाद्या अनोंदणीकृत व्यक्तीकडून होणा-या आवक पुरवठ्यामुळे,

पन्नास हजार रुपयांहून अधिक वस्तु पाठवणी मूल्याच्या वस्तूची वाहतूक घडवून आणेल ती अशा वस्तूच्या वाहतुकीस प्रारंभ करण्यापूर्वी उक्त वस्तूसंबंधीची माहिती, **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** याच्या **भाग क** मध्ये सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील.

(२) जेथे त्या नोंदणीकृत असलेल्या व्यक्तीने वस्तू प्रेषक म्हणून किंवा पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याने वस्तू प्रेषिती म्हणून, मग त्याने आपल्या स्वतःच्या वाहनाने किंवा भाड्याने घेतलेल्या वाहनाने किंवा रेल्वेने किंवा विमानाने किंवा जहाजाद्वारे वस्तूची वाहतूक केली असेल त्याबाबतीत, उक्त व्यक्तीस किंवा प्राप्तकर्त्यास, **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** याच्या **भाग ख** मध्ये माहिती सादर केल्यानंतर, सामाईक पोर्टलवर, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** मध्ये इ-वे बिल तयार करता येईल.

(३) जेथे उप-नियम (२) अन्वये इ-वे बिल तयार केलेले नसेल आणि त्या वस्तू रस्त्याने वाहतूक करण्यासाठी वाहतूकदाराकडे सोपविण्यात आल्या असतील त्याबाबतीत नोंदणीकृत व्यक्ती, सामाईक पोर्टलवर, वाहतूकदारासंबंधीची माहिती **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** च्या **भाग ख** मध्ये सादर करील आणि **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** याच्या **भाग क** मध्ये नोंदणीकृत व्यक्तीने सादर केलेल्या माहितीच्या आधारे उक्त पोर्टलवर वाहतूकदार इ-वे बिल तयार करील :

परंतु, नोंदणीकृत व्यक्तीस किंवा, यथास्थिति, वाहतूकदारास, जरी वस्तुपाठवणीचे मूल्य पन्नास हजार रुपयांपेक्षा कमी असले तरी सुद्धा त्याच्या विकल्पानुसार इ-वे बिल तयार करता येईल व ते सोबत बाळगता येईल :

परंतु, आणखी असे की, जेथे एखाद्या अनोंदणीकृत व्यक्तीने एकतर त्याच्या स्वतःच्या वाहनाने किंवा एखाद्या भाड्याने घेतलेल्या वाहनाने किंवा वाहतूकदारामार्फत वस्तूची वाहतूक केली असेल त्याबाबतीत, त्या अनोंदणीकृत व्यक्तीस किंवा वाहतूकदारास, त्यांच्या विकल्पानुसार या नियमात विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने सामाईक पोर्टलवर **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** मध्ये इ-वे बिल तयार करता येईल :

परंतु, तसेच, जेथे राज्यामध्ये किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये प्रेषकाच्या धंद्याच्या ठिकाणापासून पुढील वाहतुकीसाठी वाहतूकदाराच्या धंद्याच्या ठिकाणापर्यंत दहा किलोमीटरपेक्षा कमी अंतरासाठी वस्तूची वाहतूक करण्यात आली असेल त्याबाबतीत, पुरवठादारास किंवा वाहतूकदारास **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** याच्या **भाग ख** मध्ये वाहनाचा तपशील सादर करावा लागणार नाही.

स्पष्टीकरण १.-या उप-नियमाच्या प्रयोजनार्थ, जेथे अनोंदणीकृत पुरवठादाराने नोंदणीकृत असलेल्या प्राप्तकर्त्याला वस्तूचा पुरवठा केला असेल त्याबाबतीत, जर त्या वस्तूच्या वाहतुकीस प्रारंभ करतवेळी प्राप्तकर्ता ज्ञात असेल तर अशा प्राप्तकर्त्याने त्या वस्तूची वाहतूक घडवून आणली आहे असे म्हणता येईल.

स्पष्टीकरण २.-जेथे वस्तूची, रेल्वेने किंवा विमानाने किंवा जहाजाने वाहतूक केली असेल तेथे **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** याच्या **भाग क** मधील माहिती, वस्तू प्रेषकाकडून किंवा त्या पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याकडून प्रेषिती म्हणून सादर करण्यात येईल.

(४) सामाईक पोर्टलवर इ-वे बिल तयार केल्यावर, पुरवठादार, प्राप्तकर्ता व वाहतूकदार यांना सामाईक पोर्टलवर विशिष्ट इ-वे बिल क्रमांक (इबीएन) उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(५) वाहतुकीच्या दरम्यान एका वाहनातून दुस-या वाहनात वस्तूचे हस्तांतरण करणारा कोणताही वाहतूकदार, असे हस्तांतरण करण्यापूर्वी आणि त्या वस्तूची पुढील वाहतूक करण्यापूर्वी, सामाईक पोर्टलवर **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** मधील इ-वे बिलामध्ये वाहनाचा तपशील अद्ययावत करील :

परंतु, जेथे राज्यामध्ये किंवा संघ राज्यक्षेत्रामध्ये वाहतूकदाराच्या धंद्याच्या ठिकाणापासून अंतिमतः प्रेषितीच्या धंद्याच्या ठिकाणापर्यंत दहा किलोमीटर पेक्षा कमी अंतरासाठी वस्तूची वाहतूक करण्यात आली असेल त्याबाबतीत, वाहनाचा तपशील इ-वे बिलामध्ये अद्ययावत करावा लागणार नाही.

(६) एकाच वाहनातून बहुविध वस्तू पाठवणी करण्याचे उद्देशित केले असेल त्याबाबतीत, उप-नियम (१) च्या तरतुदीनुसार इ-वे बिल तयार करण्यात आल्यानंतर, वाहतूकदार सामाईक पोर्टलवर, अशा प्रत्येक वस्तू पाठवणीच्या बाबतीत तयार केलेल्या इ-वे बिलाचा अनुक्रमांक दर्शवील आणि त्यास त्या वस्तूची वाहतूक करण्यापूर्वी, उक्त सामाईक पोर्टलवर, **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** मध्ये एक एकत्रीकृत इ-वे बिल तयार करता येईल.

(७) जेथे प्रेषकाने किंवा प्रेषितीने उप-नियम (१) च्या तरतुदीनुसार नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ तयार केला नसेल आणि वाहनातून वाहून नेलेल्या वस्तूचे मूल्य पन्नास हजार रुपयांपेक्षा अधिक असेल त्याबाबतीत, वाहतूकदार बीजकाच्या किंवा पुरवठ्याच्या देयकाच्या किंवा, यथास्थिति, पोचवणी चलानाच्या आधारे, नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ तयार करील, आणि त्यास, त्या वस्तूची वाहतूक करण्यापूर्वी सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०२ मध्ये एकत्रीकृत इ-वे बिलदेखील तयार करता येईल.

(८) नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ च्या भाग क मध्ये सादर केलेली माहिती, सामाईक पोर्टलवर नोंदणीकृत पुरवठादाराला उपलब्ध करून देण्यात येईल. नोंदणीकृत पुरवठादारास नमुना जीएसटीआर-०१ मध्ये तपशील सादर करण्यासाठी त्या माहितीचा वापर करता येईल :

परंतु, जेव्हा नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ मध्ये अनोंदणीकृत पुरवठादाराकडून माहिती सादर करण्यात आली असेल तेव्हा, भ्रमणध्वनी क्रमांक किंवा इ-मेल, उपलब्ध असल्यास, त्याला त्याद्वारे त्याबाबतची माहिती इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने कळविण्यात येईल.

(९) जेथे या नियमाखाली इ-वे बिल तयार करण्यात आले असेल, परंतु एकतर वस्तूची वाहतूक केलेली नसेल किंवा ती, इ-वे बिलात सादर केलेल्या तपशिलानुसार केलेली नसेल त्याबाबतीत, इ-वे बिल तयार केल्यापासून २४ तासांच्या आत, एकतर थेट किंवा आयुक्ताने अधिसूचित केलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत सामाईक पोर्टलवर, ते इ-वे बिल इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने रद्द करता येईल :

परंतु, नियम १३८ख च्या तरतुदीनुसार, मार्गस्थ असताना इ-वे बिलाची पडताळणी केली असेल तर, ते इ-वे बिल रद्द करता येणार नाही.

(१०) या नियमाखाली तयार करण्यात आलेले इ-वे बिल किंवा एकत्रीकृत इ-वे बिल, संबंधित दिनांकापासून खालील तक्त्याच्या स्तंभ (३) मध्ये नमूद केलेल्या कालावधीकरिता, आणि स्तंभ (२) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे वस्तूची वाहतूक करावयाच्या अंतरासाठी, वैध असेल:

तक्ता

अनुक्रमांक	अंतर	वैध कालावधी
(१)	(२)	(३)
१.	१०० किमी पर्यंत	एक दिवस
२.	प्रत्येक १०० किमीसाठी किंवा त्यानंतर त्याच्या भागासाठी	एक अतिरिक्त दिवस

परंतु, आयुक्तास, अधिसूचनेद्वारे, त्यात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा वस्तूंच्या विवक्षित प्रवर्गासाठी इ-वे बिलाचा वैध कालावधी वाढविता येईल :

परंतु आणखी असे की, जेथे अपवादात्मक परिस्थितीत, इ-वे बिलाच्या वैध कालावधीमध्ये वस्तूची वाहतूक केली जाऊ शकत नाही, त्याबाबतीत वाहतूकदारास, नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ च्या भाग ख मधील तपशील अद्ययावत केल्यानंतर, दुसरे इ-वे बिल तयार करता येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, “ संबंधित दिनांक ” याचा अर्थ, ज्या दिनांकास इ-वे बिल तयार करण्यात आले असेल तो दिनांक असा असेल आणि वैधता कालावधी हा, ज्या वेळी इ-वे बिल तयार करण्यात आले असेल त्या वेळेपासून मोजण्यात येईल आणि प्रत्येक दिवसाची गणना ही चोवीस तास अशी करण्यात येईल.

(११) उप-नियम (१) खाली तयार करण्यात आलेल्या इ-वे बिलाचा तपशील प्राप्तकर्त्याला, नोंदणीकृत असल्यास, सामाईक पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात येईल. असा प्राप्तकर्ता, इ-वे बिलात समाविष्ट असलेल्या वस्तूपाठवणीस आपली स्वीकृती किंवा नकार कळविल.

(१२) जेथे उप-नियम (११) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्राप्तकर्त्याने सामाईक पोर्टलवर, त्याला तपशील उपलब्ध करून देण्यात आल्यापासून बहात्तर तासांच्या आत, त्याची स्वीकृती किंवा नकार कळविला नसेल त्याबाबतीत, त्याने उक्त तपशील स्वीकारला आहे असे मानण्यात येईल.

(१३) केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियमांतील, नियम १३८ किंवा इतर कोणत्याही राज्याच्या वस्तू व सेवा कर नियमान्वये तयार करण्यात आलेले इ-वे बिल राज्यात वैध असेल.

(१४) या नियमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी,

(क) वाहतूक करण्यात येत असलेल्या वस्तू ह्या, जोडपत्रामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या असतील तेथे ;

(ख) बिगर यांत्रिकी वाहनाद्वारे वस्तूंची वाहतूक करण्यात येत असेल तेथे ;

(ग) सीमाशुल्क विभागाकडून समाशोधनासाठी बंदर, विमानतळ, हवाई वाहतूक संकुल व भूमि सीमाशुल्क स्टेशन यांवरून आंतर्देशीय कंटेनर आगार किंवा कंटेनर मालवाहतूक स्टेशनकडे वस्तूंची वाहतूक करण्यात येत असेल तेथे ; आणि

(घ) राज्य कर आयुक्त, केंद्रीय मुख्य कर आयुक्तांशी विचारविनिमय करून, वस्तू अधिसूचित करील अशा वस्तूंच्या वाहतुकीच्या आणि एखाद्या राज्यातील अशा क्षेत्राच्या आत आणि अशा रकमेपेक्षा अधिक नसलेल्या मूल्याच्या वाहतुकीच्या संबंधात

इ-वे बिल तयार करणे आवश्यक असणार नाही.

स्पष्टीकरण.— इ-वे बिल तयार करण्याची व रद्द करण्याची सुविधा, एसएमएस द्वारे देखील उपलब्ध करून देण्यात येईल.

जोडपत्र—

जोडपत्र

[नियम १३८(१४) पहा]

अ. क्र.	प्रकरण किंवा शीर्षक किंवा उपशीर्षक किंवा प्रशुल्क बाब	वस्तूचे वर्णन
(१)	(२)	(३)
१	०१०१	जिवंत गाढवे, खेचर आणि हिनी
२	०१०२	जिवंत गोवंशीय प्राणी
३	०१०३	जिवंत डुक्कर
४	०१०४	जिवंत मेंढी आणि शेळ्या
५	०१०५	जिवंत कुक्कुटवर्गीय पक्षी म्हणजेच गॅलस डोमेस्टीकस प्रजातीच्या कॉबड्या, बदके, हंस, कॉबड्या गीज, टर्काज आणि गिनी फॉऊल्स
६	०१०६	इतर जिवंत प्राणी, जसे सस्तन प्राणी, पक्षी, कीटक
७	०२०१	गोवंशीय प्राण्यांचे मांस, ताजे व शीतलीकरण केलेले
८	०२०२	गोवंशीय प्राण्यांचे गोठवलेले मांस (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
९	०२०३	डुकराचे मांस, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१०	०२०४	मेंढ्या किंवा शेळ्यांचे मांस, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
११	०२०५	घोडे, गाढवे, खेचर किंवा हिनी यांचे मांस, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१२	०२०६	गोवंशीय प्राणी, डुकरे, मेंढ्या, शेळ्या, घोडे, गाढवे, खेचर किंवा हिनी यांचे खाद्योपयोगी अवशिष्ट भाग, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१३	०२०७	शीर्षक ०१०५ अंतर्गत कुक्कुटवर्गीय पक्ष्यांचे मांस आणि खाद्योपयोगी अवशिष्ट भाग, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१४	०२०८	इतर मांस आणि खाद्योपयोगी मांसयुक्त अवशिष्ट भाग, ताजे, शितलीकरण केलेले किंवा गोठवलेले (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१५	०२०९	मांस विरहित डुकराची चरबी आणि कुक्कुटवर्गीय पक्ष्यांची चरबी, मेद विमोचन न केलेली किंवा अन्यथा निष्कासन प्रक्रिया न केलेली, ताजी, शितलीकरण केलेली किंवा गोठवलेली (गोठवलेले आणि वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१६	०२०९	मांस विरहित डुकराची चरबी आणि कुक्कुटवर्गीय पक्ष्यांची चरबी, मेद विमोचन न केलेली किंवा अन्यथा निष्कासन प्रक्रिया न केलेली, खारवलेली, मिठाच्या द्रावणात मुरवलेली, सुकवलेली किंवा धुरी दिलेली (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेली असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१७	०२१०	मांस आणि खाद्योपयोगी मांसयुक्त अवशिष्ट भाग, खारवलेले, मिठाच्या द्रावणात मुरवलेले, सुकवलेले किंवा धुरी दिलेले मांस किंवा मांसयुक्त अवशिष्ट भाग यांचे खाद्योपयोगी भुकटी व पावडर (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)

१	२	३
१८	३	मत्स्यबीज, कोळंबी/झिंगा बीज- मग ते प्रक्रिया केलेले अथवा प्रक्रिया न केलेले असो, खारवलेल्या किंवा गोठवलेल्या अवस्थेतील (प्रकरण ३ खाली येणा-या आणि २.५ टक्के इतका कर लागू असलेल्या वस्तूव्यतिरिक्त)
१९	०३०१	जिवंत मासे
२०	०३०२	शीर्षक ०३०४ अंतर्गत माशांचे काप (तुकडे) आणि इतर माशांचे मांस वगळून मासे, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
२१	०३०४	ताजे किंवा शितलीकरण केलेले माशांचे काप (तुकडे) आणि इतर माशांचे मांस (मग त्यांचे बारीक बारीक तुकडे केलेले असोत किंवा नसोत)
२२	०३०६	जिवंत, ताजे किंवा शीतलीकरण केलेले जलचरवर्गीय कवचधारी प्राणी (क्रसटेशियन)—मग ते कवचासह असोत किंवा नसोत ; जलचरवर्गीय कवचधारी प्राणी (क्रसटेशियन), कवचासह, वाफवून किंवा पाण्यात उकळवून शिजविलेले, जिवंत, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
२३	०३०७	जिवंत, ताजे, शितलीकरण केलेले मृदुशरीरवर्गीय प्राणी (मोलस्क) - मग ते कवचासह असोत किंवा नसोत ; जलचरवर्गीय कवचधारी प्राणी (क्रसटेशियन) आणि मृदुशरीरवर्गीय प्राणी (मोलस्क) यांव्यतिरिक्त इतर अपृष्ठवंशीय जलचर प्राणी, जिवंत, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
२४	०३०८	जलचरवर्गीय कवचधारी प्राणी (क्रसटेशियन) आणि मृदुशरीरवर्गीय प्राणी (मोलस्क) यांव्यतिरिक्त इतर अपृष्ठवंशीय जलचर प्राणी, जिवंत, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
२५	०४०१	अति उच्च तापमानावर संस्करित केलेले (युएचटी) दूध वगळता, मलई रहित दूध, दूध व मलई (क्रीम), यांसह ताजे दूध आणि पाश्चरीकरण केलेले दूध, जे आटवलेले नसेल किंवा ज्यात साखर किंवा इतर गोडी आणणारे पदार्थ मिश्रित केलेले नसतील.
२६	०४०३	दही ; लस्सी ; ताक
२७	०४०६	छेना किंवा पनीर, वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त
२८	०४०७	कवचासह, ताजी, जतन केलेली किंवा शिजवलेली, पक्षांची कवचातील अंडी
२९	०४०९	नैसर्गिक मध, वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त
३०	०५०१	मानवी केस, संस्करित न केलेले, - मग ते धुतलेले किंवा स्वच्छ केलेले असोत किंवा नसोत ; मानवी केसाचा टाकाऊ भाग
३१	०५०६	सर्व वस्तू म्हणजे हाडे आणि शिंगाचा अंतर्भाग, संस्करित न केलेले, चरबी काढलेले, साधारणतः तयार केलेले (परंतु कापून आकार न दिलेले), आम्लासोबत प्रक्रिया केलेले किंवा जेलीकरण केलेले ; या उत्पादनांची पुड आणि टाकाऊ भाग
३२	०५०७९०	सर्व वस्तू म्हणजे खूरचुरा ; शिंग ; चुरा ; खूर, नखी, नखे आणि चोची ; मृगशिंगे, इत्यादी
३३	०५११	गोठलेल्या रेटासह रेत
३४	६	सजीव झाडे व इतर वनस्पती ; कंद, मुळे आणि त्यांसारखे ; तोडलेली फुले आणि शोभेच्या झाडांची पाने
३५	०७०१	बटाटे, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
३६	०७०२	टोमॅटो, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले.
३७	०७०३	कांदे, छोटे कांदे, लसूण, पातीचा कांदा (लीक) आणि इतर कांदावर्गीय भाजीपाला, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले
३८	०७०४	कोबी, फुलकोबी, नवलकोल, काले (ब्रोक्कोली) आणि तत्सम खाद्योपयोगी कोबीवर्गीय भाज्या, ताज्या किंवा शितलीकरण केलेल्या

१	२	३
३९	०७०५	सलाड पत्ता/लेट्युस पत्ता (लॅक्टुका सटिवा) आणि कासनी/चिकोरी (चिकोरियम एसपीपी) (कासनी पत्ता), ताजे किंवा शितलीकरण केलेले
४०	०७०६	गाजर, सलगम, बीट, कंद-भाजी, सेलेरिक, मुळा आणि तत्सम खाद्योपयोगी मुळे, ताजी किंवा शितलीकरण केलेली
४१	०७०७	काकडी आणि खिरा, ताजे किंवा शितलीकरण केलेले
४२	०७०८	शेंगभाज्या-टरफलासह किंवा टरफलाशिवाय, ताज्या किंवा शितलीकरण केलेल्या
४३	०७०९	इतर भाज्या, ताज्या किंवा शितलीकरण केलेल्या
४४	०७१२	वाळविलेल्या भाज्या, अखड्या, कापलेल्या, चिरलेल्या, कुटलेल्या किंवा पावडर केलेल्या परंतु त्यापुढील प्रक्रिया न केलेल्या
४५	०७१३	वाळविलेल्या शेंगभाज्या, टरफलं काढलेल्या, —मग त्या सोललेल्या किंवा भरडलेल्या (विपाटित) असोत किंवा नसोत
४६	०७१४	भरपूर पिष्टमय पदार्थ असलेले किंवा इनुलीन घटक असलेले मॉनिऑक, आरारूट, सालमिश्री (सॅलेप), जेरूसलेम आर्टिचोक्स, रताळी आणि तत्सम कंद आणि मुळे, ताजी किंवा शितलीकरण केलेली, साबुदाणा पीठ
४७	०८०१	शहाळे किंवा सुकविलेले नारळ —मग ते कवच काढलेले किंवा सोललेले असोत किंवा नसोत
४८	०८०१	ताजे ब्राझिल नट, —मग ते कवच काढलेले किंवा सोललेले असो किंवा नसो
४९	०८०२	बदाम, हेजलनट किंवा फिलबर्टस (कोरियस एसपीपी), अक्रोड, चेस्टनट्स (कॅस्टिनिया एसपीपी), पिस्ते, मॅकडामिया नट्स, कोला नट्स (कोला एसपीपी), सुपारी, यांसारखे इतर टनक सालीचे फळ, ताजे, कवच काढलेले किंवा सोललेले असो किंवा नसो
५०	०८०३	कच्च्या केळींसह केळी, ताजी किंवा सुकविलेली
५१	०८०४	ताजे खजूर, अंजीर, अननस, अॅव्होकॅडो, पेरू, आंबे आणि रातंबा (मॅगोस्टीन)
५२	०८०५	ताजी निंबुवर्गीय फळे, जसे संत्री, मंडारीन (टॅगिरिन आणि सॅटसुमाज यांसह) ; क्लेमेन्टिन्स, विल्किंग्स आणि त्यांसारखी संकरित निंबुवर्गीय फळे, पमेलो, यांसह पपनस, लिंबू (सायट्रस लिंबू, सायट्रस ईडलिंबू) आणि लिंबे (सायट्रस ऑरन्टीफोलिया, सायट्रस लॅटिफोलिया)
५३	०८०६	द्राक्षे, ताजी
५४	०८०७	खरबूज (कॅलिगडासह) आणि पपॉज (पपया), ताजी
५५	०८०८	सफरचंद, पेर आणि क्विन्सेस, ताजे.
५६	०८०९	जर्दाळू, चेरी, पिचेस (नेक्ट्रिनसह), आलुबुखार आणि स्लोएस, ताजे
५७	०८१०	इतर ताजी फळे जसे की, स्ट्रॉबेरी, रासबेरी, ब्लॅकबेरी, मलबेरी आणि लोगानबेरी, काळी, पांढरी किंवा लाल मनुके आणि गुसबेरी, क्रॅनबेरी, बिलबेरी, आणि रसवर्गीय प्रजातीची इतर फळ, किवी फळे, डुरियन्स, पेरसीमोन्स, डाळिंब, चिंच, चिकू, सीताफळ, बोरे, लिची.
५८	०८१४	निंबुवर्गीय फळांची किंवा खरबुजांची (कॅलिगडासह) साल, ताजी
५९	९	बियाणे दर्जाच्या सर्व वस्तू
६०	०९०१	कॉफीच्या बिया, न भाजलेल्या
६१	०९०२	प्रक्रिया न केलेली चहाची हिरवी पाने

१	२	३
६२	०९०९	बडीशेप, बॅडीयन, सोप, धने, जिरे किंवा शहाजिरे (कॅरावे) यांच्या बिया ; ज्युनिपर बेरी (बियाणांच्या दर्जाच्या).
६३	०९१०१११०	ताजे अद्रक, प्रक्रिया केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त
६४	०९१०३०१०	ताजी हळद, प्रक्रिया केलेली असेल त्याव्यतिरिक्त.
६५	१००१	गहू आणि मिश्रधान्य (मेस्लीन) (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त).
६६	१००२	रायधान्य (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त).
६७	१००३	सातू (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त).
६८	१००४	ओट्स (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त).
६९	१००५	मका (कॉर्न) (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त).
७०	१००६	तांदूळ (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेला असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७१	१००७	ज्वारी धान्ये (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७२	१००८	बकव्हीट, कनिष्ठ तृणधान्ये आणि कॅनरी सीड ; इतर तृणधान्ये जसे की, ज्वारी, बाजरी, नाचणी (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७३	११०१	गव्हाचे किंवा मिश्रधान्याचे (मेस्लीन) पीठ (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७४	११०२	गहू किंवा मिश्रधान्य (मेस्लीन) यांव्यतिरिक्त, इतर तृणधान्यांचे पीठ [मक्याचे पीठ (कॉर्नफ्लोअर) रायधान्याचे पीठ, इत्यादी] (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७५	११०३	भरडलेले तृणधान्य, चुरा आणि तुकडे (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७६	११०४	कोंडा काढलेले तृणधान्ये
७७	११०५	बटाट्याचे पीठ (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७८	११०६	पीठ, म्हणजे शीर्षक ०७१३ मधील वाळविलेल्या शेंगवर्गीय भाज्यांचे, (डीझीचे) पीठ ११०६ १० १० आणि गवार गोंद ११०६ १० ९० तुकडा करून विशोधित केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त) शीर्षक ०७१४ मधील साबुदाण्याचे किंवा मुळ्यांचे किंवा कंदमुळे यांचे पीठ किंवा प्रकरण ८ खालील उत्पादनांचे पीठ उदा. चिंच, शिंगाडा, आमचुर तुकडा इत्यादी (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्याव्यतिरिक्त)
७९	१२	बियाणे दर्जाच्या सर्व वस्तू.
८०	१२०१	बियाणे दर्जाचे, सोयाबीन, मग ते भरडलेला असो किंवा नसो

१	२	३
८१	१२०२	बियाणे दर्जाचे शेंगदाणे, न भाजलेले किंवा अन्यथा शिजवलेले, मग ते टरफल काढलेले किंवा तुकडे केलेले असोत किंवा नसोत.
८२	१२०४	बियाणे दर्जाचे जवस, मग ती तुकडे केलेली असो किंवा नसो.
८३	१२०५	बियाणे दर्जाची सरसू किंवा शिरस (घोडराई), मग तो तुकडे केलेली असो किंवा नसो
८४	१२०६	बियाणे दर्जाचे, सूर्यफूल बीज, तुकडे केलेले असो किंवा नसो.
८५	१२०७	बियाणे दर्जाचे इतर तेलबिया आणि तेलवर्गीय फळे [उदा. पाम नट आणि गर, सरकी, एरंडी तेलबिया, तीळ, मोहरी, करडई (कर्थामस्टीक्टोरीयस), खरबुजाच्या बिया, खसखस, अजाम्म, आंबा कोयेचा मगज, कारळा (नायजर), आमसूल (कोकम)] तुकडे केलेले असो किंवा नसो
८६	१२०९	पेरणीसाठी वापरण्याच्या दर्जाचे बीज, फळे आणि बिजाणू.
८७	१२१०	वेलवर्गीय वनस्पती (हॉफ कोनस), ताजी
८८	१२११	ताज्या किंवा शीतलीकरण केलेल्या वनस्पती आणि वनस्पतींचे भाग (बिया आणि फळे यांसह), मुख्यतः सुगंधी द्रव्यनिर्मिती, औषधनिर्मिती यांमध्ये किंवा कीटकनाशक, बुरशीनाशक किंवा त्यांसारख्या प्रयोजनांसाठी वापरल्या जाणा-या
८९	१२१२	टोळ सोयाबीन, समुद्रशैवाल आणि इतर शेवाळ, शूगर बीट आणि ऊस ; ताजे किंवा शीतलीकरण केलेले.
९०	१२१३	तयार न केलेला तृणधान्याचा पेंढा आणि भूसा, मग तो कापलेला, दळलेला, दाबलेला, असो किंवा गोळ्यांच्या स्वरूपातील असो किंवा नसो
९१	१२१४	स्विडीस, मॅनगोल्ड्स, चा-याची मुळे, वाळलेले गवत, लसून घास (अल्फाल्फा), तीन पाती गवत, सेनफॉईन, काले वनस्पतीचा हिरवा चारा, लुपिन, बेचेस आणि त्यांसारखी चारा उत्पादने, गट्ट्याच्या स्वरूपात असलेले किंवा नसलेले.
९२	१३०१	लाख आणि लाखेच्या कांड्या
९३	१४०४ १०४०	विड्याची पाने
९४	१७०१ किंवा १७०२.	उसापासून बनवलेल्या गुळासह सर्व प्रकारचा गूळ आणि ताडगूळ.
९५	१९०४	चुरमुरे, ज्याला सामान्यतः मुरमुरे असे संबोधले जाते, पोहे किंवा तुकडा तांदूळ, ज्याला सामान्यतः चिरा असे संबोधले जाते, तांदळाच्या लाह्या, ज्याला सामान्यतः खोई असे संबोधले जाते, साखर किंवा गूळ यासोबत विलेपित केलेला तांदळाच्या लाह्या, ज्याला सामान्यतः मुर्की असे संबोधले जाते.
९६	१९०५	पापड
९७	१९०५	पिझ्झा ब्रेड वगळून ब्रेड (व्यापारनाम धारण केलेले किंवा अन्यथा)
९८	२२०१	पाणी (वायुमिश्रीत, खनिजयुक्त मिनरल), शुद्ध केलेले, ऊर्ध्वपातन केलेले, औषधीय, आयनिक, बॅटरी, खनिजविरहित केलेले आणि सीलबंद कंटेनरमध्ये विक्री केलेले पाणी यांखेरीज)
९९	२२०१	मद्यार्कविरहित ताडी, खजूर निरा व पाम नीरा यांसह नीरा
१००	२२०२ १०९०	शहाळ्याचे पाणी वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त.
१०१	२३०२, २३०४ २३०५, २३०६ २३०८, २३०९.	शिंपल्यांचे खाद्य आणि कोळंबीचे खाद्य, यांसह जलचर प्राण्यांचे खाद्य, पक्षीवर्ग खाद्य आणि गवत, वाळलेले गवत आणि पेंढा यांसह पशु खाद्य, पूरकघटक व डाळींचे तूस, खुराक, पोषक घटक, गव्हाचा कोंडा आणि तेल काढलेली पेंड.
१०२	२५०१	मीठ, सर्व प्रकारचे.

१	२	३
१०३	२८३५	भारतीय मानक तपशील क्र. ५४७० : २००२ याच्याशी अनुरूप असणारे पशुखाद्य श्रेणीचे डायकॅल्शियम फॉस्फेट (डीसीपी)
१०४	३००२	मानवी रक्त आणि त्याचे घटक
१०५	३००६	सर्व प्रकारची गर्भनिरोधके
१०६	३१०१	सर्व वस्तू आणि सेंद्रीय खत (वेगवेगळ्या मापांच्या कंटेनरमध्ये भरलेले असेल आणि नोंदणीकृत व्यापारनाम धारण केलेले असेल त्यांव्यतिरिक्त)
१०७	३३०४	काजळ (काजळ पेन्सिल कांडी यांव्यतिरिक्त), कुंकू, टिकली, सिंदुर, महावर (आलता),
१०८	३८२५	नगरपालिका कचरा, सांडपाणी मैला, रुग्णालयातील कचरा
१०९	३९२६	प्लास्टिकच्या बांगड्या.
११०	४०१४	निरोध आणि संतती प्रतिबंधक साधने
१११	४४०१	जळाऊ लाकूड किंवा
११२	४४०२	लाकडी कोळसा (कठीण कवचाच्या फळाचा किंवा करवंटीचा कोळसा यांसह),- मग त्याची रास केलेला असो वा नसो.
११३	४८०२/४९०७	न्यायिक किंवा न्यायिकेतर मुद्रांक कागद, कोर्ट फी स्टॅम्प, शासकीय कोषागाराकडून किंवा शासनाद्वारे प्राधिकृत केलेल्या विक्रेत्यांकडून विक्री केलेली असेल तेव्हा.
११४	४८१७/४९०७	शासनाद्वारे विक्री केली जाणारी डाक/टपाल सामग्री जसे लिफाफा, पोस्ट कार्ड, इत्यादी.
११५	४८/४९०७	रुपयांच्या नोटा, भारतीय रिझर्व्ह बँकेला विक्री केलेल्या असतील तेव्हा.
११६	४९०७	धनादेश, सुट्टे किंवा पुस्तक स्वरूपामध्ये,
११७	४९०९	ब्रेल पुस्तकांसह छापील पुस्तके.
११८	४९०२	वर्तमानपत्रे, जर्नल्स आणि नियतकालिके-मग सचित्र किंवा जाहिरातविषयक बाबी अंतर्भूत असलेले असो किंवा नसो.
११९	४९०३	लहान मुलांसाठीची चित्र-पुस्तिका, चित्रकला किंवा रंगभरण पुस्तिका.
१२०	४९०५	नकाशासंग्रह पुस्तक, भिंती नकाशे, भौगोलिक नकाशे, पृथ्वीगोल यांसह नकाशे आणि जलमाप चित्रणासंबंधी किंवा सर्व प्रकारचे तत्सम तक्ते, मुद्रित केलेले.
१२१	५००१	रेशीम किड्याची अंडी, रेशीम कोष.
१२२	५००२	कच्चे रेशीम.
१२३	५००३	रेशमचा टाकाऊ भाग
१२४	५१०१	लोकर, पिंजलेली किंवा विंचरली नसलेली
१२५	५१०२	प्राण्यांचे तलम आणि खरखरीत केस, पिंजलेले किंवा विंचरलेले नसलेले
१२६	५१०३	लोकरचा किंवा प्राण्यांच्या तलम किंवा खरखरीत केसांचा टाकाऊ भाग
१२७	५२	गांधी टोपी.
१२८	५२	खादीचे सूत
१२९	५३०३	ताग, कच्चे किंवा प्रक्रिया केलेले, परंतु न कातलेले
१३०	५३०५	नारळी काथ्याचे तंतू.
१३१	६३.	भारतीय राष्ट्रध्वज.
१३२	६७०३	मानवी केस, कमावलेले, विरळ केलेले, विरंजीत केलेले किंवा अन्यथा संस्करित केलेले.
१३३	६९१२/००४०	मातीची भांडी आणि मातीचे दिवे.
१३४	७०१८	काचेच्या बांगड्या (मौल्यवान धातूपासून बनवलेल्या असतील त्या वगळून)

१	२	३
१३५	८२०१	व्यक्तीद्वारे चालविण्यात येणारी किंवा पशूंकडून ओढली जाणारी शेतीची अवजारे म्हणजे हाताने वापरली जाणारी अवजारे जसे फावडे, लांब फावडे, कुदळ, टिकाव, कोळपा, दंताळे आणि खोरे; कु-हाडी, कोयते आणि तत्सम कापण्याची अवजारे ; कोणत्याही प्रकारे छाटण्याची किंवा कापण्याची कात्री ; खुरपी, विळे, वैरण कापण्याचे चाकू, कुंपण कातरण्याची कात्री, लाकडाची पाचरी आणि शेती, बागकाम किंवा वनीकरण यांमध्ये वापरली जाणारी इतर अवजारे.
१३६	८४४५	अंबर चरखा.
१३७	८४४६	हातमाग (विणण्याचे यंत्र)
१३८	८८०२६०००	अंतराळयान (उपग्रहांसह) आणि कक्षीय आणि अंतराळयान प्रेक्षेपण वाहने
१३९	८८०३	शीर्ष ८८०१ अंतर्गत येणारे वस्तूंचे भाग
१४०	९०२१	श्रवणयंत्रे
१४१	९२	हाताने बनविलेली देशी संगीत वाद्ये
१४२	९६०३	सारकांडापासून बनविलेली मुधास आणि फुलबहरी झाडू
१४३	९६०९	पाटीवरची पेन्सिल आणि खडू
१४४	९६१०००/००	पाट्या
१४५	९८०३	प्रवासी सामान
१४६	कोणतेही प्रकरण	पुढील प्रकारचे पूजा साहित्य.- (एक) रुद्राक्ष, रुद्राक्षमाळ, तुलसीकंठी माळ, पंचगव्य (गायीचे शेण, देशी तूप, दूध आणि दही यांचे मिश्रण); (दोन) पवित्र धागा; (सामान्यतः यज्ञोपवित म्हणून ओळखला जाणारा); (तीन) लाकडी खडावा; (चार) पंचामृत; (पाच) धार्मिक संस्थांद्वारे विक्री केली जाणारी विभूती; (सहा) व्यापारनाम नसलेले मध; (सात) दिव्याच्या वाती; (आठ) रोली; (नऊ) कलावा (रक्षा सूत्र); (दहा) चंदन टिळा.
१४७		घरगुती आणि बिगरघरगुती माफी दिलेल्या (एनडीईसी) ग्राहकवर्गाला वापरासाठी पुरविण्यात येणारा, द्रव्यरूप पेट्रोलियम गॅस.
१४८		सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत विक्री करण्यात येणारे रॉकेल
१४९		टपालखात्याद्वारे वाहतूक केले जाणारे टपाल सामान
१५०		नैसर्गिक किंवा मशागत केलेले मोती आणि मौल्यवान किंवा अर्ध-मौल्यवान खडे, मौल्यवान धातू आणि मौल्यवान धातूंचे आवरण असलेले धातू (प्रकरण ७१)
१५१		दागदागिने, सोन्याचांदीचे सामान व इतर वस्तू (प्रकरण ७१)
१५२		चलन
१५३		वापरलेल्या वैयक्तिक आणि घरगुती वस्तू.
१५४		न घडविलेले पोवळे (०५०८) आणि घडविलेले पोवळे (९६०१)

(नऊ) मुख्य नियमांमध्ये, नियम १३८ नंतर, पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येतील :—

“१३८ क. वाहनाचा प्रभार असलेल्या व्यक्तीने बाळगावयाची कागदपत्रे व उपकरणे.— (१) वाहनाचा प्रभार असलेली व्यक्ती पुढील बाबी सोबत बाळगील —

(क) बीजक किंवा पुरवठ्याचे देयक किंवा, यथास्थिति, पोचवणी चलान ; आणि

(ख) इ-वे बिलाची प्रत किंवा एकतर लिखित स्वरूपातील किंवा आयुक्ताकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा रीतीने, वाहनावर बसवलेल्या रेडिओ लहरी स्थाननिश्चयन उपकरणावर (आरएफआयडी) प्रतिचित्रित केलेला इ-वे बिल क्रमांक.

(२) नोंदणीकृत व्यक्तीस, **नमुना जीएसटी आयएनव्ही-१** मध्ये तिने दिलेले कर बीजक सामाईक पोर्टलवर अपलोड करून उक्त पोर्टलवरून बीजक संदर्भ क्रमांक प्राप्त करता येईल आणि कर बीजकाऐवजी तो क्रमांक समुचित अधिका-याकडे पडताळणीसाठी सादर करता येईल आणि असा क्रमांक, नमुना अपलोड केल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी वैध असेल.

(३) जेथे, नोंदणीकृत व्यक्तीने उप-नियम (२) खाली बीजक अपलोड केले असेल तेथे, **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१** च्या भाग क मधील माहिती ही **नमुना जीएसटी आयएनव्ही-१** मध्ये सादर करण्यात आलेल्या माहितीच्या आधारे, सामाईक पोर्टलवर स्वयं-लिखित होईल.

(४) आयुक्तास, अधिसूचनेद्वारे, वस्तूची वाहतूक करण्यापूर्वी, विशिष्ट रेडिओ लहरी स्थाननिश्चयन उपकरण (आरएफआयडी) प्राप्त करण्यास आणि उक्त उपकरण वाहनावर बसवून घेण्यास आणि इ-वे बिल रेडिओ लहरी स्थाननिश्चयन उपकरणास प्रतिचित्रित करण्यास वाहतुकदारांच्या वर्गास फर्माविता येईल.

(५) उप-नियम (१) च्या खंड (ख) यात काहीही अंतर्भूत असले तरी, जेथे आवश्यक असेल अशी परिस्थिती उद्भवेल तेथे, आयुक्तास, अधिसूचनेद्वारे, इ-वे बिलाऐवजी, पुढील कागदपत्रे सोबत बाळगण्यास वाहनाच्या प्रभारी व्यक्तीला फर्माविता येईल,—

(क) कर बीजक किंवा पुरवठ्याचे देयक किंवा माल नोंदपत्र ; किंवा

(ख) जेथे पुरवठ्याच्या कारणांव्यतिरिक्त इतर कारणांसाठी वस्तूची वाहतूक केली असेल, तेथे पोचवणी चलान.

१३८ ख. कागदपत्रांची व वाहनांची पडताळणी.—(१) आयुक्तास किंवा याबाबत त्याने अधिकार प्रदान केलेल्या कोणत्याही अधिका-यास, सर्व आंतरराज्यीय व राज्यांतर्गत वस्तूचे प्रत्यक्ष स्वरूपातील वाहतुकीचे इ-वे बिल किंवा इ-वे बिल क्रमांक यांची पडताळणी करण्यासाठी कोणत्याही वाहनास अडविण्याकरिता समुचित अधिका-याला प्राधिकार देता येतील.

(२) आयुक्त, वस्तूच्या प्रवासाची पडताळणी करणे आवश्यक आहे त्या ठिकाणी रेडिओ लहरी स्थाननिश्चयन वाचक (आरएफआयडी रीडर) उपकरण बसवून घेईल आणि जेथे उक्त इ-वे बिल उपकरणांवर प्रतिचित्रित झाले असेल तेथे अशा उपकरणाद्वारे वाहनांच्या प्रवासाची पडताळणी करण्यात येईल.

(३) आयुक्ताने किंवा याबाबत त्याने अधिकार प्रदान केलेल्या अधिका-याने प्राधिकृत केलेल्या समुचित अधिका-याकडून वाहनांची प्रत्यक्ष तपासणी करण्यात येईल :

परंतु, कर चुकवेगिरीबाबतची विनिर्दिष्ट माहिती मिळाल्यावर, आयुक्ताची किंवा याबाबत त्याने प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याची आवश्यक ती मान्यता घेतल्यानंतर कोणताही अधिकारी एखाद्या विशिष्ट वाहनाची प्रत्यक्ष पडताळणीदेखील करू शकेल.

१३८ ग. वस्तूची तपासणी व पडताळणी.—(१) मार्गस्थ असलेल्या वस्तूच्या प्रत्येक तपासणीचा संक्षिप्त अहवाल, अशी तपासणी केल्यापासून चोवीस तासांच्या आत **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०३** च्या भाग **क** मध्ये समुचित अधिका-याकडून ऑनलाईन नोंदविण्यात येईल आणि अशी तपासणी केल्याच्या तीन दिवसांच्या आत **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०३** च्या भाग **ख** मध्ये अंतिम अहवाल नोंदविण्यात येईल.

(२) जेथे कोणत्याही वाहनातून वाहतूक करण्यात येणा-या वस्तूची, राज्यामधील किंवा इतर कोणत्याही राज्यामधील एखाद्या ठिकाणी मार्गस्थ असताना, प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात आली असेल, तेथे, त्यानंतर कर चुकवेगिरीबाबतची विशिष्ट माहिती मिळाल्याखेरीज उक्त वाहनाची त्या राज्यात पुन्हा प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात येणार नाही.

१३८ घ. वाहन अटकावून ठेवण्यासंबंधीची माहिती अपलोड करण्याची सुविधा.—जेथे एखादे वाहन अडवून ते तीस मिनिटांहून अधिक कालावधीसाठी अटकावून ठेवण्यात आले असेल तेथे, वाहतूकदारास सामाईक पोर्टलवर **नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०४** मध्ये उक्त माहिती अपलोड करता येईल;

नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१

(नियम १३८ पहा)

इ - वे बिल

भाग-क.		
क.१	प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	
क.२	पोचवणीचे ठिकाण	
क.३	बीजक किंवा चलान क्रमांक	
क.४	बीजकाचा किंवा चलानाचा दिनांक	
क.५	वस्तूचे मूल्य	
क.६	एचएसएन संकेतांक	
क.७	वाहतुकीचे कारण	
क.८	वाहतूक कागदपत्र क्रमांक	
भाग-ख		
ख.	वाहन क्रमांक	

टिपा :

१. मागील वित्तीय वर्षात पाच कोटी रुपयांपर्यंत वार्षिक उलाढाल असणा-या करदात्यांसाठी स्तंभ क.६ मधील एचएसएन संकेतांक हा किमान दोन अंकी आकड्यात दर्शविण्यात येईल आणि मागील वित्तीय वर्षात पाच कोटी रुपयांहून अधिक वार्षिक उलाढाल असणा-या करदात्यांसाठी तो संकेतांक चार अंकी आकड्यात दर्शविण्यात येईल.

२. वाहतुकीसंबंधीच्या कागदपत्र क्रमांकामध्ये, वस्तू पावती क्रमांक किंवा रेल्वे पावती क्रमांक किंवा हवाई वाहतूक देयक क्रमांक किंवा नौ-भरणपत्र क्रमांक दर्शविलेला असेल.

३. पोचवणीच्या ठिकाणामध्ये, माल पोचविण्याच्या ठिकाणाचा पिनकोड दर्शविण्यात येईल.

४. वाहतुकीचे कारण खालील पर्यायांमधून निवडण्यात येईल :

संकेतांक	वर्णन
१	पुरवठा
२	निर्यात किंवा आयात
३	उक्ते काम (जॉब वर्क)
४	अर्धसुट्या किंवा पूर्णसुट्या स्थितीत
५	ज्ञात नसलेला प्राप्तकर्ता
६	लाइन सेल्स
७	परत आलेला पुरवठा
८	प्रदर्शन किंवा जत्रा
९	स्वतःच्या वापरासाठी
१०	इतर

नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी - ०२

[नियम १३८ पहा]

एकत्रिकृत इ-वे बिल

इ-वे बिलांची संख्या	
	इ- वे बिल क्रमांक

नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी - ०३

[नियम १३८ ग पहा]

पडताळणी अहवाल

भाग क	
अधिका-याचे नाव	
तपासणीचे ठिकाण	
तपासणीची वेळ	
वाहन क्रमांक	
इ-वे बिल क्रमांक	

बीजक किंवा चलान किंवा देयकाचा दिनांक	
बीजक किंवा चलान किंवा देयकाचा क्रमांक	
वाहनाच्या प्रभारी व्यक्तीचे नाव	
वस्तूचे वर्णन	
वस्तूचे घोषित प्रमाण	
वस्तूचे घोषित मूल्य	
विसंगतीचे संक्षिप्त वर्णन	
वस्तू अटकावण्यात आल्या होत्या का ?	
जर नाही असेल तर , वाहन सोडून दिल्याचा दिनांक व वेळ.	

भाग ख	
वस्तूचे प्रत्यक्ष प्रमाण	
वस्तूचे प्रत्यक्ष मूल्य	
देय असलेला कर	
एकात्मिक कर	
केंद्रीय कर	
राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर	
उपकर	
देय असलेली शास्ती	
एकात्मिक कर	
केंद्रीय कर	
राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर	
उपकर	
नोटिशीचा तपशील	
दिनांक	
क्रमांक	
निष्कर्षाचा सारांश	

नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी - ०४

[नियम १३८ घ पहा]

वाहन अटकावणीचा तपशील

इ-वे बिल क्रमांक	
वाहन अटकावणीचे अंदाजे ठिकाण	
अटकावणीचा कालावधी	
प्रभारी अधिका-याचे नाव (ज्ञात असल्यास,)	
दिनांक	
वेळ	

नमुना जीएसटी आयएनव्ही - १

[नियम १३८ क पहा]

बीजक संदर्भ क्रमांकाची निर्मिती

आयआरएन :		दिनांक :	
पुरवठादाराचा तपशील			
जीएसटीआयएन			
कायदेशीर नाव			
व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास			
पत्ता			
बीजकाचा अनुक्रमांक			
बीजकाचा दिनांक			
	प्राप्तकर्त्याचा तपशील (देयक दिलेला)	माल प्रेषितीचा तपशील (माल पाठविलेला.)	
जीएसटीआयएन किंवा युआयएन, उपलब्ध असल्यास			
नाव			
पत्ता			
राज्य (नाव आणि संकेतांक)			
पुरवठ्याचा प्रकार —			
	बी ते बी पुरवठा		
	बी ते सी पुरवठा		
	प्रत्यावर्ती आकार लागू		
	टीसीएस लागू	प्रचालकाचा जीएसटीआयएन	
	टीडीएस लागू	टीडीएस प्राधिकरणाचा जीएसटीआयएन	
	निर्यात		
	सेझला केलेला पुरवठा		
	मानीव निर्यात		

अनु. क्र.	वस्तूचे वर्णन	एचएस एन	प्रमाण	युनिट	किंमत (प्रति युनिट)	एकूण मूल्य	सूट, कोणतीही असल्यास	करपात्र मूल्य	केंद्रीय कर		राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्र कर		एकात्मिक कर		उपकर		
									दर	रक्कम	दर	रक्कम	दर	रक्कम	दर	रक्कम	
	वाहणावळ																
	विमा																
	आवेष्टन व पाठवणी आकार, इत्यादी																
	एकूण																
	एकूण बीजक मूल्य (आकड्यात)																
	एकूण बीजक मूल्य (अक्षरी)																

स्वाक्षरी,
स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव
पदनाम व दर्जा”.

१०. मुख्य नियमांमधील नमुन्यांमध्ये,—

१. “ नमुना जीएसटी इएनआर -०१” या ऐवजी पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल आणि तो १ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

“ नमुना जीएसटी इएनआर-०१

[नियम ५८ (१) पहा]

कलम ३५ (२) अन्वये नावनोंदणीसाठी अर्ज

[फक्त अनॉदणीकृत व्यक्तींसाठी]

१.	राज्याचे नाव	
२.	(क) कायदेशीर नाव	
	(ख) व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास	
	(ग) स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)	
	(घ) आधार (फक्त मालकी संस्थांच्या बाबतीत लागू असेल)	
३.	नावनोंदणीचे प्रकार	
	(एक) वखार किंवा आगार	(दोन) गोदाम
	(तीन) वाहतूक सेवा	(चार) शीतगृह
४.	धंद्याची रचना (कृपया योग्य ते निवडावे)	
	(एक) मालकी किंवा हिंदू अविभक्त कुटुंब	(दोन) भागीदारी
	(तीन) कंपनी	(चार) इतर

५.	धंद्याच्या मुख्य ठिकाणाचा तपशील					
(क)	पत्ता					
	इमारत क्रमांक किंवा सदनिका क्रमांक			मजला क्रमांक		
	परिसराचे नाव किंवा			रस्ता किंवा मार्ग		
	शहराचे किंवा नगराचे किंवा वसतिस्थानाचे किंवा गावाचे नाव			तालुका किंवा गट		
	जिल्हा					
	राज्य			पिन कोड		
	अक्षांश			रेखांश		
(ख)	संपर्कासाठी माहिती (अधिप्रमाणनासाठी, इ-मेल पत्ता आणि भ्रमणध्वनी क्रमांक वापरण्यात येईल)					
	इ-मेल पत्ता		दूरध्वनी	एसटीडी		
	भ्रमणध्वनी क्रमांक		फॅक्स	एसटीडी		
(ग)	जागेचे स्वरूप					
	मालकीची	भाडेपट्ट्यावर	भाडेतत्वावर	संमतीने	सामाईक	इतर (विनिर्दिष्ट करावे)
६.	धंद्याच्या अतिरिक्त ठिकाणाचा तपशील-धंद्याचे अतिरिक्त ठिकाण (ठिकाणे) जादा दाखल करा, कोणतीही असल्यास, (बाब ५ [(क), (ख), आणि (ग)] यामध्ये ज्याप्रमाणे माहिती भरली असेल त्याप्रमाणेच माहिती भरावी.)					
७.	संमती.					
	मी, आधार क्रमांक धारकाच्या वतीने, < नमुन्यामध्ये दिलेल्या आधारक्रमांकाच्या आधारे पूर्वी भरलेला > अधिप्रमाणन करण्याच्या प्रयोजनासाठी यूआयडीएआय मधील माझा तपशील घेण्यास “वस्तू व सेवा कर नेटवर्कला” संमती देतो. “वस्तू व सेवा कर नेटवर्कने” मला असे कळविले आहे की, ओळखीसंबंधीची माहिती ही केवळ आधारधारकाची ओळख सिद्ध करण्यासाठीच वापरली जाईल आणि ती केवळ अधिप्रमाणन करण्याच्या प्रयोजनासाठीच केंद्रीय ओळख आधार माहिती संग्रहालयाला दिली जाईल.					
८.	अपलोड केलेल्या कागदपत्रांची यादी (ओळख व पत्ता यांचा पुरावा)					
९.	सत्यापन					
	मी, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती ही, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.					
	ठिकाण :			स्वाक्षरी, प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव		
	दिनांक :					
कार्यालयीन वापराकरिता :						
नावनोंदणी क्रमांक :				दिनांक-”.		

२. नमुना जीएसटी आरएफडी-०१ च्या या ऐवजी, पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल आणि तो, १ जुलै २०१७ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल,—

नमुना जीएसटी आरएफडी-०१

[नियम ८९(१) पहा]

परताव्यासाठीचा अर्ज

(नैमित्तिक किंवा अनिवासी करपात्र व्यक्ती, कर वजातदार, कर गोळा करणारा, अनौदणीकृत व्यक्ती आणि इतर नौदणीकृत व्यक्ती यांसाठी लागू)

१.	जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक								
२.	कायदेशीर नाव								
३.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास								
४.	पत्ता								
५.	कर कालावधी, लागू असल्यास	पासून <वर्ष > <महिना> ते <वर्ष> <महिना>							
६.	दावा केलेली परताव्याची रक्कम (रु.)	अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर	एकूण	
		केंद्रीय कर							
		राज्य/संघ राज्य-क्षेत्र कर							
		एकात्मिक कर							
		उपकर							
७.	दावा केलेल्या परताव्याची कारणे (ड्रॉप डाऊनमधून निवडा)	(क) इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवही मधील अतिरिक्त शिल्लक (ख) सेवांची निर्यात-करांच्या प्रदानासह (ग) वस्तूची/सेवांची निर्यात-कर प्रदान न करता (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम) (घ) आदेशापोटी							
	अनु. क्र.	आदेशाचा प्रकार	आदेश क्रमांक	आदेशाचा दिनांक	आदेश देणारा प्राधिकारी	प्रदानाचा संदर्भ क्रमांक, कोणताही असल्यास			
	(एक)	निर्धारण							
	(दोन)	तात्पुरते निर्धारण							
	(तीन)	अपील							
	(चार)	इतर कोणताही आदेश (विनिर्दिष्ट करावा)							
	(ड)	कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या पहिल्या परंतुकाचा खंड (दोन)]							

		(च)	सेझ युनिट/सेझ विकासक यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कर प्रदानासह)			
		(छ)	सेझ युनिट/सेझ विकासक यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कर प्रदानाशिवाय)			
		(ज)	मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता			
		(झ)	जो पुरवठा, एकतर पूर्णपणे किंवा अंशतः केलेला नाही आणि ज्यासाठी बीजक दिलेले नाही अशा पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर (अग्रिम प्रदानावर भरलेला कर)			
		(ञ)	राज्यांतर्गत पुरवठ्यावर प्रदान केलेला कर जो पुरवठा नंतर आंतरराज्यीय असल्याचा निर्णय झाला असेल आणि त्याउलट (पुरवठ्याच्या ठिकाणातील बदल).			
		(ट)	कराचे अतिरिक्त प्रदान, कोणतेही असल्यास			
		(ठ)	इतर कोणतेही (विनिर्दिष्ट करावे)			
८.	बँक खात्याचा तपशील	बँकेचे नाव	बँकेच्या शाखेचा पत्ता	आय.एफ. एस.सी.	बँक खात्याचा प्रकार	खाते क्रमांक
९.	कलम ५४(४) अन्वये अर्जदाराने, लागू असल्यास, स्वयं-प्रतिज्ञापन दाखल केले आहे काय	होय ☐	नाही ☐			

प्रतिज्ञापन [कलम ५४(३) चे दुसरे परंतुक]

मी, याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, निर्यात केलेल्या वस्तू ह्या कोणत्याही निर्यात शुल्काच्या अधीन नाहीत. मी आणखी असेही घोषित करतो/करते की, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्ही यांवर कोणत्याही शुल्क प्रतिग्रहांचा लाभ घेतलेला नाही आणि ज्या पुरवठ्याच्या संबंधात परताव्याचा दावा केला आहे त्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा मी दावा केलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन [कलम ५४(३) (दोन)]

मी, याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, अर्जामध्ये दावा केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्यामध्ये, निरंक दराने केलेल्या किंवा पूर्णपणे सूट दिलेल्या पुरवठ्यांसाठी वापरलेल्या वस्तू किंवा सेवा यांवर लाभ घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा अंतर्भाव नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन [नियम ८९(२) (च)]

मी, याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, या परताव्याच्या दाव्याखाली येणा-या अर्जदाराने भरलेल्या कराचा, विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटने/विशेष आर्थिक क्षेत्र विकासकाने निविष्टी कराची जमा रक्कम म्हणून लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन [नियम ८९(२) (छ)]

(मानीव निर्यातीच्या प्राप्तकर्त्यासाठी)

मी, याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, ज्या कालावधीसाठी परताव्याचा दावा करण्यात येत आहे त्या कर कालावधीसाठी **नमुना जीएसटीआर-२** मध्ये दाखल केलेल्या आवक पुरवठ्यांच्या विवरणपत्रात प्रतिवेदन केलेल्या बीजकांच्या बाबतीतच परताव्याचा दावा करण्यात आला आहे आणि दाव्याची रक्कम उक्त कर कालावधीसाठी दाखल केलेल्या वैध विवरणात घेतलेल्या निविष्ट कराच्या जमा रकमेपेक्षा अधिक नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

स्वयं-प्रतिज्ञापन [नियम ८९(२)(ठ)]

मी, _____ जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक _____ असलेला अर्जदार, याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व प्रमाणित करतो/करते की, परतावा अर्जात दावा केलेल्या, _____ पासून _____ पर्यंतच्या कालावधीसाठीचा कर, व्याज किंवा इतर कोणतीही रक्कम यांसंबंधातील रुपये _____ इतक्या रकमेच्या परताव्याच्या संबंदात, अशा कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

[कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये ज्या अर्जदारांनी परताव्याचा दावा केलेला आहे अशा अर्जदारांनी हे प्रतिज्ञापन सादर करण्याची आवश्यकता नाही.]

१०. सत्यापन—

मी/आम्ही (करदात्याचे नाव) याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर देण्यात आलेली माहिती ही माझ्या/आमच्या माहितीप्रमाणे आणि विश्वासाप्रमाणे खरी व बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

मी/आम्ही असे घोषित करतो/करते की, मला/आम्हाला याआधी यापोटी कोणताही परतावा मिळालेला नाही.

ठिकाण

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी,

(नाव)

दिनांक

पदनाम/दर्जा.

जोडपत्र-१

विवरणपत्र-१ [नियम ८९(५)]

परताव्याचा प्रकार : कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या पहिल्या परंतुकाचा खंड (दोन)] (रक्कम रुपयांत)

व्यस्त दराने पुरवठा केलेल्या वस्तूंची उलाढाल	व्यस्त दराने पुरवठा केलेल्या वस्तूवर देय असलेला कर	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	दावा करावयाची कमाल परताव्याची रक्कम [(१ × ४ ÷ ३) - २]
१	२	३	४	५

विवरणपत्र-२ [नियम ८९(२) (ग)]

परताव्याचा प्रकार : कर प्रदानासह सेवांची निर्यात

(रक्कम रुपयांत)

अनु-क्रमांक	बीजकाचा तपशील			एकात्मिक कर		बीआरसी/एफआयआरसी		नावेपत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर, कोणताही असल्यास	जमापत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर, कोणताही असल्यास	निव्वळ एकात्मिक कर (६ + ९ - १०)
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	करपात्र मूल्य	रक्कम	क्रमांक	दिनांक			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

विवरणपत्र-३ [नियम ८९(२) (ख) आणि ८९ (२) (ग)]

परताव्याचा प्रकार : कर प्रदानाशिवाय केलेली निर्यात (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)

(रक्कम रुपयांत)

अनु-क्रमांक	बीजकाचा तपशील			वस्तू/सेवा	नौभरण देयक/निर्यातीचे देयक			इजीएमचा तपशील		बीआरसी/एफआयआरसी	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य		बंदराचा संकेतांक	क्रमांक	दिनांक	संदर्भ क्रमांक	दिनांक	क्रमांक	दिनांक
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२

विवरणपत्र-३क [नियम ८९(४)]

परताव्याचा प्रकार : कर प्रदानाशिवाय केलेली निर्यात (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)—परताव्याच्या रकमेची परिगणना (रक्कम रुपयांत)

वस्तू व सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	परताव्याची रक्कम (१ × २ ÷ ३)
१	२	३	४

विवरणपत्र-४ [नियम ८९(२) (घ) आणि ८९ (२) (ङ)]

परताव्याचा प्रकार : सेझ युनिट किंवा सेझ विकासकास केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कराचा भरणा केल्यावर)

(रक्कम रुपयांत)

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			नौभरण देयक/ निर्यातीचे देयक/ सेझद्वारे पृष्ठांकित केलेले बीजक		एकात्मिक कर		नावेपत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर, कोणताही असल्यास	जमापत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर, कोणताही असल्यास	निव्वळ एकात्मिक कर (८ + ९ - १०)
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	करपात्र मूल्य	रक्कम			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

विवरणपत्र-५ [नियम ८९(२) (घ) आणि ८९ (२) (ङ)]

परताव्याचा प्रकार : सेझ युनिट किंवा सेझ विकासकास केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कराचा भरणा केल्याशिवाय)

(रक्कम रुपयांत)

अनुक्रमांक	बीजकाचा तपशील			वस्तू/सेवा	नौभरण देयक/निर्यातीचे देयक/ पृष्ठांकित बीजक क्रमांक	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य		क्रमांक	दिनांक
१	२	३	४	५	६	७

विवरणपत्र-५क [नियम ८९(४)]

परताव्याचा प्रकार : कराचा भरणा न करता सेझ युनिट / सेझ विकासकास केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)—
परताव्याच्या रकमेची परिगणना

(रक्कम रुपयांत)

वस्तू व सेवांच्या शून्यधारित पुरवठ्याची उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	परताव्याची रक्कम (१ × २ ÷ ३)
१	२	३	४

विवरणपत्र-६ [नियम ८९(२) (ज)]

परताव्याचा प्रकार : पुरवठ्यांच्या ठिकाणातील बदलापोटी (आंतरराज्यीय ते राज्यांतर्गत आणि त्या उलट)

आदेशाचा तपशील [कलम ७७ (१) आणि (२) अन्वये, कोणताही असल्यास]

आदेश क्रमांक :

आदेशाचा दिनांक :

(रक्कम रुपयांत)

जीएसटीआयएन/ युआयएन नाव (बी ते सी च्या बाबतीत)	पूर्वी राज्यांतर्गत/आंतरराज्यीय व्यवहार म्हणून समजण्यात आलेल्या व्यवहाराचा समावेश असलेल्या बीजकांचा तपशील										जो व्यवहार तदनंतर आंतरराज्यीय/राज्यांतर्गत पुरवठा असल्याचा निर्णय झाला असेल असा व्यवहार				
	बीजकाचा तपशील					एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	पुरवठ्याचे ठिकाण	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर	पुरवठ्याचे ठिकाण
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	करपात्र मूल्य											
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	

विवरणपत्र-७ [नियम ८९(२) (ट)]

परताव्याचा प्रकार : दाखल केलेल्या अंतिम विवरणाच्या बाबतीत, कराचे अतिरिक्त प्रदान, कोणतेही असल्यास

(रक्कम रुपयांत)

कर कालावधी	विवरणाचा एआरएन	विवरण दाखल केल्याचा दिनांक	देय असलेला कर			
			एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
१	२	३	४	५	६	७

जोडपत्र - २

प्रमाणपत्र [नियम ८९(२) (ड)]

असे प्रमाणित करण्यात येते की, मे. .... (अर्जदारांचे नाव), जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक ..... याने <..... > या कर कालावधीसाठी दावा केलेल्या (रुपये .....) ..... (अक्षरी रुपये) इतक्या रकमेच्या परताव्यासंबंधात कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकण्यात आलेला नाही. हे प्रमाणपत्र, अर्जदाराने परिरक्षित केलेल्या/सादर केलेल्या लेखापुस्तकांच्या व इतर संबद्ध अभिलेखांच्या विवरणांचा तपशील यांच्या तपासणीवर आधारित आहे.

सनदी लेखापाल/परिव्यय लेखापाल याची स्वाक्षरी :

नाव :

सदस्यत्वाचा क्रमांक :

ठिकाण :

दिनांक :

टीप.— हे प्रमाणपत्र, अधिनियमाच्या कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये परताव्याचा दावा करताना, अर्जदाराने सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

सूचना—

१. वापरलेल्या संज्ञा
  - (क) बी ते सी : नोंदणीकृत व्यक्तीकडून अनोंदणीकृत व्यक्तीकडे
  - (ख) इजीएम : निर्यातीची सर्वसाधारण तपशीलसूची (एक्सपोर्ट जनरल मॅनिफेस्ट)
  - (ग) जीएसटीआयएन : वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक
  - (घ) आयजीएसटी : एकात्मिक वस्तू व सेवा कर
  - (ङ) आयटीसी : निविष्टी कराची जमा रक्कम
  - (च) पीओएस : पुरवठ्याचे ठिकाण (संबंधित राज्य)
  - (छ) सेझ (SEZ) : विशेष आर्थिक क्षेत्र
  - (ज) तात्पुरता आय डी : तात्पुरता ओळख क्रमांक
  - (झ) यूआय एन : विशिष्ट ओळख क्रमांक
२. इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीत उपलब्ध असणा-या अतिरिक्त रकमेच्या परताव्याचा दावा, विवरणाद्वारे किंवा अर्ज सादर करूनसुद्धा करता येईल.
३. अर्ज सादर करण्याच्या वेळी इलेक्ट्रॉनिक जमा खातेवहीत किंवा रोकड खातेवहीत नावे नोंद करण्यात येईल.
४. सर्व बाबतीत अर्ज परिपूर्ण असल्याचे दिसून आल्यास, नमुना जीएसटी आरएफडी-०२ मध्ये पोच देण्यात येईल.
५. एकात्मिक वस्तू व सेवा कराच्या प्रदानासह केलेल्या वस्तूंच्या निर्यातीवरील परताव्याचा दावा या अर्जाद्वारे केला जाणार नाही.
६. बँक खात्याचा तपशील हा नोंदणीविषयक माहिती अनुसार असावा. बँक खात्याच्या तपशिलात कोणताही बदल झाल्यास तो अर्जात उद्धृत करण्यापूर्वी त्याची सुधारणा प्रथम नोंदणीच्या तपशिलात करण्यात येईल.
७. जेथे आवश्यक असेल त्या प्रकरणांत प्रतिज्ञापन सादर करण्यात यावे.
८. 'निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम' याचा अर्थ, विवरणपत्र-१ च्या प्रयोजनार्थ, संबद्ध कालावधीत निविष्टीबाबत घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, असा आहे आणि विवरणपत्र ३ क आणि ५ क च्या प्रयोजनार्थ निविष्टी सेवांबाबत वरीलप्रमाणे घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचाही त्यात समावेश असेल.
९. 'समायोजित केलेली एकूण उलाढाल' याचा अर्थ, संबंधित कालावधी दरम्यान, शून्याधारित पुरवठ्यांखेरीज इतर करमाफ पुरवठ्यांचे मूल्य वगळून, कलम २ च्या खंड (११२) अन्वये व्याख्या केल्याप्रमाणे राज्य किंवा संघ राज्यक्षेत्रातील संपूर्ण पुरवठ्याची उलाढाल, असा आहे.
१०. विवरणपत्र-१ च्या प्रयोजनार्थ, जीएसटीआर-१ आणि जीएसटीआर-२ मध्ये नोंदविलेल्या पुरवठ्यांच्या आधारे परताव्याचा दावा केलेला असेल.
११. जेथे परतावा हा सेवांच्या निर्यातीच्या संबंधात असेल तेथे, बीआरसी किंवा एफआयआरसी चा तपशील देणे बंधनकारक असेल आणि वस्तूंच्या निर्यातीच्या संदर्भात नौभरण देयक आणि इजीएम यांचा तपशील देणे बंधनकारक असेल.
१२. जेथे बीजकाच्या तपशिलांत (निर्यातीसह) सुधारणा करण्यात आली असेल तेथे सुधारित मूल्याच्या आधारे करण्यात आलेल्या गणनेनुसार परतावा मंजूर करण्यात येईल.
१३. कराचा भरणा न करता करण्यात आलेल्या निर्यातीचा तपशील विवरणपत्र-३ मध्ये नोंदविण्यात येईल.

१४. कराचा भरणा न करता सेझ युनिटला किंवा सेझ विकासकाला करण्यात आलेल्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत, दावा करावयाच्या परताव्याच्या उपलब्धतेची गणना, नियम ८९ (४) मध्ये विहित केलेल्या सूत्रानुसार करण्यात येईल.

१५. “ वस्तू व सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल ” याचा अर्थ, नियम ८९ (४) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे असेल.” ;

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप.— मुख्य नियम, हे अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र.-९०/कराधान.-१, दिनांक २२ जून २०१७ द्वारे **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार ब, मध्यवर्ती विभाग, यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही अधिसूचना क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र.क्र. १३८/कराधान-१, दिनांक १७ ऑगस्ट २०१७ द्वारे, **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक २४८, दिनांक १८ ऑगस्ट २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/ प्र. क्र. १६६/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (सातवी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २९५, भाग-चार-ब, दिनांक २१ सप्टेंबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे:-

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक ३४/२०१८-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी, पुढील नियम करीत आहे :—

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (सातवी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.

(२) या नियमांमध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, ते दिनांक १९ सप्टेंबर २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. (१) महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य नियम” असा करण्यात आला आहे) यांच्या नियम ३ मध्ये,—

(एक) उप-नियम (३) नंतर, पुढील उप-नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(३क) उप-नियम (१), (२) आणि (३) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, जिला नियम २४ खाली तात्पुरत्या तत्वावर नोंदणी देण्यात आली असेल किंवा जिने नियम ८ च्या उप-नियम (१) खाली नोंदणीसाठी अर्ज केला असेल अशा व्यक्तीस, १ ऑक्टोबर २०१७ पासून, सामाईक पोर्टलवर, एकतर थेट किंवा आयुक्ताने अधिसूचित केलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत, नमुना जीएसटी सीएमपी-०२ मध्ये सूचनापत्र इलेक्ट्रॉनिकरीत्या दाखल करून, उक्त दिनांकापूर्वी, कलम १० अन्वये कर भरण्याचा पर्याय निवडता येईल आणि उक्त दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या आत नियम ४४ च्या उप-नियम (४) च्या तरतुदीनुसार नमुना जीएसटी आयटीसी-०३ मध्ये विवरणपत्र सादर करता येईल :

परंतु, उक्त व्यक्तीस, नमुना जीएसटी आयटीसी-०३ मध्ये विवरणपत्र सादर करण्यात आल्यानंतर, नमुना जीएसटी टीआरएएन-१ मध्ये प्रतिज्ञापन सादर करता येणार नाही.”;

(दोन) उप-नियम (५) मध्ये “किंवा उप-नियम (३)” या मजकुरानंतर, “किंवा उप-नियम (३क)” हा मजकूर, समाविष्ट करण्यात येईल.

(२) मुख्य नियमांमध्ये, नियम १२० नंतर पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“१२०क. जिने, नियम ११७, नियम ११८, नियम ११९ आणि नियम १२० यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत, नमुना जीएसटी टीआरएएन-१ मध्ये प्रतिज्ञापन इलेक्ट्रॉनिकरीत्या सादर केले असेल अशा प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्तीस, अशा प्रतिज्ञापनात एकदाच सुधारणा करता येईल आणि नमुना जीएसटी टीआरएएन-१ मधील असे सुधारित प्रतिज्ञापन, उक्त नियमांत विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत किंवा याबाबत आयुक्ताकडून वाढवून देण्यात येईल अशा कालावधीच्या आत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिकरीत्या सादर करता येईल.”;

(३) मुख्य नियमांच्या, नियम १२७ मध्ये, खंड (तीन) नंतर, पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(चार) प्रत्येक तिमाहीच्या समाप्तीनंतर दहापर्यंत परिषदेला एक कार्य अहवाल सादर करणे.”;

(४) मुख्य नियमांमध्ये, नियम १३८ च्या उप-नियम (१) मध्ये, पुढील परंतुके समाविष्ट करण्यात येतील :—

“परंतु, जेथे एका राज्यात स्थित असलेल्या प्रकर्त्याने दुस-या कोणत्याही राज्यात स्थित असलेल्या उक्ते कामगाराकडे वस्तु पाठविल्या असतील तेथे, प्रकर्ता, माल पाठवणीचे मूल्य विचारात न घेता, इ-वे बिल तयार करील :

परंतु आणखी असे की, जेथे, कलम २४ च्या खंड (एक) व (दोन) अन्वये आवश्यक ती नोंदणी प्राप्त करण्यामधून सूट देण्यात आली असेल अशा व्यक्तीने हस्तकलेच्या वस्तूंची एका राज्यामधून दुस-या राज्यामध्ये वाहतूक केली असेल तेथे, उक्त व्यक्ती, माल-पाठवणीचे मूल्य विचारात न घेता इ-वे बिल तयार करील.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, “हस्तकलेच्या वस्तू” या वाक्यप्रयोगाचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण, भाग चार-ब क्र. २९३, दिनांक २१ सप्टेंबर २०१७, यामध्ये प्रसिद्ध केलेल्या दिनांक २१ सप्टेंबर २०१७ रोजीच्या महाराष्ट्र शासन, वित्त मंत्रालय, अधिसूचना क्र. ३२/२०१७-राज्य कर “यामध्ये जो अर्थ नेमून दिला असेल तोच अर्थ असेल.”;

(५) मुख्य नियमांमध्ये, १ जुलै २०१७ पासून, नमुना जीएसटीआर-३ख याच्या अनुक्रमांक ४ मधील नोंद ख (१) मध्ये, “केंद्रीय वस्तू व सेवा कर नियमांतील” या मजकुराऐवजी, “महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियमांतील” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(६) मुख्य नियमांमध्ये, १ जुलै २०१७ पासून नमुना जीएसटीआर-४ याच्या अनुक्रमांक ८ मधील नोंद ८ख (२) मध्ये “राज्यांतर्गत पुरवठा” या मजकुराऐवजी “आंतरराज्यीय पुरवठा” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(७) मुख्य नियमांमध्ये, १ जुलै २०१७ पासून नमुना जीएसटी टीआरएन-१ मध्ये,

(क) अनुक्रमांक ७(क) च्या तक्त्यामधील, स्तंभ ६ च्या शीर्षामध्ये “पात्र शुल्क” या मजकुराऐवजी, “पात्र कर” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) अनुक्रमांक ७क च्या तक्त्यामधील, अनुक्रमांक ७(क) च्या शीर्षातील “शुल्क भरलेली” या मजकुराऐवजी, “कर भरलेली” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ग) अनुक्रमांक ७(ख) च्या तक्त्यामधील, स्तंभ ८ मधील शीर्षामधील “पात्र शुल्क व कर” या मजकुराऐवजी, “पात्र कर” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(घ) अनुक्रमांक ७(ग) च्या, तक्त्यामधील, स्तंभ ६ व ७ च्या शीर्षामधील, “आधीच्या कायद्यान्वये” या मजकुराऐवजी, “विद्यमान कायद्यान्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(८) मुख्य नियमांमध्ये, ३० ऑगस्ट, २०१७ पासून नमुना जीएसटी इडब्ल्यूबी-०१ मधील टिपांमध्ये टीप ४ नंतर, पुढील टीप समाविष्ट करण्यात येईल :—

“५. जेथे माल-पाठवणी ही आयातीशी संबंधित असेल तेथे मालनोंदपत्राचा तपशील बीजकाच्या जागी नोंदविण्यात येईल.”.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप-सचिव.

टीप.—मुख्य नियम हे अधिसूचना क्र. मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १४८/कराधान-१, दिनांक ३० ऑगस्ट २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २६४, दिनांक ३० ऑगस्ट २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/ प्र. क्र. १७८/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सहावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३२५, भाग-चार ब, दिनांक ७ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक ३६/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सहावी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.

(२) या नियमांमध्ये अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, ते दिनांक २९ सप्टेंबर २०१७ रोजी अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये,—

(एक) नियम २४ मधील उप-नियम (४) मध्ये, “३० सप्टेंबर २०१७ रोजी किंवा त्यापूर्वी ” या मजकुराऐवजी, “३१ ऑक्टोबर २०१७ रोजी किंवा त्यापूर्वी ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) नियम ११८ मध्ये, “नियत दिवसापासून नव्वद दिवसांच्या कालावधीच्या आत ” या मजकुराऐवजी “नियम ११७ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत किंवा आयुक्ताद्वारे जो असा आणखी कालावधी वाढविण्यात येईल, अशा कालावधीच्या आत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(तीन) नियम ११९ मध्ये, “नियत दिवसांच्या नव्वद दिवसांच्या आत ” या मजकुराऐवजी “कलम ११७ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत किंवा आयुक्ताद्वारे जो असा आणखी कालावधी वाढविण्यात येईल, अशा कालावधीच्या आत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(चार) नियम १२० मध्ये, “नियत दिवसांच्या नव्वद दिवसांच्या आत ” या मजकुराऐवजी “कलम ११७ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत किंवा आयुक्ताद्वारे जो असा आणखी कालावधी वाढविण्यात येईल, अशा कालावधीच्या आत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(पाच) नियम १२०क मध्ये “नमुना जीएसटी टीआरएन-१ मधील प्रतिज्ञापनाची सुधारणा ” ही समास टीप समाविष्ट करण्यात येईल ;

(सहा) नमुना जीएसटी आरईजी-२९ मध्ये,—

(क) “तात्पुरती नोंदणी रद्द करण्यासाठी अर्ज ” या शीर्षाऐवजी “स्थलांतरित करदात्याचा, तात्पुरती नोंदणी रद्द करण्यासाठी अर्ज ” हे शीर्ष दाखल करण्यात येईल ;

(ख) उप शीर्ष भाग-क खालील बाब (एक) नुसार, “तात्पुरता ओळख क्रमांक ” या मजकुराऐवजी, “जीएसटीआयएन ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप.—मुख्य नियम हे अधिसूचना क्र. मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्याची अंतिम सुधारणा ही अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १६६/कराधान-१, दिनांक २१ सप्टेंबर २०१७ (अधिसूचना क्र. ३४/२०१७ राज्यकर) अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक २९५, दिनांक २१ सप्टेंबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/ प्र. क्र. १८३/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (नववी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३३५, भाग-चार ब, दिनांक १३ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे:—

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक ४५/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक-१०१७/सीआर ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी, पुढील नियम करीत आहे :—

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (नववी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.

(२) ते, राजपत्रात ते प्रसिद्ध होतील त्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मधील—

(एक) नियम ३, उप-नियम (३क) ऐवजी, पुढील उप-नियम दाखल करण्यात येईल :—

“ (३क) उप-नियम (१), (२) आणि (३) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, जिला नियम २४ खाली तात्पुरत्या तत्त्वावर नोंदणी देण्यात आली असेल किंवा जिला नियम १० च्या उप-नियम (१) अन्वये नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आले असेल अशा कोणत्याही व्यक्तीस, ३१ मार्च २०१८ रोजी किंवा त्यापूर्वी, ज्या महिन्यात तो, एकतर थेट किंवा आयुक्ताद्वारे अधिसूचित करण्यात आलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत, सामाईक पोर्टलवर, नमुना जीएसटी सीएमपी-०२ मध्ये सूचनापत्र दाखल करील त्या महिन्याच्या लागतनंतरच्या महिन्याच्या पहिल्या दिवसापासून कलम १० अन्वये कर भरण्याचा पर्याय निवडता येईल आणि अशी व्यक्ती कलम १० अन्वये कर भरण्यास प्रारंभ केल्याच्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या कालावधीचा आत नियम ४४ च्या उप-नियम (४) च्या तरतुदीनुसार नमुना जीएसटी आयटीसी-०३ मध्ये विवरणपत्र सादर करील :

परंतु, उक्त व्यक्तीस नमुना जीएसटी आयटीसी-०३ मध्ये विवरणपत्र सादर करण्यात आल्यानंतर, नमुना जीएसटी टीआरएएन-१ मध्ये प्रतिज्ञापन सादर करता येणार नाही.”;

(दोन) नियम ४६ नंतर, पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ ४६क. बीजक-नि-पुरवठ्याचे देयक:— नियम ४६ किंवा नियम ४९ किंवा नियम ५४ यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी एखादी नोंदणीकृत व्यक्ती, करपात्र तसेच करमाफ वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा पुरवठा एखाद्या अनोंदणीकृत व्यक्तीला करीत असल्यास, तिला अशा सर्व पुरवठ्यांकरिता एकच ‘बीजक-नि-पुरवठ्याचे-देयक’ देता येईल. ”;

(तीन) नियम ५४ मधील, उप-नियम (२) मध्ये,—

(क) “ कर बीजक ” या मजकुराऐवजी, “ एकत्रीकृत कर बीजक ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(ख) “ त्याच्याऐवजी कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे ” या मजकुराऐवजी, “ त्याच्याऐवजी महिन्याच्या शेवटी महिन्यामध्ये केलेल्या सेवांच्या पुरवठ्याकरिता कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(चार) नियम ६२ च्या उप-नियम (१) मध्ये, पुढील परंतुक समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ परंतु, जो एखाद्या तिमाहीचा पहिला महिना नसेल अशा महिन्याच्या पहिल्या दिनांकापासून कलम १० अन्वये जी कराचा भरणा करण्याचा पर्याय स्वीकारील अशी नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम १० अन्वये तिने तिमाहीच्या ज्या कालावधीकरिता कराचा भरणा केला आहे अशा कालावधीसाठी नमुना जीएसटीआर ०४ मध्ये विवरण सादर करील आणि कलम १० अन्वये कराचा भरणा करण्याचा पर्याय स्वीकारण्यापूर्वीच्या तिमाहीतील कालावधीकरिता त्याला लागू असणारे विवरण सादर करील.”;

(पाच) नमुना जीएसटी सीएमपी-०२ मध्ये, “ नियम ३(२) पहा ” या मजकुराऐवजी, “ नियम ३(३) व ३(३क) पहा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(सहा) नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये तक्ता ६ ऐवजी, पुढील तक्ता दाखल करण्यात येईल :-

“६. शून्याधारित पुरवठा व मानीव निर्यात

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			नौभरण देयक/निर्यातीचे देयक		एकात्मिक कर			उपकर
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
६ क. निर्यात									
६ख. सेझ युनिटाला किंवा सेझ विकासकाला केलेला पुरवठा									
६ग. मानीव निर्यात									
									”.

(सात) नमुना जीएसटीआर-१क मध्ये, तक्ता ४ ऐवजी, पुढील तक्ता दाखल करण्यात येईल :-

“४. सेझला केलेला शून्याधारित पुरवठा व मानीव निर्यात

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			एकात्मिक कर			उपकर
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	दर	करपात्र मूल्य	कराची रक्कम	
१	२	३	४	५	६	७	८
४क. सेझ युनिटाला किंवा सेझ विकासकाला केलेला पुरवठा							
४ख. मानीव निर्यात							
							”.

(आठ) नमुना जीएसटीआर-४ मध्ये, सूचना क्रमांक ९ नंतर, पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :-

“ १०. जुलै, २०१७ ते डिसेंबर, २०१७ या कर कालावधीकरिता तक्ता ४ च्या अनुक्रमांक ४क मधील माहिती सादर करण्यात येणार नाही.”

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,
शासनाचे उप सचिव.

टीप.—मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्र. मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही वित्त विभाग अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १७८/कराधान-१, दिनांक ७ ऑक्टोबर २०१७ (अधिसूचना क्र. ३६/२०१७-राज्यकर) अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३२५, दिनांक ७ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र. क्र. १८८/कराधान-१, अनुसार महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (दहावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३४५, भाग चार-ब, दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

अधिसूचना

अधिसूचना क्र. ४७/२०१७—राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्र. मवसेक. १०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.— महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३), याच्या कलम १६४ च्या पोट-कलम (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करित आहे :—

- (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (दहावी सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.
- (२) ते, १८ ऑक्टोबर २०१७ पासून अंमलात आले असल्याचे मानण्यात येईल.

२. महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये,—

(एक) नियम ८९ मध्ये, उप-नियम (१) मधील तिस-या परंतुकाऐवजी पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“ परंतु तसेच, मानीव निर्यात म्हणून समजलेल्या पुरवठ्याच्या बाबतीत,—

(क) मानीव निर्यात पुरवठ्याच्या प्राप्तकर्त्याद्वारे ; किंवा

(ख) अशा पुरवठ्यावरील निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा प्राप्तकर्ता लाभ घेत नसेल आणि पुरवठादारास परताव्याची मागणी करता येईल अशा आशयाचे हमीपत्र देत असेल त्याबाबतीत, मानीव निर्यात पुरवठ्याच्या पुरवठादाराद्वारे, अर्ज दाखल करण्यात येईल ” ;

(दोन) नियम ९६ क मध्ये, उप-नियम (१) मधील खंड (क) मध्ये, “ तीन महिन्यांच्या समाप्तीनंतर ”, या मजकुरानंतर, “ किंवा आयुक्ताकडून मान्य करण्यात येईल, अशा आणखी कालावधीनंतर ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(तीन) नमुना जीएसटी आरएफडी-०१ मध्ये,—

(क) “ विवरणपत्र-२ ”, या विवरणपत्राऐवजी पुढील विवरणपत्र दाखल करण्यात येईल.

“ विवरणपत्र-२ [नियम ८९(२) (ग)]

परताव्याचा प्रकार : कर प्रदानासह सेवांची निर्यात

(रक्कम रुपयांत)

अ. क्र.	बीजकाचा तपशील		एकात्मिक कर		उपकर	बीआरसी/ एफआयआरसी		नावे पत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर व उपकर (कोणताही असल्यास)	जमा पत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर व उपकर (कोणताही असल्यास)	निव्वळ एकात्मिक कर व उपकर (६+७+१०-११)	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	करपात्र मूल्य		रक्कम	क्रमांक				दिनांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)

(ख) “ विवरणपत्र-४ ” या विवरणपत्राऐवजी, पुढील विवरणपत्र दाखल करण्यात येईल :—

“ विवरणपत्र-४ [नियम ८९(२) (घ) आणि ८९ (२) (ङ)]

परताव्याचा प्रकार : सेझ युनिट/सेझ विकासकाला केलेल्या पुरवठ्यापोटी (कराचा भरणा केल्यावर)

(रक्कम रुपयांत)

अ. क्र.	बीजकाचा तपशील		नौभरण देयक/ निर्यातीचे देयक/ सेझद्वारे पृष्ठीकित केलेले बीजक		एकात्मिक कर		उपकर	नावे पत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर व उपकर, (कोणताही असल्यास)	जमा पत्रात समाविष्ट असलेला एकात्मिक कर व उपकर, (कोणताही असल्यास)	निव्वळ एकात्मिक कर व उपकर (८+९+१०-११)	
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	करपात्र मूल्य					रक्कम
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,
शासनाचे उप सचिव.

टीप :— मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्र. मवसेक १०१७/प्र. क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये, प्रसिद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही, अधिसूचना क्रमांक मवसेक/१०१७/प्र.क्र. १७८/कराधान-१, दिनांक ७ ऑक्टोबर २०१७ अन्वये-अधिसूचना क्रमांक ४५/२०१७-राज्यकर महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्र. ३३५, दिनांक १३ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादामा कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १९५/कराधान-१ अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (अकरावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३५६, भाग-चार ब, दिनांक १ नोव्हेंबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक ५१/२०१७ राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७

क्रमांक मवसेक.१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (अकरावी सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.

(२) ते, दिनांक २८ ऑक्टोबर, २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये,—

(एक) नियम २४ मधील, उप-नियम (४) मध्ये, “३१ ऑक्टोबर २०१७ रोजी किंवा त्यापूर्वी” या मजकुराऐवजी, “३१ डिसेंबर २०१७ रोजी किंवा त्यापूर्वी” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(दोन) नियम ४५ मधील उप-नियम (३) मध्ये, “पंचविसाव्या दिवशी किंवा त्यापूर्वी समाविष्ट करण्यात येतील.” या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल,—

“पंचविसाव्या दिवशी किंवा त्यापूर्वी अथवा याबाबत अधिसूचनेद्वारे, आयुक्ताकडून वाढवून देण्यात येईल अशा कालावधीच्या आत समाविष्ट करण्यात येतील :

१. परंतु, केंद्रीय कर आयुक्ताकडून अधिसूचित करण्यात आलेली कोणतीही वाढीव कालमर्यादा ही, आयुक्ताने अधिसूचित केली असल्याचे मानण्यात येईल.”

(तीन) नियम ९६ मधील उप नियम (२) मध्ये, पुढील परंतुके समाविष्ट करण्यात येतील :-

“परंतु, एखाद्या कर कालावधीतील जावक पुरवठ्यांचे तपशील नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये सादर करण्याची तारीख ही, अधिनियमाच्या कलम ३७ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून वाढवून देण्यात आली असेल त्याबाबतीत, पुरवठादार, नमुना जीएसटीआर-३ख मध्ये विवरण सादर केल्यानंतर, निर्यातीसंबंधीची माहिती, नमुना जीएसटीआर-१ च्या तक्ता ६क मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे सादर करील आणि ती माहिती, सीमाशुल्क विभागाने निर्देशित केलेल्या यंत्रणेला सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करण्यात येईल :

परंतु, आणखी असे की, पहिल्या परंतुकाअन्वये तक्ता ६क मध्ये सादर केलेली माहिती ही, उक्त कर कालावधीकरिता नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये स्वयंप्रारूपित होईल” ;

(चार) नियम ९६क मधील उप नियम (२) मध्ये, पुढील परंतुके समाविष्ट करण्यात येतील :-

“परंतु, एखाद्या कर कालावधीतील जावक पुरवठ्यांचे तपशील नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये सादर करण्याची तारीख ही, अधिनियमाच्या कलम ३७ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून वाढवून देण्यात आली असेल त्याबाबतीत,

पुरवठादार, नमुना जीएसटीआर-३ख मध्ये विवरण सादर केल्यानंतर, निर्यातीसंबंधीची माहिती, नमुना जीएसटीआर-१ च्या तक्ता ६क मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे सादर करील आणि ती माहिती, सीमाशुल्क विभागाने निर्देशित केलेल्या यंत्रणेला सामाईक पोर्टलद्वारे इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पारेषित करण्यात येईल :

परंतु, आणखी असे की, पहिल्या परंतुकाअन्वये तक्ता ६क मध्ये सादर केलेली माहिती ही, उक्त कर कालावधीकरिता नमुना जीएसटीआर-१ मध्ये स्वयंप्रारूपित होईल.”.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,
शासनाचे उप सचिव.

टीप :—मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही, वित्त विभाग, अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १८८/कराधान-१, दिनांक १८ ऑक्टोबर २०१७ [अधिसूचना क्रमांक ४७/२०१७ राज्य कर] अन्वये महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३४५, दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय

मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. २०३/कराधान-१.—अनुसार महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (बारावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३७६, भाग-चार ब, दिनांक १५ नोव्हेंबर २०१७ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

अधिसूचना

अधिसूचना क्र. ५५/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक. १०१७/प्र. क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी, याद्वारे, पुढील नियम करीत आहे :-

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (बारावी सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.

(२) ते, दिनांक १५ नोव्हेंबर २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये,—

(१) नियम ४३ मधील उप-नियम (२) नंतर, पुढील स्पष्टीकरण समाविष्ट करण्यात येईल :-

“**स्पष्टीकरण.**—नियम ४२ च्या व या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, याद्वारे असे स्पष्ट करण्यात येते की, करमाफ पुरवठ्यांच्या एकूण मूल्यामधून, भारत सरकार, असाधारण, भाग-दोन, विभाग ३ उप-विभाग (एक) मध्ये, जीएसआर १३३८(ई), दिनांक २७ ऑक्टोबर २०१७ द्वारे प्रसिद्ध केलेल्या भारत सरकारच्या वित्त मंत्रालयाच्या महसूल विभागाच्या अधिसूचना क्रमांक ४२/२०१७-एकात्मिक कर (दर) दिनांक २७ ऑक्टोबर २०१७ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या सेवांच्या पुरवठ्याचे मूल्य वगळण्यात येईल.”;

(२) नियम ५४ मधील उप-नियम (२) मध्ये, “ उक्त पुरवठादार, कर बीजक किंवा त्याऐवजी कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे इतर कोणतेही कागदपत्र देईल” या मजकुराऐवजी “ उक्त पुरवठादाराला, कर बीजक किंवा त्याऐवजी कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे इतर कोणतेही कागदपत्र देता येईल” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(३) नियम ९७ नंतर, पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल ;

“**९७ क. इलेक्ट्रॉनिक पद्धती खेरीज दाखल करणे किंवा कार्यवाही करणे.**— यात विहित केलेल्या कोणत्याही कार्यवाहीच्या किंवा कार्यपद्धतीच्या बाबतीत या प्रकरणात काहीही अंतर्भूत असले तरी, त्या कार्यवाहीच्या किंवा कार्यपद्धतीच्या बाबतीत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिकरीत्या अर्ज, सूचना, उत्तर, प्रतिज्ञापन, विवरणपत्र दाखल करण्याबाबतच्या किंवा नोटीस, आदेश, प्रमाणपत्र इलेक्ट्रॉनिकरीत्या देण्याबाबतच्या कोणत्याही निर्देशामध्ये या नियमांसोबत जोडलेले असतील अशा नमुन्यांत, उक्त अर्ज, सूचना, उत्तर, प्रतिज्ञापन, विवरणपत्र, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीखेरीज दाखल करणे किंवा उक्त नोटीस, आदेश किंवा प्रमाणपत्र इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीखेरीज देणे याचा समावेश असेल.”;

(४) नियम १०७ नंतर, पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल ;

“**१०७क. इलेक्ट्रॉनिक पद्धती खेरीज दाखल करणे किंवा कार्यवाही करणे.**—यात विहित केलेल्या कोणत्याही कार्यवाहीच्या किंवा कार्यपद्धतीच्या बाबतीत या प्रकरणात काहीही अंतर्भूत असले तरी, त्या कार्यवाहीच्या किंवा कार्यपद्धतीच्या बाबतीत सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिकरीत्या अर्ज सूचना, उत्तर, प्रतिज्ञापन, विवरणपत्र दाखल करण्याबाबतच्या किंवा नोटीस, आदेश, प्रमाणपत्र इलेक्ट्रॉनिकरीत्या देण्याबाबतच्या कोणत्याही निर्देशामध्ये या नियमांसोबत जोडलेले असतील अशा नमुन्यांत, उक्त अर्ज, सूचना, उत्तर, प्रतिज्ञापन, विवरणपत्र, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीखेरीज दाखल करणे किंवा उक्त नोटीस, आदेश किंवा प्रमाणपत्र इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीखेरीज देणे याचा समावेश असेल.”;

(५) नियम १०९ नंतर, पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :-

“१०९ क. अपील प्राधिका-याची नियुक्ती—(१) या अधिनियमान्वये किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये किंवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये पारित करण्यात आलेल्या कोणत्याही निर्णयामुळे किंवा आदेशामुळे व्यथित झालेल्या कोणत्याही व्यक्तीस ज्या दिनांकाला उक्त निर्णय किंवा आदेश तिला कळविण्यात आला असेल त्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या आत,—

(क) जर असा निर्णय किंवा आदेश उप आयुक्ताने पारित केला असेल तर सहआयुक्त (अपिले) याच्याकडे ;

(ख) जर असा निर्णय किंवा आदेश सहायक आयुक्ताने किंवा राज्य कर अधिका-याने पारित केला असेल तर उप आयुक्त (अपिले) याच्याकडे ;

अपील करता येईल.

(२) या अधिनियमान्वये अथवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये अथवा संघ राज्यक्षेत्र वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये दिलेल्या कोणत्याही निर्णयाविरुद्ध किंवा आदेशाविरुद्ध अपील करण्यासाठी कलम १०७ च्या पोट-कलम (२) अन्वये निदेश दिलेल्या अधिका-यास—

(क) जर असा निर्णय किंवा आदेश उप आयुक्ताने पारित केला असेल तर सहआयुक्त (अपिले) याच्याकडे ;

(ख) जर असा निर्णय किंवा आदेश सहायक आयुक्ताने किंवा राज्य कर अधिका-याने पारित केला असेल तर उप आयुक्त (अपिले) याच्याकडे ;

उक्त निर्णय किंवा आदेश कळविण्यात आल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या आत अपील करता येईल.

(६) “नमुना जीएसटी आरएफडी-०१” नंतर पुढील नमुने समाविष्ट करण्यात येतील :-

“नमुना जीएसटी आरएफडी-०१क

[नियम ८९ (१) व ९७ क पहा]

परताव्यासाठीचा अर्ज (इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीखेरीज)

(नैमित्तिक करपात्र व्यक्ती किंवा अनिवासी करपात्र व्यक्ती, कर वजातदार, कर गोळा करणारा व इतर नोंदणीकृत करपात्र व्यक्ती यांसाठी लागू)

१.	जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक						
२.	कायदेशीर नाव						
३.	व्यापारनाम, कोणतेही असल्यास						
४.	पत्ता						
५.	कर कालावधी (लागू असल्यास)	पासून	<वर्ष>	<महिना>	ते	<वर्ष>	<महिना>
६.	दावा केलेली परताव्याची रक्कम (रु.)	अधिनियम	कर	व्याज	शास्ती	फी	इतर
		केंद्रीय कर					
		राज्य/संघ राज्य -क्षेत्र कर					
		एकात्मिक कर					
		उपकर					
	एकूण						
७.	दावा केलेल्या परताव्याची कारणे (ड्रॉपडाऊनमधून निवडा)	(क)	इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीमधील अतिरिक्त शिल्लक				
		(ख)	सेवांची निर्यात - कराच्या प्रदानासह				
		(ग)	वस्तूची/सेवांची निर्यात - कर प्रदान न करता (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)				

(घ)	कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४ (३) च्या पहिल्या परंतुकाच्या खंड (दोन) अन्वये]
(ङ)	सेझ युनिट/सेझ विकासक यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कर प्रदानासह)
(च)	सेझ युनिट/सेझ विकासक यांना केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (कर प्रदानाशिवाय)
(छ)	मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता.

प्रतिज्ञापन [कलम ५४(३) चे दुसरे परंतुक]

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, निर्यात केलेल्या वस्तू ह्या कोणत्याही निर्यात शुल्काच्या अधीन नाहीत. मी आणखी असेही घोषित करतो/करते की, वस्तू किंवा सेवा यावर किंवा दोन्हीवर कोणत्याही शुल्क प्रतिग्रहांचा लाभ घेतलेला नाही आणि ज्या पुरवठ्यांच्या संबंधात परताव्याचा दावा केला आहे त्या पुरवठ्यांपोटी प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा मी दावा केलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन [कलम ५४(३) (दोन)]

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, अर्जामध्ये दावा केलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या परताव्यामध्ये निरंक दराने केलेल्या किंवा पूर्णपणे सूट दिलेल्या पुरवठ्यांसाठी वापरलेल्या वस्तू किंवा सेवा यांवर लाभ घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा अंतर्भाव नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

प्रतिज्ञापन [नियम ८९(२) (च)]

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, या परताव्याच्या दाव्याअंतर्गत समावेश असलेल्या, अर्जदाराने भरलेल्या कराचा, विशेष आर्थिक क्षेत्र युनिटाने/विशेष अर्थिक क्षेत्र विकासकाने निविष्टी कराची जमा रक्कम म्हणून लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

स्वयं-प्रतिज्ञापन [नियम ८९(२) (ठ)]

मी/आम्ही _____ (अर्जदार), जीएसटीआयएन/तात्पुरता ओळख क्रमांक _____ असलेला/असलेली/असलेले, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व प्रमाणित करते/करतो की, परतावा अर्जात दावा केलेल्या, _____ पासून _____ पर्यंतच्या कालावधीसाठीचा कर, व्याज किंवा इतर कोणतीही रक्कम यांसंबंधातील रुपये _____ इतक्या रकमेच्या परताव्याच्या संबंधात, अशा कराचा व व्याजाचा भार इतर कोणत्याही व्यक्तीवर टाकलेला नाही.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा

[कलम ५४ च्या पोट-कलम (८) च्या खंड (क) किंवा खंड (ख) किंवा खंड (ग) किंवा खंड (घ) किंवा खंड (च) अन्वये ज्या अर्जदारांनी परताव्याचा दावा केलेला आहे अशा अर्जदारांनी हे प्रतिज्ञापन सादर करण्याची आवश्यकता नाही.]

८. सत्यापन—

मी/आम्ही <करदात्याचे नाव> याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करते/करतो की, यात वर दिलेली माहिती ही माझ्या/आमच्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

मी/आम्ही असे घोषित करते/करतो की, मला/आम्हाला याआधी यापोटी कोणताही परतावा मिळालेला नाही.

ठिकाण

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी,

दिनांक

(नाव)

पदनाम/दर्जा

जोडपत्र-१

विवरणपत्र-१ [नियम ८९ (५)]

परताव्याचा प्रकार : कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित झालेली निविष्टी कराची जमा रक्कम

[कलम ५४ (३) च्या पहिल्या परंतुकाचा खंड (दोन)]

(रक्कम रुपयांत)

वस्तूच्या व्यस्त दराच्या पुरवठ्याची उलाढाल.	वस्तूच्या अशा व्यस्त दराच्या पुरवठ्यावरील देय कर.	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	दावा करावयाच्या परताव्याची कमाल रक्कम $[(१ \times ४ \div ३) - २]$
१	२	३	४	५

विवरणपत्र-३क [नियम ८९ (४)]

परताव्याचा प्रकार : कर प्रदानाशिवाय निर्यात (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)—परताव्याच्या रकमेची परिगणना

(रक्कम रुपयांत)

शून्यधारित दराने पुरवठा केलेल्या वस्तूंची आणि सेवांची उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	परताव्याची रक्कम (१×२÷३)
१	२	३	४

विवरणपत्र-५क [नियम ८९ (४)]

परताव्याचा प्रकार : कराचा भरणा न करता सेझ युनिटास/सेझ विकासकास केलेल्या पुरवठ्यांपोटी (संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम)— परताव्याच्या रकमेची परिगणना

(रक्कम रुपयांत)

शून्यधारित दराने पुरवठा केलेल्या वस्तूंची आणि सेवांची उलाढाल	निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम	समायोजित केलेली एकूण उलाढाल	परताव्याची रक्कम (१×२÷३)
१	२	३	४

च. व्याज (कोणतेही असल्यास)																			
छ. विद्यमान कायद्यान्वये किंवा या अधिनियमान्वये अदत्त मागणीनुसार समायोजित केलेली रक्कम.																			
ज. द्यावयाची निव्वळ रक्कम.																			
१७.	जोडपत्रे (आदेश)									आरएफडी-०४; आरएफडी-०६; आरएफडी-०७ (भाग क)									
दिनांक :										स्वाक्षरी (डीएससी) :									
ठिकाण :										नाव :									
										पदनाम :									
										कार्यालयाचा पत्ता :									

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत

शासनाचे उपसचिव.

टीप :- मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही, वित्त विभाग, अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. १९५/कराधान-१, दिनांक १ नोव्हेंबर २०१७ (अधिसूचना क्रमांक ५१/२०१७, राज्य कर) अन्वये **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक ३५६, दिनांक १ नोव्हेंबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आली होती.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. २१९/कराधान-१—अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (तेरावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक ३, भाग चार-ब, दिनांक १ जानेवारी २०१८ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

अधिसूचना

अधिसूचना क्र. ७०/२०१७-राज्य कर

क्रमांक मवसेक-१०१७/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :—

१. (१) या नियमांस, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (तेरावी सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.
(२) ते २१ डिसेंबर २०१७ पासून अंमलात आले असल्याचे मानण्यात येईल.
२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ मध्ये,—
(एक) नमुना जीएसटीआर-१ मधील तक्ता ६ ऐवजी, पुढील तक्ता दाखल करण्यात येईल :—

“ ६. शून्याधारित पुरवठा व मानीव निर्यात

प्राप्तकर्त्याचा जीएसटीआयएन	बीजकाचा तपशील			नौभरण देयक (शिर्पीग बिल)/निर्यात देयक		एकात्मिक कर			केंद्रीय कर			राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर			उपकर
	क्रमांक	दिनांक	मूल्य	क्रमांक	दिनांक	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	दर	करपात्र मूल्य	रक्कम	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)
६क. निर्यात															
६ख. सेझ युनिट किंवा सेझ विकासक यांना केलेला पुरवठा															
६ग. मानीव निर्यात															

(घ) प्रतिज्ञापनाऐवजी [नियम ८९(२) (छ)] खालील प्रतिज्ञापन दाखल करण्यात येईल :-

“ प्रतिज्ञापन

[नियम ८९ (२) (छ)]

(मानीव निर्यातीच्या प्राप्तकर्त्यासाठी/पुरवठादारासाठी)

प्राप्तकर्त्याने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत,—

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, ज्या कालावधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात येत आहे आणि ज्याच्या परताव्याची रक्कम, उक्त कर कालावधीसाठी दाखल केलेल्या वैध विवरणात उपलब्ध झालेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेपेक्षा अधिक नाही अशा कालावधीसंबंधातील, विवरणपत्र ५ख मध्ये ज्या बीजकांचा तपशील देण्यात आला आहे, केवळ अशाच बीजकासंबंधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात आला आहे. मी असेही घोषित करतो/करते की, पुरवठादाराने उक्त पुरवठांच्याबाबतीत परताव्याचा दावा केलेला नाही.

पुरवठादाराने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत,—

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, ज्या कालावधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात येत आहे अशा कालावधीसंबंधातील, विवरणपत्र ५ख मध्ये ज्या बीजकांचा तपशील देण्यात आला आहे, केवळ अशाच बीजकासंबंधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात आला आहे. मी असेही घोषित करतो/करते की, प्राप्तकर्ता उक्त पुरवठांच्या बाबतीत कोणत्याही परताव्याचा दावा करणार नाही आणि तसेच, प्राप्तकर्त्याने अशा पुरवठांचावर कोणत्याही निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी,

नाव

पदनाम/दर्जा.

हमीपत्र

मी, याद्वारे, परतावा दिलेल्या रकमेच्या बाबतीत, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर/राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियमाच्या कलम १६ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ग) तसेच कलम ४२ च्या पोट-कलम (२) च्या आवश्यक बाबींची पूर्तता करण्यात आली नसल्याचे नंतर आढळून आले असेल तर, शासनाला, मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम व्याजासह परत करण्याची हमी देत आहे.

स्वाक्षरी.”

(तीन) नमुना जीएसटी आरएफडी-०१ क मध्ये,—

(क) तक्ता ७ मधील खंड (छ) मध्ये, “मानीव निर्यातीचा प्राप्तकर्ता” या मजकुराऐवजी “मानीव निर्यात पुरवठांच्या प्राप्तकर्ता/मानीव निर्यात पुरवठांचा पुरवठादार,” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(ख) प्रतिज्ञापनानंतर [नियम ८९(२) (छ)], पुढील मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल :-

“ प्रतिज्ञापन

[नियम ८९ (२) (छ)]

(मानीव निर्यातीच्या प्राप्तकर्त्यासाठी/पुरवठादारासाठी)

प्राप्तकर्त्याने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत,— □

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, ज्या कालावधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात येत आहे आणि ज्याच्या परताव्याची रक्कम, उक्त कर कालावधीसाठी दाखल केलेल्या वैध विवरणात उपलब्ध झालेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेपेक्षा अधिक नाही अशा कालावधीसंबंधातील, विवरणपत्र ५ख मध्ये ज्या बीजकांचा तपशील देण्यात आला आहे, केवळ अशाच बीजकासंबंधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात आला आहे. मी असेही घोषित करतो/करते की, पुरवठादाराने, उक्त पुरवठांच्याबाबतीत परताव्याचा दावा केलेला नाही.

पुरवठादाराने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत,— □

मी, याद्वारे, असे घोषित करतो/करते की, ज्या कालावधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात येत आहे. अशा कालावधीसंबंधातील, विवरणपत्र ५ख मध्ये ज्या बीजकांचा तपशील देण्यात आला आहे, केवळ अशाच बीजकासंबंधीच्या परताव्याचा दावा करण्यात आला आहे. आणि प्राप्तकर्ता, उक्त पुरवठांच्या बाबतीत कोणत्याही परताव्याचा दावा करणार नाही आणि तसेच, प्राप्तकर्त्याने अशा पुरवठांच्यावर कोणत्याही निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा लाभ घेतलेला नाही.

स्वाक्षरी,

नाव

पदनाम/दर्जा.

हमीपत्र

मी, याद्वारे, परतावा दिलेल्या रकमेच्या बाबतीत, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर/राज्य वस्तू व सेवा कर अधिनियमाच्या कलम १६ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ग) तसेच कलम ४२ च्या पोट-कलम (२) च्या आवश्यक बाबींची पूर्तता करण्यात आली नसल्याचे नंतर आढळून आले असेल तर, शासनाला, मंजूर केलेल्या परताव्याची रक्कम व्याजासह परत करण्याची हमी देत आहे.

स्वाक्षरी

नाव

पदनाम/दर्जा.”;

(ग) विवरणपत्र (१) नंतर, पुढील विवरणपत्र समाविष्ट करण्यात येईल :—

“विवरणपत्र १-क

[नियम ८९ (२) (ज)]

परताव्याचा प्रकार : कराच्या व्यस्त संरचनेमुळे संचित निविष्टी कराची जमा रक्कम [कलम ५४(३) च्या पहिल्या परंतुकाचा खंड (दोन)]

अनु क्र.	प्राप्त झालेल्या आवक पुरवठ्यांच्या बीजकांचा तपशील			आवक पुरवठ्यांवर प्रदान केलेला कर			निर्गमित केलेल्या जावक पुरवठ्यांच्या बीजकांचा तपशील			जावक पुरवठ्यांवर प्रदान केलेला कर		
	क्रमांक	दिनांक	करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	क्रमांक	दिनांक	करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)

(घ) विवरणपत्र ५क नंतर, पुढील विवरणपत्र समाविष्ट करण्यात येईल :—

“विवरणपत्र ५-ख

[नियम ८९ (२) (छ)]

परताव्याचा प्रकार : मानीव निर्यातीमुळे

अनु क्रमांक	पुरवठादाराने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत जावक पुरवठ्यांच्या बीजकांचा तपशील/प्राप्तकर्त्याने दावा केलेल्या परताव्याच्या बाबतीत आवक पुरवठ्यांच्या बीजकांचा तपशील			प्रदान केलेला कर			
	क्रमांक	दिनांक	करपात्र मूल्य	एकात्मिक कर	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	उपकर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप.— मुख्य नियम हे, अधिसूचना क्रमांक मवसेक.-१०१७/प्र.क्र. ९०/कराधान-१, दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक १७०, भाग चार-ब, मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आणि त्यांची अंतिम सुधारणा ही, वित्त विभाग, अधिसूचना क्रमांक मवसेक.-१०१७/प्र.क्र. २०३/कराधान-१, दिनांक १५ नोव्हेंबर २०१७ (अधिसूचना क्र. ५५/२०१७-राज्य कर) **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्रमांक ३७६, दिनांक १५ नोव्हेंबर २०१७ यामध्ये प्रसिद्ध केले होते.

वित्त विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मे २०१८

अधिसूचना क्रमांक मवसेक १०१८/प्र.क्र. ०५/कराधान-१—अनुसार महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (चौदावी सुधारणा) नियम, २०१७ हे महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण क्रमांक १२, भाग चार-ब, दिनांक ४ जानेवारी २०१८ यामध्ये इंग्रजी भाषेत प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आता त्या सुधारणा नियमांचा मराठी अनुवाद पुढीलप्रमाणे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

अधिसूचना

अधिसूचना क्रमांक ७५/२०१७-राज्य कर

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७.

क्रमांक मवसेक-१०१८/प्र.क्र. ४३/कराधान-१.—महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या कलम १६४ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ या मध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता पुढील नियम करित आहे :—

१. (१) या नियमांना, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (चौदावी सुधारणा) नियम, २०१७, असे म्हणावे.

(२) अन्यथा विनिर्दिष्ट केले असेल ते खेरीज करून, ते २९ डिसेंबर, २०१७ पासून अंमलात येतील.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर नियम, २०१७ यामध्ये,—

(एक) नियम १७ मध्ये, उप-नियम (१) नंतर, पुढील उप-नियम समाविष्ट करण्यात येईल, :—

“ (१ क) केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ अन्वये देण्यात आलेला विशिष्ट ओळख क्रमांक हा, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ अन्वये देण्यात येईल. ” ;

(दोन) नियम १९ मध्ये, उप-नियम (१) नंतर, पुढील उप-नियम समाविष्ट करण्यात येईल, :—

“ (१ क) उप-नियम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, आयुक्ताने कारणे लेखी नमूद करून आदेश दिल्याखेरीज आणि उक्त आदेशात आयुक्त विनिर्दिष्ट करील अशा शर्तींना अधीन राहून, सामाईक पोर्टलवर नमुना जीएसटीआरईजी-१४ मध्ये अर्ज सादर केल्याच्या दिनांकाआधीच्या दिनांकापासून नोंदणीसाठीच्या अर्जाच्या कोणत्याही तपशिलात सुधारणा करता येणार नाही.

(तीन) दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ पासून नियम ८९ मध्ये, उप-नियम (४) ऐवजी, पुढील उप-नियम दाखल करण्यात येईल, :—

“ (४) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा १३) याच्या कलम १६ चे पोट-कलम (३) याच्या तरतुदीनुसार केलेल्या कराचे प्रदान न करता बंधपत्रान्वये किंवा हमीपत्रान्वये वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हीचा शून्याधारित पुरवठा केला असेल त्याबाबतीत निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा पुढील सूत्रानुसार मंजूर करण्यात येईल :—

परताव्याची रक्कम = (वस्तूंच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल + सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल) × निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ÷ एकूण समायोजित उलाढाल

जेथे,

(क) “ परताव्याची रक्कम ” याचा अर्थ, अनुज्ञेय असणारा कमाल परतावा, असा आहे ;

(ख) “ निव्वळ निविष्टी कराची जमा रक्कम ” याचा अर्थ, उप-नियम (४क) किंवा (४ख) किंवा दोन्ही अन्वये ज्याच्या परताव्यासाठी दावा केला आहे, त्या घेतलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेखेरीज, संबद्ध कालावधीमध्ये निविष्टी व निविष्टी सेवा यांवर घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम, असा आहे.

(ग) “ वस्तूंच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल ” याचा अर्थ, उप-नियम (४क) किंवा (४ख) किंवा दोन्ही अन्वये ज्याच्या परताव्यासाठी दावा केला आहे, त्या पुरवठ्यांच्या उलाढालीखेरीज कराचे प्रदान न करता बंधपत्रान्वये किंवा हमीपत्रान्वये संबद्ध कालावधीमध्ये केलेल्या वस्तूंच्या शून्याधारित पुरवठ्यांचे मूल्य, असा आहे ;

(घ) “सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याची उलाढाल” याचा अर्थ, पुढील रीतीने परिगणना केलेल्या कराचे प्रदान न करता बंधपत्रान्वये किंवा हमीपत्रान्वये केलेल्या सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याचे मूल्य, असा आहे, ती रीत :—

सेवांचा शून्याधारित पुरवठा हा, सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्याच्या बाबतीत संबद्ध कालावधीत प्राप्त झालेली प्रदाने, आणि जेथे पुरवठा पूर्ण झालेला असेल, ज्याकरिता अग्रिम प्रदान, संबद्ध कालावधीपूर्वी कोणत्याही कालावधीत प्राप्त झाले असेल अशा सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्यांच्या एकूण प्रदानातून, संबद्ध कालावधीत सेवांचा पुरवठा पूर्ण झाला नसेल अशा सेवांच्या शून्याधारित पुरवठ्यांच्या बाबतीत प्राप्त झालेली अग्रिम प्रदाने कमी करून आलेला पुरवठा असेल ;

(ङ) “समायोजित केलेली एकूण उलाढाल” याचा अर्थ, संबद्ध कालावधीमध्ये—

(क) शून्याधारित पुरवठ्यांखेरीज करमाफ पुरवठ्याचे मूल्य ; आणि

(ख) उप-नियम (४क) किंवा (४ख) किंवा दोन्ही अन्वये ज्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत परताव्याचा दावा करण्यात आला असेल त्या पुरवठ्यांची उलाढाल, कोणतीही असल्यास,

या गोष्टी वगळून कलम २ च्या खंड (११२) अन्वये व्याख्या केल्याप्रमाणे, राज्यातील किंवा संघ राज्यक्षेत्रातील उलाढाल, असा आहे ;

(च) “संबंधित कालावधी” याचा अर्थ, ज्या कालावधीसाठी दावा दाखल करण्यात आला आहे तो कालावधी, असा आहे.

(४क) प्राप्त झालेल्या ज्या पुरवठ्यांवर पुरवठादाराने, अधिसूचना क्रमांक ४८/२०१७-राज्य कर, दिनांक १८ ऑक्टोबर २०१७ च्या लाभ घेतला असेल अशा पुरवठ्यांच्या बाबतीत, वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हीचा शून्याधारित पुरवठा करण्यासाठी वापरलेल्या इतर निविष्टींच्या किंवा निविष्टी सेवांच्या संबंधात घेतलेल्या, निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा मंजूर करण्यात येईल.

(४ख) प्राप्त झालेल्या ज्या पुरवठ्यांवर पुरवठादाराने, अधिसूचना क्रमांक ४०/२०१७-राज्य कर (दर), दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ किंवा अधिसूचना क्रमांक ४१/२०१७-एकात्मिक कर (दर), दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ याचा किंवा दोन्हीचा लाभ घेतला असेल अशा पुरवठ्यांच्या बाबतीत, वस्तूंच्या निर्यातीसाठी उक्त अधिसूचनांअन्वये प्राप्त झालेल्या निविष्टींच्या संबंधात घेतलेल्या, निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा, आणि वस्तूंच्या अशा निर्यातीसाठी, जेवढ्या प्रमाणात इतर निविष्टी किंवा निविष्टी सेवा वापरलेल्या असतील तेवढ्या प्रमाणातील इतर निविष्टींच्या किंवा निविष्टी सेवांच्या संबंधात मिळणारा निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा, मंजूर करण्यात येईल.” ;

(चार) नियम ९५ मध्ये,—

(क) उप-नियम (१) ऐवजी, पुढील उप-नियम दाखल करण्यात येईल :—

“(१) कलम ५५ अन्वये काढलेल्या अधिसूचनेनुसार जी व्यक्ती, तिच्या आवक पुरवठ्यांवर तिने दिलेल्या कराच्या परताव्याचा दावा करण्यास पात्र असेल अशी कोणतीही व्यक्ती, **नमुना जीएसटी आरएफडी-१०** यामध्ये तीन महिन्यातून एकदा सामाईक पोर्टलवर इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात किंवा अन्यथा, एकतर थेट अथवा आयुक्तांनी अधिसूचित केलेल्या सुविधा केंद्रामार्फत, **नमुना जीएसटीआर-११** यामध्ये वस्तू किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या आवक पुरवठ्याच्या विवरणपत्रासह परताव्याचा अर्ज करील.”

(ख) उप-नियम (३) मध्ये खंड (क) मधील “आणि भरलेला कर, कोणताही असल्यास, तो वगळून, एकल कर बीजकाअंतर्गत समाविष्ट असलेली पुरवठ्याची किंमत पाच हजाराहून अधिक असेल”, हा मजकूर गाळण्यात येईल.

(पाच) दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१७ पासून नियम ९६ मध्ये,—

(क) शिर्षकामधील “भारताबाहेर निर्यात केलेल्या वस्तूवर” या मजकुरानंतर “किंवा सेवांवर” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

(ख) उप-नियम (८) नंतर, पुढील उप-नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

(९) वस्तू किंवा सेवा यांच्या निर्यातीवर भरलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा दावा करणा-या व्यक्तींनी, ज्या पुरवठ्यांवर पुरवठादाराने अधिसूचना क्रमांक ४८/२०१७,—राज्यकर, दिनांक १८ ऑक्टोबर, २०१७ किंवा अधिसूचना क्रमांक ४०/२०१७-राज्यकर (दर), दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१७ किंवा अधिसूचना क्रमांक ४१/२०१७-एकात्मिक कर (दर), दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१७ यांचा लाभ घेतला असेल असे पुरवठे प्राप्त केलेले नसावेत.” ;

(सहा) **नमुना जीएसटीआरईजी-१०** ऐवजी, पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल :—

नमुना जीएसटी आरईजी-१०

[नियम १४(१) पहा]

भारताबाहेरील ठिकाणाहून भारतातील नोंदणीकृत व्यक्तीखेरीज अन्य व्यक्तीला ऑनलाईन माहिती आणि डेटा बेस वापरण्याची किंवा पुनःप्राप्त करण्याची सेवा यांचा पुरवठा करणा-या व्यक्तीची नोंदणी करण्यासाठीचा अर्ज

भाग—क

(एक)	व्यक्तीचे कायदेशीर नाव	
(दोन)	ज्या कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट क्रमांक यांच्या आधारे त्या देशाच्या शासनाकडून संस्था ओळखली जाते तो कर ओळख क्रमांक किंवा विशिष्ट क्रमांक	
(तीन)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव	
(चार)	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा ई-मेल पत्ता	
(पाच)	भारतात नियुक्त केलेल्या प्रतिनिधीचे नाव, कोणतेही असल्यास	
	(क) भारतातील प्रतिनिधीचा स्थायी खाते क्रमांक (पॅन)	
	(ख) भारतातील प्रतिनिधीचा ई-मेल पत्ता	
	(ग) भारतातील प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक (+९१)	
<p>टीप.— भाग-ख भरण्याची कार्यवाही करण्यापूर्वी, वर सादर केलेली संबंधित माहिती जेथे व्यवहार्य असेल तेथे, ऑनलाईन पडताळणीच्या अधीन आहे.</p>		

भाग—ख

१.	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा तपशील			
	प्रथम नाव	मधले नाव		आडनाव
	छायाचित्र			
	लिंग	पुरुष/महिला/इतर		
	पदनाम			
	जन्मदिनांक	दिवस/महिना/वर्ष		
	वडिलांचे नाव			
	राष्ट्रीयत्व			
	आधार क्रमांक, कोणताही असल्यास			
	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचा पत्ता	पत्ता : ओळ १		
	पत्ता : ओळ २			
	पत्ता : ओळ ३			
२.	भारतात ऑनलाईन सेवा प्रारंभ झाल्याचा दिनांक	दिवस/महिना/वर्ष		
३.	ज्या वेबसाईट मार्फत करपात्र सेवा पुरविल्या जातात त्या वेबसाईटचा पत्ता म्हणजेच युनिफार्म रिसोर्स लोकेटर (यूआरएल)			
	१.			
	२.			
	३.			
४.	अधिकारिता	केंद्र	बेंगलुरु पश्चिम, केंद्रीय वस्तू व सेवाकर आयुक्तालय	
भारतातील प्रतिनिधीचा बँक खात्याचा तपशील (नियुक्त करण्यात आला असेल तर)				
५.	खाते क्रमांक		खात्याचा प्रकार	
	बँकेचे नाव	शाखेचा पत्ता	आयएफएससी	
६.	अपलोड केलेली कागदपत्रे नमुन्यातील रकान्यातील मजकुरानुसार अपलोड करण्याची आवश्यकता असलेल्या कागदपत्रांची एक संबंधित विषयानुरूप सूची (सूचना पहा).			
<p>प्रतिज्ञापन</p> <p>मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती, माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.</p>				

७.	मी, ... याद्वारे असे घोषित करतो/करते की, मला नोंदणीस इच्छुक असणा-या व्यक्तीच्या वतीने सही करण्यास प्राधिकृत केले आहे. मी करपात्र क्षेत्रामध्ये असलेल्या अनोंदणीकृत ऑनलाईन प्राप्तकर्त्याकडून दायी असलेला कर आकाराची आणि गोळा करीन आणि तो भारत सरकारकडे जमा करीन.
	स्वाक्षरी
ठिकाण :	प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव :
दिनांक :	पदनाम :

टीप : अर्जदाराने पारपत्र आणि छायाचित्राच्या स्कॅन केलेल्या प्रतीसह प्रतिज्ञापन (खाली नमुन्यात नमूद केल्याप्रमाणे) अपलोड करणे आवश्यक आहे.

पुरावे म्हणून अपलोड करावयाच्या कागदपत्रांची सूची खालीलप्रमाणे आहे :—

१.	भारतातील प्रतिनिधीचा धंद्याच्या ठिकाणाचा पुरावा (कोणताही असल्यास) : (क) स्वतःच्या जागेसाठी— अलिकडील मालमत्ता कराची पावती किंवा नगरपालिका खाते प्रत किंवा वीज देयकाची प्रत यांसारखी जागेच्या मालकीच्या पुष्ट्यर्थ असलेली कोणतीही कागदपत्रे. (ख) भाड्याने किंवा भाडेपट्ट्यावर घेतलेल्या जागेसाठी— अलिकडील मालमत्ता कराची पावती किंवा नगरपालिका खाते प्रत किंवा वीज देयकाची प्रत यांसारख्या पट्टाकाराच्या जागेच्या मालकीच्या पुष्ट्यर्थ कोणत्याही कागदपत्रासह वैध भाडे/पट्टा कराराची प्रत. (ग) वरील (क) आणि (ख) मध्ये समाविष्ट नसलेल्या जागेसाठी— नगरपालिका खाते प्रत किंवा वीज देयकाची प्रत यांसारख्या संमती देणा-या व्यक्तीच्या जागेच्या मालकीच्या पुष्ट्यर्थ कोणत्याही कागदपत्रासह संमती पत्राची प्रत, तसेच सामाईक मालमत्तांकरिता सुद्धा अशाच प्रकारची कागदपत्रे अपलोड करता येतील.
२.	पुढील पुरावा : व्हिसाच्या तपशिलासह अनिवासी करपात्र व्यक्तीच्या पारपत्राची स्कॅन केलेली प्रत. कंपनी/संस्था/एलएलपी/एफसीएनआर/इत्यादींच्या बाबतीत, प्राधिकारपत्रासह मुखत्यारनामा धारण करणारी व्यक्ती. जर कंपनी भारताबाहेर अथवा भारतात नोंदणीकृत असल्यास, विधिसंस्थापन प्रमाणपत्राची स्कॅन केलेली प्रत, मूळ देशाने दिलेल्या लायसनची स्कॅन केलेली प्रत. भारत सरकारने दिलेल्या मंजूरी प्रमाणपत्राची स्कॅन केलेली प्रत.
३.	बँक खात्याशी संबंधित पुरावा : बँक पासबुकच्या पहिल्या पृष्ठाची/बँक विवरणपत्राच्या एका पृष्ठाची स्कॅन केलेली प्रत. खाते क्रमांक, खातेधारकाचे नाव, एमआयसीआर व आयएफएससी आणि शाखेचा तपशील असलेल्या मालकाच्या/धंद्याच्या संस्थेच्या नावे असलेल्या बँक पासबुकच्या पहिल्या पृष्ठाची स्कॅन केलेली प्रत.
४.	भारतात प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती संबंधीच्या कागदपत्रांची स्कॅन केलेली प्रत, लागू असल्यास
५.	प्राधिकारपत्राचा नमुना : अर्जाच्या नमुन्यामध्ये नमूद केलेल्या प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्यासाठी पुढील नमुन्यामध्ये दाखल करावयाचे व्यवस्थापकीय समितीचे किंवा संचालक मंडळाचे प्राधिकारपत्र किंवा त्याच्या ठरावाची प्रत : प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे प्रतिज्ञापन (प्रत्येक स्वाक्षरीकर्त्यासाठी स्वतंत्र) मी..... (व्यवस्थापकीय संचालक/पूर्ण वेळ संचालक/मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सीईओ) किंवा मुखत्यारनामा धारक) याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन आणि घोषित करतो/करते की, ज्या धंद्यासाठी वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ अन्वये नोंदणी करण्यासाठी अर्ज दाखल केला/नोंदणी केली आहे अशा <<धंद्याचे नाव>> या धंद्याचा प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्ता म्हणून <<प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव>> हे काम पाहतील.

या धंद्याशी संबंधित त्याच्या सर्व कृती माझ्यावर/आमच्यावर बंधनकारक असतील.			
प्रभारी असलेल्या व्यक्तीच्या स्वाक्षरी			
अनुक्रमांक	पूर्ण नाव	पदनाम / दर्जा	स्वाक्षरी
१.			
प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्ता म्हणून स्वीकृती			
मी <<(प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव)>> याद्वारे, वर निर्देशिलेल्या धंद्यासाठी माझी प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्ता म्हणून काम करण्यासाठी गांभीर्यपूर्वक संमती देतो/देते आणि माझ्या सर्व कृती धंद्यासाठी बंधनकारक असतील.			
			प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी
			(नाव)
ठिकाण :	पदनाम/दर्जा		
दिनांक :			

सूचना—

१. जर प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्ता हा मूळ भारतीय नसेल तर, अशा व्यक्तीसाठी डिजिटल स्वाक्षरीद्वारे अधिप्रमाणन अनिवार्य असणार नाही. सदर अधिप्रमाणन, इलेक्ट्रॉनिक पडताळणी संकेतामार्फत (ईव्हीसी) करण्यात येईल.

२. भारतात नियुक्त केलेल्या प्रतिनिधीस, एकात्मिक वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ च्या कलम १४ अन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे अर्थ असेल.”;

(सात) नमुना जीएसटी आरईजी-१३ मध्ये,

(क) भाग-ख मधील, अनुक्रमांक ४ मध्ये, “संस्थेचा राज्यातील पत्ता ” या मजकुराऐवजी, “ज्या संस्थेच्या संबंधात मध्यवर्ती विशिष्ट ओळख क्रमांक (युआयएन) मागितला असेल त्या संस्थेचा पत्ता ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.”;

(ख) सूचनेमधील, “विशिष्ट ओळख क्रमांक मिळवणे आवश्यक असलेली प्रत्येक व्यक्ती इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने अर्ज सादर करील ” या मजकुराऐवजी “विशिष्ट ओळख क्रमांक मिळवणे आवश्यक असलेली प्रत्येक व्यक्ती इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने किंवा अन्य पद्धतीने अर्ज सादर करील ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.”;

(आठ) नमुना जीएसटीआर-११ ऐवजी, पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल, :—

सत्यापन

मी याद्वारे गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेले नाही.

ठिकाण :

स्वाक्षरी,

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याचे नाव

दिनांक

पदनाम/दर्जा.

सूचना :-

१. वापरलेल्या संज्ञा :-

क. जीएसटीआयएन :- वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांक

ख. यूआयएन :- विशिष्ट ओळख क्रमांक

२. ज्या राज्यामध्ये विशिष्ट ओळख क्रमांक देण्यात आला आहे, त्याच राज्यामध्ये परतावा अर्ज करण्यात यावेत.

३. परताव्याच्या प्रयोजनासाठी, ज्या बीजकांवर परताव्याची मागणी करण्यात आली आहे, केवळ त्याच बीजकांची नोंद घेण्यात येईल.

(नऊ) नमुना जीएसटी आरएफडी-१० एवजी, पुढील नमुना दाखल करण्यात येईल :-

“ नमुना जीएसटी आरएफडी-१०

[नियम ९५ (१) पहा]

संयुक्त राष्ट्रसंघाचे कोणतेही विशेषीकृत अभिकरण किंवा कोणतीही बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्यदूतावास किंवा राजदूतावास, इत्यादींद्वारे परताव्यासाठी अर्ज.

१. यूआयएन :

२. नाव :

३. पत्ता :

४. कर कालावधी (तिमाही): < दिवस/महिना/वर्ष > पासून < दिवस/महिना/वर्ष > पर्यंत.

५. एआरएन व जीएसटीआर ११ चा दिनांक : एआरएन <.....> दिनांक < दिवस/महिना/वर्ष >

६. परतावा दाव्याची रक्कम : < भारतीय रुपयांमध्ये > < अक्षरी >

राज्य	केंद्रीय कर	राज्य/संघ राज्यक्षेत्र कर	एकात्मिक कर	उपकर
एकूण				

७. बँक खात्याचा तपशील

- क. बँक खात्याचा क्रमांक
- ख. बँक खात्याचा प्रकार
- ग. बँकेचे नाव
- घ. खातेधारकाचे/चालकाचे नाव
- ङ. बँक शाखेचा पत्ता
- च. आयएफएससी
- छ. एमआयसीआर

८. सत्यापन

मी ..... << राजदूतावासाचे/आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे नाव >> याचा प्राधिकृत प्रतिनिधी म्हणून, याद्वारे, गांभीर्यपूर्वक असे दृढकथन व घोषित करतो/करते की, यात वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आणि बिनचूक आहे आणि त्यात काहीही लपविलेली नाही.

संयुक्त राष्ट्रसंघटनेचे विनिर्दिष्ट अभिकरण/बहुपक्षीय वित्तीय संस्था व संघटना, परराष्ट्रांचे वाणिज्य दूतावास किंवा राजदूतावास/शासनाने विनिर्दिष्ट केलेली/अधिसूचित केलेली इतर कोणतीही व्यक्ती/व्यक्तींचा वर्ग म्हणून अशा परताव्याचा दावा करण्यासाठी आम्ही पात्र आहोत.

दिनांक :

प्राधिकृत स्वाक्षरीकर्त्याची स्वाक्षरी

ठिकाण :

नाव

पदनाम/दर्जा

सूचना

१. परताव्यासाठीचा अर्ज तिमाही तत्वावर दाखल करण्यात येईल.
२. तक्ता क्र. ६ हा जीएसटीआर-११ च्या तक्ता ३ मध्ये सादर केलेल्या तपशिलांद्वारे स्वयंलिखित होईल.
३. पात्रतेनुसार परतावा रकमेत दुरुस्ती करण्याची सुविधा असेल.
४. परताव्याच्या सुविधेस मान्यता देणा-या, एमईएद्वारे देण्यात आलेले आवश्यक प्रमाणपत्र समुचित अधिका-यासमोर परतावा दाव्याच्या प्रक्रियेसाठी सादर करण्यात येईल.

(दहा) नमुना **जीएसटी डीआरसी-०७** मध्ये, अनुक्रमांक ५ चा तक्ता वगळण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आर. डी. भगत,

शासनाचे उप सचिव.

टीप :-मुख्य नियम हे अधिसूचना क्र. मवसेक १०१७/प्र.क्र.९०/कराधान-१ दिनांक २२ जून २०१७ अन्वये **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण क्र. १७०, भाग चार-ब मध्यवर्ती विभाग यामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले होते, आणि त्याची अंतिम सुधारणा ही अधिसूचना क्र. ३, वित्त विभाग, मवसेक १०१७/प्र.क्र. २१९/कराधान-१, दिनांक १ जानेवारी २०१८ [अधिसूचना क्र. ७०/२०१७ राज्यकर] द्वारे केली.